222

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
26 — B
16

Lvii. 40.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

OPTIMÆ VITÆ,
FINIS PESSIMVS.

LIBERTATIS PERIRE VOLENTIS,
in IVDA PRODITORE *exhibitio;*
Gratiæ victricis expreſſæ in Sancto
Latrone, parallela.

Autore R.P. THEOPHILO RAYNAVDO,
Societatis IESV Theologo.

BIBLIOTECA NAZ
ROMA
VITTORIO EMANUELE

LVGDVNI,

Apud IOANNEM IVILLARD, in vico Tupino, ſub ſigno Tempus.

M. DC. XXXIV.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX CAPITVM

TOMI HVIVS SECVNDI.

IVdæ Iſcarioth nomen, cognomen, patria natales, & cætera humana. Caput I. pag. 1.

Bona Iudæ initia, & allectio in Chriſti diſciplinam. Cap. II. 40

Iudæ promotio ad Apoſtolatum, vbi de Apoſtolici muneris maieſtate, déque ſanctitate, & gratiis gratis datis, conſequenter ad gradum Apoſtolicum, Iudæ conceſsis. Cap. III. 73

Loculorum procuratio, Iudæ à Chriſto demandata. Cap. IV. 137

Prima gratiæ in Iuda labefactatio ex auaritia, quæ eidem iugis fons malorum omnium. Cap. V. 163

Lolium infidelitatis, & hæreſeos, in Chriſtianam Eccleſiam inuectum primò per Iudam. Cap. VI. 190

Sordes verborum Iudæ, mendacitas, doloſitas, blandiloquium, detractio, murmuratio, ſuſurratio-impudentia. Cap. VII. 216

Digitized by Google

Aorago proditionis pactæ, extremi in Iuda doloris per auaritiam parturitio. Cap. VIII. 246
Carbones ignis, ſuper Iudæ caput, in eius reditu ac cœna extrema, congeſti à Chriſto Domino. Cap. IX. 304
Quæ ſceleris per Iudam concepti & editi efficiens cauſa fuiſſe, ſit cenſenda. Cap. X. 420
Extrema infrunitæ in Iuda cupiditatis abortio, ſiue proditionis executio, & quæ in ea horribilia. Cap. XI. 528
Merces iniquitatis Iudæ perſoluta, móxque ab eodem inutiliter pœnitente, reſtituta; & in peregrinorum requiem collata. Cap. XII, 587
Iudæ infame lethum; & cum morte prima, mors ſecunda, omnium calamitatum confluxum ſubſecuta. Cap. XIII. 649
Inſana apud aliquos Iudæ elogia, & vera in Scripturis ac Patribus probra. Cap. XIV. 687
Iudæ ſectatores, & aſſeclæ, ſiue Chriſti proditores. Cap. XV. 713
Typi allegorici in Iuda iuxta Patres. Cap. XVI. 771
Mellificium Tropologicum de Iudæ aconitis per Chriſtianas apes lectum. Cap. XVII. 817
I. *Suſpectio benignitatis Chriſti, in vocando, ac fouendo quem præſciebat proditorem. Eiuſdem multa patientia in tolerando bipedum nequiſſimo*

mo expenſa. 818
II. Occulta aliorum probra, premenda. Opera & correctio, nemini dum viuit, deneganda. 833
III. Deus malitia impij, optimè vſus. 837
IV. Parum eſt vocatum eſſe, niſi vocatio per bona opera certa fiat. 845
V. Cauendum minutiis culparum, quæ ad Iudæ exitium viam præſtruxerunt. 856
VI Declinandus nimius amor extremorum, prima Iudæ mali labes. 862
VII Temperandus amor propinquorum, cos cupiditatis Iudæ; & ſacrilega quæcunque Chriſti bonorum erogatio, ſtudiosè vitanda. 867
VIII. Scelus indignè communicantium, Iudæ ſociorum, abominandum. 872
IX. Apoſtatæ à Collegiis Apoſtolicis, cœtibus inquam regularium, proprietarij, fidem Deo datam infringentes, infideles ſuperiorum adminiſtri, Simoniaci, murmurantes de collatis Chriſto bonis, muneris ex iuſtitia debiti venditores, doloſè blandiloqui, ingrati diſcipuli, omnes Iudæ germani, cuius acta æmulantur, ſortem metuant. 893
X. Magnorum virorum caſus in Eccleſia non noui, nec quenquam debent concutere. 914
XI. Vno auulſo, non deficit alter. 927
XII. Nemo ſit tutus cadente Apoſtolo, nemo de anterio

Digitized by Google

terioribus meritis, aut ſanctitate confidat; neminem fructus in proximos, & anteriora illuſtria opera, certum ſalutis præſtent, nemo vel poſt miracula edita, ſecurus perſeuerantiæ & gloriæ viuat. 928

XIII. Nemo mœrore obruatur cùm deliquit, aut Iudæ imitatione, ſpem diuinæ miſerationis abiiciat. 949

XIV. Diſcipuli labes in magiſtrum non refundenda, aut viceuerſa, ſed neque miniſtri in opus Dei. 953

XV. Nemo corpus vniuerſum damnet, ob vnius membri vitium. 966

Tractationis clauſula. 983

APPROBATIO DOCTORVM.

HVnc librum, *Optimæ vitæ, finis peſſimus*, &c. *inſcriptum; à R. P. Theophilo Raynaudo Societatis* IESV *Theologo compoſitum*: Fidei Orthodoxæ & bonis moribus, non modò conſentaneum: ſed etiam doctrina ſingulari ac pietate refertiſſimum, Reipublicæ Chriſtianæ vtiliſſimum; prelo denique digniſſimum iudico. Die 8. Aprilis 1634.

F. IOANNES IAS Auguſtinianus.

APPRO

Digitized by Google

APPROBATIONES.

EGo infraſcriptus ex Congregatione Fullienſi, Cœnobiíque S. Caroli Lugdunenſis Prior, licèt indignus, fidem facio lectum à me eſſe librum qui inſcribitur, *Optimæ vitæ finis peſſimus, Authore R. P. Theophilo Raynaudo Societatis* IESV *Theologo:* in eóque ſolidiſſimæ, recõditiſſimæ ac variæ eruditionis cum maxima pietate coniugiũ ſuſpexiſſe: veréque Authorẽ illius dici poſſe artificioſam apem, fauos diuini nectaris plenos, pietate & ſcientia manantes conſtruẽtem. Lugduni 6. Aprilis 1634.

FR. PETRVS A SANCTO IOSEPH.

FACVLTAS R. P. PROVINCIALIS Societatis IESV, *in Lugdunenſi Prouincia.*

EGo IOANNES FILLÆVS Prouincialis Societatis Ieſu, in Prouincia Lugdunenſi, ex vi Priuilegij Regij facio poteſtatem Franciſco la Bottiere & Ioanni Iuillard, Mercatoribus Bibliopolis in Vrbe Lugdunenſi Typis excudendi Librum inſcriptũ: *Optimæ vitæ finis peſſimus, &c. compoſitum à R.P. Theophilo Raynaudo*, eiuſdem Societatis Theologo, & à tribus aliis Patribus ex eadem Societate recognitos, & quidem in annos ſex proximos, inchoandos ab abſoluto Typographico opere. Camberij 8. Iunij, 1633.

IOANNES FILLÆVS.

Digitized by Google

BIBLIOPOLA,

LECTORI BENEVOLO.

LEuiculam emaculatoris Typographici dormitationem, ingenuè hic deprecari, & benignitatem tuam anteoccupare, non dubitabo, Lector candide. Inter excudendum tractationem lectißimis S S. Patrum teſtimoniis refertam, humani aliquid paſſis, accidit, vt Locus vnus & alter, quem Autor abſens aliò transferri voluerat, tranſlatus ſit quidem; ſed non eraſus è ſede quam in operis M. S. exemplari, primùm occupauerat. Itaque dum feſtinant operæ, vterque & vbi tranſpoſitus fuerat, & vbi non expunctus perſtabat, prelo expreſſus eſt. Prior habetur P. 1 cap. 17 num. 29. pag. 787. ex S. Auguſtino lib. 2. de ſymbolo cap 6. Poſterior, P. 2. cap. 17. num. 23. pag. 878: ex Iſidoro Peluſiota lib. 1. epiſto. 170. Calami ductus vnus & alter, hæc loca tempori obliterare, veniæque rogandæ neceßitatem, excludere potuerat. Hoc qualecunque eſt diſpendium tuum, Lector, ingenuè à me prodi malui, quàm per te deprehendi: certus alienam incogitantiam humanitati tuæ permiſſam, nec vitio vertendam Autori, nec mihi fraudi pro tua benignitate futuram. VALE.

IVDÆ

Digitized by Google

IVDÆ ISCARIOTH NOmen, cognomen, patria, natales, & cætera hamana.

CAPVT I.

IVDÆ nomen, ſiue à confeſſione peccatorum vt tradit Origenes, [a] ſiue quod verius eſt, à confeſſione laudis, aut quod S. Cyrillus [b] docet, ex vtraque illa cõfeſſione deducitur. Secundam illam quam dixi veriorem notationem tradit Philo [c] perpulchrè eò aptans, quod Lia edito Iuda, dicitur deſiiſſe parere.[d] Quia enim nihil habet humana mens quod Deo pariat, niſi laudem & confeſſionem ſummæ gloriæ ac magnificentiæ, rectè ex quo fœtum illum Deo fudit, ceſſat parere. Et eſt ſanè in ſcripturis ea confeſſio ſatis frequens, vt notauit his verbis S. Auguſtinus. [e] [Commemoro vobis, confeſſionem in

[a] *hom. 17 in Geneſ.*

[b] *in colle. ctaneis ex lib. Idra.*

[c] *l. de plãt. Noë.*

[d] *Geneſ. 29.*

[e] *in pſal. 137 init. 9.*

Scripturis, cùm confitemur Deo, duobus modis dici solere, vel peccatorum vel laudis. Sed confessionem peccatorum omnes nouerunt, laudis autem confessionem pauci aduertunt: Nam ita nota est confessio peccatorum, vt in quocunque Scripturarum loco auditum fuerit, *Confitebor tibi Domine:* aut, *Confitebimur tibi*, continuò iam consuetudo sit intelligendi, vt manus currant ad pectus tundendum: vsque adeò non solent homines intelligere confessionem esse nisi peccatorum. Sed numquid & ipse Dominus noster Iesus Christus, peccator fuit, qui ait in Euangelio, *Confiteor tibi Domine Pater cæli & terræ?* Secutus enim ait, quid confiteretur, vt intelligeremus confessionem laudis eius, non iniquitatis:] Quare ab huiusmodi potiùs confessione ductum Iudæ nomen, verisimile est: tametsi altera notatio quam ex Origene referebam, non sit prorsus aspernanda. Quod verò præterea S. Fulgentius, [a] Iudæ nomen à zelo deducit, minùs commodè ad primæuam vocis significationem factum est, nec videtur approbandum.

[a] *Serm. in natali Apostolorũ.*

Illu

2. Illustre hoc nomen nactus Iudas, Apostolici Collegij probrum, & nouæ legis primus Apostata, non maiori se iure prodidit nactum Iudæ nomen, quàm filius discolus & patris optimi cordolium, nomen Absalonis quod interpretantur, *Patris gaudium*, aut, *Pax patris*. Vel quàm Rex, omnium quotquot vnquam Regis prætulerunt titulum, miserrimus, nomen Adonibesec. Quod *filium fulminis* interpretatur Hieronymus : [a] quasi montem quendam fulminantem diceres, qui hostibus infensissimis ludibrium debuit. Nimirum pleraque sunt nomina grãdibus significationibus quas cortice tenus præferunt; introrsùm planè vacua. Et quamuis iuxta authorem libri de operibus Christi cardinalibus apud Cyprianum [b] in plerisque [non deest impositorum nominum secundùm sensum suorum, effectuum certitudo] quod ille ex nominibus Abraham, Isaac, & Iacob, confirmat: Tamen non rarò, illustris nominis impositio, votum potius quàm læti euentus præhunciationem continuit : nec infrequenter eò dumtaxat spectarunt qui eiusmodi no-

[a] *2 de nom. Hebr.*

[b] *in prolog.*

men indiderunt, [vt in ipsis primordialibus peritiis, (verba sunt eiusdem prologi,)quædam præfigerentur commonitoria ingredientibus vitam, ne nomen eis esset ad ignominiam,si originalis naturæ traductio à consueto limite deuiaret, & à virtute Patrum degenerans indigna successio, monstri non hominis faciem exhiberet. Respicerent potiùs ad nomina vel officia sua, quorum inspectio honestæ conuersationis formam eis infunderet & doctrinam, vt honorificarent naturales causas & rationales disciplinas,nec in aliquo elementarias amaricarent dulcedines, vel primarias offenderent dignitates.] Pulchrè S. Chrysostomus [a] ridens inaniâ in plerísque grandia nomina, negat eos idcircò esse quod vocantur: [Quemadmodum & ego(inquit) non sum Ioannes, sed vocor Ioannes] quia nimirum *Ioannes*, idem sonat quod Dei gratiam;à qua ille se præ humilitate malè constitutum significare voluit, quamuis reuera quod Proclus [b] rectè dixit magni nominis mensurã impleuerit.

a *hom.* 52. *in Act.*

b *in Chrysostomi Laudatione.*

Sic se habent imposita ab hominibus nomina,nam de diuinis longè alia est ratio:

tio': continent enim quod ſonant. Vt propterea in Scripturis, quę Diuino idiomate conſcriptæ ſunt, in nominibus ingentes plerunque auri maſſas, id eſt myſticorum ſenſuum effectibus ſuis non vacuorum fauiſſas latere, obſeruarit S. Chryſoſtomus, [a] grauiter alibi [b] ſuccenſens iis qui inter legendum ſcripturam tranſiliunt catalogos nominum, tanquam rem inanem, & nullius fructus: Cum tamen nomina Deo authore vel ſuffragatore indita, certum contineant magnæ prærogatiuæ argumentum. Eóque ſpectat quod in ſcripturis, *vocari*, idem eſt quòd *eſſe*, iuxta illud, *in Iſaac vocabitur tibi ſemen:* id eſt erit: Et eodem ſenſu, *vocabo non plebem meam plebem meam:* ac denique *Filius Altiſſimi vocabitur*: id eſt *erit*. Quare mirum videri non poteſt aut nouum, quod impoſitum ab homine Iudæ nomen Dei confeſſionem ac laudem præferens, tam vacuum ſenſus ſui, támque egenum in proditore compertum ſit.

a *hom.* 31. *in ad Rom.*
b *hom* 2. *de verbis Eſaïæ,*

3. Nomini pulcherrimo, ea dehoneſtatio acceſſit à Proditore, vt quod in Veteri Teſtamento fuit glorioſiſſimum;

nunc ferale, & ominosum habeatur: nec sint qui eo nomine donatos velit liberos suos, quamuis vnum sanctum Apostolum, eodem nomine insignitum fuisse non ignorent, eiúsque cognomen Thadæus, plerisque inditum reperiatur. Vix vnus aliquis apud Hieronymum [a] Iudæ nomen sortitus inter Christianos reperitur. Iudæus ille, Iudas nomine quem S. Helenæ locum defossæ Christi Crucis prodidisse memorat Beda, [b] & Gregor. Turon. [c] cum religione, nomen Iudæ abiecisse, inter Iudęos speciosissimum, & in baptismo dictum Cyriacum, iidem testantur. Quemdam meo tempore cui Iudæ nomen inditum fuerat in baptismo, desertio religiosi ordinis, & alia probra cum Iuda proditore communia infaustæ appellationi consonantẽ præstiterũt.

a *lib de scriptor. eccles.*

b *homil de inuent S. Crucis*

c *l 1 hist. Frãc c.36.*

Nomini accessit cognomen Ischariothes. Nam, *Simon*, quod itẽ pro Iudæ cognomine habet Beda, [d] non fuit cognomen Iudæ, sed nomen patris eius. Corruptè autem Beda ibi, apud Ioannem putat legendum, *Cum intinxisset panem, dedit Iudæ Simoni Iscariothæ*, legendum enim est, *Iudæ Simonis*, supple, *filio*. Vnicum

d *in c.6. Lucæ.*

Digitized by Google

cum ergo Iudæ cognomen eſt Iſcariothes, de quo iam olim nonnulla lis fuit. Nam quidam Hebræi idiomatis notitia leuiter tincti, à mercede tractum nomen autumarunt, referente Caninio. [a] Argumentum duxerunt ex eo quod Iſſachar, mercedem, interpretatur S. Hieronymus: [b] ſed hi pauca quædam nominis elementa, quibus à reliquo nominis quaſi corpore diuulſis, merces ſignificatur, cum euentu impiæ mercedis à Iuda captatæ componentes, indéque ductum cognomen arbitrantes, non perſpexerunt, & lõgè ante captatam ex proditione ſceleratam mercedem, inditum Iudæ cognomen illud: & eius notionem quam aſſignant, reuera ſolidam non eſſe: cum acciſo dumtaxat nomini reſpondeat; ſintq́ue particulæ complures in eo cognomine, quæ illa notione non comprehendantur. Aptiùs ea notio vt S. Hieronymus aduertit, enucleans nomina Hebraica ex Matthæo, cadit in cognomentum *Iſſacharioth*, quod tamen non fuit Iudæ cognomen. Alibi D. Hieronymus varias ſententias referens, & nulli definitè adhærens, cognomen illud deduci

a *l. de locis Hebr Nomui Teſt. c. 13 in fine.*

b *de nom. Hebr. ex Geneſ & ex pſal. 108.*

posse ait à tribu Issachar: hoc eo nomine improbat Maldonatus, [a] quod ea notatione à tribu Issachar repetita, Issacharitem dictum oportuisset Iudam, non Iscariothem. Neque verò aspiratio addita voci Issachar, consentit cum voce Iscarioth, quæ per K lene, & non aspiratum scribitur, vt Villalpãdus infra adducendus obseruauit. Itaque S. Hieronymus ex sua vt videtur mente; [b] Iudam dictum putat Iscariothem, à vico tribus Ephraim vnde ortus esset.

[a] *Matth. 10 v 4*

[b] *in c. 28. Esa.*

4. Germanam notationem cognominis *Iscarioth*, à se primùm excogitatã censet Caninius; & ex eo depromptam amplexi sunt recentiores, Maldonatus [c] & Baronius. Nempe dictum esse Iudam Iscariothem à patria. Apud Iudæos enim, vel à familia si nobiles essent, vel ab euẽtu quopiam, aut à patria, maximè ignobiles cognomen petebant. Sic Esdræ c. 2. viri Bethel, viri Netupha, viri Machmas, aliique ducto à patria cognomine memorantur. In Pirqueaboth, Antigonus, *Issoco*, id est *vir soco*, siue *socæus* cognominatur. Romanum & Ierosolymitam Hebraicè, diceres, *Is Romé*, & *Is Ierusalaim*

[c] *in Matt. 12.*

Anno Christi 32.

ruſalaim. Virum Romæ, virum Solymæ. Itaque *Iſcarioth*, vir Carioth, homo ex vrbe Carioth oriundus, Cariothenſem Latinè dixeris. Fuit enim Carioth, non Piceni oppidum vt ex ſcommate in Picentinos, quòd Iudam ciuem haberent, retulit Faccius Vbertinus. [a] Et credidit inſulsè nimis Rubiſius. [b] Sed vrbs in tribu Iuda, cuius mentio eſt in libro Ioſuë, [c] aliiſque ſcripturis.

a *l.3.c.1.*
b *l.1. hiſt. Lugd. cap.* 14.
c *c* 15.

Verùm hæc quamuis ingeniosè ac ſubtiliter excogitata, nullo tamen ſolido fundamento nituntur. Nam ſi eſt in tribu Iuda vrbs Carioth, eſt quoque Moabitide vrbs Carioth, cuius mentio eſt apud Ieremiã [d] & Amos, [e] quæ debellata à Regibus Iſraël, ceſſit in ſortem tribus Ephraim, in qua D. Hieronymus viculum Iſcarioth patriam Iudæ proditoris conſtituit: cum quo conſentit S. Cyrillus, & Adricomius ac Villalpandus poſtea referendi. Itaque incertum redditur cuius Carioth vir Iudas fuerit, nec definitè ſtatui poteſt fuiſſe ex tribu Iuda & eius oppido. Imò ſi locus ille vnde Iudas cognomen traxit, dictus eſt Iſcariotis, vt ex ſancto Hieronymo retuli, euaneſcit

d *cap.* 48.
e *cap.* 2.

omnis illa ſubtilitas de Iuda Iſcarioth, ſiue viro Carioth. Nam illud *iſch* quod aſſumunt ſignare virum, erit pars nominis deſignantis vrbem, vnde Iudas hauſit cognomen,non autem nota viri.Et verò potuiſſent Euangeliſtæ à quibus Iudas Iſchariothes ſemper dicitur, truncare initium cognominis,& abſque viri addito Cariothen vocare.Quamuis enim Hebræa cognominandi ratio exigat illam viri appoſitionem ad nomen vrbis abſq; illo addito nominatæ,tamẽ Græcum aut Latinum idioma, quo conſcripta habemus Euangelia,non poſtulat ſuperfluam illam geminationem nominis, virum in actu ſignato exprimentis, quando additio facta ad extremam vocem qua vrbs denotatur, virum inde oriundum ſatis deſignat: ſicut qui vir Lugdunenſis aut Bethleemites appellatur, æquè commodè abſque viri addito appellatur Lugdunenſis,aut Bethleemites.Cum ergo Euãgeliſtæ,Iudam nunquam nominent Cariothem, ſed ſemper Iſcariothem, ídque etiam apud omnes retrò Patres, & Euangeliorum priſcos explanatores ſeruatum videamus; ita vt quamuis interdum

Digitized by Google

dum nonnulli per aphæresim vocent *Schariothem*, nunquam tamen nominent dumtaxat Cariothem, prorsus elisо viri nomine; suspicio est non inanis, totum illud quod voce Iscariothis continetur, vnam vocem conflare, nec virum Carioth compactis duabus vocibus sed Ischariotensem vnico ac simplici nomine adiectiuo ab vrbe petito designare, contra quàm nouitium illud acumen antiquitati in compertum prodebat.

5. Quare ego quidem Iudam, à patria cognominatum Ischariothem, vltrò concedo: in quo præter allegatos consentit S. Chrysostomus, [a] & Theophilactus; [b] qui nomen pagi fuisse ait *Iscara*. Fortè Græcè Iscaris, quod recideret in nomen à sancto Hieronymo relatum. Remigius, [c] nomen vici illius, ait fuisse *Scariothum*: quod ad rem præsentem perinde est. Dictum verò Iscariothem, quasi virum Carioth, nego certum esse aut æquè verisimile ac quod cum Hieronymo Hebraicorum locorum peritissimo, diximus. In causa námque pari, quando S. Hieronymus de cuius fide ac diligentia dubitare non licet, locum disertè signat,

a *hom.* 33. *in Matth.*
b *Matth.* 10.
c *Matth.* 26.

gnat, & eo quo dixi nomine appellatum tradit, æquius est ei adhærere quàm nuperis scriptoribus, nihil omnino in contrarium proferentibus, nisi ingeniosam rationem exponendi, quomodò Iudas dici potuerit Iscarioth, gratis supposito & nullatenus probato eo de quo agitur; nempe quod Iudas natus sit in Carioth. Nec aliud de Iscariothis cognomine occurrit dicendum.

Sanctorum Patrum nonnulli, Iudam nõ plenè Ischariothem, sed Scariothem, per Aphæresin appellarunt. Vt illi apud Varronem, *Ciconiam* accisa prima syllaba *coniam* vocitarunt. Ita S. Maximus [a] & D. Augustinus, & Hilarius Diaconus [b] ac Lucifer Calaritanus & insulsus scriptor cuius sermones de Cœna Domini, contrusi sunt inter D Bernardi opera. [Scariothus (inquit) [c] dicitur à vico in quo ortus fuit, qui alio nomine marmotis dicitur, siue mala mors. Et meritò de mala morte fuit, quia sic mala morte periit.] legerat apud Hieronymum nomina Hebraica ex Matthæo enucleantem, Iscarioth interpretandum esse *memoriale Domini*: & posse etiam exponi *memoriam mortis*.

a homil. de Iuda.
b in c. 9. ad Rom.
c serm. 1.

mortis. Hanc ille *memoriam mortis*, in *mar-motis*, & *malam mortem*, transformauit. An quia versatus aut natus in ea Galliæ prouincia, in qua est *malæ mortis* nomine oppidum, vellétque Gentilem suum Iudam statuere? Nam Gallum fuisse sermonum illorum scriptorem, hæc notatio satis innuit. Et inductos ab hac eius insulsitate in errorem fuisse, eos qui teste Caninio[a] Iudam natione Gallum fecerunt, & Galliam tanto probro onerarunt, est verisimillimum. Quid enim alioqui proditori tererrimo, in Iudæa electo à Christo, sempérque inter Hebræos versato, cum Gallia?

[a] *de locis Hebraicis Noui Testam. cap. 13.*

6. Nec est quod quis obtendat apud authorem quæstionum ad Antiochum, magno Athanasio perperàm inscriptarum[b], Francos item dici fuisse qui Christū in Iudęa crucifixissent, quasi potuerit Christi proditor Frãcus esse, si eius carnifices Frãci fuerint: non est inquam, quod quis hoc obtendat. Nam autor ille Francos nominat Brutios, ex illa Italiæ ora, quæ in mulctam defectionis, notata est à Romanis eo probro vt carnifices prætoribus per prouincias subministrarent.

[b] q. 108.

ret. Et quia toto Oriente ex quo Francorum nomen iteratis de Saracenica infidelitate triumphis inclaruit, omnibus Occidentalibus commune factum est, idcircò Athanasius ille recentioris æui scriptor vel potiùs quæstionum illarum nouis factis additamentis amplificator; (non ipse quidem author primus, Damasceno plagulas illarum quæstionum inter disputandum de imaginibus allegante, Francicísque in Oriente victoriis, & deriuato inde vsu quem diximus, est antetior.) Ille inquam quisquis demum est interpolator qq. illarum gentis suæ vsum æmulatus, Francos vocauit, quos æquè Romanos nominat; id est Italos, quibus crucifixi Christi probrum affricat, non autem iis qui presse ac propriè Franci dicuntur, & nomen suum in vniuersum Occidẽtem transfuderunt apud Orientales, Francicum robur, & cum fidei zelo, potentiam extimescentes. Nimirum sicut apud nos omnes infideles Orientales Turcæ appellantur, ita apud illos omnes Christiani Occidentales, ob causam propositam, appellantur Franci. Eadem appellationis laxitate author libri

bri de Antichriſto ſuppoſiti Auguſtino, [a] Reges & Regnũ Frãcorum videri cuipiam poſſit pro eodem habere, cum Romano Imperio, & Romanis Imperatoribus. Et in eum ſenſum allegat quoſdam Doctores, affirmantes [quod vnus ex Regibus Francorum, Romanum imperium ex integro tenebit, qui in nouiſſimo tempore erit, & ipſe erit maximus, & omnium Regum vltimus. Qui poſtquàm regnum ſuum fœliciter gubernauerit, ad vltimum Hieroſolymam veniet, & in monte Oliueti ſceptrum & Coronam ſuam deponet. Hic erit finis & conſummatio Romanorum Chriſtianorúmque Imperij: ſtatímque ſecundum ſententiam, Apoſtoli Pauli, Antichriſtum dicunt futurum.] Nihil tamen in hoc poſtremo exemplo definio, quia de illius libri authore, & æuo quo ſcripſit, non liquet. Vnde conſtare non poteſt, an receptum nunc Orientalibus, Occidentales omnes Francos appellandi vſum expreſſerit; quod feciſſe authorem qui quæſtiones ad Antiochum propoſito aſſumento onerauit, nõ dubito. Hanc igitur Gallici nominis contumeliam, qua

a *ſub libri finem.*

Iudas

Iudas natione Gallus affirmatur meritiſſimò ſuffixam à Caninio & nullius veriſimilitudinis colore ſubnixam, ac vel quæ refellatur indignam, exiſtimo deriuatam ab inſulſitate ſermocinatoris illius; quem referebam, *memoriam mortis*, in *marmotim*, hanc verò in *malam mortem* tranſmutaſſe, inconditè æquè ac imperitè.

7. Quanquam pago Carioth, vnde cognomen Iudæ deduximus, notionem malæ mortis vtcumque aptari poſſe, inficias non iuerim; Carioth enim, exterminium & internecionẽ ſonat. Quo poteſt etiam accommodari, quod eo modo refertur ab Origene [a] [Audiui quendam exponentem patriam proditoris Iudæ, ſecundùm interpretationem Hebraicam, exſuffocatum vocari, quod ſi ita eſt, magna conuenientia inuenitur nominis patriæ eius, cum exitu mortis ipſius: quoniam ex ipſo laqueo ſe ſuſpendens, prophetiam nominis patriæ ſuæ, ſuffocatus impleuit.] Fortaſſis ſermocinatori prædicto, prima impingendi cauſa fuerit, cum ab aliquo inaudiſſet nomen pagi vnde oriundus erat Iudas, deductum ab excidio

[a] *tract. 35. in Matth.*

Digitized by Google

dio & clade, quæ malæ mortis sunt affinia. Fallente autem memoria, & fauente paronomasia, homo rei monasticę quàm Hebraicæ peritior, notionem Hebraicam quæ Latinè per malam mortem exprimitur, Hebraicè marmotim efferri existimauerit.

Hæc de Iudæ proditoris nomine, & cognomine. Quod enim insuper addi ab Euangelistis quoties eius meminerunt, notat Abul.[a] nempe *qui fuit proditor*, vel *qui tradidit eum*, cuius perpetui additamenti sex causas ibi profert Abul. nõ est quod à nobis tanquam ad Iudæ nomen pertinens, excutiatur: cùm sit agnomen, post Christum proditum, Iudæ appositum; partim ad detestationem sceleris ab omni retrò memoria horrendissimi: partim ad distinctionem huius Iudæ, à Iuda Iacobi; de cuius nomine in bonos omnes Christianos transfuso, sicut & de nomine Iudæ proditoris communicato Iudęis carnalibus philosophatur latè Hieronymus[b] ad illud *fiant filij eius orphani.*

a *in c. 10. Matth. q. 42.*

b *in psal. 108.*

8. Ex dictis circa Iudæ cognomen, huiúsque occasione circa patriam, li-

quet quid de tribu ſtatui queat. Qui enim Iudam ex Carioth Iuda ortum cẽſent, vt Caninius, Baron. Serarius, in tribum Iuda eum tranſcribunt. Nos quiâ ſecuti S. Hieronymum, ex oppido tribus Ephraim natum diximus, in eandem tribum illum referimus. Et quanquam argumentum non eſt omnino firmum, (quid enim vetaret hominem ex alia tribu, naſci in Hieruſalem, quandoquidem ſecretio tribuum non excludebat parentes aditu vel habitatione locorum alterius tribus: ſed tantùm iure hæreditatis, ac poſſeſſionum in eius ſorte:) Tamen quia procliue eſt, vt parentes habitent vbi poſſeſſiones ſunt nacti, veriſimilis eſt illatio. Vnde Iudam quia natus eſt in oppido tribus Ephraim, ex ea tribu fuiſſe, affirmat S. Hieronymus [a] tractans illud Eſaiæ: *Væ coronæ ſuperbiæ, ebriis Ephraim, & flori decidenti, gloriæ exultationis eius.* Quod iuxta Septuaginta vertendum eſt: *Væ coronæ iniuriæ, mercenariis Ephraim: flos cadens de gloria ſuper verticem montis pinguis.* Mercenarios itaque vocatos Ephraimitas à propheta cenſet Hieronymus, [propter Iudam qui de tribu (inquit)

[a] *in c. 28. Iſaiæ.*

by Google

quit) Ephraim erat, & Dominum pretio vendidit qui verè flos Apoſtolicæ gloriæ cecidit ſuper montem pinguiſſimum ſiue iuxta Hebraicum textum ſuper vallem pingui um, id eſt Geſſemanim vallem, in qua Iudas Dominum tradidit.] Conſentit in eundem locum S. Cyrillus. Præmittens enim Prophetæ inſtitutum, & directã ad Iudæorũ proceres eo capite orationẽ, ſubdit. [Væ coronæ iniuriæ, id eſt proceribus: qui etiam mercede cõduxerunt Ephraim: ſcilicet eum qui eſſet è tribu Ephraim. Hanc námque ob cauſam facti ſunt velut flos cadens de gloria. Quemadmodum enim florum gloria eſt, ſine marcore eſſe, & in ſuæ naturæ pulchritudine conſpici, pari modo & in nobis ipſis poſſe intelligi arbitror. Quandiu enim verſamur, in quibus nos verſari conuenit, animæ noſtræ pulchritudinem diligenter cuſtodimus illibatam. At mente noſtra ad ea quæ parum decet tranſuerſa, flos erimus cuius decora gloria defluxit. Quod vſu venit Scribis & Phariſæis, mente, ſermone, conatibus, omnibúſque prodigioſis machinamentis, contra Chriſtum inſtructis.]

a *lib. 3. in Iſaiam.*

Digitized by Google

9. Subscribunt præterea Hieronymo, Glossa ordinaria Isaiæ 28. Leo Castrius[a] Adrichomius,[b] & Villalpandus, qui eo latè trahit quod ab Amos c. 2. exaggeratur contra vniuersas decem tribus, quarum caput Ephraim. Extollit enim supra omnia scelera, quorum quædam atrocissima memoratierat, quod vendiderit pro argento iustum, & pauperem pro calceamentis: tam vili scilicet pretio, vt vix homo honoratus, compara. re posset eo pretio calceos. Additque Propheta, ea ex causa subuertendam Carioth, & cùm esset insignis ciuitas propter sua scelera redigendam in oppidulum aut mapale. Id quod etiam Ieremias c. 48. prænunciarat. Eodem modo locum illum Amos acceperunt qui aduersus Iudæos pugnarunt, Adrianus Finus,[d] Galatinus,[e] Rabbi Samuel scribens ad Isaac Israëlitam:[f] éstque non improbabilis interpretatio, suppositа ea quam dixi venditionis iusti exaggeratione, supra omnia alia scelera de quibus ibidem. Fit quoque non incongruum, vt ex ea tribu homo, in tantum scelusrue re permitteretur, quæ veræ olim apud Iudæos religioni ac pietati per Ieroboa-

a *in c. 28. Isaiæ.*
b *in tribu Ephraim n 60.*
c *p. 1. ap par. l. 3. c. 29. & 30.*
d *flagelli Iudæorum c. 47.*
e *l. 4. de arcanis c. 24.*
f *epist quæ habetur 6. Biblio th.*

mum inuexerat exitium, & longa immaníque idololatria, abſciſſionem ſuam à domo & regno Iuda ſtudiosè firmarat, & iis qui idololatriam affectãtur & conſequuntur ſcelerum apicibus ſe dehoneſtarat per tantum tempus. Quanquam quod non omnes inter Ephraïmitas, etiam feruente idolomania, & recenti adhuc apoſtaſia ad vitulos, eodem cœno oblinerentur, nihil inde contra Iudæ parentum probitatem, & rectam fidem, aut contra bona Iudæ initia, colligere licet.

10. Patrem ex tribu Ephraim ſortitus eſt Iudas, *Simonem*. Vnde illa Iudæ apud Ioannem [a] cognominatio, *Iudas* a c. 6. *Simonis*: vtique filius, pro more cõgnominandi Hebræorum. Hunc fuiſſe leproſum, & in Iudæ gratiam à Chriſto curatum, prodidit qui Auguſtini nomine ad fratres in eremo declamitauit. [b] Homo plerumque inſulſus, nec ſatis concinnè ineptiens. Quamuis vt exiſtimo non tam imponere lectori, & ſua pro germanis Auguſtini fœtibus venditare, quo nomine à recentioribus maximè inſimulatur, quàm ſtylum exercere propoſitum habuit, iis deſcribendis quæ veriſimile cen. b *ſerm.* 28.

ROMA VITTORIO EMANUELE

ferret dicta à D. Augustino cum in secessu esset, degerétque cum fratribus in cœnobio, quod impropriè eremum vocat. Qua ratione plerique alij qui palinodias nomine quorundam describunt, vt quam nomine S. Hilarij circa peculiare placitum de Christi doloribus, à se visam scribit S. Bonauentura aut qui confutationes aliorum nomine edunt, qualem Vigilius nomine Athanasij contra Arrium, Sabellium, & Photinum scripsit, vt ipsemet testatur [a] & aliam Anastasius Sinaïta sub nomine Flauiani Constantinop. vt ipsemet scribit: [b] qui inquam talia scribunt, non fucum lectoribus facere in animo habent, sed veritati ea ratione patrocinari, describendo quæ is qui aliàs errauit, dicere posset, dedoctus errorem; aut quæ strenuus quispiam veritatis pugil posset aduersus Ecclesiæ hostes intorquere, si cominus pugnaret. Sic igitur proportione seruata mitiùs quàm recentiorum proceres de illo personato Augustino ratiocinor: quem antiquum esse non inficior, cum ob alia quæ ad illum pro vero Augustino obtrudendum, congerunt Ambrosius Coriolanus, [c] & Basilius

a l. 5 contra Eutychem.

b cap. 10. edit.

c in defens. Eremitarum S. Augustini veritate 2.

lius Poncius: [a] tum etiam quia iam ab anno 830. in Concilio, sub Ludouico Pio [b] allegatus, comperitur. Hæc obiter de scriptore cuius symbolas aliquas in sequentibus non aspernabimur, tametsi insulsitatem, vt dixi, suam frequentissimè prodat, & nominatim in puncto de quo agimus. Quia enim in Euangelio legerat Iudam fuisse filium Simonis, & ex Euangelio itidem acceperat fuisse Bethaniæ Simonem leprosum à quo exceptum conuiuio Christum scribit Matthæus, homo ridiculus, Simoni illi Iudam filium adscripsit, eúmque in filij gratiam à Christo mundatum, commentus est: quæ quàm otiosè conficta sunt, nemo non videt. Nam quamuis Simonem illum, leprosum fuisse, sit satis verisimile, (non dico certum, quia potuit cognomen illud à lepræ aliqua similitudine, aut maiorum suorum, quopiam verè leproso retulisse, vt rectè vidit Maldon. [c]) eúmque fuisse à Christo curatum beneuolentiæ in Christum argumenta quæ homo Pharisæus edidit non inueriſimiliter astruant: Tamen fuisse in gratiam Iudæ à lepra sanatum, aut Iudam fuisse

a *l. 7. de matrim. c. 1. n 7.*

b *c 1 2. & 113.*

c *Matth. 26. n. 6.*

eo parẽte procreatum, vnde fabulino illi in mentem venit? Eiusdem furfuris est, quod addit, Iudæ matrem Simonis vxorem, an potiùs scortum, vt Iudas spurius censeatur? cum paralysi laboraret, fuisse in Iudæ gratiam à Christo restitutam vigori pristino. Quod eadem fingendi licentia scribitur, qua quod de portentosa Iudæ cum matre consuetudine, ibidem habetur. Sed me tantæ insulsitatis, vel referendæ iam piget. Itaque abstineo eius confutatione, quæ superuacua meritò iudicetur à prudentibus, contentus dixisse, Iudæ patrem certò fuisse Simonem quemdam. Quis verò is Simon fuerit, quæ item eius Iudæ genitrix, omnino obscurum esse, nec ipsosmet, si per eos staret, optaturos aperriùs nosci, quos sola filij nequitia, & horrendum scelus, apud posteros nobilitauit.

11. Sic nascitur homo cui bonum erat si natus non fuisset, vt Christus ipse de eo pronuntiauit. [a] Circa quod Christi verbum iam olim certatum est inter Doctores, vestigantes quomodo Iudæ melius (positiuum enim loco comparatiui positum est pro Hebræorum & Græcorum

[a] *Matth.* 26.

rum more, vt cum dicitur, *bonum est sperare in Domino, quàm sperare in principibus*): quomodo inquam melius Iudæ fuerit, non nasci & accipere esse: cum absque illa fundamentali diuinæ beneficentiæ participatione, quæ sita est in acceptatione existentiæ, nullum intelligi queat bonum hominis, cum quo institui possit comparatio, boni quod per natiuitatem sortitur. Subruitur enim illius comparationis fundamentum, eo ipso quod homo non natus, atque adeò nullatenus existens, alterum eius extremum statuitur. Quid enim boni homo non natus, & nullatenus existens habere queat. Itaq; D. Augustinus [a] [si quis (inquit) dixerit, nõ esse, quàm miserũ me esse mallem: Respõdebo, mentiris. Nam & nunc miser es, nec ob aliud mori non vis, nisi vt sis. Ita cum miser nolis esse, esse vis tamen.] Móxque [b] refellens eum qui dixerat, si priusquam fuisset, potuisset consuli, præelecturum fuisse non esse, quàm miserè esse. [Caue (inquit) ne hic erres, vbi te videre verum putas: nam si beatus esses, vtique esse quàm non esse malles: & nunc miser cùm sis, mauis tamen esse

[a] *l. 3. de lib. arb. c. 6.*

[b] *cap. 7.*

vel miſer, quàm omnino non eſſe, cum eſſe nolis miſer. Conſidera igitur quantum potes, quàm magnum bonum ſit ipſum eſſe, quod & beati & miſeri volunt. Nam ſi hoc benè conſideraueris, videbis te intantum eſſe miſerum, in quantum non propinquas ei quod ſummè eſt: intantum autem putare melius eſſe, vt quiſque non ſit, quàm vt miſer ſit, inquantum non vides quod ſummè eſt. Et ideò tamente eſſe velle, quoniam ab illo es qui ſummè eſt. Si vis itaque miſeriam fugere, ama in te hoc ipſum, quia eſſe vis.] Et abſolutè quidem melius fuit Iudam, & quemcumque reprobum accipere eſſe, quàm non accipere: quod vnũ ferunt quæ habet Damaſcenus reſpondens Manichæis,[a] & contra eos demonſtrans, melius fuiſſe Diabolum accipere eſſe, quàm non accipere. Sed non eſt hoc de quo nunc diſputamus: ſed an melius Iudæ ipſi, aut Satanæ, vel cuicunque reprobo ſit, non produci, quàm produci tam graui malo opprimendum.

[a] *dialog. contra Manich. cap. 12.*

12. Non vacat ergo difficultate, quomodò Iudæ melius fuerit non naſci, atque adeò nullo modo eſſe, quàm talem

eua

euadere, & tãtis miſeriis ſubiacere. Gerræ verò Origeniſtarum, quas D. Hieronymus in hunc Matthæi locum exhibet, non eſt quod nos hîc remorentur. Aiebant enim melius quidem fuiſſe Iudæ non naſci, quàm Chriſtum prodere & æternis cruciatibus obnoxium fieri, non tamen melius illi fuiſſe non eſſe omnino. Nam animarum horrea, ante conſertionem earum cum corporibus, admittebant. Vnde natiuitas ſiue ex vtero, ſiue in vtero, de eorum ſententia, non erat primum eſſe hominis quoad principaliorem partem, ſiue animam. Atque ita homo nullomodo natus, eſt capax alicuius boni, taléque obueniſſet Iudæ iuxta ipſos, ſi eius anima in ſtatu illo anteriore corpori non vinculata perſtitiſſet. Hæc fabuloſam hæreſim alibi improbandam continent.

13. Itaque alij apud Syluestrum, [a] eodem Syluestro non improbante, verbum *naſcendi*, aliter acceperunt quàm paſſim ferat vſus. Duplicem ergo natiuitatem diſtinxerunt; vnam ex vtero quæ abſolutè natiuitas dicitur, aliam in vtero, quę aliter dicitur conceptio. Conceptionem

[a] *tm roſa aurea tr. 2 in literali expo. paſſionis Dom. ſecundùm Matthæũ.*

nem enim appellari aliquando natiuitatem, docent illa Angeli de Christo intra matris vterum adhuc abdito. *Quod in ea natum est.* Quare licèt melius futurum esset Iudæ non nasci ex vtero matris, quàm adeò immanibus suppliciis obnoxium fieri: tamen iuxta hos authores, nõ erat ei melius futurum, non nasci in vtero & accipere esse, cum translatione ab vtero ad tumulum. Sic enim Iudas expers culpæ actualis obiisset, nec fuisset obnoxius pœnæ sensus, sed sola parentali labe inquinatus fuisset, qui status potior & optabilior videtur secundùm rectam rationem, quàm status nihili, & existentiæ nunquam adeptæ. Non defuerunt qui natiuitatis vocem in Christi oraculo mysticè acciperent, & de vocatione ad Apostolatum interpretarentur. Sicut enim Christiani dicimur nasci denuò, & regenerari in baptismo: ita vocatio ad Apostolatum & primitias spiritus participandas, speciem natiuitatis habuit, déque ea natiuitate locutum Christum, dixerunt quidam, eodem referente nec improbante Syluestro: éstque iuxta eos oraculi sensus, melius futurum Iudæ,

Digitized by Google

Iudæ, si ad Apostolatum non vocaretur, & communi Iudæorum sorte ex vita migraret, quàm post tot & tam largos diuinæ in se beneficentiæ imbres, tanta ingratitudine contaminari. Additur ibidem & alia interpretatio, de spirituali natiuitate ex patre diabolo: vt sit sensus, meliorem futuram fuisse Iudæ sortem. si tam dirum scelus non concepisset afflante Satana, eodémque obstetricante mox edidisset. Tandem S. Bernardus [a] priuationem natiuitatis, quam meliorem futuram arbitratur Iudæ ac damnatis, ita accipit de humana natiuitate, vt tamen nolit ea excluſa omnino remoueri quãcunque natiuitatem sed perstare saltem natiuitatem belluinam. [Homines quidem (inquit) merito ignorantiæ, ignorari id est, reprobari, & ad tremendum illud iudicium, stare, & igni perpetuo tradi habent, non autem & pecudes. Nec dubium fore, deterius his, qui sic erunt, quàm his, quę omnino non erunt. *Melius ei fuerat* (inquit) *si natus non fuisset homo ille*. Non vtique si natus non fuisset omnino, sed si natus non fuisset homo, sed v. g. aut pecus, aut alia quæpiam creatura,

[a] *serm 35 in Cant.*

ra, quæ quoniam iudicium non haberet, ad iudicium non veniret, ac per hoc nec ad ſupplicium.]

14. Sed quia hæ interpretationes,& natiuitatum diſtinctiones , nonnullam vocis detorſionem & aliqualem oraculi à Chriſto editi violentiam continent:rectè maior ac potior pars Doctorum , de natiuitate quacunque verè dicta,nec niſi humana , illud accipiunt , vt ſit ſenſus melius futurum fuiſſe Iudę ſi non naſceretur, ſiue in vtero, ſiue ex vtero : atque adeò ſi nullomodo acciperet eſſe, quàm ſi nactus exiſtentiam , præcipitandus eſſet in tantã miſeriæ abyſſum , quantam incurrit tam atrociter peccando. Vbi vulnus inflictum ex Auguſtino recrudeſcit , vel potiùs perſtat non obductum. Neque enim apparet , quomodò Iudæ nullomodo exiſtenti,futurum fuerit aliquid melius : aut quomodò purum non eſſe , dicatur melius quàm eſſe , tametſi miſerum & cum quacunque calamitate, etiamſi æterna. Nam neque damnatis, melius eſſe omnino non eſſe,quàm damnatos eſſe,confirmari videtur illis D. Auguſtini rationibus [a] quibus demonſtrat,

[a] *l.3. de lib.arb.c. 8.*

memini

nemini ſecundùm rectã rationem præeligibile eſſe non eſſe, quàm eſſe. [Illud (inquit) vide quàm abſurdè atque inconuenienter dicatur, mallem nõ eſſe quàm miſer eſſe. Qui enim dicit, mallem hoc quàm illud, eligit aliquid. Non eſſe autem, non eſt aliquid, ſed nihil: & ideò nullo pacto potes rectè eligere, quando quod eligas non eſt. Dicis velle te quidem eſſe cùm ſis miſer: ſed non hoc velle debuiſſe. Quid igitur velle debuiſti? Non eſſe, inquis, potiùs. Si hoc velle debuiſti, hoc eſt melius: quod autem non eſt, melius eſſe non poteſt. Non ergo id velle debuiſti, veraciórque ſenſus eſt, quod id nõ vis, quàm opinatio per quam te id velle debuiſſe arbitraris. Deinde quod quiſque rectè eligit appetendum, cum ad id peruenerit, neceſſe eſt melior fiat. Melior autem eſſe non poterit, qui non erit. Nemo igitur rectè poteſt eligere vt non ſit.] Ergo ne ipſe quidem Iudas, optare potuit & ſibi melius ducere non eſſe, quàm futurum eſſe æternis ſuppliciis obnoxium. Qua expoſitione nonnulli inter quos Maior, & Maldon. [a] Chriſti effatum intelligendum cenſuerunt,

[a] a *Matth.* 26.

runt, ponderantes τὸ *illi*, id est secundùm eius opinionem & sensum.

15. Hæc vt componant Doctores nõ pauci ex iis qui natiuitatem eo quem dixi modo vsurpant, distinctione vtuntur eorum quæ damnatio complectitur. Est enim in damnatione, æterna miseria pœnæ, simúlque æterna culpæ miseria. Si igitur seorsim spectetur miseria solius culpæ, sic fatentur bonum futurum fuisse Iudæ nõ esse, idque licitè ab eo optari potuisse, & posse nunc à quocunque peccatore. Quilibet enim, vt Syluester supra tanquam certum statuit, eligere potiùs deberet excidere omni esse, illúdque nunquam fuisse sortitum, quàm in Deum delinquere, siue mortaliter, siue venialiter: quia quilibet plus Deum diligere astringitur, quàm seipsum. Quæ ratio æquè concludit de miseria culpæ, iuncta cum miseria pœnæ sensus. Probátque esse melius, non esse, quàm esse in culpa & pœna æterna. Si autem spectetur seorsim miseria, [a] solius pœnæ, sic dicunt non futurum fuisse melius Iudæ non esse quàm sic fore. Et idem de quouis alio damnato pronũtiant, negántque licuisse

a *dialog. contra Manich.* 43.

licuiſſe Iudæ, aut licere damnato cuiuis, deſtructionem ſuam omnimodam & antecedentem non exiſtentiam expetere. In quam ſententiam quoſdam refert Syluester ſuprà, nec ab ea abhorret. Eandem tuetur Titelmanus, [a] & author opuſculi de prædeſtinatione Diuo Thomæ adſcripti, [b] ac Brianſonius. [c] Et reipſa eodem recidit Ruis [d] latè verò ac ſplendidè Pineda. [e]

a *Matth. 26.*
b *c 7.*
c *in fine 4 q. 17 coroll. 2 litera P.*
d *Diſp 17. de prædeſt. ſ. 2.*
e *in c. 4. Eccleſiaſtici v. 3. digreſſione de hoc argumento.*

15. Mihi ſiue culpam ſiue pœnam æternam culpæ actuali reponendam ſpectemus, longè probabilius apparet, & Iudæ & cuiuis damnato melius fuiſſe futurum, ſi non fuiſſet vnquam, aut natus omnino deſtrueretur quàm ſi immanium illorum tormentorum atrocitati ſubiaceat: & idcircò etiam exiſtimo, iiſdem fas eſſe præeligere aboleri, ſdque optare, quàm tales perſtare. De culpa conſentiunt omnes ferè Doctores: præſertim Heuricus [f] qui multis id confirmat ex Ariſtotele. Item Durandus, Scotus, Aquilanus, Mayro, Baſſolis, Gabriel, Soto, aliique: [g] ſi vnum excipias Rubionium: [h] & ſufficienter euincitur, ratione adducta ex Syluestro. Nec rationes ex

f *Quod lib 1 q. 20.*
g *in 4 d. 50.*
h *ad diſt. q 1 concluſ 2.*

D. Auguſtino propoſitæ , hanc partem labefactant. Nam quamuis qui prorſus aboleretur & non corpore tantùm ſed & animo peſſum iret, nullam retineret bonitatis ſibi aduenturæ capacitatem phyſicam , quæ in ente prorſus aboliro ne intelligi quidem poteſt: tamen etiam qui prorſus abolitus eſt, cenſetur habere poſſeſſionẽ maioris boni negatiui , quod eſt excluſio tanti mali quanto premabatur cùm exiſteret. Ità vt ſicut qui obiit dicitur retinere ius famæ;ſic qui prorſus exſcinderetur, ſubduceretur miſeriæ illi ſummæ de qua agimus : & eatenus ita ſe haberet,vt melius illi eſſet omnino nunquam fuiſſe,aut nunc non eſſe,quàm ſic eſſe vt antè erat. Id eſt quilibet prudens rectè librato infœliciſſimo ſtatu illius hominis quando exiſtit,ſatius duxerit,& iure præoptauerit , nunquam fuiſſe aut nunc non eſſe,quàm ſic eſſe,& ita deformatum Deóque iniurium perſtare,ſi alia via tanti mali auertendi non ſuppetat:vt ſanè non ſuppetit damnatis via vlla,culpam actualem qua ſordent , obliterandi. Ad eum porrò ſtatum perueniens homo,eatenus melior fieret, quatenus tam magnum

magnum malum excuteret, cuius carentia ſummum quoddam bonum cenſeri poteſt, etiamſi phyſicè & entitatiuè nihil foret: ſicut & ſubiectum eius, totali abolitione nihil fieret phyſicè.

27. Quod ſi rationes propoſitæ non vrgent quoad culpam; (vt ſanè quoad eam imbelles ſunt, omnium ferè conſenſu) minimè cenſendæ ſunt vrgere quoad æternam pœnam ſenſus, ſolitariè & ſe orſim à culpa ſpectatam: ac proinde damnato melius eſt, & ſecundùm rectam rationem optabilius, carere exiſtentia, & omnino aboleri, quàm perſtare in ea tormentorum atrocitate. Eſt enim malum longè grauius, quàm non eſſe: quandoquidem cum eo malo, non modò nulla iucunditas, nullúſque fructus percipi poteſt ex vſura exiſtentiæ, quod ei commune eſt cum non eſſe; ſed inſuper ingens afflictio ac vexatio ſubitur, cui locus non eſt poſito non eſſe. Sicut capitis abſciſſio coniuncta cum non eſſe. celerius inuecto, longè mitius malum eſt, quàm viui comburium lentum, cum miſeræ vitæ protractione. Atque adeò prompta illa deuolutio in non eſſe, condita negatione

& præcisione tanti incommodi, veluti sapidior & melior est, quàm vita paulo diuturnior, cum tanta mole ærumnarum: idem ergo proportione est in re præsenti. Itaque sapienter D. Hieronymus [a] [melius est nõ esse quàm ad tormenta esse.] Item Victor. Antioch. [Satius est multo, omnino non esse, quàm tantis miseriis & calamitatibus, perpetuò obstrictum esse.] Pseudoaugustinus quoque.[b] [Melius est omni esse carere, quàm in inferno iacere.] Et agit apertè de cruciatibus, ne quis obtẽdat, hoc dictum ob perstantem malitiam. Eadem legas apud Bedam, Theophilactum, Drutmarum, Anselmum, siue Marci 14. siue Matthæi 26. Annuunt scholastici plerique, quos profert Salas [c] & Victoria, [d] ac Granado. [e] Neque refert quod interueniente damnati abolitione omnimoda, euerteretur cõcinnitas illa quæ efflorescit ex Diuinæ iustitiæ manifestatione, & repensione condigna supplicij ob nequitiam. Hoc inquam, vt rectè vidit Cartusianus, [f] non refert: quia supplicia quæ possunt optari non esse, non spectantur vt iusta, aut iustè inflicta; sed præcisè vt afflicti

a *Marci 14.*

b *serm. 26. ad fratres in eremo.*

c *12. tract. 13. disp. 15. n. 55.*

d *relect. de homicid. n. 22.*

e *1. p. t. 2. tract. 8. disp. vnica sect. 5.*

f *in 4. d. 50. q. 1. in fine.*

affictiua, & nociua naturæ. Supponimus ergo vt certum, non licere intendere Diuinæ iustitiæ decreta eneruari, & euigescere prouidentiam mala malis rependentem. Sed loquimur, hoc supponendo, & præcisè spectando quid personæ illi melius & optabilius foret secundùm seipsam. Adde quod supposito Diuino decreto, non tenemur ei confirmari in volito materiali, vt loquuntur, sed tantùm in formali.

16. Verissimè ergo, in simpliciſſimo verborum sensu, pronuntiatum est à Christo de Iuda; væ illi ob atrociſſimum scelus prodiți Dei ac Magistri benignissimi, meliúsque illi futurũ fuisse, si numquam fuisset, aut melius fore si conditus aboleretur omnino, quàm accepisse esse, illúdque retinere, & interim tam immani scelere pollui, eíque comitante calamitate æterna obuolui: idque ipse Iudas, si saperet, præoptaret, serióque malediceret nocti in qua dictum est, conceptus est homo, & in eam cõclamare posset multo potiori ratione, quàm Iob in horam conceptus sui. Id quoque parentes, tam infœlici sobole infœlices, filio

optare iure poterant, prole destitui, præeligentes tantæ eius infœlicitati. Nec erat quod aliqui, hyperbolem, atque adeò spectato nudo externo verborum cortice, falsitatem in eo Christi pronuntiato admitterent, cum non modò secundùm popularem loquendi modum (& vt loquuntur) vsualem locutionem, sed in omni rigore metaphysico, verum sit, quod Christus dixit: vt hactenus monstratum est, & benè præ cæteris attigit Beda.[a]

[a] *Matthæi 26.*

28. Claudo quæ ad hoc caput spectant, commemoratione placiti quod apud plerosque vulgatum video, nempe quòd Iudas ad coniugalem ætatem prouectus, illigatus fuerit coniugio & liberos fuscepcrit. Ita censuerunt quotquot furtorum eius originem repetunt ex nimio suorum amore. Vxori námque & filiis quos reliquerat, quæ de loculis suffurabatur, donasse, non pauci scribunt: & nominatim Gulielm. Parisiensis [b]. S. item Chrysostomus, ea demonstratione qua cõfecit Christum esse Deum, inter alias prophetias de Christo, quas ad vnguem expletas docet, eam commemorat quæ

[b] *l. de moribus c. 7. in fine.*

de

de Iuda habetur Psal. 108. Et ad literam accipit, quæ ibi dicuntur de vxore eius vidua, ac filiis orphanis: Subscribúntque ad eundem Psaltis locum Lyranus, Ayguanus, Dionysius, Ludolphus, Turrecremata & alij: quibus præiuit S. Augustinus, qui in priore illius psalmi enarratione quæ est de Iuda, simpliciter de Iudæ vxore & liberis accipit, quæ ibi de vidua & orphanis dicuntur. Idem habet Eusebius. [a]Quod autem S Hieronymus, [b] Tertullianus, [c] aliíque nonnulli omnes Apostolos præter Petrum cœlibes statuunt, non videtur repugnare. Nec enim videntur proditoris rationem habuisse: sed quod de Apostolis dicunt, (verè ne an secus, nũc non ago, de quo videndus Benedictus Iustinianus [d]) spectat ad reliquos qui Apostolatus gradum retinuerunt, & quorum exemplo cœlibatum commẽdari intererat, non autem exemplo Iudæ. Itaque quod suspicioni illi, de clancularia loculorum expilatione per Iudam, in vxoris & filiorum gratiam, quod item interpretationi loci Dauidici de Iudæ vxore vidua & liberis orphanis, opponam, non habeo. Quanquam quod

a *l.* 10. *de demonst. in* 3.
b *l.* 1. *contra Iouinian.*
c *l. de Monogam.*
d *disp.* 1. *proœm. ad Pauli epist. c.* 4 *n.* 14.

Scripturæ ſilentium circa Iudæ vxorem ac liberos, S. Hieronymus [a] arripuerit ad cœlibatum Iudæ aſtruendum, & in ſenſum myſticum accipienda omnia quæ ibi habentur de Iudæ vxore ac filiis, video quoque nihil eſſe, quod hanc partem validè firmet.

a *in pſal.* 108.

Bona Iudæ initia, & allectio in Chriſti diſciplinam.

CAPVT II.

1. VIVSMODI fuerit Iudæ vita, priuſquàm à Chriſto Domino cooptaretur in Apoſtolum: quæ illi functio, aut opificium, qui mores, quotus præcisè ætatis annus, ſilente ſcripturâ, ferèque Patribus, diuinare non poſſumus. Tantum apud aliquos modicę fidei authores, quædam memorantur apoſtolatu eius anteriora, ſcelerum portenta: vt apud perſonatum Auguſtinum ad fratres in eremo declamitantem, narratur inceſtatio matris. Apud alios, vt refert S. Antoninus, [b] cædes patris ſui. Apud alios

b *tit 6.c.*

Digitized by Google

alios à S. Vincentio relatos, [a] cædes filij Regis Scarioth: quæ ad amplificandum Æsopi opus, possunt conducere.

a *serm. 1 in fer. 3 maioris hebdom.*

Discutiendum potius videtur, quod à Ruperto asseritur: Iudam semper malum fuisse: & ab initio pessima fide egisse cum Christo, nec mores cum Apostolatus honore mutasse. Itaque neque iustificationis gratiam adeptum, quippe fictè conuersum, & in peccatis perstantem, neque verè vnquam de beato Dei peculio fuisse, sed semper pessimum: quamuis virtutis aliquam laruam & externam speciem, abditæ interiùs malitiæ obduxerit, cum ad Christum accessit, & ab eo cooptatus est in sacrũ Collegium. His rationibus in Iudam conclamat Rupertus variis locis: sed breuissimè ac clarissimè Ioan. 6. [Filius perditionis (inquit) nunquam bonus fuit, nec de bono electo, malus factus est. Sed quia malus erat, idcirco ad opus necessarium, ab eo qui malis benè vti nouit, electus est: & apud illũ, pro malo semper habitus est.] Idem dixerat VViclephus apud Valdensem. [b] Anceps est Origenes. [c] Nam Iudam vocatum, sed non iustificatum, cum dixis-

b *l. 1 doctr. c. 21. num. 4.*

c *l. 7. in epist. ad Rom.*

set; subdit: si tamẽ iustificatũ quis voluerit, at certè glorificatum nõ esse, & excidisse iustificatione comparata. Ex recentioribus apertè ita sentit Abulensis.[a] Imo erit qui ne vocatum quidem, & à Christo electum ad Apostolatum dicat: cum videatur eius electionem negare Euangelista, vt aduertit S. Augustinus.[b]

a *cap. 20. Matthei q. 41 & c. 10. q. 43.*

b *tract 59. in Ioan. initio.*

2. Cæterùm, vt rursus infra dicam, de Iudæ electione ad Apostolatum non potest esse dubium, cum id Christus ipse Ioan. 6. disertè profiteatur: quamuis non sit Iudas electus ad gloriam & speciali electione sanctorum, vt S. Augustinus pauloante aduertit Quoad iustitiam verò, quem nulla irrefragabilis authoritas, nulla idonea ratio noxium probat, præstat pro innoxio habere: præsertim cùm grauissimi Patres, Iudæ initia optima statuant, quamuis sensim comederint alieni robur eius, ipso ignorante. Paucos è plurimis appendere, superuacuum non fuerit.

c *cap 3.*

Didymus sanè [c] vt apertũ hoc statuit, tractans illud Christi de Iuda *vnus ex vobis diabolus est.* Sic enim scribit. [Diaboli nomen non substantiam, sed voluntatem

c *Contra Manichæos.*

tem declarat. Ac Iudam quidem, cùm homo alioqui esset, diabolum Dominus nominauit non propter substantiam, sed propter voluntatem, cum numerans Iudam in discipulis, dixit eis, *nonne duodecim vos elegi, & vnus ex vobis Diabolus est?* Et subiungit Euangelista, *hoc autem dixit de Iuda, qui eum proditurus erat.* Si enim propter futuram proditionem diabolus vocatus est. non iam tunc diabolus erat, quando cum omnibus electus est. Electus enim cum omnibus est, propter virtutem quæ tunc in eo erat. Tunc autem appellatus est diabolus, quando quæ ad proditionem spectabant, operabatur.]

3. Idem manifestè tradit S. Hieronymus,[a] impugnans Iouinianum. Sumẽs enim refellendam excucullati illius obiectionem, aduersus peccatorum & meritorum inæqualitatem in 4. Iouiniani propositione negatam, proponit locum Matth. 7. ex quo Iouinianus argumentabatur. *Arbor mala fructus bonos non facit, nec bona malos.* Ad hoc ita respõdet Hieronymus, [Si hoc ita est, responde mihi, quomodo Paulus, cùm esset arbor mala, perse

[a] *l. 2. in Iouin.*

perſequens Eccleſiam Chriſti, fecit poſtea fructus bonos? & Iudas, cùm eſſet arbor bona, ſigna faciens cum Apoſtolis, poſtea verſus in proditorem fecerit fructus malos? Tamdiu ergo nec arbor bona malos fructus facit, nec mala bonos, quamdiu vel in bonitate ſua, vel in malitia perſeuerat.] Eadẽ habet Matth. 7. Et Ezech. 20. ad illud, *hæc dicit Dominus*. Rurſuſque alibi [a] hæc verba habet. [Non quæruntur in Chriſtianis initia, ſed finis. Paulus malè cœpit, ſed benè finiuit. Iudæ laudantur exordia, ſed finis proditione damnatur.]

a *epiſt.* 10. *initio.*

Planè conſentit Iſidorus Peluſiota [b] expendens citatum Matthæi locum, aduerſus alium errorem, qui vt ibi & alio item loco [c] refert, ei loco Matthæi inædificabatur à quodam, exiſtimãte ſuerti ex eo peccatoris pœnitentiam. E contrario enim ſic diſputat Iſidorus. [Illud autem, non poteſt arbor mala fructus bonos facere, non tollit pœnitentiam, ſed redarguit commorationem in conſuetudine vitiorum. Nam dum mala eſt, non poteſt fructus ferre bonos: vbi verò mutata fuerit atque conuerſa ad virtutem,

b *l.* 4 *epiſt.* 81.

c *lib.* 1. *epiſt.* 72.

tunc

tunc feret. Si enim de arboribus (naturalibus) sermo fuit Saluatori, tua vincat ratio. Sin autem de hominibus, loquitur, ac exemplo siue similitudine vsus est: (Nam quod arboribus est natura, id nobis est libera voluntatis electio,) euertatur & accedat veritati, tua suspicio. Nam qualis arbor esse tibi videtur Petrus? bona? at quomodò Christum abnegauit? Mala ne? at quo pacto omnis terra, & nullum non mare, ipsius certamina & trophæa canit? Qualis deinde arbor tibi videtur Iudas? mala? At quomodo Apostolico honore dignus est habitus? bona? at quo pacto Christum prodidit? verùm si omnes, quæ in hominibus contigerunt, mutationes in medium producere coner, imprudens magnam orationis copiam produxero.]

4. Origenes [a] ex loco psalmi 40. per Christum Dominum paraphrasticè expresso, confirmat quod diximus. [Qui manducat (inquit) panem meum, sustulit contra me calcaneum suum: translatum est ἀλλοφρασικῶς dictum hoc, à psalmo quadrasimo sic habens, *homo pacis meæ, in quo speraui, qui edebat panes meos, magnificauit*

[a] *tomo in Ioan.*

uit aduerſum me ſupplantationem. Quod dictum Seruator, de Iuda, ac ſeipſo dictum fuiſſe, inquit. In quo quæres, quomodò homo pacis Iudas fuerit, & quomodò Seruator in eum ſperauerit. His verbis ergo declarari arbitror, Iudam aliquando ſyncerè credidiſſe. Neque enim, ni aliquando fuiſſet filius pacis, miſiſſet eum Dominus cum cæteris Apoſtolis: eíque dixiſſet (nam ad duodecim ſcriptum eſt eum dixiſſe) *Dicite pax huic Domui, & ſi illic fuerit filius pacis, requieſcet ſuper illum pax veſtra, ſin minus, ad vos reuertetur pax veſtra.* Proinde vide poſt quanta diabolus immiſerit hæc in cor eius, aduerſum Seruatorem, & quia dictus eſt paulo ante fur eſſe; non opinor, quòd marſupium, ei concreditum fuiſſet, ſi à principio fur fuiſſet, ſed dignus cùm eſſet, cui illud crederetur, (etiam ſi eum præſciſſet lapſurum Ieſus) illius illi cura credita fuit, fuítque tantus homo pacis Chriſti, vt in eo velut bono Apoſtolo bonam ſpẽ habuerit aliquando Ieſus. Conſidera enim illud, *in quem ſperaui.* Proinde meum eſt iudicium, ſermones eum occultos, & firmiſſimos, ac

maxi

maximè nutrientes, quos à Ieſu accepiſſet, Iudæis communicaſſe, de quibus dixit, qui edebat panes meos.] Rurſus alibi idem confirmat.[a]

S. Ambroſius[b] tractans illud, *in locis impiorum ingemiſcent iuſti*, ait, Iudam cum Apoſtolorum numero nectèretur iuſtum fuiſſe, ſed quia ſupplantatus à diabolo eſt in locis nunc impiorum ingemiſcere. Similia Theodoretus.[c]

5. Apud Caſſianum[d] Abbas Ioſeph, ne dubitare quidem ſinit de bonis Iudæ initiis. Sic enim concludit quæ de Iudæ nomine è libro viuentium deleto, iuxta Pſaltem, præmiſerat. [Non eſt ergo ambigendum, etiam Iudæ nomen, illo tempore quo electus à Chriſto, Apoſtolatus ſortitus eſt gradum, in libro viuentium fuiſſe conſcriptum, ac pariter eum audiſſe cum cæteris. *Nolite gaudere quia dæmonia vobis ſubijciuntur, gaudete autem quia nomina veſtra ſcripta ſunt in cælis.* Sed quia philargyriæ peſte corruptus, de adſcriptione cœleſti ad terrena deiectus eſt, competenter de eo ac de ſimilibus eius dicitur per Prophetam: *Domine omnes qui te derelinquunt, confundantur, receden*

a *homil. 6 in Exod.*
b *in pſal. 47.*
c *q. 12. in Exod.*
d *coll. 17. c. 26.*

Digitized by Google

cedentes à te in terra scribãtur, quia dereliquerunt venam aquarum viuentium Dominum.] Idem Cassianus alibi, [a] abiectas à Iuda ad Christi disciplinam se aggregante, pecunias, apertè tradit: addens hanc fuisse illi ruinæ causam, quod in concepta caducarum facultatum despicientia malè nutauerit. Hauserat id Cassianus à magistro suo S. Ioanne Chrysostomo: qui [b] ad Iudam quoque pertinuisse ait, illam Christi promissionem, ad spiritu pauperes qui omnia abiecissent, & secuti ipsum essent: *Sedebitis & vos super sedes duodecim:* Postea tamen per oscitantiam, & obrepentem nequitiam, gehennæ filium factum esse.

a 7. inst. c. 1.

b hom. 27. in Matth.

Neque sanè Christi eum in discipulum ac veluti domesticum ascisscentis, summa sapientia & bonitas patitur, vt improbum asciuisse credamus, vel ignorata eius malitia, vel non detersa. Nam scientiam penitissimorum cordis recessuum cuiuslibet hominis negare Christo, etiam quoad intellectum creatum, citra hæresim non licet. Bonitas verò qua Matthæum Publicanũ (id est vt S. Chrysostomus definit, publicè probatum prædonem

donem) & poſtea blaſphemum Saulum, vocatos ad cœleſte miniſterium, ſubita ſanctitate compleuit, & eadem opera ad munus illud ac iuſtificationem promouit; omnino perſuadet, licèt Iudæ anteriorem vitam apud Deum minùs probabilem fuiſſe daremus, (qualis forte reliquorum etiam Apoſtolorum fuit) in ipſo tamen puncto vocationis ad ſanctam Chriſti Societatem, & allectionem in eius familiam, vberis gratiæ affuſione fuiſſe mundatam, & omni labe ac rubigine deterſa planè purgatam. Imò quando nulla anterior Iudæ, & Matthæi, & Pauli macula proditur coniectura eſt, ante quoque nituiſſe. Argumentum eſt Hilarij Diaconi[a] [quos ſcit in bono manſuros, aliquotiens priùs ſunt boni. Vnde ceſſat querela, quia Deus acceptor perſonarum non eſt. Nam & Saul, & Iudas Scarioth, antè fuerunt boni. Dicente Scriptura de Saul: *Erat vir bonus, & non erat illo melior in filiis Iſraël.* Et de Scarioth dicit Petrus Apoſtolus: *qui ſortitus eſt ſortem miniſterij huius* in ſignis & prodigiis faciendis. Quomodo igitur miniſterium ſalutare ſortiretur, niſi eſſet bo-

a *in commentariis Ambroſio perperam inſcriptis in c. 9. ad Rom.*

nus? In ſorte enim Dei, indicium fuit dignum illum fuiſſe tempore illo quo electus eſt.]

[a] *collat. a7.c.26.*

6. Inſinuat id ipſum Caſſianus. [a] Imo ob exactam probè vitã vocatum à Chriſto, & ſanctitate ſimul ac familia Chriſti donatum, velle videtur. Locus eſt lubricus quem dignum ſit non perfunctoriè prætergredi. [Illud præ omnibus (inquit) inæſtimabilis illa cenſura nos inſtruit, quòd cum ſit ei ante ortum, vniuſcuiuſque præcognitus finis, ita ordinatè ac ratione communi, & humanis quodammodo omnia diſpenſat affectibus, vt non potentialiter nec ſecundùm præſcientiæ ſuæ ineffabilem notitiam, ſed ſecundùm præſentes hominum actus vniuerſa diiudicans, vel reſpuat vnumquemque vel attrahat, & vel infundat quotidie ſuam gratiã, vel auertat. Quod ita eſſe etiam illa Saulis manifeſtat electio, cuius vtique cum vituperabilem finem præſcientia Dei ignorare non poſſet, de tot millibus Iſraëlis elegit eum & vnxit in Regem, præſentis in illo meritum vitæ remunerans.] Mox in eandem ſententiam, exemplum Iudæ proponit, quem

Digitized by Google

quem proinde ſimiliter ac olim Deus Saulem, præſentis vitæ meritum remunerans Chriſtus aſciuerit in diſcipulum.

Verùm diuinam tractionem ad bonum, & ſanctitatem, infundi à Deo, per hominis anteriora merita aduocato, error eſt exploratus. Nulla enim ante gratiam diuinitus merè, liberaliter inditam, præiuerunt merita niſi mala: Et quę tunc actiones, velut ex caprifico groſſi, de naturæ facultate profundi poſſunt, inidoneę ſunt ad diuinam gratiam qua voluntas attrahatur conciliandam. Itaque ſi hoc voluit Caſſianus, Deum priuſquàm Iudam per gratiam attraheret, perſpexiſſe in eo fructus bonos quibus attrahi mereretur, non audiendus ſed configendus eſt.

Tolerabiliùs diceret, (certè citra errorem) Iudam cùm ex gratia diuinitus ſuppeditata ſanctè piéque vitam exigeret, meruiſſe ad cœtum diſcipulorum Chriſti aggregari. Et ita planè de eo, déque 72. diſcipulis, ſentit laudatus proximè Hilarius: qui inde infert, inſigne monitum de hominibus ſecundùm præſentem iuſtitiam iudicandis vti à Deo in

Saule & à Christo in Iuda ac 72. discipulis obseruatum. [Præscius (inquit) Deus malæ illos (Iudæos incredulos ac reprobos) voluntatis futuros, non illos habuit in numero bonorum, quamuis dicat Saluator illis septuaginta duobus discipulis quos elegerat secunda classe, qui ab illo postea recesserunt: *Nomina vestra scripta sunt in cælo.* Sed hoc propter iustitiam, quia hoc est iustum, vt vnicuique pro merito respondeatur. Quia enim boni erant, electi sunt ad ministerium, & erant scripta nomina illorum in cœlo, propter iustitiam vt dixi. Secũdùm præscientiam verò, in numero erant malorum. De Iustitia enim Deus iudicat, non de præscientia. Vnde & Moysi dicit: *Si quis peccauerit antè me, delebo eum de libro meo vitæ*: vt secundùm iustitiam iudicis tunc videatur deleri, cùm peccat: iuxta præscientiam verò, numquam in libro vitæ fuisse. Hinc & Apostolus Ioannes de huiusmodi ait: *Ex nobis exierunt sed non fuerunt ex nobis, si enim fuissent ex nobis, permansissent vtique nobiscum.* Nõ est personarum acceptio in præscientia Dei. Præscientia enim est, qua definitum habet

habet qualis vniuſcuiuſque futura voluntas erit, in qua mãſurus eſt, per quam aut damnetur, aut coronetur.] Liquet Caſſianum ex eò loco profeciſſe. Tam his gemina ſunt, quæ toto illo 26. capite tradit. Itaque poteſt fortaſſis ipſe quoque, (tametſi tantiſper renitente vnius aut alterius voculæ proprietate,) in eundem ſenſum accipi: ita vt non attractus, hoc eſt pulſatus, diuina prima excitatione ſupernaturali ex antecedente merito fuerit Iudas, ſed attractus ad gratiam ſocietatis ac familiaritatis cum Chriſto, ob anteriorem vitam ritè & piè exactam ex gratiæ ſubſidio : congruum iudicante Chriſto, vt vitam adeò laudabilem, decore illo cumularet, Quod aſſerere, errore vacaret.

7. Tametſi ego quidem, de Iudæ in Chriſti familiam allectione, aliter cenſeo: & quamuis mediocriter laudabilem ex gratia anteriorem Iudæ vitam inficiari non placeat, nihil tamen video proferri poſſe probabiliter, quod eam tantoperè commendet, vt dicere adigamur, idcirco à Chriſto allectũ, quod congruum eſſet eius vitæ, hominem Chriſti ſocie-

tate donari : cùm Christus in asciscendis ad eum cœtum personis , nihil tale spectasse videatur, vt Toletus[a] notauit, Matthæique exemplum docet. Potéstque ex filio Christi posthumo , hoc est Paulo confirmari , qui in ipso æstu furoris in Christi familiam , fuit ad eam aggregatus, nullis vt S. Augustinus sæpè memorat, antecedentibus ad hoc meritis , nisi malis: eique Apostolatum non concessum digno , contra Pelagij assertionem, latè cõfirmat idẽ S. Augustinus.[b] Quanquam disparem Pauli causam ex eo fuisse non inficior , quod vocatio eius ad Apostolatum, coniuncta fuit cum vocatione ad gratiam ., quam indigno esse concessam, est extra dubium.

a *in cap 1. Ioan. annot. 81.*

b *l. de gestis Pelagij c. 14.*

Est alius insignis locus apud eundem Augustinum , [c] quo omnes Apostolos citra merita Apostolatum accepisse, tradere videtur. Sic enim habet. [Apostolis dicit , si de mundo hoc essetis , mundus quod suum erat diligeret. Sed ne sibi amplius arrogarent , quàm eorum mensura poscebat; & hoc, quod eos non esse dixit ex mundo , naturæ putarent esse, non gratiæ. *Quia verò* (inquit) *de mundo*

c *l. de patientia c. 19. & 20.*

non

non eſtis, ſed ego elegi vos de mundo propterea odit vos mundus. Ergo de mundo erant: nam vt & de mundo non eſſent, electi ſunt de mundo. Hanc autem electionem non præcedentium in bonis operibus meritorum, ſed electionem gratiæ, demonſtrans Apoſtolus, ſic inquit. *Et in hoc tempore, reliquiæ per electionẽ gratiæ ſaluæ factæ ſunt*, Si autẽ gratia: (hæc eſt electio gratiæ id eſt, electio quæ per Dei gratiã homines eligũtur) hæc eſt inquam, electio gratiæ qua omnia bona merita præueniũtur humana. Si enim vllis bonis meritis datur, iã nõ gratis donatur, ſed debita redditur: ac per hoc non vero nomine gratia nuncupatur: vbi *merces*, ſicut idem dicit Apoſtolus, *non imputatur ſecundùm gratiam, ſed ſecundùm debitum.* Si autem vt vera ſit gratia: id eſt gratuita, nihil inuenit in homine, cui meritò debeatur: quod benè intelligitur & in eo quo dictũ eſt, *pro nihilo ſaluos facies eos:* profecto ipſa dat merita, nõ meriti datur. Præuenit ergo etiã fidẽ, ex qua omnia bona opera incipiunt. *Iuſtus enim*, ſicut ſcriptum eſt, *ex fide viuit.* Portò autem gratia non ſolùm adiuuat iu-

ſtum, verùm etiam iuſtificat impium. Et ideò etiam cum adiuuat iuſtum, & videtur eius meritis reddi, nec ſic deſinit eſſe gratia, quoniam id adiuuat quod ipſa eſt largita. Propter hanc itaque gratiam quę cuncta bona merita humana præcedit, non ſolùm Chriſtus ab impiis occiſus eſt, verùm etiam pro impiis mortuus eſt. Et antequam moreretur, non vtique iuſtos, ſed iuſtificandos elegit Apoſtolos, quibus ait, *ego vos de mundo elegi.* Quibus enim dixit, *de mundo non eſtis:* Ne putarent ſe nunquam fuiſſe de mundo, mox addidit, *ſed ego vos de mundo elegi.* Profectò vt de mundo non eſſent, ipſius in eos electione collatum eſt. Quocirca ſi per ſuam iuſtitiam, non per gratiam eius eligerentur, non de mundo electi eſſent: quoniam de mundo iam non eſſent, ſi iam iuſti eſſent: deinde ſi propterea ſunt electi, quia iam iuſti erant, ipſi priores iam Dominum elegerant. Quis enim poteſt eſſe iuſtus, niſi eligendo iuſtitiam? *Finis autem legis Chriſtus ad iuſtitiam omni credenti. Qui factus eſt nobis ſapientia à Deo, & iuſtitia & ſanctificatio & redemptio, vt quemadmodum ſcriptum eſt,*

qui

qui gloriatur in Domino glorietur. Ipſe eſt ergo noſtra iuſtitia.]

Et mox capit. 21. [Si ergo iam iuſti à Chriſto eligerentur Apoſtoli, priùs illum ipſi elegiſſent, vt iuſti eligi poſſent, ſine illo iuſti eſſe non poſſent. Sed non ita factum eſt. Ipſe quippe ait illis, *Non vos me elegiſtis, ſed ego vos elegi.* Vnde dicit Apoſtolus Ioannes. *Non quod dilexerimus Deum, ſed quia ipſe prior dilexit nos.*] Sic de Apoſtolorum ſtatu cum vocati ſunt, D. Auguſtinus.

8. Iudæ igitur eximium vitæ nitorem ante vocationem ad Apoſtolatum, non agnoſco. Dicam tamen cum S. Cyrillo. [a] [Iudas Aptus initio erat, qui ad ſequendum Chriſtum eligeretur. Verùm quia poſteà ſenſim turpi quæſtu victus diabolo adhæſit, & ad prodendum vſque delapſus eſt, meritò repulſus fuit.] Aptus inquam initio fuit Iudas qui eligeretur in Chriſti domeſticum: quod quanquam in iis quos ſibi copulabat Chriſtus, ſiue naturalem ex egregiarum dotium copia; ſiue ſupernaturalem ex anterioribus meritis aptitudinem non quæreret, qui ſubitò poſſet honeſtare

[a] *l. 9. in Ioan. c. 10.*

pauperem, & naturæ nuditatem ac anteriores ſpiritualium opum anguſtias, momento ſupplere: Tamen is eſſet Iudas vitæ probabilitate, & communi iudicio de eius moribus, qui poſſet non abſurdè in Chriſti familiam cooptari. Ipſa tamen allectio merum beneficium fuit, ex nullo anteriore merito, ac ne congruo quidem, & imperfecto. Nullus ſiquidem nexus vitæ, etiam ſi abſque probro, aut cum aliqua laude tranſactę, cum aggregatione in intimam Sòcietatem IESV, & Chriſti familiam. Quàm multi verò per illud tempus, piè & laudabiliter, longéque etiam meliùs quàm Iudas vitam exigentes, eo decore caruerunt? Quare rectè Iudas eam ſocietatem ſortitus dicitur Actorum 1. Quod ſicut quæ ſortito obtingunt, præter omnem ſortientis meritum obtingunt, vt propterea quod S. Auguſtinus ſæpè perpendit atque Rupertus, [a] diuina prædeſtinatio *ſortis* nomine in ſcripturis deſignetur: ita Iudas ex pura Chriſti benignitate, in cœtum filiorum Dei adſcriptus ſorte eſt, nulla habita meritorum anteriorum ratione. Et ita quoque

[a] *l. 1 in Ie. ſue c. 23.*

rum

egregiè vocem illam expoſuit Chryſoſtomus [a] expendens illud de Iuda dictum, *ſortitus eſt ſortem miniſterij huius.*

[a] *homil.* 3. *in Acta.*

Vtut verò ſe habuerit anterior Iudæ vita, & ſiue per eam aptus & diſpoſitus fuerit ad beneficium allectionis in diſcipulum Chriſti, ſiue non fuerit. Tamen in ipſa allectione, & vi eius fuiſſe ſanctum & bonum, dubitare non poſſum. Ita enim planè perſuadeor, ex Chriſti allegentis benignitate, eóque progreſſu quẽ in aliis diuinis inſtitutis notare, non eſt operoſum. Sic enim Angelum ſua mox nequitia in dæmonem transformandum, Deus omni decore primùm cumulauit: vt quantum ex Deo erat, idoneus ciuis Sanctorum, & domeſticus Dei eſſet. Sic item quos primùm Deus in Eccleſiam quaſi domum ſuam cooptat; prima ſtola confeſtim exornat in baptiſmo. Similiter igitur quos primùm in Chriſti diſcipulos ac familiares aſciſci contingebat, donari eo ipſo ſocietate & gratia, conſentaneum erat. Et ita planè in Iuda factum. Nec ex Patribus, ſi vnum fortè excipias Rupertum, qui prę reliquis omnibus

nibus tanti esse non debet, inuenio qui id præcisè neget. Nam S. Augustinò [a] perperàm contrarium impingitur: Imò difertè apud Bartholomæum Vrbinatem [b] affirmat, electum Iudam præuisum malum, sed non malum. Illud dumtaxat & Augustinus plerisque locis ibidem congestis, & Chrysostomus [c] & nonnulli alij Patrum dixerunt; Iudam longè antequam colophonem sceleribus suis imponeret prodendo, impium & perfidum fuisse: quod non nego, vt infrà dicã vberiùs. Non fuisse tamen pium, in ipsa ad Christi familiam allectione, hoc diffiteor, & à Patribus traditum non admitto: cum potiùs eum tunc fuisse bonum &, vt loquitur Anastas. Sinaita. [d] [ex veris germanísque Christi discipulis] plerique omnes agnoscant. Posteà verò sanctitatis collatæ malè prodigum, solo suo vitio periisse confirment. Ita Cyrillus Alex. [e] Hieronymus, [f] Tertullianus. [g] quibus subscribit contra VVicleffum Valdensis. [h]

9. Hîc dicam iam olim Christo impegerunt nonnulli, vt intelligitur ex longa & accurata in hanc rem S. Cyrilli

disp-

[a] *tract 17. in Ioan.*

[b] *in mille-log.*

[c] *hom. 25. in Matth.*

[d] *oratione de communione.*

[e] *l. 4. in Ioan. c. 30.*

[f] *l 3. contra Pelagianos.*

[g] *cap. 4. de anima.*

[h] *l 2. doctr. c 46. n 2 & 3.*

diſputatione :[a] murmurantes quorſum elegerit, & in familiam ſuam cooptauerit, qui malè erat periturus. Vtrinque enim abruptum timebant, quaſi inſcientiæ notam defugere nequeat Chriſtus, ſi non perſtiturum Iudam ignorans eum aſciuit, vel certè non ſatis benignè erga aſcitum ſe geſſerit, aut per impotentiam obſtare non potuerit, quominus quem in domeſticum admiſerat, abiiceret conceptam voluntatem, & tam fœdo exitu laudabilia initia contaminaret. Huiuſmodi argumentationum oſſa obroſiſſe Marcionem aduerſus Veteris Teſtamenti Deum, Adamo mandantem quæ ille ſeruaturus non eſſet, memorat Tertullianus.[b] Quod æquè in Iudæ electione vrgere affirmat poſtea Tertullianus [c] [Si Deus (aiebat Marcion) bonus & præſcius futuri, & auertendi mali potens, cur hominem, & quidem imaginem & ſimilitudinem ſuam ; immò & ſubſtantiam ſuã, per ánimæ ſcilicet cenſum, paſſus eſt labi de obſequio legis in mortem, circumuentum à diabolo ? Si enim & bonus qui euenire tale quid nollet, & præſcius qui euenturum non ignoraret, &

a *l 9. in Ioan. c 10.*

b *l. 2 contra Marcion. c. 5.*

c *c. 28.*

& potens qui depellere valeret, nullo modo euenisset, quod sub his tribus conditionibus diuinæ maiestatis, euenire non posset. Quod si euenit, absolutum è contrario Deum, neque bonum credendum, neque pręscium, neque potentem. Si quidem in quantũ nihil tale euenisset, si talis Deus, id est bonus, & præscius, & potens, in tantum ideò euenit, quia non talis Deus,] Non dissimiliter S. Hieronymus [a] [quærit hoc Marcion, & omnes hæreticorum canes, qui vetus laniant testamentum & huiuscemodi syllogismum texere consueuerunt. Aut sciuit Deus, hominem in paradiso positum, præuaricaturum esse mandatum illius, aut nescisuit: Si sciuit, non est in culpa is, qui præscientiam Dei vitare non potuit: sed ille, qui talem condidit, vt Dei non posset scientiam deuitare. Si nescisuit; cui præscientiam tollis, aufers & diuinitatem.] Quod argumentum æquè item circa Iudam vrgere, postmodum demonstrat Hieronymus. Circa Satanam idem sophisma late versat Rupertus. [b]

a *l. 3. ad uersus Pelagianos.*

b *l. 1. de victor. verbi Dei c. 24.*

10. Communiter autem Patres de Sata

Satana, & de Adamo, & de Iuda, ſolent argumentum illud agitare: vt inſipientiam Marcionis redarguant, qui negotium veteri inſtrumento faceſſeret ex Adæ hiſtoria, cui in hac parte planè gemina eſt narratio de Iuda, inſerta Nouo Teſtamento, quod Marcion non improbabat. Nam ſi Iudas ſceleratè ac iniquè egit, quamuis præſciente & non impediente Deo egerit, nec eius ſceleris culpa idcircò in Chriſtum refunditur, immunis item omni labe eſt Deus, qui præſcius culpæ Adami, eámque non intercludere fixum habens, Adamum condidit. Hæc Patres, ad hominem argumentantes, rectè aſſumunt. Videndi in primis Cyrillus, [a] Ambroſius, [b] Chryſoſtomus [c] Rupertus.[d]

Directa autem ſophiſmatis illius diſſolutio, ea eſt quam S. Hieronymi verbis propono. [Deus præſentia iudicat, non futura, nec condemnat ex præſcientia quẽ nouerit talẽ fore, qui ſibi poſtea diſpliceat: ſed tantæ bonitatis eſt, & ineffabilis clementiæ, vt eligat eum quem interim bonum cernit, & ſcit malum futurum, dans ei poteſtatem conuerſionis & pœni

a *l. 9. in Ioan. c. 10.*
b *l. de parad. c. 8.*
c *ſerm. 1. de ieiunio.*
d *l. 1. in Geneſ. c. 15. & 16.*

pœnitentiæ; iuxta illum sensum Apostoli *ignoras quia benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundùm duritiam autem tuam & cor impœnitens, thesaurizas tibi iram in die iræ & reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddet vnicuique secundùm opera eius.* Neque enim ideò peccauit Adã, quia Deus hoc futurum nouerat: sed præsciuit Deus, quasi Deus quod ille erat propria voluntate facturus.]

11. Sunt his planè gemina illa S. Ambrosij [a] [Venerat Dominus IESVS omnes saluos facere peccatores: etiam circa impios ostendere debuit suam voluntatem. Et ideò nec proditorem debuit præterire, vt aduerterent omnes quòd in electione etiam proditoris sui, seruandorum omnium insigne prætendit, nec in eo læsus est vel Adam quia mandatum accepit, vel Iudas qui electus est. Non enim necessitatem Deus, vel illi præuaricationis, vel huic proditionis imposuit: quia vterque si quod acceperat custodisset, à peccato potuit abstinere. Denique nec Iudæos omnes credituros sciebat, & tamen ait: *Non veni nisi ad oues perditas domus Israel.* Ergo non in-

[a] *lib. de parad. c. 8.*

man

mandante culpa est, sed in præuaricante peccatum est. Et quod in Deo fuit, ostendit omnibus quòd omnes voluit liberare. Nec tamen dico quia præuaricationem nesciebat futuram; imò quia sciebat asserò, sed non ideò pereuntis proditoris inuidiam in se debuit deriuare, vt adscriberetur Deo, quod vterque sit lapsus. Nunc autem vterque redarguitur, atque reconuincitur, quia & ille mandatum ne laberetur accepit, & hic etiam in Apostolatus munus ascitus est, vt vel beneficio Dei reuocaretur à proditionis affectu: simul vt dum alij reuincuntur, prodesset omnibus. Non enim consisteret peccatum, si interdictio non fuisset. Non consistente autem peccato, non solùm malitia, sed etiam virtus fortassè non esset, quæ nisi aliqua malitiæ fuissent semina, vel subsistere vel eminere non posset.] Corruptè legi videtur (*dum alij*) cum legendum sit *dum illi*. Sensus igitur est, dum Adam & Iudas reuincuntur malitiæ in solam eorum voluntatem referendæ, prospicitur omnium planè hominum vtilitati. Si enim illi, quia Deus bonus & potens est, impediendi erant

ruere in peccatum, liganda profectò & libertate priuanda fuerat humana natura, vt posito præcepto, vel labendi occasione, rectum cursum indefectibiliter teneret: quod stultè, Ethnicorum & rudium plerique, Dei opificium improbantes, malè non factum criminabuntur apud Nemesium, [a] & Nyssenum [b] aliósque Patres alibi prolatos, & late Cyrillum. [c] At consultius Deo visum est, habenas sui vnicuique permittere, oblatis insuper ad non cadendum, supernaturalibus suppetiis, quàm libertate spoliatum hominem, in pecudum numerum cogere, ac efficere vt non exiguo nostro dedecore, nullæ sint in virtutis opere partes nostræ. Hoc vt consequeremur, aliqua malitiæ semina permittenda fuerunt. Danda inquam nobis facultas fuit, qua possemus pro arbitrio in malum ferri, non ignorante Deo quid tandem facturi essemus permissi nobis ipsis, & pro vsu vel abusu libertatis, reposituro ex iustitia in tempore quod æquitas postularet.

a *lib. de hom.*
b *oratione magna catechc c.* 7.
c *l.* 1. *glaphyr in Genes. §. de Adam. pag.* 5.

12. Sic lux infertur subobscuriori Ambrosij sententiæ, quæ eadem clariùs

legi

legi potest apud Cyrillum, [a] iuxta quem in enodatione huius ac similium argumentorum, quæ multiplicari posse ibidem obseruat, [illud maximoperè considerandum est, quia rationali creaturæ liberam potestatem creator largitus est, & suæ voluntaris habenas cuique commisit, vt in eo sit, quidquid probauerit eligere. Qui ergo ad meliora flexi sunt, hi gloriam atque retributionem electioni suæ consentaneam inuenient: qui verò improbis cogitationibus seipsos deprauarunt, cupiditatum fluctibus ad scelera deducti, non iniuria vt ingrati atque improbi, æternis vexabuntur suppliciis.]

a *l. 9 in Ioan. c. 10.*

Disputat egregiè de more, in eandem sententiam Isidorus Pelusiota, verbis illis. [b] [Mirari videris, quî factum sit, vt Christus proditorem minimè adduxerit, vt virtutem rem bonam esse existimaret: id que cùm de virtute persæpè, imò nunquam non de ea in ipsius colloquiis audisset. Ego contra miror, quonam pacto cùm liberi arbitrij legem perspectam habeas, huius rei admiratione tenearis. Neque enim vi & coactione, sed persuasione ac lenitate, hominum salus com-

b *l. 2. epist. 129.*

paratur. Vnde etiam ſuæ quiſque ſalutis arbitrium habet, vt & qui corona donantur, & qui ſuppliciis afficiuntur, iuſtè, quod elegerint percipiant.] Simili planè ratione differit Theodoretus, [a] de tolerata, nec præcluſa Pharaonis contumacia. De Iuliani item Apoſtatæ, præſcita nec impedita malignitate, ſimiliter philoſophatur S. Chryſoſtomus. [b] Præfatus enim, Deum non citiùs illum ſuſtuliſſe de medio, vt in multa patientia toleratum ad emendationem prouocaret, obfirmatum autem in ſcelere extrema calamitate oppreſſiſſe, ad ſupiniorum excitationem ſubdit. [Talis eſt enim Dei lenitas, vt qui eadem non rectè vtuntur, eos grauiore pœna afficiat: & quemadmodum reſipiſcentibus vtilis, ita & obſtinatis, ac peruicacibus maioris ſupplicij occaſio ſolet eſſet. Quòd ſi dixeris, quid? Nonnè præuiderat Deus fore vt tyrannus hic nunquam emendaretur? Huic ita reſpõdebimus: Præuiderat quidem, ſed tamen ob id quòd malitiam noſtram proſpiciat, officium ille ſuum non intermittit: quin potius etiamſi eius non admittamus admonitionem, clementiam

a *q. 8. in Exod.*

b *l. de S. Babyla.*

Digitized by Google

mentiam in nos ſuam præſtat : qui ſi poſtea in grauiora etiam nos peccata impingimus, id certè non iam, eo auctore euenit, qui non propterea lenis longanimíſque eſt, vt pereamus, ſed vt ſeruemur potiùs : Verum nobis auctoribus fit, qui in illius immenſam tolerantiam iniurij ſumus. Sic autem & infinitam ſuam in nos benignitatem oſtendit. Quoties enim recuſamus, ab eius prolixa lenitate adiuuari, tum ille in aliorum vſum eam vertit, nuſquam non clementiam erga nos ſuam ſimul & prouidentiam ſolertiámque prodens.] Hæc æquè in re præſenti locum habent.

13. Idem Chryſoſtomus [a] Ethnicos ex Iudæ caſu, frigidè (vt ait) ac ſtultè, Chriſtum criminatos, redarguit ex ſumma hac in parte Chriſti ſapientia, qui vocationem ſuam oſtendere voluerit non eſſe quid violentum, ſed ſuaſorium; eſſéque in arbitrio noſtro ſecundùm Deum, cadere aut ſtare, ſaluari aut perire. In quam rem alibi agit pleniùs [b] tractans modeſtiam S. Petri poſt caſum ſuum, & quam demiſſiùs poſtea locutus ſit. Ait enim [magnum profectò dogma

a *hom. 46. in Ioan.*

b *hom. 83. in Matth.*

hinc discimus, quia videlicet nullo modo hominis voluntas sufficit, nisi auxilio superiori roboretur. Et quia nihil lucrari poterimus superiori patrocinio, si voluntas nostra repugnat: quorum alterum Petrus, alterum Iudas cõfirmat: hic enim etsi præsidiũ Christi largũ habuerit, tamen quoniã noluit attendere, nullã inde vtilitatem consecutus est. Ille verò, etsi benè animatus fuerat, diuino tamen subtracto auxilio, stare non potuit. Quas ob res vehementer rogo atque obsecro, ne velitis cuncta ita Deo retribuere, vt oscitandum dormiendúmque vobis putetis: nec rursus si vigilatis, laboribus rem vestris aliquam effici arbitremini. Nam nec desides atque resupinos iacere nos Deus vult, ac ideò nonnihil à nobis petit, nec arrogantia corrumpi: ac ideò totum nobis non commisit. Ita ex vtraque parte incommodo remoto, quod nobis vtile, ac necessarium id operatur.]

[a] *in psal.* 49. Ambrosius [a] ad illud, *ampliauit super me supplantationem*, hæc omnia de Christi vocantis præscientia, & voluntario Iudæ lapsu, ac gratiæ abiectione, diuinè sic tradit. [Nunquid ignorauit proditorem sui futurum, de quo ante prædixit,

vnus ex vobis me tradet? Hoc autem dicebat de Iuda, ſicut ſcriptum eſt in Euãgelio. Non vtique. Sed quo amplius condemnaret eum, de fide eius ſperaſſe ſe dixit, Aquila, *confiſus eram*, dixit: Symmachus poſuit, *confidebam*. Plus enim grauamus eum, in quo plurimum ſpei vel fiduciæ habuiſſe nos dicimus, ſi poſtea ſpem noſtram opinionémque deſtituit. Simul oſtendit quanta vis diuinæ ſanctificationis ſit, quæ excludat malitiam, & deprauatum emendet ingenium, ſi forma propoſiti melioris accedat. Quantos ſcimus eſſe conuerſos? Mutatus eſt Zachæus ille publicanus, & ad quæſtum auaro intentus affectu, qui poſtea quadrupla redhibitione ſoluit errorem, condemnauit ipſe auaritiam, temporis ſuperioris abiurauit lucra, compenſauit in pauperes ſi deeſſet exactor. Latro ipſe, nequitiam ſuam propoſito meliore mutauit, agnouit in cruce Chriſtum, confeſſus eſt Dei Filium, regem voce propriâ nuncupauit. Quo tempore iuſti plerique nutabant, ipſi certè latebant Apoſtoli: carnifex ipſe Centurio non negauit. Quid de tempore Euangelij loquor?

Rhaab, meretrix erat, quæ perfidiæ atque intemperantiæ se alebat stipendiis. Tamen vbi exploratores vidit quos miserat Iesus Naue, fidem induit, & periculo imminente iustitiam reseruauit: nec susceptos prodidit, sed fideli humanitate protexit. Ideò ergo speraſſe se dicit, quasi iure præsumpserit vt Apostolus superiora deponeret, meliora sequeretur: & qui sanctificandi alios munus acceperat, ipse in se sanctitatis gratiam custodiret, & synceritatis inhæreret officiis. Benè ait, *speraui*: quia homini dedit eligendi arbitrium quid sequatur: *Posui*, inquit, *ante te bonum & malum*. Si malum elegeris, non natura delinquit, sed eligentis affectus.] Habes manifestè causam præcipitati in exitium Iudæ, aliam non fuisse, quàm deprauationem arbitrij non sequentis potiora. [Nihil ergo in Christum (verba sunt S. Cyrilli quibus murmuris huius redargutionem concludo) nihil inquam in Christum possumus dicere, qui probum elegit, qui si voluisset non cecidisset, qui poterat totam mentem atque animum suum in charitatem Christi collocare.]

Iudæ

Iudæ promotio ad Apostolatum, vbi de Apostolici muneris maiestate, déque sanctitate & gratiis gratis datis, consequenter ad gradum Apostolicum, Iudæ concessis.

CAPVT III.

1. EGERAT in Christi familia Iudas iam tempus aliquod, communi dumtaxat discipuli Christi titulo, vt reliqui omnes in eum cœtum allecti, indiscriminatim potiens, bonúsque & probus, omnibus discipulorum Christi partibus perfungẽs, ac ante partam sanctitatem, vt Christi discipulum decebat, nouis subinde accessionibus cumulans, quâ exercitatione actionum idonearum ad augendam gratiam, quâ susceptione baptismi Christi, omnibus discipulis à Petro per Christum ipsum baptizato collati, vt Euodius author est apud Nicephorum [a] & Clemens Alexandrinus adductus à Ioanne Mo[illegible]o. [b] Sic inquam Iudas

[a] *l.2.c.3.*
[b] *c. 76. limonarij.*

tempus aliquod inter Christi familiares exegerat, cum in ea quorundam discipulorum selectione, quæ prædicationis Christi anno 2. facta est, post præmissam ab eo pernoctationem in oratione Dei, quod S. Lucas [a] commemorat, vt nobis præscriberetur modus ac ratio ad insigne negotium aggredi; Iudas vnà cum cæteris vndecim, reliquæ discipulorum multitudini antepositus, & beato illi Apostolorum duodenario adscriptus est. Quod quantum fuerit beneficium, quantámque ei gratiæ sanctificantis accessionem, & gratiarum insuper gratis datarum, quas Apostolatus appendices & corollaria iure dixeris, ornamenta conuexerit, is demum agnoscet, qui Apostolatus dignitatẽ suis momentis æstimauerit, penitúsque perspexerit, quid muneris ea promotione in Apostolos, sit à Christo collatum. Vt proinde operæpretium sit, de Apostolica dignitate, quid Patribus visum, breuiter præmittere, tanquam firmum ac solidum fundamentum, omnium quæ hîc declaranda recepimus.

[a] cap. 6.

Et quidem si vocis corticem spectemus,

mus, Apoſtolus idem eſt quod miſſus, ſiue legatus[a]: vt propterea S. Iuſtinus [a] vocet Chriſtum, Apoſtolum. Nec paucas Scripturas alibi cõſtipat, ſic ſcribens. [Eſt autem ſermo Dei Filius ipſius ſicut iam diximus, idẽ & angelus vocatur & Apoſtolus. Is enim nunciat quæ ſciri oportet, & mittitur vt afferat nuncium, ſicut ipſe Dominus noſter ait: *Qui me audit, audit eum qui miſit me*, quin & è literis Moſaïcis id ſatis apparet, vbi ſic legitur: *& locutus eſt Moſi Angelus Dei è rubo ardente, dicens: Ego ſum qui ſum, Deus Abraham, Deus Iſaac, Deus Iacob, Deus patrum tuorum, deſcende in AEgyptum, & educ populum meum.* Reliqua inde petere licet volentibus. Non poſſunt enim hîc comprehendi omnia. Tantùm adduximus hæc, vt declararemus, Ieſum Chriſtum eſſe Dei Filium & Apoſtolum, qui priùs verbum erat.]

[a] *Apolog. ad Anton. ſub initiũ.*

2. Imitatus eſt Iuſtinus S. Paulum [b] qui Chriſtum, quòd à Patre ſit miſſus, Apoſtolum confeſſionis noſtræ nominat. Eodémque conſilio ſcribens ad Hebræos, nõ ſe inſcripſit Apoſtolum, quod Chriſtum eorum Apoſtolum agnoſceret,

[b] *Hebr. 3.*

ret, vt dixit Clemens Alexandrinus apud Eusebium. [a] Eam vocis notationem spectauit Tertullianus, [b] dicens Christum duodecim præcipuos discipulos lateri suo adlegisse, destinatos nationibus magistros, significans, eos à Christi latere legatos ad mundum erudiendum, regendumque, ac missos sicut Pater Christum misit. Quanquam in ea missione allectionem ad latus subsecuta, ac etiam in missione simpliciter dicta, si modò fiat prudenter, (vt à Christo factam dubitari non potest) insinuatur præuia instructio allectorum in Apostolos, & intimior cum Christo consuetudo quàm cæterorum discipulorum. Id quod S. Marcus Apostolorum institutionem describens [c] pulchrè attigit, cùm dixit de Christo: *ascendens in montem, vocauit ad se quos voluit ipse, & venerunt ad eum: & fecit vt essent duodecim cum illo, & vt mitteret eos prædicare, & dedit illis potestatem curandi infirmitates, & ejiciendi dæmonia.* Ea seuocatio duodecim Apostolorum, *vt essent cum illo*, fert apertè quod dixi: interceßisse nimirum Apostolis priuatam cum Christo consuetudinem,

a *hist. c.* 11.

b *de præscript. c.* 20.

c c. 3.

Digitized

nem : eíque ex eo tempore, vt docerentur, quæ docerent, iuxta Tertullianum,[a] erudirentúrque commodiùs, conuictores factos, perinde ac apud Iudæos, vt S. Epiphanius[b] author est, describens Iosephi Comitis conuersionem, aderant Patriarchæ, sacrorum summo Præfecto, quos vocabant Apostolos, eius intimi Consiliarij, quibuscum tractabat arcana quæque & grauia : de quibus etiam certo tempore huc illuc per prouincias dimissis à Patriarcha, mentio est in rescripto Arcadij & Honorij Impp.[c] Similiter ergo duodecim isti quos Christus Apostolos nominauit, aderant ei intimiores quàm essent cæteri discipuli, siue qui communissimè discipuli dicebantur, quod Christi doctrinam probarent, vt Nicodemus, & Ioseph Arimathæus, ac nonnullæ etiam mulieres ; siue qui paulo pressiùs vsurpata *discipuli* voce, designati sunt ad septuaginta duos, quibus muneris Apostolici participatio aliqua credita est, vt S. Lucas[d] describit. Præmittebantur enim à Christo in omnem ciuitatem & locum quo erat ipse venturus : Vtique vt annuntiarent ipsi

a *c.* 21. *Apolog.*

b *hæres.* 30.

c *l.* 14 C. *Theodos. de Iuda.*

d *c.* 10.

pro

pro ſuo modulo, appropinquare ad eos quos adibant regnum Dei. Quam in rem, etiam facultatem aliquam pellendorum dæmoniorum & curationum communicatam iiſdem eſſe, ex eorum redeuntium gaudio per Chriſtum compreſſo, diſcimus. Apoſtolis autem, & poteſtatis miraculorum, & poteſtatis prædicandi, plenitudo commiſſa: Inſuperque acceperunt quicquid ad Eccleſiæ à Chriſto inſtitutæ, propagationem, ac directionem internam & externam conferre poterat. Hæc paucis expreſſa, magnam donorum ſupernaturalium vbertatem comprehendunt, quam operæpretium eſt euoluere.

3. Quia ergo nemo poteſt aliis commodare, niſi primùm ipſe & ante omnia bonus ſit, idcirco conſequenter ad munus ſuum, SS. Apoſtoli egregiè dotati ſunt ſupernaturalibus donis quibus homo in ſeipſo valdè perficitur; vt in intellectu inſigni fide & notitia rerum diuinarum, quantam nemo poſteriorum aſſecutus eſt. Vſque adeò vt graues Theologi confirment, errorem eſſe, arbitrari quempiam poſteriorum, plura aut perfectiùs

fectiùs nouiſſe de diuinis rebus. V. Caſtrum [a] & Valentiam [b]. In voluntate eximiæ ſpei, charitatis, & virtutum moralium infuſarum dotibus exornati ſunt: aique adeò etiam in apima eximiam gratiæ menſuram ſunt aſſecuti, cum gratia ſit virtutum illarum & moralium & Theologicarum velut eſſentia, & radicale principium. Directè verò per ordinem ad bonum aliorum, collata iiſdem eſt poteſtas prædicandi, poteſtas patrandi miracula, & plenitudo gratiarum gratis datarũ facultas ſacramẽta diſpenſandi, condendi leges, præficiendi Eccleſiaſticos miniſtros, ac denique quicquid ad bonam Eccleſię adminiſtrationem & fidelium directionem ad gloriam pertinenere poterat, quod poteſtate ordinis & iuriſdictionis comprehenditur: quarum vtramque in Apoſtolis eſſe oportuit pleniſſimam. Quod vnum voluit Chryſoſtomus [c] ad illud *qui operatus eſt Petro*, &c. & Petrus Damianus. [d] Et idcircò omnes Epiſcopalem dignitatem ſortiti ſunt, omnes item iuriſdictionem vniuerſalem in orbem vniuerſum acceperunt: & quidem omnes à Chriſto immediatè, vt rectè

[a] *Verbo, Apoſtoli.*
[b] 22. *d.* 1. *q.* 1 *p.* 6.
[c] *c.c. d ſerm.* 1. *& 2. de S. Barthol. vtrobique initio, & ſerm.* 1. *de S. Andrea, etiam initio,*

a 4 *de Pontif. c. 23.*

ctè confirmat Bellarminus: [a] quamuis in solo Petro fuerit ordinaria, cum iure transfusionis ad successores, ac etiam (quantum arbitror) cum iure restrictionis, ac suspensionis per Petrum, si fors tulisset ita esse necessarium. Quod de Episcopis ad summum Pontificem comparatis, necessariò dicunt, qui eos à Christo immediatè iurisdictionem habere volunt. Quanquam vt suspensio fieret nunquam contigit & vt fieret propter culpam Apostolorum contingere non potuit. Hæc verbis illis expressa sunt à S. Cypriano. [b] [Quamuis Apostolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat & dicat: *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos: accipite Spiritum sanctum. Si cui remiseritis peccata, remittuntur illi: si cui tenueritis, tenebuntur:* Tamen vt virtutem manifestaret, vnam cathedram constituit, & vnitatis eiusdem originem ab vno incipientem sua auctoritate disposuit. Hoc erant vtique & cæteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi & honoris & potestatis, sed exordium ab vnitate proficiscitur. Primatus Petro datur, vt vna Christi

b *l. de vnitate Ecclesiæ.*

Eccle

Ecclesia & cathedra vna monstretur. Et Pastores sunt omnes, sed grex vnus ostenditur, qui ab Apostolis omnibus vnanimi consensione pascatur.]Sed hæc alibi.

Omnia prædicta, munus Apostolicum infert. Ideóque quamuis ab ipso puncto electionis Apostolorum, non omnia acceperint, sed quædam iam tunc, vt potestatem prædicandi & edendi miracula; alia per reliquam Christi vitam, & maximè in cœna vltima, quia Sacerdotio, & Episcopatu quoad potestatem ordinis sunt inaugurati, & sacramentorum Christianorum plena notitia imbuti, nonnulla post sacram Christi anastasim sint adepti, nimirum iurisdictionis plenitudinem: Tamen iam ex ipso puncto electionis in Apostolos, illa omnia acceperunt quasi in radice. Euecti enim sunt ad munus, cui omnia illa opportuno tempore conferenda erant, tanquam appendices necessariæ: ita vt delectus ad munus Apostolicum, esset collatio iuris ad inchoatam illorum bonorum participationem, plenè consummandam cum functiones eorundem exserendi, aut

plenam ad eas facultatem nanciſcendi tempeſtiuitas aduentaret.

4. Non eſſe à nobis ſupra veritatem aut conuenientiam exaggeratum Apoſtolicum munus, eíque adiunctam poteſtatem, ad omnes quas propoſui functiones diffuſam, nemo (vt exiſtimo,) diffitebitur, qui Apoſtolos vt S. Hieronymus,[a] rectè dixit, *principes diſciplinæ noſtræ & Chriſtiani dogmatis duces*, eſſe conſideraſſe uerit atquè adeò qui finem Apoſtolici muneris penitiùs inſpexerit, & ad ea animum adiecerit, quæ SS. Patres de maieſtate Apoſtolicæ dignitatis, eiúſquè amplitudine cenſuerunt. Vt deprehendi in primis poteſt, ex typis quibus adumbratam Apoſtolorum dignitatem, tradunt Patres. Paucos ſeligo è multis quos his verbis complexus eſt Calliſtus Papa.[b] [Ante dominicum aduentum, inter mundum & Deum erat diſcordia & bellum. Sed iſti barones pacem portantes, amicitiã inter illos corroborauere æternam. Iſti ſal terræ, iſti lux mundi, turres fortitudinis Dei, teſtes veritatis, radii veri Solis, milites cœli, nuntij Regis ſummi, feneſtræ nitidæ veri luminis, valuæ poli, claues

a *l. 1. in Iouin.*

b *ſerm. de vigil. S. Iacobi vlt. tomo bibl. colo.*

claues regni, mõtes excelsi, tubæ Olympi, præcones Christi, prudentes serpentini, simplices columbini, agni nouelli, arietes, Nabaoth, veri cœli gloriam enarrantes, veri patres, sæculorum iudices, labrum ablutionis animarum, aurum & argentum diuinum, Scripturæ diuinæ thesauri, Corbona Veteris & Noui Testamenti, manna etiam Domini, pedes Christi, oculi Dei, mammæ Ecclesiæ habentur. De quibus verè per Psalmistam dicitur, *Cæli enarrant gloriam Dei*, Ij sunt cœli in quibus Christus habitat & residet, in quibus verbis mitis tonitruat, miraculis fulgurat, gratia rorat. Ij sunt duodecim horæ noctis mundanæ, & duodecim radij Solis. Isti magni mysteriis multísque figuris & argumentis, antequam etiam noti essent in mundo, præsignantur per duodecim filios Iacob, per duodecim Principes, duodecim tribuum Israël, per duodecim fontes viuentes in Helim, scilicet in deserto, per duodecim lapides in rationali Aaron insculptos, per duodecim panes propositionis, per duodecim lapides ex quibus factum est altare, per duodecim lapides sublatos de

Iordane, per duodecim boues qui ſuſtinebant mare æneum, & per duodecim ſtellas quæ ponebantur in corona alicuius ſponſæ, per duodecim ſigna cœli, per duodecim menſes anni, per duodecim Romæ Senatores, & per duodecim ſapientes oſtenduntur. In Nouo etiam Teſtamento, per duodecim cophinos fragmentorum, & per duodecim nomina quę Ioannes in Apocalypſi ſuper portam Hieruſalem ſcripta vidit, & per duodecim fundamenta eiuſdem verbis deſignantur.]

5. En immenſam ſyluam typorum queis dignitas Apoſtolica, in ſcripturis vel apud Patres eſt adumbrata. Sed vt res tanta fiat perſpectior, dicamus aliqua ſigillatim, atque diſtinctiùs, per Satyram tamen, nec quæſito ſtudioſè ordine, quod hîc parum refert. [a] S. Irenæ typum Chriſti & Eccleſiæ in Iacobo præceſſiſſe demonſtraturus, inter alia quæ viciſſim cõponi ac cõſentire docet, iſtud profert. [Peregrè naſcebantur duodecim tribus genus Iſraël, quoniã & Chriſtus peregrè incipiebat duodecaſtylum firmamentum Eccleſiæ generare.] Pul-

l.4.c.38.

chrè

chrè Apoſtolos,duodecim columnis Ec-cleſiam vniuerſam fulcientibus, & duodecim Patriarchis Iacobi filiis confert: quod ſicut duodecim illi filij Iacob,ſatores fuerunt gentis Iſraëliticæ, quæ ab illis tanquam à ſtirpibus per numeroſas propagines eſt diffuſa; ita Apoſtoli, Ecclesiæ pro Patribus nati ſunt, patres in Chriſto,vt D. Auguſtinus interpretatur.

In Liturgia S. Marci [a]perilluſtri com- a *pag.10.*
paratione, voce nouata deſcribuntur Apoſtoli, quadam oratione, cuius hoc initium.[Deus qui lampadem δωδεκάκις τὸν duodena Apoſtolorum luce fulgentem in mũdo poſuiſti &c.]Alluſio eſt ad illud Chriſti de Apoſtolis. *Vos eſtis lux mundi.* Verè enim mundum vniuerſum denſa caligine in nocte infidelitatis oppreſſum,diſcuſſis tenebris,immenſa luce colluſtrarunt SS. Apoſtoli, & ex hoc maximè capite, S. Bruno [b] Apoſtolos confert b *opuſculo de nouis c. 2.*
cœlis. [Cœli(inquit)vocãtur ſancti Apoſtoli & quare cœli vocentur, dicendum eſt. Sicut enim illius mundi,qui ab initio factus eſt,qui è cœlo conſtat & terra: de quo ait Moyſes. *In principio creauit Deus cælum & terram.* Maxima pars & nobi-

liſſima cœlum eſt: ita & huius noui mundi de quo Dominus ait. *Non venit filius hominis vt iudicet mũdum, ſed vt ſaluetur mundus per ipſum:* Maiores & clariores cæteris, Apoſtoli ſunt. De quibus ſcriptum eſt, *Principes populorum congregati ſunt cum Deo Abraham.* Iſti ſunt illi Senatores de quibus Dominus. *Nobilis in portis vir eius: quando ſederit cum Senatoribus terræ.* Quibus ipſe Dominus, *Vos qui ſecuti eſtis me, ſedebitis ſuper ſedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Iſraël.* Pro quibus & Patrem rogat, dicens: *Pater ego volo, vt vbi Ego ſum, & ipſi ſint mecum.* Totus mundus cœlo concluditur, tota Eccleſia Catholica inter Apoſtolicę fidei & doctrinæ terminos continetur. Quicunque extra hos terminos eſt, profanus, & infidelis eſt. Vnde & per Salomonem à Domino dicitur. *Non tranſgrediaris terminos, quos poſuerunt patres tui.* Meritò igitur Apoſtoli, cœli vocantur, cum tantam cœli ſimilitudinem habeant, vt quorum habent ſimilitudinem, habeant & nomen. Cœlum autem vt quibuſdam placet, ex eo dicitur quod cœlatum, id eſt variis cœlaturis ſiue ſculpturis,

pturis, depictum & variatū est. Ibi enim Sol & Luna, ibi stellę maiores & minores positæ sunt, quarum splendore & pulchritudine sic decoratum est, vt nihil in creaturis inueniatur, quod pulchritudini eius valeat comparari. Nam & in templo Salomonis, palmæ cælatæ, & aliæ cęlaturę valdè prominentes fuisse referuntur: quæ quidem omnia Apostolis quoque conuenire videntur. In eis enim Solem, & Lunam, & stellas inuenire non est difficile: ipsi sunt quibus ait Dominus: *vos estis lux mundi*. Sic eorum fide & doctrina, tota Ecclesia illuminata est, sicut huius Solis & Lunæ splendore, tota terra illuminatur. In quibus & virtutum omnium pulchritudo, quasi stellæ quædam coruscant.]

6. Tertullianus, paucis his lineis, pleraque in hanc rem insignia stipauit, numeri duodenarij Apostolorum rationem exquirens aduersus Marcionis deliria. [a] [Duodecim fontes Elim, & duodecim gemmas in tunica Sacerdotali Aaronis, & duodecim lapides ab Iesu de Iordane electos, & in arcam Testamenti conditos. Totidem enim Apostoli por-

a *l.4.c.13.*

tendebantur, perinde vt fontes & amnes, rigaturi aridum retrò, & defertum à notitia orbem nationum, ſicut & per Eſaiam: *ponam in terra inaquoſa, flumina.* Perinde vt gemmæ, illuminaturi ſacram Eccleſiæ veſtem, quam induit Chriſtus Pontifex Patris. Perinde vt & lapides, ſolidi fide, quos è lauacro Iordanis Ieſus verus elegit, & in ſacrarium Teſtamenti ſui recepit.] Quod attinet ad comparationem illam Apoſtolorum & duodecim fontium, egregiè eam adhibet Petrus Damianus.[a]

a *ſerm. 1. de S. Bartol.*

S. Iuſtinus[b] confert cum duodecim tinnabulis è Pontificia ſtola dependentibus [Duodecim (inquit) tintinnabula è ſtola Pontificis dependentia, iuxta præſcriptum, ſignificabant duodecim Apoſtolos, pendẽtes à potentia Chriſti æterni Sacerdotis, per quorum vocem totus mundus gloria gratiáque Dei repletus eſt. Propterea Dauid dicit: *In omnem terram exiuit ſonus eorum, & in fines orbis terræ, verba eorum.*] De eodem typo, paulò aliter S. Proſper.[c] Nam quinquaginta tintinnabula pependiſſe docet, & ad Apoſtolos refert alia ratione. Locus

b *dialog. cum Tryphone.*

c *p. 2. de promiſſ. c. 3.*

eſt

est insignis, quo vniuersum veteris Pontificis amictum cuius ibi præmissa descriptio, ad Christum applicat, nominatim duodecim lapides, quadrato ante pectus commissos, duodecim Apostolis confert. Id quod etiam perpulchrè præstat Petrus Damianus [a] sic autem exponit Prosper tintinnabula. [In quinquaginta tintinnabulis, totidémque malis granatis, linguæ sunt Ecclesiarum quæ per sanctum Spiritum die Pentecostes in specie ignis diuisæ discipulis insedèrunt. Vt etiam numerus ipse ostendit ex quo mala granata omnis Ecclesia per mundum connexos, vt grana intrinsecus, continens populos, in vinculo pacis, & gratiæ, vnum eos tegmen operiat charitatis. Resonantibus enim tintinnabulis Apostolis, mala granata statim mota sunt, in actibus Apostolorum dicentia: *Nonne hi qui loquuntur, natione sunt Galilæi? Et quomodo agnoscimus in illis sermonem in quo nati sumus?* & sequitur, *variis enim linguis magnificabant Deum.* Sed hęc omnia gressibus liberi Sacerdotis mouentur, dum ingreditur in sancta Sanctorum, quo pro nobis nostri iam Me-

[a] *serm 2. de S. Bartol.*

diator ascendit, apparere ante faciem Dei.] Significat non nisi post Christi ad cœlos Ascensionem, auditum esse per omnem terram sonum Apostolorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Consentit itidem Petrus Damianus.[a]

a *serm 2. de S. Bartol.*

7. Hunc esse Zodiacum in Ecclesiæ cœlo, sub Sole Christo, pulcherrimè docet Anastasius Sinaita[b], aptatis ad varios, inter duodecim Apostolos, aliósque nonnullos Noui Testamenti cœlites, nominibus signorum Zodiaci quæ passim vsurpantur. Aliter Zodiacum hunc Apostolicũ exponit Franc. Georg. Venetus.[c] Philippus Presbyter[d] ad illud Iobi, *nec numeretur in mensibus*, Apostolos duodecim anni mẽsibus confert. [Annus (inquit) Christus intelligitur, quia in se cuncta reuoluit & continet. Menses hoc loco sanctos Apostolos rectè spiritualiter intelligimus qui vt ligna Paradisi, Ecclesiæ afferunt fructus duodecies, iuxta Apocalypsim, nutritos flumine viuo Ecclesiæ.]

b *l 4. contempl. in Hexaem.*

c *cantico 2. tomi 7. c. 12.*

d *in c. 3. Iobi.*

Affine est, quod S. Augustinus[e] imitatus Zenonem Veronensem,[f] Apostolos ait fuisse duodecim horas diei, à Sole Christo

e *tract. 49. in Ioan.*

f *serm 1. de Pasch.*

Digitized by Google

Chriſto ſignatas.[Vt diem(inquit)ſe eſſe oſtenderet, duodecim diſcipulos elegit: ſi ego ſum,inquit,dies,& vos horę.Nunquid horæ diei conſilium dant ? Horæ diem ſequuntur,non dies horas: Si ergo illi horæ, quid ibi Iudas ? Et ipſe inter duodecim horas, qui, ſi hora erat, lucebat. Si lucebat, quomodo diem ad mortem tradebat? Sed Dominus in hoc verbo, non ipſum Iudam, ſed ſucceſſorem illius præuidebat. Iuda enim cadente, ſucceſſit Matthias, & duodenarius numerus manſit. Non ergo fruſtrà duodecim diſcipulos elegit Dominus,niſi quia ipſe ſpiritalis eſt dies : Sequantur ergo horæ diem,prædicent horæ diem. Horæ illuſtrentur à die, horæ illuminentur à die,& per horarum prædicationem,credat mundus in diem]

8. Conſentit Petrus Chryſologus.[a] alias item conſtipans figuras. [Poſt diuturna tempora terræ noctis, auroræ ſuæ deſiderato ſplendore,æternus dies Chriſtus noſter reluxit in lucem, qui duodecim ſuas horas in Apoſtolis ſuis duodecim ſignanter apraret. Hunc diem Beatus Pſalmiſta Prophetali vidit ſpiritu eum

[a] *ſer.* 170.

cum canebat: *Hæc eſt dies quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea.* Vnde & Apoſtolus, lucis ac diei filios appellat credentes: vos filij lucis eſtis, & diei. Et conuocauit duodecim. Duodenarius numerus iſte, per quaternarium, tripartitam nobis monſtrat & format quadrigam: per quam Trinitas tota, toto orbe Apoſtolicis vehitur & fertur excurſibus, vt diabolum mitis bellator expugnet, & mundi ſuperbiam, manſuetus victor inclinet. Vt diſcordias gentium pacificus auferat præliator, & deſtructo inferno, hoc eſt, peccati fouea, diuturno carcere animarum humani generis captiuitatem, liberam, triumphi ſui perducat ad gloriam. Hunc Trinitatis currum Beatus Pſalmiſta vidit Prophetali ſpiritu, cùm dicebat: *Aſcendiſti in altum, captiuam duxiſti captiuitatem, accepiſti dona in hominibus.* Hunc currum ſibi, ſuo Patri, & Spiritui ſancto, Dominus cùm diceret, præparat: *Tollite iugum meum ſuper vos, quia iugum meum ſuaue eſt, & onus meum leue eſt.* Neſcit laſſeſcere baiulus miſericordiæ, pietatis euector. Duodecim Patriarchas, duodecim diſtinctos in tribubus,

bus, duodecim fontes eremi, duodecim lapides eleuatos ex alueo in figuram, formámque Apostolici numeri fuisse descriptos, scrutatori legis relinquamus altiùs ad probandum.]

Blesensis scitè [a] [Quarta mansio est esurientium iustitiam, id est, Apostolorum. Cùm enim singuli fideles & vniuersi singulorum & omnium hominum desiderent iustitiam, præ aliis Apostoli iustitiam nostram affectauerunt, ponentes animas suas, vt nos lucrificarent. Videte quantum sitiebat fratrum iustitiam, qui dicebat. *Optabam anathema esse à Iesu, pro fratribus meis.* Hi fuerunt onagri plenitudinem gentium expectantes in siti sua. Tradunt enim, qui de naturis rerum agunt, quod in diebus æquinoctiorum, onagri horas diei ac noctis rugitibus suis distinguũt; & quasi naturales horoscopi, prima hora diei, vbicunque terrarum sunt, rugitum emittunt. Similiter in secunda, & tertia, & deinceps. Idipsum de horis noctis sentientes, vt naturæ beneficio quasi suum gnoma horologicum habeant feræ in cubilibus suis. Ad hunc modum Apostoli, sermone suo in omnes

[a] *serm* 33.

nes fines terræ opera lucis & tenebrarum distinxerunt, opera carnis ab operibus spiritus secernentes, qui & ipsi duodecim horæ diei à Domino nominati sunt, vt non tantùm verbo, sed etiam numero diem ac tenebras distinguere cognoscantur. Ipsi enim sunt vituli, qui totum mundum suis mugitibus repleuerunt, quia *in omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum.*]

9. Augustinus quodam loco,[a] Apostolos dentes Ecclesiæ, egregiè contra ponit, principibus (vt vocat,) peccatorum, quos Deus conterit vt psalmo 3. dicitur. [Possunt (inquit) & dentes peccatorum; accipi principes peccatorum, quorum authoritate, quisque de societate rectè viuentium præciditur, & quasi incorporatur malè viuentibus. His dentibus, contrarij sunt dentes Ecclesiæ, quorum authoritate ab errore gentilium, variorúmque dogmatum præciduntur credentes, & in eam quæ Christi corpus est transferuntur. His dentibus dictum est, Petro, vt manducaret mactata animalia, id est, occidendo in Gentibus quod erant, & transmutando in id

[a] *in psal.* 3.

quod

quod ipſe eſſet. Et de his dentibus Eccleſiæ dicitur, *Dentes tui ſunt ſicut grex detonſarum, aſcendens de lauacro, quæ omnes geminos pariunt, & ſterilis non eſt in illis.* Hi ſunt qui rectè præcipiunt, & quemadmodum præcipiunt, ita viuunt: Qui faciunt quod dictum eſt. *Luceant opera veſtra coram hominibus, vt benedicant Patrem veſtrum qui in cælis eſt.* Horũ enim autoritate commoti, Deo per illos loquenti & operanti, homines credunt, & ſeparati à ſæculo cui conformati erant, in Eccleſiæ membra tranſeunt. Et ideò rectè iſti, per quos hæc fiunt, dentes dicuntur detonſis ouibus ſimiles, qui iam terrenarum curarum onera depoſuerũt, & aſcendentes de lauacro, de ſordium ſæculi ablutione per ſacramentum Baptiſmatis, omnes geminos pariunt: operantur enim duo præcepta de quibus dictum eſt: *In his duobus præceptis, tota lex pendet & Prophetæ:* diligentes Deum ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota mente, & proximum tanquam ſeipſos. In quibus ſterilis non eſt quia tales fructus reddunt Deo.] Non diſſimilia de Eccleſiæ dentibus, ſacris Doctoribus, cuiuſmo

iuſmodi in primis Apoſtoli Nyſſenus.[a]

[a] *hom 7 in Cant.*

Oculos Eccleſiæ, Apoſtolos nominat S. Hilarius [b] ad illud *imperfectum meum viderunt oculi tui.* Sic enim ſcribit. [In corpore oculos, principalis eſſe officij, ac virtutis, nemini dubium eſt. Et quia oculi potiores cæteris membris ſunt, in his Apoſtolos ſignificari non ambigendum eſt: per quos lumẽ Eccleſiæ, & operationis diuinæ myſteria præbentur. Quod Dominus manifeſtè in Euangeliis oſtendit. Námque cùm Apoſtolos ſal terræ, luménque mundi, & lucernam domus; in candelabro ob egregia & conſpicabilia (ad comparationis exemplum,) fidei ſuæ opera nũcupaſſet, rurſum vocãs eos à terrenis & corruptibilibus theſauris, & à ſæculi curis, eſſe oculos corporis dixit ita: *Lucerna corporis tui, eſt oculus tuus. Si oculus tuus ſimplex eſt, totũ corpus tuum erit lucidum: Si oculus tuus nequam eſt, totum corpus tuum tenebroſum erit. Si ergo lumen quod in te eſt tenebræ ſunt, tenebræ ipſæ quantæ erunt?* Extra corporalem intelligentiam locus iſte eſt, & idcircò ſpiritualiter intelligendus eſt. Apoſtoli itaque qui Eccleſiæ, id eſt Chriſti corporis oculi

[b] *in pſal 139.*

oculi ſunt, lucidi & ſimplices iubentur eſſe. Corpore toto lucido, his ſimplicibus manſuro. Si autem nequam fuerint, toto corpore neceſſariò tenebroſo futuro. Nulla ſcilicet tenebris ſpes luminis reſidua ſi lumen ipſum in tenebris ſit.] Idem perpulchrè tradit S. Macarius.[a]

a *homil.* 1.

10. Auguſtinus,[b] Apoſtolos ſagittas eſſe ait arcus diuini, tractans illud *arcum ſuum tetendit*, &c. [Arcum iſtum (inquit) Scripturas ſanctas libenter acceperim, vbi fortitudine Noui Teſtamenti, quaſi neruo quodam, duritia veteris flexa & edomita eſt. Hinc tanquam ſagittæ emittuntur Apoſtoli, vel diuina præconia iaculantur. Quas ſagittas ardentibus operatus eſt, id eſt qui percuſſi diuino amore flagrarent. Quæ enim alia ſagitta percuſſa eſt, quàm quæ dicit, *Inducite me in domum vini, conſtituite me inter vnguenta, conſtipate me inter mella, quoniam vulnerata charitate ego ſum.* Quibus aliis ſagittis accenditur, qui redire ad Deum cupiens, & ab iſta peregrinatione remeare, aduerſus doloſas linguas petit auxilium? Et ei dicitur, *Quid detur tibi, aut quid adjiciatur tibi ad linguam dolo-*

b *in pſal.* 7.

ſam? ſagittæ potentia acutæ, cum cærbonibus vaſtatoribus: id eſt quibus percuſſus atque inflammatus, tanto amore ardeas regni cœlorum, vt omnium reſiſtẽtium, & à propoſito reuocare volentium linguas contemnas, & perſecutiones eorum derideas, dicens: *quis me ſeparabit à charitate Chriſti? Tribulatio an anguſtia, an perſecutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius? Certus ſum enim* (inquit) *quia neque mors neque vita, neque Angelus neque Principatus, neque præſentia, nec futura, neque virtus, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos ſeparare à charitate Dei, quæ eſt in Chriſto Ieſu Domino noſtro.* Sic ardẽtibus, ſagittas ſuas operatus eſt.] Concinit Eucherius.[a] [Tanquam ſagittæ (inquit) acutæ, potentiſſimæ, de pharetra legis electæ, per totius orbis ſpatia deferuntur atque vibrantur, vt dura infidelium corda populorum, Dei timore confringerent, & bruta nationum pectora, ſalubri charitatis vulnere penetrarent. Sicut exultat anima perfecta, quę huiuſmodi in ſe ſagittam ac telum Dominici amoris acceperat, dicens: *quia vulnerata*

a *homil. de SS. Petro & Paulo.*

chari

charitatis telo ego ſum.] Eò ſpectat, quod Deus ſagittarius eſt, vt Origenes de iaculis electis, & beato vulnere per ea inflicto differens affirmat.[a]

a *hom. 2. in Cant.*

Sunt Apoſtoli, currus & equi Chriſti. [Habet equos ſuos Chriſtus (ait S. Ambroſius)[b] de quibus dicit Propheta, *Immiſiſti in mare equos tuos, turbantes aquas multas*, eò quod gentium populos qui mouentur vt aquæ multæ, & excitantur vt fluctus aquarum multarum, Euangelizando commouerint Apoſtoli, vt aſſurgentes à terrenis idolorum ceremoniis, in Chriſtum crederent. Et ſuprà ait: *Aſcendiſti in equos tuos, equitatus tuus ſanitas.* O bonorum equorum duodeca iugum mirabile, quibus fræna ponis, habenæ ſunt charitatis, conſtricti inter ſe concordiæ vinculis, & iugo fidei ſubiecti, quatuor rotis, Euangelij myſterium, totius orbis finibus inuehentes. Bonum aurigam portantes Dei verbum, cuius flagello fugatæ ſunt illecebræ ſeculares, exterminatus mundi iſtius princeps, iuſtorum curſus impletus eſt. O rationabilium equorum grande certamen, ô mirandum myſterium, rota intra rotam

b *ſerm. 4. in pſal. 118. v. 8.*

currebat,& non impediebatur. Nouum Teſtamentum in Veteri Teſtamento erat , inter illud currebat per quod annunciabatur. In quatuor partes ibant rotæ , & non conuertebantur retrorſum, quia ſpiritus vitę erat in iis qui currebant in quatuor partes totius mundi , & ſine offenſione canebant , quia bona equorum vita quadrabat. Currebant igitur equi,quia non dormierat qui aſcenderat equos.]

11. Apoſtolos,pedesChriſti,vocat Clemens Alexand.[a] pereleganti allegoria, inunctionem pedum Chriſti per Magdalenam, huc in hunc modum referens.

a 2.*pædag.* c.8.

[Pedes qui vnguntur vnguento odorifero , doctrinam diuinam ſignificant, quæ cum inſigni gloria orbem terræ peruadit. Exiit enim ſonus eorum in fines terræ atque adeò , ſi non nimium importunus videor, pedes Domini ſunt Apoſtoli prophetia delibuti, qui ſuaueolentis vnguenti, ſcilicet ſancti Spiritus ſunt participes. Itaque Apoſtoli , qui vniuerſum orbem terræ obierunt , & Euangelium prædicarunt , per allegoriam dicuntur pedes Domini. De quibus per

pſalmo

Digitized by Google

pſalmographum quoque prædicit Dominus. *Adoremus in loco vbi ſteterunt pedes eius*, hoc eſt, quò pedes eius peruenerunt Apoſtoli per quos prędicatus venit ad fines terræ.]Chriſti capillis & cincinnis collatos Apoſtolos, notat Nyſſenus [a] quos à ſponſa nigros dictos quaſi coruum arbitratur, quia Apoſtolorum alter prædo primùm ac perſecutor, alter publicanus,& ſi quis alius,carniuorus & oculorum corruptor,antea fuerat. [Hos igitur appellari à ſponſa cincinnos exiſtimamus, qui aureo capiti adhærentes, non parum ſponſi pulchritudinem augent, ab aura ſpiritus agitati. Atque iidem illius immaculati capitis pulcherrimùm ſertum ſunt, ornantes illud ambitu ſuo. Etenim de his locum illum vaticinij accipio.Poſuiſti in capite eius coronam de lapide pretioſo ita vt per appellationem vtramque intelligantur, quippe qui ſint cincinni decori,&magni pretij lapides ornamenti aliquid ex ſe capiti conferentes.]Egregiè [b] rurſus de horum Chriſti capillorum decore,præſertim ob indolentiam & ſenſus defectum, quæ in Apoſtolis quoad externa & mundana

[a] *hom.* 13. *in Cant.*

[b] *hom.* 15.

Digitized by Google

micant insigniter.

Montes in scripturis dictos Aposto-
a homil. 3. de dedic. Eccles. in calce Sudita. los, obseruat Eucherius,[a] quod ita expo-
nit. [Beatos Apostolos sermo diuinus sub appellatione commemorat montium, præ stabilitate virtutum, ac sublimitate meritorum, vt intelligamus, quãta eos veneratione excolere debeamus, in quibus videmus Ecclesiæ fundamenta consistere. Ideò ergo magnanimitas inuicta sortita est nomẽ fundamenti, quia sicut fundamentum in primo ædificij loco ponitur: Ita per eos primitùs Christiana religio initium sumpsit; per illos fides nouella surrexit, & quasi supra molem solidam, vasta firmitate consedit.]

Hi sunt montes æterni à quibus omnes
b psal. 75. v. 5. illuminantur. Augustinus [b] ita Psaltem accipit. [Qui sunt (inquit) montes magni? Prædicatores veritatis. Tu illuminans sed à montibus æternis. Primi magni montes excipiunt lucem tuam, & à luce tua quam suscipiunt montes, vestitur terra. Sed illos magnos montes exceperunt Apostoli. Tanquam orientis luminis primordia exceperunt Apostoli. Nunquid quod acceperunt, apud se retinuerunt?

runt ? Non, ne diceret & illis, *ſerue nequam, & piger dares pecuniam meam nummulariis.* Si ergo quod ſuſceperunt apud ſe non retinuerunt, ſed omni orbi terrarum prędicauerunt, illuminans tu admirabiliter à montibus æternis: quos æternos feciſti, per illos vitam æternam & cæteris promiſiſti.]

At Philo Carpathius, illud Canticorum : *ecce hic venit ſaltans in montibus, tranſiliens colles*, non montibus ſed collibus, collatos Apoſtolos egregiè monſtrat, ſic ſcribens. [In montibus ſalit, hoc eſt in Prophetis, indéque rurſus tranſilit in colles, id eſt in Apoſtolos : Secundùm generationem enim & generationem (ait ſapientia) in animas ſanctas deſcendens, amicos Dei & Prophetas præparat. Quod autem montibus Prophetæ comparentur, & collibus Apoſtoli, manifeſtè teſtatur Eſaias cùm ait : *Erit in nouiſſimis diebus, manifeſtus mons Domini, præparatus in ſummitatibus montium* : hoc eſt in canticis prophetarum. *Et exaltabitur ſuper colles*, id eſt ſuper Apoſtolos ipſos: & rectè. Vt enim Sol illucens, primo faſtigia montium illuſtrat, & radiorum luci-

Digitized by Google

das conuerſiones extendit; ſic & Chriſtus ſol iuſtitię, lumen ſuæ diuinitatis per vniuerſum orbem veluti fulgur emiſit: & primũ quidem in Prophetas & Apoſtolos radios ſuæ maieſtatis effudit, per quos ex orbe tenebras expulit ignorantiæ. Nec miremur mõtium appellatione Prophetas maiores videri Apoſtolis, quos colles diximus appellari. Nam vt montes altiùs tolluntur, colles verò humiliores ſurgunt, ſic prophetæ Chriſtum in carne longiùs ſpexêre, Apoſtoli verò manibus contrectarunt, vti eſt apud Ioannem; *de verbo vitæ* (inquit) *quod nos & vidimus & contrectauimus*, &c. Minus enim Patriarchæ quàm Prophetæ de verbo vitæ intellexerunt: Minus & Prophetæ, quàm Apoſtoli, qui ſoli, ſibi illud præſens, familiaréque habere meruerunt. Grãdis certè fœlicitas, & ineffabile vitæ gaudium; Deum rerum omnium conditorem, oculis carnis potuiſſe videre, & manibus mortalibus contrectare: Quod autem Patriarchæ minùs intellexerint, quàm Prophetæ (quippe qui longiùs hũc Solem iuſtitiæ humanitate veſtitum aſpexêre) teſtatur Dauid cum inquit

quit: *super omnes docentes me intellexi, & super senes*, & cętera. De Apostolis, nemini dubium, quin plus omnibus & Patriarchis & Prophetis id nouerint, cum Dominus asseueret, dicens: *Multi desiderarunt videre*: me scilicet, verbum vitæ incarnatum, *quod vos videtis, & non potuerunt*. Rectè igitur montes Prophetæ, & Apostoli colles appellantur.]

12. Frequentius tamen esse, vt Apostoli dicantur montes, potiùs quàm colles, neminem latet: Ipsęque D. Augustinus tractans illud, *montes in circuitu eius*, [a] multa præclarè de montium & collium spiritualium diuersitate adducens, colles, eos interpretatur, quibus per primos prædicatores, (puta Apostolos) lux veritatis obuenit, ipsos verò Apostolos, habet pro montibus. Et quia montes feraces esse solent venarum metallicarum atque fossilium, aptè cadere in hos mysticos montes potest, quod Gulielmus Parisiensis [b] de spiritualibus mineris tradit: [è quibus ferrum trahitur, ad comterenda dura corda, ad ea fabricanda in vasa vtilia, in vasa belli, in lanceas scilicet, gladios & sagittas. Deinde aurum

a *in psal.* 124.

b *lib. de legibus c. 16. ad finem.*

nobilis & pretioſæ ſapientiæ, ad ditanda eadem corda,& exornanda. Deinde argentum ſuauiter ſonans, puræque & examinatæ eloquentiæ.Deinde gemmæ vernantes, & coruſcantes virtutum nobilium.] Sed quod addit Gulielmus, hos theſauros in ſuis illis venis inueniri, aptiùs in re præſenti locum habet,etiam ſumpta *theſauri* voce, in ſua ſtricta & propria notione, qua depoſitiuam pecuniam deſignat, (vt eſt apud Caſſiodorum[a]) iam olim abditam alicubi. In quo ſenſu D.Paulus,interprete Iſidoro Peluſiota, [b] Apoſtolos theſaurum eſſe dixit, in vaſis fictilibus. Idque Iſidorus duplici epiſtola in eius loci Apoſtoli expenſionem inſumpta,fusè illuſtrat, hæc præter cætera habens de multiplicibus opibus diuinis, quibus hi theſauri redundant. [Quidnam eſt quod cum his opibus cõparari poſſit? Quid his præſtantius & excellentius? Equidem ipſe, ſi quis totius terræ imperia, hoc eſt Aſſyriorum, Perſarum, Macedonum, & Romanorum collegerit,atque ſermonis vi & facultate vnum ex omnibus effecerit, illúdque cum his diuitiis comparit, eum vt ſtultum

[a] *lib.6.*

[b] *lib. 2. epiſt.4 & 5.*

tum ac ſtolidum puerum, quíque rerum naturam internoſcere nequeat, condemnarim: Quod ſi quæ his maiora ſunt, animo perpendas, maiores diuitias perſpicies. Domini omnium rerum contubernales, menſæque conſortes extiterunt: diuinij colloquij honore affecti, ac doctrina naturæ captum ſuperante ornati atque inſtructi ſunt, ad filiorum adoptionem, Deíque amicitiam peruenerunt. Etenim velut Præfecti quidam erant circùm Regem, ac velut ſtellæ vnâ cum iuſtitiæ Sole curſum obeuntes; atque non eburneas quaſdam tabellas quę humanum aliquod præmium & honorem parturirent, verùm huiuſmodi potentiam atque autoritatem, quam ne terreni quidem Reges habent, accipientes. Ipſis enim dictum eſt: *Quæcumque ligaueritis ſuper terram, erunt ligata & in cœlis, & quæcunque ſolueritis, ſoluta erunt.*]

Origenes [a] expendens illud, *videbitis filium hominis venientem in nubibus cœli*, confert Apoſtolos cum nubibus, [Quæ ſunt (inquit) nubes ſuper quas veniet qui fundatus eſt à dextris virtutis, aut cum quibus veniet, aut ad quas pertinget ve-

[a] *tract. 35. in Matth.*

ritas

ritas Dei ſecundùm quod ſcriptum eſt: *Et veritas tua vſque ad nubes?* Hæ ſunt viuæ nubes, Prophetæ Dei, & Apoſtoli Chriſti, quibus mãdat pluere cum oportuerit, aut non pluere ſuper vineam ſine fructu. Si quas autem non vult eſſe huiuſmodi nubes ſuper quas & cum quibus veniet Filius hominis apparens, ipſe ſcit. Semper enim ſuper illas & cum illis venit, oſtendens ſuum aduentum dignis ſe Deus verbum, & ſapientia, & veritas, & iuſtitia. Hæ autem quas tradidimus nubes, quaſi portantes imaginem cœleſtis, nubes ſunt cœli non tranſeuntis, ſedes Dei & regno Dei dignificatæ, quaſi hæredes Dei, & cohæredes Chriſti, & conregnant ei.] Pulcherrimè idem argumentum verſat alibi [a] vbi nubes Apoſtolicas ab extremo terræ eductas à Chriſto & fulgura in pluuia ſermonum rutilantium facta, luculenter exponit in quam etiam rem videnda epiſtola 9. quæ inſerta eſt 9. tomo S. Hieronymi, & S. Ambroſius [b] ad illud *venientem in nubibus cæli.*

a *homil. 5. in Ierem.*

b *in c 21. Luc.*

13. Intonantem de his nubibus Deum per præcepta, coruſcantem per mira

miracula, S. Auguſtinus [a] tractans illud, *dedit vocem ſuam, & mota eſt terra*, his verbis proponit. [Arreptitij idolorum, tanquam ranæ de paludibus perſonabant, tantò tumultuoſiùs, quantò ſordidiùs ex delictorum cœno. Et quid ſtrepitus ranarum ad tonitrua nubium? Inde enim dedit vocẽ ſuam altiſſimus, & mota eſt terra. Tonuit de nubibus ſuis. Quæ ſunt nubes eius? Apoſtoli eius, prædicatores eius, de quibus intonabat præceptis, coruſcabat miraculis, ipſi nubes, qui & montes. Montes propter altitudinem & firmitatem, nubes propter pluuiam & vbertatem. Irrigauerunt enim terram nubes iſtæ; de quibus dictum eſt, *dedit vocem ſuam altiſſimus, & mota eſt terra.* De his enim nubibus minatur cuidam vineæ ſterili, vnde tranſlati ſunt montes in cor maris. *Mandabo*, (inquit) *nubibus meis ne pluant ſuper eam imbrem.* Hoc impletum eſt in eo quod commemorauimus, quando tranſlati ſunt montes in cor maris, quãdo dictum eſt, ad vos miſſi eramus, ſed quia reſpuiſtis verbũ Dei, ibimus ad gentes, impletum eſt, mandabo nubibus meis ne pluant ſuper eam imbrem

[a] *pſal.* 45.

imbrem. Denique ipſa gens Iudæa, modò ſic remanſit, tanquam vellus ſiccum in area.]& c.[Inde ergo dedit vocẽ ſuam altiſſimus,de iſtis nubibus, per quam vocem regna inclinarentur & adorarent.]

a *l.4. in Iſaiam.*

In eandẽ ſententiam S.Cyrillus[a] ad illud *ſpargant nubes iuſtitiam*,quod in vulgata habetur, *nubes pluant*, *iuſtum*, [Nubes (inquit) intelligibiles, eſſe dicimus, ſupernas poteſtates à quibus ſpirituales conſolationes pluuiæ inſtar, demittuntur, & in corda diſtillant credentium. Iuxta id quod alibi apertè dictum eſt,de Iſraëlitis,quaſi de vite: *Et nubibus mãdabo,ne depluãt in eos pluuiam.* Vel etiã ipſos ſãctos Myſtagogos,& eos qui ſunt in terra, quorum primi & primitię fuerunt diuini diſcipuli,qui vniuerſam terram peragrantes, diuinum & ſacroſanctum ſermonem diſſiparunt: Et quaſi ſiticuloſam quampiã & infructuoſam terram, quotquot vbíq; ſunt exhilarantes, & quaſi intelligibiliter irrigãtes,ſpiritualis ferecitatis cauſæ in illis extiterũt.Itaq; Iudæis,vt qui Dominicidæ fuerint, & in Chriſtum ipſum datorem riuorum ſub intelligentiam cadentium debacchati ſunt, man-

dat

dat nubibus Deus ne dent pluuias: at iubentur demittere in ipſum credentibus, & largiter madefacere corda accedentium pluuiis demiſſis. *Aperiatur* (inquit) *terra, & germinet miſericordiam, & iuſtitia ſimul exoriatur.* Erat ſiquidem opus nubibus ſub intelligentiam cadentibus, vt dixi, quæ iuſtitiæ præceptis ac inſtitutis orbem irrigarent: vt velut ex ſeminibus bonis, excreſcerent boni fructus, & efflorescerent. Imperium enim terræ velut obtinente peccati iuuentore, & per mundi ſapientes paſſim execranda & prophana ſemina demittente, cum nemo eſſet qui bonitatem exerceret, ad vnum vſque, ſed declinaſſent ſimul, & inutiles facti fuiſſent, omníſque terra vacua eſſet probitatis fructibus. Iuſtitiæ præceptis ac diſciplina, inſtar pluuiæ nondum vſpiam demiſſa: conſentaneum deinceps erat, vt fructus ſint pietatis erga Deum.] Idem habet Petrus Damiani. [a]

14. Inſignis verò eſt Apoſtolorum collatio cum lapidibus impolitis, ad extruendum altare aceruandis in monte Hebal. Eam adhibet Cyrillus Alexand. [b] locus

a *ſerm. 2. de S. Barthol.*

b *l. 15. glophir. in pentat.*

locus eſt luculentus. [Si tranſgreſſi fueritis (inquit) Iordanem, ad deſiderabilem promiſſionis terram poſſidendam, tunc demum magnos lapides erectos, albario illinite, & manifeſtè admodum totam legem inſcribite. Lapides igitur iſti magni, & in editiori loco poſiti, ſignificant ſanctorum Apoſtolorum chorum, qui reuera magni,& excelſi, ac præcellentes ſunt. Quantum enim ad virtutem & ad gloriam vitæ in Chriſto attinet, nihil ipſis ęquiparari queat.Inueniemus enim eos incomparabiliter excellentiores nobis. Quis enim obſecro,mente præditus de ęqualitate concludet cum ſanctis illis atque inclytis viris,quosChriſtus ipſe appellauit amicos? *Non enim* (ait) *dico vos amplius ſeruos,ſed amicos meos.* Item vocat eos lucem mundi & ſalem terræ: atque adeò ſua ipſius gloria ac dignitate illuſtres videri iuſſit, conſtituítque benefactores & medicos, huius vniuerſi dicens: *Infirmos curate,leproſos mundate, dæmonia ejicite,mortuos excitate gratis accepiſtis,gratis date.* Magni igitur ſunt lapides iſti,& tanquam in monte conſtituti.Gloriæ enim ſplendor & laudis excellentia

lentia faciunt eos valdè sublimes, & quasi in editiori loco positos.

Cum duodecim illis viris electis à Iosuë ad terram promissionis diuidendam SS. Apostolos, ipsúmque Christum cum Iosuë confert Cyrillus Hierosolym.[a] In quam rem plurima quoque peti possunt ex S. Augustino,[b] & ex S. Hieronymo,[c] ac Prospero.[d]

Cum duodecim Iudicibus Veteris Testamenti, hos duodecim Noui Testamenti Iudices componit Rupertus[e] & ex vtroque illo numero existere viginti quatuor Seniores Apostolo visos, docet, plus circa illum duodenarium nouorum iudicum exquirens.

15. Cum leonibus throni Salomonis Apostolos confert Blesensis[f] [per Leonem (inquit) Apostolum intelligimus. Sicut enim Apostoli à Christo monte, montes, à fundamento fundamenta, ita à Leone de tribu Iuda, leones, secundùm illud, *erunt reliquiæ Iacob in medio populorum quasi leo in iumẽtis syluarum, & quasi catulus leonis in gregibus pecorum.* Et illud, *Leo potentissimus animalium ad nullius pauebit occursum.* Et ipsi primos im-

a *catech.* 10.
b *serm 94. de temp & l 6. contra Faustum c.19.*
c *l 1 in Heuinian.*
d *p 1. de promiss.c.* 13. *& tribus seqq.*
e *l 4. de victor. verbi Dei c 7.*
f *serm.25.*

petus mundi ſuſtinuerunt. Iſti ſunt ceu leũculi in throno Salomonis. Fecit enim ſibi Salomon thronum de ebore grandem, non fuit opus tale in vniuerſis regnis, in quo ſex gradibus aſcendebatur. In quorum ſummitatibus altrinſecus ceu leunculi excubabãt, fabrefacti tanquam graduum cuſtodes. Ad hunc modum inter medium Apoſtolorum tranſeundum eſt, ſi volumus aſcendere de virtute in virtutem, ad videndum Deum deorum in Sion, id eſt per doctrinam eorum & imitationem, & interuentum. Vnde ſcriptum eſt. *Inter medium montium pertranſibunt aquæ.* Verumtamen quadam ratione ſimilitudinis, Apoſtoli ſimilantur leonibus. Leo cùm infirmatur ſimiam deuorat, & conualeſcit. Grandis Apoſtolorum fuit infirmitas cùm tranſirent ad Gentes, quia omnigenûm monſtra Deorum coli inuenerũt ab eis. Peccata enim proximorum frixorium ſunt iuſtorum. Vnde; *Quis infirmatur, & ego non infirmor?* Idola verò, vel veriùs ipſi idololatræ, ſimiis comparãtur. Simia cùm homo non ſit, tamen imagini hominis plurimùm alludit. Sic & Idola, animantium

linea

lineamenta tantùm habent, & non sensum. Os habent,& non loquentur, oculos habent & non videbunt: similes illis fiant qui colunt ea. Mutum enim est os quod laudes Dei non sonat. Sunt ergo quasi simiæ animantium Idola,& idololatræ quasi simiæ Idolorum. Huiusmodi simias incorporauerunt Apostoli,& conualuerunt.]

Cum vectibus portantibus arcam, intrinsecùs & extrinsecùs auro tectam, quos ex ligno imputribuli confici, & inaurari mandarat Deus, Apostolos confert S.Cyrillus [a] his præter cætera.[Symbolum est aurum ipsum splendidissimæ diuinitatis,qua sanctum illud corpus veluti illitum erat,quæque suum ipsa splendorem & incorruptionem ineffabiliter immittebat, vt ipsa profectò sola, & quidem per se nouit diuina illa, & quæ intelligentiam omnem superat, natura. Nam si iusti aliquando fulgebunt, vt Sol in regno Patris sui,iam quanta erit ipsius Christi gloria? Quomodò non & intelligentiam, & orationem omnem vincit ille fulgor? Aurei enim sunt vectes, qui arcam sustinent, aurei & circuli,aurea de-

[a] *l. 9. de adorat.*

nique in ea sunt omnia. Participes nám que illius gloriæ sunt, qui illum circumstant, illique charitate & sanctitate tanquam affixi sunt, & vsum præbent, quales illi sancti discipuli erant, qui vim diuinam ab eo accipiebant, & supernæ illius excellentiæ splendorem erant participando consecuti. Itaque diuina signa ob eam causam edebant.]

16. Cum duodecim panibus propositionis Apostolos componit alibi idem S. Cyrillus [a] Panes (inquit) Sanctos Apostolos accipi putamus, vnus enim cum sit ille per naturam, ac verè panis ille qui de cœlo descendit, ac vitam præstat, ex eius tamen imitatione participationéque, qui per naturam talis est, diuini illi mysteriorum doctores ac magistri panes sunt ad pietatem nutrientes, cum verba vitæ nobis præbeant, & famem ex ignorantia proficiscentem de credentium animis depellant. Eodem porrò sunt panes numero, quo discipuli nempe duodecim, iique in duas positiones collocati: sex hinc (inquit) & sex inde propemodum in orbem circumstantes, & in medio loco positum habentes vnum illum

[a] *l.* 10. *de adorat.*

&

& de cœlo panem id eſt, Chriſtum. Singuli etiam ex duabus decimis, id eſt ex duabus perfectis menſuris, nam ex vtraque parte perfecti, illi beati diſcipuli fuerũt ad omne opus bonum omnibus ſuis partibus abſoluti, & opere inſignes & verbo. Thus præterea & ſal illis aſpergitur: ac thus quidem illam ſanctitatis fragrantiam, & Chriſti bonum odorem; ſal verò prudentiam indicat: neque enim ſanctorum virorum ſermo, inſipiens aut ſtultus eſt, ſed gratia & ſale conditus, vt ſcriptum eſt, & gratiam dat audientibus. Dictum eſt etiam illic à Chriſto, *Vos eſtis ſal terræ*. Proponuntur etiam die Sabbathi: dies enim, quo ſunt ſancti Apoſtoli declarati, Sabbathi ſpiritualis tempus eſt, nempe Chriſti aduentus, quem quia non agnouerunt, qui ex Iſraël genus ducebant, Paulus de illis dicit, *Igitur relinquitur ſabbatiſmus populo Dei*: non enim ingreſſi ſunt in requiem eius, quia fidem non receperũt, ſabbathiſmus igitur verus ac ſpiritualis, tempus illud eſt, quo Saluator noſter aduenit. In oculis etiam Dei eſt panum propoſitio, atque etiam in oculis Iſraël, *Proponetis enim* (inquit)

Digitized by Google

die Sabbathorum. in conſpectu Domini in perpetuum , in conſpectu filiorum Iſraël: cùm ille contempletur,ac perpetuò ſanctos viros ſua inſpectione dignetur: oculi enim inquit Domini ſuper iuſtos. In oculis etiam Iſraël, quòd eos attendere debeat,atque in illis animi oculos quodammodò figat , quorum figuram corporis oculi referunt. *Sed erunt* (inquit) *Aaron & filiis eius,& comedent ea:* appoſita ſunt quippe nobis in cibum,ſanctorum Apoſtolorum ſcripta, qui fide iuſtificati ſumus, & ſancto illi ac ſacro generi, populis inquam illis in acquiſitionem , & electis,& Spiritus ſancti gratia perunctis.]

17. His aliiſque è veteri præſertim teſtamento petitis , & ad Apoſtolos tranſlatis typis , eorum dignitatem celebrant Patres: Quorum etiam nonnulli, eminentiſſimum eorum munus,citra typos vllos ampliſſimis verbis exponunt. Adſcribo nonnullos. S.Mæcarius, [a] cum nullũ inter natos mulierum Ioanne maiorem eſſe ex Chriſti oraculo prodidiſſet, eo quod Ioannes *complementum ſit omnium Prophetarum,& ſuauis ac præclara vox , rectà monſtrans quem alij procul*

a *hom.* 28.

prænun

prænunciarant, ſubdit ex eodem Chriſti oraculo, qui minor eſt in regno cœlorum, Ioanne eſſe maiorem. Id eſt, iuxta S.Macarium[qui ſupernitùs ex Deo nati ſunt Apoſtoli, & primitias ſpiritus Paracleti acceperunt: hi ſiquidem, vt vna Iudices eſſent, ac in eodem Throno ſederent,meruerunt: hi Redemptores hominum facti ſunt,inuenis eos diuidentes mare prauarum poteſtatum, atque educentes fideles animas. Inuenis eos colonos vineam animæ excolentes. Inuenis eos deſponſantes animas Chriſto. *Deſpondi enim*,inquit,*vos vni viro*. Inuenis eos largientes vitam hominibus:& ſummatim iuuenis eos variis ac diuerſis modis miniſtrantes ſpiritui.Hic igitur eſt ille paruus,qui maior eſt Ioanne Baptiſta. Quemadmodum enim agricola iugum boum dirigens excolit terram, eodem quoque modo Dominus Ieſus, præclarus ac verus agricola, binos Apoſtolos copulans, emiſit eos, cum illis excolens terram audientium, ac verè credentium.]

Proclus Conſtantinopolit. [a] poſt deſcripta floridiſſimè & comptiſſimè ho-

[a] *orat. panegyr in S. Andreã inter Galeti opuſcula.*

rum vt vocat intellectualiũ piſcatorum inſtrumenta, concludit. [Nihil in vita eſt, quod Apoſtolorum gratiæ comparari queat. Multa quidem vidit humana vita miranda, quęque hominum captum excedunt. Vidit iam effuſum clamare ſanguinem & ſine lingua clamitare necem.] Percurrit omnia inſigniora priſci æui mirabilia, tum addit. [Nihil vnquam tale fuit in hac vita, quales Apoſtoli. Deo verbo ſeruiere, palpauere eum qui nulla vnquam eſt figura affectus: eum qui vbique exiſtit, ſecuti ſunt ambulantem, eius audiere vocem qui verbo cuncta creauit: venati ſunt linguâ mundum, verbo terminos terræ circuiere, euulſere fraudem quaſi zizanium, extraxere vt ſpinas aras, mortua reddidere idola vt beſtias, coniecere vt lupos in fugam dæmones, congregauere Eccleſiam vt gregem, collegere Orthodoxos vt frumentum, diſperſere hæreſes vt paleam, exſiccauere Iudaïſmum vt herbam, combuſſere Gentilitatem vt ſyluam, cruce arauere terram, verbum quaſi ffumentum diſſeminauere, omnia quaſi aſtra lucem ferentia illuſtrauere: quare ad ipſos cla-

mabat

mabat Dominus , *Vos eſtis lux mundi.* Oriens eſt vobis virgineus partus , diluculum baptiſmatis eſt vterus , ſplendor ipſius crucifixi gratia, radij ſunt admirabiles linguæ , dies futurum eſt ſeculum, meridies crucis eſt hora, occidens ſepulchri eſt habitatio, veſpera mors eſt temporanea, fulgor è mortuis eſt reſurrectio. *Vos eſtis lux mundi.*

Non minus ſplendidè Apoſtolicam eminentiam his verbis expreſſit Heſichius Presbyter [a] ſecuti ſunt Apoſtoli Dominum ſtatímque facti ſunt ſupra terram , viſique ſunt Regibus glorioſiores, Angelis ſimiles, Dei miniſtri, præcones ſalutis, miniſtri immortalitatis, Solé-que Luna & ſtellis illuſtriores. Eorum enim gloria , non quaſi ſub cœlum perueniens , ſed quaſi ſupra cœlum eſt eleuata , lucémque ſuam inextinguibilem habent, curſum inceſſabilem radios perpetuò fulgentes , quibus noſtrum intellectum illuminari precemur , ipſáſque fugiamus tenebras, vitæque ſalſilaginem effugiamus, ac vagum ambulantes mare animis nociuam tempeſtatem fugiamus, fiamúſque Chriſti literarum expertium

[a] *orat. de S. Andrea.*

Apoſtolorum piſces ſupernæ ſagenæ, edulia Dominicæ menſæ, qua Rex Regum cœnam ſuam parauit.]

18. S.Auguſtinus [a] recenſita numerositate illa donorum, quam iuxta Paulum, Spiritus ſanctus prout vult in varia Eccleſiæ membra diſtribuit, approbans quod Pelagius dixerat, ea omnia in vnũ S.Paulum fuiſſe diffuſa,cõcludit.[Nempe iſto munere Apoſtolatus, illæ omnes gratiæ continentur.Non enim decebat, aut oportebat, Apoſtolum non habere prophetiam,aut non eſſe Doctorem,aut non clareſcere virtutibus,donationibúſque ſanitatum aut adiutoria non præbere, aut Eccleſias non gubernare, aut linguarum generibus non excellere. Omnia hæc vnum nomen Apoſtolatus amplectitur.]

a *l. geſtis Pelagij c.14.*

Laurentius Iuſtinianus [b] tractans illud,*conſtituit eos principes*, &c. Illúdque aptans ad S. Matthiam quatenus Apoſtolum, [primatum (inquit) adeptus eſt gentium, quia priùs ſibimet didicit principari. Sic námque ad veri honoris conſcenditur cathedram, vt ante quis ſibi,deinde dominetur & cæteris. Numquam

b *ſerm. de S. Matthia in fine.*

quam aliis benè præerit, qui ſibi ipſi extiterit nequam. Extolluntur Apoſtolorum merita, non quia ſanctis præferuntur omnibus dignitatis gratia, ſed quoniam animarum zelo, honoris Dei, contemptus ſæculi, cæterarúmque virtutum præ cunctis ſublimiùs inarſere, vtpotè propinquiores verbo, & ſpiritualibus donis locupletiores. Nam quod aliis eſt impertitum ex parte, hoc iſtis totum eſt præſtitum abundè. Maxima proinde fidelibus, ad eorum interpellandum ſuffragium fiducia prærogatur, quum mediatori hominum. ſpecialiſſimo ſint charitatis copulati contubernio.]

S. Gregorius,[a] Apoſtolos Veteris Teſtamenti Patribus etiamſi ſanctiſſimis ſic anteponit. [Poſſunt per Sardonicum lapidem patres Teſtamenti Veteris, per Sapphirum verò prædicatores exprimi Teſtamenti Noui. Illi quippe quamuis magnam iuſtitiæ vitam tenerent, carnali tamen propagini ſeruiebant. Quia igitur conſtat quòd quædam terrena agerent, non immeritò per ſardonicum lapidem, qui vt prædiximus, terræ rubræ tenet ſpeciem, deſignantur. Per ſapphirum

[a] 18. *mor.* c. 31.

rum verò qui ætherei eſt coloris, Teſtamenti Noui congruè prædicatores accipimus, qui carnalis propaginis deſideria poſtponentes, cœleſtia ſola ſectati ſunt. Vnde & propheta conſpiciens cuncta carnis deſideria, ſanctos Apoſtolos, ſpiritali ardore tranſcendere, admiratus ait: *Qui ſunt hi, qui vt nubes volant?* Ac ſi aperte dicat: nos per terram gradimur, qui adhuc coniugiis implicamur, & propagandæ ſoboli opera carnis impendimus: iſti verò in terra non ambulant, ſed vt nubes volant, qui dum cœleſtia appetunt, de terrenis deſideriis nihil tangunt.]

19. Sed illuſtriſſimè variis locis S. Chryſoſtomus. Nunc enim nominat.[a] [Ora Apoſtolorum, regia æraria in quibus ſanctum, & omnium bonorum diuinorum recondit theſaurum; alibi tractans illud, *oculi mei ad fideles terræ vt ſedeant mecum*,[b] honorem Apoſtolatus ex eo aperit quod aſtantibus Angelis confeſſuri ſint Chriſto[c] ad illud *vocatus Apoſtolus* ſic ſcribit. [Apoſtoli munus, res bonis infinitis exundans, gratiis omnibus maius, ac dona omnia complectens.

a *hom. de Pentecoſ.*

b *homil in pſal.* 100. *t.* 3. *Græcol.*

c *in c.* 1. *ad Rom.*

Quid

Quid enim amplius dixerimus,quam id? Videlicet , Chriſtum, quod nobiſcum dum verſaretur , feciſſet, hoc ipſum illis commiſiſſe, ac ſic demum à nobis abiiſſe.Id quod Paulus exclamans.Apoſtolorúmque dignitatem extollens , ait , *pro Chriſto legati ſumus.Tanquam Chriſto,per nos conſolante*, hoc eſt,Chriſti vice.] Verſat copiosè alibi idem dictum Pauli[a] *vocatus Apoſtolus* : ſed adeò ſplendidè & magnificè Apoſtolatus eminentiam deſcribens , vt religio ſit non adſcribere. [Quid ſignificet (inquit) Apoſtoli nomen oſtendamus. Neque enim nudum eſt nomen hoc , ſed magiſtratus eſt appellatio, maximi Magiſtratus,Magiſtratus maximè ſpiritalis, magiſtratus cœleſtis,ſed attendite diligenter.Nam quemadmodum in rebus ſecularibus , magiſtratus ſunt multi , non tamen eiuſdem omnes dignitatis ſed alij maiores,alij minores,exempli cauſa vt ab inferiori enumerationem ordiamur, eſt defenſor Ciuitatis , eſt illo ſublimior gentis præſes: eſt alius poſt illum magiſtratus maior:eſt rurſus magiſter militum : eſt præfectus: eſt ſublimior iſtis magiſtratus dignitas

[a] *tomo 5. ſerm. 50.*

Conſú

Consulum. Et omnes quidem hi sunt Magistratus, sed non eiusdem omnes dignitatis.] &c. Audistis quot seculares Magistratus enumerauimus, & quo pacto alij quidem maiores, alij verò sint minores, & quo pacto Consulum magistratus quasi culmen & caput præ reliquis cunctis emineat; Videamus spirituales etiam Magistratus. Spiritualis est magistratus prophetiæ. Magistratus est alter Euangelistæ, est pastoris, est Doctoris: est donorum, est curationum, est interpretationis linguarum. Hæc omnia, nomina quidem sunt donorum, res autem magistratuum ac potestatum. Propheta magistratus est, apud nos is qui dęmones eiicit, magistratus est, apud nos Pastor & Doctor spiritualis est magistratus: verùm his omnibus maior est Apostolicus magistratus. Vnde verò id constat? quòd omnes istos præcedat Apostolus. Et quemadmodum inter sensibiles magistratus Consul, sic inter spirituales Apostolus honoris gaudet prærogatiua. Audiamus ipsum Paulum enumerantem dignitates, & in sublimiori loco Apostolicam collocantem. Quid igitur,

ait

ait ille? *Quoſdam quidem poſuit Deus in Eccleſia primùm Apoſtolos, ſecundò Prophetas, tertiò Doctores & Paſtores, & exinde gratias curationum.* Vides faſtigium dignitatum? Vides Apoſtolum ſublimem ſedere, nec vllum ipſum præcedere, aut ſublimiorem illo eſſe? Primùm enim Apoſtolos dicit, deinde Prophetas, tertiò Doctores & Paſtores: deinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes genera linguarum. Neque verò tantùm principatus eſt cæterarum dignitatum Apoſtolatus, ſed etiam radix ac fundamentum. Et quemadmodum caput in ſublimiori loco ſitum, non modò principatus eſt corporis, atque dominatus, ſed etiam radix: (ſiquidem nerui qui corpus regunt, oriuntur ex illo, & ex eius cerebro nati; ac ſpiritus largitione ditati, deinde totum animal moderantur:) ſic & Apoſtolatus, non modò tanquam principatus ac dominatus præ cæteris donis eminet, ſed omnium quoque radices comprehenſas apud ſe retinet. Ac Propheta quidem, Apoſtolus eſſe non poteſt, & Propheta: ſed Apoſtolus eſt etiam omninò Propheta, & gratias habet

bet curationum & genera linguarum & interpretationes linguarum : propterea principatus & radix eſt gratiarum.] Hoc adductis perſpicuis ſcripturis latè confirmat , tum concludit, patere omnino, copiam gratiarum omnium tanquam in capite in Apoſtolatu reſidere , & nomine Apoſtoli, quod rudes nudum malè arbitrantur, tantam ſenſuum profunditatem,& gratiarum propè immenſitatem contineri : meritóque proinde Apoſtolatum, nominari poſſe *Conſulatum ſpiritualem.* Vt enim Conſulatum iuxta Hilarium Arelatenſem, [a] *concupiſcibile ac penè ſummum mundus habuit* , ita ſummo Magiſtratu donatos eſſe in Eccleſia Apoſtolos, affirmat S. Chryſoſtomus , longáque oratione demonſtrat, omnia magiſtratuum ſecularium, inſignia, multo ſplendidiùs micare in Apoſtolico magiſtratu : præ quo magiſtratus ſecularis , videri poſſit magiſtratus puerorum colludentium. Declarat deinde quos ſubditos , quem carcerem , ac vincula , quos carnifices ſibi obnóxios habuerint Apoſtoli, [qui in terris ſedentes ſententiam ferebant , & ad cœlos vſque

[a] *in S. Honorati laudat.*

pene

penetrabat virtus sententiæ.] Currum item eorum ornatissimum, cæterorum reuerentiam non audentium se illis coniungere, cingulum, tubam præuiam, omnem denique magistratus apparatum in Apostolis luculenter ac copiosè describit.

Affine est quod habet S. Hieronymus[a] ad illud, *Apostolus autem IESV Christi*, sic enim scribit. [Porrò quod ait, Apostolus autem Iesu Christi, tale mihi videtur, quale si dixisset: Præfectus prætorio Augusti Cæsaris, Magister exercitus Tiberij Imperatoris. Vt enim Iudices sæculi huius quo nobiliores esse videantur, ex Regibus quibus seruiunt, & ex dignitate qua intumescunt, vocabula sortiuntur: Ita & Apostolus grandem inter Christianos sibi vendicans dignitatem, Apostolum se Christi titulo prænotauit: vt ex ipsa lecturos nominis authoritate terreret: indicans omnes, qui in Christo crederent, debere sibi esse subiectos.] Et quia in scripturis, huiusmodi sublimissimi Magistratus, Dij dicuntur, hi ergo sunt dij fortes terræ vehementer eleuati, vt optimè expendit Cantaculenus.[b]

a *in c. 1. epist. ad Titum.*

b *Apoc. 1. sub medio.*

Digitized by Google

20. Tantum de eminentia & dignitate Apoſtolatus, vt conſtaret, quantum quámque inſigne beneficium Chriſti liberalitate ſit Iudæ conceſſum, cum ad munus illud electus eſt. Verè enim fuiſſe ad id muneris electum, conſtat ex narratione Euangelica, qua electio duodenarij Apoſtolorum deſcribitur apud Lucam [a] & Marcum.[b] Quod verò Chriſtus [c] de Iuda loquens cum aliis Apoſtolis dicit, *non de omnibus vobis dico ego ſcio quos elegerim, ſed vt impleatur ſcriptura, qui mãducat mecum panem, leuabit contra me calcaneum ſuum:* Hoc inquam Chriſti dictum, non adimit Iudæ electionem ad Apoſtolatum, ſed ſolam electionem ad gloriam, qua Iudas ſuo demerito excidit. Quod item Origenes, [d] negat Iudam fuiſſe electum Apoſtolum, non repugnat veræ allectioni Iudæ in prædictum duodenarium, ſed cum electos à vocatis ſecernat, iuxta dictum Chriſti, multos vocatos, paucos electos pronunciantis, eos qui non perſeuerant ad finem vſque & gratiam Dei in ſe vacuam faciunt, negat eſſe electos ad eum gratiæ gradum quem adepti erant, eóque ſenſu ait, Iudam

a *cap.6.*
b *cap.3.*
c *Ioan.3.*
d *initio explanat. in Epiſt.ol. ad Rom.*

dam non eſſe electum Apoſtolum. Locus ipſe ſeipſum explanat. [Sciendum eſt(inquit)quod poſſibile eſt aliquem eſſe vocatum Prophetam, aut vocatum magiſtrum, & ſi neglexerit vocationis ſuæ gratiam, decidere ex ea: ſicut & Iudas qui etiam Apoſtolus vocatus eſt, & negligens vocationis ſuæ gratiam, ex Apoſtolo factus eſt prædo proditor. ¡Et fuit quidem vocatus Apoſtolus, ſed non fuit electus Apoſtolus.]

21. Durius eſt, ſed tamen eodem modo molliendum,quod S.Auguſtinus[a] ait, Iudam non fuiſſe vnum ex eo beato duodenario,quem à ſe electum Chriſtus affirmabat. Exponens enim de duodecim Apoſtolis illud Chtiſti, *nonne duodecim ſunt horæ diei?* Subdit [ſi illi horæ, quid ibi Iudas? & ipſe inter duodecim horas.Quod ſi hora erat,lucebat.Si lucebat,quomodò ad mortem tradebat? Sed Dominus in hoc verbo non ipſum Iudam, ſed ſucceſſorem eius præuidebat. Iuda enim cadente ſucceſſit Matthĩas,& duodenarius numerus manſit.] Hoc inquam molliendum eſt eo quo propoſui modo. Cæteroqui enim per ſe perſpi-

[a] *tract 49. in Ioan.*

cuum videtur, Iudam à Christo fuisse electum in Apostolum, & vnum fuisse ex eo duodenario de quo Christus aiebat. *Ego vos duodecim elegi.* Continuata enim oratione, quæ manifestè ad illos ipsos duodecim & Iudam pertinebat, dixit, *& vnus ex vobis diabolus est.* Significãs fœdũ exitũ infœliciſſimi proditoris, qui de cœlo Apostolicę dignitatis, extur-
bandus esset vt Satanas. Alibi [a] eodem
[a] *l 2. de corrept. & grat c. 12.*
sensu Augustinus, Iudam electum esse, affirmat, ad tradendum Christum: nempe permissiuè, & vt impleretur decretum æterni Patris, quod ferebat adscribendum esse Iudam cœtui Apostolico, vt eius malitia permissa benè cederet humano generi vniuerso. Hunc esse Augu-
[b] *tract 59. in Ioan.*
stini sensum, patet ex verbis illis [b] [Dominus adiunxit, *non de omnibus vobis dico, ego scio quos elegerim, sed vt impleatur scriptura: qui manducat panem meum, leuabit super me calcaneum suum.* Hoc quid est aliud, nisi conculcabit me? Notum est de quo loquatur, Iudas ille traditor eius attingitur. Ergo ipsum non elegerat vnde ab eis quos elegit, isto sermone secernit. *Quod ergo dico*, inquit, *beati eritis*

si

ſi feceritis ea. Non de omnibus vobis dico. Eſt inter vos qui non erit beatus, neque faciet ea, *& ego ſcio quos elegerim.* Quos, niſi eos qui beati erunt faciendo quæ præcepit, ac facienda monſtrauit, qui efficere beatos poteſt? Non eſt igitur traditor. Iudas electus. Quid eſt ergo, quod alio loco dicit. *Nonne ego vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus eſt?* An & ipſe ad aliquid eſt electus, ad quod vtique erat neceſſarius, non autem ad beatitudinem de qua modò ait, *Beati eſtis ſi feceritis ea?* hoc non de omnibus dicit: ſcit enim quos ad ſocietatem beatitudinis huius elegerit: non eſt ex eis iſte, qui panem illius ſic edebat, vt ſuper eum leuaret calcaneum.]

22. Verè ergo in Apoſtolum electus, verè in eo eminentiſſimo dignitatis faſtigio collocatus fuerat Iudas, & omnibus illis dotibus ſupernaturalibus quas Apoſtolis ad bonum ſuum conceſſas muneris inſtitutio poſtulat, abundè eſt exornatus: Illis item poteſtatibus queis Apoſtolos inſtructos diximus, pro ratione temporis ditatus, omnéſque in radice adeptus cum omnibus cui annectebantur,

sortitus est: adepturis reipsa omnes, si perstitissent in gradu suo. Aliquas etiam, quod id ferrent tempora, & functionum illis respondentium obeundarum tempestiuitas appetiisset, aliquandiu cum laude exercuit. Sic enim, prædicasse, & non paucos filios Deo genuisse per verbum prędicationis, deserte tradit Olympiodorus [a] & idem habet Apollinaris [b] apud Nazianzenum. Multis baptismum Christi impertiisse Anastasius Papa affirmat [c] & præiuerat Augustinus. [d] Dæmones expulisse, ait Cyrillus Hierosol. [e] Aduersus morbos, & mortem, ac dæmones accepisse potestatem, ait Isidorus Pelus. [f] [Claruisse miraculis ad gloriam Christi omnia peragentem, asserit S. Cyrillus Alex. [g] & crebrò S. Chrysostomus, nominatim ad illud [h] *si tradidero* &c. *nihil sum.* Item [i] in epigraphen Actuum Apostolorum, ostendens initio Ecclesiæ, improbis quoque datam facultatem edendi miracula, id præter cætera confirmat, quia [Iudam omnes fatentur signa feciisse, dæmones eieciisse, mortuos suscitasse, leprosos mundasse.] Idem tradit alibi [k] expressissimè.

a *enarrat. 6. in Eccles.*
b *in Tragœdia de Christ. patiente.*
c *epist 2. ad Anast. Imperator.*
d *l 3. contra Petil. c. 55.*
e *catech. 7.*
f *l. 3. epist. 44.*
g *l. 9. in Ioan. c. 15.*
h *1 Cor. homil. 32.*
i *serm. 12. tomi 5. Græcol*
k *l ad scã. dalũ passos c 74. & hom. 46. in Ioan.*

De

23. De Sacerdotio & Episcopatu, potest esse difficultas an reipsa Iudas, saltem ex parte, sit iis exornatus. Cum enim duplex partialis character in Sacerdotio includatur, alter quo potestas in Corpus Christi reale continetur, alter quo inchoata potestas in eiusdem corpus mysticum, additione iurisdictionis complenda & integranda, certum quidem est, Iudam, Sacerdotio quo ad potestatem remirtendi peccata potitum non esse, quia non modò potestas iurisdictionis vltimò ad absoluendum à peccatis necessaria, sed etiam potestas ordinis ad iurisdictionem supposita, illi defuit. Vtraque enim collata est post resurrectionem, insuflante Christo in Apostolos, & suum antiquum promissum de tradendis ad eum effectum Ecclesiasticis clauibus exoluente. De potestate autem ordinis, & Sacerdotalis & Episcopalis, quæ in nocte cœnæ collata est, an eam de facto adeptus sit Iudas, dubitari potest. Ita factum significat S. Leo, [a] dicens, Iudam à Christo [assumptum in discipulum, prouectum in Apostolum, mysteriis consecratum.] Nicephorus quoque [b]

a *serm.* 16. *de pass.*

b *l.* 1. *c.* 30.

initiatum Iudam agnoscit,& Gerso.[a] rectè distinguens duos illos characteres Sacerdotales quos dixi.

[a] 2. p. al phab. 42 lit H ser. ad Eccles. cautelam.

Verùm hæc pendent ex infra excutienda dubitatione, iam inter antiquos admodum controuersa, an Iudas interfuerit cœnæ Eucharisticæ, inter quam cœnandam Apostoli, & Sacerdotes & Episcopi quoad potestatem ordinis respicientis Eucharistiam, sunt constituti. Nec potest parti Iudæ Episcopatum inficianti inferri præiudicium,ex eo quòd Psal. 108. verbis illis quæ S. Petrus in Iudam à Spiritu sancto intorta docuit, dictum sit, *Episcopatum eius accipiat alter.* Qui enim ab ea parte negante stabunt, facilè dicent, accipiendum id esse de Episcopatu ad quem Iudas electus erat; quemque reipsa adeptus fuisset, si perstitisset Apostolus. Vtri autem parti adhærendum potiùs sit,patebit,dum exposuerimus an Iudas cœnæ Eucharisticæ particeps fuerit, vbi sacro ordine inaugurati sunt Apostoli.

Locu

Loculorum procuratio, Iudæ à Christo demandata.

CAPVT IV.

1. AD non leuem Christi erga Iudam charitatẽ, nec exiguum Iudæ honorem pertinuisse, quod ei loculos & eleemosynarum procurationem credidit, S. Ambrosius author est:[a] annuitque Anastasius Sinaita[b] qui ex demandata marsupij custodia; Iudam, non minimo loco inter Apostolos vt aliquid apud Clyctouæum[c] colligunt, sed inter summos claruisse confirmat. Id quod etiam significare videtur Tertullianus,[d] dicens Iudam aliquandiu inter electos deputatum, vsque ad loculorum officium hęsisse. Sensus enim esse potest, vsque eò Iudam inter Christi primarios discipulos & electos annumeratum, vt ad loculorum custodiendorum munus deligeretur: Quod verò tempus custoditæ à Iuda innocentiæ, notatum ea particula censent pleriquę, difficile reddi-

a *1. offic c. 16.*
b *l. 7 in Hexaem.*
c *l. 8. in Ioan. inter S. Cyrilli comment.*
d *l. de animâ c. 11.*

Digitized by Google

ditur ex ſubſequentibus, quibus Iudam iam tum fraudatorem fuiſſe ſubiungit. Vt verò vniuerſa muneris huius ratio exactè diſpiciatur, & nubila quædam quibus obuoluitur, diſcutiantur, præmittenda ſunt nonnulla de Chriſti loculis, quos procurationis Iudæ concreditę, obiectum ſtatuimus.

Suppono autem vocis notionem, qua loculi crumenam deſignant Nec obeſt, quod Nonnus [a] loculos Iudæ commiſſos, vocat capſam ligneam; Ioannes γλωσσόκομον vocat à tibiarum lingulis quas in huiuſmodi arculis recondi ſolitas, author eſt Pollux. Franc. Lucas Ioan. 12. à linguæ ſimilitudine eam vocem Græcam deriuat. Hoc inquam non obeſt. Nam præter ea quæ in iiſdem arculis repoſita ex Galeno liquet, [b] ad vſum quoque viatorum adhibebãtur, vt idem Galenus teſtatur: ex quo intelligimus pro crumena vſurpari loculos. Quo ipſo crumenæ nomine, paſſim ab aliis appellantur commiſſi Iudæ loculi; vt à Nazianzeno [c] cum ait, Chriſti crumenam excitare ad aliquid erogandum egenis. Itémque ab Anaſtaſio Sinaita. [d]

[a] *in paraphr c. 13. Euang. Ioan.*

[b] *commẽt. 2. de fract.*

[c] *orat.*

[d] *lib. 7. exam.*

Sed

Digitized by Google

Sed quod Nõnus, Iudæ loculos ligneam capſam vocat, eo pertinet quod huiuſmodi Zonariæ arculæ, vti nunc apud muliones & mercatores oppidanos, ex corio ferreis lamellis conſerto; ita olim ex aſſerculis aptè commiſſis concinnabantur in tenuiorum vſum. Nam lautiores vtebantur eburneis, vt illa docent ex Hiſpano Poëta,[a]

a *l.* 14. *Martialis.*

Hos eburneos *niſi de flama loculos implere moneta,*
Non decet, argentum vilia ligna ferunt.

Similiter alius[b] cum de Æſculapio herbas proferente.

b 6. *faſtorum ſub fi.*

Gramina continuò loculis depromit eburnis.

Eodem ſpectat Satyricus.[c]

c *Satyr.* 1. *Iuuen.*

---Gemmáque prineeps
Sardonìche, loculis quæ cuſtoditur eburnis

Plura Briſſon.[d] Itaque commiſſio loculorum, commiſſio fuit marſupij, quod quia dominium ſonat pecuniæ aſſeruatæ, ad non paucas implexitates aditum aperit, de Chriſti paupertatis atque dominij fœderatione, quas plenè hîc exhaurire non eſt huius inſtituti. Obiter tamen

d *l* 10. *de verb. ſign.*

tamen ac velut in transcursu, quantum ad rem præsentem necesse erit supponere, operæpretium videtur.

2. Fuisse quidem in Christo præter dominium diuinum personæ Verbi proprium, aliud dominium proprietatis inferius, omnia quæ sub Deo sunt comprehendens, fundatúmque in vnione Hypostatica tanquam in titulo, vi cuius omnia dedit Christo Pater in manus, eúmque constituit hæredem, κληρόνομον possessorem ac dominum vniuersorum, extra controuersiam esse debet, ac pulchrè traditur à S. Bernardo, [a] & à grauibus Recentioribus latè confirmatur, quibus alibi adhæreo. Est tamen nihilominus certum, in Christo cum eo dominio viguisse paupertatem. Ita enim apertè liquet ex Euangelica historia. Nec operosum est dominium illud cum paupertate fœderare in Christo, quandoquidem temporalibus & humanis titulis dominij proprietatis quoad plurima caruit, & vsu illius quod dixi dominij, volens abstinuit. Quod ad paupertatem, etiam voto firmatam, qualem Christo sa. tis verisimiliter, (certè admodum piè,) non

[a] 3. *de consid. c.* 1.

nonnulli tribuunt, satis esse potest. Nam etiam aliqui ex iis qui in Ecclesia paupertatem profitentur, & voto firmant, eo ipso modo paupertatem colunt: hoc est retento dominio in humanis titulis fundato, solóque eius vsu deuincto & adstricto. Idque omnibus olim religiosis paupertatem profitentibus fuisse commune, eruditè probat Basilius Legionensis. [a] Habemus simile exemplum in alia materia, nempe in voto castitatis. Coniuges enim retẽto dominio mutuo in corpora, quod semel contractum inabdicabile est superstitibus coniugibus, sanctè ac laudabiliter vouent continentiam, dominium illud suum arctando; ita vt ad praxim & vsum reuocari nequeat absque scelere.

[a] *quodl. 3. schol. c. 9.*

Aio viguisse in Christo paupertatem, agens de tempore quo prædicationi Euangelicæ operam nauauit. Nam de tempore; anteriori, non est quod simus solliciti. Tum quia in eo Christus erat quasi filiusfamilias, non emancipatus, nihil habens proprium, vt est verisimilius: Tum quia id ad rem præsentem non refert, quæ tantum spectat tempus

quo

quo Iudas cum cœteris Apoſtolis, vnum quaſi corpus & veluti familiam compegit ſub capite Chriſto. Tunc enim ex eleemoſynis per pias perſonas collatis, peculium aliquod confici voluit Chriſtus: Tum quia eam familiam, ſine aliquo peculio conſiſtere impoſſibile fuit; ac etiam vt conſtaret eam viuendi formam vitio carere: ac vt S. Thomas [a] rectè addit, perfectioni nõ derogare. Item vt ſuppeteret vnde in eleemoſynam pauperibus erogatio aliqua fieret, quod monet Nazianzenus. [b] Optiméque id collegit S. Auguſtinus [c] ex ipſo Euangelio. [Quando dixit Iudæ eum tradituro, *quod facis, fac velociter:* non intelligentes cæteri quid dixiſſet, arbitrati ſunt eum dixiſſe. Vt aliquid præpararet, quod daretur pauperibus. Ille enim loculos habebat. Hoc in Euangelio ſcriptum eſt. Poſſent hoc ſuſpicari, niſi hoc haberet in conſuetudine Dominus? De his ergo quæ dabantur, & in loculos mittebantur, dabatur tamen & illis pauperibus, quos Deus docuit non contemnendos.] Proinde ergo Chriſtus ex eleemoſinis per pias perſonas collatis peculium aliquod

a *lect. 1. in c. 12. Ioan.*

b *orat. 16. fere in fine.*

c *in Pſal. 103. conc. 3.*

aliquod ad eos vſus recondi voluit.

3. Nec incongruè datum quoque eſt exemplum, quid abſque noxa poſſet fieri. [Quia multi infirmi (ait S. Auguſtinus[a]) iſta quæſituri erant, magis infirmorum perſonam ſuſcepit Chriſtus. Sublimius Paulus. Nunquid & Chriſto ſublimiùs? Sublimiùs Chriſtus, quia miſericordius, cùm videret & Paulum iſta non eſſe quæſiturum, præuidit ne damnaret quęſiturum, & præbuit exemplum infirmo: quomodo cùm videret multos pronos, & gaudenter ituros ad martyrium paſſionis, exultaturos in ipſa paſſione, fortè centenarios maturos ad horreum, quorumdam tamen infirmorum, quos videbat poſſe conturbari ventura paſſionis preſſura, ne deficerent tamen, ſed potiùs voluntatem humanam voluntati creatoris coniungerent, ipſorum perſonam voluit ſuſcipere in paſſione Chriſtus, dicens: *triſtis eſt anima mea vſque ad mortem.* Et iterum, *Pater ſi fieri poteſt, tranſeat à me calix iſte.* Docuit quid eſſet dicturus infirmus, ſed ſecutus oſtendit quid facere deberet infirmus. *Verumtamen non ſicut ego volo, ſed quomodò tu vis*

a *ſerm. 3. in pſalm. 103.*

Digitized by Google

vis Pater. Quomodo ergo in passione, infirmorum personam sustinuit in prefigurata illa in corpore suo, quia & illa membra eius: neque enim frustra dictum est, *Imperfectum meum viderunt oculi mei, & in libro tuo omnes scribentur:* Sic & in loculis habendis, & in exigenda quodammodò annona non petendo sed præbendo, indigentiam suscepit.] Rursus alibi. [Habebat & [a] Dominus loculos, & à fidelibus oblata conseruans, & suorum necessitatibus & aliis indigentibus tribuebat. Tunc primùm Ecclesiasticæ pecuniæ forma est instituta, vbi intelligeremus, quòd præcepit non cogitandum esse de crastino, non ad hoc fuisse præceptum, vt nihil pecuniæ seruetur à Sanctis, sed ne Deo pro ista seruiatur, & propter inopiæ timorem iustitia deseratur. Nam & Apostolus in posterum præuidens, ait, *si quis fidelis habet viduas, sufficienter tribuat eis, vt non grauetur Ecclesia, quo veris viduis sufficere possit.* Sed hoc pulchrè expendit commentarius Anselmo tributus.[b]

[a] *tract. 62. in Ioan.*

[b] *in Matthæum c. 6. sub finem.*

Ad hæc plurimum intererat, præscridi prælatis formam ac modum familiam

suam

Digitized by Google

ſuam conſtituendi, vt demandata vni alicui cura rerum externarum, intenderent præcipuè ac principaliter in ſpiritualia. Ita enim ex hoc Chriſti exemplo infert S. Bernardus [a] informans ea in parte Eugenium Papam. [Memento Saluatorem, Iudam œconomum habuiſſe. Quid Epiſcopo turpius quàm incumbere ſupellectili & ſubſtantiolæ ſuæ? Scrutari omnia, ſciſcitari de ſingulis, morderi ſuſpicionibus, moueri ad quæque perdita vel neglecta? Ad verecũdiam dico, quorundam eiuſmodi ſcrutantium quotidie omnem ſubſtantiam ſuam, numerantium ſingula, de minutiis & quadrantibus exigentium rationem. Non ita ille Ægyptius, qui Ioſepho omnibus traditis, ignorabat quid haberet in domo ſua. Erubeſcat Chriſtianus, Chriſtiano ſua non credens. Homo ſine fide, fidem tamen habuit ſeruo, ſuper omnia bona ſua conſtituens eum, & hic erat alienigena. Mira res. Satis ſupérque Epiſcopi, ad manum habent quibus animas credant: & cui ſuas committant facultatulas non inueniunt? Optimi videlicet æſtimatores rerum, qui magnam de mi-

[a] *l. 4. de conſider. c. 6.*

Digi Google

nimis, paruam aut nullam de maximis curam gerant.]

4. Hæc est veluti summa rei gestæ, & demandatæ proditori procurationis loculorum: circa quam videtur abstinendum falebris illis quæstionum quas importunè aliqui mouent, quærentes penes quem esset illorum loculorum dominium: hoc est an penes Christum, an penes vniuersum corpus familiæ Christum & Apostolos eius complectentis: & vtrumuis dicatur, quomodò id loculorum dominium cum eminentissima illa paupertate consentiat, quæ sita est in abdicatione cuiusuis dominij, tam priuatim & in particulari, quàm in communi. Neque enim fingere licet, Christum Dominum aliquo alio tempore rigidiorem illam & perfectiorem paupertatem coluisse: in fine autem vitæ quo eum habuisse loculos Iudæ commissos testatur Euangelica narratio, retrocessisse à perfectiore illa paupertate, & vsurpasse imperfectiorem. Illa quippe deflexio à meliori, Christum perfectionis magistrum videtur dedecere. Huiusmodi quęstionum longa discussione, abstinendum

dum in præsentia videtur, cum minoris sint vtilitatis quàm externa specie præferant.

Itaque breuiter statuo, dominium loculorum fuisse penes communitatem ex Christo capite & Apostolis conflatam. Quemadmodum enim dominium eleemosynarum quæ cœnobio alicui conferuntur, neque est penes cœnobij præfectũ, neque penes cœnobitas tãtùm, sed penes totũ corpus ex præfecto & cœnobitis coalescẽs, soli præfecto cõcessa potestate, distribuendi ex ea cõmuni summa, quod vnicuique pro gradu suo & necessitate debet obtingere: Ita Christus Dominus, qui pro nobis egenus factus est cum diues esset vt illius inopia nos diuites essemus, ex quo Apostolicum Collegium instituit, ad eam descendit propter nos vitæ formam, vt nullis bonis temporalibus titulo temporali & humano potiri vellet, nisi ad modum prædictum: quod ea sit Euangelicæ perfectionis exactissima ratio, quam per ipsum Christum exhiberi, operæpretium videbatur. Nec dubium est, quin complures piorum qui Christo de facultatibus suis

neceſſaria miniſtrabant, & aliquid in loculis aſſeruandum ſuppeditabant, eo conſilio darent, vt Chriſto, & Apoſtolis eius cõuictoribus, ſubſidium congruum ſuppeteret, ita vt quamuis dandi motiuum eſſet Chriſti amor & veneratio, tamen benignitatem ſuam in Chriſti quoque familiam diffundi vellent. Alioqui enim cum ſatis conſcij eſſent reſtinctæ in Chriſto cupiditatis, non plus contuliſſent quàm ad priuatam ipſius perſonam ſuſtentandam eſſet neceſſarium: cum tamen in cibum quoque diſcipulorum, & comparationem neceſſariorum pro toto Apoſtolico cœtu, ſuppeditatum Chriſto fuiſſe ex piorum benignitate, hiſtoria Euangelica teſtatum faciat non vno loco. Huic igitur piorum voluntati ſe accommodans Chriſtus Dominus, eò deſcendit noſtri cauſa, vt illo temporali titulo de quo agimus, dominium loculorum penes ſe eſſe priuatim nollet: ſed tantum prout vnam familiam cum Apoſtolis integrabat, eo modo quo cœnobij regularis præfectus, vnam familiam cum cœnobitis conflat, rerum temporalium cœnobio donatarum dominio potien-

tem

tem, administratione & dispensationis forma ac modo, soli superiori competente.

5. Ad hoc exemplum, naufragant omnia quæ in contrarium latè disputat Benedictus Iustinianus. [a] Vrget enim dumtaxat, nihil iuris Apostolos in Christum Dominum habere potuisse: nullo item æquo iure Christum cum Apostolis, Deum cum seruis, cœli ac terræ supremum principem cum infimæ sortis hominibus, comprehensum esse: nullam œconomicam communitatem, ex Christo & Apostolis conflatam, & vt conflata dicatur, inutilem fore ad rem præsentem, cum paterfamilias nõ habeat commune cum subditis dominium, sed solus dominio potiatur, cuius fructum in omnes diffundit domesticos. Nullam item politicam communitatem ex Christo capite & Apostolis coaluisse, cum neque suffragio Apostolorum ea communitas sit conflata, sed vnius Christi voluntate & allectione absque suffragiorum rogatione: nec ferri posse, qui Christum Dei Filium quasi capite diminutum ac penè exauctoratum, discipulorum suorum

a *in prælud. ad Pauliscript. disp. 1. c. 10. à n. 25.*

voluntate & consensione, dominij iura percepisse audeat dicere. Itaque concludit, collegium Apostolicum nullius penitus rei dominium habuisse quod non primario ipsi Christo conueniret, non titulo humano, sed dumtaxat diuino, aut creato supernaturali hypostaticam vnionem affectante.

Hæc dico concidere, perpenso exemplo præfecti regularis & cœnobitarum, communiter potiętium dominio bonorum aliquorum temporalium. Nõ enim necesse est, talem cœnobij præfectum dominij illius titulum habere, suffragia subditorum: cum non desint communitates regulares, in quibus præfecti, nulla suffragiorum à subditis rogatione promouentur In quo euentu subditi nihil iuris habent in præfectum, neque illi propriè conferunt quicquam, nec æquo iure cum eo censentur, cum gradus superioris semper præcellat, sed dumtaxat concurrunt ad integrandum subiectum dominij, cuius administratio sita est penes superiorem. Hunc verò nemo dixerit propriè patrem familias, in eo rigore qui in ratione dubitandi propositus est,

&

& ad eum ſolũ reſtringit dominium bonorum familiæ: quamuis ſit pater familias, id eſt caput communitatis illius, quam velut pater liberos, regit & curat. Similiter igitur Chriſtus Dominus, in vnam ſocietatem cum Apoſtolis ſponte ſua coiens, nulla ex parte Apoſtolis ſubiacuit, neque ab illis accepit quicquam & ſaluam ſemper retinuit præcellentiam qua omnibus eminebat Deus homo, quamuis ad vnius dominij cum Apoſtolis ſocietatem vltro deſcenderit.

6. Nemo verò, vt arbitror, inficias iuerit, potuiſſe Chriſtum eam obtinendi dominij formam in ſe exprimere, cum ad eam non aliud exigatur quàm abdicatio dominij priuati titulo humano competẽtis, & admiſſio aliorum in communitatem eiuſdem dominij temporalis; quorum neutrum fuit Chriſto difficile. Quod ſi Chriſtus eam dominij formam exhibere in ſeipſo potuit, congruũ fuit vt de facto exhiberet. Sic enim omnes regulares dominij abdicandi formæ, Chriſtum habent pro Idea. Nam qui paupertatem profitentur ſaluo dominio, & ligato ſolo vſu, quod omnes

olim regulares seruabant, & nunc in societate IESV seruant, qui post tyrocinium adhuc probantur, habent paupertatis suæ exemplar Christum dominum, quatenus potientem dominio vnionem hypostaticam assectante quod Christo saluum fuit, vsu dumtaxat ligato per votum paupertatis ab ipso emissum, iuxta sententiam admodum probabilem & piam, qua votũ illud Christi admittitur à Suare[a] & Iustiniano[b]. Qui autem profitentur paupertatem abiecto omni temporali in res caducas dominio, habent paupertatis sue religiosæ Ideam, Christum Dominum cum cœtu Apostolico integrantem vnum totale subiectum dominij in loculos, quibus asseruabantur quæ à piis personis sacræ illi societati conferebantur, aut quæ Christo collata, non admittebantur ab eo nisi vt possidenda conformiter ad institutum suum voto firmatum. Itaque quod alij disputant de prototypo religiosorum cœtuum expresso in Christi familia, non modicam hinc lucem accipit. Et quæ Ioannes 22.[c] de aliquo Christi dominio respectu temporalium quarumdam rerum

a 2. 2. 3. p. d. 28 s. 1. & l 3. de voto c. 1. n. 4.

b supra c. 3 n. 11. & 23.

c extrau. cum inter nonnullos.

rum

rum, rata esse voluit, facilem habent explicatum. Verè enim Christus, eo tempore de quo agit Pontifex, dominium aliquod à diuino & creato supernaturali diuersum sortitus est, non tamen priuatum, sed commune cum Apostolico cœtu, cui veluti caput præerat. Idque Pontifici pro tempore proposito satis superque est, quoad ea quæ fixa esse voluit circa Christi dominium.

Quod si ad enodandã extremam partem difficultatis initio propositæ, eique aliquid gratis dãdum, eam rigidissimam caducarum rerum abdicationem quæ ne in communi quidem dominium vllum admittit, Christo aliquando competiisse placeat admittere, (nam vt semper competiisse dicamus, obstat Ioannis Pontificis contraria definitio, quæ negantes aliquod in Christo dominium rerum caducarum, notat hæreseos:l) affirmandum erit, Christum & Apostolos, per aliquod tempus quo communem vitam egerunt, ad eam deuenisse egestatem, quæ omnis omnino rei caducæ dominium excluderet, etiam in communi,

quod verisimile est contigisse non infrequenter, si vestes queis actu operiebantur, excipias: nam vestes vnum quodammodò faciunt cum vestitis, nec censentur ad extrinsecum dominij obiectum pertinere, secundùm communem æstimationem qua de alicuius paupertate & dominio pronuntiamus. Quanquam mihi quidem omnino verum videtur quod tradit Vasques, [a] nempe eam Christi & Apostolorum expoliationem omnimodam absque dominio in communi, fuisse absque professione, vt sic dicam, seu absque positiua ad tale dominium ineptitudine, & proposito viuendi in eo statu, quod docent loculi extrema Christi vita asseruati. Quod item viri sanctitate & doctrina celeberrimi iampridem monuerunt nominatim S. Thomas [b] & ex Minorum ordine Ludouicus Miranda [c] omninò persuasum habeo, paupertatis perfectionem non excludere dominium aliquod in communi. Imo abdicationem omnis planè dominij, in communi tantùm competentis, censent plerique, neque ad perfectionem maiorem

a 1. *de redi. Eccles. c.* 1. §. 1. *dub.* 2.

b 22. *q.* 188. *art* 7.

c *tom* 1. *manna prælato q.* 11. *art.* 2.

rem ſpectare, neque ad moralem vſum aliquid referre, ſed eſſe nudam metaphyſicam ſubtilitatem, in re morali parum opportunam, nec admodùm conferentem ad virtutis ſoliditatem. Vide Ioannem 22. extrau. *quia quorundam*, Suarem, [a] Ioannem de la Crux, [b] alióſque rerum regularium tractatores.

a *t. 2. 3. p. d. 28 ſ. 2.*
b *in pito. de regular. c. 4. dub 2.*

7. Liquet qui fuerint loculi quorum cuſtodia Iudæ commiſſa eſt, & quo modo verè Iudas eos diſpenſans abſque Chriſti nutu & præuia conceſſione, fur appelletur. Quamuis enim ad dominiũ totius communitatis cuius pars Iudas erat, pertineret ea materia quam Iudas clepebat, tamen quia inconſulto ac ne tacitè quidem annuente Chriſto eam ſubducebat, meritò accuſatur furti, tanquam qui de re aliena diſponeret inuito Domino. Nam vniuerſa illa communitas cuius dominio ſuberant loculi, Chriſtum habebat pro capite, cuius iniuſſu aliquid ex illis ſubducere, continebat diſpoſitionem de re aliena, eo inuito qui Domini partibus fungebatur. Sicut in communitate regulari, is qui aliquid ad eam communitatem pertinens, ſibi

iibi vſurpat non annuente Superiore, cenſetur de re aliena diſponere inuito Domino,& furti reus eſſe: quia communitas quæ rei illius dominium habet, inuita eſt vt ex ea re aliquid decerpatur, aliter quàm annuente Superiore. Idque etiam Superiorum adminiſtris cautum eſt, à regularium inſtitutorum fundatoribus. Infideliter ergo ac cum furti noxa, Iudas qui adminiſtrum Chriſti & procuratorem agebat, quæ aſſeruata apud ſe habere iubebatur,in vſum Chriſti ac cœtus Apoſtolici alio auertebat, incõſulto Chriſto:puta in ſuorum vſum, vel in priuatum ſuum cõmodum. Quòd Iudam Chriſti procuratorem dixi, feci poſtNiderium, [a] qui monſtrato primæ religioſæ domus forma in Chriſti familia,ita ſcribit. [Chriſti familia, fuit forma religionis,Chriſtus fuit Prior,Petrus ſup. prior,Iudas procurator.]

[a] *l.4.de reformat religioſ. c.4.*

Sollicitat verò hic meticuloſos quoſdam ea dubitatio, quomodò Chriſtus qui probè conſcius erat furtorum à Iuda perpetrandorum in tali munere,illud nihilominus ei commiſerit: quod videtur eſſe,offendiculũ infirmo obiicere, eíque

pro

prolapſionis ac ruinæ occaſionem ſubminiſtrare. Hoc autem videtur illicitum: Continet enim cooperationem aliquã, & poſitiuum concurſum ad culpam. Eſt item quædam proximi implanatio, & veluti impactio ad ſcopulum cui illidatur. Et idcircò graues DD. ne ad culpam quidem deprehendendam, aut ad eius deprehenſæ præcluſionem in futurum, concedunt Patri familias, poteſtatem offerendi occaſionem domeſticis, furandi, aliúdve aliquod peccatum admittendi, vt videre eſt apud Sanchem.[a] Igitur cum Iudæ cupiditas, per oblatam loculorum illecebram, prænoſceretur multo magis inflammanda; videtur à charitate alienum, lapſus occaſionem illi præbuiſſe, cõmiſſione loculorum. Et accedit communis doctrina Theologorum, quæ ad beneficium ſtatuit non poſſe eligi indignum. Quorſum ergo Chriſtus Dominus, cum tam multi digni ſuppeterent, Iudam indignum elegit, ad munus aſſeruandorum loculorum? Affinis eſt hæc dubitatio, alteri ſuperius diſcuſſæ, circa allectionem Iudæ in diſcipulum: quomodò videlicet Chriſtus defectionem ſecu

[a] *l.* 10. *de matr. d.* 12. *n.* 53.

Digitized by Google

ſecuturam non ignorans, inter ſuos eum adſcripſerit. Itaque quæ eo loco dicta ſunt, hîc quoque, magna ex parte locum habent.

8. Non eſt tamen præterea operoſum, charitatem Chriſti in facto indemnem præſtare. Imò verò ad ſummam charitatem pertinuit commiſſio loculorum; quod ea ratione Chriſtus, non tanquam inhonorum dimitteret Iudam, ſed eius induſtriam & prouidentiam commendaret: vt optimè obſeruauit S. Ambroſius[a] qui cauſam perquirens, cur diuiti conceſſæ opes, potenti potentia, honorato honores, reſpondet præter cætera, idcirco ita factum, ne defuiſſe ſibi bonorum illectamenta cauſari poſſent. Similitérque ait philoſophandum eſſe de Iuda, [qui & Apoſtolus inter duodecim electus eſt, & loculos pecuniarum, quas pauperibus erogaret, commiſſos habebat: ne videretur, aut quaſi inhonorus, aut quaſi egenus Dominum prodidiſſe, & ideò vt iuſtificaretur in eo Dominus, hæc ei contulit, vt non quia iniuria exaſperatus, ſed quaſi præuaricatus gratiam, maiori eſſet offenſæ obnoxius.] Non

[a] 1 offic. c. 16.

vult

vult S. Ambroſius, intendiſſe Chriſtum, vt Iudas tot beneficiis præuentus grauiùs peccaret. Id enim ſub Chriſti voluntatem ſanctiſſimam & culpę puriſſimam, non poteſt cadere. Tantum ergo vult deſignare, quod conſecutum eſt ex incenſo Chriſti in Iudam affectu. Nempe vt Iudas aduerſus ſummam illam charitatem peccās, tertiùs delinqueret. Quod item ait S. Ambroſius, prouidiſſe Chriſtum, ne Iudas quaſi egenus prodidiſſe Dominum videretur, eò ſpectat vt intelligamus, Chriſtum perſpecta Iudæ ad auaritiam pronitate, ea pecuniæ tractatione & diſpenſatione, conatum eſſe auertere infœlicem proditorem à grauiore ſcelere. Præiuerat his verbis Origenes [a] | Iudas initium mali habuit in amore pecuniæ, & hæc fuit illi vulpes puſilla. Sed & ab hac, cùm videret Dominus Iudæ animam quaſi florentem vineam lædi, capere eam volens, & abiicere ex eo, commiſit ei pecunię loculos; vt poſſidens quod amabat, à cupiditate ceſſaret. Sed ille, vtpotè habens ſui arbitrij libertatem, non eſt amplexus Medici ſapientiam, ſed indulſit ſemetipſum;

[a] *hom. 4. in Cant.*

illi

illi magis consilio quo exterminabatur anima sua, quàm quo sanabatur.] Eodem collimauit S. Chrysostomus,[a] sic ratiocinatus de hoc Iudæ delectu. [Sciebat Christus quod auarus esset Iudas & pro amore pecuniæ periturus: & non solùm non arguit eum pro hoc vitio, sed & latentibus medicamentis curare voluit, ipsi committens dispensationem pecuniæ: vt habens in manibus quod desiderabat, pernicioſa passio expleta cupiditate cessaret; nec decideret in illam mortis foueam, sed minoribus malis maiora reprimeret.]

a *homil. quod nemo laeditur ni si à se ipso.*

9. Hoc vt Epiphanius quoque[b] affirmat, vitiosum non fuit, sed honestissimum: quicquid sit de exemplo patrisfamilias, domesticis offendiculum ponentis; quod & longè alienum est à re præsenti, & à nonnullis non improbabiliter purgatur ab omni labe, in euentibus, de quibus in ratione dubitandi paulò ante mota, factus est sermo, vt videre est apud Petrum Toletanum.[c] Quicquid autem sit de patrefamilias, constat Christum nullam peccati proximam occasionem obtulisse Iudæ; sed munus quod sanctè

b *haeres.* 38.

c *l. 3 de restit. c. 4. p. 1. dub. vlt. n. 104.*

tractari

tractari, & citra culpam, imò cum magno merito obiri poterat, commisisse: Iudam autem sola sua nequitia collegisse è ficu tribulos, & ex vua spinas, præter & contra Christi intentionem. Quinetiam vt probatissimi Doctores confirmant, & disertè tradit S. Chrysostomus,[a] parato ad maius malum perpetrandum, & fixum habenti in graue scelus ruere, si aliter à maiore malo auelli nequeat, nec damnum tertij alioqui abfuturum ingeneretur, licitum est, minoris mali materiam subministrare, & labendi occasionem non præcidere tantùm, sed etiam offerre, & ad eam vsurpandam inducere: si iniecta necessitas vitandi damni maioris, eam inductionem, & occasionis subministrationem honestet. Vide sis quæ in eam rem eruditè de more disputat Thomas Sanches.[b] Iuxta eam itaque doctrinam, facile alio quoque modo dissolui potest nodus propositus. Nam iuxta eam, Christus omnes conscientiæ latebras introspiciens in Iuda, certóque prospiciens eum præ auaritia adeò excæcandum, vt Domini quoque vendi-

a *homil. de SS Berenice & Prosdoce.*

b *l. 7. de matr. d. 11 à n. 19.*

culos accepiſſet, in ipſo ſcilicet cœtus Apoſtolici in vnam veluti familiam ſub Chriſto capite aggregati principio, quod illam peccatricis conuerſionem præceſſit; vt docent qui geſtorum Chriſti ſeriem per annos & menſes exactè ac diligenter digeſſerunt. Quæ ſi verè dicta admittantur, concidit ea S. Ambroſij [a] ſuſpicio, cui adhæſit etiam Gaufridus Vindocinenſis [b] & qui Ambroſij nomine perperam legitur, S. Maximus: [c] nempe quod Apoſtoli nauigantes de naufragio ſint periclitati, ob Iudæ conſortium. [Hæc eſt (inquit) cauſa periculi. Erat ibi Simon Petrus, ſed erat pariter & proditor Iudas: Quamuis illius fides fundaret nauiculam, huius eã tamen perfidia cõturbabat. Tranquillitas eſt vbi ſolus Petrus nauigat, tempeſtas vbi Iudas adiungitur. Licèt eſſet Petrus firmus ſuis meritis, perturbatur tamen criminibus proditoris. Metuentibus igitur diſcipulis, anxiante Petro dormiebat Dominus. Durum fortè videatur, quod anxiante Petro dormiebat. Dormiebat Petro, nauigabat Iudæ. Vnius igitur delicto, cunctorum merita quatiuntur. Obdormit

a *l. 4. in Luc. c. 4.*

b *lib. 1. epiſt. 7.*

c *ſerm. 11.*

Chriſtus,ventorum ſpiramina concitantur. Quiſquis enim peccatum admittit, ſtatim etiam dormire ſibi facit Dominum,& procellam ſibi ſpirituum ſuſcitat immundorum. Neceſſe eſt autem diabolica inſurgat tempeſtas, cùm dominica ſerenitas conquieſcit.Igitur vnius Iudæ peccato cuncti periclitantur Apoſtoli.] Aio hanc S. Maximi Taurinenſis (is quippe verus parens illius homiliæ) ſuſpicionem de periculo Apoſtolorum in mari,ob Iudæ nequitiam, euaneſcere iuxta ſuppoſitionem , nondum per tempus illud temeratæ à Iuda innocentiæ.

2. Initio igitur Iudas munus ſuum fideliter & cum laude obiuit. Senſim tamen,argenti quod tractabat ſpecie ineſcatus eſt , & ad commiſſam ſibi pecuniam in alios vſus quàm probi diſpenſatoris officium ferebat,deriuandam abreptus, partim propenſione naturæ cupiditate pecuniarum laborantis , quod eſt innatum pleriſque vitium, partim nimio ſuorum amore , in quos auerſas furtiuas pecunias ſententia eſt grauium Doctorum:partim denique ſtimulante Satana, qui eam partem in Iuda maximè infirmam,

mam, & oppugnationi magis patentem nactus, eò omnem arietem admouit, vt ad furta primùm, tandémque ad Magistri venditionem, & scelerum, postremùm adduceret. Qua in parte Tartarei veteratoris ingenium rectè obseruauit Isidorus Peluſiota, [a] sic scribens. [Non simpliciter adoritur callidus ille prædo eos, qui hoc tempestatis plenum mare nauigant. Verùm exploratis priùs atque cognitis animæ propensionibus, & appetitionibus, ita demùm aggreditur, ac machinas suas instruit. Quid enim est, quamobrem Iudam non ad libidinem, sed ad proditionem impulerit? Nimirum quia partem illam præsidiis firmatam videbat: eam autem quæ ad auaritiam pertinebat, infirmam & imbecillem. Ex crumenæ enim furto, in spem venit fore, vt ipse ad proditionem quoque facilè se conferret. Quocirca vniuscuiusque appetitiones, atque inclinationes & assensus inquirens, nec tempus vllum aut horam prætermittens, ita denique materias externè subministrat, atque in ea parte, ad quam eum propẽsionem habere sentit, vulnus infert, ac propterea eum, qui

[a] *l. 3. epist. 385.*

Digitized by Google

laudem & gloriam consequi cupit, omni ex parte munitum ac obseptum esse oportet. Sæpenumerò enim hominis vitam, non secus ac ciuitatem quandam inexpugnabilibus muris circundatam, per nutantem & imbecillam partem ditioni suæ subiecit, atque inanem & inutilem reliquorum murorum firmitatem reddidit.] Rectè item S. Basilius.[a] [In vniuersum opinor Satanam non posse ipsum per se causam esse alicui vt peccet: sed cùm modò insitis vnicuique à natura motionibus, modò etiam interdictis cupiditatibus velut adiutricibus vtatur; per hæc ipsa, eos qui negligentiores sunt, ad propria vitia conatur abducere. Vtitur autem ille quidem adiutricibus secum naturalibus motionibus, sicut in Domino facere tentauit, quando esurientem illum animaduertens, dixit: *Si Filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant.* Interdictis autem cupiditatibus vt in Iuda, quem quòd auaritiæ morbo esse obnoxium intellexerat, huius ipsius cupiditatis opera vsus, auarum hominem, ad scelestissimæ proditionis lapsum, nummis triginta argenteis extimulauit.]

a *reg. 75. breu.*

Deni

Denique S. Cyrillus [a] [Tritum sanè id diaboio esse inuenies. Solet corda piorum prauis tentare cogitationibus, & voluptatum ardore, ad delinquendum detrudere : sed illuc maximè impellit, quò per seipsos inclinari perspicit. Ita infirmitatem nostram ad arma nequitiæ suæ conuertit, & ingenij nostri morbo aduersus nos vtitur. Voluptate carnis alius laborat, per hanc aggreditur : alius auaritia superatur, hunc habendi cupiditate magis incendit. Ita nostris affectibus quasi armis vsus, nos expugnat ; & sicut optimus dux exercitus, turres & vineas ibi peragit, vnde capi obsessa vrbs facilius potest: eodem satanas modo, per imbecilliorem animi partem nos euertit: præsertim si viderit nihil apud nos admonitionem exhortationésque virtutis posse, ac maximè si mysticam benedictionem sperni à nobis conspexerit. Hæc enim maximoperè, si cum pietate suscipitur, vires suas confringit. Proditor autem sæpiùs redargutus, non erubuit charitatem Christi, contempsit honorem, & grariam eius abiecit, benedictionem aspernatus est, in vno fixus hære-

[a] 9. *in Ioan* c. 16.

Digitized by Google

bat,illud ſolummodò voluebat, quomodo pecuniolam ſibi pararet: Non ergo vt Conſiliatorem , ſed vt cogitationum ſuarum Dominum , in corde diabolum retinet. Quare fugiamus oro , fugiamus cupiditates animi , vnde ſecutura detrimenta videmus.]

3. Hunc in Iuda primarium mali fontem,vno conſenſu notant Patres;docentes , eum à reculis quas ſublegebat initio,ſenſim ad grãdiora furta, tandémque ad crimen horrendiſſimum per phylargiriam miſerabiliter eſſe delapſum. Adſcribo præcipuos quoſdam , qui hanc originem malorum Iudæ, diſtinctiùs expreſſerunt. S. Leo [a] deſcribens Satanæ conatum in Chriſto perdendo,ſic de Iuda ſcribit. [Inuenit ſanè in illo molimine, imprudẽtis audaciæ dignum cooperatorem , dignúmque conſortem : cùm impius Iudas maluit miniſter eſſe diaboli,quàm Apoſtolus Chriſti,quem non timoris perturbatione deſeruit, ſed pecuniæ cupiditate diſtraxit. Videte dilectiſſimi, & prudentes ſuſpicite, quæ germina, & quales fructus de auaritiæ ſtirpe naſcantur ; quam meritò Apoſtolus, radicem

[a] *ſerm 9. de paſſ.*

dicem omnium malorum esse definiuit: quia nullum peccatum sine cupiditate committitur, & omnis illicitus appetitus, istius auiditatis est morbus. Amori pecuniæ vilis est omnis affectio, & anima lucri cupida, etiam pro exiguo, perire nõ metuit: Nullúmque est in illo corde iustitiæ vestigium, in quo sibi auaritia fecit habitaculum. Hoc perfidus Iudas inebriatus veneno, dum sitit lucrum, peruenit ad laqueum, & tam stultè impius fuit, vt triginta argenteis & Dominum venderet & magistrum.]

S. Asterius [a] [Iudam quid è catalogo discipulorum expunxit, & ex Apostolo proditorem fecit? Nonne cùm gasophylacij infida administratio, tum pretium infame, & denariorum aliquot propudiosum auctoramentum?

[a] *homil. in auaritiã.*

S. Augustinus [b] [Auri amor Iudam fecit, & ne alicui sit nomen ignotum, de Apostolo proditorem.

[b] *serm. 26. de verb. Apost.*

Cassianus [c] de phylargiriæ morbo disputans. [Vis nosse quàm perniciosè, quàm noxiè, fomes iste nisi fuerit diligenter excisus, ad eius interitum qui eum conceperit, fructificet, & omnigenis

[c] *l. 7 instit c. 23. & 24.*

Digitized by Google

nis pullulet ramuſculis vitiorum ? Reſpice Iudam Apoſtolorum numero deputatum: quia noluit ſerpentis huius caput lethale conterere , qualiter eum ſuo veneno peremerit , & concupiſcentiæ laqueis irretitum, ad quam abrupti præcipitij crimen impegerit ; vt Redemptorem mundi,& humanæ ſalutis auctorem triginta argenteis perſuaſerit vẽdere,qui nequaquam eſſet ad tam ſceleſtum proditionis facinus deuolutus , ſi non philargyriæ morbo fuiſſet infectus:nec Dominicæ negationis reus ſacrilegus extiſſet, niſi priùs ſolitus fuiſſet creditos ſibi loculos compilare. Immane ſatis & euidens tyrannidis huius exemplum; quæ ſemel (vt diximus) animæ captiuatæ nullam permittit honeſtatis regulam cuſtodire , nec vlla quæſtus adiectione ſatiari. Finis enim rabiei huius,non diuitiis, ſed nuditate conquiritur. Denique cùm hic ipſe , ob hoc , loculos diſpenſationi pauperum deputatos ſuæ poteſtati creditos accepiſſet , vt ſaltem pecuniarum abundantia ſatiatus , concupiſcentiæ ſuæ modum imponeret : in tantum copia earum in abundantiorem fomitem

tem

tem cupiditatis exarſit, vt iam non loculos clanculò compilare, ſed ipſum Dominum venundare maluerit. Vniuerſas enim diuitiarum moles, cupiditatis huius rabies exuperat.]

4. Cyprianus [a] [Iudas ille proditor, venditurus magiſtrum, prætaxatum pretium à principibus exogit Sacerdotum: *quid mihi*, inquit, *vultis dare, & ego eum vobis trædam?* Vſque ad mortem Domini, amor lucri ſe ingerit, nec vitæ Saluatoris, quæſtus deſiderium parcit.]

a *ſerm. de ieiunio & tentat.*

S. Ambroſius [b] [Aperuit tibi Apoſtolus auctorem omnium peccatorum, & demonſtrauit, dicens: *qui volunt diuites fieri incidunt in tentationem, & laqueum diaboli.* Aduertis laqueum diaboli eſſe diuitias, quem tetendit etiam Saluatori. Sed ille qui nihil habuit quod poſſet princeps iſtius mundi veniens, ſuum dicere, laqueorum eius vincula diſſoluit. Ac ne mediocrem hunc laqueum putes, hic laqueus Iudam Apoſtolum ſtrangulauit: qui miſer cum eſſet illaqueatus, vt proderet Dominum, vbi aduertit quantum ſceleris eſſet admiſſum, laqueo ſe ipſe ſuſpendit.]

b *ſerm. 14. in pſalm. 118. v. 6.*

Antio

a *homil.* 8. Antiochus [a] [Multi dati ſunt in ruinam̃ propter aurum, vt & Iudas. Is enim per auaritiam, non Apoſtolorum modò excidit cœtu, ſed & proditor factus eſt Domini, ac demùm gulam ſibi præfocauit. Iuſtè quidem.]

b *ſerm* 29. Petrus Chryſologus [b] [Attendite quàm ſit pernicies iſta fugienda, quæ cùm mores hominum, honeſtatem, vitámque perdiderit, ipſum quoque Deũ voluit homini, & cõtendit auferre. Hoc eſt quod Iudam fecit eſſe proditorem, vt hominem cogeret Deum negare, vendere germanum ſui ſanguinis, diſtrahere conditorem, & ipſum ſanguinem taxare pretio, quem ſponte Dominus erat noſtrum largiturus in precium.]

c *homil* 4. *in Cant.* 5. Origenes [c] exponens quæ ſint illæ vulpes paruulæ demolientes vineas, quas ſponſus ſodalibus mandat vt capiant. [Puto (inquit) quod ſi de anima hæc quæ ſe verbo Dei coniungit, aduertas, vulpes, contrariæ poteſtates & nequitiæ dæmonum intelligi debeant, per cogitationes prauas & intelligentiam peruerſam exterminantes in anima virtutum florem, & fructum fidei perimentes.

tes. Prouisio igitur verbi Dei, qui est Dominus virtutum, mandat Angelis suis qui ad ministerium missi sunt, propter eos qui hæreditatem capiunt salutis, vt capiant ex vnaquaque anima huiusmodi cogitationes à dæmonibus immissas: vt abiectis eis, possint florem virtutis afferre. Capiunt autem cogitationes malas in eo, cùm suggerunt menti non esse eas à Deo, sed esse à maligno spiritu, & dant animæ discretionem spirituum, vt intelligat quę sit cogitatio secundùm Deum, & quæ sit ex diabolo. Vt autem scias esse cogitationes quas immittit diabolus in cor hominum, vide in Euangelio quod scriptum est: *cùm autem immisisset*, inquit, *diabolus in cor Iudæ Iscariothis, vt traderet eum*. Sunt ergo huiusmodi cogitationes, quæ à dæmonibus iniiciuntur in cordibus hominum. Sed quia non deest diuina prouidentia, ne fortè per huiusmodi importunitatem turbaretur libertas arbitrij; & non esset iusta causa iudicij, idcircò benignis Angelis, & amicis potestatibus, hominum cura mandatur vt cùm deceptores quasi vulpes incursare cœperint hominem, dextris eum auxiliis

suble

ſubleuent. Et ideò dicitur, *capite nobis vulpes puſillas.* Competenter ſanè cum adhuc puſillæ ſunt, capi eas mandat & comprehendi. Dum enim cogitatio mala in initiis eſt, facilè poteſt abiici à corde: iam ſi frequenter iteretur, & diu permaneat, adducit animam ſine dubio ad conſenſum: & poſt conſenſum intra cor ſuum confirmatũ, certum eſt quia ad peccatu tendat effectum: dũ ergo in initiis eſt, & puſilla eſt, capi debet, & abiici, ne ſi adulta fuerit & inueterata, iam non poſſit expelli. Denique & Iudas initium mali habuit in amore pecuniæ, & hæc fuit illi vulpes puſilla.]

a *homil. 4. in diuer. in fine.*

Idem breuiter, ſed pulchrè, [a] tractans illud Chriſti *theſauriſate vobis theſaures in cælo.* Fures enim in terra effodientes, interpretatur dæmones. [Illi (inquit) nequiſſimi dæmones & malè artificioſi, qui innumerabilium corda effodiunt iſti multos & magnos theſauros furantur. Iſti effoderunt per auiditatem cor Eſau. Iſti furati ſunt ei præclaras theſaurorum primitias cum benedictionum donis. Iſti effoderunt per auaritiam Iudæ cor, & hinc Apoſtolatus magnum furati ſunt theſau

thesaurum. Propter quid? Quia non thesaurizauit sibi in cœlo, vbi isti supradicti fures non effodiunt, nec furantur, sed super terram thesaurizauit. Propter pulchritudinem argenti, totius vitæ Dominum vendidit.]

Prudentius [a] triumphantem de prostrato Iuda auaritiam, inducit in hunc modum. [a] *in Psychomach.*

——— Nonne triumpho
Egimus Iscarioth? magnus qui discipulorum
Et conuiua Dei, dum fallit fœdere mensæ,
Haud quaquam ignarum dextrámque paropside tingit
Incidit in nostrum flammante cupidine telum
Infamem mercatus agrum de sanguine amici
Numinis, obliso luiturus iugera collo.]

S. Chrysostomus infinitus est hac in parte, & nominatim [b] hac ex causa prolixissimè insectatur auaritiam tanquam primum Iudæ laqueum, eiúsque exitij primam originem. Eadem vno (vt aiebam) ore, Patres omnes. [b] *hom 81. 82. & 84. in Matth.*

Digitized by Google

6. Videri tantùm possunt alium totius malitiæ in Iuda fontem assignare Nazianzenus, & Chrysostomus alio loco. Ille [a] de inuidiæ veneno egregiè differens, inuidiæ adscribere videtur Iudæ exitium, non auaritiæ. Sic enim inuidiam detestatur Theologus. [Vtinam ex hominum vita liuor interiret, inuidorum tabes, venenum eorum, qui eo laborant, solus ex omnibus affectibus iniquissimus simul & æquissimus: Illud, quia bonis omnibus infestus est; hoc, quia dominos suos exest & conficit. Non enim iis, qui vos laudibus primi extulerunt, mali quicquam imprecabor: Neque enim, quis laudum finis futurus esset, perspectum habebant. Nam alioqui nonnihil quoque maledicentiæ adiunxissent, vt inuidiam reprimerent. Hæc & luciferum obscurauit, ob mentis elationem prolapsum (indignum enim atque intolerandum ducebat, se; cum diuinus esset, non Deum quoque existimari.) Et Adamum per voluptatem, & mulierem circumuentum, è paradiso expulit. Adductus est enim, vt deitatem sibi inuideri crederet, dum à scientiæ ligno arceretur. Hæc &

[a] *orat. 27. n. 8.*

Caïm

Caïm ad inferendam fratri necem impulit : quod purius ſanctiuſque ſacrificium æquo animo ferre non potuiſſet. Hæc & mundum immunde atque incompoſite ſe gerentem, aquis texit, & Sodomitas igne obruit. [Hæc & Dathan & Abiron, aduerſus Moyſem furore elatos, in terram defodit, & Mariam quæ aduerſus fratrem tantummodò murmurauerat, lepra infecit. Hæc & Prophetarum cruore terram contaminauit, & Sapientiſſimum illum Salomonem per mulieres perculit. Hæc & illum laqueo dignum Iudam, exigua pecunia illectum, proditorem effecit, & Herodem puerorum interfectorem, & Pilatum, Chriſti carnificem.]

Chryſoſtomus quoque ad illud [a] *collegerunt Iudæi concilium*, aduerſus inuidiam conclamans, Iudæ mali cauſam in eam refert. [O inuidia (inquit) cædis mater, diaboli inuentum, auctor mortis. O inuidia, quæ neque eos quibus inuides, viuere vis, & eos qui te fouent, vehementiùs torques. O inuidia diaboli contubernalis. O inuidia hoſtis amicitiæ, pacis inimica, charitatis aduerſaria, diaboli

[a] *homil. in illud c 6. Gracol.*

fœtus,flos tenebroſi coloris. Qui te poſſident,cædem Chriſti machinantur,&c. Tu ô inuidia beneficio affecta,in eos qui beneficio te affecerunt , vehementiùs commoueris , vt Saul à Dauide adiutus, & à te correptus, ad cædem ardentiùs ferebatur. A te agitati filij Iacob,formoſum & ſplendidum Ioſeph in tenebricoſam Ægyptum miſerunt,& liberum tanquam ſeruum vendiderunt. Ita neque inſomnia terruerunt eos, diuina enim viſio indicabat figuram eum eſſe Chriſti, (ab vndecim quippe ſtellis in viſione adorabatur:) poſtquam & proditor Iudas, inuidia impulſus laqueo vitam finiuit.] Vides cauſam teterrimarum cædium, eiúſque nominatim quam Iudas in Chriſti perſonam deuoluit, aſſignari à Chryſoſtomo inuidiam. Et eſſe ſanè inuidiam cædis germanam, notauit egregiè Baſilius, [a] dicens, Cainum primum diaboli diſcipulum, inuidiam ſimul ac cædem ab eo edoctum:& Apoſtolum ſimul vtramque hanc peſtem iunxiſſe, cùm dixit,*plenos inuidiæ ac cæde.*]

[a] *homil. de inuid.*

7. Verùm cùm inuidiæ preſsè ac propriè acceptæ labem, ægrè in Iuda, quan

quãtum ex Scripturis manuducimur deprehendamus: (tantùm abeſt vt eam in Iuda primùm mali fontem agnoſcere liceat:) conſiderandũ eſt, hos Patres cum inuidiæ tanquam cauſæ tribuunt Iudæ exitium, non de ipſius Iudæ inuidia, ſed de ea qua flagrabant Iudæi, facti Iudæ vngues in vlcere, locutos eſſe, vt Elias Cretenſis, (ad locum Nazianzeni prolatum) rectè perſpexit. Iudæi enim inuidia in Chriſtum ſuccenſi, quod benè etiam monuit Chryſologus, [a] Iudam auaritiæ mancipium, nacti adminiſtrum, parieti inclinato incumbentes, oblato nefariæ proditionis ſtipendio, infœlicem perpulerunt in ruinam: ſicque inuidia, non ſua, ſed eorum qui eius auaritiam conduxerunt, impulſus dicitur ad ſcelus terrimum, quo appoſuit anterioris auaritiæ ſordibus colophonem. Specialiter autem quoad Gregorium Theologum, Billius, [b] obſeruat, vocem φθόνος non inuidiæ peccatum duntaxat, ſed inuidiæ ſatorem primum, ac incentorem Satanam, ſæpè deſignare apud Nazianzenum: Atque ita eo loco quem adduximus ab eo vſurpatam vocem illam vide-

[a] *ſer.* 48.

[b] *eo loco.*

Digitized by Google

ri,cum Pilatum & Iudam, per inuidiam, Christi neci cooperatos affirmat. Quomodo enim Pilatus, inuidiæ peccatum in Christi necem consentiens admisisset,qui in Christi liberationem omni studio incubuit,cõscius quod per inuidiam tradidissent eum Iudęi?Incentore tamen parente inuidiæ Satana, quem Theologus antonomasticè inuidum, & perillustri metonymia *inuidiam ipsam* nominat, adductus est Pilatus contra conscientiæ suæ iudicium, vt innocentem impiis dederet,& adiudicaret fieri petitionem eorum. Signat alibi in eam rem alia Theologi loca idem Billius, [a] addítque etiam testimonium Ammiani, apud quem, Constantium, de Galli patruelis cæde loquentem,similiter *inuidiæ* nomine abstracto, diabolum designasse obseruat. Hæc de extrinsecis malorum Iudæ fontibus, rectè ac verè dici non abnuo. Intrinsecus tamen vnde omnis illa colluuies quam infra educemus,promanauit, auaritia fuit.

[a] *ad* 10. *oration.*

8. Auaritiam illam, in Oeconomo qui ex officio curare astringitur rẽ communem,fœdauit infidelitas, teterrimum in

in diſpenſatore probrum, cuius inſigniter Iudam reuincit Nyſſenus, [a] explanans encomium illud manuum ſponſi, *manus eius tortiles aureæ plenæ thariis.* Ita enim legit, vbi nos legimus, *manus eius tornatiles plenæ hyacinthis.* Auream quippe manum, interpretatus puram & expertem labis omniſque vitioſitatis, æquè ac Chriſtus caput Eccleſiæ, aurum optimum dictus fuerat, ob inſignem nitelam & omnem peccati ab eo remotionem, ſubdit quæ ſit manus in myſtico Chriſti corpore, cuius ibi partes exornantur. [Manum autem appellamus, eam quæ ad vſus diuinitùs præſcriptos publica bona Eccleſiæ adminiſtrat; cuius hæc propria laus eſt, vt capitis naturæ, ſimilis fiat ratione puritatis peccatorum expertis. Tunc autem manus ſit pura, cùm tornando totum illud abraſerit, quod elegantiæ impedimento eſt. Quemadmodum enim illi, qui marmor ad figuram animalis alicuius conformant, ea tornando ſculpunt & incidunt lapidi, quibus amputatis ad exemplum princeps ſimulachrum effingitur: ſic etiam in pulchritudine manuum corporis Eccleſiæ,

[a] *hom. 14. in Cant.*

multa per ratiocinationum deradenda ſunt tornationem ; vt manus verè aurea fiat & pura. Neque verò cuiquam obſcura eſſe poſſunt , quæ non amputata manus pulchritudini officiant, v. g. ſtudium placendi hominibus, auaritia, ambitio , ſolùm ad ea reſpicere , quæ ſub oculos cadunt, ſplendorem ſibi ex rebus præſentibus comparare , ad delicias & voluptatem propriam abuti collecto ex Dei mandato pœnu: quibus quidem vniuerſis & eius generis aliis per inſtrumenta cogitationum abraſis, ſolum voluntatis purum illud ac minimè adulterinum aurum relinquendum eſt , quod immaculato capiti eſt ſimile. Et fuerit fortaſsè quod dicimus, magis perſpicuum, ſi per verbum illud Apoſtoli declaratur : qui poſteaquàm Deum fidelem appellauit, nihil aliud etiam in rei familiaris adminiſtratoribus requirit , quàm vti quis fidelis reperiatur. Sic enim ad verbum ſcripſit, *Reliquum eſt, quod in adminiſtratoribus rei familiaris requiritur, vt quis nimirum fidelis reperiatur.* Itaque fidelis & prudens adminiſtrator rei familiaris, qui Eccleſiæ manus eſt loco, ſapientem Dominum

minum suum in vita imitando, manum corporis ad similitudinem capitis auream reddit. Non erat eiusmodi manus in Apostolorum corpore Iudas ille miserandus ac miser, vel potius odio dignus & exsecrabilis, cui cùm cura esset commissa pauperum, auaritiæ lapidem non abrasit: sed propter fures marsupij custos, ipse sui ipsius fur factus est, dum quod in manibus suis habebat, propriis manibus cleperet, non ad Dei mandatum, sed ad pecunias ipsas respiciens: ex quibus deinde fructum alium nullum percepit, nisi strangulationem, spontaneam abruptionem vitæ, certum animæ interitum, monumentum sceleratum quod quidem æternùm durabit.]

9. Primum porrò in Iuda auaritiæ germen, fuit expilatio loculorum creditorum. Vt enim haberet vnde cupiditati satisfaceret, aut (si Comestori credimus,[a] & Gulielmo Parisiensi,[b]) vnde vxori ac liberis prouideret, expilabat loculos. Quantum autem decerperet, diuinari non potest. Ait quidem Rupertus,[c] Iudam solitum surripere decimam partem eorum quæ in loculis habebat. Sed

[a] *c. 116. histor. sco. last.*
[b] *l. de mor.* c. 7.
[c] *l. 10. in Matth.*

Digitized by Google

id Rupertus non aliter confirmat, quàm ex pretio quod Iudas ex Christi venditione retulit. Existimat enim Iudam triginta argenteos petiisse in operæ nauandæ pretium, quòd ea summa decimam contineret trecentorum denariorum, quibus venire potuerat vnguentum nardi spicati, inter cœnandum in Bethania, pio mulieris studio Christi capiti ac pedibus affusum : cuius pretium non ita disperdi, sed in loculos recondi potuisse, ac etiam debuisse, murmurans dixerat, captans illud ex eo lucrum quod sibi periisse ægrè ferebat. Hoc tamen fundamentum est admodùm infirmum, Neque enim Iudam poposcisse eam summam legimus, sed fuisse ipsi constitutam à Principibus Sacerdotum quos adierat. Et vt ab ipso constituta fuisset, vnde cõstat eum præcisè spectasse eompensationem suæ illius decimæ, ex pretio vnguenti in gratiam Christi piè profusi. Itaque furem fuisse, & loculos expilasse Iudam, dubitare non licet. Et verisimile est conatum furta sua obtegere; ideóque minutis furtis pro quantitate concredita, ne deprehenderetur, assueuisse.

Digitized by Google

uisse. Quantum tamen præcisè furaretur, & quas sibi metas eius auaritia præfigeret, nemo nisi gratis diuinando confingat.

Illud solidiùs ac congruentiùs dici potest, expilationes huiusmodi ad quas auaritia Iudam impulit, non fuisse nuda furta, sed etiam sacrilegia. Hoc non intelligo ea tantùm generali ratione, qua plerique Ascetici, omnem abusum rerum monasterij, vocant sacrilegium; eo quòd res illæ sint res Deo addictæ qua ratione loquitur S. Basilius,[a] & Serapion in regula, [b] ac S. Ephrem. [c] Nec abludit Cassianus [d] & S. Benedictus. [e] Non inquam illa dumtaxat generali & impropria ratione, sacrilegij damno, expilationem loculorum à Iuda factam: sed alia speciali, ex duplici capite petita. Primum est, quod subiectum dominij pecuniarum quas Iudas expilabat, integrabatur ex persona Christi Domini, cuius sustentationi & vsui, eæ pecuniæ addicebantur. Quare si direptio bonorum, alicui Ecclesiæ aut sacris personis addictarum, sacrilega est, de quo non dubitatur, quanto magis sacrilegij damnanda est depo

a *reg. brev.* 144.
b §. 5.
c *serm. ad imit. prouerb pag.* 517.
d *l. 4. de instit. c.* 20.
e *c. 22. reg.*

depopulatio peculij, quod tam immediatè Deo ſuberat,& in eius ac ſacri Collegij vſum erat addictum? Alterum caput eſt,quia Iudas votum paupertatis emiſerat, æquè ac Apoſtoli reliqui: quod ſuppono vt ratum, apud Theologos & Patres. Videſis quos longo agmine educunt Suares [a] & Baſilius Poncius [b] ac Bellarminus [c]. Poſito autem Iudæ voto, perſpicuum eſt, violationem eius per vſurpationem indebitam peculij concrediti, eiúſque tanquam rei propriæ diſtractionem,fuiſſe ſacrilegam.

a *tract.7. de relig. l. 8 c.2 n.5. & l.3.c.2 n.9.*
b *l 7. de mat.im. toto c.2.*
c *l.de Monach. c 5.*

10. Non latebant Chriſtum Iudæ furta,& loculorum concreditorum expilatio ſacrilega, tametſi qua erat benignitate, ſuſtinuit nequiſſimum diſcipulum, in multa patientia:eúmque nec prodidit aliis, neque damnauit non conuictum iuridicè; Exemplum ſtatuens,non accuſatos nequaquam eſſe damnandos. Ita enim ex hoc Chriſti ſilentio infert Damaſius Papa, [d] damnans abuſum qui irrepſerat, tractãdi cauſas eorum quorum nulla accuſatio præceſſerat. Ait ergo. [Dominus noſter IESVS Chriſtus, Iudam furem eſſe ſciebat: ſed quoniam non

d *epiſt ad Epiſcopales.*

non est præsentialiter accusatus, ideò non est eiectus. Nec vos vllomodo agere oportet, quod ille noluit facere. Leges enim sæculi, accusatores præsentes exigunt, & non per scripta absentes.] S. verò Hieronymus [a] S. Paulinum monet, ex hoc exemplo discat, refrigeria pauperum distribuere manu propria: cùm tam rara sit in hominibus fides, vt Iudas ostendit. [a] *epist.* 12.

Nec plura vniuersè de Iudæ auaritia. Quantorum autem malorum origo Iudæ fuerit, distinctiùs in sequentibus exponemus. Ex quo liquebit, rectè ab Apostolo pronunciatum esse, radicem omnium malorum esse cupiditatem: Et à S. Gregorio, [b] hanc esse radicem iuniperorum, quæ punctiones peccatorum omnium infert hirsuta, & pro foliis spinas profert. [b] *lib.* 10. *mor. c.* 10.

Lolium

Lolium infidelitatis & hæreſeos, in Chriſtianam Eccleſiam inuectum primò per Iudam.

CAPVT VI.

1. MNIVM quidem vitiorum ac ſcelerum ea vis eſt, vt animæ oculo ſenſim effoſſo, & ea luce qua ad Deum ſubuehendi ſumus paulatim reſtincta, ad internam cæcitatem & fidei excidium diſponant. Quod ſignificatum videtur iis ſcripturæ ac Patrum locutionibus, quibus peccator à legitimo cultu deficere, & abiecto vero Deo, ad idola & falſi nominis numina deuolui dicitur. Hoc S. Chryſoſtomus, [a] hoc Auguſtinus, [b] hoc Hieronymus, [c] hoc Tertullianus, [d] hoc denique Nyſſenus, [e] aliíque Patres prodiderunt.

Nulli tamen peccato ea labes potiore iure tribuitur quàm auaritiæ, ſi Nazianzenum audimus, [f] ita canentem.

Multi licèt ſint, & vocentur, improbi,
Idololatra dictus eſt ſolus tamen,

a *homil. 6. ad Rom. in mor.*
b *l. qq. in Ioſue c. 29.*
c *in c. 4 & 8. Oſee & in c. 2. Iſaiæ.*
d *de Ieiun. c. 16.*
e *hom. 8. in Eccleſ.*
f *Iamb. 22. in fine.*

Quo

(Quo nullum in æuo grauius est vsquam scelus)
Qui præter aurum nil scit, aut nil cogitat:
Facturus vt qui hoc facile sit, morbum ob suum,
Si tempus adstet quidpiam lucri afferens,
Vel execrandum, quod Chamos Plutum colat.]

Eodem planè reuoluitur, quod copiosè, de more tradit ac scitè S. Chrysostomus, [a] auaritiam Nabuchodonosori componens, quæ statuam auream, imò & æream, ac ferream, & his longè viliora adorari iubeat. Et grauissimè alibi [b] contestatur, quod dictum est, auaritiam esse idolomaniam, non hyperbolicè, sed verè dictum: quod infideles & idolorum mystæ euadant, qui auaritiæ mancipantur. [Quid aliud (inquit) est idolorum cultor? An non & ipse vitiosam mentis affectionem sæpenumerò adorat, dum illam non cohibet? vt exempli gratia, cùm illi dicimus, quod simulachra adoret. Non (inquit,) simulachra, sed Venerem, sed Martem. Et cùm rogamus quæ est ista Venus?

a *hom.* 19. *in* 1. *ad Cor.*

b *homil.* 18. *in ad Ephes.*

Venus? qui grauiores inter eos sunt, respondent; voluptas est. Et quis est Mars? animus masculus & vehemens. Ad eum modum & tu mammonam adoras. Quod si dixerimus, quis est iste mammonas? auaritia est, & tu illam adoras. Nam ista potior est adoratio. Et vt rem ipsam cognoscas, ad Deum animi intuitum conuerte, consideráque quinam illum veriùs ac magis adorent: an qui simpliciter adstant in precationibus, an qui voluntatem ipsius faciunt. Ita & qui mammonam adorant, veriùs illum ac magis adorant, qui voluntati ipsius obsequuntur. Quanquam, qui mentis affectiones adorant, extra illas sæpenumerò constituti sunt. Est enim videre Martis cultorem qui animi vehementiam sæpenumerò cohibeat ac vincat. Tu verò non ita, sed animi affectioni teipsum subiicis: At non Mactas illi oues? Mactas verò homines & animas rationales; illas quidem fame, istam autem maledictis. Isto sacrificij genere nihil est Bacchicis magis, nihil scilicet insanius. Quis vidit vnquam animas mactari? Maledicta est auaritiæ ara. Nam si ad simulachrorum illam accesseris aram,

aram, videbis eam caprinum & bouinum olentem sanguinem: Ad istam verò auaritiæ aram si veneris, humanum sanguinem videbis misere & crudeliter exhalantem. Hîc si steteris, non contemplaberis halitum, alas incensas, nec redditum nidorem & fumum, sed perditum humanum corpus. Hîc videbis quosdam quidem, qui seipsos in præcipitia coniecerunt: alios verò qui laqueum applicuerunt. Nonnullos etiam qui ensem per ipsum guttur transegerunt. Vides hostias crudeles & inhumanas? Vis istis etiam sæuiores videre? Ostendam tibi iam non humana corpora illic, sed & hominum animas mactari: Nam & animæ mactari possunt, mactatione quæ contingeniat animæ.] Hęc confirmant hominem per auaritiam fœdari infidelitate.

2. Verùm quid metaphoricis in infidelitatem prolapsionibus per auaritiam insistimus, cum disertè & in omni verborum proprietate, Apostolus, [a] commonefaciat radicem omnium malorum esse cupiditatem, *quam quidam appetentes errauerunt à fide.* Vocis proprietatem expendit Chrysostomus, & quæ ea sit

[a] 1. Tim. 6.

aberratio egregiè in hunc modum discutit. [Pulchrè autẽ ait, *aberrauerũt à fide:* non enim sinit cupiditas iter aspicere, oculos in se attrahens, & sensim subducens. Sicut enim cum quis recto itinere gradiens, si in aliud aliquid intendat animum, pergit quidem; sed sæpè dum nescit, vrbem illam pertransit, ad quam properabat, pedésque frustra sui ministerium præbent: ita fermè & in cupiditate contingit.]

Exoculat ergo auaritia, addictum sibi hominem; nec inani tantùm labore perdit stultos qui nesciunt in vrbem pergere, inferens eos (vt Apostolus statim addit) doloribus multis, sed etiam veræ lucis vsu spoliat, conspersis tanto puluere oculis internis, vt functiones suas obire, & Deum per fidem contueri non sustineant. Hoc in tam multis quos hodiéque cupiditas in hæresis voraginem præcipites agit, deprehendere licet. Hoc suo tempore in plerisque veræ fidei desertoribus Petrus Damianus obseruauit. Hoc in Iuda maximè tanquam in hæreticorum nouæ legis primicerio, notare possumus. Nam vt loquitur Epi-

phan.

phan. [a] [Auaritia Iudam excæcauit, & Deo huius sæculi addixit.] Et Drogo agens de proiectis in templo denariis. [Nimirum talibus semper Diis templum suum deuouerat. Auaritia enim simulachrorum seruitus est, & auaritia excęcat oculos sapientium.] Ex quo enim Iudas per auaritiam à recto deflectens, expilator commissarum pecuniarum factus est, in hæresim miserè abreptus, infœlix lolium in rudem adhuc & tantùm nascentem Christi Ecclesiam exemplo pessimo primus inuexit: vt planè liceat primum hæreticum, & hæreticorum Patriarcham, Iudam dicere. Quod operosum non erit, & sanctorum Patrum assertione, & verò scripturarum quoque testificatione, communire.

[a] *hær. 66.*

[b] *tract. de pass. dom. sacramēt.*

3. In hæresim ergo lapsum Iudam, & sub ouina Apostoli pelle lupũ vixisse, exortem nõ charitatis tãtùm ac iustitiæ, sed & fidei, disertè tradit S. Maximus. [c] Astipulatúrque S. Hieronymus [d] ad illud *qui autem tradidit eum, dedit eis*, &c. Sic enim scribit. [Miser Iudas, & tamen non miserabilis, eadem infidelitate qua magistrum & Dominum tradidit, puta-

[c] *homil. 2. de S. Latrone.*

[d] *in c. 26. Matth.*

bat ſigna quæ Saluatorem viderat facientem,non majeſtate Diuina, ſed magicis artibus facta. Et quia eum fortè audierat in monte transfiguratum,timebat ne ſimili transformatione, elaberetur è manibus miniſtrorum.Dat ergo ſignum, vt ſciant ipſum eſſe , quem oſculo demonſtraret.] Idem habet ex autoritate Alexandri Præſulis Alexandrini,ad Alexandrum Conſtantinopolitanum Epiſcopum ſcribentis , Caſſiodorus [a], Negabat enim S. Alexander , mirari ſe Arrianorum caſum , qui ab Eccleſia abdicati & per hæreſim præciſi , idipſum recens feciſſent , quod fecerant iam olim Hymenæus , & Philæus memorati ab Apoſtolo inter naufragos à fide : quódque etiam ante eos fecerat Iudas , qui per infidelitatem à Chriſto defecit;& quidem per infidelitatem Arrianam , vt expreſſit S.Ambroſius [b] ſic ſcribens. [Bonum mihi eſt Domine , lex oris tui,ſeruo præceptum tuum. Vnum te eſſe cum Patre ipſe dixiſti , quia hoc credidit Petrus claues Regni cœlorum accepit,& ſui ſecurus peccata donauit. Quia hoc non credidit Iudas , impietatis ſuæ ſe laqueo

[a] *l.1.Tripar. cap. 13.*

[b] *l.3.de Spiritu ſancto c. 18.*

ſtran

strangulauit.] Etherius item & Beatus,[a] ea disputatione qua Elipandum Toletanum prostrauerunt, inde probant Iudam, *Christum non Deum, sed hominem*, censuisse, quod in cœna vltima contestante Christo se prodendum, cæteris discipulis Christum sic affatis, *numquid ego sum Domine?* Solus Iudas præ infidelitate Christū affatus non compellauerit Dominum, sed Magistrum dūtaxat, quæ appellatio nihil ferebat supra hominem. Sed & S. Chrysostomus,[b] cùm confirmasset Satanam dixisse per seipsum, *non est Deus*, subdidisse quedamno suo edoctum respuisse, addit. [Dei negatorem Iudam, fecit perire laqueo, quòd Deum ipsum tanquam hominem tradendum curauerit. *Cum diabolus* (inquit) *iam misisset in cor Iudæ, vt ipsum traderet:* Dixit insipiens in corde suo, non est Deus. Si enim Deum ipsum tūc dixisset, non tradidisset ad mortem, nec Iudæos docuisset occidere Dominum, quoniam eis persuasit Iesum non esse Deum. Hunc nescimus vnde sit.] Disertè denique Lucifer Calaritanus,[c] Iudam ait fuisse Photini Syrmiensis antecessorem, & ei præ-

[a] *lib. 1. pag. 354.*

[b] *in psal. 13.*

[c] *lib. de non parcendo in Deum delinq.*

iuisse in peruerso dogmate, de Christo nudo ac puro homine.

In hanc rem vberiùs infrà cùm de Christi proditoribus, Iudæ assectis. Nunc tantùm dico, non malè Prateolum [a] Hæreticorum omnium Euangelicæ legis, primum statuere Iudam, vt nos fecimus. Nam quamuis lex Euangelica, & Ecclesia Christiana, in ratione status & cum obligatione eam ineundi, ante Christi mortem non cœperit; confirmato primùm per testatoris obitum Testamento Nouo, vt Apostolus rectè dixit: Tamen quatenus Christus Dominus cum Apostolis in vnam Societatem coaluerat, quam sensim erudiebat, & efformabat in perfectam Ecclesiam Christianam, meritò dicitur inuectum à Iuda in Ecclesiam Christianam lolium hæreseos.

a l. 9. eleuchi her. 30. v. Iudas Iscariothes.

4. Quia verò Iudæ hæresim ex scripturis stabiliendam recepimus, age hoc quoque præstemus. Luculentus locus extat Ioan. 6. vbi Christus Dominus, occasione panum quibus Iudæos mirabiliter satiauerat, opportunè excurrens in cibum qui permanet in vitam æternam per Iudæos operandã, & in panem vitæ

de

de cœlo à Patre ſuppeditatum per incarnationem : tandem cibum quoque Euchariſticum mundo vitam præbentem , ſuam inquam carnem & ſanguinem, daturum ſe promittit. Ad eum ſermonem durum & intellectu imperceptibilem, non modò Iudæi litigarunt ſed plerique etiam ex diſcipulis ſcandalum paſſi murmurarunt , non perſpicientes, verba quæ locutus fuerat Chriſtus Dominus , ſpiritum & vitam eſſe. Itaque [quidam, quia non credebant, (ait author libri de operibus Cardinalibus[a]) nec poterant intelligere , abierunt retrò : quia horrendum eis & nefarium videbatur, veſci carne humana : exiſtimantes hoc eo modo dici, vt carnem eius vel elixam, vel aſſam, ſectámque membratim edere docerentur , cum illius perſonæ caro , ſi in fruſtra partiretur , non omni humano generi poſſet ſufficere , qua ſemel conſumpta , videretur interiſſe religio , cui nequaquam vlteriùs victima ſupereſſet. Sed in cogitationibus huiuſmodi caro & ſanguis non prodeſt quidquam: quia ſicut ipſe magiſter expoſuit, verba hæc ſpiritus & vita ſunt : nec carnalis ſenſus ad

[a] *ſerm. de cœna Domini.*

intellectum tantæ profunditatis penetrat, nisi fides accedat.] Laceratione(m (vt putabant) corporis Christi, & potum cruentum sanguinis, exhorrescentes, abierunt retrò. Hoc est non modò progressum in virtute facere desierunt, vt Chrysostomus interpretatur; [a] sed etiam à Christi societate & disciplina recesserunt: contestante licet Christo, non verborum duritiem & prætensam inintelligibilitatem, sed infidelitatem audientium, scandalum illud & turbas conciuisse: immeritóque eos scandalum pati in verbis propositis, putantes Christi corpus cruenta laceratione mandendum: cum tamen visuri aliquando eum essent ascendentem vbi erat priùs: atque adeò manentem integrum, non sectum, iuxta simpliciſſimam verborum illorum in quibus cœcultant plerique prolatam à D. Augustino interpretationem [b] *Multi audientes* (ait Ioannes) *ex discipulis eius dixerunt. Durus est hic sermo & quis potest eum audire? Sciens autem IESVS apud semetipsum, quia murmurarent de hoc discipuli eius dixit eis: hoc vos scandalizat? Si ergo videritis filium hominis ascendentem vbi*

a *homil. 46. in Ioan.*

b *serm. 2. verb. Apost.*

vbi erat prius? Spiritus est qui viuificat, caro non prodest quicquã. Verba quæ ego locutus sum vobis, spiritus & vita sunt: sed sunt quidam ex vobis qui non credunt. Expende particulam *sed*, quæ manifestè docet, veram scandali causam: quasi diceret Christus. Verba quæ proposui, accipienda nõ sunt de manducatione corporis in frusta dissecti, sed de manducatione corporis in statu spirituum exhibiti, ac impassibiliter, & citra dentium infixionem cibaturi, & vitam daturi. Itaque non ob verborum duritiem & impossibilitatem, natum est scandalum, sed quia inter vos sunt aliqui infideles, verbis meis fidem negantes.

His infidelibus & hæreticis, annumeratum fuisse Iudam, conceptis verbis docet Euangelista, reddens rationem, cur dixisset Christus esse aliquos ex audientibus, qui non crederent. *Sciebat enim ab initio IESVS, qui essent credentes, & quis traditurus esset eum.* Vides, apertè Iudam notari, & ab Euangelista sensus verborum Christi probè conscio, accenseri iis qui tunc non crederent Christo. Tunc inquam. Displicent enim qui illud *non*

credunt, ita inuertunt, vt præsens sit pro futuro : quasi voluerit significare Christus Dominus, sunt aliqui ex vobis, qui verbis meis fidem negabunt. Hoc planè alienum est à Christi sententia, cuius textura paulo ante proposita omnino fert, vt verbum præsens à Ioanne adhibitum, accipiatur in vi præsentis, nec per confictam præsentis in futurum detorsionem, Christi orationem efficiat nugatoriam. Quid enim boni sensus subest Christi sententiæ, verbo illo præsenti in futurum malè commutato? Cùm enim intenderet Christus, assignare causam præsentis scandali & murmurationis, discipulorum, negarétque verba quæ protulerat id præstitisse, sed audientium infidelitatem, planè de præsenti tantùm non de futura infidelitate actum ab eo oportuit, vt præsentis mali præsentem causam non futuram assignaret. Itaque perspicuè, præsens Iudæ hæresis notata est illis Christi verbis interprete Ioanne, qui ea ad Iudam præter cæteros directa innuit. Imo in vnum Iudam intorta, censuerunt S. Augustinus & Beda: [a] tametsi Christum plurali numero vsum velint, ne

[a] *ad eum locum.*

ne personam proderet, & infidelitatem eius adhuc abditam, euulgaret. Quanquam series verborum Euangelistæ, Iudam communiter cum quibusdam ex minoribus discipulis, incredulitatis fugillatum ferre videtur. Et ita [a] Theodorus Heracleotes, Leontius, Theophilactus, Euthymius, Iudam & alios discipulos qui à Christo occasione huius de suo corpore & sanguine orationis recessisse mox referuntur, discessisse à fide Christi interpretantur, & in hæresim prolapsos, magna etiam ex parte dilapsos: tametsi Iudas corpore hæserit, vt quæ Euangelista statim subtexit, perspicuè ostendunt.

[a] *omnes ad locum tùc Ioannis.*

5. Alter locus quo Iudæ infidelitas apertè reuincitur, habetur inferiùs eodem Ioannis capite. Vbi cùm Euangelista recessum illum multorum ex discipulis retulisset, subdit sciscitatum Christum Apostolos, an ipsi quoque vellent recedere? [Non increpuit recedentes, ait S. Cyprianus [b]) aut grauiter comminatus est, sed magis conuersus ad Apostolos suos dixit: *Numquid & vos vultis ire?* seruans scilicet legem, qua homo liber-

[b] *Epist.* 55.

tati

tati suæ relictus, & in arbitrio proprio constitutus, sibimet ipse vel mortem appetit, vel salutem.] Ad eam Christi percõtationem, [S. Petrus (vt verbis S. Athanasij [a] dicam) interrogatorum lingua discipulorum, pro omnibus vnus respõdit:] *Domine ad quem ibimus, Verba vitæ æternæ habes. Et nos credidimus, & cognouimus, quia tu es Christus Filius Dei.* Agnouit Christus, Petrum omnes ex suo ingenio & affectu æstimantẽ, pro omnibus responsum dedisse, voluntatis plenius quàm veritatis. Itaque respondet Dominus. *Nonne ego vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus est?* quasi diceret, vt Chrysostomus cum suis interpretatur: Tu quidem Petre tuo & sociorum nomine profiteris quam de me fidem conceperis, & verè de te & maxima sociorum tuorum parte pronunciasti. Falleris tamẽ in vno ex hoc duodenario numero; quem ego numerum, beneuolè ad intimam familiaritatem admisi. Nam inter hos duodecim, vnus diaboli imitatione in veritate non stetit, aliúdque de me iudicium fert, quàm responso tuo expresseris. Quod in Iudam cecidisse, diserte

[a] *orát. de S. Andrea.*

sertè monet Euangelista, eum proinde infidelitatis insimulans.

Hinc non incommodè satisfit, quæsito, quod S. Chrysostomus, eiúsque asseclæ Theophilactus, & Euthymius, ad hæc verba proponunt: Quid videlicet causæ fuerit, cur Christus Dominus qui Petri confessionem non absimilibus verbis conceptam apud Matthæum [a] tantopere extulit, vt idcirco primatum ei super vniuersam Ecclesiam deferendum promitteret, & non carnis & sanguinis reuelatione, sed Patris cœlestis afflatu sic profatum assereret, tamen hoc loco, responsum Petri ne collaudare quidem sit visus. Imo tacitè illud repulerit, vt vidimus. Placet Euthymij responsio, aientis, Petrum apud Matthæum suo dumtaxat nomine: hîc nomine omnium respondisse. Nam quamuis Christus ibi quoque in plurali rogasset, *vos autem quem me esse dicitis?* Tamen Petrus absolutè respondit. *Tu es Christus Filius Dei*, non inuolutis aliis, vt hoc loco fecit, loquês in plurali: atque adeò quia responso Petri nomine omnium prolato, materialis veritas vndecumque non constabat,

[a] cap. 16.

bat, ob Iudæ infidelitatem Petro incompertam, censet Euthymius, Petrum nullum à Christo tulisse elogium, quamuis probè conscio non dissimilis in Petro affectus, quantum ex ipso Petro erat.

6. Quare ex hoc quoque altero loco Ioannis, apertè habemus infidelitatem Iudæ. S. certè Gaudentius [a] hinc causam petit, cur non omnes Apostoli, sed vnus Petrus excitatus diuinitus sit ad profitendam Christi diuinitatem. [Cùm Dominus IESVS (inquit) interrogaret Apostolos, *Vos autem quem me esse dicitis?* Solus Petrus omnium credentium ore respondit: *Tu es Christus, Filius Dei viui.* Quid statim muneris accepit ista confessio? Beatitudinem scilicet, regnique cœlestis glorioſissimam potestatem. Solus ergo cùm loquitur Petrus, nequaquam reliquorum credentium fides excluditur. Sed congruus ordo seruatur, dum principi Apostolorum primus loquendi locus iure defertur, ne tumultus quidem magis quàm responsio videretur, si tum vniuersi certatim ac pariter respondissent. Dicat fortè aliquis, sicut illos tres in camino fideles pueros, ita in hoc

[a] *tract. in suam ordinat. s. 2. bibl. marg*

hoc examine omnes Apostolos, consona voce debuisse eadem profiteri. Sed considerandum, quia Iudas ille Iscariothes, quod corde non crediderat, ore confiteri non poterat: & neque beatitudinem merebatur incredulus, neque ante diri facinoris perpetrationem, iusti Iudicis poterat sententiis prædamnari.] Signatam locis quæ proposui Iudæ infidelitatem, perfidiæ nomine donat S. Maximus.[a] Locus est perillustris, & insigni ad mores doctrina fœtus. Præfatus enim quomodo periclitata sit nauis, in qua cum Christo erant cæteri Apostoli, subdit. Hæc est causa periculi. Erat ibi Simon Petrus, sed erat & pariter proditor Iudas, quamuis illius fides fundaret nauiculam, huius tamen eam perfidia conturbabat. Tranquillitas est, vbi solus Petrus nauigat, tempestas vbi Iudas adiungitur. Licèt esset Petrus firmus suis meritis, perturbatur tamen criminibus proditoris.]

a *apud Ambrof. serm.* 11.

7. Vnum adhuc scripturæ locum astruendæ infidelitati Iudæ, proferunt. Hieronymus & Beda.[b] Obseruant enim, Iudam cùm comprehensuros Christum milites

b *Matth.* 26.

milites ad latrocinium instituerent, de proditionis signo præmonentem, addidisse, eum qui basium virulentum ore impurissimo impressisset, tenerent, & cautè ducerent: significans suum de Christo sensum; nempe quod Magus esset, & multa illa mira quibus plebem rapuerat, per diabolicum commercium edidisset. Itaque ni prospicerent, fore vt solita arte, nunc quoque dilaberetur è comprehendentium manibus. Quod iudicium de Christi mirabilibus, non tunc primùm à Iuda conceptum, sed propè perpetuum illi fuisse, volunt Patres prædicti. Ideóque iam olim appellatum censent diabolum, hoc est calumniatorem, quod per effrõtissimam calumniam, Dei opera quibus Satanæ regnum dissoluebatur, in Satanam autorem referret. Vt ut sit, Iudæ infidelitatem in extrema illa cœna, ante Hieronymum ac Bedam, agnouit Origenes, [a] vestigans causam cur Iudas multam militum turbam contra inermem eduxerit: Et aliorum primùm sententiam, tum suam huic loco opportunam, proferẽs in hunc modum. [Et potest dicere aliquis quoniam propter

a tract. 35. in Matth.

Digitized by Google

pter multitudinem eorum qui iam crediderant in eum ex populo, tanti venerunt aduersùs eum, timentes ne multa multitudo credentium de manibus eorum raperet eum. Ego autem existimo alteram causam congregatæ multitudinis contra eum, quoniam qui putabant eum in Beelzebub eiicere solere dæmonia, arbitrabantur eum ex quibusdam maleficis disciplinis & magicis posse effugere de medio volentium eum tenere. Et forsitan quidam eorum audierant, quomodò aliquando cum iam præcipitandus fuisset de supercilio montis, effugit manus iam tenentium se, non fuga simplici & humana, sed alia quadam extra naturam humanam. Propter hanc etenim causam, etiam apud Marcum, Iudas dicebat turbæ, quæ veniebat cum ipso cum gladiis, & fustibus: *Quemcumque osculatus fuero ipse est, tenete eum, & adducite diligenter*: maligne & cum significatione videtur dixisse: tanquam si dicat, nisi diligenter eum tenentes adduxeritis, cum voluerit, effugiet vos. Illi autem audientes, secundùm existimationem Iudæ, quasi non paterna diuinitate

aduitum hoc agere, vel alia multa, omnia faciebant vt diligenter eum tenerent, & custodirent.]

8. Ego præter has scripturas, quæ euidentissime conficiunt quod intendimus, gesta ipsa Iudæ ab initio peculatus, ad eum crimen eius infidelitatem, abunde esse puto. Obiicio enim intellectui meo infidum dispensatorem crumenæ, à Christo commissæ, in Christi oculis, quotidie versantem, furtis nihilominus addictum, & in dies singulos aliquid subducentem, quod iniussu Christi aliò auertebat. Rogatum verò plerumque, vt fit, de conferenda in sumptus aliquos pecunia, aut de stipe in egenos erogãda, causantem marsupij inanitatem, & vacuatos anterioribus expensis, vel eleemosynis loculos. Hoc ille fronte perfricta, non Apostolis tantùm Christi internunciis, ad indicandam dispensandæ pecuniæ occasionem, sed & Christo ipsi ingerebat, apertè tradens nequaquam abs se agnosci Christum Dei viui filium. Quî enim potuisset, si ea fuisset imbutus fide, Christo omnium pectoris latebrarum scientissimo, absconditam censere

rapaci

rapacitatem ſuam? Aut quomodò putaſſet ei ſuis mendaciis impoſturam fieri ac fucum poſſe? Peccat quidem omnis peccator in Dei oculis, & hoc grauiùs delinquit vt Saluianus optimè aduertit, quod teſte iudice ſuo audet delinquere; contemnens *in animam ſuam*, ait Eccleſiaſticus, *& dicens quis me videt?* Tamen alia planè ratio eſt Iudæ in re propoſita; alia cuiuſuis peccatoris, cùm conſcio numine peccat, ſeque conſpectum omnia peruadentis oculi, effugere exiſtimat. Hæc enim exiſtimatio, eſt tantùm virtualis, & interpretatiua: quia ſcilicet ita ſe gerit peccator, quaſi exiſtimaret, Deo incognitum eſſe ſcelus ſuum: quod tamen reuera ſi in actu ſignato rogaretur, non diffiteretur Deo peruium, nec Dei ignorantiam ſceleri prætexeret: ſed aut facilitatem veniæ, aut abſtinendi difficultatem, & humanam fragilitatem. Imo peccator, vt conſcientiæ lancinationem ex Dei conſpectu, quem habitualiter habet perſuaſiſſimũ vtcumque declinet, auertit quantum poteſt mentis oculos ab ea conſideratione, non ignarus nihil eſſe ad diluendam peccati ſua- Eccl. 23.

uitatem accommodatius, quàm obuersationem vindicis Dei, atque adeò culparum conscij, sub mentis obtutum non perfunctoriè defixum. Hoc in Iuda secùs habuit, qui quem coram & cominus alloquebatur, celata putabat sua consilia: vnde formaliter & actu, existimabat non esse Deum, cui subduci posse iudicaret notitiam alicuius rei, & quidem præsentis, nec adeò abditæ; quin ipsemet qui admiserat mente eam versaret, ac plerumque de ea iteranda agitaret animo. Non dubito quin quisquis modum hunc agendi Iudæ attentè perpenderit, perspicuè in eo infidelitatem quam dixi, sit deprehensurus. Et sanè S. Augustinus [a] à me apertè est, cum ait, [Factum fuerat in corde Iudæ per immissionem diabolicam, vt traderet discipulus magistrum, sed quem non didicerat Deum. Iam talis venerat ad conuiuium explorator pastoris, insidiator Saluatoris, venditor Redemptoris, iam talis venerat, & videbatur, & tolerabatur, & se ignorari arbitrabatur, quia in eo quem volebat fallere, fallebatur.]

[a] *tract. 55. in Ioan.*

9. Nolo missum facere alium eiusdem

dem D. Augustini locum, quo optimè ex postrema Iudæ peruersitate, infidelitatem eius confirmat. Exponens enim tertium Psalmum vniuersum, de Christo & Iuda, sic ait, [Domine quid multiplicati sunt qui tribulant me tam scilicet multiplicati sunt, vt etiam de numero discipulorum non defuerit, qui numero accesserit persequentium. Multi insurgunt super me, *multi dicunt animæ meæ non est salus illi in Deo eius.* Manifestum est, quod nisi desperarẽt resurrecturum, non vtique occiderent. Ad hoc valent illæ voces, *descendat de Cruce si Filius Dei est.* Et: *alios saluauit, seipsum non potest.* Ergo nec Iudas eum tradidisset, nisi ex eorum esset numero, qui Christum contemnerent, dicentes. *Non est salus illi in Dei eius.*] Hoc quid aliud est dicere, quàm Christum non modò Deum non esse, sed etiam à Deo esse abiectum, tanquam peccatorem & indignum speciali Dei cura, & piis exhiberi à Deo solita protectione? Quare hunc de Christo sensum, Iudæ tribuens S. Augustinus, apertè agnoscit eum fuisse à fide alienum, æquè ac alios Christi insectatores & contemptores.

[a] *in Psal.* 3.

Digitized by Google

a *epist* 31. *§.4.* 10. Annuit Petrus Damianus,[a] qui etiam huius infidelitatis radicem fuisse cupiditatem notat. [Quid mirum (inquit,)quod superiùs diximus,auaro nihil esse scelestius;cum dicatur omnium malorum radix esse cupiditas? In quo enim radix est omnium malorum, ille consequẽter omnium malorum reus esse conuincitur: quia quorum habet in sui pectoris agro radicem, non potest venenatam vitare propaginem.Nec prætereundum, quod ait: quam quidam appetentes, errauerunt à fide. Nimirum sicut proditor Saluatoris, qui vt exiguæ summæ perciperet quantitatem, sub vænalitate distraxit rerum omnium conditorem, & pro vilis amore pecuniæ, auctorem tradidit vitæ. Sicut etiam Balaam filius Beor, qui dum ad pecuniæ quæ offerebatur,inhiat quæstum,Dei fide contempta, de Israëlitici populi dedit ruina consilium.Hunc planè,quidam nõ contemnẽdæ auctoritatis viri tradunt Heliu fuisse Buziten; de progenie scilicet Buz, qui secundus filius fuit Nachor, fratris Abraham: qui videlicet Heliu, in libro B.Iob eius amicus dicitur extitisse; quoniam

niam Propheta fuerat, & ſpiritalis gratiæ reuelatione pollebat: ſed dum auaritiæ paulatim declinaſſet in vitium, de Propheta factus ariolus, de ariolo conuerſus perhibetur in Magum. Ecce quid vtilitatis conferat auaritia: quæ dum fidem hominibus tollit, Prophetam vertit in Magum, & ex Apoſtolici culminis apice mergit in Tartarum.]

Itaque habemus Iudam, hæreſeos apertè conuictum. Habent & ſectarij quo Patriarcha glorientur. Sed cum omnibus omnino hæreticis hoc decus commune ſit, præcipuo tamen iure ſacramentarij, qui Catholicam de corpore & ſanguine Domini doctrinam, ad typos & vmbras tanquam Æſopici canes vmbrarum conſectatores traducunt, ſuæ hæreſeos primum authorem poſſunt agnoſcere. Et eſt quod eius imitantes ſenſa, exitum pertimeſcant.

Digitized by Google

Sordes verborum Iudæ mendacitas, dolositas, blandiloquium, detractio, murmuratio, susurratio, Impudentia.

Caput VII.

1. NOn se continuit, his qui propositi sunt finibus Iudæ auaritia, nec peccatorum quæ in intellectu consummantur illuuie contenta, vlterioris semper prauitatis origo illi indeficiens fuit. Homo interiùs per infidelitatem corruptus, externa quoque probra adiecit, quâ verbis, quâ operibus. Verborum probra nomino, mendacitatem, dolositatem, blandiloquium, murmurationem, & perpetuam illi ac indiuiduam comitem, impudentiam. Attingo obiter singula.

Mendacitatem S. Thomas, [a] in Iuda non qualemcumque, sed cum insigni malitiæ superpondio, proditoriam fuisse obseruat; mel externa specie præferen-

[a] epist. 64.

tem

tem, reuera autem aculeatam, & ad pungendum ac feriendum intentam: quod Iudæ proditione patefactum ait. Sed vt extremam illam, Iudæ mendacitatis lineam, ad eum locum dimittam quo specialiter consideranda est: perpetuam Iudæ mendacitatem, ex quo per auaritiam auersus à recto exorbitauit, longè ante quàm ad illud scelerum postremissimum executioni mandandum aggrederetur, expressam à Christo arbitratur Epiphanius [a] tractans illud ex c. 8. Ioan. *Vos ex patre diabolo estis. Ille in veritate non stetit, quia non est veritas in eo: cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, & pater eius.* Quem locum peruertebant nugiuendi quidam alij à Caianis, quorum ibi nænias exagitat Epiphanius, Colligebant enim ex eo Christi verbo. [Patrem quidem Iudæorum diabolum esse, hunc autem habere alium patrem, & ipsius patrem, rursus patrem alium.] Hos turpiter aberrasse supponens Epiphanius, propositorum Christi verborum aliũ sensum proponit: quem ego, quamuis literæ non consentire satis aduerto, adducere tamen non grauabor,

[a] hær 38. qua est Caimorũ.

quod ex eo apertè habeatur iudicium Epiphanij, de summa Iudæ mendacitate. Ait igitur Epiphanius, Christum Iudæos compellantem ex patre diabolo natos, Iudæ filios esse Iudæos, significare voluisse. [Nam à quo quis superatus est, ab eo etiã in seruitutem redactus est, & cui quis credit, hunc Patrẽ habet, ac principem, & ducem suæ persuasionis. Dixit igitur Dominus, vos filij patris vestri diaboli estis. Nam pro Christo Iudæ crediderunt, quemadmodum ab initio, Eua à Deo declinans serpenti credidit.] Diabolum autem eo loco dictum Iudam, confirmat Epiphanius ex illis Christi verbis ad discipulos, *vnus ex vobis diabolus est*. Quæ constat intorta à Christo in Iudam, qui diabolus non natura erat, sed imitatione & agendi modo, ac maximè mendacitate, quam primus Satanas inuexit mundo. Hic igitur imitatione diabolus, in veritate primùm adamata non stetit, quia non erat in eo veritatis studium: & mendacium loquendo, ex propriis loquebatur. Qualis enim ipse erat, talia loquebatur: nempe mendax mendacia, quę longa assuetudine & frequen-

tatione

tatione mentiendi, propria sibi fecerat. Nec ipse tantum mendax erat, sed etiam pater eius, quem mentiendo imitabatur, nempe Cain: & Caini imitatione pater, Iudæ auus, omnium mendacium progenitor Satan. Hæc de Iudæ mendacitate breuiùs & explicatiùs alibi iterat idem Epiphanius [a] Scripturæ autem loco cui inædificãtur, dimisso; non poterit ea non habere persuasissima, quisquis continuata eius furta, non nisi plurimis mendaciis attextis, occuli ab eo potuisse considerauerit. [a] *hær* 40.

2. Hos dixerim fuisse mendaces illos Iudæ in Christum circuitus, queis iuxta Psaltem, [b] Iudas sub capite Satana magistrum optimum circumuenire conatus est, casso nisu, & ita vt labor labiorum eius operiret ipsum. Propriissimè enim, labor labiorum est mendacium: cum ea generali ratione, qua *laboris* nomine in scripturis, peccatum signari frequentissimum est, vndę labor in medio ciuitatis & iniustitia: Tum specialiter, quia laborandum est ad mentiendum. Audi Augustinum [c] [Laborant homines loqui mendacium, nam veritatem tota [b] *ps.* 139. [c] *in psal.* 139.

facili

facilitate loquerentur, Ille enim laborat, qui fingit quod dicit: nam qui vult verum dicere, non laborat. Ipsa enim veritas sine labore loquitur. De homine ergo hoc dixit Deo: *me proteget vmbraculum tuum, ipsos teget mendacium ipsorum.* Sed ipsum mendacium ipsorum labor est labiorum ipsorum. Ecce *parturiuit iniustitiam, concepit dolorem, & peperit iniquitatem.* In omni enim opere malo, labor est, & omne opus malum cogitatum, mẽdacium ducem habet. Non enim est veritas, nisi in opere bono. Et propterea quia omnes laborant in mendacio, veritas quid clamauit? *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.* Ipsa est vox clamans ad laborantes in alio Psalmo. *Filij hominum vsquequò graui corde, vt quid diligitis vanitatem, & quaeritis mendacium?* Apertè autem alio loco, *labor est in mendacio, docuerunt linguas suas loqui mendacium, vt iniquè agerent laborauerunt.*] Labor ergo labiorum, mendax locutio, quia labiis perficitur. Hæc in Iuda fuit quotidiana, incentore Satana, cuius se capitis membrum, Iudas mentiendo præstabat vt S. Hilarius in eum lo-

Digitized by Google

cum animaduertit, addens in Iudam quoque cadere, quæ versu continenti Psaltes addit, *vir linguosus non dirigetur super terram, virum iniustum mala capient in interitu.* [In linguoso (inquit S. Hilarius,) anceps & dubium & fallax os proditoris ostenditur: qui serò criminis sui scelere comperto, laqueo se, vita & fide profugus suspendit. Nihil enim directum in eo, nihil simplex, nihil absolutum fuit. Fur antea, dehinc proditor, postremò ipse indignus vltor. Nunc mulierem effuso in caput Domini vnguento damni inutilis arguens. Nunc Iudæis omnes Domini aditus & egressus, nunciáns, nunc de precio iusti sanguinis pacisćens. Linguosus semper in verbis, vt in eum prophetæ dictum competenter aptetur: *de multiloquio non effugies peccatum.* Hic ergo in hoc multiloquio suo peccator, non directus in vitam est, neque rectum fidei iter tenuit: sed, vt dignum est, mala eum in interitu ceperunt, impius in Deum cum fuisset, postea in semet quoque ipsum impius mansit. Fur pecuniæ, venditor sanguinis Iusti, proditor Dei, & quantum in se est,

parri

parricida: nec vitæ veniam potuit habere, nec mortis.] Hæc quidem probra, vniuersam Iudæ vitam dehonestarunt, ex quo desciuit à recti amore quem initio conceperat. Præsertim tamen in catastrophe totius impietatis, prodita est mendacitas Iudæ, & in obtensione curæ pauperum, vt egregiè omnino expendit S. Gaudentius. [a] Sed de ea scelerum Iudæ clausula, infrà dicendum.

a *tract. 13. de promiss. Paracleti.*

3. Non mendacij dumtaxat, quod absque artificio & ambagibus admitti posset, sed mendacij cum simplicitatis exterminatione, ob adhibitas inter mentiendum ingeniosas machinationes veteratorem Iudam insimulat Hilarius, & S. Chrysostomus, [b] aptans ad Iudam initium Psalmi 108. *Os peccatoris, & os dolosi super me apertum est.* Et annuit planè S. Antiochus, [c] necnon Drogo [d] conferens Iudam cum Absalone. (locum infrà referam) Consentitque S. Thomas [e] qui ad Iudam aptat illud Isaiæ, [f] *Stultus fatua loquetur, & cor eius faciet iniquitatem, vt perficiat simulationem, & loquatur ad Dominum fraudulenter, & vacuam faciat animam esurientis, & potum sitienti auferat.*

b *in de mēst. quod Christus sit Deus.*
c *hom 22. in fine.*
d *l. de strā. Domin. pass.*
e *in c. 12. Ioan. lect. 1.*
f *a 32.*

rat. Fraudulenti vasa pessima sunt: Ipse enim cogitationes concinnauit ad perdendos mites in sermone mendaci.] His artificiosa in mentiendo implexitas, & deceptoria industria, graphicè describitur.

Fuit qui [a] hæc Iudæ inter mentiendum artificia, æquiuocationes, & mentales restrictiones fuisse censeret, eóque nomine, virulentissima disputatione, æquiuocationes, & mentales quascunque restrictiones proscinderet; quòd iis, cùm omnes impij in Scripturis memorati, scelera quæcunque perfecerint; tum nominatim Iudas, Christo ludificatus sit in marsupij negotio, & ad extremùm, vitæ supra omnem æstimationem pretiosæ, despicatissimum pretium constituerit. Verùm hominis mendaciorum loquacissimi, & in defectione à Collegio Apostolico, cœtu inquam regulari, (an etiam à Catholica fide,) Iudæ proditoris germano, palpabiles & iuges veritatis contrucidationes, alio loco per otium eductas in lucem, non vacat denuò persequi: præsertim ne calamũ quassatũ cõterere, & linum fumigãs extinguere velle videar, misero inter squalores carceris

[a] *Ioannes Barnesius*

ad

ad quem tam procul abductus est, temeritatum anteriorum pœnas dante. Tantùm dico, æquiuocationes & mentales restrictiones, indebitè ac sine idonea causa vsurpatas, etiamsi mendacij labe non sordeant, tamen culpa non vacare, etiam per se loquendo, & seclusis plerisque euentibus, in quibus virtutes diuersæ à veritate & simplicitate, apertâ sensuum mentis enunciationem, absque verborum ambiguorum ambagibus, & suppressionibus indicunt: Sed his quoque seclusis, & per se loquendo, nisi vrgeat causa proportionata, vitandæ sunt, eò quod pessundent humanæ conuersationis candorem, & aliquam apertæ veritatis oblæsionem ac infuscationem inferant, quam quilibet veri amans declinare omni studio debet. Hoc constituto, addo, otiosè, imò malignè, & Iudæ socio ac Apostata dignè, ad inuidiam conflandam iis quorum minimè interest & fucum imperitis faciendum, tantoperè exagitari æquiuocationes, & mentales restrictiones quocumq; modo vsurpatas; vt præ illis quidliber infandum ac sceleratum honestari videatur. Æquè malè uolè,

uolè, nullóque iudicio adhibito, dicitur, Iudam non aliter mentitum fuisse, quàm per æquiuocationes & mentales restrictiones. Scilicet adeò mendaciorum parcus erat Iudas, vt deuitato teretis mendacij abrupto, circuitu locutionum mente restrictarum, vel implexitates æquiuocarum orationum, consectaretur. Itaque ad populum phaleras. Iudas mendacia pura puta, dolis ac fraudulentiis circumuestita, effundere vile habuit. Æquiuocationes ac restrictiones inter fallendum ab eo adhibitas, illi non persuadebitur, qui Iudæ genium habuerit perspectum. Tametsi nec labis expers, foret, si illas veritatis obuolutiones, indebitè vsurpasse conuinceretur.

4. Fraudulentias Iudæ inter loquendum, à synceritate ac simplicitate sermonis aperti & veri, discipulum Christi decentis, abhorrentes, Clemens Alex. [a] mysticè expressas censuit vnguento quo Domini pedes sub extremam ipsius vitam inuncti sunt. Vnguentum enim, ob mixturam & adulterationem plurium miscibilium, aptè cum Iuda, fraudulentiis ac dolositatibus inter

[a] 2 *pædag.* c 8.

loquendum ſcatente, compoſuit. Oleo autem ob impermiſtionem ac ſimplicitatem contulit Chriſtum. Sic enim loquitur poſt propoſitam perpulchram inunctorum à ſancta muliere pedum Domini allegoriam. [Myſticè ſic intelligentibus, oleum eſt ipſe Dominus, à quo ad nos ꝑuenit miſericordia. Vnguentum autem, adulterinum inquã oleum, eſt Iudas proditor quo pedes vnctus eſt Dominus, dum à conuerſatione in mundo liberabatur. Vnguntur enim mortui, &c. Nos autem docebit ipſe Dominus Iudam eſſe falſum & adulterinum: *qui intinxerit mecum dicens, in catinum, hic me tradet.* Vides conuiuam doloſum. Hic ipſe Iudas oſculo prodidit Dominum. Fuit enim idem hypocrita & ſimulator, fraudulentúmque ac doloſum habens oſculum, alium veterem imitans hypocritam, & populum illum arguens propter quem dictum eſt: *Hic populus labiis me honorat, cor autem eorum longè eſt à me.* Eſt ergo ſatis probabile, eum quidem oleum ſignificare, vt diſcipulum qui conſecutus fuit miſericordiam, fraudulentum autem vtpotè proditorem, oleum

oleum infectum ac vt venenatum. Hoc ergo erant quod prædicabant pedes vnguento delibuti.]

Reuocat hoc oleum, in memoriam oleum peccatoris, quo Iudam abundasse obseruat S. Hilarius tractans illud Psalmi 54. *Tu verò homo vnanimis, dux meus & notus meus.* Hominē verò vnanimem, Iudam exponit, quippe electum in Apostolum: eundémque dictum Christi ducem censet, quia in castella præmissus est, Domino aduenienti viam paraturus, & semitas rectas facturus. Notum verò ait appellatum, quod omnes Christi ingressus egressúsque didicisset; Christum Dei Filium primò nouisset; mirabilibus operibus Christi affuisset, ad eandem mensam adhibitus, eodem tecto exceptus iam pridem esset. Tantæ malignitati, & Iudæ, & eorum quorum erat partiarius, rependendum diuinitùs supplicium, more prophetico contestatus verbis precatoriis Psaltes, ad assensum diuinæ voluntati præstitum designandum, præmissa de obfirmatione in scelere & contaminato Testamento Dei expostulatione, ad Iudam regrediens ait;

Diuisos fuisse ab ira vultus eius. Id est simulasse, & exteriùs præ se tulisse, omnem ab ira semotionem, imo amicitiæ & appliciti cordis speciem: Reipsa tamen sermones eius super oleum mollitos, lanceas & iacula fuisse. Ex S. Hilarij glossam propositorum Psaltis verborum, quæ Iudæ aptat. [Ammixtus Apostolis, & curam pauperum agens maximum scilicet ministerij opus curans, appropiauit cor suum. Adappropiantibus enim liberanti animam suam gratulatus est, non vtique ministerio fidei appropians, sed iræ Dei, & contaminationi Testamenti eius. Cæterùm ipse blandiloquus emollito super oleum sermone, curam agere se pauperum fallens, etiam tum cum pretiosi vnguenti effusa alabastro conquestus est: tanquam id magis euenire in sumptum inopum debuisset. Sed ille occasionem furti de pecuniæ collatione quærebat. Et istiusmodi fortè blandiloquij oleum Psalmo alio euitat Propheta cùm dicit: *Oleum peccatoris non impinguet caput meum*, quia sub specie boni operis, malitiæ arma commoueat. Sunt autem etiam in verbis iacula, sicut dentes, scutum, & sagit

sagittæ, sicut, & lingua machæra acuta est. Hæc igitur sermonum iacula detestatur, quæ magis subblandimento & adulatione nocitura sunt.]

5. Oleo collatum à Psalte fraudulentum blandiloquium, quod Diogenes *mellitum laqueum* vocabat, idcirco censuerim, quòd oleum vt ex Galeno habetur, [a] mordendi pariter ac leniendi facultate polleat; cutem enim lenit, interiora mordet. Itaque blandiloquium fraudulentum Iudæ, erat verè oleum, & quidem peccatoris, quæ vox à D. Hieronymo, aliter reddita est. Vertit enim *oleum amaritudinis*, & consentaneè ad Hebræam vocem *Rosch*, poterat quoque, *venenum*, seu *virus* vertere, quale aspides capite continent, vt idem sit oleum peccatoris, quod oleum venenatum, suauitas verborum amarissima, & venentim aspidum sub labiis. Et iure idcirco subdit Psaltes orationem suam fuisse directam ad Deum, vt dignaretur beneplacita illa, siue fraudulentos verborum plexus, & mellitæ simul ac aculeatæ allocutionis dolositatem, auertere, ac ne qua in re obesset, prouidere. Ea olei peccatoris in-

[a] *l. 2. de simplic. medic. facult. c. 7.*

terpretatio à D. Hieronymo tradita, cum illa verborum Iudæ super oleum mollitudine, mirè consentit: quam tamen Psaltes, spiculis & iaculis suppositis asperatam addebat, vt posses in eum quoque, illud prophani Poëtæ de Marullo intorquere, quem aiebat ferre oleum in auriculam ad deliniendos quos confixos vellet.

Amaritudinem olei huius, instillati à peccatorum maximo, cùm externa verborum mollium specie aculeum infigere satageret, inde manifestè licet percipere; quod assueuisse Iudam detractioni, & clancularijæ arrosioni Magistri quem in speciem laudabat, (quanto magis cæterorum?) docet Psaltes alio loco.[a] Quem de Iuda, citra dubium & obscuritatem omnem scriptum esse, monet D. Augustinus[b] & patet ex Ioann. 13. vbi Christus ita planè exponit. *Si ingrediebatur* (inquit) *vt videret, vana loquebatur, cor eius congregauit iniquitatem sibi. Egrediebatur foras, & loquebatur in idipsum* S. Hieronymus, & qui Hebraïzantes audire volunt, *vanam illam locutionem*, vertunt, *secretam detractionem*: estque iuxta eos

a *Psal.* 40.

b 17. *ciuit.* c. 18.

eos ipse hic sensus. Si veniebat ad videndum visitandúmque me, cor eius profundebat vana verba, & vacua eius charitatis quam in me exteriùs simulabat. Cor illi erat, velut horreum nequitiæ, & rabiei contra me: sermones tamen mellitos edebat, & inani illo mentitorum verborum tectorio, obducebat internam malignitatem aduersus me conceptam. Egressus foràs, nactus aliquos maleuolos, opiparè sibi videbatur epulari commordens ac lacerans cum illis famam meam, homo ex eo genere hominum qui pro dentibus habent gladios, & pro lingua machæram, ad concidendam & detruncandam malignis oblocutionibus alienam famam. Id verò Iudas multo magis ac expressiùs præstitit: cum planè à Satana occupatus, magistri prodendi consilia agitare cœpit, vt latè versat Eusebius, [a] ea quæ allegaui Psaltis verba ad Iudam aptans. Hos ergo fuisse de Christo Iudæ grunnitus, habemus ex Psalte, iuxta Patrum interpretationem. Audiant, & horrescant, qui in Superioribus Christum colaphizant, vt Eucherius [b] egregiè dixit, oblocutiones & serpentino dente

[a] *l 10. de demonst. in 1.*

[b] *homil. 8. ad Ismaelit. n. 1.*

Digitized by Google

confixam præſidum famam deteſtans. Audiant, & quem ſequantur ducem animaduertant, refugituri abſque dubio calles à tam peruerſo ductore protritos. Addítque Bernardus [a] abominandum maximè eſſe hoc flagitium inter Aſcetas. Siue quis ſuperioribus obloquatur, ſiue obloquentibus aures pandat, bibulaſque exhibeat [quia ſpecialiter Deus hoc vitium punit in ſubditis, etiam in præſenti.]

a *opuſc. ad quid veniſti c. 3.*

6. Qui autem magiſtro non parcebat, quanto licentiùs pro occaſione, in alios genuinum infigeret, quilibet æſtimare facilè poteſt. Lingua enim quæ in Dominum ac Magiſtrum ſtringi non erubeſcit, multo procliuiùs, venenum ſuum in æquales & inferiores eiaculabitur, ſi qua ſe offerat occaſio, cuiuſmodi in communi vita, numquam deeſt. Origenes [b] ad illud *audientes decem indignati ſunt*, obſeruat, Iudam ex illis indignantibus, & duos fratres mordentibus vnum, quamuis nondum proditorem fuiſſe. Eóque pertinere poteſt, quod S. Ephrem. [c] Iudam maleuolentiæ & odij in coapoſtolos accuſat. Sed perſpicuè prodita eſt hæc

b *tract. 2. in Matth.*

c *tomo 1. tract. de charitate.*

hæc in Iuda linguæ virulentæ procacitas, sub extremam Christi vitam. Piæ namque mulieris, quæ in Christi honorem pretiosum vnguentum fuderat, laudabile factum, prætensa egenorum subuentione, confixit mordaci oratione: vt Christus, pro innoxia texere apologiam necesse habuerit, eique perpetuam in Ecclesia Christiana celebritatem spondere: quamuis alioqui eam profusionem, Christo non fuisse obiectiuè, (vt sic dicam,) admodùm acceptam sed dumtaxat spectatis conditionibus operantis, latè disputat Isidorus Pelus[a]. Sed detractionis per Iudam exsertæ indignitas, Christum adegit, vt piæ fœminæ, pio operi, aduersus impuri oris licentiam, patrocinaretur. Et digna est venerabilis Bedæ in hunc Marci locum obseruatio, quæ arrosori alienæ famæ ingeminetur. [Notandum (inquit) quod sicut Maria gloriam adepta est toto orbe, quocunque Ecclesia sancta diffusa est, de obsequio quod Domino piæ deuotionis exhibuit: ita è contrario, ille qui obsequio eius detrahere temeraria lingua non timuit, perfidiæ nota longè latèque infa-

[a] *l. 2. epist. 88.*

matus, & Deo simul atque hominibus meritò factus est exosus. Sed Dominus bonum laude digna remunerans, futuras impij contumelias tacendo præteriit.]

7. Sanè erat spectaculum illud peccatricis fœminæ, admodum sanctum atque mirabile, quod piissimè planè contemplatur Aëlredus [a] verbis illis. [Ingredere quæso domum Simonis Pharisæi, & intuere attentiùs quàm pio, quàm suaui, quàm iucundo, quàm clementi vultu humi prostratam respicit peccatricem. Quàm compatienti processu, illos pedes, pœnitentis lachrymis irrigandos præbeat, & capillis quos sibi hactenus superbia & lasciuia vindicauerat, detergendos, labiisque tot scelerum fœditate pollutis, diligenter osculandos.] Charitas sanctæ huius fœminæ, inprimis accepta Christo fuit teste Luca [b]. Insigniter verò eam expressit verbis illis S. Paulinus. [c] [Non vnguentum in illa Dominus, sed charitatem dilexit, qua pudenter impudens, & piè improba, sine opprobrij & repulsæ metu, extraneam sibi domum Pharisæi non inuitata, illa vi petulans penetrauit, qua rapitur regnum cœlorum &

[a] *tract. de Iesu.*

[b] *cap. 7.*

[c] *epist. 4.*

& tantùm verbi cœlestis esuriens, non ad opes illius, sed ad pedes Christi cucurrit, séque in illis abluit & cibauit, atque ipsos sibi pedes, sacrarium (vt ita dixerim) & altare constituit: In quibus libauit fletu, litauit vnguento, sacrificauit affectu. Sacrificium enim Deo spiritus conrribulatus. Quem illa immolãs Deo, non solùm remissionem delictorum, sed & gloriam prædicandi cum Euangelio nominis meruit. ¶ Addit alia S. Paulinus planè insignia, quibus quàm malè Iudas in fœminam, (vt ait) *piè prodigam*, strinxerit virulentam linguam, egregiè aperit. Et quamuis factum è quo Iudas ira commotus est, malè commiscent cum alio anteriore facto huius sanctæ fœminæ; Tamen perinde est, quod ad eius pietatem attinet, nec plus habuit Iudas, iam malus, quod in ea sugillaret in hoc posteriore facto quàm in priore, quod nondum tunc deprauatus, non legitur reprehendisse. Prodidit ergo malignitatem suam, qui factum adeò pium, lingua impia commaculare non dubitauit.

Gratulandum ei potiùs fuerat sanctæ mulieri, verbis illis Aëlredi. [Osculare

oscu

oſculare ô Beata peccatrix, pedes dulciſſimos, ſpecioſiſſimos, ſuauiſſimos, quibus caput ſerpentis conteritur, ante quos antiquus hoſtis egreditur, quibus calcantur vitia, quibus mundi omnis ſternitur gloria, quibus ſuperborum & ſublimium colla mira virtute premũtur. Oſculare inquam, & felicibus allambe labiis veſtigia, quæ nullus peccator poſt te exhorreat, nullus quantumlibet criminoſus refugiat, nullus expaueſcat indignus. Oſculare, complectere, ſtringe, & Angelis & hominibus adoranda veſtigia, pœnitentiæ & confeſſionis vnguento perfunde, vt tota domus impleatur odore vnguenti.] Nec laudibus ac commendationi tam pij officij parcendum fuerat. Itaque par erat addere & illud ex eodem. [Gratia tibi ô Beatiſſima peccatrix, oſtendenti mundo tutum ſuis peccatoribus locum, pedes ſcilicet Ieſu, qui neminem ſpernunt, neminem proiiciunt, neminem repellunt, ſuſcipiunt omnes, omnes admittunt. Vbi certè vel Æthiopiſſa mutat pellem ſuam, vbi pardus mutat varietatem ſuam, vbi ſolus Phariſæus non expurgat ſuperbiã ſuam.]

In

In hoc tamen tam ſancto, tam irreprehenſibili piiſſimæ ex peccatrice mulieris pio officio, inuenit liuor Iudæ quod carperet & muſca moriens vnguenti huius ſuauitatem exterminare, ac conſpurcare attactu ſuo, non refûgit.

8. Ex eadem piæ mulieris per Iudam proſciſſione, habemus murmurationes Iudæ de Chriſto. Apertè enim Chriſtum petiit ea mulieris ſuffixio, quam Iudæ præſertim fuiſſe, ex Ioanne diſcimus: *Vt quid perditio hæc? potuit enim vnguentum iſtud venundari multo, & dari pauperibus.* Non minus inquam, ſanctam mulieris in Chriſti vnctione profuſionem, mordet ea querela, quàm Chriſti facilitatem, qui tantum pauperum ſubſidium, perire voluerit admiſſa mulieris pietate. Agnoſcere hîc licet genium murmurantium, qui zelum obducunt prauitati, vnde extitiſſe in Eccleſia Dei ingentia mala, vel ex hoc Iudæ facto liquidiſſimè patet; & rectè etiam aliunde liquet. Nihil enim hæreticis hoc grunnitu familiarius. Audi Gerſonem[a] [Multos inuenimus ex hæreticis etiam hac tempeſtate

[a] *l. 3. de conſol. Theologiæ, proſa 2. initio.*

peſtate, quos fefellit talis zelus tollendi ſcandala à domo Dei: per hanc aut illam prædicationis viam. Hinc hæreſes contra primatum Romanæ Eccleſiæ quod ſine ea ſtat ſalus: contra dotationes vniuerſalis Eccleſiæ, quod ſunt vt venenum effuſum ſuper eam omníſque ſymoniæ officina: cõtra Prælatorum ſtatum ſplendidum, & amplam familiam: quod à ſæcularibus eripi poſſunt eis omnia. Contra religioſorum obſeruãtiam, quod aduerſantur libertati legis Chriſti, & æſtimant quæſtum pietatem. Cõtra omnem generaliter præſidentiam, quod nullus præſcitus, nullus exiſtens in peccato mortali iuſtè dominatur; neque Prælatus eſt, neque Sacerdos: quoniam in charitatis radice fundatur, vt dicunt, titulus præſidẽtię, & ita de plurimis. Dum enim diſplicuerũt mores, ſuborti ſunt errores: damnatus eſt præterea ſtatus, quoniam diſplicere in eo cernebatur abuſus, exemplo Medici ſtulti deſtruentis ſubiectum dum conatur expellere morbum.]

Idem planè de Iudæ murmuratione ad quam hæc poſteriorum hæreticorum murmu

murmura conformantur, dicere liceat. Zelus enim in ea prauitati à maligno murmuratore obductus est. Consultò porrò, eam murmurationem, & oblocutionem, dixi esse Iudæ. Matthæus quidem & Marcus, eam murmurationem, aut omnibus, aut plerisque discipulorum, videntur adscribere: testantes, eos indignatos, in eam mulieris increpationem erupisse. Tamen cum Ioannes [a] vni Iudæ murmurationem illam adscribat, perspicuè significat, alios quod S. Augustinus, [b] notauit, non nisi incentore Iuda murmurasse, aut potiùs murmurationis verba innocenti animo ex charitate in pauperes protulisse, non satis attentos, nec gnaros quo Iudæ murmuratio pertineret: minúsque aduertentes ea mulieris reprehensione in quam efferuescebant, fugillari Christum ipsum. Quod cum longissimè à reliquorum sensu abesset, Iudæ tamen vile fuit. Et idcirco meritò S. Hieronymus, & cum suis S. Chrysostomus, itémque cum D. Augustino, Beda, murmurationis culpam in vnum Iudam meritò à Ioanne restrictam, nec in alios discipulos refusam, notant.

[a] 26.12.

[b] 2. *de consensu Euang.* c. 69.

Obser

2 erat de transfig.

9. Obseruat verò egregiè Proclus,[2] Christum omnes murmurandi occasiones, Iudæ consultò præclusisse. Reddens enim rationem Proclus, cur Christus tres dumtaxat Apostolos ad contuitionem diuini illius spectaculi, secum assumpserit, ita ratiocinatur. [Tribus dumtaxat assumptis ascendit Dominus, non omnes assumens, neque omnes relinquens. Non quod cæteris istam gloriam inuideret, aut viliores eos iudicaret, neque vt nouem istos contristaret: Cùm enim iustus sit, omnia iustè dispensat vnius instar omnes æstimans, nec eorum quos coniunxerat mutuum amorem diuellens. Sed cùm Iudas, qui ipsum erat proditurus, indignus esset, qui diuinum hoc spectaculum, & tremendam visionem spectaret, hac de causa, ipsum, & reliquum Apostolorum chorum infrà reliquit, vt hac ratione, illi tanquam non soli derelicto, omnem in posterum excusationis prætextum præriperet: & hosce tres, sufficientes secundùm legem transfigurationis produceret testes, reliquos secum animo circumferens. Ipse enim dicit: *Pater iuste, seruа eos, vt & ipsi vnum*

Digitized by Google

vnum sint, prout & nos vnum sumus. Etenim cùm videat Iudas circa montem Andream, Thomam, Philippum & reliquos ipsi adiunctos, non murmurantes, neque conquerentes, neque conuiciantes, sed gaudio gaudentes, & suffragiū illudcælitus datū, & lætitiam communem cum absentibus reputantes, minimè excusari potuit, cum in illo antea neglectus esset miraculo: sed qui habebat marsupium, & Mariæ vnguento inungenti Christi pedes, absque causa succensebat, & magistrum ausu planè temerario hostibus prodidit.]

Apparet quoque ex eo exemplo in quo versabamur, factiosa impij proditoris susurratio, qua alios discipulos quibus immixtus erat agnis lupus, miluus columbis, in laqueum propè pertraxit, & ad seditionem excitare connisus est, factus illis in scandalum. Vt propterea S. Petrus Chrysologus,[a] scribat [per Iudam veniſſe ſcandalum ſcandalorum,] non in Domini duntaxat proditione, sed in sociorum ad defectionem sollicitatione. Quod non hoc loco tantùm, sed & aliàs pro occasione à Iuda præstitum, insinuat

[a] *serm.* 27.

murmuratio discipulorum multorum, ex Christi promissione, de exhibenda in cibum carne sua. Plerique enim clanculariis illis de tam horrenda cibatione murmurationibus permoti, in seditionem versi, abierunt retrò. Et murmuratoribus affuisse, ac operam suam contulisse Iudam, Euangelista non obscurè significat, eum prædictis incredulis accensens, vt supra expendimus: Quamuis eum corpore in cœtu Apostolico perstitisse subdat, expertem fidei, & iam tum diabolum, Christi ipsius assertione: Hæsit enim fortassis, vt cœptis marsupij expilationibus insisteret, nec sibi cum discipuli nomine, quæstus ille periret. Hoc loco ex eo præsertim impij socij malignitas proditur, quod specie pietatis, obtexit voraginem in quam pertrahere simplicitatem sociorum satagit. [Nemo cautiùs malus est, quàm qui absconditur sub appellatione pietatis] ait Ennodius.[a] Et esse hunc morem maleficorum, vt venena non porrigant nisi melle circunlita, S. Hieronymus[b] & Tertullianus,[c] obseruarunt: liquidóque in Absalonis proditionem paternam parturientis, machina

a *declam. 6.*

b *epist. ad Latam.*

c *de spect. c. 26.*

chinationibus est deprehensum; sed in hoc Iudæ facto illustrissimè.

10. Quamuis autem vnius Iudæ, ea quam dixi culpa fuerit, Christus tamen prudentissimè, cum mulieri patrocinari, & culpam illam arguere vellet, promiscuo monitu Iudam redarguit, ne data ei furendi occasio videretur. Audi S. Gaudentium [a] [Quærendum dilectissimi, quamobrem ad Iudæ solius verba pluraliter responderit Dominus, *sinite eam, vt in diem sepulturæ meæ seruet illud, pauperes enim semper habetis vobiscum, me autem non semper.* Admirabilis verò ac nimium prouidens Christi patientia! In commune omnibus discipulis loquitur vt aduersantis Iudæ contumeliam temperet. Neque acriter vt in fraudatorem inuehitur, sed dissimulato eius crimine, quẽ & Euãgelista furẽ nouerat leui monitu vniuersos pariter instruit; docẽs interim illud quod Maria fecerat, necessario erga se celebratum fuisse sepulturæ mysterio. Cæterùm pauperibus largiẽdi, omni tempore, si quid vellent, esse posse copiam, quia semper nobiscum sint, sibi verò in carne non diu à quoquam mini-

[a] *tract. 13. qui est de natali Dom.*

strandum, quia post imminentem passionem resurgens, cótinuò susceptum corpus ducturus esset ad cœlum. Idcircò autem, supradicta lenitate ac promiscuo monitu, Iudæ sermones Christus euacuat, ne aut ipsi Iudæ occasionem excusandi furoris tribueret, aut alicui Apostolorum quicquam scrupuli daret, piam fortasse suspicandi Iudæ suggestionem: vel certè ne cuiquam postea lecturo, aliquod offendiculum reseruaret. Iudas enim, licèt studio fraudis, & odio Saluatoris, sub prætextu pietatis, tamen illa ipsa fallaciæ verba deprompserat, *Quare hoc vnguentum venundatum non est*, inquit, *denariis trecentis, & datum est pauperibus?* Irreligiosus nimium & satis importunus dispositor, auari fraudatoris affectu, crimen videlicet proprium sub specie religionis dum tegere conatur, expressit.] Vides Christi prudentiam, & mansuetudinem, quâ corripiendo, quâ tegendo sceleri pessimi blateronis. Addit mox S. Gaudentius. [Quamuis ergo Dominus IESVS conscientiæ Iudex esset, Noluit tamen Iudam, de occultis eius acriùs increpare, ne quoniam verisimili ratione, videbatur locutus, putaretur

Digitized by Google

forsitan iniustè correptus, atque hinc iracundia eius tantam concepisse causam, vt inimicis necandum traderet, quem sine vllo peccamine habuisset infensum. Nihil ergo acerbum Christus voluit pro merito sceleratæ mentis illius loqui, ne Iudas eum tradere videretur iratus.]

Extremo loco missis aliis pleriſque per linguam à Iuda pessimè patratis, profero impudētiam orationis, quod extremum malorum esse videatur, vt notauit Origenes [a] exponens illud Psalmi quinti, allegatum ab Apostolo [b] *sepulchum patens est guttur eorum.* Sepulchrum enim dici agnoscit, quemcumque peccatorem intùs plenum immunditia, quantumcumque foris alius appareat. Patens autem sepulchrum, non tectum aut coopertum, significare putat, impudentiam eorum qui operum suorum morticinia in propatulo habent, & præ assiduitate scelerum, etiam commissorum ac committendorū verecundiam amiserunt, quod Origenes, ait esse in malis vltimum. Eo numero comprehendendum Iudam, duities oris impuri, & vbique prodita frontis perfrictio, facit testatissimum, &

[a] *l. 3. in Epistol. ad Rom.*

[b] *Rom. 3.*

inferiùs illuſtriſſimè prodetur, libratis reſponſis quæ Chriſto ſub extremam vitam dedit: Tanta enim impudentia ſcatent, vt Patres hoc maximè nomine proditorem exſecrentur, quòd in eo, impudentia effrontiſſima inter loquendum, cum malignitate certaret. Videndus nominatim Chryſoſtomus.[a]

[a] *hom. 2. de Iuda non multum ab initio.*

Vorago proditionis pactæ, extremi in Iuda doloris per auaritiam parturitio.

CAPVT VIII.

1. SORDES queis auaritia miſerum ſuum mancipium quoad cogitationes & locutiones inquinauit, hactenus exhibuimus. Nunc operum nefariorum ex eadem radice progerminantium ſpecimen proferimus, proditionis primùm pactionem, tum executionẽ, ad quam pactione proluſum eſt. Quamuis quia progreſſum à pactione ad proditionis exercitium, intercidit extrema Chriſti cœna, & inſignia in caput ſceleratiſſi

ratissimum beneuolentiæ argumenta à Christo edita, quæ vel lapidem emollire potuissent, vt Isidorus Pelus [a] rectè dixit, nos quoque inter vtrumque illum exterræ nequitiæ verticem, quæ ad Iudam in extrema Christi cœna spectant, interposituri simus: Occasionem sceleratissimæ ab orbe condito pactionis, diù quidem agitatæ animo, & iam pridem infausto conceptæ omine, sed ob paternæ crebra delinimenta pietatis à Christo adhibita, & tantam Domini gratiam ac comitatem, ad illud vsque tempus abortione damnatæ, vt S. Ambrosius author est, [b] expressêrunt Euangelistæ, sanctam à pia muliere vnctionem, ante sex dies Paschę pedibus Domini adhibitam, hoc est pridie exceptionis Christi cum ramis palmarum, vt distertè narrat S. Ioannes, [c] siue in Sabbatho vltimo vitæ Christi. Nam Pascha erat dies Veneris subsequens quo Dominus passus est, cuius diei initium festiuum, more Iudaico à vespere diei præcedentis ducebat initium. Itaque venit Iesvs Bethaniam, sex dies ante Pascha: vel quia die Sabbathi proximè antecedente Pascha, Bethaniam ve-

[a] *l. 4. epistola 205.*

[b] *in Psal. 38.*

[c] *c. 12.*

nit, è loco aliquo vicino, nec plus quàm Sabbathi iter habente: vel quia cùm Bethaniam peruenisset in paraſceue quæ est ante Sabbathum, admodùm inclinata die, habita tantùm est ratio dierum integrorum ante Paſcha, qnibus Dominus venit Bethaniam, nec sunt nisi sex, etiamsi Dominus die Veneris Bethaniam peruenisset. Bethaniæ die Sabbathi (nam in craſtinũ cœnæ Hierosolymam petiit solemni palmarum die) exceptus est Dominus, vt Matthæus & Marcus ſcribunt, in domo Simonis leproſi: & ſiue quod esset Simon Marthæ ac Mariæ cõſanguineus: (imò patrem fuisse aliqui volũt, vt referũt Nicephorus,[a] & Theophilactus[b]) Siue quod expenſis Marthæ appararetur conuiuium in domo vicini ſplendidè habitantis; aut denique quod notæ Simoni essent pro vſu qui inter oppidi non adeò frequentis incolas solet intercedere, in cœna quæ domi Simonis Chriſto facta est, miniſtrabat Martha. Lazarus cum Chriſto diſcumbebat.

a *hiſtor. c. 17.*
b *in c. 26. Matth.*

2. Maria vidua, qualem effingit commentarius Hieronymi in Marcum,[c] olim vidua mentito nomine, nunc verè vidua

c *c. 15.*

vidua, Lazari & Marthæ soror, quæ Magdalenæ siue Turritæ nomen à sedulitate & ardore fidei accepit iuxta Hieronymum, [a] suas partes in eo conuiuio desiderari non est passa. Itaque accepit pretiosissimi ex nardo vnguenti libram quod ex nardo vnguen, pisticum dicitur, siue πίστικον ἀπὸ τοῦ πιστοῦ quasi potabile & fluidum, non solidum: siue pisticon, id est purum, vt loquitur Pomponius [b] Alcuinus exponit, fidele. Hieronymus [c] *fidelissimum*. Alibi verò [d] *verum & absque dolo*, fidele & nullo modo adulteratum, & ex ipsa nardi spica, id est radice spicæ simili confectum: vt propterea spicatum à Marco dicatur, quod multo erat pretiosius authore Plinio [e] & Dioscoride vt notat Marianus Victorius. [f] Hoc vnguine Maria vnxit pedes Domini, & capillis suis extersit, & domus impleta est fragrantia suauissimi vnguenti. Inunctis verò pedibus, quod reliquum fuit pretiosissimæ mixturæ, fracto alabastro quo continebatur, pixide inquam, ex alabastrite lapide, effudit super recumbentis Christi caput, numquam sibi in Domini obsequio & veneratione faciens satis.

a *in epitaph. Marcellæ*

b *l. in argento ff. de auro &c.*

c *in præfat. ad Oseam*

d *Matth. 26.*

e *l. 12. itē c. 12.*

f *posteriore ad Hieronymum indice v. Nardus.*

Erat

Erat autem eius naturæ pretiosum vnguentum quo Domini caput inspersit pia mulier, vt vestes & corpora quibus infundebatur, non inquinaret, sed ita dumtaxat rigaret, vt odoris suauitate res eo delibutas commendaret: quod apud Iudæos non nouum. Ideò enim Psaltes concordiam commendans, ait, iucunditatem ex ea existentem, non aliter oblectare quàm vnguentum capiti affusum, quod in barbam & in oram superiorem vestimenti, delabitur, eámque perfundens, mira odoris suauitate recreat. Hoc itaque summæ venerationis officio pia mulier, anteriora in ipsam, & recens in fratrem rediuiuum collata beneficia, prosequi voluit: rata quas lautitias sensuum mancipia carni peccati impendebant in conuiuiis, sancto Christi corpori dignè impendenda. Cúmque olim Christo pedes vnxisset ad Deum reueniens, nunc proficiens in pietate, caput inungit. Eandem enim esse peccatricem mulierem, quam pedes Domini inunxisse prodit Lucas; & hanc quæ capiti Christi vnguentum illiuit, multis coniecturis firmat Caietanus. [a] Porrò

[a] *Ieiunaculo* 18. q. 2.

Spiri

Spiritus sanctus, speciali afflatu sanctam fœminam ad hoc ministerium quale mortuis impendebatur, exhibendum perpulit, vt solatium haberet cum interuentu diei festiui, impeditam se ne Christi Corpori in sepulchro iacenti exhiberet hoc ministerium, dolitura erat. Quo spectans Christus, dixit bonum opus esse operatam, præueniſſe quippe vngere Christi corpus in sepulturam. Vt tamen ipsa subuerita sit apponendum sibi impedimentum, quo minus Christum mortuum vngeret, & idcircò sciens præuenerit vngere viuum, nihil est quod persuadeat: Tametsi latè id contendit Catharinus,[a] vrgens vim verbi *præuenit*, & laudem à Christo repensam ob præuentionem eiusmodi. Verùm eam præuentionem, iam exposui satis commodè. Quomodo autem laudata sit ob opus illud, etiamsi factum absque ea formali intentione quam obtendit Catharinus, non est operosum agnoscere. Quidni enim laudaretur de opere pio, & flagrantissimæ charitatis, quale illud fuit, etiamsi de sepultura non cogitaret.

[a] *l. 3. contra Caiet.*

3. Commiscui in vnam narrationem,

a *l.2.de cō. ſenſ. Euāg. c.79*
b *Marci 14.*
c *in c.7. Luc.*
d *Matth. 26.*
e *in defenſ.c.6. lib 3. conſtitut. Clem.*
f *in c.11. Ioan. diſp. 10. & 11.*
g *Matth. 26. & Marci 14. & Ioan. 11.*
h *in c.12. Ioan.*
i *ibid. an not.2*
k *c. 109. concor.*
l *t 2 3 p. d 34 ſ.1.*
m *in c. 1. Ioan diſp. 10 n.44.*
n *Matth. 26.*
o *in iudice poſterior.*
p *in ſynony. mi. v. Maria Magdalena.*

nem, quæ Matthæus, Marcus, & Ioannes, de vnctione facta in cœna Bethanię prodiderunt, ſecutus veriſimiliorem ſententiam, cui & antiquorum permulti, & recentiorum bona pars, diſertè inhæſit. Ita enim S. Auguſtinus, [a] Victor Antiochenus, [b] Ambroſius, [c] Beda. [d] & ex recentioribus Turrianus, [e] Pererius, [f] Franciſcus Lucas, [g] Ribera, [h] Toletus, [i] Ianſenius, [k] Suares, [l] Pererius, [m] Maldonatus. [n] Tametſi improbabilem non iudico ſententiā cui Marianus Victorius, [o] & Baronius adhærent, quæ binas cœnas, & binas Chriſti inunctiones Bethaniæ, ab eadem Maria Lazari ſorore adhibitas, admittit: quarum prior, ſex ante Paſcha diebus peracta in Marthæ domo, narretur à Ioanne, & pedibus Domini adhibita ſit. Poſterior autem in domo Simonis leproſi confracto ac effuſo ſuper caput Chriſti alabaſtro, biduo ante Paſcha, à SS. Marco & Matthęo deſcribatur. Hoc, vt dixi, non eſt improbabile, habétque fundamentum aliquod in verbis Marci: qui cùm præmiſiſſet, dixiſſe Chriſtum fore Paſcha poſt biduum, & inſtare

mortem

mortem suam, addit narrationem de cœnâ in Bethania apud Simonem, & vnctione capitis ibi facta. Verisimilius tamen videtur esse, quod dixi de vnica cœna, & vnctione, cùm tam multa concurrant in narratione cœnæ illius quæ apud Matthæum Marcum & Ioannem describitur: vt præter locum, eadem vnguenti effusi æstimatio trecentis denariis, eadem murmuratio secuta (etiam si Ioannes, solum Iudam, reliqui alios item discipulos murmurasse prodant, ob causam superiori capite tactam:) eadem Christi apologia ex præuentione officiorum sepulturæ, quæ & caput & pedes simul inungi deposcit. Vt verisimilius sit, non duplicem Christi vnctionem à tribus illis Euangelistis describi, sed probabilius appareat, eandem vnctionem, à Ioanne exactè (vt solet) descriptam esse, signatis circumstantiis omnibus; à duobus autem reliquis, occasione propositi Iudæorum concilij, biduo ante Pascha celebrati, per recapitulationem fuisse insertam, vt eorum per Iudam aditorum, causam exponerent.

Profusio illa vnguenti tam pretiosi

per

per sanctam fœminam, & Christi in ea admittenda facilitas, ludam pupugit: qui quod loculorum custodem & Christi familiæ procuratorem ageret, ex pretio vnguenti adeò exquisiti; (trecentis denariis æstimabat,) si in loculos illatum fuisset, non modicum sibi lucrum affulgere videbat. Itaque palam mordere mulieris pium studium, & simplices quorundam aliorum discipulorum animos, ad murmurandum exemplo suo pertrahere adorsus est: manifestum illum esse luxum dictitans, & inutilem profusionem, verèque perditionem vnguenti. Si placebat mulieri eo vnguento carere, potuisse quidem illud IESV præceptori elargiri, non inutiliter luxuriantium more effundendum, sed vendendum magno pretio; quod in loculos illatum, cederet in pauperum vsus. Agnoscendus hic anguis Tartarei sibilus, qui etiam nunc insonat auribus Catholicorum, cùm hæretici aduersus ornatum templorum & sacram supellectilem pretiosam ringuntur, causati pauperum necessitatem. Hoc Caluinus non semel refellente Bellarmino: [a] hoc ante Caluinum

a l. de cultu SS. c. 6.

num VVicleffiſtę & Petrobuſiani in Catholicam pietatem intorſerunt. Idipſum Origeniſtæ, Theophilo Alexandrino ad colorem inimicitiis prætexendum obiecerunt, apud Sozomenum. [a] Cæterùm qui innoxios tutatur, & cogitationum diſcretor, vindéxque innocentiæ eſt, quæ ſuarum partium erant non prætermiſit. Eam iniuſtiſſimam ſanctæ mulieris reprehenſionem, non tulit Chriſtus. Itaque pietatis collaudatam, & aduerſus doloſum pauperum patronum defenſam, perpetuo in Eccleſia præconio celebrandam ob tam pium factum prædicit. Ex quo exemplo S. Chryſoſtomus, [b] optimè colligit, quàm Deus in ſuos benè ſit animatus, quámque eorum proſpiciat honori ac famæ.

a *l. 8. c. 12*

b *orat 2. contra Iudæos inſitio.*

4. Hîc Iudas indignatione & furore rumpi, quod non modò Chriſti facilitatem in admittendo obſequio cuius ſibi fructum periiſſe dolebat, ſed etiam Chriſti æmulationem pro pia muliere, & cæterorum diſcipulorum quos ad murmurandum excitauerat, dedoctam ea defenſione ſimplicitatem ac compreſſam videbat: ſéque præcipuè ea reprehenſione

ne petitum, non dubitabat: qui & aliis ad murmurandum præiuisset, & cæteris asperiùs excepisset mulierem. Et Christus quidem, admodum leni ac vt Gaudentius[a] loquitur *promiscuo monitu* vsus fuerat, mittens crimen in numero, ait Hieronymus:[b] ne proditore grauiùs exacerbato, iustam ei causam horrendi facinoris ingessisse videretur, aliásque obrationes, quas idem Gaudentius fusè persequitur. Ob propositam item rationem, videtur Christus Petrum quasi Satanam suum increpasse, & Iudam toleraſſe, id est mollissimè & confusè tantùm arguisse, vt notant Augustinus[c] & Basilius Seleuc.[d] Nihilominus tamen, quod in carcinomatis & tumoribus humore noxio affluente exulceratis, videmus contingere, vt vel leuissimam contrectationem non admittant, idem nequissimi hominis rabido affectui contigit. Itaque infixo pectori vulnere saucius, maleficium animo versat, déque compensando aditis Christi hostibus vnguenti dispendio, & inofficiosa increpatione vlciscenda, turbulentis animi æstibus agitatur. Nec mirum. Intrauit enim Satanas in

a tract. 13.

b ad c 26 Matthæi.

c l. de pœnit. medic. c. 3.

d orat. 21.

Digitized by Google

in cor eius, Luca teste. Quocunque autem Satanas penetrat, fluctus, & irrequieta agitatio simul peruadit. Pulchrè S. Ambrosius [a] tractans illud Psaltis, *& transferantur mõtes in cor maris.* Et mon tem illum præter cætera, aiens esse Sata-nam translatum in cor impij, quod quasi mare feruens iactatur; addit [Misit se hic mons in cor Iudæ, & mentem eius graui tempestate turbauit, diuersarum exagitans fluctibus passionum. Sicut enim terrarum fertilitati, fœcunda bonis operibus & deuotionis ac fidei fructibus anima comparatur, vt odor Iacobi sicut odor agri pleni: ita etiam procellosi maris inquietudini, figuratur anima eius qui quietus esse non nouit, & amaris cogitationibus excitat graues fluctus. Denique nec oculo suo Dominus Iesus, Iudæ proditoris amaritudinem temperauit.] Tanta videlicet huius maris salsugo & amaritudo fuit: S. Hieronymus [b] & Lucifer Calarit. [c] bonam partem Psalmi 35. apptant ad Iudam; *Dixit iniustus vt delinquat in semetipso: non est timor Dei ante oculos eius. Quoniam dolosè egit in conspectu eius, vt inueniatur iniquitas eius ad*

[a] *in psalm.* 45.

[b] *in Psal.* 35.

[c] *lib. 1 pro S. Athanas. pag.* 46.

odium. Verba oris eius iniquitas, & dolus, noluit intelligere vt benè ageret. Iniquitatem meditatus est in cubili suo, astitit omni viæ non bonæ, malitiam autem non odiuit.] Expressam his versiculis tempestatem in Iudæ pectore per hoc tempus excitatam, Patres prædicti confirmant.

5. Nec diu fuit, cum explendæ iræ & captandi lucri occasio se dedit. Biduo ante Pascha, quod Matthæus & Marcus scribunt, congregati sunt Principes Sacerdotum & seniores populi in atrium Principis Sacerdotum, qui dicebatur Caïphas, executionem decreti de Christo neci dedendo, iuxta Caïphæ in proximo concilio oraculum, vrgentes: atque tractantes inter se, non an IESVS occidendus esset, quod iam in anteriore concilio concluſum fuerat, sed quomodò IESVM dolo tenerent & occiderent. Recens enim Lazari suscitati miraculum, tantos animorum motus inter Iudæos fecerat, vt quod ex appulsu ad Bethaniæ cœnam compererant; plerique nec ignobiles, aut de sola vulgi fœce, tãtum Christi miraculum conspicantes, eidem adhærerent: Vnde Principes magnam

gnam aliquam religioni cladem timentes, & Christum, & argumentum summæ Christi potentiæ Lazarum, neci dedendos statuerunt. Quamuis variantibus sententiis, ob rei difficultatem & plebis fauorem, modum aliquem Christum sine tumultu comprehendendi, intentè exquirebant, *non studentes deuotioni*, vt S. Leo rectè aduertit, *sed facinori*. Hoc est, iuxta S. Hieronymum [cauentes ne auxilio populi, de manibus suis tolleretur] cùm ecce Iudas qui de concilij celebratione cognouerat, iámque triduo exacerbati pectoris æstus tulerat, ad eos aduolat: Nox nocti indicans scientiam, ait S. Hieronymus [b]. Id est modum Christi comprehendendi sine turbis, quem ab eis expeti & iampridem norat, & nunc quoque audit. Eũ se subitò & facilè exhibiturum recipit se quidem & aliis Magistri hactenùs sui operibus, iampridem offensum, quem videat paternas traditiones quatere, & loci sancti ac legis conculcationi imminere: ac prætensis magicarum præstigiarum tanquam diuinorum operum mirabilibus plebeculæ imponere, vt horrendo scelere Dei Filius

[a] *serm. 7. de pass.*

[b] *in psal. 12.*

audiat; homo annos 50. nondum natus. Proximè verò hominis luxum fastidire coactum, cui caput, & pedes, atque adeò corpus vniuersum, in opiparo conuiuio nardi spicati libra integra immaduerint instillante fœmina; quæ cuiusmodi non ita pridem publicè fuisset, neminem lateret. Itaque quem aliàs virum bonum habuerat, & deliciarum contemptorem, nunc conuiuiorum & lautitiarū con sectatorem, patriarum legum exitio natum, cogi deserere. Sed quod ab eo iampridem aleretur, nec eo sublato sperandа vltra foret in eius comitatu alimonia cupere se rescire & quodnam pretium operæ statuerent, atque adeò edicerent quid vellent dare locatori industriæ suæ in negotium Reipublicæ adeò necessarium, bonisque omnibus adeò expetitum, cuius ipse exequendi omnem in se curam reciperet, bonúmque euentum sponderet.

6. Sic proditor, vtar eum Paulini verbis, [a] [antequam proderet Dominum, perfidiam suam prodidit, quem nō pauperum, sed furtorum suorum cura commouerat, & liuor mentis infidæ, vt

a epist. 4. ad Seuer.

vnguen

vnguentum illud quamlibet pretiosum, Dominici tamen sanguinis comparatione viliſſimum pretioſius corpore ſalutari iudicans, indignaretur in fœminam piè prodigam, quam ipſe Dominus bonum in ſe opus teſtatur operatam: docens egentium curam eſſe poſthabendam, ſed ſibi tantúm: vt in eo oſtenderet, vt corde peruerſo fidei miſericordiam prætuliſſet, cum fomes operum fides ſit, & præceptis ſuis præſtet ipſe præceptor. Niſi quod in hoc quoque filius perditionis oſtendit, quàm vilem Chriſtum haberet, vt qui vnguentum, quod ſupra Chriſtum effundebatur, perire dixit. Et ideò non eſt in pretio ſanguinis Chriſti, quia habere non poteſt Redemptorem, quem maluit habere Venalem, & iure à commercio vitæ, mortis contractor excludirur, ſuo ipſius damnandus iudicio, quo triginta aureis vēdidit eum, quem mulier, vt ipſe taxauerat, vnxit trecentis. Sed in hoc peruerſus, quod ipſum vili æſtimans Dominum, vnguentum illud, quod in ſalutarem nobis eius ſepulturam præmittebatur, carò æſtimauit. Verè vt Zabulus, ignarus gratiæ Dei, in

qua illi non esset portio: non charitate, sed inuidia, magno æstimauit pretium mortis eius, qua nos gratis seruat, qui magno emit, non vendit. Nos enim ille vult pretiosos facere sui muneris vilitate. Ipse nobis hac pietate pretiosior, quod se vili vult çstimari, vt ab omnibus ematur.] Piissimè de more, vilem apud Iudam Magistri optimi æstimationem, expressit ad eum modum S. Paulinus. Sed & suauissimè Rupertus, [a] pensari vult miram diuinæ gratiæ dispositionem, qua Christus pro nobis, venditis venditione miserabili, & vt Esaias rectè pronunciauerat, gratis venūdatis, dignatus est vilismo pretio vendi, vt sine argento redimeremur: Quam (vt vocat,) veram & diuini pōderis sententiam, eatenus veritatem fortitam putat, quatenus gratis venundatos, falsis inquam promissionibus deceptos, [Nullis præcedentibus meritis, sed sola gratia, Christus venditus redemit.]

a *lib. 5. de diu. offic. c. 13.*

7. Porrò infamem proxenetam Iudam, sequestrarium hoc negotium è cœna postrema exeuntem tractasse, sentit Chrysostomus, [b] quem quòd perillustrem

b *in psalm. 40.*

ſtrem totius huius Iudæ machinationis Prophetiam, accuratè,& ſi tempora aptemus, verè explicet, iuuat adſcribere. Tractat illum Pſaltis verſum, *inimici mei dixerunt mala mihi, quando morietur, & peribit nomen eius:* Eum verſum, cum ſequentibus Euangelicam narrationem adumbraſſe, ita demonſtrat: [Inimicos vocat Iudæos,vt qui Chriſto eſſent infeſti,& ideò dicebant, *quando morietur,& peribit nomen eius?* Hoc autẽ dixit Caiphas, *Expedit vobis vt vnus homo moriatur, & non tota gens pereat.* Non ſolùm autem volebant ipſum mori, ſed etiam eius nomen perire, nobis inuidentes, quod ab eo denominaremur. *Et ſi ingrediebatur vt videret, vana loquebatur.* Hoc apertè dictum eſt de Iuda proditore, quando in torrentem Cedron ad Ieſum cum laternis & facibus explorans ingreſſus eſt. Tunc enim fruſtrà Iudæis loquebatur, dans ſignum ſuæ proditionis, *quem oſculatus fuero, ipſe eſt, tenete eum.* Si enim noluiſſet,non fuiſſet proditus. Sed nec potuiſſent tenere, qui eum comprehenderant. *Cor eius congregabat iniquitatem ſibi* & cogitabat. Id autem

ostendit, quando Christus adesse permisit tempus propter nostram salutem. Neque enim id aliter potuisset facere. Id autem ostendit Ioannes, talia de Iuda referens, *dicit ei Iesus, quod facis, fac citius.* Præsentis itaque Psalmi prophetia, ea per ordinem inducit, quæ cum historia Euangelica optimè conueniunt. *Egrediebatur foras, & loquebatur in idipsum.* vnde egrediebatur? A cœna Dominica. Hoc enim adiecit hîc ipse Theologus iis quæ de Iuda dicuntur. *Cum ergo accepisset ille buccellam exiuit continuò. Erat autem nox.* Quid autem egressus loquebatur, nos docuit Matthæus Euangelista. *Profectus autem vnus ex duodecim, qui dicebatur Iudas & veniens ad Sacerdotes, dixit ipsis: quid vultis mihi dare & ego vobis eum tradam? illi autem constituerunt ei triginta argenteos.* Quamobrem pulchrè conueniunt ea quæ consequuntur, *Aduersus me susurrabant omnes inimici mei:* dicens Pontifices, qui vnà cum Iuda conspirabant, qui quidem de Iesu susurrabant cum Iuda paciscentes. Neque enim palam id facere audebant, timentes multitudinem. *Aduersum me cogitabant mala*

mihi

Digitized by Google

mihi. Verbum iniquum constituerũt aduersum me. Marcus hoc rursus exponit. *Quærebãt Sacerdotes & Scribæ, quomodò ipsum dolo tenẽtes, occiderẽt, dicebant enim nõ in die festo, ne fortè tumultus fiat populi.* Hoc consilium non solùm vocat malum, sed etiam iniquum, quandoquidem volebant ob multitudinem festum differre: Oportebat autẽ in festo Paschæ, agnum vnum tunc vendi & sacrificari, quando typica ouis sacrificabatur. *Numquid qui dormit, non adyciet vt resurgat?* Frustrà (inquit) hæc consultabant & machinabantur Iudæi. Mors enim non erat læsura immortalem, qui ex ipsa tanquam ex somno lætitiáque & iucunditate surgebat. Fortè autem Iudam quoque proditorem increpans & reprehendens, dicebat, quod profundo peccati somno segniter dormiens, non surrexit.]

Habes luculentum Dauidis de Iudæ colloquio cum Iudæorum concilio testimonium, egregiè à Chrysostomo expositum, si tempora (vt dixi) aptemus. Nam Iudas, non pepigit cum Principibus Sacerdotum nocte illa qua comedebant Pascha, sed biduo ante Pascha,

siue feria quarta: quam propterea antiqui triſtes exigebant, ac etiam ieiuni, memores proditoriè venditi ea die Domini à bipedum ſcelectiſſimo & ingratiſſimo, vt refert S. Auguſtinus. [a] Vnde liquet, biduũ illud antePaſcha quo coactum eſt concilium à Iuda aditum, accipiendum eſſe reſpectu diei feſti. Paſchalis qui in feriam ſextam incidebat: vel dies truncatos, numeratos eſſe pro integris: ac proinde Chriſtus, ea verba, *poſt biduum Paſchæ fiet*, dixit feria quarta, non feria tertia, vt aliqui recentiores affirmant. Quæ item Chryſoſtomus refert, de Iudæis iactantibus *non in die feſto* non videntur ad dilationẽ Paſchatis per vnum diem pertinuiſſe, vt locus eſſet comprehẽſioni Chriſti, per Iudam adminiſtrum propoſitæ, quod apertè fuiſſet contra legis diuinæ præſcriptum, cuius Iudæi erant tenaciſſimi. Vt proinde omnino diſpliceant, qui eam dilationem à Iudęis eo anno ob Chriſti necem factam volunt, quos refert & ſequitur Antonius Peres[b]. Spectabat ergo potiùs ad dilationem totius negotij, ne per occaſionem feſti, tanta turba Ieroſolymam aduen-

[a] *epiſt. 86.*

[b] *Auth. Tyang. Contro 4 c. 28.*

tante

tante, plebis Christi miracula suspicientis fauore, excitaretur seditio: fuisserque planè interposita ea dilatio, nisi inclinanti in eam concilio, aut eam potiùs fancienti, importunè superueniisset Iudas, qui currentes incitauit. Iam enim cõgregato cõcilio veniſſe Iudam, apertè insinuat Matthæus, qui præmissa concilij coitione & interposita cœnæ apud Bethaniam factæ, quæ Iudæ bilem conciuerat narratione, ita subdit. *Tunc abiit vnus de duodecim qui dicebatur Iudas Iscariothes ad Principes Sacerdotum, & ait illis. Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos, Et exinde quærebat opportunitatem vt eum traderet.* Singula verba insignis doctrinæ fœta esse, monet S. Chrysostomus,[a] ea idcirco singillatim librans, quod non omittere, videtur operæpretium.

[a] *homil. de prodit. Iuda.*

8. *Tunc* hoc monosyllabo, tempus designatur quo Iudas ad Principes Sacerdotum accessit. [Quid tunc est? (ait Chrysostomus[b]) Ante proditionis tempus, ante traditionis horam accessit meretrix, vas alabastrum manibus portans, &

[b] *homil. citata.*

& vnguentum, Domini ſupra caput ef fudit. Grandem fidem, multam reuerentiam, mirandam correptionem oſtendit. Paulo ante meretrix, ſubitò pudica proceſſit, & profundis obruta peccatis, portam ſerenitatis agnouit. Et quando proſtituta lupanar exiuit, tunc diſcipulus gehennam intrauit. Quando illa mercedem ſui corporis abdicabat, tunc iſte pretium Magiſtri ſanguinis poſtulabat. Quando illa oſculabatur pedes vt ſuſciperetur, tũc iſte Domini labia oſculabatur, vt proderet. Ideò dixit *tunc*, vt non magiſtrum infirmitatis accuſes, quando diſcipulum reperis proditorem. Magis etenim virtutem Doctoris oſtendit, qui & meretricem ad obediendum, ſuo magiſterio conuolare perfecit.]

Nolim ita hæc accipias, quaſi Maria, Lazari & Marthæ ſoror, (quam pio illo miniſterio liquet perfunctã eſſe, quamuis nomen æquè ab omnibus Euangeliſtis non exprimatur): tunc primùm à vana conuerſatione, ad bonam frugem traducta ſit. Iam pridem enim hæc ipſa mulier Lucæ 7. reſipuerat, & in domo Phariſæi ſimile pietatis & humilitatis officium

cium vsurpauerat. Nec Græcos aliquos, & in his Victorem Antiochenum, [a] Titum Bostrenum, [b] Basilium Seleuciæ, approbandos censemus, qui diuersas mulieres, apud Lucam, & cæteros Euangelistas commemorari sunt arbitrari. Sed quamuis contra Appollinarem & Theodorum à Victore Antiocheno adductos, diuersam vnctionem Lucæ 7. ab ea quæ apud reliquos Euangelistas describitur, referri non dubitemus, id quod series temporum, & locus, aliáque adiuncta satis testantur: tamen vnicam apud omnes mulierem, duobus temporibus, pio erga Christum officio functam iudicamus: secuti communem Ecclesiæ sensum, quem planè labefactant, qui plures Magdalenas inuehunt, aut qui Mariam quæ in domo Simonis leprosi Christum inunxit à Maria Lazari sorore diuellunt, aut hanc ipsam, olim dictam mulierem in ciuitate peccatricem, contendunt. Quos inter Clemens Romanus [d] quem tuetur, vt potest, Turrianus, confirmans ex Epiphanio Constantinopolitano. [e] Mariam Magdalenam ex Magda Galileæ ciuitate oriundam, nobilem ac diuitem

a *in c. 14 Marci.*
b *in c. 7. Lucæ.*
c *orat 4.*
d *3. contr. c. 6.*
e *in vita Deipar.*

Google

tem mulierem, Chriſto in Galilæa pedes vnxiſſe, cum in domo Phariſæi accubuiſſet; & hanc dictam peccatricem in ciuitate. Mariam autem ſororem Marthę ac Lazari, quæ Chriſtum Bethaniæ vnxit, neque peccatricem, neque Magdalenam fuiſſe appellatam: quod ex Macario [a] Hieronymo, Chryſoſtomo, Theophilacto, aliiſque communit. Imo tres Magdalenas à Photio inuectas, addit, (tametſi non approbat) idem Turrianus. Approbarunt autem Iacobus Faber, & Iodocus Clyctouæus, quos Ioannes Roffenſis Epiſcopus & Martyr, proprio libello eius argumenti, confutatos dedit. Ego (vt dixi) quia vnicam agnoſco Magdalenam, vnicam Mariam Lazari ac Marthæ ſororem, piis inungendi Chriſtum officiis in Eccleſia celebrem, quod Chriſti prænunciatio tulerat; hanc ipſam dico eſſe, quæ olim peccatrix, iam permultum tempus piè viuens ac omnium virtutum exercitatione anteactam vitam obliterans, ad Chriſtum acceſſit, extremùm perfunctura eo officio, ex quo nequam Iudas, occaſionem arripuit abeundi ad Iudæos, & prodendi Dominum.

[a] *hom.* 12.

num. Neque minùs locum habet proposita ex Chrysostomo obseruatio, quamuis eam iam olim bonæ frugis factam, nunc venisse ad Christum dicamus. Quantum enim fuit, fœminam olim ea licentia, perstitisse in proposito immotam, & se Christo talem exhibuisse, cum discipulus initio bonus, deflexit & exorbitauit à recto?

9. Possumus & aliter vim particulæ illius tempus designantis librare. *Tunc* enim abiit Iudas, & Domini venditionem licitatum exiuit, cum Christus quod ante parenthesin de cœna Bethaniæ interpositam Matthæus præmiserat, mirabilibus sermonibus consummatis, biduo post faciendum Pascha, seque in crucem agendum præfatus esset. *Factum est* (inquit Matthæus) *cum consummasset IESVS sermones hos omnes, dixit discipulis suis: scitis quia post biduum Pascha fiet, & Filius hominis tradetur vt crucifigatur.* Sermones illi omnes quos tunc consummatos ait Euangelista, ij sunt qui immediatè ante præcesserant: de templi & vrbis excidio, de signis aduẽtus Christi & consummationis sæculi, de extremo iudicio,

&

& bonorum æterna quiete, malorum autem perpetuis ſuppliciis. Ad hos ſermones, ſubtexuit Chriſtus narrationem, de inſtante ſibi cruce & morte atrociſſima. Hos ſermones, cæteri diſcipuli eo ſenſu exceperunt quo par fuit. Solus Iudas maleficium ex erepta præda animo conceptum coquens, ſurdus ad ſalubria monita, cum his auditis compungi de teterrimo facinore deberet, maturam malitiam educturus, TVNC euolauit ad hoſtes Chriſti. Quod facile fuit, Chriſto in Hieruſalem in monte oliuarum tunc conſtituto, iuxta ſententiam ſupra poſitam. Si autem Bethaniæ fuiſſe velimus, cum Baronio & aliis, qui duas Bethaniæ cœnas duáſque Chriſti vnctiones agnoſcunt; alteram die Sabbathi peractam, alteram feria quarta qua Iudas ad concilium perrexit; facile item Iudæ fuerit, quamuis Bethaniæ cum Chriſto accumbenti in Simonis domo cum cæteris diſcipulis, concepta ob iteratam vnguẽti profuſionem à Chriſto admiſſam indignatione, egredi ex vicino oppidulo, non niſi ſtadiis quindecim Hieroſolymis abiuncto, & Iudæorum Principes adire ac renunciare quæ volebat. *Abiit.*

Digitized by Google

Abiit. Egregiè Chrysostomus [a] [Non inuitatus à Principibus Sacerdotum, nulla necessitate constrictus, sponte processit, & propria malignitate consilium genuit, scelerate mentis nullo participe conuocato.] Eadem verbatim leguntur apud Bedam. [b] Et fuit sanè diabolica peccandi ratio, quæ vel ipsam Principum Iudæorum, tametsi rabie in Christum percitorum, malignitatem superauit. Diabolicam dico, quia eo nominatim ex capite primũ Luciferi peccatum graue fuit, quod nullo prælucente ad culpam, nullo inuitante, ipse sibi peccandi author & exemplar factus, deliquit. Hanc peccandi formam vsurpauit Iudas, sponte sua & nemine mortalium incitante ad tam dirum mercimonium aggressus. Satan quidem, nefariam illam cogitationem in miseri pectus iniecerat: sed Satan sollicitare & allatrare potest, mordere, vt D. Augustinus rectè dixit, non potest nisi volentem. Quod verò Iudæ facinus, impietatem Principum Iudæorum superauerit atrocitate, argumentum duci potest, ex eo quòd cunctabundos, & metu tumultus ac negotij

[a] *homil. de prodit. Iudæ.*

[b] *in c. 14. Marci.*

exitu anxios, patefacta negotij facilitate, per oblatam discipuli & familiaris operam, timore peccandi liberauit, iisque Christum iugulandum adduxit. Quod Christus cum Pilato agens, maioris nequitiæ damnat, quàm ipsam iugulationem, verbis illis. *Qui me tradidit tibi, maius peccatum habet.*

9. *Vnus de duodecim.* Non inimicus v. g. ex Iudæis Christo infensis aliquis, non è vulgaribus discipulis; aut ex illis qui septuaginta duo erant, & secundum gradum in Christi societate occupabãt: sed ex iis qui in primo ordine collocati erãt. Vnus de duodecim, tantum & tam immane facinus mente concepit, & parturiuit. [Et hoc (ait supra Chrysostomus) auget delictum detestabile proditoris. Nam & alij discipuli erant, qui fuerunt numero septuaginta. Sed illi non tam manifestè, nec tanta confidentia sociati, nec illis interiora decreta commissa sunt. Isti autem duodecim, fuerunt probati; hæc erat caterua regalis. De hoc choro Iudas egressus est: de hac conuersatione proditor malignus exiuit. Et ideo ne quemlibet discipulum arbitreris, dicto

nume

numero, gradum discipulatus ostendit. Et non pudet Matthæum, ista conscribere, vt discas eum in omnibus seruare veritatem, nec celare ea, quæ iniuriam referre putantur.]

Hoc quàm amarum Christo fuerit, ab homine quem in tantum honorem peruexerat, tótque cumulauerat beneficiis, adeò perfidè tractari, semel & iterum apud Psaltem prænunciat Spiritus sanctus in persona Christi.[a] *Si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem vtique: & si is qui oderat me, super me magna locutus fuisset, abscondissem me forsitan ab eo. Tu verò homo vnanimis, dux meus, & notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos, in domo Dei ambulauimus cum consensu.* Aggrauatur (vt vides) scelus à longa consuetudine & conuictu, à mensa & domo eadem, à ducatu Christi siue Apostolatu, vt S. Hilarius interpretatur, ob præcessionem Apostolorum in loca ad quæ Christus erat venturus. Vnanimis dicitur, quia vt est apud S. Ambrosium,[b] [qui est vnanimis, ipse amicus est, quod vnitas animorum in amicis sit, neque quisquam detestabilior, quàm qui ami-

a *Psal.* 54.

b *3. offic. c.* 16.

citiam læserit. Vnde in proditore Dominus, hoc gratissimum inuenit, quo eius condemnaret perfidiam, quod gratiæ vicem non repræsentauerit, & conuiuiis amicitiæ, venenum malitiæ miscuerit. Itaque sic ait: *tu verò homo vnanimis, dux meus & notus meus, qui semper mecum dulces capiebas cibos:* hoc est, non potest sustineri istud, quia vnanimis appetisti eum, qui tibi donauerat gratiam. Nam *si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem vtique:* & ab eo qui me oderat, absconderem me. Inimicus vitari potest, amicus non potest. Si insidiari velit, illum cauemus cui non committimus consilia nostra: hunc cauere non possumus, cui commisimus. Itaque ad aceruandam peccati inuidiam, non dixit: Tu verò seruus meus, Apostolus meus, sed vnanimis meus: hoc est, non meus, sed etiam tuus proditor es, qui vnanimum prodidisti.] In dulcibus verò cibis, non alludicur ad Eucharistiam, quæ non accipiebatur, cum extremo Christi vitæ tempore sit porrecta; sed ad sermones & conuictum, vt docent illa Eusebij [a] de Iuda. [Ex persona ipsius dicitur illud, *qui*

a 10. de de in. n 2.

in

in idem dulces comparabas mihi cibos. Etenim ex iis ipse quoque vnus erat, qui ad arcanam qua cum suis discipulis vtebatur, Saluatoris nostri consuetudinem, spiritualémque cibum assumpti fuerant. Nam ad prophanam multitudinem, & ad turbas cum verba faceret, parabolis vtebatur. Solis verò suis discipulis, in quorum ordinem etiam Iudas admissus fuerat, apertiùs omnia demonstrabat. Ex quo illud dictum est, *qui edebat panes meos magnificabit super me supplantationem.* Et illud, *qui in idem dulces comparabas mihi cibos.* Quod sanè euidentiùs expressit. Aquila quidē sic, *qui simul dulcem comparabamus arcanum.* Symmachus autem sic, *qui inter nos communicabamus dulcem sermonis consuetudinem.*]

11. Mirum verò esse non debet, quod post congesta tot Iudæ epitheta, quibus Christi in eum beneficia continentur, Spiritus sanctus orationem illicò intercideriit, & per aposiopesim satis infrequentem, nullo verbo, abruptam periodum compleuerit. Si inimicus (inquit) ite se gessisset, sustinerem vtique. Tu verò à me tot exornatus prærogatiuis. Ap-

paret hiare orationem : Sed vt dixi, non debet hoc mirum videri. Quandoque enim ſcriptura, ſceleris alicuius atrocitatem refugiens, aut commaculari eius relatione non ſuſtinet, aut per antiphraſim tantùm exponit. Habemus luculentum huius rei exemplum in narratione de parricidio Iephte. Iudic. 11. Vbi ſcriptor ſacer, quod notauit S. Ambroſius, [a] exhorreſcẽs facti immanitatẽ, tranſiliuit illud vno verbulo, ſcribens tantùm *fecit ei ſicut voverat*. Iobi item 1. muliere maritum ad Dei maledictionem cohortata, refugit ſcriptura horrorem tam funeſtæ vocis: & pro maledictione, Dei benedictionem dixit. Verecundiam denique ſcripturæ, in impudicitate nomine luſus denotanda, obſeruauit Tertullianus. [b] Similiter igitur hoc quoque loco Spiritus ſanctus, noluit horrendam illam vocem, *prodes* aut *vendes me*, aliámve ſimilem ſacro Pſalti excidere : ſed per apoſiopeſim, maluit ineſſe lacunam prænunciationi, quàm eam commaculare tam cœnoſo verbo.

a *l. 3. de Virg.*

b *c. 6. de ieiun.*

Rurſus alibi de eadem ſceleris exaggeratione ob perſonæ tradentis conditionem

tionem, sic præloquitur Spiritus sanctus in Christi persona. [a] *Homo pacis meæ in quo speraui, qui edebat panes meos, magnificauit super me supplantationem.* Chrysostomi in eum locum glossa sic habet: [Panem vocat prædicationem Euangelicam, per quam qui Deo tunc eramus inimici, pacem cum Deo habuimus. Homo ergo pacis meæ, Iudas (quandoquidem fuerat discipulus prædicationis) in quo tantum sperauit Christus, id est, acquieuit, vt ipse comederet panes Dominicos, in catino cum ipso solùm contingens: (hoc autem faciebat Christus neque ignorans, neque proditorem aliis præferens, sed nihil ei volens relinquere, quo suam posset defendere aut excusare proditionem:) adeò in Iesum magnificauit supplantationem, vt cùm eum sæpè non inuitum supplantasset, hoc est, in eum se improbè gessisset, vt ex loculis surriperet pecunias, postea quoque ipsum Dominum per proditionem supplantare aggressus sit.] Hanc supplantationem magnificatam, ad Iudæ factum pertinere, Christus ipse Ioannis 13. exposuit, tametsi per metaphoram ex illisis

[a] *psal* 40

calcibus ductam, ingratiſſimi diſcipuli ſupplantationem expreſſerit. Allegat enim hunc ſcripturæ locum, non prout apud nos in vulgata legitur iuxta Septuaginta, ſed prout in Hebræo habetur, *Leuabit contra me calcaneum ſuum.* Quod ad impactos calces vt muli faciunt, videtur, pertinere. Niſi cũ Theophilacto, & Euthymio, aliiſque, malimus metaphoram peti à curſoribus, quos impedimentum obiectum, v.g. plantæ ſiue pedis oppoſitio, in caſum impellit. Vtraque metaphora, teterrimam atrocis facti indignitatem, aptè exprimit.

12. Quod porrò per Pſaltem, in actu (vt ita dixerim) ſignato, expoſtulat circa Iudæ teterrimam ingratitudinem, hoc ipſemet Chriſtus, per ſeipſum in actu exercito, interprete Origene expreſſit: Sic enim philoſophatur Origenes [a] de buccellæ porrectione. [Exiſtimo quòd malitiam eius multam, manifeſtam facere volens, hoc dixit; quoniam quem ſuſcepit ad menſam communem & commanducauit ei, fortè quia principio benè agebat, ipſe Ieſum prodidit, tantis honoribus ſe complectentem, & neque

[a] *tract. 25. in Matth.*

Digitized by Google

neque salis eiusdem, neque mensæ, neque panis communicati memor est factus, sed omnia illa transgrediens, propter triginta staterum promissionem, tradidit largitorem tantorum bonorum. Et hæc est verè propria consuetudo hominum nimis malorum, vt post salem & panem insidientur hominibus, maximè nihil nocentibus eis, cum quibus communicauerunt panem & salem. Denique Daniel, de quibusdam huiusmodi hominibus feralibus, & valdè malis ita prophetans dicebat: *super mensam vnam falsa loquentur.* Si autem potes spiritualẽ mensam & cibũ spiritualẽ, & Dominicã intelligere cœnã, quibus omnibus dignificatus fuerat à Christo, abundantiùs videbis multitudinẽ malitiarum eius, quibus magistrum cum cibo diuinæ mensæ & calicis, (& hoc in die Paschæ,) tradidit Saluatorem: non recordatus nec in corporalibus bonis magistri dilectionem, nec in spiritualibus doctrinam eius sine inuidia semper communicatam.]

Itaque concludere planè licet cum S. Gregorio[a] [Minorem dolorem mala ingerunt, quæ ab extraneis inferuntur.

[a] *hom. 35. in Euang.*

Digitized by Google

Plus verò in nobis ea tormenta sæuiunt, quæ ab illis patimur, de quorum mentibus præsumebamus: quia cum damno corporis, mala nos cruciant amissæ charitatis. Hinc est enim quod de Iuda traditore suo per Psalmistam Dominus dicit: *Et quidem si inimicus meus maledixisset mihi, supportassem vtique, & si is qui oderat me, super me magna locutus fuisset, abscondissem me vtique ab eo. Tu verò homo vnanimis, dux meus, & notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos, in domo Dei ambulauimus cum cõsensu.* Et rursum: *Homo pacis meæ in quo sperabam, & qui edebat panes meos, ampliauit aduersum me supplantationem.* Ac si de traditore suo apertis vocibus dicat: Transgressionem eius tantò grauiùs pertuli, quanto hanc ab eò qui meus esse videbatur, sensi.]

10. *Qui dicebatur Iudas Iscariothes.* [Quid mihi (inquit Chrysostomus[a]) eius patriam dicis? Vtinam ipsum quoque nescire licuisset. *Iudas qui dicitur Iscariothes.* Alter erat discipulus, qui Iudas Iacobi zelotes dicebatur: & ne appellatione cognominis, fiat confusio personarum, nec errore nominis proditor protega

[a] *homil. citata.*

tegatur, propterea hunc ab illo separauit: & illum quidem de animi sui virtute nuncupauit, istius malitiæ nomen abscondit. Et ideò non dixit, *Iudas proditor*, vt te doceat detractiones nescire, & accusationes declinare.] Mirabilis sanè est hæc Sanctorum Euangelistarum in Iuda nominando benignitas, & à conuitiis abstinentia: id quod alibi idem Chrysostomus [a] expendit. Numquam enim atrociore verbo aut conuitio feriunt, hominem omnibus maledictis configendum, imitati Archangeli Michaëlis modestiam, qui ne Satanæ quidem, ausus est iudicium inferre blasphemiæ. Et nisi necessitas hunc Iudam ab altero Iuda item Apostolo secernendi, adegisset eos ad addendum adiunctum proditionis, nudè haud dubiè, & absque addito, Iudam nominassent.

[a] *homil. 4. in Acta.*

Ad Principes Sacerdotum. Non latebat Iudam, cuius farinæ & furfuris essent Sacerdotum Principes. Audiuerat sæpè à Christo, audiuerat ab aliis, forsitan & ipse expertus erat, quanta eorum esset malitia & nequitia. Peruidebat quo essent in Christum affectu, & licet gratis,

vt

(vt Psaltes cecinerat, & Christus de seipso exposuit) quanto in eum odio succederentur. Neque tamẽ tam scelestam ac pestilentem societatem exhorruit, homo quem IESVS societate sua dignatus fuerat: quasi nescirẽt serpere improbitatis contagium, familiaritate atque colloquiis: multo magis transigendis simul negotiis, præsertim ex se nefariis, cuiusmodi erat ad quod Iudas se ingerebat administrum malignitatis Sacerdotum Principum.

14. *Et dicit eis.* Expectarit aliquis viso indiuiduo Christi discipulo, tot magistri miraculorum oculato teste, tot ab eo beneficiis cumulato, eius intuitu apud pios quosque benignè habito, & nunc ab eius sermonibus omni pietate conditis, ac suam per Iudæos crucem prænunciantibus, digresso ad Principes Sacerdotum, non alio consilio ad eos adiisse discipulum, quàm vt Principes Sacerdotum quos præ cæteris religione ac pietate florere oportebat, nécis Christo intentatæ redargueret, & à nefario consilio auerteret, commemoratis multis & magnis in vniuersam Iudæorum

rum gentem beneficiis, disseminatione cœlestis doctrinæ, pastione multorum millium propè ex nihilo, iugibus curationibus tam variorum ægrorum quarum ipsimet testes essent, crebris mortuorum ad vitam excitationibus, eáque præsertim quę tantos motus cõcitauerat animorum; primarij inquam inter Iudæos viri, Lazari, & fortè tunc astantis Archysinagogi filiæ, ac aliorum: Additis item scripturis luculentis, ex Lege, Prophetis, & Psalmis, quæ de Christo erant: ac denique nullo non prolato argumentorum genere, quo obfirmationem Principum quateret, & Magistri innocentiam tutatum iret. Hæc expectari à Christi discipulo intimo, per illud tempus ad Iudæorum Principes adeunte, potuerunt, aut etiam debuerunt. Audiat qui hæc expectarit, verbum ad quod obstupescant cœli, & portæ eius desolentur vehementer, Audiat infandissimi nundinatoris propudiosissimum de Magistro sensum, putentibus vocibus expressum.

Quid vultis mihi dare. Hoc fuisse verbum iniquum constitutum aduersus Christum, vt Dauid prænunciarat: notat Euse

(vt Psaltes cecinerat, & Christus de se ipso exposuit) quanto in eum odio succederentur. Neque tamẽ tam scelestam ac pestilentem societatem exhorruit, homo quem IESVS societate sua dignatus fuerat: quasi nescirẽt serpere improbitatis contagium, familiaritate atque colloquiis: multo magis transigendis simul negotiis, præsertim ex se nefariis, cuiusmodi erat ad quod Iudas se ingerebat administrum malignitatis Sacerdotum Principum.

14. *Et dicit eis.* Expectarit aliquis viso indiuiduo Christi discipulo, tot magistri miraculorum oculato teste, tot ab eo beneficiis cumulato, eius intuitu apud pios quosque benignè habito, & nunc ab eius sermonibus omni pietate conditis, ac suam per Iudæos crucem prænunciantibus, digresso ad Principes Sacerdotum, non alio consilio ad eos adiisse discipulum, quàm vt Principes Sacerdotum quos præ cæteris religione ac pietate florere oportẽbat, nẽcis Christo intentatæ redargueret, & à nefario consilio auerteret, commemoratis multis & magnis in vniuersam Iudæorum

rum gentem beneficiis, disseminatione cœlestis doctrinæ, pastione multorum millium propè ex nihilo, iugibus curationibus tam variorum ægrorum quarum ipsimet testes essent, crebris mortuorum ad vitam excitationibus, eáque præsertim quę tantos motus cõcitauerat animorum; primarij inquam inter Iudæos viri, Lazari, & fortè tunc astantis Archysinagogi filiæ, ac aliorum: Additis item scripturis luculentis, ex Lege, Prophetis, & Psalmis, quæ de Christo erant: ac denique nullo non prolato argumentorum genere, quo obfirmationem Principum quateret, & Magistri innocentiam tutatum iret. Hæc expectari à Christi discipulo intimo, per illud tempus ad Iudæorum Principes adeunte, potuerunt, aut etiam debuerunt. Audiat qui hæc expectarit, verbum ad quod obstupescant cœli, & portæ eius desolentur vehementer, Audiat infandissimi nundinatoris propudiosissimum de Magistro sensum, putentibus vocibus expressum.

Quid vultis mihi dare. Hoc fuisse verbum iniquum constitutum aduersus Christum, vt Dauid prænunciarat: notat Euse

Eusebius. [a] Et sanè prodidit his vocibus Iudas, qui eum affectus ad tam tetrum consilium ineundum impulerit. Nec obscurè pandit hoc se œstro actum, non zelo legis, non amore loci sancti, aut patriorum rituum, sed amore lucri, cuius odorem vndecumque bonum, etiam ex scelere infamissimo existimabat. [Dic Iuda (inquit Chrysostomus) [b] omnium sceleratissime, hæc te Magister edocuit? hæc tibi tantus Doctor ostendit? Ideò diuitias debere te contemnere prædicabat? Ideò admonebat, dicens: *ne possideatis aurum aut argentum aut æs in zonis vestris*, vbique tibi auidam cupiditatem pecuniarum excindens. Non hæc tibi persuadebat dicens: *si quis te percusserit in dextram maxillam, præbe illi & aliam.* Quid vultis mihi dare? O crudelitas.] Acutè quoque S. Hieronymus, [c] deprehendit in his verbis, quàm vili Iudas Christum æstimaret; cuius pretium in mentium arbitrio posuit, quasi ageretur de re nihili.

a *l. 10. de demonstr. in 1.*

b *homil. de prodit. Iudæ*

c *in c. 26. Matth.*

15. *Et ego vobis.* Tu verò in eum tibi ius arrogas in quem iuris nihil tibi esse, nosse potes. Apparet te furem esse, qui de

de re aliena iniussu Domini disponere audeas. Hic in quem potestatem tibi vẽdicas, hominum importunissime, omni humano culmine superior est: tantum abest, vt de eo quicquam statuere tanquam de tibi obnoxio valeas. Vt autem mancipium tuum esset, fásque tibi esset, de eo pro volũtate statuere reueritus anteriorum bonorum quæ tibi affatim ab eo suppeditata sunt, vbertatem; innocentissimum agnum infamibus cocis permittere, déque eo cum illis transigere, non erubescis? An eorum quibus cum agis, malignitatem, scelera, & inflammatissimum odium in personam de qua paciscéris, abs te ignoratam causabere?

Eum. Quem verò? Neque enim abs te adhuc nominatum habemus, de quo paciscéris. Quod est nomen eius, & nomen patris eius si nosti? Deus est, scelestissime, perfidissime, malignissime, omni probro & maledicto superior. Deus inquam est, in quem maleficium machinaris. Propheta est, ille inquam propheta magnus, Mosi externo habitu similis inuentus, dignitate & maiestate infinitis partibus Mosi præcellens, vt communia

premam

premam, Magiſter tuus eſt, is qui te tot beneficiorum imbribus compluit. Quis tu, quis iſte, de quo tam nequiter ac impiè cogitas conſilia? [cogitanda ſunt potiùs quàm dicenda, ne fortè quod ex his verbis aliquatenus dignum concipit anima, non explicet lingua [a]] Profer maleuolentiæ in eum tuæ cauſam. [Forſitan (inquit Chryſoſtomus [b]) quod tibi dæmonũ tradidit poteſtatẽ, quod fecit languẽtibus ſubuenire, quod mortuos ſuſcitare didiciſti.] Nulla eſt, ac ne eius quidẽ vmbra: ſed tu gratis eum habuiſti odio, gratis ad certum exitium ex mera malignitate parricidalis animi deſtinaſti.

a *Auguſt. tract. 56. in Ioan. ad illud tu mihi lauas pedes.*
b *hom. de prod. Iudæ.*

16. *Tradam.* Exclamat hic Chryſoſtomus. [O verbum totius ſuperbię, quomodò non hæſit in faucibus?] Non habeo molliora verba, quibus ad tantam truculentiam commouear. Itaque Chryſoſtomum toties iam aſſector, nec piget progredi. [Tradis eum qui cuncta conſeruat, qui dæmonibus imperat, cui obtemperant maria, cui omnes ſubiacent poteſtates? &c. Chriſtus gratis aduenit, ſanguinem ſuum pro communi ſalute fuſurus, & tu de ſanguine crudelia pacta com

componis? Quid enim crudelius isto contractu?] Verissimè, siue personas paciscentes, siue rem de qua initur contractus; siue adiuncta pactionis consideremus. Et aduertit commentarius in Marcum Hieronymo adscriptus; [a] Iudam æmulatum hoc verbo esse magistri sui vocem eiusdem typhi, *hæc omnia tibi dabo.* Iure itaque cum S. Leone exclamem. [b] [Sed tu impiissime homo, semen Canaan & non Iuda, nec iam vas electionis, sed filius perditionis & mortis, vtiliora tibi diaboli incitamenta credebas: vt facibus inflammatus auaritiæ, ad triginta argenteorum lucrum inardesceres; & quid diuitiarum amitteres, non videres. Nam etsi putabas credendum esse promissis; quæ fuit ratio, vt tantillus pecuniæ modus præponeretur acceptis? Imperabas dæmoniis, & moderabaris infirmis, honorabaris cum Apostolis: & vt finem tuę cupiditatis expleres, patebant tibi furta de loculis. Sed animum interdictorum admonitum, quod minus licuit, amplius incitauit: nec tam placuit quantitas pretij, quàm magnitudo peccati. Vnde facinus commercij tui, non ideò detestan-

[a] *in c. 14.*

[b] *serm. 16. de pass.*

dum eſt, quia Dominum viliter æſtimaſti, ſed quia Redemptorem etiam tuum, ne tibi parceres, vendidiſti. Et meritò tibi tua pœna commiſſa eſt; quia in ſupplicium tuum, nemo te ſæuior potuit inueniri.]

Ex hac verò traditione perfidiſſima, Deus abſolutionem noſtram eruit, ait S. Gregorius, [a] [per Chriſtum, cuius nos humanitas colligit, humilitas erigit, traditio abſoluit, pœna redemit, crux ſaluificat, ſanguis emaculat, caro ſaginat.] Aliter hoc diuinum cõſilium aperit Rupertus, [b] exponens quod Iob de Satana dixerat ſub typo Leuiathan, ſeruiturum ſcilicet quaſi ſeruũ ſempiternum. [Nec huic (inquit) negotio defuit malus ſeruus inſiſtens ſeruitio neceſſario. Intrauit enim in Iudam Scarioth, & egit, vt traderetur ad victimam. Hic agnus melior in illa nocte qua comedebatur ille Paſchæ veteris Agnus, per ſingulas domos, intendebat Deus vel Dei ſapientia, facere irritam venditionem, qua ſemetipſum primus homo vendiderat, tranſgrediens præceptum, vana ſibi diuinitatis ſpe propoſita. Adiuuit & hanc intentionem bonam

[a] *in lib. Sacram in præfat. ad feriam 2. poſt palmas.*

[b] *l. 2. de operibus Spiritus ſancti. c. 25.*

nam seruus hic nequam, agendo vt venderet hunc hominem traditor, qui vendendi illum ius nullum habebat.]

17. Gauisos Principes Sacerdotum, ingesta per nefarium hominem Christi comprehendēdi & Letho dandi opportunitate, Lucas & Marcus testantur: explicàtque Euthymius gauisos, tum quòd tamdiù quæsitam tot artibus & viis, hactenus frustra expetitam de Christo vltionem, sumpturi proximè videbantur, tum quòd ea ratione essent sumpturi: hoc est administro vno ex intimis. Non modò quia id ad securitatem proditionis & tumultus exclusionem conferre poterat, indicante proditore locum secretum, & horam comprehensioni aptam qua nihil à plebe iure timeretur, sed etiam quia prodi à discipulo, & intimis quoque exosum fieri, auspicium habebant non exiguum, mox faciendæ in reliquis conuersionis animorum. Facilè quippè persuadendum fœcibus populi videbatur, iustè ab externis malè multatum, quem sui abieciissent, omnium eius rationum probè conscij. Itaque oblatam rei gerendæ opportunitatem auidè arri-

piunt,& de pecunia cum Iuda paciſcuntur, Conſtitutam ei fuiſſe,non ab eo, arbitriis & taxationi Iudæorum ſtante, quod S. Hieronymus [a] notauit, expetitam ſummam triginta argenteorum, prodit Matthæus. Vile ſanè pretium ſi mercem ſpectes. [Sed qui pro nobis (ait apud Cyprianum priſcus autor) [b] triginta argenteis eſt appretiatus, intelligi voluit quanta fuerit in pretio, quod pro eo datum eſt; & in eo quod ipſe dedit pro mundo, diſſimilitudo; cum ipſe exiguo argento emptus, & venditus, tanto pretio damnatos redimeret: vt dubium eſſe non poſſit, quin pretij magnitudo ſuperaret negotium: nèc æquari poſſet damnum, quod omnino damnatio iuſta meruerat, obedientiæ Chriſti, quæ gratis vſque ad mortem progreſſa eſt, & vltrò ſoluit quod non debebat.]

a *Matth.* 26.

b *ſerm. de aſcenſ.*

Non legimus operæ vile pretium cauſatum proditorem, & auctius quid (vti aſſolet) expetiiſſe, arduitatem negotij, & neceſſitatem induſtriæ ſuæ exaggerantem: præſertim cum non dubitaret, Principes Sacerdotum nulli impenſæ parcituros, dum Chriſtū in poteſtatem ſuam veni

venire contingeret. Et quod S. Ambrosius aduertit, [a] multo pluris æstimarat vnguentum, quam oporteret [ô Iuda proditor, vnguentum passionis eius trecẽtis denariis æstimas, & passionem eius triginta denariis vendis? Diues in æstimatione, vilis in scelere.] Ita os mellitum, veréque Ambrosium. Nec dissimiliter S. Paulinus. [b] Nihil item arrhabonis nomine numeratum accepisse, sonant illa Euangelistarum, *promiserunt & pacti sunt pecuniam se daturos.* Miratur etiam S. Chrysostomus [c] pecoris huius stuporem, quod non aureos expetierit, sed argenteis oblatis contentus, nihil vltra quæsierit. Argenteos enim constitutos ei liquet, & nescio vnde in Prosperum de his agentem [d] aurei irripserint pro argenteis. Ea summa quæ & quanta esset, quærendum nunc foret, nisi infra commodiùs, exponendo pretium agri in sepulturam peregrinorum, in quem triginta illi argentei impensi sunt, de eorum valore, futura esset disputatio.

[a] *l. 3. de Spiritu sancto c. 18.*

[b] *epistol. 4. ad Seuerum.*

[c] *serm 6. in ad Philip. in mor.*

[d] *1 p. de promiss. c. 26.*

18. Indignitatem huius venditionis & emptionis, & quantum nefarius hic contractus Deum exacerbarit, exagge-

rat Amos vniuerſa ſua prophetia, iuxta probabilem interpretationem de qua c. 1. Ex parte quidem Iudæ, perſpicuum eſt ſcelus fuiſſe immaniſſimum, ſpectatis tot in eum Chriſti meritis, atque experientia mirabilium quæ in confirmationem diuinitatis Chriſti patrata viderat: vt propterea S. Chryſoſtomus, [a] repenſam Iudæ mercedem, dicat ab Apoſtolo vocatam *mercedem iniquitatis*, quod omnium vnquam admiſſarum iniquitatum, facilè Princeps fuiſſe videatur ea iniquitas: vt proinde antonomaſticè dici potuerit *iniquitas*. [Multæ enim ſunt iniquitates, ſed hac nihil vnquam factum eſt iniquius] ait ſupra Chryſoſtomus. Addit Petrus Damiani, [b] fuiſſe peccatum ex mera malitia, ideóque non meruiſſe Iudam venire ad pœnitentiam. Ex parte quoque Iudæorum, quorum de Chriſti diuinitate ignorantia fuit affectata, ſcelus fuit longe maximum; & pœna quæ ſceleris cui reſpondet, idoneus index eſt, virus ſceleris illius apertè monſtrat. In quam rem Euſebius, [c] interpretatur illud Hieremiæ 17. *Peccatum Iuda ſcriptum eſt ſtylo ferreo, in vngue adamantino, exa-*

a *homil. 3. in Acta.*

b *ſerm. de S. Barbatiano.*

c *lib. de demonſtr. euang.*

xatum

ratum super latitudinem cordis eius, & in cornibus altarium vestrorum. [Tametsi hæc non sunt apud Septuaginta, (inquit Eusebius) attamen in Hebraico textu, atque in reliquorum interpretum editionibus, item in exquisitioribus quoque ipsorum septuaginta exemplaribus, cum appositione stellularum, necessariò ea apposuimus, tanquam ea quæ nominatim ipsum proditorem Iudam significent; & peccatum quod ab illo commissum est, fieri non posse, vt vnquam aboleatur. Hoc enim mihi videtur significare illud, *peccatum Iuda, scriptum est stylo ferreo in vngue adamantino.*]

Pulcherrimè item differit in hanc rem S. Hieronymus,[a] describens Iudæorum ob Christum emptum calamitates, his præter cætera. [Vsque ad præsentem diem, perfidi Coloni post interfectionem seruorum, & ad extremum Filij Dei, excepto plãctu prohibentur ingredi Hierusalem: & vt ruinam suæ eis flere liceat ciuitatis, pretio redimunt, vt qui quondam emerant sanguinem Christi, emant lachrymas suas, & ne fletus quidem eis gratuitus sit: Videas in die quo

[a] *in c. 1. Sophon.*

capta est à Romanis, & diruta Hierusalem, venire populum lugubrem, confluere decrepitas mulierculas, & senes pannis, annísque obsit os, in corporibus, & in habitu suo iram Domini demonstrantes. Congregatur turba miserorum, & patibulo Domini coruscante, ac radiante anastasi eius, de Oliueti monte quoque crucis fulgente vexillo; plangere ruinas templi sui populum miserum: & tamen non esse miserabilem. Adhuc fletus in genis, & liuida brachia, & sparsi crines, & miles mercedem postulat, vt illis flere plus liceat. Et dubitat aliquis, cum hæc videat, de die tribulationis & angustiæ, de die calamitatis & miseriæ, de die tenebrarum & caliginis, de die nebulæ & turbinis, de die tubæ & clangoris?] Lego item diuinitùs prouisum, in pœnam nefariæ huius emptionis, vt Iudæi à Romanis vẽderentur, triginta, denario vno, vt ex Hugone Floriacensi scribit S. Anton. [a] Pulchrè Finus, [b] huc aptat illud Amos de quarto scelere super quo Iudas non est conuersus, quia vendidit pro argento iustum, & pauperem pro calceamentis, id est villissimo pretio.

[a] 1. p tit. 6. c. 1. §. 4 vel 6 c. 47 *flagelli Iudæo.* c. 11.

Video

19. Video verò inter authores certatũ, vtra ex parte hæc iniquitas terrior & horridior fuerit, Iudæve an Iudæorum. Et Franciscus quidem à Messana, [a] existimat, peccatum Iudæ fuisse longè grauius: quippe ducis vt vocatur apud Psaltem, & Apostoli, & Sacerdotis, & sacro cibo pasti, tótque beneficiis ad amorem pellecti. Eadem est Caietani sententia. [b] Contrarium tamen non obscurè [c] docet S. Thomas, & apertè Suarès, [d] qui ponderat maiorem Iudæorum pertinaciam, & quod Iudas non éx inuidia & odio, sicut Iudæi, sed ex mera cupiditate peccauerit, nec voluerit Christi cædem, eámve inferendam censuerit, vt eius pœnitentia quamuis peruersa declarauit, sed oblatam pecuniæ escam captarit: quæ omnia peccati pondus in Iudæis videntur augere, in Iuda minuere. Quid quod Iudæi, parietem inclinatum & maceriam depulsam funditùs euertunt, pretio Iudæ ad sceleris consummationem statuto, sicque misero in scelus præcipitato? Argumentum est S. Hieronymi Matth. 27. ad illud *Tunc videns Iudas*. Sic enim scribit. [Si peccauit ille qui tradidit

a *in difficilium S. Hieronymi locorum explicat. v. Iudas.*

b 3. *p. q.* 47. *art.* 6. *circa ad* 2.

c *ibidem.*

d *ad eund. articulũ.*

ſanguinem iuſtum, quanto magis Iudæi peccauerunt qui emerunt ſanguinem iuſtum, & offerendo pretium ad proditionem diſcipulum prouocauerũt.] Non diſſimiliter S. Ambroſius [a] ſic ſcribens. [O dura infidelium ſaxa verborum, ô informem laqueum proditoris! Sed deformius pretium Iudæorum, argentum improbum, quo aut emitur ad necem Iuſtus, aut venditur, Ioſeph venditus, emptus Chriſtus; alter ad ſeruitutem, alter ad mortem. Deteſtabilis hæreditas, feralis auctio, quæ aut fratrem vendit iniuriæ, aut Dominum licitatur exitio, ſalutis omnium Redemptorem. Duo igitur quæ præſtantiora ſunt omnibus, Iudæa violauit, fidem atque pietatem: ſed in vtroque, Chriſtum fidei & pietatis auctorem.]

[a] *l. 3. de Spiritu ſancto c. 18.*

Mihi ſententia prior, quæ Iudæ palmam peccati præ Iudæis, defert, magis arridet: quia notitia Chriſti multo illuſtrior erat in Iuda. Et quod ex auaritia in peccatum adeo immane prolapſus ſit, non videtur culpam eius minuere, ſed augere. Nec quod certò fortaſſis inferendam Chriſto mortem non viderit, cædis eum

eum crimine purgat: cũ generatim perſpexerit, quid iurati hoſtes toties vitæ eius inſidiati, perfecturi viderentur, potiti tam ſtudiosè quæſita victima. S. certè Hieronymus, [a] impugnans parilitatem peccatorum à Iouiniano inuectã, agnoſcere videtur, Iudam vt dignitate à Chriſto collata, ita ſcelere pręiuiſſe omnibus, qui quoquomodo aſtiterunt aduerſus Dominũ & aduerſus Chriſtum eius. Sic enim ait. [In paſſione Chriſti omnes declinauerunt; ſimul inutiles facti ſunt, & non fuit qui faceret bonum, non fuit vſque ad vnum. Audebis ne igitur dicere, ſic negaſſe Petrum, & cæteros Apoſtolos qui fugerunt, quomodò Caïpham, & Phariſæos, & clamantem populum, crucifige, crucifige talem? Et vt de Apoſtolis taceam, eiuſdem ne tibi ſceleris videbitur reus Annas, & Caïphas, & Iudas proditor, cuius & Pilatus, qui nolens compulſus eſt contra Dominum ferre ſententiam? Quanto maioris meriti fuit Iudas, tanto maioris criminis eſt: & quanto maioris criminis, tanto maioris & pœnæ.]

[a] *l. 2. contra Iouinian.*

Firmabo hunc in Iuda culpæ exceſſum

ſum, inferiùs, coniectans ſupplicium ei apud inferos conſtitutum. Secundum quid tamen Iudæorum peccatum fuit, tetrius, nempe quoad capita quæ propo. nebantur.

20. Itaque nunc abeo, ſi illud tamen non omiſerim, de quo inter Doctores controuerſiam motam video: nempe, fuerit ne hæc Iudæ & Sacerdotum pactio, ſimoniaca, non late tantùm & per quandam affinitatem cum eo crimine quod rerum ſupernaturalium venditione ac emptione admittitur, eſtque in Nouo Teſtamento, à deterrimo talium mercium nundinatore, nominatum Simoniæ vocabulo, ſed etiam preſsè ac propriè, ita vt eiuſdē omnino ſit deformitatis in genere moris. Videtur affirmare Iſidorus Peluſiota, [a] diſertè autem idem tradit Turrecremata [b] citans Gloſſam ita affirmantem cap. *qui ſtudet.* [c] Quo capite idem inſinuatur ex Nazianzeno, Simoniacos Iudæ comparante. Id quod etiam facit Taraſius. [d] Nec diſſimiliter Cyrillus Hieroſol. [e] & S. Baſilius, [f] Et accedit ratio, quia Simonia nihil aliud eſt, quàm ſtudioſa voluntas emendi vel ven

a *l* 1 *epiſt.* 425.
b *in qq ad Euang feria* 4 *Do min. palm q.* 1.
c 1. *q* 1.
d *Epiſt ad Adrianū relatus c. ecs qui* 19. 1.
e *catech.* 16.
f *epiſt.* 16.

vendendi aliquid ſpirituale, vel ſpirituali annexum. Sed Iudas habuit ſtudium vendendi Sanctum ſanctorum, eúmque emere voluerunt Iudæi. Ergo in ea pactione admiſerunt ſimoniam. Et ita etiam innuit Staplotonius.[a]

Contrarium habet Soto.[b] ſed ratione nixus admodum imbecilla. Nimirum, [quod Iudas Chriſtum gratiæ fontem non vendiderit tanquam donum ementibus vtile, ſed vt morte perimendum.] At hoc quid ad præcludendam labem Simoniæ, ex materia ducibilem. Sanè quod venditio fiat ad peremptionem inferendam, non aufert rationem veræ venditionis, in qua ratio ſimoniæ ſita eſt, cum in materiam idoneam cadit. Vnde qui hominem Chriſtianum, Ethnicis aut Saracenis ad cædem venderet, pretio auctiore quia Chriſtianus eſt, indubiè eſſet ſimoniacus vt benè cenſuit Vgolinus.[c] Æquè imbecilla eſt ratio qua alij in eandem partem vtuntur, idcircò negantes pactionem hanc fuiſſe ſimoniacam quia reſpectu Chriſti fuit actio iniurioſa & coacta, non autem commutatio voluntaria. Sed hi perperam ſuppo-

nunt,

a orat 9. catech. in iſſo fine.

b l. 2. de iuſt. q. 1. art. 1.

c de ſimon. lib. 1. c. 36. n. 3.

nunt, contractum ſimoniacum debere eſſe voluntarium reſpectu rei venditæ: cum tamen ſufficiat vt ſit voluntarius reſpectu contrahentium. Suares,[a] & Sopranis,[b] aliam addunt rationem, ex eo ductam quod ſimonia propriè dicta, verſetur circa res ſupernaturales purè creatas: Chriſti autẽ ſupernaturalitas ſita ſit in gratia vnionis, quæ eſt ordinis ſuperioris. Vnde quamuis contractus de Chriſto vendendo, ſorduerit malitia contra religionem, & reuerentiam debitam perſonæ Chriſti increatæ, non tamen malitia ſimoniæ. Sed hoc ſpecie deteriorem ſimoniæ labem, potiùs quam vulgarem, in contractu propoſito interueniſſe, probat: non autem eum eximit à generica labe ſimoniæ per obiectum ſupernaturale temporali pretio ſubiectum conſtitutæ.

[a] *l. de ſimo. nia c. 9. n. 4.*

[b] *tract. de ſimonia c. 2 n. 22.*

21. Quare dicendum eſt cũ Valentia,[c] & Bonacina[d] quamuis per analogiam quandam & affinitatem, ſimoniaci à Patribus conferantur cum Iuda: tamen idcirco preſsè ac propriè loquendo, contractum Sacerdotum & Iudæ non fuiſſe ſimoniacum formaliter, quia neutri at-

[c] *22 p. t. de ſimonia in fine.*

[d] *tract. de ſimonia q. 4. n. 3.*

ten

t endebant ad Christi ſupernaturalitatem, vel de ea quicquam cogitabant: quaſi eo titulo aliquid offerretur à Sacerdotibus, vel à Iuda peteretur, aut acciperetur: ſed præcisè inibant pactionem de Christo, tanquam de puro homine, ita vt contractus ſiſteret purè in humana Christi natura, quæ ad gratiam vnionis & diuinam perſonam perinde ſe habet, ſicut materia aurea vel argengentea calicis ad conſecrationem: ſeorſim à qua poteſt diſtrahi abſque labe ſimoniæ, cum ſit materia idonea venditionis innoxiæ, dummodò non idcircò cariùs vendatur, quia annexam habet ſpiritualem formam, ſiue conſecrationem. Dici etiam poſſit, non Christum à Iuda venditum, nec à Iudæis emptum, quod apud Iudæos inſolens fuiſſet, cum ex ſuis non haberent venales homines ſiue mancipia: ſed venditam à Iuda emptámque à Iudęis, operam in Christo poteſtati eorum dedendo locandam: quæ quod putaretur periculi plena, quia ſicut propheta habebatur, potuit triginta argenteis ęſtimari. Quod autem ea Iudæ opera peſſimè vendita, Christum reſpi

reſpiceret, inde factum eſt, vt venditus à Iuda Chriſtus paſſim dicatur, atque legatur: Operam porrò illam Iudæ, cum ſacra & religioſa non eſſet, nihil neceſſe eſt fuiſſe ſimoniæ materiam. Sicut qui expilandæ Eccleſiæ operam ſuam venderet, eſſet quidem ſacrilegus, non tamen ſimoniachus.

Carbones ignis, ſuper Judæ caput, in eius reditu ac cœna extrema, congeſti à Chriſto Domino.

CAPVT IX.

1. RECTE omninò per hoc tempus congeſtos ſuper Iudæ caput à Chriſto carbones ignis, dixit Rupertus, [a] quãuis vſtionem longè aliam ſubſecutam eſſe, quàm quæreretur, rectè addat. Res ita habuit. Non latuit Chriſtum fœda pactio, à peſſimo Mercatore inita cum Principibus Sacerdotum. Qua enim erat perſpicacitate, obtutum mentis in omnes miſeri cogitationes, nedum in facta deſi

[a] *in cap. 13. Ioan.*

Digitized by Google

defigebat. Fatuitati verò Æthiopum quam in noſtrorum relatione Æthiopica anni 1621.[a] nuper legi, vix in tractatione de tam ſerio argumento, videtur locus eſſe debere: cum per hebetudinẽ riſu non cõfutatione excipiendam, prodant in libris ſacræ ſuæ hiſtoriæ, Chriſtum quid rei cum Principibus Sacerdotum moliretur Iudas, edoctum fuiſſe per gallinam ad id ſubmiſſam, cuius fideliter omnia renunciantis, præmium fuiſſe dicunt, illicò factam ſubuectionem ſupra cœlos, & fœlicem inibi ad longa tempora gallinæ ſedẽ. Digni ſanè ſunt Æthiopes cœlum in Ornithonem vertentes qui in gallinarium paradiſum amandentur. Et mirum eſt, quomodò ſcandulam gallinariam, ad commodam gallinæ ſubuectionem Angelico miniſterio fabrefactam, non ſint commenti. Sed iocari non vacat. [a] pag. 14.

Itaque totius Iudæ maleficij conſcius Chriſtus, redeuntem ab iniquiſſima pactione ineunda, quamuis ſciret intẽtum in opportunitatem vt eum traderet, & nutrire impudentiã ſuam patiẽtia ipſius Chriſti videretur, vt S. Hieronymus[b] ad- [b] Matth. 26.

uertit, eodem tamen perditum numero & loco habuit quo priùs. Et quamuis identidem inſtantem ſuam mortem, & proditionem breui conſecuturam ingeminaret, nũquam tamen apud aliquem, de Iuda acerbius aliquid aut dixit, aut indicauit, integro propè biduo quod pactionem inter & cœnam extremam interlapſum eſt. Ac ne generatim quidem, ante cœnam extremam, patefecit ſe à diſcipulo, multóque minus ab Apoſtolo tradendum, ne reliquos ea denunciatione angeret, vt in extrema cœna contigit, cum ea Chriſti vox audita eſt. Omnes enim reliqui, tametſi innocentiæ ſuæ conſcij, humanam tamen vertibilitatem metuentes, admodùm contriſtati ſunt: quem eorum mœrorem, Chriſtus, ne eſſet diuturnior, tacita per illud biduum proditoris cõditione, benigniſſimè auertit. Interim appetiit prima dies azymorum, cuius initio feſtiuo quod ad veſperam quintæ feriæ locandum eſt, Chriſtus Dominus cum Apoſtolis, (inter quos etiámnum Iudas) extremam cœnam cœnauit, & vltimum peregit Paſcha: quo tempore multa & luculenta,

ta, Iudæ, siue amoris argumenta, siue à scelere auocamenta exhibuit, quæ considerare operępretium est. Et quanquam ne in immensam difficultatum syluam cogar subire, recidenda video quæ ad Iudam non spectant, tamen ad lucem eorum quæ nobis proposita sunt, & Christi gestorum circa Iudam illustrationem, pauca quædam interserere, non modò alienum ab instituto non erit, sed etiam necessarium.

2. Cùm igitur Iudas, pacto, feria quarta, Martij nostri 23. die inito, occasionem dedendi Christi absque turbis captaret, & regressum à concilio, Christus, solito more, & nulla offensionis significatione data excepisset, aduentauit etiam dies Iouis seu prima dies azymorum, vt aiunt Matthæus[a] & Marcus,[b] in qua ait Lucas,[c] necesse erat occidi Pascha, & in qua de facto teste Marco, Iudæi Pascha immolabant. Vocatur autem prima dies azimorum, à clausula totius diei vsualis, in qua manducabatur Pascha, & azymorum vsus inchoabatur, quod rectè vidit S. Augustinus,[d] sic scribens. [Sexta Sabbathi, dies primus azy-

a *c.* 26.
b *c.* 14.
c *c.* 22.
d *epistola* 86.

Digitized by Google

morum fuit, à veſpera incipiens : ſed Matthæus Euangeliſta, quintam Sabbathi dicit fuiſſe primam diem azymorum, quia eius veſpera ſequente, futura erat cœna Paſchalis, qua cœna incipiebat azymum,& ouis immolatio manducari.] In eius diei anteriore parte, Chriſto extra ciuitatem conſtituto, (quod in Hieroſolymitana ciuitate, non extra, fuiſſe immolandum Paſcha,Deuter 16.conſtitutum eſſet) diſcipuli à Chriſto aduocati, vt Lucas inſinuat, ad Paſcha parandum dimittendi,acceſſerunt percontantes vbi parari vellet Paſcha : (Petrum & Ioannem fuiſſe qui percontati ſunt prodit Lucas) Chriſtus enim proprio domicilio carebat, vt Victor Antiochenus ſapienter conſiderat [a] & his verbis Chryſoſtomus [b] [quia Dominus habitaculum non habebat, ideò ad eum dicunt : *vbi vis paremus tibi comedere Paſcha?* Non habemus domicilium, non habemus tabernaculum præparatum, ſuſceptaculum non eſt. Audiant quibus ædificandarum domorum cura eſt, & ambitioſarum porticuum cogitatur inſtru

a *Marci 14.*
b *homil. de prodit. Iuda.*

Digitized by Google

ſtructio: quos pretioſorum marmorum pompa delectat, & laquearium fulgentis auri concluſio. Cognoſcant Chriſtum omnium Dominum, quod locum, in quo caput reclinaret, non habuit. Et ideò cùm diſcipuli interrogant, & dicunt: *vbi vis paremus comedere Paſcha?* non illud quod noſtrum eſt, ſed interim Iudæorum. Et illud quidem diſcipuli præparabant. Iſtud autem quod noſtrum, ipſe conſtituit: & non ſolùm conſtituit, ſed & ipſe factus eſt Paſcha.]

213. Carens itaque domicilio Chriſtus, eoſdem Petrum ac Ioannem in ciuitatem ablegat, ad quendam cuius famulum lagenam aquæ portantem inuenturi eſſent ad vrbis portas, vt eum conſecuti & donum introeuntes, patrifamilias renunciarent Magiſtri nomine, inſtare ſui diſceſſus ex hac vita tempus, ideóque cum Apoſtolis, non cum eo, (quod ſingulæ familiæ ſingulos agnos immolare aſtringerentur) ſed apud eum ſeu domi eius, Paſcha immolare ſub veſperam velle. Illum autem mox acquieturum prænunciat Chriſtus, & oſtenſurum cœnaculum grande ſtratum in quo

morum fuit, à veſpera incipiens : ſed Matthæus Euangeliſta, quintam Sabbathi dicit fuiſſe primam diem azymorum, quia eius veſpera ſequente, futura erat cœna Paſchalis, qua cœna incipiebat azymum,& ouis immolatio manducari.] In eius diei anteriore parte, Chriſto extra ciuitatem conſtituto, (quod in Hieroſolymitana ciuitate, non extra, fuiſſe immolandum Paſcha,Deuter 16.conſtitutum eſſet) diſcipuli à Chriſto aduocati, vt Lucas inſinuat, ad Paſcha parandum dimittendi,acceſſerunt percontantes vbi parari vellet Paſcha : (Petrum & Ioannem fuiſſe qui percontati ſunt prodit Lucas) Chriſtus enim proprio domicilio carebat, vt Victor Antiochenus ſapienter conſiderat [a] & his verbis Chryſoſtomus [b] [quia Dominus habitaculum non habebat, ideò ad eum dicũnt : *vbi vis paremus tibi comedere Paſcha?* Non habemus domicilium, non habemus tabernaculum præparatum, ſuſceptaculum non eſt. Audiant quibus ædificandarum domorum cura eſt, & ambitioſarum porticuum cogitatur inſtru

a *Marci 14.*
b *homil. de prodit. Iuda.*

ſtructio : quos pretioſorum marmorum pompa delectat, & laquearium fulgentis auri concluſio. Cognoſcant Chriſtum omnium Dominum, quod locum, in quo caput reclinaret, non habuit. Et ideò cùm diſcipuli interrogant, & dicunt: *vbi vis paremus comedere Paſcha?* non illud quod noſtrum eſt, ſed interim Iudæorum. Et illud quidem diſcipuli præparabant. Iſtud autem quod noſtrum, ipſe conſtituit: & non ſolùm conſtituit, ſed & ipſe factus eſt Paſcha.]

3. Carens itaque domicilio Chriſtus, eoſdem Petrum ac Ioannem in ciuitatem ablegat, ad quendam cuius famulum lagenam aquæ portantem inuenturi eſſent ad vrbis portas, vt eum conſecuti & donum introeuntes, patrifamilias renunciarent Magiſtri nomine, inſtare ſui diſceſſus ex hac vita tempus, ideóque cum Apoſtolis, non cum eo, (quod ſingulæ familiæ ſingulos agnos immolare aſtringerentur) ſed apud eum ſeu domi eius, Paſcha immolare ſub veſperam velle. Illum autem mox acquieturum prænunciat Chriſtus, & oſtenſurum cœnaculum grande ſtratum in quo

pararent neceſſaria ad Paſchæ celebrationẽ. Mendicaſſe in hoc actu Chriſtum, diuinat Catharinus. [a] Sed rectè negat Cajetanus [b] & Boudinius. [c] Meliùs Euthymius [d] authoritatem Chriſti hinc colligit. Porrò innominatũ illum hominẽ, fuiſſe de Chriſti occultis diſcipulis, cẽſent nõnulli: quod Chryſoſtomus non admittit, [e] cuius hæc eſt oratio. [Cur ad ignotũ eos hominem ire iuſſit? Oſtendere quoque voluit, potuiſſe ipſum paſſionis tormenta euitare. Nam qui mentem illius verbis ſolùm induxit, vt ipſum cum diſcipulis vellet ſuſcipere, quid feciſſet crucifigendus, ſi pati noluiſſet? Pariter etiam de aſina fecit. *Si quis enim aliquid dixerit*, inquit, *dicite, quia Dominus, eius indiget.* Hic autẽ, *magiſter dicit apud te cũ diſcipulis meis paſcha facio*, dicendũ præcipit. Ego verò non id ſolùm admiror, quia ignotus erat, ſed illud multò magis ſtupeo, quia bellum acerrimum, & inimicitias primatum hac ex re incumbere ſibi videns, omnibus his neglectis, libenter obtemperauit. Cæterùm quia ignotus erat, ſignum eis dedit, quale de Saule Propheta dicẽs: *Inuenies hominem aſcenden-*

a *apud Sixtum l. 6 annot. 18.*
b *apud eundem.*
c *in compendio vitæ Chriſti c. 21.*
d *Matth. 21. & 26*
e *hom. 82. in Matth.*

dentem & vtrem habentem. Hîc verò, *aquæ amphoram portantem.* Tu autem perpende rursus, quomodò virtus eius apparet. Non enim solùm dixit, *apud te facio Pascha:* Sed illud proposuit, *tempus meum propè est:* Quod fecit partim, quia volebat crebrò passionis memoriam discipulis inculcare, vt hac præmeditatione corroborati minùs turbarentur: partim vt tam suscipienti, quàm Iudæis ac cæteris omnibus ostenderet, quod semper dixit; non inuitum se ad passionem accedere. *Cum discipulis autem meis* dicit, vt & sufficiens fieret præparatio.] Videlicet eorum quæ Exodi 12. distinctè præscribuntur. In quam rem numerati à Iuda ex loculis, Christi iussu, necessarij nummi; ad agnum, lactucas, panes azymos, & similia celebrationi necessaria comparanda. Nam quod Dominus ille domus ad quem Petrus & Ioannes ablegati sunt de suo sumptus in Phase à Christo celebrandum liberaliter contulerit, scriptura non dicit: & solitum Christum, Iudæ impensas necessariis in diem festum comparandis indicere, constat ex Apostolorum sensu, de Christi ad Iudam

verbis in cœna extrema. Non eſt autem ipſe Iudas ad hoc miniſterium ablegatus, quod ratione procurationis concreditæ videri poterat ſatis conſentaneum, ne homo intentus in facinus proditionis, Iudæorum Principes de loco celebrandi Phaſe commoneret, & ſacræ illius cœnæ myſteria diſturbaret. Hac ipſa namque ex cauſa quod notauit Theophilactus,[a] & Euthymius,[b] noluit Chriſtus ſignatim indicare nomen illius patrisfamilias in cuius cœnaculo erat Phaſe celebraturus. (Quanquam S. Ambroſius aliò id refert,[c] nempe ad ignobilitatem & paupertatem hoſpitis, quam cœnaculum grande ſtratum videtur redarguere:) ſed datis ſufficientibus indiciis quæ Iudas non poſſet deprehendere, binos illos diſcipulos, ad innominatum hunc hoſpitem amandauit.

a *Luc.* 22.
b *Matth.* 26.
c *libro* 10. *in Lucam.*

4. Eos Chriſtus, eadem die ſub veſperam, vt Marcus[d] prodidit, ad Phaſe celebrandum, cum reliquis Apoſtolis inter quos Iudas erat, eſt conſecutus. Ex quo videtur colligi probabiliter poſſe, nihil fuiſſe neceſſe, patrem familias, (cuiuſmodi reſpectu cœtus Apoſtolici erat

d *c.* 14.

Chri

Christus Dominus) immolare agnum: sed dummodò ab aliquo ex familia, totius familiæ nomine mactaretur, satis fuisse ad legis impletionem. Nam si vespere facto Christus venit, vt Marcus ait, & vespere facto discubuit, vt testatur Matthæus; videtur, cum venit, agnum Petri ac Ioannis opera iam mactatum & assum reperisse. Quanquam licet cum Francolino,[a] non omnino exiguam latitudinem in vespertino tempore agnoscere, vt Christus præsens mactationi & infixioni agni intra veru, instantis mortis suæ figuram & ipse conspiceret, & discipulis aperiret. Nam & infixionem illam agni, typum crucifixionis fuisse, prę clarè in hunc modum tradit Iustinus agens cum Tryphone Iudęo [Illud quod agnus totus assari iubetur, crucifigẽdum Christum significabat. Siquidem agnus ille, in crucis formam expansus, assatur. Alter enim rectus paxillus, ab imo vsque caput traijcitur, alter item transuersus per occiput, cui armi agni alligantur.] Itaque ita perfodiebatur agnus, veru in trucum corporis immisso, vt tam priores eius pedes, qui manus referunt, quàm posterio-

[a] *l. 1. de horis Canonicis c. 20.*

res,bacillis in volas infixis, diuaricati extenderentur. Vnde veru crucis ſtipitem, bacilli verò tranſuerſum lignum apertiſſimè deſignabant. Et eſt qui obſeruet, [a] neſcio quid vulnerum perpetuò gerere agnos, in mediis pedum volis: non diſſimili ratione quàm Chriſtus verus agnus, fixuras clauorum etiam rediuiuus, manibus & pedibus,innocentiæ confixæ illuſtriſſimum monimentum, perpetuò prætulit.

a Franc. Lucas Matth. 26. v. 19.

Quòd autem ad veſperam prædictæ diei, immolatũ agnum dixi,magnis omnino ſacramentis grauidum, agnoſcunt Patres.Pulchrè author operis de Chriſti oper. card. [b] [Certa data eſt ex lege diſtinctio, quæ eſſet Paſchalis oblatio, & tempus,& locus, & modus, quando, vel vbi, vel quomodò ſacra deberet hoſtia immolari. Victima,agnus,locus, vna per ſingulas familias domus, caro non elixa, ſed aſſa, hora veſpertina. Hæc cum eo tempore fierent in figura, quod nos in veritate agimus, typicè loquebantur: & diſrupto in Chriſti morte templi velamine, verus agnus ſolus inter filios hominum ſine macula Chriſtus, ætate vltima,

b ſerm. de reſur.

Digitized by Google

ma, in qua mundi vesperascit conditio, ab vna populi Christiani familia, in vnitate Ecclesiæ, affus in Cruce, proiectis foras hæreticorum fermentis, sinceræ fidei solidata compagine, inconsumptibiliter editur, creditur, & tenetur. Noua & vetera sub hoc nomine conuenerunt.]

5. Illud de vltima ætate mundi, notatum quoque est à S. Cyrillo [a] qui quintam diem qua Christus vltimam cœnam cœnauit, & typicam ac veràm filiorum Dei escam exhibuit, probè respondere ait, cum quinta, id est postrema mundi ætate.

a *l. 3. de ador. pag. 62.*

Quomodo verò figura, expresserit quod prænunciabat disce ex Ambrosio [b] ad illud *adiuuabit eam Deus manè diluculo*, sic enim scribit. [Vide mysterium, vespere passus est Christus. Ideò & secundùm legem ad vesperam agnus occiditur: manè surrexit. Sic enim scriptum est: *vna autem Sabbathi, venit Maria Magdalene, prima luce ad monumentum, cùm adhuc esset obscurum, & vidit lapidem amotum ab ostio.* Ad vesperam mundi occiditur, deficiente iam luce: quia in tenebris erat hic totus mundus, & maior

b *in psal. 45.*

Digitized by Google

ioribus fuiſſet tenebrarum ſqualoribus inuolutus, niſi Chriſtus nobis è cœlo lux æterna veniſſet, innocentiæ tempora generi refuſurus humano. Paſſus eſt ergo Dominus Ieſus, & ſanguine ſuo noſtra peccata donauit, lux refulſit conſcientiæ purioris; & dies reſplenduit gratiæ ſpiritalis. Vnde & Apoſtolus ait; *nox præceſſit, dies appropinquauit.*]Nazianzemus ad eandem mentem. [a] [Nos agnum comedemus, ad veſperam quidem, quoniam in ſæculorum fine Chriſti paſſio contigit, quandoquidem veſpere quoque, peccati videlicet caliginem diſcutiens, diſcipulis ſacramentum impertit.] Egerat paulò ante de agno illo, Chriſti, typo, præclarè de more ac ſapienter. Pulcherrimè quoque de veſpera diei præſignante mundi veſperam in huius Sacramenti inſtitutione, Etherius & Beatus diſputantes aduerſus Elipandum. [b]

a *orat.* 42.

b *lib.* 1.

6. Nihil admodum in ſuperioribus obſcurum occurrit, præterquàm quod de die quo Chriſtus agni eſum & Paſchæ celebrationem peregit, poſitum eſt. Qui cùm ſit cardo, quo vertuntur omnia quæ de multiplicibus Chriſti in Iudam offi

officiis, & extrema miseri tabie constituturi sumus, operæpretium est vt diligenter stabiliatur, & discussis offuciis quas aliqui offuderunt, luce liquidiore perfundatur. Obseruandum ergo in primis est, quod optimè tradit Theorianus,[a] & attigit quoque S. Ambrosius,[b] Episcopis Æmiliæ de legitima Paschatis celebratione doctrinam tradens, aliter apud nos numerari menses, quàm olim apud Hebræos. Constat enim mensem apud Hebræos inchoari & numerari semper à nouilunio: Idémque apud eos esse primam, secundam, tertiam lunam, quod primum, secũdum, tertium mensis diem. Porro primus Hebræorum mensis, quo celebrandum erat Pascha ex lege lata Exodi 12. is est in quo est principiũ veris, quod inter nostrũ Martium & Aprilẽ eadit. Huius primi mensis die 14. immolandum erat Phase. Quãquam si dies illa decima quarta mẽsis lunaris, præteriisset ante vernum æquinoctiũ, tunc mẽsis ad quem luna illa decimaquarta pertinebat, non habebatur anni primus, sed vltimus: ac proinde ea luna decima quarta, non erat Paschalis, quia nõ erat luna decima quarta mensis primi: sicut fuisset, si æqui-

a *legat. ad Armen. pag. 33.*
b *epist. 83.*

no ctium cecidiſſet in ipſam decimam quartam Lunam, vel in quamcumque aliam antecedentem. Hanc fuiſſe diuinam inſtitutionem, vt primus menſis Hebræorum in ordine ad celebrandum Paſcha, is cenſeretur, cuius luna decima quarta caderet in ipſum æquinoctium, vel proximè poſt illud, tradit diſertè Anatolius Laodicenus apud Euſebium,[a] & Beda,[b] quibus latè aſtipulantur Pererius,[c] Azor,[d] Clauius,[e] ac Suares.[f] Itaque decimaquarta die primi menſis lunaris, non autem vllo anteriori die, immolabatur Phaſe apud Hebræos, & ſimul dabatur initium feſto azymorum. Quæ cauſa eſt, cur ſæpè feſtum azymorum, & feſtum Paſchatis, ſeu celebrationis Phaſe, accipiatur pro eodem: etiamſi diuerſa eſſe duo illa feſta, perſpicuum ſit, cum ex eorum diſcriminibus quæ proferunt Toletus,[g] & Suares,[h] tum apertè ex cap. 23. Leuit. verbis illis. *Menſe primo, quarta decima die menſis, ad veſperam, Phaſe Domini eſt, & die decima quinta, ſolemnitas eſt azymorum.* Initium ergo ſolemnitatis azymorum, fiebat ab ipſa veſpera decimæ quartæ diei, & per ſeptem

a 7. *hiſtor* c. 26. *alias* 18.
b *l de ratione tēp. à* c. 43.
c *in* c. 12. *Exodi diſp* 1. d. 2. *l.* 1. c. 3. *&* 4.
e *in Calend. expl.* c 1. *& in apol. l* 1. c. 1.
f *l. de feſti l.* 6. *à n.* 15.
g *in* c 7. *Ioan. ad not.* 2.
h *t.* 2 3. *p. d* 40 *ſ* 2.

septem dies perdurabat, exulante vndecunque ex Hebræorum domibus, fermento. Immolatio autem ac esus agni, siue celebratio Phase, fiebat in eadem posteriore vespera quartæ diei, primi mensis Lunaris: id est in ea vespera quæ erat initium festiuum solemnitatis azymorum, non autem in anteriori vespera, quæ diei quo Pascha immolandum erat festiuum initium dedisset, si totus ille dies festus foret. In quo non placent, qui contrarium latè tradunt, Luysius Legionensis, eiúsque gentilis Basilius, [a] quos latè reiiciunt Ribera, [b] Vasques, [c] Suares, [d] & alij quos isti proferunt. Porrò quod indistinctè dixi, immolationem & esum agni, quibus celebratio Phase continebatur, fieri oportuisse in vespera Lunæ quartæ decimæ mensis primi; ita accipiendum est, vt esus agni immolati restringeretur ad finẽ Lunæ quartæ decimæ; ab initio scilicet noctis, diem quartam decimam consequentis, vsque ad noctem illam mediam, vt DD. passim tradunt Exodi 12. Immolatio tamen, fieri posset in vespera quartæ decimæ Lunæ, priusquàm nox aduenisset: non tantùm

a *opusculis de legitimo temp immolationis agni Typici.*
b *l. 5. de templo c. 3.*
c *3. p. disp. 172. c. 6. & 11.*
d *t. 33 p. d. 41. s. 1.*

tùm in crepuſculo nocturno, quod vix per horam durat, fuiſſetque tempus iuſto arctiùs ad immolandum & aſſandum agnum, ſed vel toto pomeridiano tempore diei decimæ quartæ, vt Ianſenio placuit [a]; vel vt Caietanus [b] rectiùs tradit, inclinante iam die illa decima quarta, & ad occaſum vergente, putà ſub horam tertiam pomeridianam: quod tempus non rarò in ſcripturis nomine veſperæ deſignatur, ac nominatim Matthæi 14. & Luc. 9. Quia tamen eſus agni præcipua actio erat totius illius myſterij, iſq; in vèſperam preſsè acceptã diei decimę quartæ, atque adeò in feſtiuũ initiũ diei decimæ quintæ, & primæ azymorum, differendus erat, propterea Phaſe celebratio, diei decimę quintę aſſignari ſolet.

a c. 129. concor.
b Exodi 12.

7. Vbi obiter notanda eſt polyonimia vocum *Phaſe*, & *Paſchatis*: quarum prior, eſt vox Hebræa, poſterior Chaldaïca, idémque ſignificant. Nam propriè, ſignificant feſtum inſtitutum in memoriam tranſitus Angeli, percutientis Ægyptiorum primogenitos: In cuius etiam beneficij memoriam, erat tunc celebrandum & comedendum ſacrificium Phaſe

Phaſe, quod fuiſſe verum ſacrificium, agnoſcunt innumeri Patres apud Bellarminum[a]. Aliàs verò extenſa eſt vox *Phaſe* ſeu *Paſchatis*, ad deſignationem agni tunc immolati, ac etiam ad deſignationem dierum azymorum, quorum initium cum eo eſu Phaſe coniungebatur. Vnde ipſa luna decimaquarta, aliquando in Euangeliis, à calce diei, legitur vocata prima dies azymorum. Tandem extenſa etiam eſt ea vox ad ſignificationem victimarum quæ per ſeptem dies offerebantur. Ex quibus vides, rectè monuiſſe circa hoc S. Auguſtinum, [b] Paſcha non idem ſonare quòd paſſionem: nec deriuari à Græco verbo πάσχειν. Quomodò tamen apud pleroſque inualuerit ea huius nominis notio, eleganter aperit Nazianzenus [c] quem audire iuuerit.

[a] *l. 1. de Miſſa c. 7.*

[b] *in Pſal. 140. in fine & trac. 55. in Ioan. initio.*

[c] *orat. 42.*

[Hoc paſcha, hoc inquam: magnum & venerandum, Paſcha ab Hebræis iuxta eorum linguam nominatur: (quæ vox tranſitum ſonat) hiſtorica quidem ratione, propter Iſraëlitarum ex Ægypto in Chananæam regionem, fugam & migrationem: Sin autem ſpiritualem ſenſum ſpectemus, propter noſtram ex his

inferioribus ad ſuperiora, atque ad promiſſionis terram, progreſſionem, & aſcenſum. Quod verò in permultis Scripturæ locis accidiſſe comperimus vt vocabula quædam ab obſcuriori ſenſu ad apertiorem, atque à duriori ſono ad elegantiorem commodioremque immutata ſint, idem hîc quoque contigiſſe animaduertimus. Quidam enim, ſalutiferæ paſſionis nomen hoc eſſe arbitrati, ac deinde per literæ φ in π, & χ in χ mutationem, hanc vocem ad linguam Græcam accommodantes, hunc diem Paſcha nominarunt. Atque hæc vox poſteà, conſuetudine atque vſu confirmata eſt, multitudine videlicet hoc verbum, vt magis pium, calculo ſuo comprobante.] Hactenus Nazianzenus. Hæc omnia ab iis qui de Paſchate ex inſtituto differunt pleniùs confirmantur, quos inter videndi Serarius, [a] & Toletus, [b] Ribera, [c] & Francolinus [d]. Quantoperè autem ad inſtitutum faciant, ſequentia docebunt.

Sic conſtituta die celebrandi apud Iudæos Paſchatis ex diuina lege, vt conſtet quo præcisè tempore Iudas calcaneum contra Magiſtrum perfidiſſimè

leua

a *in c. 5. Ioſue à q. 16.*
b *in c. 13. Ioan. annot 3.*
c *in idem caput.*
d *l. de horis canon. c. 71. v. 72.*

leuauerit, addendum est, & Christum Dominum ea die quam lex indicebat Pascha celebrasse, & Iudæos qui eo anno Hierosolymis degebant idem præstitisse, tempore per legem constituto. In vtroque puncto sunt qui reclament; ac proinde quod diximus, stabiliendum breuiter est, ne quæ mox inædificabimus, mole ruant sua. Christum itaque, præstitutum à lege tempus celebrandi Paschatis seruasse, atque adeò exeunte luna decima quarta primi mensis, (quæ eo anno fuit quinta feria,) celebrasse Phase, inchoata iam festiuitate azymorum; non dubitabit, qui Christum per omnem vitam legis obseruantissimum nouerit: quem incredibile est, in extremo illo vitæ actu, Iudæis in omnem calumniãdi occasionem intentis, tam plausibile calumniæ argumentum subministrare voluisse; conscium quidquid aduersus receptum vsum aut legem fecisset, minimè celandum, cùm esset in excubiis proditor, & domestici eius apud quem Pascha celebrabat, rei nouitate perculsi renunciaturi haud dubiè essent Sacerdotibus, quod factum à Christo

agnouissent præter morem, & patria instituta. Itaque quod SS. Matthæus & Marcus, aiunt, discipulos ad Pascha parandum à Christo missos primo die azymorum, ineptè quidam Sectarij à Sanctesio adducti, censuerunt [a] accipiendum de primo die artificiali quo Iudæi vescebantur azymis: coacti inde, negare, Christum comedisse agnum Paschalem: & Pascha ad quod parandum missi sunt discipuli, ridicula vocis improprietate peruertere. Sed vt optimè explicat Victor Antioch. [b] accipiendum est de ipsa luna decima quarta, qua exeunte incipiebat celebratio Phase, & vsus azymorũ, in nocte quæ habita ratione diei naturalis, spectabat ad lunã decimã quartã habita autem ratione diei festiui consequentis spectabat ad lunam decimam quintam, qui erat intrinsecè primus dies azymorum, & festum Paschatis: vt propterea S. Ioannes cœnam Christi vltimam describens, dicat eam ante diem festum Paschæ, à Christo factam. Nimirum quia licet primus azymorum, idémque Paschatis dies, inciperet à vespe-

ra

a *repetit.* 1 *c.7.*

b *Mar.14.*

Digitized by Google

ra decimam quartam diem claudente, vti apud nos pro officio Ecclesiastico assolet: tamen ea portio diei decimæ quartæ exeuntis, siue noctis eam consequentis, non erat propriè dies festus Paschæ, aut dies azymorũ solemnis. Sicuti etiam apud nos, pars illa peruigilij in qua officium diei sequentis à primis vesperis inchoatur, non est solemnis & festiua, nisi ratione officij, non autem per cessationem à seruilibus, quod in Iudæorum festis similiter obseruatum, discimus ex Iosepho.[a]

8. Itaque nullum dissidium est, inter Ioannem, asserentem, Christum cœnam vltimam cœnasse & agnum edisse ante diem festum Paschæ: ac Matthæum & Marcum, asserentes id factum prima die azymorum. Quos aliqui Græci vt S. Thomas refert,[b] per indignam Christianis licentiam, scribendo falsos, & à Ioanne correctos, garriunt. Reuerentiùs alij quidam Græci, sed tamen incommodè, vt Ioannem cum cæteris conciliarent, finxerunt, Christum præscium impedimẽtorum tempore legitimo celebrandi Paschatis apponendorum, præueniisse

a 16 *antiq. c.* 10.

b *in* 4 *d.* 11. *q* 2. *art.* 2.

tempus lege constitutũ, sicque ante diẽ festum Paschę vulgarem,& legalem,qui futurus erat exeunte luna decima quarta,atque adeò exeunte luna decima tertia quæ eo anno erat dies Mercurij, celebrasse Phase. Quod comminiscuntur, vt astruant Christum in cœna Eucharistica tunc celebrata,adhibere potuisse panem fermẽtatum,qui tunc, nondum inchoata azymorum festiuitate,minimè exulabat ex Hebræorum domibus. At hanc non esse Ioannis cum cæteris conciliationem , sed aliorum Euangelistarum apertam reiectionem, perspicuè liquet, ex eo quod disertè S. Marcus testetur, Christum feciſſe Phase prima die azymorum. Similitérque ex eo quod S. Lucas, conceptis verbis dicat, Christum de parando Phase mandatum dediſſe, cum veniſſent dies azymorum , quando necesse erat occidi Pascha. Neque iuuat
ac.18. hos Græcos quod Ioannes [a] ait, Principes Sacerdotum, qua die Christus passus est, noluisse prætorium subire, vt non contaminarentur, essentque habiles ad manducandum Pascha , quod tamen iam Christus tunc manducauerat. Hoc

in

inquam Græcorum causæ non commodat. Nam Pascha, quod illi Iudæi vt manducarent, ingressu prætorij abstinebant, non erat agnus Paschalis, sed alia sacrificia quæ per septem dies azymorum fiebant; & vt habetur ex c. 16. Deuteron. nomen quoque Paschæ sortiebantur.

Iam verò quod Iudæi quoque, in tempore per legem constituto Pascha eo anno celebrarint, perspicuum videtur ex S. Marco qui diserte ait, Christum primo die azymorum, *quando* Iudæi *Pascha immolabant*, mandasse suis, vt Pascha ipsi quoque pararent. Eadem est communis Patrum sententia, quos latè adducit Suarez,[a] & Vasques,[b] ac Henriques.[c] Fusè quoque pro hac parte disputant Abulensis,[d] & Pererius[e] & Francolinus,[f] ac Antonius Peres.[g]

9. Non me latet, in contrarium abiisse graues recentiores Maldonatum,[h] Marianam,[i] Iansenium,[k] Ioannem Lucidum,[l] Catharinum aduersus Caietanum,[m] post Burgensem.[n] Censuerunt enim, eo anno quo Christus mortuus est, Iudæos ob aduentum Sabbathi statim post decimam quintam lunam, tran-

a *t. 2. 3 p d 40 s. 4.*
b *d 172 3. p. c. 5.*
c *l. 8. summa c. 10*
d *2. p. defenso.*
e *in c. 13. Ioan. disp. 7. & seqq.*
f *l. de horis Canon. c. 51. & seqq.*
g *controu. 4 in uäg. cap. 18.*
h *in c 26. Matth.*
i *opusculo de die mortis Christi c. 18.*
k *c. 128. concor.*
l *tract. de vero die pass. Christi.*
m *l. 2. in notis ad comment. in c. 14. Marci.*
n *in addit. ad c. 26. Matth.*

ſtuliſſe eſum agni in lunam decimam quintam veſpertinam, & luna decima ſexta ſimul celebraſſe feſtum azymorum, ſiue Paſchatis, & Sabbathum: eo quod ex antiqua apud eos traditione, nunquam duo feſti dies eſſent apud Iudæos continenter celebrandi, ne in tanta Iudæorum per dies feſtos vacatione à neceſſariis operibus, & ciborum paratione, nimiùm grauarentur duobus feſtis ſibi continenter ſuccedentibus. Idque vt ſine incommodo contingeret, ferunt calendarium Eccleſiaſticum, ab iis quorum intererat, ita aptatum fuiſſe, vt ſi aduenerent Paſcha iuxta curſum dierum Aſtrologicum, luna decima quarta incidente in feriam quintam, fore eo anno celebrandum feria ſexta, numerarent initio primi menſis tanquam primam, eam lunam quæ numerari debuiſſet ſecunda, & ſic conſequenter: ita vt decima quarta luna, diceretur quæ aſtrologicè dici debuiſſet decima quinta, & in eius veſpere faciendam indicebant immolationem Phaſe; ſicque dies craſtina, quæ erat prima azymorum & feſtum Paſchę, concurrebat cum Sabbatho, atque ita non

non celebrabant simul duo festa. Ad impediẽdam igitur duorum festorum continuatam successionem, authores cum quibus agimus, sic factum putant eo anno quo Christus obiit. Videturque id posse confirmari, eo quod Pentecoste quæ à Iudæis celebranda erat die proximè consequente festum azymorum, incidit eo anno in Dominicam. At iuxta sententiam positam, Pentecoste Iudæorum, ac proinde etiam descensus Spiritus sancti quæ in ea contigit, incidisset in Sabbathum.

10. Sed hæc omnia nituntur ruinoso fundamento. Nempe mutationi festi & aptationi Calendarij ad vitandam successionem immediatam duplicis festi, ne populus nimium grauaretur. At constat eam mutationem, à Rabbinis non ita antiquis confictam, ignotam fuisse Hebræis antiquioribus, Philoni, Iosepho & aliis: qui etiam testantur duos festos dies continenter à Iudæis celebratos. Ita enim videre est apud Iosephum. [a] Prætensum verò populi grauamen, inane planè est. Licuit enim in festis quibuscũque, dempto Sabbatho, vt Francolinus [b] fusiùs pro-

a 13 *antiq. c. 16.*
b *l. de hebris canon. c. 65. & 66.*

sequitur, parare cibos, & operibus pietatis vacare, vt mortuorũ sepulturæ, & ad id necessaria paráre ac emere. Sícque festum Paschale; siue primus dies azymorum, dicebatur paraſceue Paschæ, id est dies paschalis quo præparabantur necessaria ad Sabbathum incidens intra tempus paschale. Quod non video cur adeò improbarit scriptor pererudítus.[b]

[b] *Dyonis. Petauius ad hæresim 51. S. Epiphanij.*

Tandem Pentecosten Iudaïcam eo anno quo Christus obiit, incidisse in diem Sábbathi, nihil est quod vetet admittere: quamuis ex traditione certum habeamus, Pentecostem Christianam de qua agit S. Lucas,[c] incidisse in diem Dominicum. Et ita plerique apud Antonium Peres.[d] Potest tamen etiam dici cum Bellarmino,[e] & Francolino,[f] Pentecosten quoque Iudaicam incidisse in Dominicam: Quia cum secundus dies azymorũ erat Sabbathũ, dies qui interponendi erant inter Pascha & Pentecostem numerabantur tantùm à tertia die azymorum. Sícque à die occisi agni veri, ad diem vsque Pentecostes, qui est dies vulgatæ solemniter Christianæ legis, dies quinquaginta interfluxerint: æquè

[c] *Actorum 2. initio.*

[d] *Athen. in Act. 1 c. 11.*

[e] *l 4. de Euch. c. 8.*

[f] *l. de horis Canon. c. 84*

æquè ac olim à die immolatæ ouis typicæ, vsque ad diem acceptæ in Sina legis, dies quinquaginta interfluxisse in huius mysterij præsignationem accuratè obseruat S. Augustinus: [a] tanti faciens huius mysteriorum veterum atque nouorum consonantiæ intelligentiam, vt exclamet. [Quis hanc lætitiam diuinorum Sacramentorum, cum sanæ doctrinæ luce clarescunt, non præferat vniuersi mundi huius imperiis, etiam inusitata fœlicitate pacatis? Nonne tanquam duo Seraphin clamant ad inuicem, concinentiã laudis altissimo: Sãctus, Sanctus Sanctus Dominus Deus Sabaoth: ita duo Testamenta fideliter concordantia, sacratam concinunt veritatem Deo? Occiditur ouis, celebratur Pascha, & interpositis quinquaginta diebus, datur lex ad timorem scripta digito Dei. Occiditur Christus, qui tanquam ouis ad immolandum ductus est, sicut Esaias testatur. Celebratur verum Pascha, & interpositis quinquaginta diebus, datur ad charitatem Spiritus sanctus, qui est digitus Dei, contrarius hominibus sua quærentibus, & ideò iugum asperum & sarcinam

[a] *epistola* 119. *c.* 16.

cinam grauem portantibus nec inuenientibus requiem animabus suis, quiá charitas non quærit quæ sua sunt.] Alia mysteria in his diebus pulchrè expendit Francolinus.[a]

[a] *l. de horâ Canon. c. 84. in fine.*

11. Solida igitur, & manifestè ex Scripturis, deducta ratiocinatione concluditur, Christum decima quarta luna exeunte immolasse Phase, auspicante tunc vsu azymorum, & omnimoda fermenti ex Hebræorum domibus exclusione. In quo, vt obiter hoc moneam, impegit qui recens scripsit, in cœna legali fuisse vsum fermentati panis.[b] Indéque in rem nostram apertè concluditur, Iudam qui cœnam legalem cum Christo cœnauit, (vt apertè fert Euangelica historia) non abscessisse à Christo ante decimam quartam lunam exeuntem & initium festiuum decimæ quintæ, contrà quàm statuebant qui de die celebrati à Christo Phase aliter sentiebant. Item habetur, ea nocte lunam decimam quartam consequente, Iudam Christo deserto ad Iudæos abiisse, acceptorum cohortem, & ea ipsa nocte exercuisse maleficium de quo ante illos dies pepigerat.

[b] *Scachus c. 33 myrothecij.*

Iudæis

Iudæis festi quod agitabant religione non absterritis à scelere, nec celebrationem Phase differentibus, vt possent per nefarium proditorem, tot studiis quæsita iusti oppressione potiri.

Quod suppono, Iudam cœnæ legali vltimæ interfuisse, non negatur ab authore libri de operibus Christi cardinalibus [a] cum ait, [non potest furtiuos habens oculos, paschalibus solemniis interesse. Nihil proditor & venditor magistri fermentator prophanus, commune habet cum azymis. Omnis immundus in anima, ad esum huius agni prohibetur accedere. Nulla ad hanc lætitiam perfidia recipitur. Omnis malignitas excluditur:] Hæc in Iudæ imitatores, non in ipsum Iudam; & in Pascha nostrum, non in legale cadunt. Nam ipsum quidem Iudam, affuisse cœnæ legali, disertè habet idem author his verbis. [b] [Quandiu cibi illi qui ad diem festum erant parati, à conuescentibus Apostolis sumebantur, veteris Paschæ agebatur memoria. Nec dum Iudas ad veterem vitam pertinens, diabolo inuadente & occupante animum eius, egredi cogebatur.] Ingens

[a] *serm. de resurr. in fine.*

[b] *serm de cœna Domini.*

hîc

hic argumentum, ſuſpiciendæ Chriſti bonitatis in proditorem ad eãdem menſam admittendum, ſuppeditatur. Sed quod luculentiora ſuperſint charitatis Chriſti in eundem indicia, veréque carbones ignis ſuper impium caput congeſti, non eſt quod in veſtibulo diutiùs hęrentes, adytorum inſpectione excludamur.

12. Peracta ergo cœna legali, quia cum familia erat numeroſior, non explebatur fames vnius agni epulis, ſuccedebat cœna vſualis & communis; in qua ſi fermentatum panem excipias, alij quicunque cibi lege permiſſi, inferri poterant. Hanc vſualem cœnam, diffitentur nonnulli, vt Henriques [a] refert. Sed ſine vllo fundamento eam ſuſtulerunt. Imò non obſcurè contra narrationem Euangelicam, vt idem author fuſiùs expendit. Quanquam quod alij id patere ex iuſculo ſiue embammate volunt, quod conſtat appoſitum Chriſti menſæ, cum tamen non poſſet apponi in cœna legali, quæ ſolo agno & lactucis agreſtibus intybíſque conſtabat; non eſt argumentum idoneum. Nam illud embamma in quod

[a] *l. 8. c 2. n. 2.*

Digitized by Google

quod azyma offa intingebatur, dici poteſt ex intybis & lactucis agreſtibus confectum, deſeruiſſe cœnæ legali. Quod videtur ſentire Serarius,[a] Patres & DD. quos latè profert Francolinus,[b] affirmantes Chriſtum immediatè poſt agni comeſtionem inſtituiſſe Euchariſtiam, non excludunt cœnam vſualem quam nunc aſtruimus. Quia cum Euchariſtia, inter cœnandum vſualiter ſit inſtituta, ita vt etiam poſt Euchariſtiæ inſtitutionem, prorogata aliquandiu fuetit vſualis cœna, rectè cenſeri & dici poteſt Euchariſtiam fuiſſe inſtitutam immediatè poſt eſum agni : id eſt tempore cœnæ quæ immediatè ſubſecuta eſt eſum agni typici. Ad cœnam hanc vſualem & vulgarem, recumbendum Chriſto & Apoſtolis fuit. Neque enim vti apud nos aſſolet, veteres aſſidebant, ſed recumbebant: non quod omnino iacerent, ſed quod ſubalaribus culcitris, (vt vocat Lampridius[a]) ceruicalibus inquam, primùm quidem pectori appoſitis, quo vtraque manus eſſet ad veſcendum expeditior, proni decumberent, deinde verò procedente conuiuio, iiſdem cubito appreſſis, medio

a *opuſc. de Paulo & Iuda parte vlt. n 7.*

b *l. de hor. Canon. c. 56.*

a *in Helio. gabalo.*

dio quodam ſitu eſſent inter ſeſſionem & cubatum omnimodum.

13. Quo porrò loco Chriſtus recubuerit, (quod ad cõſequentia iuuerit hîc non ſiluiſſe,) attingendum breuiter eſt. Antiquæ menſæ formam, inſtar antiquæ literæ σίγμα, ſemicirculum retuliſſe, in confeſſo eſt. Inde enim lunata ſcriptum teſtitudine ſigma, apud Martialem.[a] Circùm huiuſmodi ſemicirculum, vt vox triclinij docet, lectuli tres diſcubitorij à cubicularibus diſcrepantes collocabantur; extremi duo, & vnus medius. Ex quo liquet, plura fuiſſe recumbentium loca: Et inde etiam factum, vt non eſſet apud omnes idem locus æquè honoratus: quod Iuſtus Lipſius,[b] Stuchius,[c] Raderus,[d] aliíque obſeruarunt. Rem breuiter ex Plutarcho[e] diſcimus, qui apud Perſas honoratiorem viſum refert, & ab ipſo Rege accumbente occupatum, locum medium, apud Græcos verò primum, denique apud Romanos, medij lecti poſtremum, quem idcirco conſularem appellabant, apud Heracleotas verò eiuſdem medij loci primum. Qui item erat apud Romanos locus honoratiſſimus, cùm

a *l. 1 epigr. 67.*

b *l. 3. antiq. lect.*

c *l. 2. conniu. cap. 34.*

d *ad l. 6. Marr. epigr. 50.*

e *1 ſympoſiac. q. 3.*

Digitized by Google

cùm aut Pontificales cœnæ dabantur, aut ipsi Pontifices adhibebantur conuiuiis vt Plutarchus quoque notauit. Iudæis ergo ad Romanum accumbendi morem se conformantibus, (vt & in cæteris, quantum per legem diuinam licebat, vsus suos ad rerum dominos, homines ad adulationem profusi non inuiti accommodabant:) erit cui videatur statuendũ, medij lecti locum postremũ aut primum, siue vt Consuli nostro, siue vt Regi sacrorũ Christo, cum discipulis recumbenti, concedendum. Sanè Petrus Ciaconius,[a] Baronio Cardinali[b] annuente, seruatum à Christo in hac cœna omnem vsum à Romanis ad discubitus adhibitum, latè cõtendit. Itaque existimat, Christum summũ locum medij lecti tenuisse, quem in Põtificalibus cœnis locũ fuisse Regis sacrorum, ex Festo Gellióque[c] præmiserat. Et quia in singulis lectis, conuiua qui anterior erat, recũbebat in sinu prioris, perspicuè habetur, qua ratione Ioannes in Magistri sinu recubuisse dicatur. Præiuisse autoribus prædictis videtur Mercurialis,[d] disputans de prisco accubitu, & delineationem triclinij

a *tract. de triclinio à pag.* 45.
b *anno Christi* 34. *& vt videtur Villalp. in c.* 23 *Ezech.*
c *pag.* 25.
d *l.* 1. *gymnast. c.* 11.

antiqui exhibens, forma altera parte longiore, ex veteri marmore. Gabriel [a] tamen Simeon, ex alio vetuſto marmore, exhibet forma perfectè triangulari cuius baſim interſecaret menſa, duo hinc inde lecti laterales vallarent tertio ad trianguli conum locato.

a *l antiqq. obſeru.*

Aliis [b] dicendum potiùs videtur, Chriſtum in hac cœna locum patrisfamilias occupaſſe; qui erat ſupremus infimi lecti, vt Plutarchus ſuprà docet: & cauſam reddit, vt paterfamilias, ex eo loco recumbentes in duobus lectis conuiuas contueri ac affari, benigneque inuitare ad eſum poſſet, & proſpicere miniſterio. Locus ille quo infra eum iacebant vxor & liberi; accommodatus erat, excipiendis in ſinu iis è familia quos amarent plurimùm. Sic in nuptiarum ritibus ſeruatum, vt in mariti gremio iaceret noua nupta, iuxta Iuuenalem. Id quod etiam Catullus in Manlij epithalamio confirmat Sed & Liuius [c] ex Valerio Antiate, ſcribit, L. Quintium Flaminium inter pocula atque epulas, famoſæ mulieri infra eum cubanti gratificantem attrahi iuſſum vnum ex damnatis, ſecuri percuſſiſſe

b *Abram ad cap. 13. Nonni, & Philipp. 2. ad ſect. 59.*

c *l. 39.*

Digitized by Googl

cubuisse. Quod adeò amplificat, vt dicat, fuisse [Facinus fœuum & atrox, inter pocula atque epulas vbi libare Dij dapes, vbi benè precari mos esset, ad spectaculum scorti procacis, recubantis in sinu Consulis, mactatam humanam victimam esse, & cruore mensam respersam.] Quo loco, idem apertè est *infra cubare*, & *in sinu recumbere*. Sic igitur de Christi, & dilecti discipuli in cœna vltima loco, constitutum volunt. Nam de cæteris quo loco recubuerint, diuinare non possumus.

14. Occurrit tertius modus exponendi recubitum Christi in hac cœna, & Ioannis ad pectus eius acclinationem: eorum nimirum qui dicunt, Christum Dominum non in tricliniarium lectorum aliquo, vt hactenus suppositum est sed in stibadio cœnam hanc vltimam cœnasse. ἐπὶ στιβάδος vt disertè habet S. Chrysostomus [a] annuente vt videtur Tertulliano [b] qui Christum cœnasse in lecto affirmat. Quam in rem breuiter recolendum est, mẽsas escarias, quod Varro [c] tradit, quadratas primùm fuisse, postea tamen rotundas factas: Vnde & orbes dictas, feréque tribus lectulis discubi-

[a] hom 27. in 1. Cor.

[b] l. de corona mil.

[c] l 4. de lingua Lat.

toriis ita fuisse stipatas, vt non ambirentur vndecumque, sed earum dumtaxat pars media ad figuram semicirculi. Et idcircò lectum sic ambientem, semirotundum suggestum vocat Apuleius.[a] Id, triclinium dicebatur, vsurpata ea voce non vt plerumque aliàs quod cõtra Seruium rectè asserit Philander,[b] pro ipso conuiuij loco quem Tullius conclaue nominat:[c] sed pro tribus illis lectulis circum mensam semirotundam, quæ est triclinij notio frequens apud Plinium[d] & alios. Tres ergo lecti discubitorij, circa orbem escarium, (Cibillam vocat Varro)[e] ita disponebantur, vt relicto inter singulos exiguo interstitio ad ministerij vel abitus aut accessus opportunitatem, mẽsæ dimidiam circiter partem ambirent. Hoc triclinium erat. Interdum tamen pro tribus lectulis discubitoriis, duo circum mensam ad modum prædictum lectuli erant, quod biclinium dicebatur. Neque enim biclinium lectus erat in quo bini recumberent, vt Philander[f] existimauit: sed vt ex Plauto[g] perspicuum est, duo lecti in biclinio erant. Tandem interdum vnicus erat lectus discu

a *l. 5. Mi-les.*

b *ad 6. Vitruuij c. 5.*

c *l 2 de nat.*

d *l 34 c. 2. & 3.*

e *l. 4. de ling Lat.*

f *l 6. in Vitru. c 5.*

g *Bacchid. act. 4. sce. 4.*

discubitorius mensæ applicitus, qui dicebatur stibadium saut sigma, à prisca figura eiusdem literæ nostrum C. referentis. Quemadmodum Constantinopolitana porticus Iuliani, apud Zozimum[a], sigma quoque, ab hemicicli figura nominata legitur. Quod autem Marcellus Donatus, [b] negat stibadia fuisse lectos, aítque ipsas mensas dictas stibadia; meritò displicet Radero [c], qui de stibadio pro more eruditè. Videndus etiam Sauaro [d] & Philander [e]. Erat ea mensæ forma percommoda. Nam in binis stibadij curuaturis sedentes conuiuæ, respicere sese mutuò poterant, & ministerium à parte conuexa absque impedimento præstabatur.

a *lib* 3.

b *ad Lampridy Heliog.*

c *ad l.* 14. *Mart. epig.* 77.

d *ad Sidonij l.* 2. *epist* 2.

e *ad* 7 *Vitruv. c.* 3.

Sunt igitur qui censeant, Christum Dominum, non in triclinio, sed in stibadio, cœnam vltimã cœnasse. Vnde quia honoratissimus stibadij locus, erat cornu eius dextrum, proximus cornu sinistrum, vt manifestum est ex conuiuio Maioriani Imperatoris apud Sidonium [f] in quo Maiorianus Augustus locatus habetur in dextro stibadij cornu, in sinistro autem consul Seuerinus; itémque ex conuiuio

f *l.* 1 *epist.* 11.

Maximi Augusti apud Sulpitium Seuerum atque Paulinum: [a] Inferunt hi authores, Christũ Dominum in cœna vltima occupasse cornu dextrùm stibadij; in dextro autẽ recubuisse Petrũ; quẽ vt ex iisdem Augustorum conuiuiis liquet, ordine secuti fuerint conuiuæ reliqui, ita vt eorum postremus, in sinu Christi dextrum cornu occupantis recumberet. Et quia Ioãnes per ætatem postremus erat, ei beata sorte cessit, recubitus ille postremus in sinu Magistri, dextrum stibadij cornu tenentis, ibique à Petro è regione locato, rectà conspici & nutu, ad quærendum de proditore, prouocari potuit. Ita de loco in quo Christus recubuit in cœna vltima statuit Sirmondus ad Sidonij proximè notatam epistolam, prolatis Chrysostomo, & Tertulliano, locis iam indicatis, insupérque musino opere Capuano, quo Desiderius Abbas Cassinensis, postea Victor 2. cœnam Dominicam expressit. In eo enim Christus, cernitur non in medio stibadio Apostolis hinc inde stipantibus latera, prout à nostris pictoribus repræsentatur, sed in dextro cornu sigmatis.

[a] *l. 3. de vita S. Martini*

Mihi

15. Mihi auditis omnibus propoſitis hac in re dicendi modis, illud videtur ſtatuendum, nihil de hac re vniuerſa, certò vel etiam ita veriſimiliter, vt abſque improbabilitate refragari non liceat, ſtatui poſſe: atque adeò exiſtimo, omnes ſententias propoſitas, incertis planè fundamentis nixas, nihil habere vel vſquequaque certum, vel ita veriſimile, vt intercedere prudenter non liceat. Supponitur enim in omnibus, Chriſtũ cœnaſſe lectis Romano more diſpoſitis. At hoc incertum eſt, & nullo valido argumento ſtabilitur. Hebræis enim in more fuiſſe lectos ſternere accubitales, circum menſam in modum coronæ, prodit ex antiquis Delrius: [a] notans ſolitos idcirco Hebræos, cœnaculum nominare, *Bethhamittoth*, id eſt *domum lectulorum*, à multis lectulis circum menſam eſcariam, coronæ in modum conſtratis. Nec opponas, eam lectulorum diſpoſitionem obfuturam miniſterio. Exiguum enim ſpatium vacuum, inter lectos ad tranſitum diætariorum interiacebat, ſicut fiebat in Romano antiſigmate, quod duobus lectis vnum veluti circulum

[a] *in c. 1. Cant. ſect. 3.*

conficientibus, & mensam orbicularem coronæ in modum cingentibus constabat, modica dumtaxat relicta intercapedine, ad obeundum mensę ministerium, & subeundum in lectos, indéque digrediendum. Quid si ergo Hebræi, gens contumax, & vsuum patriorum ad stuporem retinentissima, Romanis rerum dominis ea in parte abblandiri non sustinuit, præsertim in cœnis sacris, vnde prophani omnes exulabant, sed pro veteri in suos vsu, neque triclinia, neque stibadia, sed antisigmata mensis circumdabat?

Gratis autem, & absque probatione, admisso apud Iudæos, etiam in cœna Paschali & sacra, vsu lectos disponendi inter Romanos frequentiore, vnde potest vel coniectura patere, quod Christus in triclinio potiùs postremùm cœnauerit, quàm in sigmate, siue stibadio, aut viceuersa? Neutrum profectò statui potest, ac ne verisimiliter quidem. Leue enim & prorsus imbelle est, quod aiunt qui stibadium eligunt ex Chrysostomi, Tertulliani, & Victoris secundi authoritate. Procliue enim est dicere, S. Chrysostomum

stomum ratione habita vsus sui temporis, quo frequentiùs stibadia vsurpabantur, agẽdo ad populum, stibadium dixisse pro triclinio. Nec aliud fortassis voluit Tertullianus, qui in eandem sententiam producitur, [a] eo quod dixerit, [Agnoscam necesse est, & recumbentem in lectulo Christum.] En *lectulo*. Sed quid si (vt dixi,) vsum sui temporis notat? Neque verò negat, alios fuisse lectulos quamuis in vnico Christum recubuisse affirmet. Non enim qui in triclinio cœnabant, vbi plures erant lecti, nisi in vno lecto recumbebant. Multo minus viget authoritas Desiderij seu Victoris, qui longè seriùs vixit. Quare vt dissimulem quod hæc sententia circa Petri sedem diuinat, cum locutio eius ad Ioannem si plusquam nutibus aut succussione constitit, (vt non obscurè insinuat ipse Ioannes, & affirmãt Chrysostomus, Cyrillus, Euthymius, Toletus, aliíque) accumbentem in eodem lecto Petrum, non è regione positum prodat: Vt hoc inquam dissimulem, nihil video quod cœnationi Christi in stibadio astipuletur.

[a] *l. de corona milit.*

16. Aliunde tamen nihil quoque

occurrit, quod eam validè euertat, vt visum non nemini ex authoritate Seruij, ad illud primi Æneidos,

----Aurea composuit sponda

qui negat antiquis compertum fuisse vsum stibadiorum verùm hoc meritò à Radero [a] repudiatur, cum Theocritus & Plato quos profert, stibadiorum meminerint. Vnde præterea disijcitur, quod ruinoso illi fundamento inędificatum à Ciaconio est, de vsu stibadiorum tum primùm inuecto, cùm mensæ citreæ quæ rotundæ erant, in maximo pretio apud omnes esse cœperunt. At hoc non tempore Martialis primùm factum, vt volunt qui tum primùm cæpisse stibadia affirmant, eo quòd vix vllus Latinorum ante eum stibadij meminerit, sed longè ante contigit: vt ex Tertulliano discimus, citream Tullij mensam rotundam pretij immensi referente. [b] Præterquàm quòd iam olim, vt præmisimus, mensæ omnes escariæ orbiculatæ & rotundæ erant. Itaque ratio qua probant nouitatem stibadiorum, confirmántque eam Christi tempore non fuisse in vsu apud Romanos, & Romanorum imitatores

[a] *ad l. 14. Mart. epig. 77. alias 87.*

[b] *c. 5. de pallio.*

Digitized by Google

tores Iudæos, ea inquam ratio potiùs probaret', stibadia iam olim fuisse in vsu: ex quo scilicet in mensis rotunditas placuit.

Fortiùs secundò eandem sententiam de Christo in stibadio cœnante, vrgere videtur, quod inde sequi videatur, Ioannem nõ recubuisse in Christi sinu quem tamen ei locum tribuit diserte Scriptura, & toties celebrant Patres, prærogatiuas dilecti discipuli exponentes. [Verbi amauit vbera (inquit Nyssenus [a]) qui supra pectus Domini in cœna recubuit, & veluti quandam spongiam cor suum apposuit fonti vitæ, & ex ineffabili quadam traditione repletus Christi mysteriis, nobis quoque exhibet mammillam à Verbo impletam, nósque implet bonis quæ ei à fonte sunt indita.] Eadem passim Patres alij, tradentes in eo recubitu S. Ioannem audiuisse arcana verba quæ non licet homini loqui. Et tamen iuxta sententiam propositam, videbitur S. Ioannes, non potuisse in Christi Domini sinu recumbere. Is enim qui dextrum stibadij cornu tenebat, sinistro cubito ad lectulum appresso nitebatur, vt dexteram cibis

[a] *homil 1. in Cant. in fine.*

Digitized by Google

bis admoueret, quod Sidonius diſertè habet verbis illis de Maioriano Auguſto [lætum latus in dextro margine porrigebatur.] Itaque ſic nixus neminem in ſinu recumbentem habere poterat. Et idcircò Maiorianus cui Sidonius in conuiuio accubabat, ad eum ceruicem conuertere opus habuit, collocuturus. Poteſt tamen huic nodo adhiberi cuneus: dicendo, vt Mercurialis ſupra notauit, initio quidem cum nũdum expleta eſſet fames epulis, eum qui dextrum ſigmatis cornu tenebat, recubantẽ in ſinu habuiſſe neminem: poſtmodùm tamen ſub cœnæ finem, aut cum nonnihil à mandu-
cando ceſſaſſent, narrandi aliquid gra-
a *ſatyr.4.* tia, ſitum mutaſſe: iuxta illud Iuuenalis,[a]

---Plurima dixit
In læuam conuerſus, at illi dextra iace-
bat
Bellua.

Notum & illud Flacci,

Languidus in cubitum cum ſe conuiua reponet.

b *1. ſym-poſ.q.6.* Vnde apud Plutarchum[b] ratio redditur, cur cœna ad finem vergente, laxiùs recumberent conuiuæ. Nimirum quia initio

initio manum crebriùs admouentes ferculis proni in mensam recubantes, multo plus occupabāt spatij, quàm cùm iam saturi, in cubitum ac latus reponebant sese. Quare quia recubitus Ioannis in sinu Domini, non nisi sub cœnæ finem, & differente Christo notatur; non difficilè intelligitur, quomodo Christus si in stibadio cœnauit, Ioannem sinu excipere, ibique recubans Ioannes, nutibus à Petro è regione posito admoneri potuerit. Adde quod vt Petronius, [a] Festus, [b] & Ditmarus, [c] obseruant, principes in stibadio, soli supra omnes, & loco cæteris eminentiore, in puluinari summo iacebant: Vnde facilè poterant respectu cæterorum quem luberet situm tenere, & flecti quàquauersum. Nihil igitur proferri video, quod Christi cœnam vltimam in stibadio, eiúsque in dextro cornu recubitum labefactet: Tametsi neque aliquid est, quod eum validè confirmet.

a *in Satyrico.*
b *v. Ordo Sacerdotū.*
c 4. *Chronic. in Othone I.*

17. Si verò cœnasse Christum in triclinio dicamus, quominus certi aliquid, vel admodum probabile, circa eius in triclini o locum affirmare liceat; facit, hinc

hinc Christi dignitas, inde persona quam inter suos sustinebat. Et dignitas quidem omnium eminentissima, ac plusquàm Regia & Consularis, honoratissimum ei locum meritissimò vendicabat. Idem tamen cùm inter suos cœnaret, quorum erat veluti Paterfamilias, & præses domesticus, locum Patrisfamilias occupare debuisse videtur. Quis verò hic locus fuerit, & an distinctus à Consulari in eo euentu, ambigi potest. Nã cùm aderant externi, debebatur eis sanè iure hospitij locus honoratissimus: idque seruatum in Christo volunt in cœna apud Simonem, cùm hospitij iure, tum etiam ne si in medio quopiam lecto recubuisse diceretur, non esset, loco ad excipiendum piæ mulieris officium in vngendis pedibus, opportuno. At cùm externi non aderant, solàque cum patrefamilias recumbebat domestica cohors, quæ ratio patitur, vt paterfamilias locum honoratissimum cuipiam alteri è suis deferret, ipse loco abiectiore recumberet? Quare cùm Christus & inter suos eminentissimus esset, & patremfamilias ageret; exclusis à suprema cœna externis omnibus,

bus, nihil est quod ei locum consularem omnium honoratissimum abrogare verisimiliter possit.

Sed neque tamen aliquid esse video, quod patrisfamilias locum, si abessent externi, alium fuisse persuadeat quàm cum vnâ recumbebant soli domestici. Ex quo enim patrifamilias addici in aliquo euentu locum à Consulari distinctum par fuit; cum scilicet externi aderant; vsu induci potuit, vt semper retineretur: ea quoque ratione locum tunc habente, quam Plutarchus assignauit, cur eum locum, externis ad mensam suam adhibitis, occuparet paterfamilias: [a] nempe vt tanquam auriga ac rector, commodè ministeria intueri posset, & omnibus ita vicinus recumberet, vt eos & affaretur, & ad cibum sumendum inuitaret, cùm res ferret. Et erat quidem locus ille minùs honoratus, sed neque tamen despicatissimus. Docemur enim ex Plutarcho, [b] Faonij in conuiuium irruptionem inuerecundam describente, lectum triclinij despicatissimum, fuisse primum, siue supremum: & inter loca illius, omnium vilissimum fuisse primum, quippe

[a] *a in qq. conuiuial. problem. 3.*

[b] *b in Brut.*

quippe à Consulari loco, & à loco patrisfamilias remotissimum. Quid quod patremfamilias, loco inter suos honorem præstare quocumque accumbere voluisset, non à loco honorem quærere oportuisse, ratio suadet. In tanto igitur opinionum circa hunc Christi locum incerto, pronunciandum ex vetere formula censeo, N.L.

18. Legali ergo cœna stando peracta, recubuit Christus vno aliquo è modis prædictis, cum discipulis, vt cœnam vulgarem cœnaret. Cúmque iam ad eam inchoandam recubuisset sciẽs quia omnia dedit ei pater in manus, & quia à Deo exiuit & ad Deum vadit, surrexit à cœna: non quòd iam fortassis comederet, sed quòd vel iam comederet, vel ad comedendum, & ipse, & cæteri omnes, (inter quos etiam Iudas,) recubuissent. De industria enim Christus, mox surrecturus recubuit, vt omnibus recumbentibus, (quod nemo ante ipsum facturus fuisset) posset locus esse ministeriis quæ obiturus erat. Quod autem iam recubuisset ad vtualiter cœnandũ, etiamsi fortè nondum cœnaret, dici potuit à cœna

na surgere. Qui enim iam accumbit, etiamsi nondum vescatur cibis illatis, si auocetur, dicitur à cœna surgere. Sunt qui Christum velint dictum surrexisse à cœna legali, in qua recubuerit. Ita Baronius, [a] Ribera, [b] Basilius Legionensis, Suarez. [c] Sed hoc repugnat communi existimationi, haustæ ex Philone, [e] quæ fert, qui cœnam legalem cœnabant, stetisse, non recubuisse. Quod etiam asserunt Nyssenus, [f] Chrysostomus, [g] ac Macarius Chrysocephalus. [h] Et perspicuum videtur, homines calceamenta in pedibus & baculos in manibus gestantes, quasi ad iter instructos, non debuisse recumbere sed potiùs stare.

Itaque surrexit Christus, à cœna communi nondum inchoata quoad comestionem, aut quod cum nonnullis antiquis contendit Toletus, [i] ab ea iam per aliquod tempus inchoata, de quo nolim multum contendere. [Non ita debemus intelligere (ait S. Augustinus) [l] cœnam factam, veluti iam consummatam atque transactam: Adhuc enim cœnabatur cùm Dominus surrexit, & pedes lauit discipulis suis. Nam postea recubuit, &

a anno 31.
b l. 5. de templo c. 2. n. 45.
c opusc. de temp. immolationis agni Typici c. 38.
d t. 3. 3. p. d. 41. s. 2.
e l. de sacrif. Abelis & Caini.
f l. de vita Moysis circa medium.
g hom. 60. ad pop. & hom. 23. in ad Ephes. v. 8. & in Matth.
h hom. de crucis exalt.
i Ioan. 13. annot. 7.
l tract. 55. in Ioan.

buccellam ſuo traditori poſteà dedit: vtique cœna nondum finita, hoc eſt, dum adhuc panis eſſet in menſa. *Cœna ergo facta*, dictum eſt, iam parata, & ad conuiuantium menſam vſúmque perducta.] Surgit ergo eo pacto à cœna Chriſtus, & omnibus perſtare iuſſis, vt animos Apoſtolorum erigeret ad myſteria mox inter cœnandum perficiẽda, ponit veſtimentum ſuperius, & cum cepiſſet linteum, præxincit ſe: deinde miſit aquam in peluim, & cœpit lauare pedes diſcipulorum, & abſtergere linteo quo erat præcinctus.

19. Eſt qui ſcribat, huiuſmodi ablutionem pedum rem fuiſſe in conuiuiis perpetuam. Cum enim conuiuaturi ante conuiuium adirent balnea, indéque exeuntes, ſolcas aſſumerent, vt quas à balneo ad cœnaculum ſoleati contraxiſſent ſordes eluerent; ſtatim cœnaculum ingreſſi, depoſitis ſoleis lauabantur pedes, affuſa aqua. Vnde illa Chriſti expoſtulatio, *aquam pedibus meis non dediſti*. Et ad Apoſtolos, *qui lotus eſt* nimirum adhibito antea balneo, *non indiget niſi vt pedes lauet*. Ea igitur ex cauſa, quod no-

ua

ua cœna inchoanda esset, nouam ablutionem à Christo præmissam dicunt, vti apud molliores Romanos factum referunt in repotiis, nam & prius quàm balnea adirent, cœnabant, & post balneum concoctis balnei calore cibis, denuò cœnam repetebant, iuxta illud Iuuenalis.[a]

a *Satyr.* 1.

---Deponis amictum,
Turgidus & crudum pauonem (id est indigestum) *in balnea portas.*

Et illud Persij[b]

b *Sat.* 3.

Turgidus hic epulis atque albo ventre lauatur,
Gutture sulphureas lentè exhalante Mephites

Ita latè Scacchus.[c] Hæc si admitterem, non vacaret hoc ministerium insigni Christi Domini humilitate, in seruili ministerio obeundo, cuiusmodi illud erat affundendi pedibus aquam.

c *l. 1. myrothecij c. 33.*

Nihilominus existimo, lõgè plus eminere mysterium ablutionis à Christo adhibitæ, si eam vt reuera fuit, extraordinariam, atque adeò purè ad mysterium, à Christo adhibitam esse fateamur. Nam quid iam lotis in balneo timenda erat

Digitized by Google

ſordium collectio ſoleatis & calceatis? Adhibebatur quidem plerumque pedum ablutio cùm balneum non præceſſerat, vt ſordes contractæ eluerentur. Vt tamen præmiſſo balneo pedibus affunderetur aqua, ſuperuacaneum planè fuiſſet. Nec contrarium probant illa Chriſti verba, *qui lotus eſt, non indiget niſi vt pedes lauet* : Lotus enim ibi, ſumitur pro mundo ac nitente, etiamſi proximè non præceſſiſſet ablutio & balneum. Deinde ad ſummum concluderetur, ante primam cœnam à Chriſto factam, vſurpatam ab illo ac ſuis fuiſſe pedum ablutionem: non autem ad ſecundam, illicò adiunctam. Vſus verò repotiorum poſt balneum, excitata per balneum appetentia, non video quid promoueat iteratam illam pedum ablutionem. Præter quàm quòd Artemidorus, [a] repotia illa apud paucos viguiſſe tradit : Vtique apud lurcones, quos ſi ad luxus acceſſionem, à balneo pedes lauiſſe conſtaret, non eſt veriſimile, à Chriſto in auguſtiſſima illa cœna, imitatione exprimendos. Itaque omnino refero ad myſteriũ, quod Chriſtus abluerit pedes diſcipulorum ſuper

[a] *lib. 1 c. 16.*

cœnam

cœnam: ídque Apoſtolos, vt rem inſolitam, attonitos ſpectaſſe, non dubito.

20. Deficiunt verò verba quibus tantam Dei viui abiectionem, dignè explicem. [Quod doces, facis (ait autor ſermonis de ablutione pedum [a] compellans Chriſtum) vt quanti quæſtus hoc opus ſit, ex tua bonitate diſcamus, & inclinata ad pedes noſtros altitudine tua, ſtans aduerſus proximos, & erigens ſe contra Deum, confundatur ſuperbia hominum: & ad humilitatem Dei, nouerit de ſe humilia ſapere lutum.] Non diſpar cæterorum Patrum ſenſus, qui ad hanc Chriſti deiectionem, hærent defixi. Origenes egregiè [b] [Vide in his (inquit) quomodo magnus & glorificatus Sermo, factus caro, ſeipſum minuat, vt lauet pedes diſcipulorum. *Mittit enim*, inquit, *aquam in peluim*. Atque Abraham quidem, *cùm reſpexiſſet oculis ſuis, vidit, & ecce tres viri ſteterunt iuxta eum, quos cùm vidiſſet occurrit eis de oſtio tabernaculi, & incuruauit ſe verſus terram, & dixit: amabo Domine, ſi hanc gratiam à te impetrare poſſum, ne quæſo prætereas ſeruum tuum*. Non ipſe accipit aquam, non promittit ſe pe-

a *apud Cypr.*

b *tomo 32. in Ioan.*

des eorum (qui veluti hoſpites aduenerant) lauare, ſed inquit: Sumatur quæſo aqua,& lauentur pedes veſtri. Sed ne Ioſeph quidem, aquam attulit, vt lauaret vndecim fratrum pedes, ſed homo de domo Ioſeph, eduxit ad eos Simeon, & tulit aquam vt lauaret pedes ſuos. At verò ille,qui dixit: *ego veni non tanquam qui recumbit, ſed tanquam qui miniſtrat*, quique dicebat iuſtè, *diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde*, ipſe mittit aquam in peluim. Norat enim neminem ſic poſſe lauare pedes diſcipulorum, qui venerant ad peluim appoſitum ſibi à IESV.] Optimè item his verbis S. Ephrem. [a] [Sequere Chriſtum ad vltimam cœnam, in qua & diſcipulis ſuis ſancta tradidit myſteria: prudentérque conſidera, quo pacto ibi pedes diſcipulorum lauerit. Atque intra temetipſum alta puræ fidei conſideratione permotus, ac cum timore admirans, dicito: Deus creator omnium, qui per ſuam gratiam ex puluere finxit hominem, ipſe ſui figmenti ac plaſmatis pedes abluit. Iſta tecum, ô frater, perpendens, infinitam ipſius bonitatem adora, & glorifica.]

[a] *ſerm. de natura Dei non ſcrutanda t. 3.*

Cuius

Cuius cœlestis roris, hæc lauatio indicium esset pete ex S. Ambrosio, [a] mellitissimè id prosequente. Porrò egregiè pro more Augustinus, [b] ab eo tantùm Euangelista descriptam pedum Apostolicorũ lotionem obseruat, qui Christum, vt ipse ibi latè versat, cæteris longè altius extulit, vt appareret verè dictum esse, *quanto maior es, humilia te in omnibus.*

[a] *in prolo. ad libros de Spiritu sancto.*

[b] *l. 4. de consensu Euang., in ipso fine.*

21. Huic per Christũ ablutioni discipulorum, interfuit Iudas, iuxta illud Christi post ablutos pedes. *Vos mundi estis, sed non omnes.* Cuius dicti hanc causam subdit S. Ioannes, *Sciebat enim quis esset qui traderet eum.* Contrarium videtur asserere Origenes. [c] Verùm mysticè potiùs, & quoad effectum ea Christi lotione præsignatum, videtur id differi Origenes, quàm quoad ipsum lauandi actum. Prosequitur enim eo loco mysticam lotionem animarum à minutis sordibus, vt possint partem habere cum Christo: & quia Iudæ pars in Christo non fuit, ait eum ea lotione nequaquam perfusum; eo planè sensu quo non pauci Patres, aiunt malos Eucharistiam non percipere; quòd quamuis sacras species denti-

[c] *tomo 32. in Ioan.*

bus commolant, tamen vacui ſint gratiæ, & effectus, cui conferendo ea ſpecierum ſumptio diuinitùs deſtinatur.

Videbitur poſſe ſimiliter exponi Au-
a *apud Cyprianũ.* thor ſermonis de ablutione pedũ, [a] cum ita ſcribit Chriſtum alloquens in ſermonis calce. [Ad mẽſæ tuæ participationem, Iudas proditor eſt admiſſus, ſed ab hoc lauacro ſalutari excluſus, lauari in fine non potuit, quia Apoſtolatus ſui honorem deteſtabili cupiditate fœdauit. Quia verò apud te fons vitæ eſt, & miſerationum, quæ à ſæculo ſunt profunditas infinita; quos abluiſti Baptiſmo, quos lauaſti ſanguine tuo, quos ſemper lauas quotidiana peccata donando, transfer à paludibus ſæculi huius, & luto vitæ præſentis ad purgatiſſimum gloriæ tuæ regnum, vbi nec ſcabies vlla, nec lippitudo, vbi nemo fluxum ſanguinis patiens, nemo immũdus, vbi nullo amplius opus eſt lauacro.] Quæ omnia ſonare videntur Iudæ excluſionem à ſola myſtica lotione, de qua latè & egregiè eodem ſermone. Verùm quominus hæc interpretatio in illum authorem æquè ac in Origenem cadat, obſtat initium eiuſdem ſermo

sermonis, quod ita habet. [Iam sacramẽta corporis sui Apostolis Dominus distribuerat, iam exierat Iudas, cùm repentè de mensa surgens, linteo se præcinxit, & ad genua Petri, lauaturus pedes eius, ipse genibus flexis, Dominus seruo, consummatæ humilitatis obtulit famulatum.] Itaque non licet inficiari visum huic authori Iudam non fuisse à Christo lotum.

22. Sed hoc admittere non possimus, cùm sit contra omnes Patres, Christi humilitatem ex eo capite in huiusmodi opere suspicientes, quod præter cætera humilitatis ostenta, ad Iudæ se pedes abiecerit, eósque æquè ac cæterorum abluerit. Ita disertè Chrysostomus [a] [Ante cœnam eius etiam (Iudæ) pedes lauit] quæ repetit homil. de prodit. Iudæ. Optimè item alibi. [b] [Quid facit nunc vel aduersus proditorem? Qui enim maximè odio dignus erat, vtpotè discipulus & familiaris, & qui miracula viderat, & omnibus interesse dignus habitus est, & grauiùs peccauit: lapides quidem in Iesum non iecit: neque in contumelias prorupit: sed eum prodidit ac tradidit.

a *hom.* 89. *in Matth.*

b *hom.* 69. *in Ioan.*

Hunc quàm humanè accipiat, operæ precium eſt intueri. Lauit eius pedes, quo officio cohibere eum à ſcelere illo voluit. Atqui ſi voluiſſet, poterat eum arefacere, quemadmodum & ficum, & ſcindere, vt petras, & velum. Sed non neceſſitate, ſed voluntate propria volebat eum à proditione abducere, ideò lauat eius pedes, neque hoc infœlix ille reueritus eſt] Diſertè item S. Ambroſius, [a] lotum à Chriſto Iudam agnoſcit.

a *in pſal.* 40.

Eadem Diuo Auguſtino mens ſedit, quem repræſento. [b] [Cùm illi omnia pater dediſſet in manus, ille diſcipulorum non manus, ſed pedes lauit, & cùm ſe ſciret à Deo exiſſe, & ad Deum pergere, non Domini Dei, ſed hominis ſerui impleuit officium. Ad hoc autem pertinet, quod etiam de traditore ipſius, quia iam talis venerat, qui nec ab illo ignorabatur, proloqui voluit; vt hoc quoque ad maximum cumulum humilitatis accederet quòd etiam illi non dedignatus eſt pedes lauare, cuius manus iam præuidebat in ſcelere. Quid autem mirum ſi ſurrexit à cœna, & poſuit veſtimenta ſua, qui cùm in forma Dei eſſet, ſemetipſum

b *tract* 55. *in Ioan.*

exina

exinaniuit? Et quid mirum si præcinxit se linteo, qui formam serui accipiens habitu inuentus est vt homo? Quid mirum si misit aquam in peluim, vnde lauaret pedes discipulorum, qui in terram sanguinem fudit, quo immunditiam diluere ret peccatorum? Quid mirum si linteo quo erat præcinctus, pedes quos lauerat tersit, qui carne qua erat indutus Euangelistarum vestigia confirmauit. Et linteo quidem vt se præcingeret, posuit vestimenta sua quæ habebat: vt autem formã serui acciperet, quando semetipsum exinaniuit, non quod habebat deposuit, sed quod non habebat accepit. Crucifigendus sanè suis expoliatus est vestimentis, & mortuus inuolutus est linteis, & tota illa eius passio, nostra purgatio est. Passurus igitur exitia, præmisit obsequia; non solùm eis pro quibus erat subiturus mortem, sed etiam illi qui eum fuerat traditurus ad mortem. Tãta est quippè humanæ humilitatis vtilitas, vt eam suo commendaret exemplo, etiam diuina sublimitas: quia homo superbus in æternum periret, nisi illum Deus humilis inueniret: venit enim Filius hominis

quæ

quærere & ſaluum facere, quod perierat. Perierat autem ſuperbiam deceptoris ſecutus. Ergo humilitatem Redemptoris, ſequatur inuentus.]

23. Subſcribit præterea S. Anſelmus,[a] ſic alloquens Chriſtum. [a] [Nouiſſimè & iuſtum ſanguinem tuum bone Ieſu, in diſcipulo tuo, filio perditionis, triginta argenteis appretiati ſunt, vt præcipitarent animam tuam in mortem ſine cauſa. Et te quidem perditiſſimi traditoris tui perfidia non latebat, quando in cœna ablutionis etiam coram ipſo genu flexo procumbens, maledictos pedes eius veloces ad effundēdum ſanguinem tuum, ſanctiſſimis manibus tuis attrectare, lauare, & extergere dignatus es. Et intento collo adhuc ambulas, ô terra & cinis: Adhuc ſuperbia te ſupra te eleuat! adhuc impatientia te exagitat! Intuere humilitatis & manſuetudinis ſpeculum, Dominum Ieſum Chriſtum, vniuerſæ creaturæ factorem, tremendum iudicem viuorum atque mortuorum, ante pedes hominis traditoris ſui, genua incuruantem. Diſce quia mitis eſt & humilis corde, & confundere in ſuperbia tua, erubeſce

[a] *in ſpeculo c. 4. ſang. ſermone c. 6.*

beſce in impatientia tua.] Quæ initio libri quinti carminum de hac Chriſti in Iuda abluendo dignatione, Iudæ verò aduerſus tantam bonitatem obdurationе, canit Sedulius, mitto hîc referre.

Indubiè ergo lotus eſt à Chriſto proditor, nec cœnæ tantùm legali, ſed etiam poſt eam, cùm lotio facta eſt, præſens fuit. Quod enim author ſermonis de ablutione pedum aiebat, poſt Euchariſtiam datam, & abſente Iuda, factam eſſe lotionem pedum, non cohæret cum Euangelica narratione, nec cum ſignificatione myſtica ob quam adhibitam eſſe à Chriſto eam lotionem, docent Patres: Nimirum ad infigendum ſummam nitelam ſacramenti illius participationi præmittendam, vt S. Bernardus pulchrè tradidit, [a] & ſuccinit S. Anſelmus. [b] Ex Dionyſio Areopagita idem perpulchrè eruit Franciſcus Turrianus, [c] explanans quod Dionyſius Alexandrinus, ea lauatione, eruditos myſticè Chriſti diſcipulos dixerat. Eadémque etiam ex cauſa iam olim priuſquàm abrogatio Eccleſiaſtica interueniſſet, abluebantur pedes cõmunicaturis, authore D. Auguſtino. [d]

a *ſerm. in cœna Domini.*

b *l. 10. meditat. in 1. § 8.*

c *in notis ad epiſtolã Dionyſii Alexan. aduerſus Paulum Samoſatenum n 24.*

d *epiſt. 119. c. 8.*

Com

Communicaturis inquam, non autem iis qui iam communicassent: vt ea corporea disposition, homo interiùs aptari ad Christi corporis communicationem doceretur, quod fieri appositè ea lotione pedum, docet Rupertus.[a] Fuisse enim symbolum mundandarum rore cœlestis gratię animarum, egregiè omnino tradit Origenes,[b] complutum rore vellus Gedeonis excutiens.

a *l 5. de diu. offic. c. 20.*

b *homil. 8. in Iudic, in fine.*

24. Voluit igitur Christus Dominus, etiam proditorem, hoc humilitatis & charitatis argumento mollire. Imò S. Chrysostomus, factum ab eo lotionis initium, ita docet.[c] [Mihi videtur, primùm eum proditoris lauasse pedes, *cæpit* (inquit) *lauare*. Et inde venit ad Simonem Petrum, qui dicit ei, tu mihi lauas pedes? His (inquit) manibus, quibus oculos aperuisti, leprosos mundasti, mortuos suscitasti? Habet enim hæc particula magnam significationem. Quare non oportuit aliud dicere, quàm *tu*. Id per se verbum sufficiens fuit, quo omnia demonstrarentur. Iure autem quispiam quæreret, quomodò nullus aliorum lauari recusauit præter Petrum? Quod non

c *hom 69. in Ioan.*

parui

parui amoris fuit, & reuerentiæ argumentum. Quænam est causa? arbitror ante omnes proditoris pedes lauasse, inde venisse ad Petrum, à quo & cæteri admoniti sunt quid esset faciendū. Quod enim alium quempiam ante lauerit, cōstat, quum dicit: *Venit ad Petrum.* Sed non est vehemens in accusando Euangelista. Id enim verbum, *cæpit*: alium ante lauasse significat. Quod & si Petrus primus erat, credibile tamen est proditorem impudenter ante Apostolorum Principem discubuisse. Nam & aliunde impudentia eius ostenditur, cùm intingeret cum magistro, & quum reprehensus minimè compunctus est. Petrus autem semel antea increpatus, & nunc his dictis ita cohibitus est, vt titubaret, & tremeret, vt non deinde auderet ipse Christum interrogare, sed alium submitteret. Iudam autem frequenter reprehensum, nihil pudebat.] Subscribit de more S. Chrysostomo, Theophilactus.[a] [Non primùm lauat Petrum (inquit) quamuis primatum discipulorum gerebat: sed fortè proditor quum esset impudens & inuerecundus, ante Petrum lotus est.

[a] *Ioan.* 13.

nō prosert,& puto memoria falsum cùm verus Cyprianus nihil vspiam de eo ordine lotorum à Christo discipulorum tradidisse legatur.Qui autem eius nomine habetur sermo de ablutione pedum, omnia alia asserat,& illotum Iudam statuat.Proferri tamen posset Ambrosius, [a] qui ante Petrum, alios discipulos asserit lotos. Vnde videtur multorum Græcorum Patrum sententiæ adhæsisse, qui Christum in hoc ministerio ordinem inuersum tenuisse docent: ita vt cùm in numerandis Apostolis,alibi initium semper ducatur à Petro, tanquam à capite; hîc tamen initium humilis ministerij, ductum sit ab omnium infimo, & qui meritò semper postremus numeratur. Cuius mutationis hunc ordinem reddit Origenes [b] [Cur tandem cum in numerandis Apostolis primum locum obtineat Petrus (fortassis quia cæteris honorabilior, quoniam etiam verè omnium vltimus Iudas,ob malum affectum in vltimum locum proiectus iacet:) Cùm Iesus incepisset lauare pedes discipulorum & abstergere linteo quo erat præcinctus,non à Petro inceperit,sed ab illo?Ad

a 3. *de sacram. c.* 1.

b *tomo* 32 *in Ioan.*

quod respondẽdum est, vt medicus plurimis infirmis submini-strans iuxta artem medicinæ, initium medendi facit ab his qui magis vrgentur, quíque peius affecti sunt: sic discipulorum sordidos pedes lauantem, incepisse à magis sordidis atque èquidem fortassis ad Petrum postremò venit, quia minùs cæteris ĥndigeret.] Ita quidem Græci Patres, nõ pauci. Tamen S. Augustinus [a] orsum Christum lauationem à Petro ex contextu Euangelico satis verisimiliter colligit, eíque alij Latini ferè adhærent.

a tract. 56. in Ioan.

26. Vtut sit, & siue Christus Iudam primò, siue Petrum lauerit, (nam variant hac in parte Patrum placita, & non pauci Petrum primò lotum affirmant, idque veriùs videtur, nec locus Ioannis quo Chrysostomum niti in contrarium vidimus, reuera vrget:) vtrumlibet inquam statuamus, potuit tanta magistri demissio, proditorem, nisi mens læua fuisset, auocare à concepto facinore, adiunctis præsertim lachrymis quas à Christo super Iudam fusas, author est S. Chrysostomus: [b] ita vt non tam aqua è pelui, quàm duobus è Christi facie fontibus proluerétur

b hom. 52. ad pop.

retur. Reliqui certè discipuli, perinde quasi extasi tenerentur, vel mens aliò rapta peregrinaretur, (ait autor libri de operibus cardinal.) in stupore tantæ nouitatis defixi hęrent. Nominatim Petrus, iuxta S. Augustinum, [b] [quod etiam quilibet eorum expauisset, expauit, atque ait. *Domine tu mihi lauas pedes?* Tu mihi? Quid est, tu? quid est, mihi? Cogitanda sunt potiùs quàm dicenda, ne fortè quod ex his verbis aliquatenus dignum concipit anima, non explicet lingua.] Non hęsit tamen ibi Theophilactus [c] [Vide (inquit) & Petri verba quantam habeant emphasim, tu lauas meos pedes manibus illis quibus oculos cæcorũ aperuisti, quibus leprosos mundasti, quibus mortuos suscitasti? Tu qui hæc & maiora fecisti; meos, serui imperiti? Et non manus, neque aliam partẽ honestiorem, sed pedes, qui extremæ omnium, maximè sordidæ partes ac ignominiosæ habentur.] Pulchrè item author sermonis de ablutione pedum [d] sic pauca illa Petri verba enucleatè specialitérque Petri in hoc facto stuporem expẽdens. [Petrus sciens quia perhibuerat ei testimonium, quod

a *serm. de ablut pedum.*

b *tract. 56.*

c *Ioan. 13.*

d *apud Cyprianũ.*

Filius Dei viui esset, & quia verba vitæ æternæ haberet, iudicans apud se indignum,& inconueniens,Sanctum sanctorum flectere genua ad pedes peccatorum, neutiquam (inquit) tu mihi pedes ablues,& huius humilitatis sustinere obsequium, non est nostrum, qui adorare debemus in loco vbi stant pedes tui, & satis est nobis, quòd sicut catuli de mensæ tuæ reliquiis manducamus, &c. Honor tuus Deus, iudiciũ diligit,& æquum est vt omnis terra adoret te,& in nomine tuo omne genu flectatur. Verùm quòd tu ante figmentum tuum curuaris, quod seruis pedes abluis; non competit maiestati. Habebat in excusatione sua zelum Dei Petrus,sed non secundùm̃ sciẽtiam: & tolerabile aliquo modo videtur quod humilitas suggerebat, si non obstinatio resistere præceptori niteretur. *Non lauabis* (inquit) *mihi pedes in æternum.* Ego,si oportuerit,me mori tecum,paratus sum, hoc enim debeo, hoc amplector, pro te libẽter ceruicem porrigo percussori, Sed Deum meum & Dominum meum ad pedes meos prostratum non patior, non audeo sustinere.] Gemina sunt quæ habet

Ehe und Leben führt / so ist es doch / wie
die Heilige Schrifft bezeuget / nicht gut /
daß der Mensch allein sey / und hat Gott
ihm darumb ein Weib gegeben / daß sie
ihm helffen solle / und mit ihm Kinder
zeugen / auch sie in der Furcht Gottes
auferziehen / und ihr Gesinde regieren /
und ihnen mit Rath und That beystehen /
in allen Nöthen / Trübsalen / Creutz und
Widerwärtigkeit / und sie ihm wiederumb
in allen ehelichen Sachen / und was
Gott ihnen zugeordnet / und befohlen hat /
gehorsam und unterthänig seyn / wie
Sara ihrem Herrn Abraham gehorsam
gewesen / und ihn einen Herrn genennet
hat / 1. Pet. 3. c. 6.

Wie aber Theodorus / der unser
Gott und Heyland / in seinem Ehestande
zu Cana in Galilæa / Wasser in Wein
verwandelt / Joh. 2. c. 1. Also hat er
auch / wie wir in Evangelio Matthæi
lesen / das Wasser der Trübsal / Angst
und Elend / in Wein / das ist / in Freude
verwandelt / und hat / wie Matthæus
schreibet / Cap. 4. v. 23. alle Kranckheit
und Gebrechen im Volck geheilet / und
hat / wie Lucas schreibet / Cap. 7. v. 22.
den Blinden das Gesichte / den Lahmen
das Gehen / den Tauben das Gehör /
den Todten das Leben / den Armen das
Evangelium gepredigt / und hat / wie
Johannes schreibet / Cap. 2. v. 11. seine
Herrlichkeit offenbaret / und seine Jünger

Regem Israël, & Dominum Deum eorum. Et ecce Ezechias ascendit de domo Domini, & stetit in platea domus David, & ait ad eos: Audite me, Juda, & omnes habitatores Jerusalem, & Rex. Hæc dicit Dominus: Nolite timere, neque paveritis, propter multitudinem hanc innumerabilem: quia non vestra est pugna, sed Dei. Cras descendite contra eos: ecce ascendent per clivum Sis, & invenietis eos in fine torrentis contra desertum Jeruel. Non vobis erit necesse pugnare in hac re: state, & videte salutem Domini super vos, Juda & Jerusalem: nolite timere, nec paveatis: cras egredimini contra eos, & Dominus erit vobiscum. Et audivit Josaphat & omnis Juda & habitatores Jerusalem, & corruerunt coram Domino, adorantes Dominum. Et surrexerunt Levitæ de filiis Caathim & de filiis Core, ut laudarent Dominum Deum Israël voce excelsa. Et de mane consurgentes, egressi sunt in desertum Thecue: & egredientibus eis, stans Josaphat in medio eorum, dixit: Audite me, Juda, & habitatores Jerusalem: credite in Domino Deo vestro, & firmi eritis: credite prophetis ejus, & cuncta prosperabuntur vobis. Et consilio accepto, statuit cantores Domini, qui laudarent ornati sanctitudine, & dicerent: Confitemini Domino, quoniam in sæculum misericordia ejus. In tempore autem quo cœperunt laudare & benedicere, vertit Dominus insidias eorum in eos, qui venerant ad pugnandum contra Juda, & percussi sunt. Nam filii Ammon & Moab insurrexerunt contra habitatores montis Seir, ut interficerent eos, & delerent: & postquam occiderunt habitatores Seir, auxiliati sunt in interitum & contritionem suam. Unde cum venisset Juda ad speculam deserti, respexerunt ad multitudinem, & ecce cadavera jacebant in terra, & nullus remanserat qui evaderet. Venit ergo Josaphat & populus ejus ad tollendas prædas, & invenerunt in eis substantiam multam, & vestimenta, & vasa pretiosa, quæ tollentes, vastaverunt, & non poterant auferre: tanta enim erat multitudo spoliorum, ut per tres dies nullus finem faceret colligendi. Die autem quarta congregati sunt in valle benedictionis: ibi enim benedixerunt Domino. Unde & nomen loci illius appellatum est vallis benedictionis usque in præsentem diem. Reversus est ergo omnis Juda & Jerusalem, & Josaphat in medio eorum, cum gaudio in Jerusalem, & in templum Domini, in conspectu inimicorum suorum. Et terrebantur omnia regna terræ, audientia quæ fecerat Dominus contra hostes Israël. Et quievit regnum Josaphat, & habuit pacem per circuitum.

ſtrum, ſed ſolum ſecundum. Et ſimiliter
de Pedibus Iambicis, & Anapæſticis.
Pedes Compoſiti ſunt, qui ex duobus
Pedibus ſimplicibus componuntur. Et ſunt
octo, Dactylus & Spondeus, Ex ad-
ditione Trochæi ad Dactylum, fit Ionicus
a minore. Ex additione Iambi ad Dactylum,
fit Choriambus. Ex additione Pyrrichii ad
Dactylum, fit Antipaſtus. Ex additione Iambi
ad Spondeum, fit Ionicus a maiore. Ex ad-
ditione Trochæi ad Spondeum, fit Epitritus
primus. Ex additione Pyrrichii ad Spondeum,
fit Epitritus ſecundus. Ex additione Spondei
ad Spondeum, fit Diſpondeus. Et ſunt
quatuor Pedes Compoſiti, qui ex tribus
Pedibus ſimplicibus componuntur. Et ſunt
quatuor, Moloſſus, Tribrachus, Amphimacrus,
& Bacchius. Ex additione Iambi ad Molo-
ſſum, fit Creticus. Ex additione Trochæi ad
Molooſſum, fit Paeon primus. Ex additione
Pyrrichii ad Molooſſum, fit Paeon ſecundus.
Ex additione Spondei ad Molooſſum, fit Paeon
tertius. Ex additione Iambi ad Tribrachum,
fit Paeon quartus. Ex additione Trochæi ad
Tribrachum, fit Epitritus tertius. Ex additione
Pyrrichii ad Tribrachum, fit Epitritus quartus.
Ex additione Spondei ad Tribrachum, fit Epi-
tritus quintus. Ex additione Iambi ad Amphi-
macrum, fit Diſemus. Ex additione Trochæi
ad Amphimacrum, fit Ditrochæus. Ex addi-
tione Pyrrichii ad Amphimacrum, fit Ionicus
a minore. Ex additione Spondei ad Amphi-
macrum, fit Antiſpaſtus. Ex additione Iambi
ad Bacchium, fit Choriambus. Ex additione
Trochæi ad Bacchium, fit Diſemus. Ex addi-
tione Pyrrichii ad Bacchium, fit Ionicus a
maiore. Ex additione Spondei ad Bacchium,
fit Epitritus ſecundus. Et ſunt quatuor Pedes
Compoſiti, qui ex quatuor Pedibus ſimplici-
bus componuntur. Et ſunt quatuor, Proceleuſ-
maticus, Diſemus, Ditrochæus, & Ionicus
a minore. Ex additione Iambi ad Proceleuſ-
maticum, fit Antiſpaſtus. Ex additione Tro-
chæi ad Proceleuſmaticum, fit Choriambus.
Ex additione Pyrrichii ad Proceleuſmaticum,
fit Ionicus a maiore. Ex additione Spondei
ad Proceleuſmaticum, fit Epitritus ſecundus.
Ex additione Iambi ad Diſemum, fit Epitritus
tertius. Ex additione Trochæi ad Diſemum,
fit Epitritus quartus. Ex additione Pyrrichii
ad Diſemum, fit Epitritus quintus. Ex addi-
tione Spondei ad Diſemum, fit Paeon primus.
Ex additione Iambi ad Ditrochæum, fit Paeon
ſecundus. Ex additione Trochæi ad Ditro-
chæum, fit Paeon tertius. Ex additione Pyr-
richii ad Ditrochæum, fit Paeon quartus. Ex
additione Spondei ad Ditrochæum, fit Epi-
tritus tertius. Ex additione Iambi ad Ionicum
a minore, fit Paeon quintus. Ex additione
Trochæi ad Ionicum a minore, fit Epitritus
quintus. Ex additione Pyrrichii ad Ionicum
a minore, fit Diſpondeus. Ex additione Spon-
dei ad Ionicum a minore, fit Ionicus a maiore.

ne pertinet ad præsentem locum, sed ad illum, quo
de Sabbato agitur. Quod autem Sabbatum ab
Hebræis dicatur Requies, ideo factum est, quia
in illo Deus requievit ab omnibus operibus,
quæ in sex diebus creaverat, ut habetur Genes.
II. Et Exod. XX. Sex diebus fecit Dominus cœ-
lum & terram, & omnia quæ in eis sunt, & re-
quievit in die septimo. Quod autem Sabbatum
dicatur Requies, ideo factum est, quia in illo
Deus requievit ab omnibus operibus, quæ in
sex diebus creaverat, ut habetur Genes. II. Et
Exod. XX. Sex diebus fecit Dominus cœlum &
terram, & omnia quæ in eis sunt, & requievit
in die septimo. Quod autem Sabbatum dicatur
Requies, ideo factum est, quia in illo Deus re-
quievit ab omnibus operibus, quæ in sex diebus
creaverat, ut habetur Genes. II. Et Exod. XX.
Sex diebus fecit Dominus cœlum & terram, &
omnia quæ in eis sunt, & requievit in die septi-
mo. Quod autem Sabbatum dicatur Requies,
ideo factum est, quia in illo Deus requievit ab
omnibus operibus, quæ in sex diebus creaverat,
ut habetur Genes. II. Et Exod. XX. Sex diebus
fecit Dominus cœlum & terram, & omnia quæ
in eis sunt, & requievit in die septimo. Quod
autem Sabbatum dicatur Requies, ideo factum
est, quia in illo Deus requievit ab omnibus ope-
ribus, quæ in sex diebus creaverat, ut habetur
Genes. II. Et Exod. XX. Sex diebus fecit Do-
minus cœlum & terram, & omnia quæ in eis
sunt, & requievit in die septimo. Quod autem
Sabbatum dicatur Requies, ideo factum est,
quia

quod respondẽdum est, vt medicus plurimis infirmis subministrans iuxta artem medicinæ, initium medendi facit ab his qui magis vrgentur, quíque peius affecti sunt: sic discipulorum sordidos pedes lauantem, incepisse à magis sordidis atque equidem fortassis ad Petrum postremò venit, quia minùs cæteris indigeret.] Ita quidem Græci Patres, nõ pauci. Tamen S. Augustinus [a] orsum Christum lauationem à Petro ex contextu Euangelico satis verisimiliter colligit, eíque alij Latini ferè adhærent.

a tract. 56. in Ioan.

26. Vtut sit, & siue Christus Iudam primò, siue Petrum lauerit, (nam variant hac in parte Patrum placita, & non pauci Petrum primò lotum affirmant, idque veriùs videtur, nec locus Ioannis quo Chrysostomum niti in contrarium vidimus, reuera vrget:) vtrumlibet inquam statuamus, potuit tanta magistri demissio, proditorem, nisi mens læua fuisset, auocare à concepto facinore, adiunctis præsertim lachrymis quas à Christo super Iudam fusas, author est S. Chrysostomus: [b] ita vt non tam aqua è pelui, quàm duobus è Christi facie fontibus proluere-

b hom. 52. ad pop.

retur

Filius Dei viui esset, & quia verba vitæ æternæ haberet, iudicans apud se indignum,& inconueniens,Sanctum sanctorum flectere genua ad pedes peccatorum, neutiquam (inquit) tu mihi pedes ablues,& huius humilitatis sustinere obsequium, non est nostrum, qui adorare debemus in loco vbi stant pedes tui, & satis est nobis, quòd sicut catuli de mensæ tuæ reliquiis manducamus, &c. Honor tuus Deus, iudiciũ diligit,& æquum est vt omnis terra adoret te,& in nomine tuo omne genu flectatur. Verùm quòd tu ante figmentum tuum curuaris, quod seruis pedes abluis; non competit maiestati. Habebat in excusatione sua zelum Dei Petrus,sed non secundùm sciẽtiam: & tolerabile aliquo modo videtur quod humilitas suggerebat, si non obstinatio resistere præceptori niteretur. *Non lauabis* (inquit) *mihi pedes in æternum.* Ego,si oportuerit,me mori tecum,paratus sum, hoc enim debeo, hoc amplector, pro te libẽter ceruicem porrigo percussori, Sed Deum meum & Dominum meum ad pedes meos prostratum non patior, non audeo sustinere.] Gemina sunt quæ habet

Quæ vim habent Diuinam, ut
Deum ipsum, & Deorum Dominum
Iouem Optimum Maximum. Hos ille
Deos, quos Cælestes, & Cælicolas, &
Cælites appellamus, quos Græci Ou-
ranion dicunt, quos Latini, ut ante
dixi, Cælestes, Cælicolas, & Cælites
appellant, quos Græci Ouranion di-
cunt, quos Latini, ut ante dixi, Cæ-
lestes, Cælicolas, & Cælites appellant,
Deos

vobis.Si ergo ego Dominus & Magiſter, laui pedes veſtros,& vos debetis alter alterius lauare pedes. Si ſum Magiſter,diſcite à Magiſtro. Si Dominus, erubeſcat hęc deſpicere ſeruus.Si iã peperci proditori,& vos parcere ſtudeatis.Si ante eum genu flexi , humiles ante aduerſarios eſtote.Si me ab eo permiſi oſculari,&vos maxillam prębere dignemini.Si proditorẽm amicum vocaui , & vos inimicum amicum vocare corde & opere non dedignemini , quia non eſt ſeruus maior Domino ſuo.] Poſthæc cœnam vſualem vt cibo ſuos reficeret adorſus cum eis, paulò poſt condit Nouum Teſtamentum. Id eſt interprete Damaſceno,[a] inſtituit ſacramentum Euchariſtiæ inter cœnandum vſuali hac cœna , in quam cadunt illa Matthæi *cœnantibus illis* : & illa Marci, *manducantibus illis* ; præmiſſa iã vt dixi cœna legali , de qua illud Ioannis verum habet, *& cœna facta* : Et illud Lucæ ac Pauli, *poſtquam cœnauit*. Poſſis etiam non incommodè dicere , idcirco Ioannem dixiſſe *cœna facta* , Matthæum verò *cœnantibus illis* , quia cum pedes lauit & ad inſtitutionem Euchariſtiæ ſe accin

a 4 *fid.c.* 14.

accinxit, discipuli adhuc recumbebant & mensæ assistebant, in qua adhuc erant ciborũ reliquiæ; ita vt qui voluissent, potuissent porrò manducare, etiamsi omnes intenti in facta & verba Magistri, abstinerent cibis. Quo pacto plerunque amici, super mensam, iam refecti, nec vltra vescentes, prorogant colloquia, submota iam fame epulis, nec tamen submotis è mensa reliquiis epularum. Is ergo medius cœnæ status, quo & adhuc discumbebatur, & epulis adhuc appositis abstinebatur, potuit denominari & status cœnantium, & eorum qui iam cœnassent, quod Antonius Peres [a] rectè notauit.

a *controu. 1. in Euang. c. 54.*

28. Ad eum modum, vt pulchrè dixit author libri de operib. Christ. cardin. [b] [Obuiarunt sibi inter epulas, instituta antiqua & noua & consumpto agno, quem antiqua traditio proponebat, inconsumptibilem cibum magister apponit discipulis: Nec iam ad elaborata impensis, & arte conuiuia populi inuitantur, sed immortalitatis alimonia datur, à communibus cibis differens, corporalis substantiæ retinens speciem, sed virtutis

b *serm. de cœna Domini.*

Ascen-
sus.

Ascendere ad montem Myrrhæ, & ad collem thuris, est proficere in virtutum incremento, & ad perfectionis fastigium pervenire. Ascendere ad montem Myrrhæ, & ad collem thuris, est ad Christum, & ad Ecclesiam, qui per montem Myrrhæ, & collem thuris designantur,

ex. Perfer hoc tibi, Dii, Charlo-
nem, ut ego, quem nunc ad-
modum, ut ego, quem nunc ad-
modum, ut ego, quem nunc ad-
modum

recipiebant, & rursus argento proditionis, mortem conciliauit.] Ita quidem Cyrillus, illatam Iudæ manibus Eucharistiam satis apertè docens; sicque intelligens quod de fracto per Christum & discipulis porrecto sacro pane, produnt sacræ litteræ, & qui indubitatæ fidei est, Canon Missæ. Verùm non est necesse de vola manus, accipere quod S. Cyrillus dixit, quasi voluerit priscum vsum viris in manus vola immittendi Eucharistiam, fuisse nunc à Christo vsurpatum.

Nom me latet negatam à quibusdam Patribus Iudæ communionem, vt à Clemente Romano,[a] Hilario,[b] Innocentio,[c] Ruperto,[d] Hildeberto Cenoman.[e] & paucis aliis: sequuntúrque Barrardius[f] Turrianus, Mẽdosa.[g] A longè tamẽ pluribus cõmunicasse Iudam assertum est. Præcipui sunt Origenes, Chrysostomus, Cyrillus Hierosolymit. & Alexandrinus, Theodoretus, Theophilactus, Euthymiüs, Cyprianus, Hieronymus, Augustinus, Ambrosius, Beda, Rabanus, Hugo Victorinus, Bernardus, Laurentius Iustinianus, Eugenius Papa, Bruno, Lyranus Ayguanus & alij quorum loca signat Lori

a 5. *constit. c.* 16
b *canon.* 30. *in Matth.*
c *l.* 3. *de myst. c.* 13
d *in c.* 26 *Matth. & in* 13. *Ioan.*
e *epistola* 64.
f *tomo* 4. *l.* 3. *c.* 3.
g *in defens. capitis citati Clementis*
h 1. *Reg. c.* 6. *v.* 21. *annot.* 23. *s.* 1.

[illegible] [illegible] [illegible] [

minus placet. Nam præterquàm quòd illa rei alieno loco narratæ, veríq; ordinis peruerſio, affingenda non eſt Euangeliſtæ, cùm nihil eſt quod ad eam aſſerendam vrgeat, (vt hîc certè nihil vrget: nec enim ex alijs Euangeliſtis contrarius ordo cõprobatur, vt contingit in locis illis quæ Innocentius[a] per recapitulationem extra locum poſita docet:) præter hoc inquam, particula aduerſatiua *verumtamen*, apertè fert nexum ſententiæ quam principiat, cum ea cui ſubiungitur, vt liquebit ex eius ſenſu quem nunc dabimus.

[a] 4. *de miſſa c.* 13.

Et fortaſſis ad hunc Lucæ locum reſpexit Federicus Staphilus, quem refert & approbat Prateolus, [b] damnantem hæreſeos illos qui auſint negare Iudam verè communicaſſe. Idem videtur ſenſiſſe Thomas Beauxamis. [c] Quod tamen iudicium non modò nimis ſeuerum eſt, ſed etiam penè ridiculum: cum ſententia cui adhæſimus, quamuis nobis videatur probabilior, non ſit tamen vlla ratione de fide, vel adeò certa, vt contrariam tueri non liceat, cum quibuſdam grauiſſimis Patribus & Doctoribus, qui eandem

[b] *in Elen. v. Iudas.*

[c] *lom. 10. de paſſione.*

ſunt

Ante hanc Solis Eclipsin, vel cum
hac Solaris non fuit magnus Solis ex-
cessus, quia Luna non fuit in Nodo
Ecclipticæ, sed in alio illius puncto
remoto à Nodo, ut ex Tabulis Lunæ
motus non præcipue tenuis Corpo-
ris, sed & Solis, & Lunæ, & Terræ
Soli junctæ, vel ab eo separatæ, ut
patuit ab initio Scripturæ, Luna au-
tem ab Ecclipsi Solis, vel Solaris
ante, vel post per quinque
menses, vel circiter, ut ostendit
Ptolemæus, Solis excessus non
manifestè potest deprehendi, ut
ex Tabulis Lunæ motus non præ-
cipue tenuis Corporis, Solis, Lunæ, Terræ
Soli junctæ, vel ab eo separatæ, ut
patuit ab initio Scripturæ, Luna au-
tem ab Ecclipsi Solis, vel Solaris
ante, vel post per quinque
menses, vel circiter, ut ostendit
Ptolemæus, Solis excessus non
manifestè potest deprehendi, ut

Christi corpus, sed tantùm, vmbram eius ac imaginem, non aliter videntur potuisse notari specialis erroris circa Iudam, quàm ob negatam perceptionem corporis Christi ab eo verè factam, sicut ab aliis facta est.

31. Sed censuris dimissis, ratum esto, non tanquam planè certum, sed tãquam Euangelicæ narrationi conformius, & plurium Patrum authoritate testatius, Iudam percepisse S. Eucharistiam. Quò S. Hieronymus [a] aptat locum ex Deuter.
32. sic scribens de Ephraimitis mercenariis. [Appellantur mercenarij Ephraïm propter Iudam, qui de tribu Ephraïm, & de vico eiusdem tribus Iscarioth, Dominum pretio vendidit: qui verè flos Apostolicæ gloriæ, cecidit super montem pinguissimum, de quo dictum putamus: *manducauit & bibit Iacob & saturatus est, & impinguatus, & recalcitrauit dilectus.* Siue iuxta Hebraïcum, super vallem pinguium, id est, Gessemanim, in qua etiam nomen loci significatur, in quo Iudas Dominum tradidit.] Eodem item aptat, dulces cibos quorum est apud Psaltem mentio. Sed nihil in hanc rem efficaciùs, quàm

a *Isaiæ 28.*

Digitized by Google.

teris porrecta est ; non ad vitam , sed ad exitium futura ; quia bona , malè à malo sumpta est. Secuta Christi turbatio, quã post traditum calicem consecratum accidisse, attingit Lucas, & plenius describit Ioannes. Vnam enim & eandem fuisse turbationem à Luca & Ioanne descriptam, etiamsi Ribera dissentiat, series & modus narrationis videtur suadere. Magistri turbationem, anxietas discipulorum excepit, & imprudens Iudæ cum cæteris interrogatio , an ipse esset in quẽ ea caderent , quæ à Christo de vno aliquo ex recumbentibus proditore futuro, dicta erant. Responsum Christi ambiguum , nec ab aliis discipulis satis perceptum , nec discussit discipulorum pro se cuiusque timorem. Itaque Petrus excitauit Ioannem in sinu Christi recumbentem , (hoc Christo in lecto quo recumbebatur proximum & ita collocatum infra Christum vt caput Ioannis ad pectus Christi pertingeret) Ioannem inquam sic collocatum excitauit Petrus, *visibili dicto*, vt loquitur D. Augustinus:[a] hoc est nutu, vt rogaret nomen proditoris: quem Christus, porrecta buccella intincta

a 15. *Trinit. c.* 10.

men ſenſerunt. Quis enim dubitare poſſit in primo illo ſacri cibi vſu, diſpertiente ſeipſum charis filiis bono Patre, quin immenſa quædam fructuum huius ſacramenti communicatio facta ſit: diſpoſitione præſertim ad quam diuinitus excitabantur, aptante ſubiecta & amplante (vt ſic dicam) vaſa pectorum, vt effectus qui in ſubiecto meliùs diſpoſito ſemper eſt maior, etiam ratione operis operati, vberior in eis ac inſignior gigneretur? De hoc inquam quis dubitare queat, cum nunc tanto poſt tempore, miniſtrãte homine puro, [His qui Chriſti commemorant paſſionem; (verba ſunt authoris libri de operibus Chriſti cardinalibus[a]) intra ſacra officia quaſi per quoſdam canales de interioribus fontibus egrediuntur torrentes, & ſuper omnes delicias lachrymis nectareis anima delectatur. Quantam ſuauitatem animæ inquirenti vbi ſit Deus ſuus, ſuſpiria contemplationis eliciunt? Non illos imbres, procelloſæ tempeſtates deponunt. Ros matutinus eſt de cœleſtibus ſtillans, & quaſi vnctio ſpiritus mentem deliniens. Gemitus illos pietas excitat, & in-

a ſerm. de cœna Domini.

Ego vero Nobis Deus in omnibus, qui
ne tantis quidem rebus desunt, ad
ministrum, & adiutorem, & Ducem
præbuit, Spiritum Sanctum, qui
nos ad omnem veritatem deduxit,
& ad omnia bona instruxit, & ad
omnia mala præmunivit. Quem
Spiritum Sanctum, qui ex Patre
procedit, Christus Dominus, qui
Verbum Patris est, & Sapientia
Patris, & Virtus Patris, & Veritas
Patris, & Lux Patris, & Vita Patris, & Via Patris, & Ianua Patris, & Pastor Patris, & Princeps Patris, & Rex Patris, & Iudex Patris, & Dominus Patris, & Deus Patris, & Omnipotens Patris, & Creator Patris, & Conditor Patris, & Gubernator Patris, & Redemptor Patris, & Saluator Patris, & Consolator Patris, & Paracletus Patris, & Omnia Patris, & Omnia in Patre, & Omnia ex Patre, & Omnia cum Patre, & Omnia Patri, & Omnia ad Patrem, & Omnia per Patrem, & Omnia in Patrem, & Omnia Patris, & Omnia Patrem, & Omnia Patre, & Omnia Patrum, & Omnia Patribus, & Omnia Patres, & Omnia Patrum, & Omnia Patrum, & Omnia Patrum

pertare, mutuo fodere, libri & opera
ſcripta, ſcriptores, ſcriptorium, ſcri-
ptura, ſcribere, ſcriptor, ſcriptum,
ſcripſi, ſcripſiſti, ſcripſit, ſcripſimus,
ſcripſiſtis, ſcripſerunt, ſcripſeram,
ſcripſeras, ſcripſerat, ſcripſeramus,
ſcripſeratis, ſcripſerant, ſcripſero,
ſcripſeris, ſcripſerit, ſcripſerimus,
ſcripſeritis, ſcripſerint, ſcripſiſſem,
ſcripſiſſes, ſcripſiſſet, ſcripſiſſemus,
ſcripſiſſetis, ſcripſiſſent, ſcribam,
ſcribas, ſcribat, ſcribamus, ſcribatis,
ſcribant, ſcriberem, ſcriberes, ſcri-
beret, ſcriberemus, ſcriberetis, ſcri-
berent, ſcribe, ſcribite, ſcribendum,
ſcribendi, ſcribendo, ſcribendo, ſcri-
bens, ſcribentis, ſcripturus, ſcripturi,
ſcripturo, ſcripturo, ſcripturus, ſcri-
pturi, ſcripturo, ſcripturo, ſcripturi,
ſcripturorum, ſcripturis, ſcripturos,
ſcripturis, ſcripturus, ſcripturi, ſcri-
pturo, ſcripturo, ſcripturi, ſcriptu-
rorum, ſcripturis, ſcripturos, ſcri-
p

Quæ cum ita sint, Deus ille, qui nos ad hanc vitam
& natum & educauit, quam præclaras, & ad
virtutem accommodatas nobis dedit rationes?
Quibus ut ad beatam vitam peruenire possemus,
quam ille nobis ad cognoscendum sui, & ad
imitandum præbuit? Quam multa nouimus
ex his, quæ ad nostrum usum, & ad ornatum
vitæ, & ad tuendam valetudinem, & ad
diuersos artus, & ad quæstus comparandi pertinent?
Quæ cum ita sint, Deus ille, qui nos ad hanc vitam
& natum & educauit, quam præclaras, & ad
virtutem accommodatas nobis dedit rationes?
Quibus ut ad beatam vitam peruenire possemus,
quam ille nobis ad cognoscendum sui, & ad
imitandum præbuit? Quam multa nouimus
ex his, quæ ad nostrum usum, & ad ornatum
vitæ, & ad tuendam valetudinem, & ad
diuersos artus, & ad quæstus comparandi pertinent?
Quæ cum ita sint, Deus ille, qui nos ad hanc vitam
& natum & educauit, quam præclaras, & ad
virtutem accommodatas nobis dedit rationes?
Quibus ut ad beatam vitam peruenire possemus,
quam ille nobis ad cognoscendum sui, & ad
imitandum præbuit? Quam multa nouimus
ex his, quæ ad nostrum usum, & ad ornatum
vitæ, & ad tuendam valetudinem, & ad
diuersos artus, & ad quæstus comparandi pertinent?

Domini pietas in bono malitiam, nec lutulentum porcum à diuina mensa excluſum voluit.

34. Non hîc ſtetit Domini benignitas. Nam tãtum bonum quantum eſcæ illius participatione ſenſerant probi Apoſtoli, perpetuum in Eccleſia ſua eſſe volens, atque adeò non tantùm iis qui aderant liberis, ſed nobis quoque, & omnibus poſthumis filiis, quos Deo per mortem pariturus erat, proſpiciens, poteſtatem Apoſtolis contulit id ipſum faciendi in patientis Chriſti commemorationem. Nec faciendi dumtaxat per ſeipſos, ſed quod ad perpetuitatem neceſſarium erat, aliis quoquè poteſtatem conferendi, vt præſtare idem poſſent. Quare & Sacerdotes & Epiſcopos, inadæquatè, eos creauit, hoc eſt quantũ attinet ad conſecrationem corporis & ſanguinis Domini: ſecluſa partiali poteſtate Sacerdotium integrante, & peculiari charactere conſtituta, qua fit poteſtas remota ad remiſſionem peccatorum, complenda per collationem Iuriſdictionis: Cuius item conferendæ poteſtas ampliſſima poſt reſurrectionem facta eſt, ad com

Ioannes Baptista Rasarius Veronensis, ob
singularem memoriam, & ingenij dexteritatem
Mnemon cognominatus, cum Romæ Leonis X.
Pontificis Maximi tempore, & Clementis VII.
Pontificatu, ac Veronæ, Patauij, Venetijs, Mediolani, & Papiæ, ac alijs in locis, ubi ad
Principes, & Reges, ac Imperatorem Carolum V. ac Ferdinandum Austriacum, Romanorum Reges, ac Hungariæ, & Bohemiæ, Principes, & Reges, ac Archiducem Austriæ, ac Ducem Burgundiæ, & Comitem Tyrolis, ac Principes Germaniæ, & Italiæ, ac Ducem Mediolani, & Comitem Papiæ, ac Principes Galliæ, & Ducem Sabaudiæ, & Principes Helvetiorum, & Ducem Cliviæ, & Principes Belgarum, & Ducem Lotharingiæ, & Principes Hispaniæ, & Ducem Calabriæ, & Principes Neapolitanos, & Ducem Athenarum, & Principes Achaiæ, & Ducem Neopatriæ, & Principes Thessaliæ, & Ducem Archipelagi, & Principes Turcarum, & Ducem Ægypti, & Principes Arabiæ, & Ducem Persiæ, & Principes Indiæ, & Ducem Æthiopiæ, & Principes Africæ, & Ducem Mauritaniæ, & Principes Barbariæ, & Ducem Numidiæ, & Principes Libyæ, & Ducem Cyrenaicæ, & Principes Scythiæ, & Ducem Tartariæ, & Principes Sarmatiæ, & Ducem Moscoviæ, & Principes Polonorum, & Ducem Lituaniæ, & Principes Dacorum, & Ducem Transylvaniæ, & Principes Illyrici, & Ducem Dalmatiæ, & Principes Croatiæ, & Ducem Bosniæ, & Principes Serviæ, & Ducem Bulgariæ, & Principes Græciæ, & Ducem Thraciæ, & Principes Asiæ, & Ducem Cappadociæ, & Principes Pontici, & Ducem Armeniæ, & Principes Mesopotamiæ, & Ducem Babyloniæ, & Principes Assyriæ, & Ducem Medorum, & Principes Persarum, & Ducem Georgianæ, & Principes Albaniæ, & Ducem Hyrcaniæ, & Principes Indiæ, & Ducem Taprobanæ, & Principes Gangis, & Ducem Indiæ, & Principes Sinarum, & Ducem Cathaiæ, & Principes Iaponiæ, & Ducem Molucchæ, & Principes Philippinæ, & Ducem Moluccæ, & Principes Borneæ, & Ducem Sumatræ, & Principes Iavæ, & Ducem Malacchæ, & Principes Siamæ, & Ducem Pegu, & Principes Cambaiæ, & Ducem Decanæ, & Principes Malabaræ, & Ducem Ormuzi, & Principes Persiæ, & Ducem Arabiæ, & Principes Ægypti, & Ducem Abyssiniæ, & Principes Nubi

ſtiam offert, & victimam immolat; Sacerdos ſimul exiſtens & agnus Dei ille qui mundi peccatum tollit.] Agnouerunt inquam, qua ratione Chriſtus, vt monſtraret non ex Iudæorum aut Pilati violentia mortem inſtare, ſed quia decreto Patris ipſe annueret, præuenit eorum vim vt Nyſſenus ſupra egregiè conſiderat, & optimè etiam traditum eſt ab Heſychio [a] verbis illis. [Nemo illum obtulit ſed nec immolare poterat, niſi ſemetipſum ipſe ad patiendum tradidiſſet. Propter quod non ſolùm dicebat, *Poteſtatem habeo ponendi animam meam, & poteſtatem habeo iterum ſumendi eam.* Sed & præueniens, ſemetipſum in cœna Apoſtolorum immolauit: quod ſciunt qui myſteriorum percipiunt virtutem. Hunc Sacerdotem LXX. non ſolum vnctum ſiue linitum, ſed & conſummatum manibus, appellauerunt: Conſummatus enim eſt manibus, priùs in myſtica cœna, accipiens panem & frangens: deinde per Crucem, quando affixus eſt. Tunc Sacerdotij ſuſcipiens dignitatem, vel potiùs cùm ſemper habuerit, tunc opere explens etiam, hoc quod pro nobis

[a] *in c. 23. euit. & inſigniter in c. 4.*

bis erat, sacrificium consummauit.]

35. Christus ergo anteuertit suam in cruce immolationem séque mysticè immolatum discipulis præbuit, & vt immolatum ipsi quoque præbere possent, facultatem fecit. Idque vt perspicerent, eos illustrauit: quod permagni referret id eos peruidere, quandoquidem in ea mystica immolatione, sacrificij Christiani ratio constituta est. Non enim quod aliqui existimant, sacrificatio quæ à Christo est instituta & Ecclesiæ relicta, consistit in ea immutatione quam panis & vinum subeunt, quatenus transmutantur in Christi corpus & sanguinem. Ægrè enim qui ita sentiunt, exponere possunt quomodò Christus immoletur, habeátque in sacrificio nostro rationem victimæ, quod tamen passim produnt Patres. Nam quod immolatur, illud ipsum est quod subit mutationem destructiuam, aut physicè notabiliter alteratiuam, vi actionis in qua formaliter situm est sacrificium. Quæ idcircò aptissima est ad diuini dominij recognitionem, & contestationem supremę potentiæ Dei, tanquam vitæ & mortis autho-

ris. Quod autem in re præsenti destructiuam mutationem subit; iuxta eum modum philosophandi, est panis & vinum, non Christus, quamuis incipiat ibi esse nouo modo. Igitur vt Christus dicatur hîc sacrificari, recurrendum est ad consecrationem, quatenus per illam Christus mystico modo exhibetur occisus, dum gladio verbi Dei, Christus ex se & iure esse præhabiti hostia viuens & rationabilis, offertur Patri in statu separationis animæ à corpore, per violentam mortem & sanguinis effusionem causato. Offertur inquam, non verbaliter (vt aliqui parum aptè dixerunt) sed realiter, interuentu duplicis consecrationis, quarum vnius vi, Christi corpus ponitur seorsum à sanguine: vi autem alterius statim consequentis, ponitur sanguis seorsum à corpore, vt effusus ex eo, & mortem causans suo effluxu. Ita enim planè fit in hoc mysterio, spectata præcisè vi verborum: quamuis ob concomitantiam naturalem, contingat Christum non constitui reipsa in statu mortis, quod est per accidens. Nam si sola vis verborum haberet locum, Christus reipsa

ipsa per eorum prolationem esset in statu immolati & occisi, quod ad rationem veri & actualis sacrificij abundè est, quia immutatio per se causanda vi verborum, nec nisi per accidens inhibita, ob adiunctam concomitantiam ; illatura esset Christo destructionem physicam, quæ vi actionis reipsa exercitæ ponitur de facto quoad debitum; cui per accidens est obsisti diuinitùs.

Apostoli ergo in puncto quo creati sunt Sacerdotes, illustrati sunt à Spiritu sancto, non modò vt corpus ac sanguinem quæ specierum tectorio obducebantur, verè à se percipi agnoscerent, sed etiam vt perspicerent rationem incruenti sacrificij ad cruentum præuij; perpetuámque omnibus consecuturis ætatibus cruenti memoriam, exhibitam sibi à Christo, cum potestate idem præstandi. [Voluit enim (ait Gaudentius[a]) beneficia sua permanere apud nos, animas pretioso sanguine suo semper sanctificari per imaginem propriæ passionis. Et ideò discipulis fidelibus mandat, quos primos Ecclesiæ suæ constituit Sacerdotes, vt indesinenter ista vitæ æternæ mysteria

[a] *tract 2. in Exod.*

ſteria exercerent,quæ neceſſe eſt à cunctis Sacerdotibus per ſingulas totius orbis Eccleſias celebrari,vſquequo iterum Chriſtus de cœlis adueniat: quò & ipſi Sacerdotes, & omnes pariter fidelium populi, exemplar paſſionis Chriſti ante oculos habentes quotidie, & gerentes in manibus, ore etiam ſumentes ac pectore,redemptionis noſtrę myſteria indelebili memoria teneamus, & contra venena diaboli dulcem medicinam ſempiterni tutaminis conſequamur.] Quæ quãta in Apoſtolorum pectoribus fuerit ſementis piorum affectuum,imò incendij charitatis, ac propè viuicõburij ſpiritualis, coniectare facilius eſt quàm exponere.Solus Iudas maniaco ſimilis,perinde ac ſi hiſtrionem aut pantomimum ſuper ſcenam ageret, nuda externa ſpecie pietatis contentus,ac eam quoque in magno maleficij mox exequẽdi æſtu ægerrimè retinens, corpore non animo aſtabat, nec horrenda myſteria vltra externam veluti cruſtam peruadebat.

36. Eo ipſo actu,Chriſtus Dominus, vt figuratum reſponderet figuræ, Nouum Teſtamentum obſignauit. Decuit enim,

enim, vt sicut Vetus Testamentum obsignatum est interuentu sacrificij tunc adhibiti, & aspersionis sanguinis tunc effusi, iuxta illud Exodi [a] relatum ab Apostolo, [b] *Hic est sanguis Testamenti quod mandauit ad vos DEVS*, ita nouum quoque Testamentum interposito sacrificio obsignaretur. Itaque quamuis Christus vt priuata persona, propriè Testamentum non condiderit, cum nihil temporale habuerit de quo disponeret: tamen quatenus persona publica & caput Ecclesiæ, condidit Testamentum: non in cruce (vt S. Ambrosius laxato vocis rigore, ad Vercellensem Ecclesiam in calce scripsit: Nullum quippe ibi verbum protulit, quod condendi Testamenti gratia prolatum dici possit, vt latè prosequitur Suares [c]) sed in cœna vltima, præsentibus idoneis testibus; coram quibus Christus de suis bonis & hæreditate per vltimam voluntatem disposuit: quod est Testamentum condere. Et ita ab eo tunc factum, diserte affirmat Damascenus, [d] optimèque prosequuntur Alanus, [e] Bellarminus, [f] & Sebastianus Oxoniensis. [g] Videturque S. Lucas annuere, [h] referens dictum

a c. 24.
b Hebr. 9.
c t. 2. 3. p. d 38 s. 3. concl. 1. d 4. sid. c. 14.
e l. de sacrif. c. 8. à n. 5.
f l. 1. de missa c. 8.
g l. de sacrif. c. 7. & 8.
h c. 22.

dictum à Christo, *hic calix, Nouum Testamentum est in meo sanguine.* Non nego, per modum codicillorum adiuncta postea fuisse aliqua post resurrectionem: vt potestatem remittendi peccata in Sacramento pœnitentiæ, institutionem capitis visibilis Ecclesiæ, & si quæ sunt alia. Tamen substantiale (vt sic dicam) Testamentum Christi, præcessit mortem, in qua iuxta Apostolum, fuit confirmatum. Non confirmaretur autem, nisi iam conditum fuisset.

Quomodò ergo affectos fuisse censebimus pios Apostolos, tantum Domini erga ipsos Ecclesiámque vniuersam, profluuium charitatis conspicientes, vt ne seipsum quidem sibi reliquum faceret, sed omnia sua, vnáque seipsum in vsus nostros expensum vellet. Dubitare non ausim, quin ipsi quoque, contestati egestatem suam, & impotentiam retribuendi tam pio Patri pro omnibus quæ immerentibus retribuerat, Testamento se illi mente condito rependerent; vel potiùs & sua omnia & seipsos donatione inter viuos planè irreuocabili, in ius eius inflammatissima voluntate transferrent.

De

Digitized by Google

De Iuda nihil attinet dicere. Perinde enim ac si truncus vel saxum esset, nihil ad tam sublimia mysteria afficiebatur, & mala pro bonis retribuere satagens, ne per longiores in cœna tótque mysteriis moras, cohortis & ministrorum publicorum quibus condixerat opera cassa euaderet, extimescebat.

37. Vidit Christus, hominum infœliciſſimi cui robur & æs triplex circa pectus erat, obfirmationem, atque indomabilem tot mutis increpationibus duritiam. Itaque miseratione horrori adiuncta, *turbatus est spiritu, & protestatus est, & dixit, amen, amen dico vobis, quia vnus ex vobis tradet me.* Apud Matthæum & Marcum, additur interpositum à Christo veh, aduersùs traditorem, & quod bonum foret ei si natus non fuisset, de quo pronunciato multa c. 1. Itaque insisto rei præsenti & exhorruisse Christum dico, secutus S. Cyrillum.[a] Nam quamuis alias similis turbatio Christi, per dolorem & commiserationem exponatur; quo pacto censuerim nominatim accipiendum, quod de fremitu & turbatione sui ipsius per Christum concitata, scriptum est

[a] *l. 9. in Ioan. c. 13.*

Ioan.

Ioan. 11. (etiamsi S. Cyrillus id referat ad fremitum & iram aduersus mortem) Tamen hoc loco, aptiùs omnino videtur accipi turbatio, de ira & concitatione aduersus nequitiam obfirmati in scelere cõuictoris, eiúsque horrore aliquo. Nam vt ait S. Cyrillus [iure molestè ferebat scelera illius, quia vnà cum aliis discipulis magnis affectus honoribus paruo argenti pondere amorem Christi repulit: & dum panem eius manducaret, calcaneum aduersus ipsum eleuauit: non gloriam eius, non societatis leges, non pietatem vt Deo illi debitam, non quicquam aliud mirabilium recordatus: sed detestabilem solummodò paruámque Iudæorum respiciens pecuniolam, qua suam animam vendidit, qua innocentem atque iustissimum sanguinem manibus tradidit impiorum. Quare non iniuria turbatur Dominus, & sic acriter carpit, vt ab vno duodecim discipulorum tantum scelus patratum iri affirmet.]

Timet autem Vigerius [a] vbi non erat timor, cùm turbationem omnem quæ quidem à protestatione differat, vult à

[a] *chorda 7 c. 43.*

Chri

mẽ,ſine impetu,& abſque redargutione aliqua. Neque minus in eo laudabilis eſt ipſa turbatio, quàm animi illius plena tranquillitas.] Memini in hanc rem plura proferre, exponendo generatim ſubiectum paſſionum. [a] Alia item addo,tractans Chriſti affectus. Atque ita fatendum eſt, Chriſtum propoſita tantæ impietatis & ingratitudinis indignitate,meritò fuiſſe turbatum, & iuſtum ſanctúmque odium in ſe concitaſſe aduersùs impœnitens cor, atque duritiam impij diſcipuli; quem tot antiqua beneficia tot recentibus & adhuc propè calentibus exaggerata, à ſcelere nullomodo reuocaſſent.

a *in moral. diſt. 3. n. 31.*

38. Itaque ex ea ira,& horrore peccati ante quidem cogniti, ſed mox exequendi,vt conſiderat author ſermonum de cœna Domini apud Bernardum, [b] proteſtatus eſt,& dixit citra omnem ambiguitatem, vnum ex iis qui adſtabant & concœnabant, fore proditorem. Intermiſcuiſſe lachrymas, ſic tradit Chryſoſtomus. [c] [Dominus noſter illius delictũ lachrymatus eſt, vt ait Euangeliſta: *& cùm vidiſſet eum, turbatus eſt, & dixit:*

b *ſerm. 4.*

c *homil. 1. de prodit.*

vnus

Digitized by Google

vnus ex vobis tradet me. Quanta misericordia Domini? Traditus pro traditore dolet, proditus pro proditore turbatur. Et cùm vidisset eum, dixit: *vnus ex vobis tradet me.*]

Habent emphasim eadem verba prout apud Lucam leguntur, post consummatam descriptionem cœnæ Eucharisticæ, & porrectionis calicis, quo continebatur sanguis mox effundendus in remissionem peccatorum. *Verumtamen* (inquit) *ecce manus tradentis me, mecum est in mensa.* q.d. En ego tot vos bonis cumulaui, & nunc tot & tantæ amoris in vos mei argumenta edidi. Pro his omnibus vnus ex vobis qui hîc astatis, & mecum vescimini, tradet me. Apud Matthæum & Marcum dicitur, *qui intingit mecum manum in paropside*, (aut catino) *hic me tradet.* Quod Chrysostomus [a] putat fuisse signum Iudæ, qui cum Christo solus intinxit. Sed si ita esset, planè ab aliis fuisset agnitus. Itaque idem fuit, ac si dixisset, *vnus ex vobis qui mecum hîc manducatis.* Idque tanta vultus maiestate contestatus est, vt ad huiusmodi fulmina verborum, inspicerent se inuicem discipuli,

[a] *homil. 1. de prodit.*

hæſitantes de quo diceret: Et contriſtati valdè (vt addit Matthæus) interrogarent ſinguli, an ipſi eſſent in quos tam horrifica procella detonaret. Certi enim de verborum Chriſti veritate, quamuis innoxij, & nihil tale mentem ſubiiſſe ſecuri; tamen Domini verbis, (vt ait S. Baſilius [a]) maiorem quàm conſcientiæ ſuæ authoritatem tribuentes, pro humana fragilitate & inſtabilitate ſibi timebant, & tam horrendum malum ne incurrerent formidabant [ô Beati Apoſtoli (exclamat Chryſoſtomus [b]) fœliciùs veſtra innocentia contriſtata eſt, quàm pœnalis Iudæ audacia, quæ non eſt confuſa. Cùm enim noueritis nihil tale vos contra Dominum cogitaſſe, extimeſcentes tamen & propriæ fragilitatis conſcij, triſtes Dominum interrogatis de peccato, quod in conſcientia non habetis: & plus creditis magiſtro, quàm vobis. Nam in illo vos conuiuio, iudiciariam patimini quæſtionem, & Iudas non vult ſentire compunctionem. Terret vos talis auditus, & illum non terret tanti ſceleris cogitatus.]

[a] *Reg. 301. biem*

[b] *homil. 1. de prodit.*

39. Iudas ferreo ore, & fronte perfricta,

Digitized by Google

ſet reuocare peccatum. Turbatur diſcipulorum omnium ſenſus: & licèt noſſent propriam conſcientiam, timuerunt tamen Chriſti ſententiam. Iudas tamen impudenti fiducia, auſus eſt interrogare Saluatorem, quò implere poſſit euidentiſſimum traditorem. Verecunda Chriſti ſententia, oſtendit ſuam maieſtatem, nec refugit paſſionem mira patientia. Petrus condemnat Ananiam mentientem: Saluator, Iudam patienter ſuſtinet traditorem.]

Rogãti ergo, *numquid ego ſum Rabbi*, illud tãtùm repoſuit, *Tu dixiſti*. Hoc Ioannes Cãtacuſenus,[a] diſſoluẽs illud aduerſus Chriſti Deitatem Muſulmannorum ſophiſma, quod petebatur ex eo reſponſo Chriſti, cùm de diuinitate ſua rogaretur, *vos hoc dicitis*, omninò dictum contendit aſſertiuè. [Cùm Chriſtus (inquit) à Pilato interrogatus dixit, *tu dixiſti*. Nõ negationis formula eſt, ſed affirmationis, & confeſſionis, qua etiam ad Iudam vſus eſt. Cum enim cum diſcipulis ſuis diſcubuiſſet, dixit ad eos, *vnus veſtrum prodet me. Et dixerunt ſinguli de ſeſe, num ego ſum Domine?* Et alius, *num ego ſum?* dixit

[a] *apolog. 3. poſt medium.*

tan

tandem & Iudas, *num ego sum?* Dicit Christus, *tu dixisti.* Hæc sanè non negandi figura, sed affirmandi erat, qua eadem Pilato respondit. Formula enim erat illi genti peculiaris, qua etiam ceu vulgari & vsitata Christus vsus est. Quẽadmodum etiam apud Musulmãnos frequenter in vsu est. Si enim quis dicat alterum consulendo, *faciemus ne hoc aut illud?* Tunc pro eo quod alter dicere debebat, *fiat:* dicit: *Tu nouisti.* Neque hæc negandi, sed assentiendi formula est. Ita & Christus hac illis vsitata formula, *tu dixisti*, vsus est.]

40. Nihilominùs indubitatum existimo, Christum respondentem Iudæ, *tu dixisti*, noluisse asserere, ipsum reuera esse qui tantum scelus concepisset, & mox esset pariturus. Sic enim ab aliis Apostolis, & nominatim à Petro (vt Euthymius notat) fuisset laceratus: Nec latuisset eos ad finem vsque, scelesta Iudæ voluntas, vt reuera omnes præter Ioannem latuit: vsque adeò vt exeunte Iuda, & abacto per Christum, nescirent discipuli quò Christi verba & Iudæ exitus pertineret, [Sollicitudinem Domini considera (in-

quit Chryſoſtomus[a])non dixit,Iudas me tradit, ne editis euidentibus criminis indiciis impudentiorem illum redderet. Cùm autem ille, ſtimulante ipſum conſcientia, dixiſſet. *Nunquid ego ſum Domine?* ait illi, *tu dixiſti*, & ne tum quidem adduci potuit,vt eũ accuſaret ſed ipſum, indicem criminis ſui conſtituit.]Et alibi.[b] Quanquam dicere potuiſſet,ſceleſte,atque ſordide tam longo tempore hoc malum parturiens, & nunc diabolicis factis conciliis argentum ex pacto habiturus, audes redargutus quaſi nullius tibi rei conſcius, interrogare? Nihil tamen horum dicere voluit. Sed quid? *Tu dixiſti.* Ita terminos nobis, ac regulas obliuionis fixit iniuriarum.]

a *homil de conſub ſtant. tom. 1.Graecol.*

b *hom.82. in Matth.*

Itaque reſponſo illo *tu dixiſti*, nec apertè negauit, nec apertè affirmauit id de quo quærebatur. Ita enim fert apud Hebræos ea loquendi formula, vt Montanus[c] aduertit:notans perinde fuiſſe ex vſu Hebraïci Idiotiſmi, reſpondere *tu dixiſti*, ac ſi reſponſum à Chriſto fuiſſet, *benè habet, ſatis eſt, nihil vltra de eare agamus.* Quam ipſam vim cenſenda eſt habuiſſe eadẽ loquendi formula Matth

c *Matth. 26.*

cinoris expaueſcunt, & omnes ſibi, non edito impietatis auctore, formidant. Contriſtati enim ſunt, non de conſcientiæ reatu, ſed de humanæ mutabilitatis incerto: timentes ne minùs verum eſſet quod in ſe quiſque nouerat, quàm quòd ipſa veritas præuidebat. Tu autem in hac trepidatione ſanctorum, abuteris Domini patientia, & abſcondi te tua credis audacia.]

41. Ita planè. Nam ex' propoſito Chriſti ad Iudam reſponſo non ſatis perſpicuo, non eſt planè diſcipulis reliquis excuſſus metus. Itaque Petrus conſcius familiaritatis quæ Chriſto cum Ioanne intercedebat, Ioanni in Chriſti ſinu recumbenti, nutu ſignificat, vt exquirat de Chriſto proditorem. Cui Chriſtus repoſuit, illum eſſe cui videret abs ſe intinctum panem porrigi: ſimúlque panis fruſtum in paropſidem intingit, & Iudæ porrigit, ea beneuolentiæ teſſera deſignans quis ille eſſet, à quo per beneuolentiæ notas eſſet prodendus. Panem porrectum dico, & ita intelligo quam
a c. 13. Ioannes [a] vocat buccellam: quia idẽmet paulò ante, appellat eam, *intinctũ panem*, refe

nitum. Hoc Charlesmagnus ad se
transferre cupiens, Ecclesiam Ro-
manam pro ea, quam habebat cum
gente Charlesmagnus, amicitia, ad
se venire rogavit. Quod Leo Papa
cum magna honorificentia fecit, &
Romam ingressus, ab omnibus ma-
gnifice susceptus est. Charlesmag-
nus autem Romam veniens, Leo-
nem Papam Romanae Ecclesiae
praesidem, & Romanum Imperium
per V. Id. Octobr. Dominicum natale
honore Caesaris, & dignitate adornavit, & ad
Imperium Romanum transtulit. Quo facto, ab
omnibus quasi Constantinus alter appellatus
est. Hic Charlesmagnus quatuor expeditiones
contra Saxones fecit, & eos ad Christianam
fidem convertit. Hic Hispaniam ingressus, to-
tam ferme Hispaniam sibi subjugavit, & ad
Christianam fidem convertit. Hic Pannoniam
& Hungariam, quae nunc Ungaria dicitur, sibi
subjugavit. Hic Britanniam, quae nunc
Anglia dicitur, sibi subjugavit, & ad Christia-
nam fidem convertit. Hic Apuliam, Calabriam,
& totam Italiam sibi subjugavit. Hic Jerusa-
lem, Antiochiam, & Alexandriam, & totam
Syriam, & Babyloniam, & Persidem, & Ara-
biam, & totam Asiam sibi subjugavit. Hic
Constantinopolim, & totam Graeciam sibi
subjugavit. Hic Africam totam sibi subjugavit.
Hic totum mundum sibi subjugavit. Hic
Ecclesiam Romanam ditavit. Hic Ecclesiam
Romanam defendit. Hic Ecclesiam Romanam
exaltavit. Hic Ecclesiam Romanam honoravit.
Hic Ecclesiam Romanam amavit. Hic Ecclesiam
Romanam dilexit. Hic Ecclesiam Romanam
rexit. Hic Ecclesiam Romanam tenuit. Hic
Ecclesiam Romanam custodivit. Hic Ecclesiam
Romanam protexit. Hic Ecclesiam Romanam
gubernavit. Hic Ecclesiam Romanam illustravit.
Hic Ecclesiam Romanam ampliavit. Hic Ecclesiam
Romanam dilatavit. Hic Ecclesiam Romanam
pacificavit. Hic Ecclesiam Romanam sanctifi-
cavit. Hic Ecclesiam Romanam corroboravit.
Hic Ecclesiam Romanam fundavit. Hic Ecclesiam
Romanam aedificavit. Hic Ecclesiam Romanam
dotavit. Hic Ecclesiam Romanam ornavit. Hic
Ecclesiam Romanam fortificavit. Hic Ecclesiam
Romanam stabilivit. Hic Ecclesiam Romanam
confirmavit. Hic Ecclesiam Romanam roboravit.
Hic Ecclesiam Romanam consolidavit. Hic
Ecclesiam Romanam solidavit. Hic Ecclesiam
Romanam firmavit. Hic Ecclesiam Romanam
stabilivit. Hic Ecclesiam Romanam confirmavit.
Hic Ecclesiam Romanam roboravit. Hic Ecclesiam
Romanam consolidavit. Hic Ecclesiam Romanam
solidavit. Hic Ecclesiam Romanam firmavit.

cinoris expauescunt, & omnes sibi, non edito impietatis auctore, formidant. Contristati enim sunt, non de conscientiæ reatu, sed de humanæ mutabilitatis incerto: timentes ne minùs verum esset quod in se quisque nouerat, quàm quòd ipsa veritas prævidebat. Tu autem in hac trepidatione sanctorum, abuteris Domini patientia, & abscondi te tua credis audacia.]

41. Ita planè. Nam ex' proposito Christi ad Iudam responso non satis perspicuo, non est planè discipulis reliquis excussus metus. Itaque Petrus conscius familiaritatis quæ Christo cum Ioanne intercedebat, Ioanni in Christi sinu recumbenti, nutu significat, vt exquirat de Christo proditorem. Cui Christus reposuit, illum esse cui videret abs se intinctum panem porrigi: simúlque panis frustum in paropsidem intingit, & Iudæ porrigit, ea beneuolentiæ tessera designans quis ille esset, à quo per beneuolentiæ notas esset prodendus. Panem porrectum dico, & ita intelligo quam
a c. 13. Ioannes [a] vocat buccellam: quia idẽmet paulò ante, appellat eam, *intinctũ panem*, refe

ordinem. Haec Chrysippus adversus
Stoicos disputat, qui dicunt, quod
ipsi quoque fatentur, nihil esse
absolute bonum, quod non in
omnibus casibus bonum sit. Ita
enim fit, ut nec divitiae bonum
sint, quia non semper prosunt,
neque alius quisquam finis bo-
norum, quia non omnibus ca-
sibus bonus est. Quod autem
dicit, Si Cicilius, pulsatus Lucius
Lucius. Cicero.“ aliquem adoriatur
Lucium, et Lucius, qui pulsatus
est, Ciciliam, qui pulsavit, pulsa-
verit, Ciciliam quoque vicissim
pulsare oportebit, ut ordo ver-
borum servetur. Quod ita fieri
non potest, quia nec Lucius, qui
fit pulsatus, pulsabit, nec pulsa-
bitur Cicilius, qui pulsavit, ut
ordo verborum servetur. Quod
autem dicit, Si Cicilius, pulsatus
Lucius, pulsavit Lucium, et Lu-
cius, qui pulsatus est, Ciciliam,
qui pulsavit, pulsaverit, Ciciliam
quoque vicissim pulsare oportebit,
ut ordo verborum servetur. Quod
ita fieri non potest, quia nec Lu-
cius, qui fit pulsatus, pulsabit,
nec pulsabitur Cicilius, qui pul-
savit, ut ordo verborum servetur.

dum, vel ejus loca vel regiones ambulationes, & ejus ad Deum & Christum Jesum Salvatorem & Redemptorem nostrum, & ad Spiritum Sanctum, & ad Angelos, & ad Sanctos, & ad omnes Dominum cognoscentes, & ad omnes Christianos, & ad omnes homines, & ad omnes res, & ad omnia loca, & ad omnes regiones, & ad omnes Ecclesias, & ad omnes Sacramentorum Ecclesiæ Dei Dispositiones, & ad omnes Sanctorum Communiones, & ad omnes Sanctorum Orationes, & ad omnes Sanctorum Sacrificia, & ad omnes Sanctorum

Hinc apud infantes in vesica fere semper
Calculus reperitur, quia ibi urina diu stagnat,
& ex parte crassiori coagulatur, ac in lapidem
abit. Quod ubi factum est, ægre admodum
id fit. Nam à lumbulorum dolore, qui ad
renes pertinet, & à vomitu, qui ad ventriculum
pertinet, cognoscitur. Quod si ita
fiunt cum parum temperatus, & humor
ille crassus est, tum vero cum ipsa vesica
ulcus habet. Quod ubi ita est, ex urina
cognoscitur. Nam & sanguis & pus in ea
subest. Ideo & ulcus vesicæ non sanescit,
& ex eo ulcere urina fluit. Quod ubi ita
est, & calculus ipse ex ea parte, quæ ulcus
est, crassior est, & ipsa urina ex ea parte
crassa est, & ulcus ipsum ex ea parte, quæ
urina crassa est, sanescit. Ubi autem ulcus
sanum est, & urina ex ea parte, quæ ulcus
est, tenuis est, & calculus ipse ex ea parte
tenuis est, & ex ea parte, quæ urina tenuis
est, ulcus ipsum sanescit. Ubi autem ulcus
sanum est, & urina ex ea parte, quæ ulcus
est, tenuis est, & calculus ipse ex ea parte
tenuis est, & ex ea parte, quæ urina tenuis
est, ulcus ipsum sanescit.

ses Ministros, de la Iurisdicion de los quales no se puede apelar, ni suplicar, ni pedir nueua cognicion, ni reuocacion, ni reclamar, ni suplicar, ni pedir reuista

Matthæus. Simon genennet Petrus. Christus
sprach zu ihm: Du bist Simon Jonä Sohn, du
bist ein Stein, und auf diesen Stein will ich
meine Kirche bauen, und die Pforten der Hölle
sollen sie nicht überwältigen. Ich will dir des
Himmelreichs Schlüssel geben, was du binden
wirst auf Erden, das soll gebunden seyn im
Himmel, und was du lösen wirst auf Erden,
das soll gelöset seyn im Himmel. Hierauf
verbot er seinen Jüngern, daß sie niemand sagen
sollten, daß er Jesus der Christ wäre.

Von dieser Zeit an fieng Jesus an, seinen
Jüngern zu sagen, daß er müsse gen Jerusalem
gehen, und viel leiden von den Aeltesten und
Schriftgelehrten, und getödtet werden, und am
dritten Tage auferstehen. Da nahm ihn Petrus
zu sich, fieng an ihn zu strafen, und sprach:
Herr, schone deiner selbst, das widerfahre dir
nur nicht. Aber er wandte sich um, und sprach
zu Petro: Gehe hinter mich, du Satan, du bist
mir ärgerlich, denn du meynest nicht, was Gott
will, sondern was Menschen wollen. Alsdann
sprach Jesus zu seinen Jüngern: Wer mir will
nachfolgen, der verleugne sich selbst, nehme sein
Kreuz auf sich, und folge mir nach. Denn wer
sein Leben erhalten will, der wird es verlieren;
wer aber sein Leben verliert um meinetwillen,
der wird es finden. Was hilft es einen Menschen,
wenn er die ganze Welt gewinnt, und nimmt
doch Schaden an seiner Seele? Oder was kann
ein Mensch geben, damit er seine Seele wieder
löse? Denn es wird des Menschen Sohn kommen
in der Herrlichkeit seines Vaters, mit seinen
Engeln, und alsdann wird er einem jeden
vergelten nach seinen Werken.

mus Imperatores non dare in mali pre-
mium. Quod si Deus ipse, qui omnia
potest, non vult, ut ei pro bonis operibus
mercedem boni Angelorum & Hominum
dare videamur, quanto magis nos, qui
nihil sine illius gratia possumus, & ipsa
bona opera, quæ facimus, ab illo habe-
mus, illa dare non debemus ad præmium,
quæ ipse dedit, ut faceremus? Quia ergo
ipse Dominus Deus noster in gratia, &
misericordia, & veritate, & omnibus bo-
nis operibus, quibus nobis ad vitam æ-
ternam perducendis adjutor est, & re-
demptor, & salvator, & remunerator
noster, & ipse est, qui nos ad bona opera
facienda adjuvat, & ipse est, qui bona
opera, quæ nos facimus, remunerat, ut
ipse nobis det, quæ nos ei dare non pos-
sumus, & nos ei reddamus, quæ ipse
nobis dare non debet, ut ei debeamus

Sponsa ecclesia, quæ dicit se esse virginem
propter fidem, quam habet in Christo, & propter
baptismum, quo renata est, & propter integritatem
fidei, quam habet in Christo, & propter
munditiam cordis, quod a vitiis habet & propter
castitatem corporis, quod Christo servat. Et
ideo non est mirum, si ecclesia dicit se esse nigram
& formosam, quia ex peccatis nigra est, sed
per fidem & baptismum formosa. Nigra, quia
ante fidem gentilis, quæ simulacris ut Æthiopes
serviebat. Formosa, quia per fidem & baptismum
ad Christi imaginem reformata est. Nigra,
quia ante fidem & baptismum peccatis obnoxia
fuit. Formosa, quia per fidem & baptismum
peccatorum remissionem accepit. Nigra, quia
ante fidem & baptismum ad Christum non pertinebat.
Formosa, quia per fidem & baptismum
Christo copulata est. Nigra, quia ante fidem &
baptismum Christi membrum non erat. Formosa,
quia per fidem & baptismum membrum
Christi facta est. Nigra, quia ante fidem & baptismum
Christi templum non erat. Formosa,
quia per fidem & baptismum templum Christi
facta est. Nigra, quia ante fidem & baptismum
Christi sponsa non erat. Formosa, quia per fidem
& baptismum sponsa Christi facta est. Nigra,
quia ante fidem & baptismum Christi ancilla
non erat. Formosa, quia per fidem & baptismum
ancilla Christi facta est. Nigra, quia ante fidem
& baptismum Christi famula non erat. Formosa,
quia per fidem & baptismum famula Christi
facta est. Nigra, quia ante fidem & baptismum
Christi filia non erat. Formosa, quia per fidem
& baptismum filia Christi facta est. Nigra, quia
ante fidem & baptismum Christi hæres non erat.
Formosa, quia per fidem & baptismum hæres
Christi facta est. Nigra, quia ante fidem & baptismum
Christi cohæres non erat. Formosa, quia
per fidem & baptismum cohæres Christi facta
est. Nigra, quia ante fidem & baptismum Christi
consors non erat. Formosa, quia per fidem &
baptismum consors Christi facta est. Nigra, quia
ante fidem & baptismum Christi concorporalis
non erat. Formosa, quia per fidem & baptismum
concorporalis Christi facta est. Nigra, quia ante
fidem & baptismum Christi concivis non erat.
Formosa, quia per fidem & baptismum concivis
Christi facta est. Nigra, quia ante fidem & baptismum
Christi domestica non erat. Formosa,
quia per fidem & baptismum domestica Christi
facta est. Nigra, quia ante fidem & baptismum
Christi amica non erat. Formosa, quia per fidem
& baptismum amica Christi facta est. Nigra,
quia ante fidem & baptismum Christi sponsa non
erat. Formosa, quia per fidem & baptismum
sponsa Christi facta est. Nigra, quia ante fidem
& baptismum Christi ancilla non erat. Formosa,
quia per fidem & baptismum ancilla Christi facta
est. Nigra, quia ante fidem & baptismum Christi
famula non erat. Formosa, quia per fidem &
baptismum famula Christi facta est. Nigra, quia
ante fidem & baptismum Christi filia non erat.
Formosa, quia per fidem & baptismum filia Christi
facta est. Nigra, quia ante fidem & baptismum
Christi hæres non erat. Formosa, quia per fidem
& baptismum hæres Christi facta est. Nigra,
quia ante fidem & baptismum Christi cohæres
non erat. Formosa, quia per fidem & baptismum
cohæres Christi facta est. Nigra, quia ante fidem
& baptismum Christi consors non erat. Formosa,
quia per fidem & baptismum consors Christi facta
est. Nigra, quia ante fidem & baptismum Christi
concorporalis non erat. Formosa, quia per fidem
& baptismum concorporalis Christi facta est.
Nigra, quia ante fidem & baptismum Christi concivis
non erat. Formosa, quia per fidem & baptismum
concivis Christi facta est. Nigra, quia ante
fidem & baptismum Christi domestica non erat.
Formosa, quia per fidem & baptismum domestica
Christi facta est. Nigra, quia ante fidem & baptismum
Christi amica non erat. Formosa, quia per
fidem & baptismum amica Christi facta est.
Nigra, quia ante fidem & baptismum Christi
sponsa non erat. Formosa, quia per fidem &
baptismum sponsa Christi facta est. Nigra, quia
ante fidem & baptismum Christi ancilla non
erat. Formosa, quia per fidem & baptismum
ancilla Christi facta est. Nigra, quia ante fidem
& baptismum Christi famula non erat. Formosa,
quia per fidem & baptismum famula Christi
facta est. Nigra, quia ante fidem & baptismum
Christi filia non erat. Formosa, quia per fidem
& baptismum filia Christi facta est. Nigra, quia
ante fidem & baptismum Christi hæres non erat.
Formosa, quia per fidem & baptismum hæres
Christi facta est. Nigra, quia ante fidem & baptismum
Christi cohæres non erat. Formosa, quia
per fidem & baptismum cohæres Christi facta
est. Nigra, quia ante fidem & baptismum Christi
consors non erat. Formosa, quia per fidem &
baptismum consors Christi facta est. Nigra, quia
ante fidem & baptismum Christi concorporalis
non erat. Formosa, quia per fidem & baptismum
concorporalis Christi facta est. Nigra, quia ante
fidem & baptismum Christi concivis non erat.
Formosa, quia per fidem & baptismum concivis
Christi facta est. Nigra, quia ante fidem & baptismum
Christi domestica non erat. Formosa,
quia per fidem & baptismum domestica Christi
facta est. Nigra, quia ante fidem & baptismum
Christi amica non erat. Formosa, quia per fidem
& baptismum amica Christi facta est. Nigra,
quia ante fidem & baptismum Christi sponsa non
erat. Formosa, quia per fidem & baptismum
sponsa Christi facta est. Nigra, quia ante fidem
& baptismum Christi ancilla non erat. Formosa,
quia per fidem & baptismum ancilla Christi facta
est. Nigra, quia ante fidem & baptismum Christi
famula non erat. Formosa, quia per fidem &
baptismum famula Christi facta est. Nigra, quia
ante fidem & baptismum Christi filia non erat.
Formosa, quia per fidem & baptismum filia Christi
facta est. Nigra, quia ante fidem & baptismum
Christi hæres non erat. Formosa, quia per fidem
& baptismum hæres Christi facta est. Nigra,
quia ante fidem & baptismum Christi cohæres
non erat. Formosa, quia per fidem & baptismum
cohæres Christi facta est. Nigra, quia ante fidem
& baptismum Christi consors non erat. Formosa,
quia per fidem & baptismum consors Christi facta
est. Nigra, quia ante fidem & baptismum Christi
concorporalis non erat. Formosa, quia per fidem
& baptismum concorporalis Christi facta est.
Nigra, quia ante fidem & baptismum Christi concivis
non erat. Formosa, quia per fidem & baptismum
concivis Christi facta est. Nigra, quia ante
fidem & baptismum Christi domestica non erat.
Formosa, quia per fidem & baptismum domestica
Christi facta est. Nigra, quia ante fidem & baptismum
Christi amica non erat. Formosa, quia per
fidem & baptismum amica Christi facta est.

ecclesiæ, quæ Tralles est, quæ quoque Deo electa est, et apostolicæ ecclesiæ, quæ Romæ est, beatam per resurrectionem Jesu Christi, quæ secundum carnem et spiritum est, per fidem et charitatem, quæ in passione et resurrectione Jesu Christi est, per spem, quæ in Christo Jesu est, per omnia irreprehensibilem, salutem plurimam precor.

Cap. xvi. Scio, quod humiles estis, et minus quam stramentum altaris. Stramentum enim altaris, quod ponitur, ut sanctificetur, ligna et flores habet, sed sancti et fideles, qui ex eo sanctificantur, nihil habent, nisi Christum, qui in eis habitat, ut sanctificet eos. Ipsi enim sunt ornamenta templi, ipsi sunt templum, ipsi sunt altare, ipsi sunt sacrificium, ipsi sunt victima, ipsi sunt sacerdotes, ipsi sunt thuribulum, ipsi sunt incensum

ſatagebat circa frequens maleficiũ. Quomodò cecidiſti de cœlo Lucifer, qui manè oriebaris? In delitiis paradiſi glorioſus apparuiſti: ciuium cœli ſocius & Verbi diuini conuiua. Quomodò ergo reputatus es inter filios tenebrarum? Qui nutriebaris in croceis, quomodò amplexatus es ſtercora? Tunc clarificata eſt familia tua Chriſte, in modum ſocietatis Angelicæ. Tunc demum diuiniſſimi eloquij vberrima inundatione, fœlix conuentus ille ſacer, ex ore tuo potatus eſt. Siquidem corruptus ille verè foras miſſus fuerat, quem huius limpidiſſimi liquoris infuſione ſciebas indignum.]

45. Sed eſt in poſtremis illi Chriſti ad Iudam dictis, & ea miſeri per Satanam occupatione, quæ illum ad exitium perpulit, difficultas non exigua, quam proximo capite excutiemus. Nunc obſignemus hoc caput piiſſima S. Gregorij oratione[a] [Verè dignũ & iuſtum eſt, æquum & ſalutare. Nos tibi ſemper & vbique gratias agere: Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, per Chriſtum Dominum noſtrum: Quem in hac nocte inter ſacras epulas increpantem, mens

[a] *in l. ſacrament. feria 5. in cœnam Domini in præfatione.*

Epistola quadragesima prima.

Ad Ioannem Cornarium Medicum.

Quod Ioannes Cornarius Medicus, Ioannis Cornarii Medici filius, Ioannem Cornarium Medicum, Ioannis Cornarii Medici filium, Ioannis Cornarii Medici nepotem, Ioannis Cornarii Medici pronepotem, Ioannis Cornarii Medici abnepotem, Ioannis Cornarii Medici atauum, Ioannis Cornarii Medici proatauum, Ioannis Cornarii Medici abatauum, Ioannis Cornarii Medici tritauum, Ioannis Cornarii Medici protritauum, Ioannis Cornarii Medici abtritauum, Ioannis Cornarii Medici pentauum, Ioannis Cornarii Medici propentauum, Ioannis Cornarii Medici abpentauum, Ioannis Cornarii Medici exauum, Ioannis Cornarii Medici proexauum, Ioannis Cornarii Medici abexauum, Ioannis Cornarii Medici heptauum, Ioannis Cornarii Medici proheptauum, Ioannis Cornarii Medici abheptauum, Ioannis Cornarii Medici octauum, Ioannis Cornarii Medici prooctauum, Ioannis Cornarii Medici abocauum, Ioannis Cornarii Medici enneauum, Ioannis Cornarii Medici proenneauum, Ioannis Cornarii Medici abenneauum, Ioannis Cornarii Medici decauum, Ioannis Cornarii Medici prodecauum, Ioannis Cornarii Medici abdecauum, Ioannis Cornarii Medici undecauum, Ioannis Cornarii Medici proundecauum, Ioannis Cornarii Medici abundecauum, Ioannis Cornarii Medici duodecauum, Ioannis Cornarii Medici produodecauum, Ioannis Cornarii Medici abduodecauum, Ioannis Cornarii Medici tredecauum, Ioannis Cornarii Medici protredecauum, Ioannis Cornarii Medici abtredecauum, Ioannis Cornarii Medici quindecauum, Ioannis Cornarii Medici proquindecauum, Ioannis Cornarii Medici abquindecauum, Ioannis Cornarii Medici sexdecauum, Ioannis Cornarii Medici prosexdecauum, Ioannis Cornarii Medici absexdecauum, Ioannis Cornarii Medici septendecauum, Ioannis Cornarii Medici proseptendecauum, Ioannis Cornarii Medici abseptendecauum, Ioannis Cornarii Medici octodecauum, Ioannis Cornarii Medici prooctodecauum, Ioannis Cornarii Medici abocodecauum, Ioannis Cornarii Medici enneadecauum, Ioannis Cornarii Medici proenneadecauum, Ioannis Cornarii Medici abenneadecauum, Ioannis Cornarii Medici icosauum, Ioannis Cornarii Medici proicosauum, Ioannis Cornarii Medici abicosauum, Ioannis Cornarii Medici icosprotauum, Ioannis Cornarii Medici icosabatauum, Ioannis Cornarii Medici icostritauum, Ioannis Cornarii Medici icosabtritauum, Ioannis Cornarii Medici icospentauum, Ioannis Cornarii Medici icosabpentauum, Ioannis Cornarii Medici icosexauum, Ioannis Cornarii Medici icosabexauum, Ioannis Cornarii Medici icosheptauum, Ioannis Cornarii Medici icosaboctauum, Ioannis Cornarii Medici icosenneauum, Ioannis Cornarii Medici icosabenneauum, Ioannis Cornarii Medici triacontauum, Ioannis Cornarii Medici abtriacontauum, Ioannis Cornarii Medici tetracontauum, Ioannis Cornarii Medici abtetracontauum, Ioannis Cornarii Medici pentacontauum, Ioannis Cornarii Medici abpentacontauum, Ioannis Cornarii Medici hexacontauum, Ioannis Cornarii Medici abhexacontauum, Ioannis Cornarii Medici heptacontauum, Ioannis Cornarii Medici abheptacontauum, Ioannis Cornarii Medici octacontauum, Ioannis Cornarii Medici abocacontauum, Ioannis Cornarii Medici enneacontauum, Ioannis Cornarii Medici abenneacontauum, Ioannis Cornarii Medici hectauum, Ioannis Cornarii Medici abhectauum, Ioannis Cornarii Medici hectabatauum, Ioannis Cornarii Medici hectatritauum, Ioannis Cornarii Medici hectabtritauum, Ioannis Cornarii Medici hectapentauum, Ioannis Cornarii Medici hectabpentauum, Ioannis Cornarii Medici hectexauum, Ioannis Cornarii Medici hectabexauum, Ioannis Cornarii Medici hectheptauum, Ioannis Cornarii Medici hectaboctauum, Ioannis Cornarii Medici hectenneauum, Ioannis Cornarii Medici hectabenneauum, Ioannis Cornarii Medici dihectauum, Ioannis Cornarii Medici abdihectauum, Ioannis Cornarii Medici trihectauum, Ioannis Cornarii Medici abtrihectauum, Ioannis Cornarii Medici tetrahectauum, Ioannis Cornarii Medici abtetrahectauum, Ioannis Cornarii Medici pentahectauum, Ioannis Cornarii Medici abpentahectauum, Ioannis Cornarii Medici hexahectauum, Ioannis Cornarii Medici abhexahectauum, Ioannis Cornarii Medici heptahectauum, Ioannis Cornarii Medici abheptahectauum, Ioannis Cornarii Medici octahectauum, Ioannis Cornarii Medici abocahectauum, Ioannis Cornarii Medici enneahectauum, Ioannis Cornarii Medici abenneahectauum, Ioannis Cornarii Medici chiliauum, Ioannis Cornarii Medici abchiliauum, Ioannis Cornarii Medici dichiliauum, Ioannis Cornarii Medici abdichiliauum, Ioannis Cornarii Medici trichiliauum, Ioannis Cornarii Medici abtrichiliauum, Ioannis Cornarii Medici tetrachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abtetrachiliauum, Ioannis Cornarii Medici pentachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abpentachiliauum, Ioannis Cornarii Medici hexachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abhexachiliauum, Ioannis Cornarii Medici heptachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abheptachiliauum, Ioannis Cornarii Medici octachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abocachiliauum, Ioannis Cornarii Medici enneachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abenneachiliauum, Ioannis Cornarii Medici decachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abdecachiliauum, Ioannis Cornarii Medici undecachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abundecachiliauum, Ioannis Cornarii Medici duodecachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abduodecachiliauum, Ioannis Cornarii Medici tredecachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abtredecachiliauum, Ioannis Cornarii Medici quindecachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abquindecachiliauum, Ioannis Cornarii Medici sexdecachiliauum, Ioannis Cornarii Medici absexdecachiliauum, Ioannis Cornarii Medici septendecachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abseptendecachiliauum, Ioannis Cornarii Medici octodecachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abocodecachiliauum, Ioannis Cornarii Medici enneadecachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abenneadecachiliauum, Ioannis Cornarii Medici icosachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abicosachiliauum, Ioannis Cornarii Medici triacontachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abtriacontachiliauum, Ioannis Cornarii Medici tetracontachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abtetracontachiliauum, Ioannis Cornarii Medici pentacontachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abpentacontachiliauum, Ioannis Cornarii Medici hexacontachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abhexacontachiliauum, Ioannis Cornarii Medici heptacontachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abheptacontachiliauum, Ioannis Cornarii Medici octacontachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abocacontachiliauum, Ioannis Cornarii Medici enneacontachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abenneacontachiliauum, Ioannis Cornarii Medici hectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abhectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici dihectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abdihectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici trihectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abtrihectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici tetrahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abtetrahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici pentahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abpentahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici hexahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abhexahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici heptahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abheptahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici octahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abocahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici enneahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abenneahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici decahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abdecahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici undecahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abundecahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici duodecahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abduodecahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici tredecahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abtredecahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici quindecahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abquindecahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici sexdecahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici absexdecahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici septendecahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abseptendecahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici octodecahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abocodecahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici enneadecahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abenneadecahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici icosahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abicosahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici triacontahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abtriacontahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici tetracontahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abtetracontahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici pentacontahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abpentacontahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici hexacontahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abhexacontahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici heptacontahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abheptacontahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici octacontahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abocacontahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici enneacontahectachiliauum, Ioannis Cornarii Medici abenneacontahectach

ſerat,relaxauit. Quæſumus igitur,vt,qui pro ſalute noſtra ſe tradi permiſit, ipſe nos ſuæ gratiæ dono locupletet: Et qui per buccellam panis, ſuum prodidit traditorem, ipſe nos ſui panis perceptione, faciat ſibi inhærere: quique diſcipulorum pedes eluere dignatus eſt hodie, ipſe nos ab omnibus delictis emaculet, & cœtui fidelium diſcipulorum aſſociet.]

Quæ ſceleris per Iudam concepti & editi efficiens cauſa fuiſſe, ſit cenſenda.

Caput X.

1. ADMONET hic locus, priuſquàm ad eductionem ſceleris per Iudam concepti progrediamur, vt hîc in meditullio circa eius conceptum & partum conſtituti, de cauſa tantæ iniquitatis, Iudæ interuentu poſitæ, aliquid dicamus: tum ad illuſtranda nonnulla Scripturæ loca, præſertim proximè tacta, quæ quibuſdam in hac re difficulta

Gewalt, und Macht, Ehre, Herrlichkeit, und Preis, und Lob. Und ich hörte alle Creatur, die im Himmel ist, und auf Erden, und unter der Erden, und auf dem Meer, und alles was darinnen ist, sagen: Dem der auf dem Stuhl sitzet, und dem Lamm, sey Lob, und Ehre, und Preis, und Gewalt von Ewigkeit zu Ewigkeit. Und die vier Thiere sprachen, Amen. Und die vier und zwanzig Aeltesten fielen nieder, und beteten an den, der da lebet von Ewigkeit zu Ewigkeit.

Diese sechzehn Lobs-Lieder sind, wie gesagt, Stücke aus dem Psalter, und zwar meistens aus solchen Psalmen, welche Lobpsalmen heißen, und mit einem Halleluja anfangen, oder aufhören. Hier sind sie theils ganz, theils zum Theil, theils mit Veränderungen, theils ohne Veränderungen, theils mit Zusätzen, theils mit Auslassungen, theils mit Vermischungen, theils mit Verwechslungen, theils mit Umstellungen, theils mit Abkürzungen, theils mit Erweiterungen, theils mit Verbindungen, theils mit Trennungen, theils mit Wiederholungen, theils mit Einschaltungen, theils mit Ausschaltungen, theils mit Verdoppelungen, theils mit Verdreyfachungen, theils mit Vervielfältigungen, theils mit Verkürzungen, theils mit Verlängerungen, theils mit Verstümmelungen, theils mit Verschönerungen, theils mit Verunstaltungen, theils mit Verbesserungen, theils mit Verschlimmerungen, theils mit Verdeutschungen, theils mit Verdunkelungen, theils mit Verklärungen, theils mit Verwirrungen, theils mit Verwandlungen, theils mit Verzierungen, theils mit Verunzierungen, theils mit Verschiedenheiten, theils mit Verschmelzungen, theils mit Verschwendungen, theils mit Verschwiegenheiten, theils mit Verschwörungen, theils mit Verschwiegenheiten, theils mit Verschwörungen, theils mit Verschwiegenheiten, theils mit Verschwör

Si quando ab Ecclesiæ Romanæ Pontifice appellatum fuerit, Metropolitanus Archiepiscopus, vel Episcopus, ad quem appellatum fuerit, ad Romanum Pontificem, vel ad Concilium, quod ab eo fuerit constitutum, appellationem suscipiat, & ad eum, quem ipse Romanus Pontifex, vel Concilium constituerit, causa appellationis terminetur. Si quis autem Romanum Pontificem, vel Concilium, quod ab eo fuerit constitutum, appellare noluerit, ejus causa, quæ ad mortem pertinet, non audiatur, nisi forte ipse Romanus Pontifex, vel Concilium, quod ab eo fuerit constitutum, eam audiendam esse decreverit. Si quis autem Romanum Pontificem, vel Concilium, quod ab eo fuerit constitutum, appellare noluerit, ejus causa, quæ ad mortem pertinet, non audiatur, nisi forte ipse Romanus Pontifex, vel Concilium, quod ab eo fuerit constitutum, eam audiendam esse decreverit.

dem Edelgesteine der Regen-Bogen sich
præsentiret / und wann man es gegen
die Sonne helt / so scheinet es / als wann
es mit Blut besprenget wäre / und wann
man es gegen das Licht helt / so scheinet
es / als wann es mit Blut durchgossen
wäre / und wann es gegen den Mond
gehalten wird / so præsentiret sich ein
Regen-Bogen / welcher gegen den Son-
nen-Regen-Bogen gehalten wird / ist
gleich / wie ein Schatten gegen den
Cörper. Dieses ist offt versuchet worden
von Curiosen Leuten / und ist gewiß
und wahr befunden worden. Es ist
auch der Jaspis ein Edelgestein / wel-
cher in Africa / Arabien / Indien / Cy-
pern / Candien / Lesbos / Rhodis / Ita-
lien / Hungarn / Teutschland / Cam-
pagnien / Sicilien / Sardinien / Cor-
sica / Creta / Lemnos / Thracien / Ma-
cedonien / Thessalien / Phrygien / Ly-
cien / Cilicien / Cappadocien / Pam-
phylien / Pisidien / Lydien / Carien /
Ionien / Mysien / Troja / Bithynien /
Paphlagonien / Pontus / Armenien / Ge-
orgien / Colchis / Albanien / Assyrien /
Mesopotamien / Babylonien / Persien /
Medien / Hyrcanien / Parthien / Ba-
ctrien / Sogdiana / Scythien / Sarmatien /
Tartarien / Serica / Taprobana / Ara-
bien / Aethiopien / Egypten / Libyen /
Numidien / Mauritanien / Hispanien /
Gallien / Britannien / Indien / Ceylon /
Java / Sumatra / Borneo / Celebes / Ma-
lacca / Siam / Pegu / Tunquin / Cochin-
China / Japan / Philippinen / Moluccen /
Neu-Guinea / Neu-Holland / Neu-Zee-
land / Neu-Britannien / Neu-Irrland /
Neu-Mexico / Neu-Spanien / Neu-Gra-
nada / Neu-Andalusien / Neu-Castilien /
Neu-Leon / Neu-Biscaya / Neu-Galli-
cien / Neu-Frankreich / Neu-Schottland /
Neu-Engelland / Neu-Niederland / Neu-
Schweden / Neu-Jersey / Neu-Pensylva-
nien / Neu-Mexico / Neu-Spanien / Neu-
Gran

Quamuis autem Ecclesiastici, Regii, & Pontificii ordinis, & potestatis, Nomina
Ecclesiastica, Regia, & Pontificia, ad Ecclesiam, Regnum, & Pontificatum, pertinentia, ad Christum Dominum nostrum non sint transferenda, ut videlicet ipse Ecclesiasticus, Rex, aut Pontifex dicatur; ad ipsum tamen Christum Dominum nostrum, ut ad Principem, & Caput Ecclesiæ, ut ad Regem, & ut ad Pontificem, ea omnia, quæ ad Ecclesiasticum, Regem, & Pontificem pertinent, referenda sunt, ut ab eo derivata, & in eo, tanquam in fonte, primo existentia.

Quare Ecclesia militans, cum hoc Regnum Christi sit, cognoscere te debet, & profiteri, te esse membrum illius Regni, quod totius orbis Rex & Dominus Christus Jesus, Deus, & homo, in terris constituit, & ad quod in regionem cœlestem, & æternam, ex hac militia, & peregrinatione, transire debes. Quare & ipse ille Dominus Rex, & Princeps noster, cum ad cœlestem gloriam, & ad Regnum suum, ascenderet, ut nos ad hoc Regnum, & ad hanc gloriam, invitaret, & hortaretur, dixit: Non turbetur cor vestrum, neque formidet. Nec quisquam de vobis, qui militat, dicat, se ad Regnum Christi pertinere, qui ab hoc Regno, & ab hac gloria, se ipse separat, & alienum facit.

git vt fieret, cùm tamẽ ad hoc carnẽ suscepisset vt fieret.] Et mox [quod itaque Dominus IesusChristus, furorẽ fremẽtiũ pati voluit, in nullo auctor eorum criminum fuit. Nec egit, vt hæc vellent, sed cessit vt possent, & sic vsus est obcæcatæ plebis insania, quomodò & perfidia traditoris, quem ab immanitate concepti sceleris, & beneficiis est reuocare dignatus & verbis: assumendo in discipulum, prouehendo in Apostolum, monendo signis, consecrando mysteriis vt cui nihil beneuolentiæ deesset ad correctionem, nihil occasionis supereſſet ad crimen.]

Attingit generatim S. Leo rationes optimas, cur neque præscientia, neque diuinum decretum, obtendi possit facinori Iudæ aut Iudæorum: Præscientia quidem, quia Deus præsciendo quod faciendum erat, non coëgit vt fieret. Decretum verò, quia Deus iustus est, nec inde procedit iniustitia vnde iustitia: atque ita Deus, omnino exsors sceleris per Iudam patrati est statuendus. Vnde quamuis Deus præsciuit scelus à Iudæ voluntate manaturum, & ea præscientia

suppo

ſuppoſita æternum ei ſupplicium decreuit: Tamen liberum erat Iudæ, aliud facere ſi voluiſſet: Tantúmque, certò non fuit facturus aliud: Alioqui vt optimè diſputat Thomas Valdenſis, [a] non fuiſſet Iudas dictus à Chriſto *filius perditionis certæ*: ſed, *filius perditionis omnimodæ*. Sed dicamus de vtroque capite, nonnulla diſtinctiùs.

a *l. 1. doctr. c. 30. n 8.*

4. Prænotio diuina de ſcelere per Iudam admittẽdo, idcircò non fuit cauſa vt admitteretur, quia eſt tantùm prænotio. Id eſt, non eſt notitia practica quæ ad obiectum ſuum cauſaliter & antecedenter præſupponitur, illúdque efficit; ſed eſt notitia ſpeculatiua, quæ priùs ratione ſupponit obiectum ſuum, & ad illud vt ratione præexiſtens terminatur. Valet enim de hac notitia quod à S. Auguſtino ſcriptum eſt. [b] [Cognitio fieri non poteſt niſi cognoſcẽda præcedant.] Itaque non idcircò res eſt futura quia præcognoſcitur, ſed potiùs idcircò præcognoſcitur, quia eſt futura. Quod totidem verbis ſcriptum eſt apud Iuſtinum, [c] circa hanc ipſam difficultatem de Iudæ ſcelere per præſcientiam cauſato. Sic enim

b *4 de Geneſ. ad lit. cap. 32.*

c *q. 58. ad Orthod.*

positione per causam suam, præscientia quam nihil verum potest subterfugere, non possit illud obiectum non percipere. Nec eius certitudo & infallibilitas vacillat ob obiecti contingentiam & mobilitatem, cùm sit partus causę liberæ, quæ ita operatura est, vt posset non operari. Non inquam idcircò diuina præscientia, incerta redditur & falsitati obnoxia: quasi si homo nollet operari (vt sanè posset nolle) falsitas in prænotionem esset refundenda. Nam res futura, vt optimè attigit S. Athanasius [a] ex suppositione quòd sit futura, induit necessitatem. Neque enim fieri potest, vt res posito quòd sit futura, futuritionem non sortiatur. Prænotio autem non tendit in obiectum futurum, nisi ex suppositione quòd sit futurum. Atque ita obiecti futuritio certa, & ex suppositione necessaria, obstat quominus timendum sit falsitati prænotionis, non tendentis in obiectum nisi prout certò futurum; quamuis per ordinẽ ad causam suam ita sit futurum certò, vt tamen priusquàm eius futuritio supponatur, possit non esse. Quod est esse contingenter, quamuis certò & infallibi-

[a] *serm. de pass. & cruce Domin.*

Cambriæ. Eodem tempore Rex
Anglorum Willelmus, Rex Francorum
Philippum, Comitem Andegavorum
Fulconem, Comitem Britannorum
Alanum, Comitem Pictavorum Wil-
lelmum, Comitem Barcinonensium
Ermengaudum, Comitem Flandren-
sium Robertum, Comitem Normanno-
rum Robertum, Comitem Cenomanno-
rum Heliam, Comitem Campanorum
Stephanum, Comitem Blesensium
Stephanum, Comitem Sancti Egidii
Raimundum, Comitem Tolosanorum
Raimundum, Comitem Provincialium
Willelmum, Comitem Pictavorum
Willelmum, Comitem Cenomannorum
Willelmum, Comitem Montis Pessulani
Willelmum, Comitem Forcalquerii
Willelmum, Comitem Gerundensium
Willelmum, Comitem Ruthenensium
Willelmum, Comitem Nemausensium
Willelmum, Comitem Arausicanorum
Willelmum, Comitem Melgoriensium
Willelmum, Comitem Sancti Egidii
Willelmum, Comitem Montis Regalis

Quæ
Ratio
Ptolemæi
in Geo-
graphia
tenenda
sit.

Ptolemæus Geographiæ suæ libro primo, ad Syri-
anum scribens, ait, Ratione quidem, & ordine, ac
modo, quo Geographia tractanda sit, ab illis, qui
ante nostra tempora scripserunt, nihil omnino
prætermissum esse, quæ ad rem pertinerent. Ma-
gnam enim partem eorum, quæ ab illis dicta sunt,
nos quoque ipsi dicturi sumus. Quæ vero ad ipsa
loca, & regiones, & urbes, & flumina, & cætera
hujusmodi, quæ ad descriptionem pertinent, ab
illis dicta sunt, ea nos, quia ad nostra tempora
non pertinent, prætermittemus. Ptolemæus igi-
tur, ut ipse ait, ea tantum, quæ ad rationem, &
ordinem, & modum Geographiæ pertinent, ab
illis dicta, nos quoque dicturos esse, ea vero, quæ
ad descriptionem pertinent, quia ad nostra tem-
pora non pertinent, prætermissurum esse. Quæ
autem ad descriptionem pertinent, ea sunt, quæ
ad ipsa loca, & regiones, & urbes, & flumina, &
cætera hujusmodi pertinent. Quæ ad rationem
vero, & ordinem, & modum Geographiæ pertinent,
ea sunt, quæ ad universam terram, & ad ejus
partes, & ad ipsa loca, & regiones, & urbes, &
flumina, & cætera hujusmodi pertinent. Quæ
ad universam terram, & ad ejus partes, & ad ipsa
loca, & regiones, & urbes, & flumina, & cætera
hujusmodi pertinent, ea sunt, quæ ad universam
terram, & ad ejus partes, & ad ipsa loca, & re-
giones, & urbes, & flumina, & cætera hujusmodi
pertinent. Quæ ad universam terram, & ad ejus
partes, & ad ipsa loca, & regiones, & urbes, &
flumina, & cætera hujusmodi pertinent, ea sunt,
quæ ad universam terram, & ad ejus partes, &
ad ipsa loca, & regiones, & urbes, & flumina, &
cætera hujusmodi pertinent. Quæ ad universam
terram, & ad ejus partes, & ad ipsa loca, & re-
giones, & urbes, & flumina, & cætera hujusmodi
pertinent, ea sunt, quæ ad universam terram, &
ad ejus partes, & ad ipsa loca, & regiones, & ur-
bes, & flumina, & cætera hujusmodi pertinent.
Quæ ad universam terram, & ad ejus partes, &
ad ipsa loca, & regiones, & urbes, & flumina, &
cætera hujusmodi pertinent, ea sunt, quæ ad
universam terram, & ad ejus partes, & ad ipsa
loca, & regiones, & urbes, & flumina, & cætera
hujusmodi pertinent. Quæ ad universam terram,
& ad ejus partes, & ad ipsa loca, & regiones, &
urbes, & flumina, & cætera hujusmodi

Kinder/ sagen/ Wenn jemand unter
seinen Nächsten/ der sich verunreinigt hat/
kommen wird/ der soll nicht unrein werden/
dieweil er ein Priester ist. Er soll aber
vor sein Volck/ das ist/ vor seine Freunde/
die ihm nahe sind/ als vor seine Mutter/
vor seinen Vater/ vor seinen Sohn/ vor
seine Tochter/ vor seinen Bruder/ vor
seine Schwester/ die noch Jungfrau ist/
die nahe bey ihm wohnet/ und noch keines
Mannes ist/ sich verunreinigen. Er soll
sich aber nicht verunreinigen/ als ein
Fürnehmer unter seinem Volck/ daß er
sich entheilige. Sie sollen keine Platten
machen auf ihren Häuptern/ und ihren
Bart nicht scheren/ noch ihren Leib
ritzen. Sie sollen heilig sein ihrem Gott/
und nicht entheiligen den Namen ihres
Gottes/ denn sie opfern des HERRN
Opfer/ und ihres Gottes Speise/ darum
sollen sie heilig sein. Sie sollen keine
Hure noch Entehrte zum Weibe nehmen/
und kein von ihrem Manne verstossen
Weib/ denn er ist heilig seinem Gott.
So heilige ihn nun/ denn er opfert die
Speise deines Gottes/ er sey dir heilig/
denn ich bin heilig der HERR/ der euch
heiliget. Wenn eines Priesters Tochter
sich entheiliget mit Hurerey/ die entheiliget
ihren Vater/ man soll sie mit Feuer
verbrennen. Der Hohepriester unter
seinen Brüdern/ auf welches Haupt das
Salböl gegossen ist/ und der geweihet ist/
daß er die Kleider anlege/ soll sein Haupt
nicht entblössen/ noch seine Kleider zerreissen/
und soll zu keinem Todten gehen/
auch nicht um seinen Vater oder um seine
Mutter unrein werden/ und soll nicht
ausgehen von dem Heiligthum/ daß er
nicht entheilige das Heiligthum seines
Gottes/ denn die Krone des Salböls
seines Gottes ist auf ihm/ ich bin der
HERR. Er soll eine Jungfrau zum
Weibe nehmen/ eine Witwe/ oder eine
verstossene/ oder eine Entehrte/ oder eine
Hure/ diese soll er nicht nehmen/ sondern
eine Jungfrau von seinem Volck soll er
zum Weibe nehmen/ daß er nicht seinen
Samen entheilige unter seinem Volck/
denn ich bin der HERR/ der ihn heiliget.

Und der HERR redete mit Mose/
und sprach/ Rede mit Aaron/ und sprich/
Kein Mensch unter deinen Nachkommen
in ihren Geschlechten/ der ein Gebrechen
hat/ soll herzutreten/ daß er die Speise
seines Gottes opfere/ denn kein Mensch/
der ein Gebrechen hat/ soll herzutreten/
nemlich kein Blinder/ kein Lahmer/ kein
Verstümmelter/ kein Ungestalter/ kein
Bruchhafftiger/ kein Beinbrüchiger/
kein Buckelichter/ kein Dunckelsichtiger/
kein Flecketer/ kein Grindiger/ kein
Hodenbrüchiger/ kein Verletzter/ kein
Beinbrüch

xit (inquiunt) *eum proditorem futurum, & idcircò proditor factus est.* O dementiam: ô impudentiam! Neque enim præscientia malitiæ causa fuit, mi homo, absit: Non enim rebus futuris affert necessitatem, sed præuidet tantùm. Non quia prædixit Christus, factus est proditor ille, sed quia proditor futurus erat, Christus idcircò prædixit.]

a homil de virtutibus & vitiis

Idem S. Chrysostomus luculenter alio loco[a] præfatus Iudæ improbitatem ex eo vno manasse. [Necesse quidem exoriri scãdala, inquit, salutare verbum Dei, verumtamen væ homini illi per quẽ scandala nascũtur, sed quia omnia furura erant idcircò prædixit. Ita qui scandala tulerunt, siquidem mali esse noluissent, exorta nunquã scandala fuissent, quod si futura non erãt nũquam prædiceret, sed quia perperam illi fecerunt, & iã corrupti pertinaciter erãt, idcircò scãdala venerunt, & quod futurũ erat prædixit. Quod si illi emendari paterentur, inquit, vt qui scãdala fereret peni-

tus

tus nō fuiſſet: nónne verbū illud mendax deprehenſum iri oportebat? minimè inquam, neque enim dixiſſet. Nā ſi omnes emēdari poſſe cerneret, id profectò nunquam prædiceret, neceſſe quidem ſcandala exoriri: ſed quia præuiderat eos ſuopte genio haud emendabiles fore, idcircò ita præfatur.]

S. Cyrillus, [a] tractans quod de Iuda dixerat Chriſtus. *Ego ſcio quos elegerim: ſed vt impleatur Scriptura, qui manducat mecum panē, leuabit contra me calcaneum ſuum*; proponit in contrarium obiectionem; quaſi ex his verbis inferri videatur, non fuiſſe Iudam ſui ſceleris cauſam, ſed Deum impellentem, vt Scriptura vacaret falſitate. Eam difficultatem enodat in hunc modum. [Nemo putet idcircò quæ à Prophetis dicta ſunt, in exitum venire vt adimpleatur Scriptura. Nam ſi ſic eſſet, laudari potiùs, quàm vituperari tanquam Scripturarum miniſtri, nequam homines poſſent: quippe nec deliquiſſe omnino viderentur, ſi coacti feciſſent. Nam ſi adimplere Scripturam neceſſe eſſet: illi per quos adimpleretur, nullo crimine profectò teneren-

[a] *l. 9. in Ioan. c. 10.*

tur. Præterea in Scripturæ auctorem, culpa redundare videretur: ſiquidem, vt adimpleretur Scriptura, vt quædam mala committerent. Sed quis adeò rationis ac mentis inops erit, vt Scripturam ſancti Spiritus, peccandi cauſam attuliſſe homini vnquam credere poſſit? Non ergo vt adimpleatur Scriptura, nec iſta de cauſa facta ſunt à quibuſdam quæ Scriptura prædixit; ſed contrà, quoniam ita nonnulli ſponte facturi erant, ideircò præſciens Spiritus ſanctus futura prædixit.] Rurſúſque [a] alibi agens item de Iuda. [Non quia ſcriptum de illo eſt, quod perituris eſſet, propterea eò nequitiæ proceſſit, vt paucis argenteis precioſum Chriſti ſanguinem traderet. Verùm quoniam malignitate ſua perituris omnino erat; idcircò id omnino futurum Scriptura prædixit, quam falsò quicquam dicere impoſſibile eſt.]

a l 11. c. 21.

7. Dignus eſt qui agmen claudat Origenes, nam planè inſigniter in hanc rem philoſophatur apud Euſebiũ. [b] [Quemadmodum ſi quis temeritatem hominis alicuius perſpexerit, & quia ignorantem eum

b l 6 de prapar. c. 9.

Digitized by Google

ab A ad B, quæ ipsi A B æqualis sit, & ducatur recta linea B C, quæ ipsi A C æqualis sit, & ducatur recta linea C A, quæ ipsi A B æqualis sit, & ducatur recta linea C A, quæ ipsi A B æqualis sit, & ducatur recta linea C A, quæ ipsi A B

pro aliqua temporis differentia, impossibile erat non perspici ab oculo semper vigili, semperque expedito ad omnia vera contuenda; quorum vnum est futuritio illa vera.

Illustrant ea similitudine hoc negotiũ Faustus Rhegiensis, [a] Boëtius, [b] & Beda, [c] cuius doctrina est in hanc rem insignis. [Quæ sunt apud nos præterita, (inquit) vel futura, à conspectu Dei numquam transeunt, sed semper præsentia sunt. Vnde & Dominus in Euangelio dicit: *Cælum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt.* Si autem verba quæ apud nos in momento transeunt apud Deum semper manent, quis dubitet quin in conspectu Dei sint permanentia, quæ apud nos transitoria? Si ergo in conspectu eius, semper & præsentialiter nos videt, quales aut ipso, non ex nobis futuri essemus in bonum, aut non ex ipso sed ex nobis futuri essemus in malum, non inconueniens fecit; sic enim diuersa videris merita, diuersa etiam nobis tribui præmia. Prauitas, nostra ab æterno mala, in conspectu Dei ex sua nequitia præsentauit. Deus illam ad mortem destinauit. Quid ergo? Coëgit nos Deus et mali

a 3 *de grat. & liber arbit. c. 3.*
b 5 *de cõsol. pſa. 6.*
c q. 3. *ex variis.*

Ein Ehrlicher Mann. Jacob
Ein Ehrlicher Mann. Jacob
Ein Ehrlicher Mann. Jacob

dentiùs monſtretur, prænotione nullam iniici neceſſitatem operandi quod præcognoſcitur.

9. Scripturæ quæ in contrarium vrgebantur, reuera nihil euincunt, vt ex Patribus mõſtraui. Tantum enim enunciant, quod ponendum erat per liberam Iudæ voluntatem: vt autem per eam poneretur, nihil planè contulerunt. Id quod æquè dicendum eſt de loco Ioannis 13. quo dicitur vt adimpleatur Scriptura, Iudam leuaſſe calcaneum. Illud enim *ut*, eo loco ſumitur conſecutiuè non cauſaliter vt Ioan. 12. vbi dicitur Iudæorũ primores nõ credidiſſe in Chriſtum, vt Scriptura impleretur, & aliis locis ſexcentis. Id eſt, non eſt ſenſus, finem in quem Iudas leuauit calcaneum, eſſe Scripturæ adimpletionem. Sic enim Deus Iudã ad opeſis in Scriptura prẹnunciati adimpletionem perpuliſſe dicendus eſſet, vt ſua Scripturæ prænunciandi veritas conſtaret: nec Scriptura prænunciaſſet Iudam proditione inquinandũ, quia per ſe ipsũ ritas ſarta eſſet, Iudas fuiſſet inquinatus; inquinandus erat; ſed vt Scripturæ vequod vidiſti Patres refugere. Senſus igitur dicti illius eſt, Iudã leuaſſe calcaneũ,

ſa ratione ſit peracta ea per Patrem ac
2e.14. per Iudam traditio, dicam infra.[2]

10. Iam quod neque diuinũ decretũ Iudã adegerit ad peccandum, quod erat alterum caput, penes quod DEVS Iudæ ſcelerũ inſimulabatur, difficile oſtẽditur ab iis qui malitiã quidem ipſam formalẽ quam priuatione conſtitui ſupponunt, à Deo vetari volunt. Nihilominus tamen affirmãt, Deũ ab æterno, antequàm vllo modo, ac ne conditionaliter quidẽ, præſciat actus poſitiuos quibus malitia conſerta eſt futuros eſſe, prædifinire illos, & vt ſuo tẽpore ponantur, edicere antecedenter ac incõſultis nutibus humanę voluntatis cuius fœtus ſunt actus illi. Hæc ſententia poſita, aio difficilè omnino oſtẽdi, quomodò Deus non ſit cauſa ſceleris per Iudã admiſſi. Suppoſita enim ea diuina volitione ferrea, & per Iudæ niſũ ineluctabili, impoſſibile fuit Iudę nõ ponere eũ actũ poſitiuũ, de quo ponendi diuinũ illud decretũ anteceſſiſſe ſupponitur, & ad cuius firmitatem tuendã, potentia diuina exequens, quã humana voluntas nequit executere, applicabitur in tẽpore. Atque ita Iudas, nõ peccarit in poſitione illius

Hanc ordo politiæ ciuilis per prius in
familia, deinde in pago, postea in ciui-
tate, & tandem in regione natus fuit.
Sunt & alia multa quæ ad politiam ci-
uilem pertinent, quæ ordine suo dicen-
tur. Nunc autem de ordine familiæ
dicendum est. Familia igitur, ut ait
Varro, & ab aliis ciuibus definitur
esse, quæ subiecta est unius potestati,
siue liberi sint, siue serui. Primus ho-
minis potestas dominatus. Vnde
Aristoteles dominum definit, qui rei
familiari præest. Et hoc dominatus
genus est naturale. Nam ut ait Aristo-
teles, quædam sunt natura liberi, quæ-
dam natura serui. Natura liberi sunt,
qui sunt ita perfecti, vt ratione vtan-
tur ad omnia, quæ agenda sunt. Natura
serui sunt, qui ratione vti non possunt
ad ea, quæ agenda sunt, sed tantum
ad ea, quæ ab alio ratione vtente ad
agendum præparantur. Vnde Aristo-
teles dicit, quod seruus est instrumen-
tum animatum. Et ideo dominatus
seruorum est naturalis. Quod autem
dominatus liberorum non sit naturalis,
sed ex culpa, patet. Quia ille, qui ha-
bet naturalem dominatum, præest ei,
qui habet naturalem seruitutem. Sed
nullus præest naturaliter ei, qui habet
naturalem libertatem. Ergo dominatus

Deus, quem iuxta ſententiam propoſitam vidimus eſſe ſolum libérũ autorem actus poſitiui, cum quo malitia operis Iudæ in talibus circunſtantiis fuit impræciſibiliter connexa; ſolús inquam Deus, eſſet cauſa malitiæ, quæ Iudæ malam voli tionem & proditionem inquinauit. Quod vel audire, aures exhorrent.

Nec video quomodò ea ſentẽtia ſuppoſita, verè non ſequatur, & Iudã, & alios quorũ actus ſimiliter decerni à Deo dicãtur, prædeſtinari ad malũ diuina potẽſtate: quod cũ omni deteſtatione reiicit Synodus Arauſic. 2. [a] & à Proſpero [b] ac Fulgẽtio [c] potẽtiſſimè euertitur. Mihi itẽ fateor eſſe inexplicabile, quomodò prima origo ſceleris Iudæ nõ ſit in Deũ referẽda, innoxio planè Iuda. Nã iuxta eos quibus placitũ quod excutimus, arridet, diuina intentio efficax eſt prima radix actus illius interni, quo Iudas voluit Chriſtũ prodere: quandoquidẽ dicunt, Deum ex ſe & antecedẽter ad quãcunque præuiſionẽ, intendiſſe efficaciter, & ab æterno edixiſſe, illã entitatẽ in his & illis circunſtantiis eliciendã. Atqui actus ille internus ſic elicitus, fuit ſemen totius progreſſus proditionis à Iuda patratę; neque

a *canone* 25

b *ad 15. capitul. Gallo & 1 de vocat. Gent. c 30.*

c *toto lib. 1. ad Monimum*

ab ea volitione in talibus circunſtantiis elicita, ſeiungi potuit deformitas culpæ inquinantis proditionẽ. Igitur, quod eſt vel cõmemoratu horrendum, Deus eſſet prima origo & radix ſceleris admiſſi per Iudam. Hæc eſt difficultas, qua dicebam vrgeri ſententiam eorum, qui admittunt diuinum decretum cauſaliter antecedens, & inconſulta humana voluntate latum, de actu poſitiuo, malitiæ peccati ſubſtrato, in tempore ponendo.

11. Iuxta eã verò ſententiã de diuinis decretis cui adhęreo, nulla eſt in hoc puncto difficultas. Cenſeo enim, Deũ ex ſe, & antecedenter ac decretũ liberum humanæ voluntatis ſaltem conditionaliter præuiſum, nulla ratione velle aut decernere materiale peccati, ſiue illũ poſitiuum actũ ex quo his circunſtantiis poſito, progerminat malitia. Tale enim decretũ, à diuina ſanctitate planè abhorret. Itaque Deus ab æterno, ex ſe tãtùm vult non impedire actionẽ illam malitiæ fundatricẽ, ſi humana voluntas de ea ſciſcat. Id eſt, ſi diuinus intellectus, qua eſt infinita perſpicacitate, obiiciat Deo voluntatẽ humanã ita affectã, vt ſi ſe ſola poſſet erũpere in actum illũ, vellet erumpe-

te; quæ & conditionalis prænotio actus prædicti: quod aliis verbis, sensu autem planè eodem, dicitur, Deum decernere vt non stet per ipsum, quominus volũtas humana prodeat in actũ, in quẽ prænoscitur proditura, si nõ stet per ipsum Deũ. Hoc si prænoscat Deus, omnino fixum habet, voluntatẽ creatã cui habenas motuum suorum concessit, non impedire. Atqui impediret, nisi vellet voluntati creatæ sic operabundæ, assistere cooperando. Nã causa secunda nisi prima cooperetur, obstipa iaceat necesse est. Itaq; vt maneant libertati creatæ iura sua, decreuit Deus eidem cõcursum deposcenti nõ negare. Agnoscit autẽ deposcentẽ, nõ perspecto in ea actu aliquo elicito, qui diuina itẽ cooperatione egeret: sed perspecta exhibitione obiectiua suæ indigẽtiæ, & determinationis virtualis, qua propẽdet in talẽ actũ ex formali determinatione exerẽdũ, si diuinę supperiæ ad operãdũ necessariæ nõ desint: vel quod idẽ est, si in his agnoscatur circũstantiis, quibus videat Deus, acturã volũtatẽ, si se sola posset agere. Atq; ita cũ primùm obiicitur diuino intellectui ea volũtatis creatę

deter

determinatio radicalis, DEVS concurſum illi ſuum & cooperationem adiungi decernit, vt poſſit à voluntate creata exiſtere operatio malitiæ fundatrix. Vnde dici non poteſt, quòd ea operatio, antecedenter & ex ſe ſit à Deo; ſed tantùm quòd habeat à Deo, vt poſſit eſſe à voluntate creata. Id quod Deus honeſtiſſimè præſtat, & conſentaneè ad munus cauſæ primæ, cui omnes ſecundæ eſſentialiter ſubiunguntur. Et quia modus ſub quo operatio poſitiua fundat malitiam, non eſt is quo dixi eam à Deo prodire, ſed tantùm is quo creatura diuinum ad ſe concurſum rapiens, (vt loquitur S. Anſelmus[a]) Deum ſui illius actus cooperarium aſciſcit: propterea & ipſe actus poſitiuus liber malitiam fundans, & ei implantata malitia, ſoli cauſæ ſecundæ tribuendus eſt, non autem Deo, eiúſve decreto, à quo phyſicè tantùm concauſatur, non autem prout eſt malitiæ fundamentum.

[a] *lib. de caſu Diabo. cap. vlt.*

12. Vellit hîc mihi, aurē non nemo, & rationem explicandi diuinum decretum de exhibendo nobis concurſu, quam nunc attigi veriùs quàm expoſui, con-

firmaui autem iampridem variis locis,ne probabilem quidem esse denunciat.Morulam tantulam,ad streperam hanc,nullo licèt subnixam fundamẽto, planéque vanam interceſſionem depellendam, exorabo vt spero à benigno lectore non grauatè. Si quem huius excursionis fastidium capiat, facile erit binas ternásve pagellas transilire,& fastidio eximi.

Aiunt ergo nonnulli, decretum diuinum quo concursus agentibus liberis decernitur,non posse statui absolutè antecedens & determinatum, inconsulta voluntate creata latum, quod supponunt pessundaturum libertatem,etiamsi diceretur subsequi scientiam conditionatorum, vt aliquos fingunt asserere. Et sanè inconsequenter philosophantur qui id asserunt,si tamẽ sunt aliqui.Quorsum enim dicant,decretum pręuia & dirigente conditionali scientia latum esse, si est absolutum antecedenter, ac prædeterminans, ac proinde non cõceptum ad solam creatæ voluntatis exigentiam, in cuius exploratione,vniuersus scientiæ conditionatorum vsus est situs? Hoc igitur meritò explodunt ij quos referebam

primo

gouernour: whereupon when
Salomon had receiued the
commaundement of the
king, they departed out of
his presence. Then Salomon
sent for Iehoiada the sonne
of Iehoiada the high priest,
and he answered him by
the messengers, saying thus
vnto them: Is it peace that
Adonias the sonne of Hag-
geth hath slaine Ioab? Then
Salomon answered Iehoiada,
saying: Goe vnto him and
fall vpon him. And Iehoiada
went vnto Adonias, and
fell vpon him, and slew him
there. Then Salomon sent
for Abiathar the priest, and
he answered him by the
messengers, saying thus vnto
him: Goe vnto Anathoth
vnto thine owne fields, for
thou art worthy of death:
but I will not at this time
put thee to death, because
thou barest the Arke of the
Lord God before Dauid my
father, and because thou
hast been afflicted in all
wherein my father was af-
flicted. So Salomon thrust
Abiathar from being priest
vnto the Lord, that he might
fulfill the word of the Lord
which he spake concerning
the house of Eli in Shiloh.
And tydings came to Salo-
mon that Ioab was fled vnto
the tabernacle of the Lord,
and behold he is by the
altar. Then Salomon sent
Iehoiada the sonne of Iehoi-
ada, saying: Goe and fall
vpon him. And Iehoiada
came to the tabernacle of
the Lord, and said vnto him:
Thus saith the king: Come
forth. And he said: Nay,
but I will die here. And
Iehoiada brought the king
word again, saying: Thus
spake Ioab, and thus he
answered me. Then said the
king vnto him: Doe as he
hath said, fall vpon him,
and bury him, that thou
mayest take away the bloud
which Ioab shed without a
cause, from me, and from
the house of my father.
And the Lord shall bring
his bloud vpon his owne
head, who fell vpon two
men more righteous and
better than he himself, and
slew them with the sword,
my father Dauid not know-
ing thereof, to wit, Abner
the sonne of Ner, captaine
of the host of Israel, and
Amasa the sonne of Iether,
captaine of the host of Iu-
dah. Their bloud shall
therefore returne vpon the
head of Ioab, and vpon the
head of his seede for ever:
but vpon Dauid, and vpon
his seede, and vpon his
house, and vpon his throne,
shall there be peace for ever
from the Lord. So Iehoiada
the sonne of Iehoiada went
vp, and fell vpon him, and
slew him: and he was buried
in his owne house in the
wilderness. And the king
set Iehoiada the sonne of
Iehoiada in his roome ouer
the host: and Zadok the
priest did the king put in
the roome of Abiathar.
And the king sent and
called for Shimei, and said
vnto him: Build thee an
house in Ierusalem, and
dwell there, and goe not
forth thence any whither.
For it shall be, that the day
thou goest forth, and passest
ouer the brooke Kidron,
thou shalt know for certain
that thou shalt die the death:
thy bloud shall be vpon thine
owne head. And Shimei said
vnto the king: The saying
is good: as my lord the king
hath said, so will thy ser-
uant doe. And Shimei dwelt
in Ierusalem many dayes.
And it came to passe at the
end of three yeeres, that two
of the seruants of Shimei
ranne away vnto Achish the
sonne of Maachah king of
Gath. And they told Shimei,
saying: Behold, thy seruants
be in Gath. Then Shimei
arose, and saddled his asse,
and went to Gath to Achish
to seeke his seruants: and
Shimei went, and brought
his seruants from Gath.
And it was told Salomon,
that Shimei had gone from
Ierusalem to Gath, and was
returned. Then the king
sent and called for Shimei,
and said vnto him: Did I
not make thee to sweare by
the Lord, and protest vnto
thee, saying: Know for cer-
tain the day thou goest out,
and walkest any whither,
that thou shalt die the death?
and thou saidst vnto me:
The saying that I have
heard is good. Why hast
thou not then kept the oath
of the Lord, and the com-
maundement that I have
charged thee withall? The
king said moreouer to Shi-
mei: Thou knowest all the
wickednesse which thine
heart is priuie vnto, that
thou didst vnto Dauid my
father: therefore the Lord
hath brought thy wickednesse
vpon thine owne head. But
king Salomon shall be blessed,
and the throne of Dauid
shall be established before
the Lord for ever. So the
king commaunded Iehoiada
the sonne of Iehoiada, who
went out, and fell vpon him,
that he died. And the king-
dome was established in the
hand of Salomon.

Then Salomon made affi-
nitie with Pharaoh king of
Egypt, and tooke Pharaohs
daughter, and brought her
into the citie of Dauid, vntil
he had made an end of
building his owne house, and
the house of the Lord, and
the wall of Ierusalem round
about. The people sacrificed
onely in the high places,
because there was no house
built vnto the name of the
Lord, vntil those dayes.
And Salomon loued the Lord,
walking in the statutes of
Dauid his father, saue that
he sacrificed and burnt in-
cense in the high places.
And the king went to Gibeon
to sacrifice there, for that
was the great high place:
a thousand burnt offerings
did Salomon offer vpon that
altar. In Gibeon the Lord
appeared to Salomon in a
dreame by night: and God
said: Aske what I shall
giue thee. And Salomon
said: Thou hast shewed vnto
thy seruant Dauid my father
great mercie, according as
he walked before thee in
truth, and in righteousnesse,
and in vprightnesse of heart
with thee: and thou hast
kept for him this great
mercie, that thou hast giuen
him a sonne to sit on his
throne, as it is this day.
And now, O Lord my God,
thou hast made thy seruant
king in the roome of Dauid
my father: and I am but a
little child, I know not how
to goe out or come in. And
thy seruant is in the midst
of thy people which thou
hast chosen, a great people,
that cannot be numbred nor
counted for multitude. Giue
therefore thy seruant an
vnderstanding heart to iudge
thy people, that I may
discerne between good and
bad: for who is able to iudge
this thy so great a people?
And the speech pleased the
Lord, that Salomon had
asked this thing. And God
said vnto him: Because thou
hast asked this thing, and
hast not asked for thy selfe
long life, neither hast asked
riches for thy selfe, nor hast
asked the life of thine ene-
mies, but hast asked for thy
selfe vnderstanding to heare
iudgement: behold, I haue
done according to thy words:
lo, I haue giuen thee a wise
and an vnderstanding heart,
so that there was none like
thee before thee, neither
after thee shall any arise like
vnto thee. And I haue also
giuen thee that which thou
hast not asked, both riches
and honour, so that there
shall not be any among the
kings like vnto thee all thy
dayes. And if thou wilt
walke in my wayes, to keepe
my statutes and my com-
maundements, as thy father
Dauid did walke, then I will
lengthen thy dayes. And
Salomon awaked, and be-
hold it was a dreame. And
he came to Ierusalem, and
stood before the Arke of the
couenant of the Lord, and
offered vp burnt offerings,
and offered peace offerings,
and made a feast to all his
seruants. Then came there
two women that were har-
lots, vnto the king, and stood
before him. And the one
woman said: O my lord, I
and this woman dwell in one
house, and I was deliuered
of a child with her in the
house. And it came to passe
the third day after that I
was deliuered, this woman
was deliuered also: and we
were together, there was no
stranger with vs in the house,
saue we two in the house.
And this woman's child died
in the night, because she
ouerlaid it. And she arose
at midnight, and tooke my
sonne from my side, while
thine handmaid slept, and
laid it in her bosome, and
laid her dead child in my
bosome. And when I rose
early in the morning to giue
my child suck, behold, it was
dead: but when I had well
considered it in the morning,
behold, it was not my sonne
which I did beare. And the
other woman said: Nay, but
the liuing is my sonne, and
the dead is thy sonne. And
this said: No, but the dead
is thy sonne, and the liuing
is my sonne. Thus they
spake before the king. Then
said the king: The one saith:
This is my sonne that liueth,
and thy sonne is dead: and
the other saith: Nay, but thy
sonne is dead, and my sonne
liueth. And the king said:
Bring me a sword. And they
brought a sword before the
king. And the king said:
Deuide the liuing child in
two, and giue the one part
to the one, and the other part
to the other. Then spake the
woman whose sonne liued,
vnto the king, for her bowels
yearned vpon her sonne, and
she said: O my lord, giue her
the liuing child, and in no
wise slay it. But the other
said: Let it be neither mine
nor thine, but deuide it.
Then the king answered and
said: Giue her the liuing
child, and in no wise slay it:
she is the mother thereof.
And all Israel heard of the
iudgement which the king
had iudged, and they feared
the king: for they saw that
the wisedome of God was in
him, to doe iudgement.

And king Salomon was
king ouer all Israel. And
these were the princes which
he had: Azariah the sonne of
Zadok the priest. Elihoreph
and Ahiah the sonnes of
Shisha scribes. Iehoshaphat
the sonne of Ahilud the re-
corder. And Benaiah the
sonne of Iehoiada was ouer
the host. And Zadok and
Abiathar were the priests.
Azariah the sonne of Nathan
was ouer the officers. And
Zabud the sonne of Nathan
was principall officer, and
the king's friend. Ahishar
was ouer the household.
And Adoniram the sonne of
Abda was ouer the tribute.
And Salomon had twelue
officers ouer all Israel, which
prouided victuals for the
king and his household: each
man his moneth in a yeere
made prouision. These are
their names: The sonne of
Hur in mount Ephraim.
The sonne of Dekar in Ma-
kaz, and in Shaalbim, and
Beth-shemesh, and Elon-beth-
hanan. The sonne of Hesed
in Arubboth: to him per-
teined Sochoh, and all the
land of Hepher. The sonne
of Abinadab in all the
coasts of Dor: Taphath the
daughter of Salomon was his
wife. Baana the sonne of
Ahilud in Taanach, and
Megiddo, and all Beth-shean,
which is by Zaretan beneath
Iezreel, from Beth-shean to
Abel-meholah, euen vnto the
other side of Iokneam. The
sonne of Geber in Ramoth-
gilead: to him pertained the
townes of Iair the sonne of
Manasseh, which are in Gi-
lead: to him also pertained
the region of Argob, which
is in Bashan, threescore great
cities with walles and brasen
barres. Ahinadab the sonne
of Iddo was in Mahanaim.
Ahimaaz was in Naphtali:
he also tooke Basmath the
daughter of Salomon to wife.
Baanah the sonne of Hushai
was in Asher and in Aloth.
Iehoshaphat the sonne of
Paruah in Issachar. Shimei
the sonne of Ela in Benia-
min. Geber the sonne of Uri
was in the land of Gilead, in
the country of Sihon king of
the Amorites, and of Og king
of Bashan: and he was the
only officer which was in the
land. Iudah and Israel were
many, as the sand which is
by the sea in multitude,
eating and drinking and
making merie. And Salomon
reigned ouer all kingdomes
from the riuer vnto the land
of the Philistines, and vnto
the border of Egypt: they
brought presents, and serued
Salomon all the dayes of his
life. And Salomon's prouision
for one day was thirtie
measures of fine flower, and
threescore measures of meale,
ten fat oxen, and twentie
oxen out of the pastures, and
an hundred sheepe, beside
harts, and roebucks, and fal-
low deere, and fatted fowle.
For he had dominion ouer all
the region on this side the
riuer, from Tiphsah euen to
Azzah, ouer all the kings on
this side the riuer: and he
had peace on all sides round
about him. And Iudah and
Israel dwelt safely, euery man
vnder his vine and vnder his
figtree, from Dan euen to
Beer-sheba, all the dayes of
Salomon. And Salomon had
fourtie thousand stalls of
horses for his chariots, and
twelue thousand horsemen.
And those officers prouided
victuals for king Salomon,
and for all that came vnto
king Salomon's table, euery
man in his moneth: they
lacked nothing. Barley also
and straw for the horses and
dromedaries brought they
vnto the place where the
officers were, euery man ac-
cording to his charge. And
God gaue Salomon wisedome
and exceeding much vnder-
standing, and a large heart
euen as the sand that is on
the sea shore. And Salomon's
wisedome excelled the wise-
dome of all the children of the
East countrey, and all the
wisedome of Egypt. For he
was wiser than all men,
than Ethan the Ezrahite,
and Heman, and Chalcol,
and Darda the sonnes of
Mahol: and his fame was in
all nations round about.
And he spake three thousand
prouerbs: and his songs were
a thousand and five. And he
spake of trees, from the
cedar tree that is in Leba-
non, euen vnto the hyssop
that springeth out of the
wall: he spake also of beasts,
and of fowle, and of creeping
things, and of fishes. And
there came of all people to
heare the wisedome of Salo-
mon, from all kings of the
earth, which had heard of
his wisedome. And Hiram
king of Tyre sent his ser-
uants vnto Salomon, when
he had heard that they had
anointed him king in the
roome of his father: for
Hiram was euer a louer of
Dauid. And Salomon sent
to Hiram, saying: Thou
knowest how that Dauid my
father could not build an
house vnto the name of the
Lord his God, for the warres
which were about him on
euery side, vntil the Lord
put them vnder the soles of
his feet. But now the Lord
my God hath giuen me rest
on euery side, so that there
is neither aduersarie nor
euill occurrent. Behold, I
purpose to build an house
vnto the name of the Lord
my God, as the Lord spake
vnto Dauid my father, say-
ing: Thy sonne whom I will
set vpon thy throne in thy
roome, he shall build an
house vnto my name. Com-
maund therefore that they
hew me cedar trees out of
Lebanon, and my seruants
shall be with thy seruants:
and vnto thee will I giue
hire for thy seruants, ac-
cording to all that thou shalt
appoint: for thou knowest
that there is not among vs
any that can skill to hew
timber like vnto the Sido-
nians. And it came to passe
when Hiram heard the words
of Salomon, that he reioyced
greatly, and said: Blessed be
the Lord this day, which hath
giuen vnto Dauid a wise son
ouer this great people. And
Hiram sent to Salomon, say-
ing: I haue considered the
things which thou sentest
vnto me for: and I will doe
all thy desire concerning
timber of cedar, and concern-
ing timber of firre. My ser-
uants shall bring them down
from Lebanon vnto the sea:
and I will conuey them by
sea in floates vnto the place
that thou shalt appoint me,
and will cause them to be
discharged there, and thou
shalt receiue them: and thou
shalt accomplish my desire,
in giuing food for my house-
hold. So Hiram gaue Salo-
mon timber of cedar, and
timber of firre, according to
all his desire. And Salomon
gaue Hiram twentie thousand
measures of wheate for food
to his household, and twentie
measures of pure oyle: thus
gaue Salomon vnto Hiram
yeere by yeere. And the Lord
gaue Salomon wisedome, as
he promised him: and there
was peace between Hiram
and Salomon, and they two
made a league together.
And king Salomon raised a
leuie out of all Israel: and
the leuie was thirtie thou-
sand men. And he sent them
to Lebanon, ten thousand a
moneth by courses: a moneth
they were in Lebanon, and
two moneths at home: and
Adoniram was ouer the leuie.
And Salomon had three-
score and ten thousand that
bare burdens, and fourescore
thousand hewers in the
mountaine, beside the chiefe
of Salomon's officers which
were ouer the worke, three
thousand and three hundred,
which had the rule ouer the
people that wrought in the
worke. And the king com-
maunded, and they brought
great stones, costly stones,
and hewed stones, to lay the
foundation of the house.
And Salomon's builders and
Hiram's builders did hew
them, and the stonesquarers:
so they prepared timber and
stones to build the house.
And it came to passe in the
foure hundred and eightieth
yeere after the children of
Israel were come out of the
land of Egypt, in the fourth
yeere of Salomon's reigne
ouer Israel, in the moneth
Zif, which is the second
moneth, that he began to
build the house of the Lord.
And the house which king
Salomon built for the Lord,
the length thereof was three-
score cubits, and the breadth
thereof twentie cubits, and
the height thereof thirtie
cubits. And the porch before
the temple of the house, the
length thereof was according
to the breadth of the house,
twentie cubits, and the
breadth thereof before the
house was ten cubits. And
for the house he made win-
dowes broad within, and
narrow without. And against
the wall of the house he built
chambers round about, against
the walles of the house round
about, both of the temple and
of the oracle: and he made
chambers round about. The
nether chamber was five cubits
broad, and the middle was six
cubits broad, and the third
was seuen cubits broad: for
without in the wall of the
house he made narrowings
round about, that the beames
should not be fastened in the
walles of the house. And the
house when it was in building,
was built of stone made ready
before it was brought thither:
so that there was neither
hammer nor axe nor any tool
of iron heard in the house
while it was in building.
The doore for the middle
chamber was in the right side
of the house: and they went
vp with winding stayres into
the middle chamber, and out
of the middle into the third.
So he built the house, and
finished it, and couered the
house with beames and boards
of cedar. And then built he
chambers against all the house,
fiue cubits high: and they
rested on the house with
timber of cedar. And the
word of the Lord came to
Salomon, saying: Concerning
this house which thou art in
building, if thou wilt walke
in my statutes, and execute
my iudgements, and keepe all
my commaundements to walke
in them, then will I per-
forme my word with thee,
which I spake vnto Dauid
thy father: and I will dwell
among the children of Israel,
and will not forsake my people
Israel. So Salomon built the
house, and finished it. And
he built the walles of the
house within with boards of
cedar, both the floore of the
house, and the walles of the
ceiling: and he couered them
within with wood, and couered
the floore of the house with
boards of firre. And he built
twentie cubits on the hinder
part of the house with boards
of cedar, from the floore vnto
the walles: and he built them
for him within, euen for the
oracle, euen for the most holy
place. And the house, that is,
the temple before it, was forty
cubits long. And there was
cedar on the house within,
carued with knops and open
flowers: all was cedar, there
was no stone seene. The
oracle he prepared in the
house within, to set there the
Arke of the couenant of the
Lord. And the oracle in the
forepart was twentie cubits
long, and twentie cubits broad,
and twentie cubits high: and
he ouerlaid it with pure gold,
and so couered the altar which
was of cedar. So Salomon
ouerlaid the house within with
pure gold: and he made a
partition by the chaines of
gold before the oracle, and
ouerlaid it with gold. And
the whole house he ouerlaid
with gold, vntil he had
finished all the house: also the
whole altar that pertained
vnto the oracle he ouerlaid
with gold. And within the
oracle he made two Cherubims
of olive tree, each ten cubits
high. And five cubits was the
one wing of the Cherub, and
five cubits the other wing of
the Cherub: from the vttermost
part of the one wing vnto the
vttermost part of the other
were ten cubits. And the
other Cherub was ten cubits:
both the Cherubims were of
one measure and one fashion.
The height of the one Cherub
was ten cubits, and so was it
of the other Cherub. And he
set the Cherubims within the
inner house: and they stretched
forth the wings of the Cherubims,
so that the wing of the one
touched the one wall, and the
wing of the other Cherub
touched the other wall: their
wings touched one another in
the middle of the house. And
he ouerlaid the Cherubims with
gold. And he carued all the
walles of the house round about
with carued figures of Cherubims
and palme trees and open flowers,
within and without. The floore
of the house he ouerlaid with
gold within and without. And
for the entring of the oracle he
made doores of olive tree: the
lintell and side posts were a
fifth part of the wall. The two
doores also were of olive tree:
and he carued vpon them carued
figures of Cherubims and palme
trees and open flowers, and
ouerlaid them with gold, and
spread gold vpon the Cherubims,
and vpon the palme trees. So
did he for the doore of the
temple, the posts were of olive
tree foure square, and the two
doores were of fir tree: the two
leaues of the one doore were
folding, and the two leaues of
the other doore were folding.
And he carued thereon Cherubims
and palme trees and open flowers,
and ouerlaid them with gold
fitted vpon the carued worke.
And he built the inner court
with three rowes of hewed stone,
and a rowe of cedar beames.
In the fourth yeere was the
foundation of the house of the
Lord laid, in the moneth Zif:
and in the eleuenth yeere, in
the moneth Bul, which is the
eighth moneth, was the house
finished throughout all the
parts thereof, and according to
all the fashion of it. So was he
seuen yeeres in building it.
But Salomon was thirteene
yeeres in building his owne
house, and he finished all his
house. For he built the house
of the forest of Lebanon, the
length thereof was an hundred
cubits, and the breadth thereof
fiftie cubits, and the height
thereof thirtie cubits, vpon
foure rowes of cedar pillars,
with cedar beames vpon the
pillars. And it was couered
with cedar aboue vpon the
beames, that lay on fourtie
five pillars, fifteene in a rowe.
And there were windowes in
three rowes, and light was
against light in three ranks.
And all the doores and posts
were square with the windowes:
and light was against light in
three ranks. He made also a
porch of pillars, the length
thereof was fifty cubits, and
the breadth thereof thirtie
cubits: and the porch was
before them: and the other
pillars and the thicke beame
were before them. Then he
made a porch for the throne
where he might iudge, euen
the porch of iudgement: and
it was couered with cedar from
one side of the floore to the
other. And his house where he
dwelt had another court within
the porch, which was after the
same worke. Salomon made
also an house for Pharaohs
daughter, whom he had taken
to wife, like vnto this porch.
All these were of costly stones,
according to the measures of
hewed stones, sawed with saws
within and without, euen from
the foundation vnto the coping,
and so on the outside toward
the great court. The foundation
was of costly stones, euen great
stones, stones of ten cubits, and
stones of eight cubits. And
aboue were costly stones after
the measures of hewed stones,
and cedars. And the great court
round about was with three
rowes of hewed stone, and a
rowe of cedar beames, both for
the inner court of the house of
the Lord, and for the porch of
the house. And king Salomon
sent and fetched Hiram out of
Tyre. He was a widowes sonne
of the tribe of Naphtali, and
his father was a man of Tyre,
a worker in brasse: and he was
full of wisedome, and vnder-
standing, and cunning to worke
all workes in brasse. And he
came to king Salomon, and
wrought all his worke. For he
fashioned two pillars of brasse,
of eighteene cubits high apiece:
and a line of twelue cubits did
compasse either of them about.
And he made two chapters of
molten brasse, to set vpon the
tops of the pillars: the height
of the one chapter was five
cubits, and the height of the
other chapter was five cubits.
And nets of checker worke,
and wreathes of chaine worke,
for the chapters which were
vpon the top of the pillars:
seuen for the one chapter, and
seuen for the other chapter.
So he made the pillars, and two
rowes round about vpon the one
net worke, to couer the chapters
that were vpon the top, with
pomegranates: and so did he
for the other chapter. And the
chapters that were vpon the top
of the pillars in the porch were
of lilie worke, foure cubits.
And the chapters vpon both the
pillars had pomegranates also
aboue, ouer against the belly
which was by the net worke:
and the pomegranates were two
hundred in rowes round about
vpon the other chapter. And
the pillars he set vp at the porch
of the temple: and he set vp the
right pillar, and called the name
thereof Iachin: and he set vp
the left pillar, and called the
name thereof Boaz. And vpon
the top of the pillars was lilie
worke: so was the worke of the
pillars finished. And he made a
molten sea of ten cubits from
the one brim vnto the other:
it was round all about, and his
height was fiue cubits: and a
line of thirtie cubits did com-
passe it round about. And vnder
the brim of it round about there
were knops compassing it, ten
in a cubit, compassing the sea
round about: the knops were
cast in two rowes when it was
cast. It stood vpon twelue
oxen, three looking toward the
North, and three looking toward
the West, and three looking
toward the South, and three
looking toward the East: and
the sea was set vpon them
aboue, and all their hinder parts
were inward. And the thickenesse
of it was an hand breadth, and
the brim thereof was wrought
like the brim of a cup, with
flowers of lilies: it receiued and
held three thousand baths.
He made also ten bases of brasse:
foure cubits was the length of
one base, and foure cubits the
breadth thereof, and three cubits
the height of it. And the worke
of the bases was after this
manner: they had borders, and
the borders were between the
ledges: and on the borders that
were between the ledges were
lions, oxen, and Cherubims:
and vpon the ledges there was a
base aboue: and beneath the lions
and oxen were certaine additions
made of thin worke. Moreouer
the base had a rim of a hand
breadth round about without,
and the rim thereof was round
after the worke of a pillar, one
cubit and a halfe: and vpon the
rim of the base were gauels
round about: they were not
square, neither were they round.
And vpon the plates of the
borders were lions, oxen, and
Cherubims: and vpon the ledges
likewise aboue, and beneath the
lions and oxen were additions
made of thin worke. And the
rim of the base was wrought
like the worke of a chariot
wheele: their gauels, their
spokes, their naues, and their
felloes were all molten. And
there were foure stayes to the
foure corners of one base: and
the stayes were of the very base
it selfe. And in the top of the
base was there a round compasse
of halfe a cubit high: and on
the top of the base were the
gauels thereof and the borders
thereof. For the plates of the
borders thereof were filled with
lions, oxen, and Cherubims,
and vpon the ledges likewise
aboue, and beneath the lions
and oxen were additions made
of thin worke. And the rim of
the base was wrought like the
worke of a chariot wheele:
their gauels, their spokes, their
naues, and their felloes were all
molten. And there were foure
stayes to the foure corners of
one base: and the stayes were
of the very base it selfe. And
in the top of the base was there
a round compasse of halfe a
cubit high: and on the top of
the base were the gauels thereof
and the borders thereof. For
the plates of the borders thereof
were filled with lions, oxen,
and Cherubims, and vpon the
ledges likewise aboue, and
beneath the lions and oxen were
additions made of thin worke.
And the rim of the base was
wrought like the worke of a
chariot wheele: their gauels,
their spokes, their naues, and
their felloes were all molten.
And there were foure stayes to
the foure corners of one base:
and the stayes were of the very
base it selfe. And in the top of
the base was there a round
compasse of halfe a cubit high:
and on the top of the base were
the gauels thereof and the
borders thereof. For the plates
of the borders thereof were
filled with lions, oxen, and
Cherubims,

firmaui autem iampridem variis locis,ne probabilem quidem esse denunciat.Morulam tantulam,ad streperam hanc,nullo licèt subnixam fundamẽto, planéque vanam interceſſionem depellendam, exorabo vt spero à benigno lectore non grauatè. Si quem huius excursionis fastidium capiat, facile erit binas ternásve pagellas transilire,& fastidio eximi.

Aiunt ergo nonnulli, decretum diuinum quo concursus agentibus liberis decernitur,non posse statui absolutè antecedens & determinatum, inconsulta voluntate creata latum, quod supponunt pessundaturum libertatem,etiamsi diceretur subsequi scientiam conditionatorum, vt aliquos fingunt asserere. Et sanè inconsequenter philosophantur qui id asserunt,si tamẽ sunt aliqui.Quorsum enim dicant,decretum pręuia & dirigente conditionali scientia latum esse, si est absolutum antecedenter, ac prædeterminans, ac proinde non cõceptum ad solam creatæ voluntatis exigentiam, in cuius exploratione,vniuersus scientiæ conditionatorum vsus est situs? Hoc igitur meritò explodunt ij quos referebam

primo

Digitized by Google

primo loco : addúntque inſuper, decretum diuinum de quo agimus, non concomitari determinationem voluntatis: quaſi ſcilicet, Deus decernat nobiſcum concurrere, quia videt determinationem & operationem noſtram, & ab ea obiectiuè determinatur ad cooperandum. Id enim ineluctabili difficultate premi putant, quia cùm noſtra actio; ſit eadem indiuiſibiliter entitas cum actione Dei, profectò ſi Deus vult & decernit agere, quia videt nos agere, ſequeretur Deum velle actionem ſuam poni, quia ponitur, quod eſt nugax & ridiculum decretum Deo affingere. Quod ſi dicas, hoc decretum ita eſſe reipſa concomitans, vt tamen ſit ratione poſterius determinatione voluntatis ad vnam partem, quam voluntas præuidetur ſe ſola elicitura fore, ſi ſe ſola poſſet agere : Hoc inquam ſi dicas, opponunt, implicare contradictionem, vt voluntas creata, poſſit abſque Deo & ſola agere. Impoſſibile igitur eſt agnoſci à Deo quid actura eſſet voluntas, ſi ſe ſola poſſet agere. Sicut nõ agnoſcit Deus quid homo eſſet acturus, ſi eſſet bos aut aſinus. Certum ergo putant,

huiuſmodi prænotionem , non poſſe Deo concurſum nobis decernenti, præ-lucere. Idque inde maximè confirmant, quod nequeat Deus chimæricam illam voluntatis creatæ determinationẽ agnoſcere in eſſentia ſua, quæ nec formaliter, nec eminenter, huiuſmodi chymæras continet: ſed neque in decreto ſuo, quod item ad chymæras & impoſſibilia non tendit: Nec denique in ipſamet tali determinatione, quæ mera chymęra eſt, & nullam obiectiuam veritatem diuinę notitiæ terminatiuam continet. Veritates enim quæ conditione aut ſuppoſitione impoſſibili nituntur, ſunt tantùm veritates iudicij noſtri, ſeu formalis illationis, & conſequentiæ ex ſuppoſitione quæ nullam dicit cum rei natura connexionem. Quare concludunt, decretum quo Deus ſtatuit agentibus liberis cooperari eſſe decretum antecedens indifferens, terminatum ad hunc vel ad illum actum ſub diſiunctione: alioqui enim voluntas creata, in puncto in quo agit, non eſſet libera quoad ſpeciem, nec poſſet contrarium actum elicere, niſi diuinum concurſum ad vtramque partem paratum habe

haberet per decretum indifferens quale propositum est. Hunc aiunt esse fœtum ingenij, nec tenuiter sibi de huiusmodi inuento abblandiuntur.

23. Mihi in hac verborũ profusione, vix aliquid sententiæ à me positæ aduersans occurrit, præter chymeras ad nauseã ingeminatas. Quę verò tanquã legitima diuini decreti expositio obtruditur, inepta prorsus est, ac ne probabilis quidẽ: nec tam eximius ingenij fœtus quàm fungus, cui quia per institutum præsens insistere diu nõ licet, obiter hanc vnã soleam inlido. Causa indifferens & indeterminata, quandiu ad agendum non determinatur, nihil agit. Hoc vel pueri rudimentarij, si motiones vocum perpendant, verissimum esse fateantur. Nam agere aliquid certum & determinatum, non est causæ quæ ad agendum vel non agẽdum indeterminata perstet, sed causæ ad id agendum determinatæ, vndecunque determinatio proueniat. Atqui decretum diuinum quod terminatur ad disiunctum, potéstque ferri ad hoc aut illud, quamdiu vt tale spectatur, est indifferens & indeterminatum. Igitur diuina

nobiſcum cooperatio, quæ certa & determinata eſt, non poteſt ab eo diuinam potentiam applicante prodire. Ab oſtio itaque aberrat,& pueriliter offenſat,qui rogatus,quo decreto Deus ſuũ nobis cõcurſum determinatũ velit exhibere, reſpondet eſſe decretum indifferens: nam hoc quamdiu vt tale ſpectatur, nihil exhibet, nec aliquid ad extra profundit. Quod autem illuſtribus hiſce ingeniis, dum iſta criſpant veriùs, raduntque quàm peruadunt, fucum fecit, illud eſt. Verè quidem dicitur, Deum vt libertatis noſtræ iuribus conſulat, eámque ſeruet illæſam, concipere ex ſe decretum indifferens, terminatum ad diſiunctum, nec determinandum ad alterutram partem donec determinatio volũtatis creatæ per diuinum intellectum proponatur. Hoc verè & ſolidè à grauibus Doctoribus traditum, ita ab iſtis acceptum eſt, quaſi exhibitio diuini concurſus, profundatur à diuina omnipotentia, applicata per decretum, quod inter applicandum, perſtet indifferens, quo nihil poſſit dici inſulſius. Nam ex quo Deus determinationem creatę voluntatis prę-

noſcit,

noſcit, diuinum decretum per quod diuina potentia applicatur ad nobis cooperandum, determinatur ad illam ipſam partem quam homo delegit, ita vt cùm Deus ex ſe eſſet ad hunc illúmve concurſum exhibendum paratus; prænogni-ta noſtra determinatione decernat illum dumtaxat determinatum concurſum exhibere, quem videt ab homine depoſci, quod eſt decretū terminatū nō ad diſiunctū, ſed ad vnã partẽ ab homine delectam. Nō laboro, an hoc decretū prout eſt reſtrictum, ſiue prout eſt cauſa actu applicans diuinam potentiam ad eam ſolùm partem quam homo delegit, dicendum ſit decretum nouum. Id enim ad rem præſentem non refert. Tantum itaque contendo, decretum concurrendi, etiamſi dicatur eſſe illudmet quod ante præuiſam humanæ voluntatis determinationem erat indifferens, ſpectari tamen debere in alio ſtatu, cùm non ſit vltra veluti pendulum & anceps, ſed poſita ex parte hominis, conditione in eo decreto inuoluta, verè reſtringatur ad vnum tantùm, nec niſi ad illud applicet diuinam vim operatiuam: alioqui ſi ma-

neret quale priùs erat, & æquè tenderet ad alterutrum, nihil determinatè ageret, contra ſuppoſitionem. Igitur decretum diuinum prout hîc à nobis ſpectatur, nempe prout actu applicat diuinam potentiam, nobíſque concurſum reipſa ſuppeditat ad eam partem quem ipſi delegerimus, non eſt decretum indifferens, ſed determinatum & abſolutum. Non dico eſſe prædeterminans, & latum inconſulta volũtate, quale belli iſti peritos agentes, imaginantur eſſe quodcunque decretum abſolutum: ſed dico eſſe determinatum & abſolutum, quia vacat conditione appoſita, quandoquidem conditio quam antea ex parte hominis præſtolabatur, expleta eſt, agnita hominis determinatione ad vnã partem. Admiſſo autem huiuſmodi diuino decreto abſoluto, vt planè neceſſe eſt illud admittere, recurrunt illico omnia difficultatum capita, quibus declinandis aſylum decreti indifferentis captabatur: monſtrandumque ſupereſt quod in toto hoc negotio eſt præcipuum, tametſi ab iſtis prorſus intactum. Nempe cùm Deus non agat cœco modo, quid ſit quod videat, quamobrem nunc, non ante, vel

Digitized by Google

post, determinatè decernat potentiam suam applicare ad cooperandum nobis: quod aliud proferri nunquam poterat, præter actionem ipsam voluntatis creatæ, sub conditione præuisam, si videlicet per ipsum Deum non stet, aut quod eodem recidit, si voluntas creata posset agere se sola, quæ est illa ipsa philosophandi ratio quam iniuimus.

14. Quia verò aduersus hanc, (vt toties vocant,) chymæram, magno, vt vidimus, nisu stringunt machæram, age doceamus obiter, quàm irrito ictu eam impetant. Actio (inquiunt) creaturæ, eadem indiuisibiliter entitas est cum actione Dei. Est sanè. Subsumunt. Igitur si Deus obiectiuè determinatur ad cooperandum nobis, quia prænoscit actionem nostram si per ipsum non stet, esse ponendam, fatendum erit, Deum idcircò velle ad actionem suam concurrere, quia videt suam actionem esse ponendam. Hic est nodus ille quem obtrudunt vt Herculanum, quamuis prout proponitur, nullus sit scirpus, magis enodis. Ludicra quippe est illa consecutio; si Deus ab actione nostra conditionaliter præuisa mouetur ad exhibendum con-

curſum , mouetur ergo à ſua actione, vúltque ſuam actionem poni , quia ſua actio ponitur. Hanc dico eſſe ludicram conſecutionem. Non enim Deus à ſua actione conditionaliter præcognita mouetur ad eam abſolutè ponendam , quia eſt ipſius Dei actio , ſed quia eſt actio à creata voluntate exoritura, ſi Deus nolit per ſe ſtare : ita vt entitas quidem quam videt,ſit mea ſimul & ipſius,ratio tamen cur ad eam in rerum natura ponendam ſe applicare velit, non ſit quia eſt actio ipſius,ſed quia eſt actio mea.quandoquidem ratio ob quam Deus vult in actum illum influere , petitur ex eo tantùm, quod à me exoriturus prænoſcatur ſi adiuuer. Simile eſt,quod Deus mouetur ad rependendum præmium actioni bonæ quam nobiſcum exercuit , non prout ea actio manauit ab ipſo Deo(ſic enim actio non eſt meritoria,) ſed prout à nobis, ab ipſo Deo præuentis & adiutis, eſt profecta. Et idem notari poteſt , in pleriſque exemplis cauſarum partialium , ad eundem actum ſimul concurrentium. Actus enim præcisè prout vni cauſæ reſpondet , mouere poteſt ad aliquid , ad quod non

non mouet prout ab altera exoritur. Nec idcircò Deo tribuimus præcisiones, quasi velimus Deum cõsiderare vnam actus rationem absque altera: Sed ita volumus omnes actus rationes obijci Deo prout reipsa se habent, vt tamen non lateant Deum variæ habitudines quas nos præscindere possumus: probéque videat, quid cuique rationi obiectiuæ respondeat, vt cuique admetiatur quod dignum est. Hæc, argumentum prout propositum est, exinaniunt vsque ad fundamentum in eo.

15. Ad plenam autem lucem huic negotio affundendam, & præcludenda alia quæ fortiùs opponi possent, distinguenda sunt varia signa rationis, in quæ, progressum diuini obtutus simplicissimi, dearticulare in hac re possumus. Primùm enim Deus, quasi generatim videt creaturam in his circumstantiis si agere se sola posset, vel si per ipsum Deum non stet, determinaturam se formaliter, ad profundendam hanc vel illam operationem singularem, è pluribus æquè producibilibus, quam Deus determinauerit. Nam hoc complexum est aliquid verum

rum, & cognoscibile à Deo à quo suppono causas secundas determinari ad individuum, quia neque à seipsis, neque à circumstantiis determinari possunt ad sui actus singularitatem. Deus ergo, qui cum sit causa prima, non vult per se stare quominus causa secunda operetur, postquam in primo signo præcessit prædicta cognitio determinationis causæ secundæ ad speciem & exercitium, in secundo signo edicit vt hæc individua & singularis actio inter tam multas quæ æque effici ab vtraque causa poterant, exoriatur potius quàm alia, & ad id applicat vnà cum causa secunda concursum suum: sicque singularis illa actio à Deo simul & à creatura cuditur, Deo ad exhibendum reipsa concursum, & applicandam potentiam suam ad concurrendum, excitato obiectiuè per actionem creaturæ, quæ primò generatim & quasi vagè obiicitur diuino intellectui, vt est expositum. Sic enim spectanda est actio illa, reipsa quidem Dei & nostra, sed tamen à qua prout nostra, dicimus Deum excitari, vt velit potentiam suam expromere ad exhibendum nobis concursum.

cursum, illámque actionem fabricandam. Nam actio prout determinatè hæc, non illa, supponit diuinum decretum, cuius rationem quasi motiuam nunc vestigamus. Ea porrò non nisi generalis prænotio quam nos distinguimus, & anteriorem imaginamur, qnia in nulla reali duratione vel instanti, ita locum habet in Deo, vt excludat distinctam & determinatam prospectionem actus reipsa eliciendi, nullam Dei imperfectionem inuehit. Nam DEVS reipsa videt distinctissimè, quod est futurum, hoc est voluntatem elicituram certò esse hunc singularem actum diuinitùs delectum. Ratio tamen cur eum actum ab illa proditurum videat, est, quia videt, voluntatem quoad speciem & exercitium se determinaturam; ac si iuuetur, elicituram de facto illum vnum singularem actum, è pluribus in quos influere æquè posset, diuinitùs deligendum: In quo modo cognoscendi, nulla est imperfectio tenens se ex parte diuinę notitiæ. Sicut nulla est in Deo imperfectio, quod videat effectum qui ab igne Babylonico prodire potuisset, si voluisset cum eo concurrere

aut

aut ipſe per ſe ignis abſque Deo agere potuiſſet.

16. Hoc porrò poſtremum, nempe videre Deum quid eſſet operatura voluntas ſi ſe ſola poſſet agere, non eſt chymæricum, vt fingitur; ſed veritate obiectiua fœtum. Id quod facilè euincitur, ex eo quod aduerſarij concedunt, actum noſtrum circa huiuſmodi obiecta tendentem, formali vetitate collucere. Nam menſura veritatis formalis actui noſtro inexiſtentis, eſt veritas obiecti: nec plus poteſt actus ferri verè in obiectum aliquod abſque veritate obiectiua, quàm viſio attingere colorem abſque viſibilitate fundamentali, quod eſt perſpicuè impoſſibile. Quare ſi iudicium noſtrum de obiectis reipſa impoſſibilibus, ſed ſub conditione futuris, pollet formali veritatè; prorſus neceſſarium eſt, in iiſdem obiectis veritatem fundamentalem proportionalem ſiue obiectiuam agnoſcere: Nec contrarium abſque puerili hallucinatione dici poteſt. Ea ergo veritas, diuinum obtutum omnia perpendentem latere nequaquam poterit. Videbitur autem in ſeipſa, vt de quibuſuis futuris libe-

ris,

Digitized by

Quæ sceleris Iudæ effectrix causa. 401

ris, suo loco est demonstratum. Penè excideratquòd aduersarios vidimus habere sollicitos, quid scilicet videat Deus facturum hominem si esset bos aut asinus. Hoc verò arduum non est coniicere: Mugiret enim ac ruderet, quod ipsum cùm vacat, hodièque faciunt quadrupedes boues & asini, non sine æmulis.

Nihil igitur aduersus doctrinam de diuino nobiscum cooperandi decreto proximè constitutam, alibique à nobis latè firmatam, prolatum recens est, quod commodè depulsum non sit, inque ipsa proferentium capita retortum. Alteries verò est operæ, diuini alicuius decreti ad concursum nobis exhibendum necessitatem stabilire, quâuis sit qui in ea quoque parte nobis obstrepat: & scholæ Iesuitarum Aureolum ac Durandum sequi professus, diuinum concursum ad creaturarum actiones liberas abrogeret: Eâque (vt vocat) reformatione prorsus doctrinæ, conciliationem spondeat dissidij, præterminantes inter ac concurrentes, sic enim nominat: quasi sublato diuino concursu ad actus liberos, sopiendaque sit lis, quæ annis superioribus inter duas

Digitized by Google

duas patricias ſacræ doctrinæ familias efferbuit circa gratiæ efficacis vim, quã earum vna creatæ voluntati eluctabilem, altera ineluctabilem ſtatuit. Huiuſmodi conciliationem neutri profectò parti gratam, & placito de omniũ Theologorum ſententia erroneo, vel etiam hæretico ſubnixam; quin etiam planè vanam, & prædictæ liti ſedandæ prorſus inutilem, amando aliò, donec parturiant montes & fulmen cuius perterricrepum tonitru iampridem inſonat intorqueatur.

17. Ex conſtitutis de diuino decreto, perſpicuè liquet quod probandum ſuſceperam nempe diuinum decretum non eſſe cauſam ſceleris teterrimi à Iuda patrati. Concludere enim ſolidè ex dictis licet, verbis illis S. Cyrilli [a] [Non diuino, inexpugnabilíque iudicio, in diaboli laqueum, proditorem incidiſſe credendum. Nam ſi ſic eſſet, nullo modo culparetur, cùm iudicio Dei nemo reſiſtere queat.] Iudicium Dei, vocat decretum cauſaliter antecedens, & ex Deo ipſo inconſulta Iudæ voluntate conceptum, eidem humanæ voluntati ineluctabile

a *l.* 11. *c.* 21.

stabile fatum. Optimè quoque author Hypognostici * [Quos in operibus (inquit) impietatis & mortis, præsciuit, non prædrinauit nec impulit, in quibus Deum prouocantes ad iracundiam, salutis fidem aut prædicatam sibi accipere nolunt, aut Deo iudice non possunt, vel accepta malè vruntur & ob hoc traduntur in reprobum sensum, vt faciant ea quæ non conueniunt. His pœnam prædestinatam esse rite fatemur. Quod vt probare valeamus, solũ reor ad exemplum sufficere Iudam: hunc enim Deus, cum præsciret in vitiis propriæ voluntatis pessimũ fore, id est, electione discipulatus sui, bene à Christo cõferenda malè vsurũ, & auaritia ardẽtem, pretio Iudæis Dominum traditurũ, pœnã ei prædestinauit ex merito dicente per Dauid Spiritu sancto: *Deus laudem, meam ne tacueris quia os peccatoris & dolosi super me apertum est:* Id est Iudæ vel Iudæorum in Christum. Iudæ cum dicit, *quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam?* Et post pecuniæ sponsionem dans signum traditionis: *quemcunque* (inquit) *osculatus fuero ipse est tenete eũ.* Ideo *super me* (ait)

* 1. 6. c. 5.

apertũ eſt. Cùm enim ſignum dedit, ore doloſo aperuit quẽ tenerent.] Interponit pleraq; de prænunciatis Iudæ ſceleribus: Tũ addit.[Vbi ergo cõmemoratio operũ eius malorũ, à Sãcto fit ſpiritu in Pſalmis: priuſquàm eſſet præſcitus eſt, non factus quod talis aduerſus Filium Dei futurus eſſet. Si enim factus eſſet, inculpabilis eſſet, & Dei opificio reputaretur, non Iudæ: Iniuſtè etiam in eum prolata damnatio eſſet. Sed abſit hoc à ſummo bono iudice, auctore bonorum omnium Deo, damnatore verò cunctorum malorum: quia mala Iudæ (vt prædixi) præſciuit, non fecit. Et tamen in quibus præſciuit, iudicio iuſto tradens eum in reprobum ſenſum, vt impleret permiſit.]

18. Scripturas in contrarium ſuprà propoſitas, interpretari neceſſe eſt de diuino conſilio & decreto, ac definitione humanæ voluntatis determinationem ſubſequente; id eſt, malum per Iudæ voluntatem prauam malè ponendum, permittere decernente. Quæ permiſſio ſiue non impediendi volitio, includit voluntatem cooperandi ad actum phyſicum, qui ſub eo modo quo à creata voluntate prodit

Digitized by Google

prodit , fundamentum eſt malitiæ Iudam inquinantis. Hæc enim diuina, cooperandi & Iudam non impediendi definitio, quatenus ſuo tempore eruptura eſt in actum ſecundum , ex Iudæ determinatione ortum habuit ; vt monſtraui, ac proinde intelligenda eſt ſubſecuta Iudæ determinationem. Quomodò ergo eam inuexerit aut cauſauerit?

Scio nonnullos aliter eam difficultatem elidere , & definitam à Deo Iudæ proditionem aſſerere , non efficiendam, ſed vt ſubeundam. Quod ipſi dicunt, definitam eſſe proditionem, in ratione paſſionis tantùm, ſub qua ratione non videtur per præfinitionem proditionis inuehi malitia , ſed tantùm eius patiens toleratio. Quomodò tamen paſſio, quæ ratione poſterior eſt quàm actio , nec ab ea differt niſi per conceptū, poſſit præfiniri & antecedenter decerni, nō decreta neque prefinita actione, nō eſt explicatu facile. Nō nego quin patiens toleratio, quę eſt actus poſitiuus virtutis patientiæ, voluntati ſoli inexiſtens , poſſit decerni independenter à receptione incommodi ad quod ea patiens toleratio termina-

tur:ita vt quamuis per decretum antecedens ea volitio sit ponenda, non tamen receptio incommodans & affligens patsum. Hoc inquam clarum est, nec à me negatum,aut difficile existimatum, supposita præfinitionum aliquarum antecedentium assertione. Tantum itaque dico, etiam dato quòd aliquæ præfinitiones antecedentes sint concedendæ, difficile tamen omnino videri, quomodò si actio inferens incommodum, v. g. adactio ensis in pectus martyris, non fuit præfinita, (quippe mala)quomodo receptio ensis in martyris pectore, præfiniri potuerit. Et idem est de actiua Iudæ traditione, quæ non video quomodò præfinita non fuerit antecedenter & causaliter, si Christum tradi, fuerat præfinitum.Nec lenit difficultatem quòd aliqui dicunt,generatim tantùm,& in communi præfinitum fuisse,vt Christus traderetur, non tamen vt ab hoc vel illo. Quasi verò diuina decreta,quamuis à nobis deariculentur, & particularia aut vniuersalia concipiantur,à Deo tamen cum eadem confusione &generalitate clarã imperfectionem inuehẽte,ferantur? De his

vberiùs

vberius in scholasticis disquisitionibus.

19. Nullo igitur ex capite, Deus Iudæ sceleris author fuit. Sed neque Christus, quamuis Patres vt ab eo hanc criminationem amoliantur, duo quædam diligenter excusserint: Vnde suspicio iniicitur, vertiginoso alicui ingenio, difficultatem inde factam in re præsenti. Primum est, quòd Christus iuxta Augustinum, [a] Iudam elegerit ad fundendum suum sanguinem. Sic enim de discrimine, inter Iudæ, & cæterorum Apostolorum electionem philosophatur. [Electi sunt ad regnandum cum Christo, non quomodo electus est Iudas ad opus cui congruebat. Ab illo quippe electus est, qui nouit benè vti, etiam malis, vt & per eius opus damnabile, illud propter quod ipse venerat, opus venerabile compleretur. Cùm itaque audimus, *Nónne ego vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus est*; illos debemus intelligere electos per misericordiam, illum per iudicium. Illos ergo elegit ad obtinendum regnum suum, illum ad effundendum sanguinem suum.] Et verò quomodo dicatur elegisse in Apostolum, quem ruinæ non

[a] *l. de corrept. & gratia c. 7.*

Digitized by Google

subduxit; siue erepta ruendi libertate, siue in depressiore gradu retentum, nec addictum procurationi loculorum, quæ ei facta est in musipulam: insuperque non stabilitum in gradu, collatis efficacissimis auxiliis quibus in bono firmaretur, & à malo auerteretur. Alterum vnde Christus exitij Iudæ insimularet, est quòd post buccellæ intinctæ porrectionem, Iudæ dixerit. *Quod facis fac citius.* Quibus ille verbis & cœnaculo tanquam turbine abreptus exiliuit ad maleficium. Vt proinde videatur Christus, eo aut impulisse aut mandato, factus Iudæ author exitij, incumbens panieri, inclinato & maceriæ depulsæ.

20. In hoc puncto non est quod diutius hæreamus, cùm videatur per se perspicuum, nullo ex capite Christum Dominum Iudæ defuisse, cumve implanasse, imò summopere indoluisse ob eius exitium, de quo Eusebius sic philosophiatur. [Saluator ac Dominus noster, veluti ob perniciem atque interitum sui familiaris dolens, mœrensque, ac multo etiam magis ob totius Iudaicæ gentis perditionem, tanquam ob suos ad

1. 10. de-
mon. in
c. 2.

in

inſaniam redactos, & tanquam ob ſibi chariſſimos miſericordia commotus, omnem qua cum illis vtebatur ſermonis conſuetudinem ac doctrinam, eo quòd illis nihil profuiſſet, nugationem appellat dicens: *Contriſtatus ſum in nugatione mea & conturbatus ſum á voce inimici & à tribulatione peccatoris: quoniam declinauerunt*, inquit, *in me iniquitates & in ira moleſti erãt mihi,*] Tantũ ergo abeſt, vt Chriſtus in Iudæ ſcelus, aliquid cõtulerit, ſicque ei creauerit exitium, vt potiùs ſummoperè indoluerit ea ex cauſa. Et quidem quòd Iudam non elegerit ad fundendum ſanguinem ſuum ex intentione ſua, ſed tantùm elegerit quem prænoſcebat ſceleri ſponte incubiturum, docent illa Chriſti de omnium vniformi electione *nónne ego vos duodecim elegi?* Vnde autem electionis bonæ irritus effectus ſit exortus, ſtatim addit, *& vnus ex vobis diabolus eſt:* nempe prauitate ac vitio ſuo. Similiter Chriſtus, quòd Iudam ruinę nõ ſubduxerit, extra culpã eſt. Vel enim ſubductũ oportebat Iudã, ſublata ruendi libertate, vel eo in Apoſtolũ non electo, aut non promoto in proceratorẽ.

Ruendi libertas, quam Iudæ à Christo adempta voluissent Ethnici, apud Chrysostomum,[a] adimi non potuit, nisi temeratis communibus legibus prouidentiæ creaturis rationalibus debitæ, & violatis ipsius libertatis iuribus, quæ Deus sancta semper & illibata vult. Itaque Patres sæpè confirmant, crassum esse errorem, arbitrari præstitisse nobis, effingi absque libertate peccandi, quàm prout reipsa facti sumus, flexiles ac vertibiles ad bonum & malum. Videsis, Nemesium, & alios quos alibi protuli, & optimè, etiam Arnobium[b] breuiter S. Dyonisius.[c] Nominatimque circa Iudam idem sic notat S. Chrysostomus[d] [Deus illum non traxit inuitum. Et quoniam bona atque mala in nostra Deus posuit potestate electionis liberum donauit arbitrium: & nos inuitos non retinet, sed volentes amplectitur. Nam non sponte bonus, malitiam nō amittit. Et ideò Iudas nimiæ cupiditatis præcipitatus ardore, cæca quadam improuisione deceptus, suam vendidit animam, & suæ saluti mercator extitit, & ait: *quid vultis mihi dare, & ego vobis tradam eum?*' Et vt virtutem Chri

a *hom. 45. in Ioan.*

b *l. 2. n. 88.*

c *c. 4 diu. nom. fub finem.*

d *homil. de proditi. Iudæ.*

Christi etiam in hac parte cognoscas, cùm ad capiendum eum adhiberi nolit, vocem eius minimè tolerare potuerunt: Sed omnes territi cecidérunt. Et quoniam nihilominus in sua impudētia perdurabant, ipse se vltrò commisit, ipse se tradidit. Et hæc diximus, vt Christum nullus accuset, cur Iudæ cogitationem non mutauit aduersam. Sed si quis hoc dixerit, audiet: Iudas quem admodum corrigi potuerit, sponte an inuitus? Si inuitus, nulla correctio est, nam mentis malitia, necessitate non tollitur: si sponte, omnia quæ meliorare animum poterant, audisse cognoscitur. Et si remedium respuit, non medici vitium est, sed languentis. Et vt scias eius crimen esse quòd prodidit, non magistri, æquis Deus de proditione prædixit, & totius philosophiæ præcepto & sermone docuit, & rebus ostendit. Dederat ei dæmonum potestatem, gehennæ tormenta monstrauit, cœlorum regna promisit, secreta mentis eius & prædicebat, & nō publicabat. Pedes eius cum aliis lauit, mensæ fecit participem, nihil penitus prætermisit: Sed ille in malitia sponte duruit, &

omnibus admonitionibus ſpretis, proditor malignus emerſit. Et vt eum poſſe mutari, ſed corrigi noluiſſe cognoſcas, poſtquàm eum tradidit, iactauit triginta denarios, & ait, *Peccaui.*] Itaque perſpicuum eſt, Chriſtum non poſſe inſimulari exitij Iudæ, idcircò quòd ei ruendi libertatem non ademerit.

21. Quòd verò Iudas, in gradum Eccleſiæ vniuerſæ eminentiſſimum ſit à Chriſto electus, tantum abeſt vt ad eius ruinã contulerit, quantum erat ex Chriſti mente ac voluntate, vt potiùs eo nomine, indiſſolubili vinculo obſtrictum Chriſto agnoſcere ſe Iudas debuerit, quòd homo nihili, in totius Eccleſiæ ſupremum ordinem, ſumma charitate ſit allectus. Et alioqui quoties quis per incuriam vel nequitiam ſuam, malè vteretur aliena largitate, vertendum eſſet vitio largitori, quod malè & improuidè ceſſerit eius beneficium. Idem dico de concredita loculorum adminiſtratione, quæ tantum abeſt vt inflammare Iudæ cupiditatem, & ad furta ineſcare debuerit, vt potiùs quando in eius poteſtate ac cura ſtatuebatur quicquid furtis ſuis intendere

Digitized by

tendere & captare poterat, videatur ea
muneris commissio, accommodatissi-
mum fuisse medium ad hominem à sce-
lere auertendum, & firmandum in recto
calle. Itaque hoc excusare, perinde esse
videtur, ac obtendere culpæ, statusac
beneficiorum cõcessorum eminentiam,
quam ridicule obtendi demonstrat S.
Chrysostomus * Iudam Deus elegit, 2 *de Sa-*
eumdemque in sacrosanctum illud coe- *cerd.*
ptauit collegium, dignitate Apostolica
vnà cum aliis ornatum, cui etiam maius
quiddam quàm aliis dedit, pecuniarum
dispensationem. Quid igitur? Num po-
steaquam duabus illis prærogatiuis con-
tra quam debuit vsus est, tum eo quem
prædicandum susceperat prodito, tum
pecuniis illi hoc nomine creditis, vt re-
cte eas administraret, malè impensis,
impietate donatus abiit? Certè hoc po-
tissimùm nomine, grauius sibi accersuit
supplicium: idque perquam meritò. Ne-
que enim prærogatiuis à Deo acceptis
sic abuti decet, vt per eas Deum offen-
das, quinimò vt magis ac magis Deo ac-
ceptus fias. Cæterum qui hoc nomine
quòd alios honore aliquo excellat pro
deli

Digitized by Google

delictis pœnam commerentibus venia dignum se esse censet, perinde facit, vt si quis ex infidelibus Iudæis Christum audiens sic loquentem, *nisi venissem, & iisque locutus fuissem, peccatum non haberent*, ipsum Seruatorem optimè de humano genere meritum, his verbis increpet, insimulétque: Tu verò cur venisti ac loquutus es? Cur & signa fecisti, vt grauioribus in nos suppliciis animaduerteres? At verò dementiæ ac summæ adeò infamiæ, sunt verba hæc. Neque enim medicus, vt te magis condemnaret, curatum accelleris, sed vt prorsus à morbo liberaret. Te autem vitro ipse ab illius manibus summouisti, igitur & grauius supplicium sustinebis. Nam quemadmodum si curationi paruisses, futurum erat vt à priſtinis morbis peccatisque liberareris: sic quandoquidem medicum quem præsentem habuisti, auersatus es, iam non peccata illa abstergere potes. Quòd autem id nequaquam possis, propterea horum certè pœnas dabis: idque eò magis quòd medicus, quantum quidem ad te spectat, studium operámque [suam perdiderit.] Nullo igitur modo in culpa est Christus, ob

Bibliotheca Classica

ob non subductum ruinæ proditorem. Dictum iam de his capitibus suprà, inter tractandum de Iudæ vocatione & electione in Apostolum ac procuratorem.

22. Quod autem robustissimis auxiliis miserum in bono non firmauerit, non fuit Iudæ causa exitij: cum ea auxilia non sint eiusmodi, vt absque eis nequeat homo viam salutis capessere, & retinere; sed absque eis, interuentu auxiliorum sufficientium, libertas satis superque instruatur, vt possit benè agere, & in malum non exorbitare. Nam etiam vocationem robustiorem, si fuisset exhibita, liberum illi fuisset abiicere, iuxta illud Chrysostomi* [Iudam Christus vocauit non coëgit sane Dei vocatio, mentem eorum, qui virtutem volunt contemnere, nullo modo violentat: sed hortatur quidem ac consulit, & omnibus modis bonos esse persuadet: si verò aliqui reluctentur, nullo modo coërcet.]

Potuisset ergo Iudas, æquè abiicere robustiora illa auxilia, & æquè cum his quæ exhibita sunt, si mens non læua fuisset operari poterat, non secus ac omnes quibus sola sufficientia auxilia exhibentur,

* hom. 83 in Matth

tur,cuiuſmodi ſunt omnes qui labuntur. Eſto, ſi ea dumtaxat ſuppediterentur, homo,non defectu auxilij,(quod vtique eſt ſufficiens, & entitate ac vi phyſica plerumque nihilo deterius efficaci, eique plane æquale,) ſed vitio ſuo & ſocordia lapſurus ſit infallibiliter. Nihilominus enim extra culpam eſt, qui media idonea prouidit,quibus ſalus parari poſſet,ſi per hominis incuriam aut nequitiã non ſtetiſſet. Et ita plane cum Iuda à Chriſto factum author eſt S. Cyrillus, [a] tractans illud Chriſti, abacto iam Iuda prolatum à Chriſto ad Patrem, (vt expendit author qq. 24.ad Orthod.) *cùm eſſem cũ eis, ego ſeruabam eos, & nemo ex eis periit niſi filius perditionis.* Opponit enim ſibi S. Cyrillus, ſi ſolus Iudas non eſt per Chriſtum ſeruatus, cæteri verò ſeruati ſunt, vnde illud diſcrimen? Reſpondet autem, ſalutis noſtræ negotium, nec à noſtro nudo ſtudio nec à nuda Dei gratia pendere;ſed vtriuſque vim conferendam & iungendam eſſe. Itaque omnes quidem Apoſtolos, (Iuda etiam non excluſo,) gratiæ beneficium accepiſſe, ſed cæteros ſuum illi ſtudium & cooperationem

[a] l. *in Ioan. c.* 21

Digitized by Google

nem subiunxisse: Iudam non item, qui abiecto cœlesti auxilio, quod sufficiens & idoneum, ac physicè & entitatiuè æquale fuppeterbat habenas libertatis suæ diabolo permisit. [Necesse est (inquit S. Cyrillus) vt iugiter magnóque animo ad acquirendam salutem studeamus & opem Dei quà protegamur, orando petamus, cuius auxilio facilè diaboli vires superabimus: nisi ei obsequamur, ad voluptates, alióque peccandi modos prouocati: Nisi quoque nos, nec tentati quidem, illi voluntatis nostræ habenas largiamur. Nam si ad eius laqueum, spóte ac negligentia nostra veninus; quem alium potius quàm nos ipsos criminabimur? Nonne hoc est quod Salomon scribit? *Amentia viri, vitas eius deuastat, & Deum incusat in corde.* Quòd si proditor æqualiter ailis discipulis Saluatoris auxilium non habuisset, fruftra hæc à nobis dicerentur. Sin autem non minùs quàm cæteri, diuina gratia regebatur, sed suo ipsius iudicio in perfundum proditionis delapsus fit, quomodo etiam non seruatit eum Christus, qui suum patrocinium ei præstitit, qui quantum ad ferendam

opem

opem illi attinuerit, seruasset hominem, nisi vltrò ille in perditionem insiliisset? Gratia igitur in aliis effulsit, seruauitque omnes qui cooperantem ei voluntatem tradiderunt: sic enim salutis nostræ modus dispositus est.]

23. Itaque iure in hanc rẽ ait Isidorus Pelusiota.[a] [Qui præsidem non auscultat chorus inconcinnus est: qui medico non obtemperat, miser est. At præses chori musici, & medicus, extra culpam est: Nam & illorum qui plurimùm dicendo valuerunt, maximámque prudentiæ opinionem & gloriam assequuti sunt, nemo est, qui hoc effugere potuerit crimen: (si crimen appellandum est,) idque non ob suam imbecillitatem, sed ideò, quòd auditores, in sua potestate habent finem, (qui est persuasio) propter libertatem arbitrij. Quam etiam ob causam firma consistit iudicij ratio. Et quid attinet homines commemorare, cùm in promptu sit ab ipso Saluatore exemplorum capere primordium? quando enim Iudæi, & horum cognominis Iudas, illi quidem infideles manebant, & Christum è medio tollere conabantur iste verò

[a] l. 4. epist. 205.

verò eundem prodere nitebatur, tunc æterni Patris Verbum talibus verbis vrebatur, (tametsi apud homines ea nihil proficerent, quæ lapidum quoque naturam inflectere posse videbantur:) nunc quidem iustitiæ rationibus eos reuocans à facinore; nunc verò suppliciorum cõminatione ipsorum malitiam reprimens. Quid igitur? num ipsis persuasit? nihil minus. Cur ita? quia vt persuadeantur auditores, & in sententiam aliquam perducantur dicendo, vel non, ipsorum in potestate situm esse oportet, ob eam, quam dixi, arbitrij libertatem. Num tu igitur, si eo tempore vixisses, accessisses ad Deum-Verbum & culpam in eum conieciisses, talia quædam verba ad eum proferens? Non seruasti Judam (quamquam dicendo, non seruauit eum:) sed mea, quidem opinione omnes te habituri fuissent pro demente, & accusaturi te extremæ imperitiæ atque importunitatis. Nam ad Doctoris quidem officium pertinet, nihil eorum quæ ad persuadendum facere possunt, prætermittere: penes auditores verò est, vel persuaderi, vel non.]

Non me latet, Laurentium Iustinianum, [a] non obscurè insinuare, Iudam cum in profundum malorum venisset, desertum plane fuisse à Deo, & nullo cuiuscunque gratiæ stillicidio perfusum. Sed de ea sententia pronunciabo infrà tractans Iudæ pœnitentiam, & ex ibi dicendis liquebit, non Christum Iudæ defuisse, nec diuinam gratiam auxiliatricem: Sed eum defuisse gratiæ Dei, quæ in proditore vacua fuit, suffocata per spinas cupiditatis diuitiarum; quæ tandem Iudæ, suffocationem laquei inuexit, vt in eam sententiam notat Athanasius, [b] addens Iudã idcirco iuxta parabolam ædificasse dictum super arenam, quia *arena sterilis est*, & quantumuis de cœlo bonum semen in eius cor iaceretur, è solo infrugifero nihil germinabat. Hoc ipsum aliis verbis dixit Isidorus Peluliota [c] respondens Athanasio Presbytero. [Mirari videris, quî factum sit, vt Christus proditori emininè adduxerit, vt virtutem rem bonam esse existimaret: idque cum de virtute perfæpè, imo nunquã non de ea in ipsius colloquiis audisset. Ego contra miror, quonam pacto cùm liberi arbitrij

[a] *1 de trin. ph. cristi agone c. 5.*

[b] *q. 49. ad Antioch.*

[c] *lib. 2. epist. 128*

bieri legem perspectam habeas, huius rei admonitore tenearis. Neque enim vi & coactione, sed perfuasione ac lenitate, hominum salus cōparatur. Vnde etiam suæ quisque salutis arbitrium habet, vt & qui corona donantur, & qui supplicijs afficiuntur, iuste quod eligerint, percipiant.] Quare non implanauit Iudam Christus, nec aliquid fecit aut omisit, vnde sc perditum posset proditor expostulare.

24. Extrema circa Iudam calumnia, ex eo Christo impingebatur, quòd in facinus mentem, vrsuse visus sit, eo quasi mandato & impulsu, *quod facis fac citius.* Non vno modo hunc nodum expediunt Patres S. Hilarius[a] Christum ad resurrectionem fuam festinasse per hæc verba existimauit. Sic enim habet ad illud, *Deus meus ne tardaueris.*[b] [Citum auxilium vt libereatur orat, in quo nullius morationis tarditas sit; qui & ipsas passionis moras non ferens, proditori dixerit; fac quod facis cito. Memorari in se susceptæ carnis infirmitatem, vt libereatur paterni numinis, virtute, festinat.] Verum hinc, nodus propositus non ex-

[a] *Psal. 59 in fine.*

[b] *in calce Psalmi tractatū.*

a *tract.62. in Ioan.* tricatur, vt per se liquet. S. Augustinus [a] ait, verbis illis prædixisse Christum mala Iudæ & bona nostra. Verùm si de prædictione in actu signato sit sermo, nemo non videt, quantoperè verba imperatiua à prænunciatione absint.

Nec magis satisfacere videtur S. Cyrillus, qui proposita difficultate in qua versamur, nempe quòd Christus verbis propositis ruentem incitasse, & inflammatũ, aggesto ligno, aut superfuso oleo, in acrius incendium conieciſſe videretur, difficultatem elidit: dicens, [b] verba proposita directa à Christo fuisse ad Satanam, Iudæ animam subingressum cùm buccellam intinctam glutiuit, vt sint hęc verba imperterriti pugilis in Sataṅam comminantis. [Nam quemadmodum (inquit) si vir fortis aduersus quem fremens quispiam feratur, ipse verò viribus suis fretus, casurum illum non dubitet, magna voce militans dicat: quod facis, fac citiùs, vt meæ dextræ vires experiaris, non properantis mori verba esse diceremus, sed præscientis potiùs, quiâ cadet aduersarius: sic Dominus noster Iesus Christus, velociùs currere diabolum

b *l.9. in Ioan.c.17.*

ad

ea quæ præparauit Iubet, vt citiùs victus atque victus, à tyrannide sua orbem dimittat:] Itaque hæc paraphrasi, verba Christi proposita illustrat S. Cyrillus. *Quod facis, fac citiùs,* id est, tuum opus, quod semper fatere tibi cordi esse, facies citiùs ô diabole: propheras occidisti, Iudæorum animos ingressus. Lapidibus eos peristi, qui salutarem Iudæis doctrinam ministrabant. Nemini qui à Deo missus esset pepercisti, magna in omnes atrocitate vlus fuisti. Veni post illos ego, vt errantes reducam; à tenebris in lucem reuocem; vt quisnam sit natura Deus, omnibus aperiam. Nec ignoro, nequaquam te quiescere posse. Quare quod solitus es facere, nunc quoque facito.] Sub dubio idem dixerat Origenes.[a] Cæterùm ex contextu, & verbis antecedentibus ac proximè subiunctis, liquere perspicuè videtur, verba propolita fuisse ad Iudam directa, vt mirer huic responsioni recentiorum quempiam adhipulatum.[b]

[a] *In loum Ioan. tract.*

[b] *Bene d. Fernandius in e. 13. Genes. n. 4. c. Pirot. d. 3. s. 1. dub. 2.*

25. Cæterùm vt extricet difficultatem, distinguit in negotio proditionis Iudæ, bonum à malo morali. Bonum ait interuenisse triplex. Primò secundùm ef-

fectum, qui fuit passio Christi: ratione cuius boni, proposita Christi ad Iudam verba, interpretatur optatiue vt sensus *sit, quod in facie, desidero celerius pati.* Secundum fuit bonum naturæ actionum Iudæ. Et quoad hoc ait verba Christi proposita fuisse præceptiua, & significasse ordinem diuinæ prouidentiæ ad accelerandum actiones Iudæ, vt tempore statuto à diuina prædestinatione, adimpleretur passio Christi. Additque Cajetanus, vt non est malum Deo, cooperari actionibus peccatorum, quantum ad bonitatem naturæ, ita malum non esse illas præcipere. Tertium bonum fuit bonum ordinis, quod Deus malo Iudæ inædificauit. Et quoad hoc ait Cajetanus, verba Christi proposita, fuisse ordinantis, & volentis eum ordinem adimpleri, vtendo iniquitate Iudæ ad bonum. Iam verò quoad malitiam actionum Iudæ, ait Cajetanus, verba Christi proposita non fuisse nisi permissiua, aut significatiua notitiæ quæ Christo diffinctissimè inerat, de præmeditata Iudæ voluntate. Concludit ergo Cajetanus, eum in Iudæ actione ad Christum relata, multiplex bonum desi-

derabi

derabile occurreret, Christum rationabiliter Iudam impulisse, ad faciendum opus ex quo tanta bona extitura erant, relinquendo Iudæ curam fuæ culpæ.

Verum in hac Caietani doctrina, quædam incommode, quædam absurdè dicta videntur; vt proinde vsui nobis esse non possit, ad leniendam difficultatem propositam. Incongruum enim est, verba Christi optatiue aut significatiue interpretari, vt in primo & vltimo propositorum responsorum, à Caietano factum. Ea quippe interpretatio nullomodo quadrat cortici verborum. Absurdum verò est, existimare actionem cum malitia in talibus circunstantiis necessariò connexam mandari à Deo. Sic enim Deus peccatum simul præciperet. Nec si potest exigentibus nobis, ac rapientibus (vt S. Anselmus dixit) concursum non negare, poterit etiam actum præcipere: quod antecedens est, & Dei ex se propensionem ad actum sapit. Castigat latè hac in parte Caietanum, censor eius Cathárinus. Mollire autem conatur Didacus Ruis.[b]

a l. 1. contra. *b* disp. 19. de volunt. Dei sect. 3.

26. Quare alteruter è duplici pro-

positorum Christi verborum sensus, aut certè verque, eligendus est. Prior negat ea verba esse imperij, vel cohortationis ad facinus accelerandum; sed ea exponit de permissione Iudę data, à Christo contestante expromptionem animi sui, ac præparationis ad excipiendam omnem illam malorum molem, quam in Magistri caput deuocatura erat discipuli perfidia. Quæ est illa ipsa responsio quam S. Cyrillus tradebat, sed ad Iudam aptata, non ad Satanam, ad quem S. Cyrillus verba proposita incommodè referebat. Itaque conscius Christus maximorum bonorum quæ nobis obuentura erant per Iudæ traditionem, & necem consequentem, proposito sibi eo gaudio, paratum se ad eam pugnam nec certamen detrectaturum profitetur. Et ne malefici machinator deluderetur, existimans Christum timore mortis aut malitiam eius veritum tot officiis demulcere voluisse barbarum pectus; potestatem illi amplissimam facit, exequendi concepti sceleris. Adiret audacter, si iuberet, & quàm celerrimè adiret Iudæos, cohortem & ministros aduocaturus, vti condixerat

dixerat: Se quidem in gradu fore, nec vel nunc obstare, quominus iniquum fœtum seminante diabolo conceptum, pariat: vel postmodum saluti humanæ cui ea ratione aperiretur aditus, remorâ iniectorum: Quâ contestatione & potestate Iudę facta, si benè penetraretur, Christus in actu exercito prodebat fructum orbi vniuersō ex traditione Iudæ extiturum. Simile est quod Matth. 23. legitur à Christo prolatum in Iudæos, ædificantes monumenta Prophetarum, quos patres istorum necidederant: [Et vos] inquit ad eos Christus] implete mensuram patrum vestrorum; quibus verbis continetur Christi prædicto de mox parrando per Iudæos in Sanctum sanctorum immanissimo scelere: nec nuda tantùm prædictio, sed iuncta permissioni; ita vt significet Christus, se probè conscium machinationum Iudaicarum, eas nihili facere, & vt perficiant non obstare. Idem igitur est de loco In quo versamur.

Ad eum huius loci sensum, respexisse videntur S. Augustinus, cùm illum dixit prædictionem continere. Ita enim scribit. [Non præcepit facinus, sed prædixit

Iudæ malum, nobis bonum. Quid enim Iudæ peius, & quid nobis melius quàm traditus Christus, ab illo aduersus illum, pro nobis præter illum? *Quod facis fac citius.* O verbum libentius parati ad passionem, quàm irati ad vindictam. O verbum non tam pœnam exprimens venditoris, quàm mercem significans Redemptoris: Dixit enim, *quod facis fac citius*, non tam in perniciem perfidi fæuiendo, quam ad salutem fidelium festinando, quia traditus est propter delicta nostra, & dilexit Ecclesiam & semetipsum tradidit pro ea: vnde & de seipso dicit Apostolus, *qui dilexit me & tradidit semetipsum pro me.* Nisi ergo se traderet Christus, nemo trader Christum. Quid habet Iudas nisi peccatũ? Neq; enim in tradendo Christo salutẽ nostram cogitauit, propter quã traditus est Christus, sed cogitauit pecuniæ lucrũ, & inuenit animæ detrimentũ: accepit mercedẽ quam voluit, sed nolenti est data quam meruit. Tradidit Iudas Christum, tradidit Christus seipsum: ille agebat negotium suæ venditionis, iste nostræ redemptionis. *Quod facis, fac citius*, non quia tu potes, sed quia hoc

hoc vult qui omnia potest.] Idem ferunt illa S. Leonis [a] (Videns Dominus cui flagitio Iudas esset intentus, *quod facis*, inquit, *fac citius*. Vox hæc, non iubentis est, sed intentis, nec trepidi, sed parati: qui habens omnium temporum potestatem, ostendit se moram non facere traditori, & fic ad redemptionem mundi, paternam exequi voluitatem, vt faciuus, quod a perfequendibus parabatur, nec impelleret, nec timeret.] Attingit eadem Laurentius Iustinianus, [b] & S. Cyprianus, [c] & pulchre Bernardus. [d]

[a] *serm 7. de paſſ. c.*

[b] *de triũph. Chriſti. agone c. 5. c. 13. ad Sharimon. 20.*

[c] *ſerm 5. de cœna Domini.*

[d] *de verbis Iſaiæ.*

27. Posterior eorundem Christi verborum interpretatio, est qua Iudas quandoquidem ad tot diuina beneficia obdurarat, & illud ipsum beneuolentiæ indicium quod buccellæ porrectione exhibitum fuerat, verterat in peius, abire iubebatur, & Christi ac sanctorum consortio excedere, tanquam inemendabilis & indignus qui eo in cœtu porrò subsisteret. Quasi diceret Christus: Captas exeundi occationem, nec per te inuenis. Abi sane, & hinc excede. [Ita vt illud *quod facis*, cadat in captationem abitus, non in voltionem traditionis.] Quando ergo

ergo fixum tibi est, perire, & collatis beneficiis efficeris deterior, abi sane, & ex hoc pio cœtu excede, quò te mala voluntas tulerit, ea perfectura quę iampridem machinaris: Non obsto, per me licet vt efficias: quin etiam vt hinc excedas iubeo. Quanquam ea fuit vocis in Christo & affectus temperatio, vt Apostoli astantes, factam verbis illis à Christo expulsionem Iudæ non deprehenderint. Indicat hunc verborum Christi sensum, S. Dionysius. [a] Describens enim quid vnius mystici panis, & vnius calicis communio Christianos doceat, ita loquitur [Augustior illa vnius eiusdémque & panis & calicis, communis pacificaque communio, concordiæ illi vt fratribus vnâ educatis, diuinas statuit leges: atque cœnæ illius sacratissimæ, ex qua signa ista sumpsere principium, sacram memoriam renouantin qua & author ipse signorum, eum qui secum non piè neque concorditer sacra in cœna percepe-

[a] c. 3. ecclesiast. hierarch. 3.

rat, à conuiuemalium sorte iustissimè separat: probabili simul ac diuina ratione nos admonens, vt verus ille ad sacra percipienda, & congruo captu firmatus

accessus

accessus, id accedentibus tribuat, vt eo communione diuina, ad Dei similitudinem atque consortium transeant.] Allusit plane S. Dionysius, ad Christi verba quæ tractamus, neque enim aliis vllis Iudam exclusit à cœtu piorum. Sentire itaque videtur hæc Christi verba, expulsionem Iudæ velut incorrigibilis continere. Id quod etiam apertè videtur docere S. Chrysostomus,[a] & expressissimè S. Ambrosius,[b] sic glossans hæc verba. [Dicit Iudæ, IESVS, *Quod facis fac celerius.* Quid illud? vt quia introierat in illum Sathanas, ipse abiret à Christo. Efficitur itaque & excluditur, eo quod iam cum Domino IESV esse non possit, quia coeperat esse cum Diabolo. Nulla enim communicatio Christi ad Belial. Vnde statim impetrio expulsus, abscessit.] En eiectum & exclusum, ac expulsum à Christo, è fuorum cœtu, diiscipulum nequam, & in sceleribus obstirmarum, ideóque Satanæ plenè subiectum.

[a] *Hom. 71. in Ioan.*

[b] *lib. 2. de Cain c. 4.*

28. Vt possit sanè in hoc Christi facto, non malè fundari, ea incorrigibilium & in nequitia obstirmatorum depulsio è religiosis cœtibus, quam Sancti Patres

Digitized by Google

ratam habent, & peperam plerique reprehendit vt asperam, vel immisericordem. In re grauissima, & quam plerique vt nouam præterea criminantur, audire alquos testes idoneos, operæ pretium videtur. S. Augustinus [a] agens de conuicto criminis religioso. [Conuictus fecundùm præpositi vel etiam presbyteri ad cuius diœcesationem pertinet, arbitrium, debet emendatorium subire vindictam, quam si ferre recusauerit, etiamsi ipse non abscesserit, de vestra societate proiiciatur. Non enim & hoc fit crudeliter, sed misericorditer, ne contagione pestifera, plurimos perdat.]Eadem habet epist. 109.

[a] c. 13. Regul.

Isidorus Pelus. [b] agens de monacho fugitiuo. Si non in peccandi consuetudinem venit, sæpius videlicet illata pœnitentiæ atque respicentiæ contumelia, ôbque ventris aut mentis ac voluntatis ieuitatem fugam capessere didicit, nostra causa velim ipsi veniam tribuas. Sin autem is est, qui venia & indulgentia minimè melior fiat, nolim ille fructum ex literis nostris vllum capiat, verum è fratrum tranquillitate foras ablegetur, ne

[b] l. 1. epist. 312.

ne tumidos fluctus, ac vertigines, placidis & quietis ipsorum moribus excitet. Nam hoc quoque lex nobis sub parabolæ cortice præscribit, cùm eos, qui lepra laborant, extra castra emittit.]

29. Eucherius [a] tonans contra volentes abscedere à cœtu religioso. [Non obedire, & velle discedere, hoc est dupliciter, diuisi voluntatem facere: hoc est voluntariè sibi, etiam in præsenti, damnationem inferre. Illis ipsis qui grauiùs apud nos delinquunt, nullam tristitiem, nullam acerbiorem possumus inuenire sententiam, quàm vt à corpore congregationis abscissi, sine pace discedant. Et nonne amentiæ genus est, vt hoc quisque pro remedio expetat, quod etiam à præposito non nisi pro summo crimine possit inferri?]

[a] homil. 1. ad reg. n. 4.

S. Basilius [b] [si posteaquam admonitus sæpius fuerit, nihilominus tamen inuerecundè in vitio perseuerare, neque subeundis alacriter laboribus segnitiem suam emendare contendere, animaduersus fuerit, sic huic perinde, vt ipsum suimet ipsius corruptorem (vt est in prouerbio) non sine multis quidem lachrymis lamenta

[b] reg. fus. disp. 28.

mentationibúsque, vt membrum tá-
men penitus vitium, inutilèque, medi-
corum more à reliquo corpore præcide-
re conuenit: Etenim illi, quod cumque
tandem in aliquo membrum, insanabili
morbo correptum inuenerint, ne vitium
latius proserpat, néve ex contagio se dif-
fundente contiguas partes corrumpat,
illud secando, vrendóve, tollere fundi-
tùs soliti sunt. Hanc autem eorum con-
suetudinem, necessariò nos quoque in
iis debemus imitari, qui præceptis Do-
mini aduersántur, impedimentóque
sunt. Ita enim iussit ipse, cùm dixit: *Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & proice abs te.* Quando clementia illa, qua quis aduersùm istiusmodi ho-
mines vtitur, fuitæ illi Heli indulgentiæ & facilitati assimilis est, qua præter Dei voluntatem erga filios suos ille vsus fuis-
se animaduertitur. Proinde veritatis pro-
ditio, & communis noxa, & ad nullum prorsus bonorum malorúmque haben-
dum delectum assuefactio, est, hæc in
speciem aduersus istos de industria pec-
cantes homines, lenitas atque clementia: cum nec iam illud fiat, quod scriptum
est,

eſt, *cur non magis luctum habuiſtis, vt tolleretur de medio veſtrum, qui hoc opus fecit?* & neceſſariò tandem illud contingat, quod adſcriptum eſt, quod ſcilicet *modicum fermentum totam maſſam corrumpit. Peccantes autem* (inquit Apoſtolus) *coram omnibus argue.* Cauſámque cur ita iubeat, confeſtim adiungit, *vt & cæteri timorem habeant.*] Idem alibi confirmat, [a] & ad infirmos quoque extenſum vult, [b] ſi animo obfirmatè ſint ægri.

a *reg ſup.* 47. & 61. *breu. nc* 73. & 84.
b *reg* 155. *breu. cc.* 19 *neg. aliàs* 28.

30. S. Benedictus. [c] [Abbas faciat quod ſapiens medicus. Si exhibuit fomenta, ſi vnguenta adhortationum, ſi medicamina Scripturarum diuinarum, ſi ad vltimum vſtionem excommunicationis, vel plagas virgarum, & iam ſi viderit nihil ſuam prævalere induſtriam, adhibeat etiam, quod maius eſt, ſuam, & omnium fratrum pro eo orationem, vt Dominus qui omnia poteſt, operetur ſalutem circa infirmum fratrem. Quòd ſi nec iſto modo ſanatus fuerit, tunc iam vtatur Abbas ferro abſciſſionis, vt ait Apoſtolus: *auferte malum ex vobis.* Et iterum. *Infidelis ſi diſcedit, diſcedat,* ne vna ouis morbida, omnem gregem conta-

minet.] Idem alibi. [Præpositus si reperitus fuerit vitiosus, aut elatione deceptus superbiæ, aut contemptor sanctæ regulæ fuerit comprobatus, admonetatur verbis vsque quater: si non emendauerit, adhibeatur ei correctio disciplinæ regularis. Quòd si neque sic correxerit, tunc deijciatur de ordine præposituræ; & alius, qui dignus est, in loco eius subrogetur. Quòd & si postea in congregatione quietus & obediens non fuerit, etiam de monasterio expellatur.]

epist. 59. Petrus Blesensis [a] agens cum Abbate S. Albani [Sanè præfatus Prior, quandoque grauiter occasione eiusdem delicti punitus est: credebámque quòd ei vexatio dedisset intellectum. Sed adhuc manus eius extenta est: nec à vestræ domus dehonestatione cessabit, donec humerus à iunctura, morbidum pectus à gege, membrúmque putridum à corpore præcidatur.]

31. S. Bonaventura non semel idem tradit. Vnum & alterum duntaxat locum signo. Prior hic esto. [b] [Vbicunque ergo quatuor illa conueniunt, scilicet grauiter, aperte peccare, & non esse ipsem corre

[a] *de Sex Statibus c. 5 §. 4*

Digitized by Google

correctionis propter obstinationem seu inueteratam mali consuetudinem, & alios inficiat per eius exemplum vel scandalizari, quia talia tolerantur, quid refert, nisi vt oculis morbida abiciatur, & membrum putridum præcidatur, ne lanidæ inficiantur. & corrumpantur Vnde dicit Apostolus ad Galat. 6. *Vinam abscindantur, qui vos conturbant.* & ad Corint. 6. *auferte malũ à vobismetipsis.* Quod si *infideles discedit discedat.* Luc. 13. dicitur, *succide ergo illum,* id est ficum infructuosam, *vt quid etiam terram occupat?* & Matth. 6. *omnis arbor, quæ non fert fructum bonum excidetur.* Et Numeror. 5. *Præcipe filiis Israël, vt eiciant de castris omnem leprosum, & qui semine fluit, polutúsque est super mortuo, ne contaminent castra habitauerim vobiscum.* Idem alibi. [Nec tamen diligendi sunt mali, seu fouendi, sed tolerandi: maximè quorum occulta sunt mala, & alios non inficiunt, & est spes de correctione ipsorum. Vbi verò ista defecerint, ibi sine graui detrimento sustineri non possunt & ideo eliminandi sunt, ne puteut eorum pratitas bonis placere.] Ex eadem S. Francisci

[a] *eodem libro c. 3. 5. 7.*

familia, idem explicatissimè tradit, Hugo.[a] Factis idem comprobauit S. Pachomius, Syluanum, vicenarium Monachum, licentiæ inueteratæ exauctoraturus & expulsurus, vt produnt[b] eius acta.

a *ad cap 2 reg S I vñ discl.*

b *apud Surium tomo 3.*

En ergo astipulatos facto Christi Iudam expellentis, viros sanctissimos ac doctissimos: Proindéque immeritò non nemo, praxim adeò necessariam, inhumanitatis, aut nouitatis insimulat in Societate nostra. At nobis iugi experimento edoctis, res videtur non modò admodum vtilis, sed etiam prorsus necessaria in eo quod profitemur instituto. Nec enim sanorum membrorum, atque adeò corporis vniuersi incolumitati, prospicere satis posse videmur, nisi putraminum & carcinomatum truncatione. Superque omnia esse potest, quod habeamus Christi exemplum, qui Iudam è corpore suo morali; ac prima, (vt superiùs attigimus,) religiosa familia, expulit, cùm eum in scelere obfirmatũ agnouit; quod ferunt ea quæ expendimus Christi verba, *quod facis, fac citiùs*, iuxta posteriorem eorum sensum è variis Patribus propositum, & inter non ita antiquos perelegan

legantes traditum à Cardinali Vigerio, qui item insignem Christi in hoc dicto charitatem erga Iudam, recte expendit. Quòd enim fiducia tantum videret, & adeundi occasionem captantem, breuique verentem deprehendi, absq; fluxum per se ipsum iniustis Christi, sicque vulgandam eo discessu malam eius voluntatem; anteuertit verbis illis Christus, & exeundi salua fama, copiam fecit.

a 1. chrysost. 2. cap. 43.

32. Verumuis porrò sensum, è duobus quæ verbis Christi propositis, subijci posse diximus, eligamus, salium maner, nihil à Christo in Iudæ furorem fuisse collatum: neque vel vrgendo, vel imperando mandatam ei à Christo fuisse scleris acceleriem. Atque ita liquet necessariam non esse illam horum Christi verborum interpretationem quam insinuat Rupertus, [b] & tenet Caietanus, ac seuerè admodum notat Vigerius: nempe quod Christus, author quidem scleris non fuerit Iudæ: voluerit tamen & suo arbitrio in scleris exequèdi consilio obfirmatum, illiq; eam partu riendam ad maturandū vrsurie: quod vult Rupertus, vitio vacare: cum aliud sit, di-

b ad hunc locum lo annis. c Ibidem. 1 chrysost. 7 cap. 43.

cere facienti, citius fac; aliud vacanti præcipere, vt hoc vel illud faciat.

Videtur Rupertus alludere ad quandam D. Augustini doctrinam, [a] existimantis Deum interdum, voluntatem propriò vitio malam, in hoc potius quàm in illud peccatum iusto iudicio inclinare, non per physicam voluntatis inflexionem, sed per specialem prouidentiam Dei, siue immediatè, siue mediatè per Angelos malos aut per occasiones datas, excitando vt voluntas iam in malo obfirmata, minus potiùs malum quam malos eligat: Vel vt ex æqualibus, illud prosequatur, non aliud, quod minus esset confentaneum curfui diuinæ prouidentiæ, & aliorum bono, aut proprio; id est vel pœnæ vel exercitationi aliorum, vt notauit alibi idem S. Augustinus. [b] Sic Abulensis, admittit. Deum mouere posse ad peccata venialia, quæ ad vitandam lethalem culpam sint necessaria, si tamen vnquam ea necessitas datur reuera. Sic Ruben & Iudas, absque culpa, fratribus qui eam decreuerant Iosephum necidare, persuaserunt; ille quidè, vt in cisternam potius demitterent vtum: hic autem

a] *de pra. dest. SS. c. 30. & 31. de perfect. Iustitiæ hominis c. 20.*

b] *c. contra Iul. l. 6. & in c. 1. Iosue q. 30.*

tem vt potius vendetent quàm fame intra cisternam necarent. In quo modo ad malum inclinandi, nullum apparet vitium; quia est tantum excitatio ad minus malum, abiecto peiore: atque adeò est quædam reuocatio à scelere, siue à superpondio malitiæ, quæ fœdus actum vitiosiorem: adeóque semper tacita vel expressa conditio, si nolis potius abstinere, fac potius hoc quod minus est, quàm illud quod maius. Propterea que aiebam, hanc inclinationem non fieri per physicam voluntatis inflexionem, quę inferret absolutam volitionem actus mali, quæ in Deum ne prætextu quidem maximi mali auertendi, aut impediendi potest cadere; sed per conditionatam mali minoris propositionem. Ratam habent eam Augustini doctrinam. Hugo Victor * & vir eruditus qui ad librum illi D. Augustini de gratia & libero arbitrio notas adiunxit in Louaniensi editione. Nec potest negari eam esse D. Augustini mentem. Nam quòd recentiores quidam vt Iustinianus, * putant D. Augustinum Deo tantùm tribuere inclinationem ad exercendam actionem

* 2.l.1 *de fa cram fid. p.* 5. c. 23.

* *hic c.* 3. *loco ad.* 10. 13. 13.

ex se indifferentem, solo hominis vitio malè faciendam; nullomodo quadrat textui.

33. Ad hanc ergo quam dixi D. Augustini doctrinam alludens Rupertus, existimasse videtur, Christum Dominum Iudam in scelere obstrmatum vtique, vt quod certò posteà facturus erat, citiùs efficeret. Est enim in ea morarum abruptione, imminutio aliqua malitiæ, quæ malæ voluntatis prorogatione & dilatione, apertè augescit. Atque ita Christus Iudam ad accelerandum vrgens, author ei dumtaxat fuerit, nò producendi vlteriùs malitiam, nec diutiùs hærendi in eo cœno, vnde fœtidior semper ac tetrior efficiebatur, maioribúsque pœnis obnoxius. Quidquid verò sit de hac doctrina, nego eam esse hoc loco necessariam: cùm verba Christi, iis modis quos proposui, commodissimum habeant explicatum.

In hac meta, ad amoliendam planè eam insulsitatem qua Iudæ exitium in Christum refunditur, nolo omittere quæ S. Ioannes Chrysostomus diligenter pro more consideravit, circa curam Christi

a Arnall. t. de Lucar.

in

Quæ sceleris Iudæ, effectrix causa. 503
in Iuda fanando, & reuocando à scelere. Nihil enim potest proferri potentius, ad monstrandum quomodò Christus Iudam non implanauerit. [Vide (inquit) quanta assiduitate, quantaque sapientia illum cohibuerit. *Vnus vestrûm me proditurus est.* Ac rursum: *non de omnibus vobis loquor, noui quos elegi. Et, vnus ex vobis diabolus est.* Sustinuit omnes in angorem inducere, ne vulgaret proditorem, ac manifesta redargutione, redderet etiam impudentiorem. Nam vt intelligas quòd illis etiam angorem iniecerint Christi dicta, licèt sibi nullius mali conscius, audi quomodò quisque anxius dixit: *Num ego sum Domine?* Neque verò dictis tantùm, verùm & factis illum corripuit, videlicet quòd, quum humanitatè suam frequenter ac modis omnibus declarasset, leprosos emundans, dæmones abigens, ægrotos sanans, mortuos excitans, dissolutos astringens; breuiter quum omnibus benefecisset, neminem tamen puniit, semper habens in ore, non veni ad vocandum iustos, neque vt iudicem mundum, sed vt seruem mundum. Cæterùm ne putaret Iudas, quòd tantum nosset be-

nefacere, punire verò nequaquam, & hanc quoque docuit portionem; videlicet, quòd punire posset supplicioque afficere peccantes. Iam & illud vide, quàm sapienter, quámque modis ipso dignis, hoc docuit. Hominem punire supplicioque afficere sustinuit neminem. Qui sicut vt discipulus puniendi facultatem in eo cognoscerent: Etenim si quem puniisset, declarasset ipsum pugnare secum, quippe qui dixerat: *Non veni vt iudicem mundum, sed vt seruem mundum.* Rursum si neminem puniisset, manifestè incorrigibilis discipulus, nisi & factis didicisset illi esse puniendi facultatem. Quid igitur? Vt simul & terreret discipulum, ne per contemptum fieret deterior, nec vllus tamen hominum afflictionem, penam, aut supplicium pateretur, in ficum arborem Christus hanc suam potestatem exercuit, dicens: *Ne posthac ex te fructus nascatur,* eáque mox simplici verbo exaruit. Hoc pacto factum est pariter, vt & nihil noxæ rediret ad vllum hominem, & ipse suam potentiam declararet, vindicta in arborem impacta: Discipulus autem si hæc animaduertisset, ingentem ex

ex hac vltione cepisset vrilitatem.]

34. Sed hæc anteriora, & cùm nondum vel conceptum plenè, vel certè nondum consummatum esset fcelus. In ipso æstu executionis tetertimi parricidij, nec dum Iudam abiectum à Christo fuisse, sic docet continenter S. Chrysostomus. [Non hoc tantùm, verùm etiam aliud, hoc multò maius effecit: Quum gladiis & fustibus armati, manus in ipsū pararent inijcere, tum illos omnes excæcauit, id enim declarauit, quum dixerat: *quem quæritis?* Quum enim Iudas frequenter dixisset: *quid vultis mihi dare, & ego vobis tradam eum:* ille volens etiam ipsis Iudæis facere fidem, quod volens ad mortem iret, nec Iudæ malitia victus huc adigi potuerit, ipso proditore, cum cæteris omnibus astante, *quem* (inquit) *quæritis?* Itáne non nouit quem erat proditurus? Sed Dominus obcæcarat illius oculos. Nec id solùm, verumetiam omnes hac voce resupinatos deiecit in terram. Vbi verò nec ea res illos reddidit humaniores, neque fceleroſum illum à proditione reuocauit, sed perseuerabat infanabilis, ne sic quidem alienatus est

Domi

Dominus, quomiam rursus illi tum benevolentiam, tum curam impenderet. Sed age considera, quomodò pungit, loquens verba, quæ maxime possent animæ impudenti-pudorem incutere: imò quæ vel saxeam mentem queant emollire. Exenim simul atque Iudas iervisset ad eum osculaturus, quid ait: *Iudæ, osculo filium hominis prodis?* Nec ipsa proditionis species, pudorem incussit homini. Hæc autem dicebat, taxans aut pungens illum, priſtinæque commonefaciens consuetudinis. Itaque esse Christum à Iude scelere & exitio prorsus immunem, vel cæcus videat.

35. Postrema extrinseca causa sceleris Iudæ, videri possit diabolus, nō tantùm eo generali modo quo omnes planè peccatores plerumque, ac ferè quoties peccāt, (non enim semper, incitore Satana peccant) sed alio specialiore, quem subindicant verba illa S. Ioannis, *& post buccellam introiit in eum Satanas.* Nam quamuis S. Lucas, [a] iam ante dixisset, intrasse Satanam in cor Iudæ, & ante locum allegatum S. Ioannes, testetur Satanam immisisse in cor Iudæ vt Dominum

a c. 22.

num proderet. Tamen vt S. Augustinus [a] rectè vidit, accepta bucceila consumma-ta est Iudæ nequitia: ideóque pectus illius cessit diabolo in plenam & perfectam possessionem. Nec aliud significat S. Ambrosius, [b] cùm ait, Iudam tunc magis repletum esse diabolo: ita vt ficut Apostoli (quod est S. Augustini exemplum) ante Pentecostem insufflante Christo acceperant Spiritum sanctum, quem tamen dicti sunt in Pentecoste accipere, quia tunc eius plenitudinem acceperunt: ita Iudas, iam ante Satanæ domicilium, ftabilem illi in fcipfo poffeffionem ftatuerit. Idem habet S. Hieronymus [c] ad illud *nolite locum dare diabolo.* Videtur ergo factus energumenus, & non agitante tantùm, fed & agente dæmone feciffe quæ fecit. Et ita fentire videtur S. Cyrillus [d] expendens illud, *exiuit continuò.* Sic enim fcribit. [Non fruftra dictum mihi videtur, continuò illum exiiiffe: magnas enim diabolus ad imperandum eis, quos omnino iam cœpit, poffidet vires: cogere videtur ad opus, etiam nolentes.] Idem fonant verba S. Hilarij, [Omnes (inquit) huma

[a] 2. *de cff. Euang.* c.

[b] *In apologia Dauid.*

[c] *In c. 2. ad Ephef.*

[d] *l. 3. c. 13.*

[e] *in pſal. 118.*

Digitized by Google

humanæ iniuriæ quæ religiosis viris inferuntur, non eosdem habent authores quos habent ministros. Executio quidem, hominum est: sed diaboli instinctus est. Et huius nobis intelligentiæ Apostolus author est, dicens: *non enim nobis certamen est aduersùs carnem & sanguinem, sed aduersus potestates mundi huius, potestates harum tenebrarum, spiritualis nequitiæ, in cœlestibus.* Et rursum: *secundùm principem aeris huius spiritus*, qui nunc *operatur in filiis inobedientiæ.* Operantur ergo hæ spirituales nequitiæ, in his qui inobedientes Dei legi sunt: quos voluntatis suæ tanquam operarios eligunt, in res suas alienę intercessioni & ministerio suo vsuri. Neque solùm id ex Apostolicis dictis intelligimus, sed etiam ex libro Iob docemur. Cùm enim diabolus potestatem tẽtandi Iob postulasset, per direptionem substantiæ eius primùm desæuiturus, homines ad pastorum cædem & direptionem pecudum incitauit, eósque in hanc voluntatem latrocinij accendit. Egit ergo quod volebat per humanæ operationis officium. Iudas quoque in passione Domini, ministerium diaboli

fuit

fuit, & per eum effectum voluntatis propriæ est executus, Euangelista testante qui ita: *Intrauit*, inquit, *Satanas in Iudam qui cognominatur Iscariothes.* Eadem verbatim habet S. Zeno, [a] Iudam aiens fuisse *diaboli ministerium.* Hinc que inferens, non esse irascendum mala inferenti, quia agitur à Satana. Concinit item S. Leo, perpulchrè. [b] [comprehensura Christum turba confluxit, ducem sequens Iudam Iscariothæ qui priuilegio perfidiæ, obtinuerat in facinore principatū. Huic crimini causam aliqua præberet offensio, nulla est negata dignatio. Sed illius spiritu inflammatus exarsit, cui ministerium præbuit, & qualem habuit mentem, talem inuenit & præsidem.] Denique idem significat Hesychius, [c] qui à bestia captum, quem Deus offerri sibi vetat, interpretatur illum, qui operante in eo, diabolo, tractus est in malum actum, & profert Iudam in exemplum.

[a] *serm. in pass. c. 18.*

[b] *serm. 5. de pass. c.*

[c] *ct. in Leuit. pag. 27.*

36. In hac re, fecernendum est duplex caput difficultatis. Alterum an Iudas causam sceleris sui habuerit Satanam, modo diuerso ab eo quo passim peccatores à Satana aguntur in scelus ac

Dei

Dei iniuriam. Alterum an Iudas fuerit energumenus. In priore puncto ſtatuendum eſt, non aliter Satanam fuiſſe cauſam ſceleris per Iudam admiſſi, quàm paſſim ſit author ſcelerum in quæ præcipitat peccatores: nempe per ſuggeſtionem, & immiſſionem cogitationis in cor. Nam quamuis Satanas, iuxta vulgare Theologorum pronunciatum, de quo latè Sylueſter [a] non poſſit illabi in animã hominis, aut (vt loquitur Dydimus) [b] penetrare ad cordis adyta, ſed hærere cogatur in veſtibulis; hoc eſt non poſſit immediatè, & abſque interpoſitis ſenſitiuis facultatibus, cogitationem aliquam intellectui, aut aliquam volitionem vo-

a in vita Auct. tract. 2. in Euang. ad feriam cœnæ Domini.

b l. de Spiritu ſancto.

luntati imprimere, eáſve facultates ad operandum mouere: Tamen interuentu facultatum materialium, quas obiectorum externorum admotione, vel accommodata temperamenti variatione poteſt ad certam operationem fabricandam adigere; poteſt & intellectum, & voluntatem, vrgere ad operandum ſpiritualiter, prout impetus determinationis materialis, in facultatibus ſenſitiuis præuiæ, tulerit: etiamſi poſtea liberum ſit homini

homini, iudicio sic extorto, iudicia contraria ex veris motiuis ducta opponere, per maturam considerationem; vel motui voluntatis ad eum modum ante omnem deliberationem concitato, reluctari. Ad eum ergo modum, omnibus propè peccatoribus, dæmon author est scelerum quæ admittunt; & eo ipso modo Iudam ad tradendum Christum permouit.

Ita planè S. Ambrosius [a] ad illud *cum consisteret peccator*. Sic enim scribit. [Meditabatur Iudas Christum vendere, sed reuocabat eum tanta Domini gratia, & quædam paternæ delinimenta pietatis, quibus furor eius molliebatur: nec erupisset in scelus, nisi se in cor eius, quia Christum fallere se putabat, aduersarius demersisset. Non ergo dubites, quando aliqui tibi molesti sunt volenti seruare iustitiam, ministros esse illius nequissimi peccatoris, qui omnium auctor est flagitiorum.] [a] *in psal. 38.*

37. In eundem sensum accipiendus est Didymus, [b] cum de Iuda per Satanam occupato, sic philosophatur [Obseruans diabolus quibusdam motibus & [b] *l. 3. de Spiritu sancto.*

Digitized by Google

operationum ſignis, ad quæ potiſſimùm Iudæ cor eſſet vitia procliuius, deprehendit eum patere inſidiis auaritię,& reperta cupiditatis ianua,miſit in mentem eius, quomodò deſideratam pecuniam acciperet, & per occaſionem lucri, proditor Magiſtri & Saluatoris ſui exiſteret, argentum proprietate commutans, & ſuſcipiens pretium ſceleris à Phariſæis atque Iudæis. Hæc ergo cogitationis occaſio,locum tribuit Sataną: vt in cor eius introiens, impleret eum peſſima voluntate. Introiuit ergo non ſecundùm ſubſtantiam, ſed ſecundùm operationem: quia introire in aliquem, increatæ naturæ eſt; eius quæ participetur à pluribus.] Pleniùs, & item optimè, in hanc rem contra Manichæos diſputat idem Didymus. [a] Quod ſi hoc emplaſtrum poſſit item mederi loco morboſo, qui habetur apud Simeonẽ iuniorẽ,[b] eo melius. Vulgatis certè Patrũ locis,quæ aliud vtcumque externa ſpecie præferunt, fit hinc medicina.Nominatimque non aliud voluit S. Hilarius loco allegato. Nam poſtquàm dixit, Iudam in paſſione Domini fuiſſe miniſterium diaboli, idque ex lo-

[a] *l. aduerſus eos t. 4. bibl. colon.*
[b] *orat. 14.*

co

co Ioannis quę expendimus confirmauit, statim subdit generaliter. [In omni igitur quę perpetimur iniuria, alterius opus, alterius instinctus est: & nō sibi efficit, quisquis aliquid per turbulētæ volūtatis impetum gerit. Non ergo his irascendū est à quibus aliqua perpetimur; sed quoties per contumelias ad iracūdiam prouocamur, quotiescūque per conuicia ad lites excitamur, quotiescumque ad dolorē ad impiam damni querelam per rapinas & furta compellimur, aut in corporis voluptates blandæ adhortationis solicitamur instinctus agnoscendus est hostis ille, per quem hæc quorum dictorum incentiua præbentur. Neque irascendum est hominibus alienę instigationis operariis: sed potius in his detestandi officij interceſſio fręda miseranda est, quòd sint vasa diaboli, Satanæ ministerium, latrocinantium telum, & alienæ malitiæ ac nequitiæ paritores.] Idcircò tamen speciāliter dictus est Satanas, in Iudæ cor cogitationem tradendi dominum immisisse, fuisse quæ tantæ nequitię autor, quia speciali studio incubuit in proditoris pertinſionem; nescius quātum sibi per eam

excidium accerſeret, quanta bona orbi vniuerſo curaret.

Quæ dicta ſunt de quorumuis peccantium ſubiectione ad Satanam, æquè valent de energumenis. Neque enim quandiu ſui compotes ſunt, & liberi arbitrij vſum retinent, non obſcurato prorſus iudicio indifferente, adiguntur reuera à dæmone ad volendum quod placet Regi omnium filiorum ſuperbiæ; ſed tantùm potenter ſollicitantur ad nequitiam: ita vt niſi cœleſtibus ſuppetiis, quę neillis quidem deſunt, nauiter vtantur ad validum aduerſarij impetum ſuſtinendum, impares ſint futuri, non defectu libertatis quæ adhuc ſuperſtes eſt; ſed defectu firmitatis in bono, à quo libertas, tædij in reſiſtendo ſubeundi pertæſa, vltrò reſilit. Atque ita quamuis Iudas factus eſſet energumenus, (de quo quærebatur ſecundo loco,) nihilominus non eſſet alio modo inſtrumentum Satanæ in Chriſti proditione & concipienda & exequenda, quàm prout vulgares peccatores ſunt ferè ſemper Satanæ inſtrumenta, ſalua ſemper præcellentia tentationis, qua Iudas ſupra vulgares

pecca

peccatores appetitus est : vnde extitit plenus ille consensus nullo voluntatis renisu imminutus , quo Iudas totaliter cessit Satanæ. Et hoc tantùm voluisse S. Cyrillum, loco in contrarium prolato, nec intendisse asserere illatam Iudæ à Satana coactionem , docent hæc quæ subdit post illa verba. [Cogere videtur ad opus,etiam intentos. Timet vt credo diabolus, ne morando locus pœnitentiæ detur,& quasi à temulentia sua mentem suam rectius cogitans homo eripiat, hac de causa festinat ac impellit.] Nam etiam Iudam,quum post panem omnino separaueret, tum moram, tum benedictionis virtutem timens, ne fcinillam in animo eius accenderit,ac inde illuminauerit,& ad meliora retraxerit , magna præcipitem agit celeritate.]

38. Quòd aliquories iam dico,peccatores fere in omnibus operibus malis, authorem prædicto modo, sue incentorem habere Satanam , eo modo quo Iudas eum mali authorem habuit,à S. Ambrosio satis apertè traditur,[a] egregiéque à S. Chrysostomo expositum est. [b] Cautissimus enim aliquibus,male nobis con-

[a] *Serm in Psal.118. n.2.*

[b] *hom. 54. in illa in n. Matt.*

fultum esse, permisso diuinitus Satanæ in ruinam nostram studio; quòd eo posito non penes nos causa sit pereundi, & fatius futurum fuisse perire per nos ipsos, à Satana non impulsos, respondet S. Chrysostomus. [Et multi etiam absque diabolo pereunt. Profectò non omnia ipse efficit, sed multa etiam sunt à sola nostra ignauia. Si autem alicubi ipse author, nos initium adhibemus. Dic enim oro, cur diabolus tantum valuit in Iuda? quia ingressus est (inquis) in illum Satanas. Sed audi causam. *Quia fur erat, & quæ mittebantur, portabat.* Ipse dedit (inquit) autum ingrediendi spatium, & ita non diabolus initium impetuit. At nos illum suscipimus, & vocamus.] Pulcherrimè porrò, eodem loco S. Chrysostomus, Satanam in modo quo nobis fit ad malum cooperarius, eundem modum tenere ait, quem Deus nobiscum seruat, quoad præstandam nobis cooperationem in bonis actibus. Præcedit enim vocatio diuina, & sollicitatio ad bonum: qua posita, diuina gratia cooperans, & (vt S. Chrysostomus eam sæpè describere solet) compugnans, non accedit nisi adiuocata per nostrum liberum consensum: simul quidem na-

Digitized by Google

tura & à nobis & à Deo cooperante prodeuntem, tamen priùs ratione à nobis diuinitùs iam excitatis manantem, quàm à Deo nobis liberè operantibus cooperante: quia ratio cur Deus adsit vt actu cooperans, est, quia nos perfpexit in ea dispositione vt si soli posſemus, profudisſemus per nos ipſos operationem. Atqueita suppoſita diuina vocatione, facta in nobis sine nobis; id est nobis non libera, vt cooperatio diuinæ manus in procinctu ſtantis, & humanam determinationem præſtolantis, ponatur de facto; aduocanda eſt per conſenſum prout à nobis priùs ratione poſitum: & tũ demum Deus cooperatur nobiſcum in actu ſecundo, & cuditur conſenſus liber. Non diſſimiliter Dæmon, iuxta Chryſoſtomum, in malis actibus maxima ex parte malum cogitatum indit per ſeipſum, tanquam mali germinis ſemen, non liberè in fundo animæ ſeminatum. Vt autem ſemen iactum effundat plantam, exigitur ſoli interuentus: hoc eſt, cooperatio voluntatis, quæ eſt facultas ſui iuris. Ea ni dæmoni vltrò cedat, nihil efficietur; & ſemen immiſſum abibit ſterile.

Et ita Iudæ post immissam in cor eius à Satana cogitationem accidisse, affirmat idem Chrysostomus.

39. Ex dictis porrò vides, ad rem præsentem de causa sceleris Iudæ, parum referre fuerit Iudas energumenus necne, de quo quærebatur secundo loco: Vtrumuis enim ea in parte statuatur, causa proxima, cui Iudæ sceleris immediatè vitio verteudum est, non est Satanas. Sicut neque Satanę tribuuntur peccata quæ admittuntur per energumenos. Nam eo ipso quòd peccata sunt, libera sunt, atque adeò non sunt in causam extrinsecam referenda.

Cæterùm ad quæsitum illud, Turrecremata, [a] admittit Iudam fuisse à Satana possessum; perfectiùs quidem post porrectam buccellam intrinctã, tamen etiam aliquo modo iam ante: cùm iam ante prodar S. Lucas, [b] Satanam in eum intrasse. Fauet S. Ambrosius, [c] luculenter plane expendens illud Psaltis, *portiomen Dominus*, & negans vllum sceleri cuipiam mancipatum posse ea verba proferre citra mendacium, quòd reclamaturum sit assertioni illi regnans in homine

[a] *in qq. ad Euang. Matth. 5. in eum Locum.*

[b] *c. 22. cap. 82.*

Digitized by Google

ne peccatum, & hominem sibi vendicaturum. De Iuda autem specialiter hæc dixit. [Non dicit proditor, portio mea Christus: quia ſtatim in eum irrunt nequitia mali, & dicit: Fallit te Domine Ieſu, meus iſte. Habemus exemplum, quia cùm Iudas panem à Chriſto accepiſſet, immiſit ſe in cor eius diabolus, quaſi poſſeſſionem ſuam vendicans, quaſi portionis ſuæ ius retinens, quaſi dicens: Non eſt tuus iſte, ſed meus, meus cernè miniſter, tuus proditor. Meus plane iſte eſt: Denique tecum recumbit, & mihi ſeruit: tecum epulatur, & mecum paſcitur: à te panem accepit, à me pecuniam, tecum bibit, & mihi tuum ſanguinem vendit. Quàm vera dicerer, probauit. Denique Chriſtus receſſit ab eo. Ipſe quoque Iudas reliquit Ieſum, ſequitur diabolum. Quàm multos Dominos habet, qui vnũ refugerit.] Similiter * tractans illud *tuus ſum ego*, ita loquitur. [Ille dicit tuus ſum qui poteſt dicere: ecce omnia reliquimus, & ſecuti ſumus te. Apoſtolorum itaque vox iſta eſt: nec omnium tamen Apoſtolorum, nam & Iudas Apoſtolus fuit, & in comitiuo Chriſti inter Apoſto-

* ſerm. 13. in pſalm. 118. v. 6.

los recumbebat. Dicebat & ipſe, tuus ſum, ſed voce non corde. Venit & introiuit in eum Satanas, & cœpit dicere: non eſt tuus Ieſu, ſed meus eſt. Denique ea quæ mea ſunt, cogitat: quæ mea ſunt, in pectore ſuo voluit: tecum epulatur, & mecum paſcitur: à te panem accipit, à me pecuniam: tecum bibit: & mihi tuum ſanguinem vendit: tuus eſt Apoſtolus, & meus mercenarius. His locis, cùm Ambroſius aſſerat dæmonem immiſiſſe in cor Iudæ, quafi vendicantem poſſeſſionem ſuam, & dæmonem habuiſſe Iudam inter ſua: videtur omnino agnoſcere Iudam fuiſſe à Satana poſſeſſum.

40. Sunt hæc à S. Ambroſio, elegater æquè ac pie dicta. Inde tamen non ſequitur, Iudam fuiſſe energumenum: cùm poſſeſſio dæmonis poſſit cenſeri, aliquis non energumenus. De quibuſvis enim peccatoribus, quòd ſint Satanæ poſſeſſio, aſſerit non ſemel idem S. Ambroſius, itemque S. Gregorius, eodem ſenſu ait, cor peccatoris non eſſe hominis poſſeſſionem, ſed dæmonis: probatque ex hoc de Iuda loco, *cùm diabolus iam miſiſſet in cor.*

a *l. 1. in 1. Reg c. 1.*

Aptiùs

Apuis ergo pro Iudæ energumenismo proferatur S. Chrysostomus, [a] obsessum primò vt loquimur, tum post ininstam buccellam, possessum Iudam docens. Ita enim ait de Satana. [Cùm in Iudam insiliret, quousque eum Christus à sacro Apostolorum choro non abscideret, non ausus fuit totum eum rapere, inque ipsum introgredi. Itaque tum quidem eum extrinsùs invaderat, introgredi verò in eum nondum audebat. Postquam verò cognouit eum à sacro cœtu ablustum, vehementiùs in ipsum insiliit, quàm quouis sermone dici queat, nec prius destitit, quousque eum duplici morte interemerit.] Anastasius quoque Sinaita, [b] Iudam conferens cum serpente, qui primis parentibus, insidenteque & agitante Satana impositus, eo ipso agnoscere videtur Iudam in ea vocis proprietate fuisse à Satana possessum, qua designatur status energumeni.

[a] *homil 8. in ad Phil. fil. 3.*

[b] *q. 7. Anastas.*

41. Potest etiam adduci in hanc sententiam S. Gregorius, [c] qui redarguens Monachos Isauros affirmantes diabolum in cor hominis non ingredi, & contrarium anathemate ferientes, air id esse

[c] *c. 6. regist. lib. 11. indict. 3.*

esse contra Euangelium; quòd tradit Satanam introisse in Iudam, &, *Diabolum iam se*,(ita enim legit,non exigua in rem nostram emphasi) *misisse in cor Iudæ*, vt traderet Christum [Hòc autem qui negat (ait S. Gregorius)in Pelagianam hæresim cadit.]

Potest verò vt hoc obiter non dissimulem in quo aliquos hallucinatos comperi; potest inquam difficile videri qua ratione Pelagianismi insimuletur à S. Gregorio, ea negatio: Neque enim S. Augustinus, vspiam in Pelagianis tale quid arguit. Sed dicendum est S. Gregorij censuram in eos qui negabant quod ipse Pelagianismi notat, non ferire eos qui negabant diabolum subingredi corda peccatorum, (vt prima fronte videtur,eo quòd S. Gregorius immediatè ante de subingressione illa egerit, & statim addat:*hoc autem qui negat:*)sed ferire eos qui negabant animam Adæ in peccato mortuam fuisse (quod verè Pelagianum est dogma)idque probabant ex eo quòd dæmon cor hominis non ingrediatur. In qua probatione non erant Pelagiani,sed tantùm in assertione, ad quam stabiliendam

dàm ea probatione vtebantur: Quamuis probatio quoque ſit reſpuenda homini Catholico, quippe contra Euangelij de Iuda narrationem, vt S. Gregorius rectè vidit.

42. Ex prædicta loci Euangelici lectione, ſatis apertè confirmatur Iudæ per dæmonem inhabitatio & energumeniſmus. Nec ſanè video quandoquidem proprietas verborum illorum, *introiuit in eum Satanas*, multò rigidiùs retinetur admiſſa vera poſſeſſione, cuiuſmodi eſt energumenorum; nihilque obſtat quo minus admittatur Iudam verè fuiſſe energumenum; nõ video inquam, quorſum refugiamus id concedere: ſin minùs à ſuſcepta Chriſti prodendi voluntate, (quamuis tunc quoque ingreſſus in eum Satanas à Luca dicatur, quod cum S. Ioanne de immiſſa in cor eius tali voluntate interpretari licet) at ſaltem cùm porrectum panem accepit. Minùs reuera ſenſum propoſitorum verborum implent, qui impietatis dumtaxat opere, poſſeſſum & occupatum à Satana Iudam dicunt, vt S. Leo.[a] Et qui Satanam in Iudæ cor intraſſe, exponunt intraſſe in Iudam

[a] *ſerm. 7. de paſſ. c. 4.*

dam firmum propositum trãsgrediendi; vt Vigerius. [a] Aut immillam à Satana fuisse Iudæ, vendendi Christi voluntatem, vt exponit Tyræus. [b] Cæterum hęc vera Iudæ per Satanam possessio quam admittimus, eo diuersa fuit à vulgari infestione energumenorum, vt Euthymius [c] rectè aduertit, quòd non infanire eum faceret, aut exteriùs agitaret; sed quòd illi dominaretur, & tanquam seruo vteretur.] Quæ est illa captiuitas, qua aliqui, iuxta Apostolum, [d] tenentur à diabolo ad ipsius voluntatem. Imò etiam durior. Nam admittendum est, Satanam respectu Iudæ ius accepisse in illam corporalem agitationem, & emotionem mentis qualem energumeni subeunt. Et aliquod huius iuris exercitium, quamuis non cuiuscunque modo, affuit tamen: iuxta illud Chrysostomi de Iuda. [e] [multo peiore morbo quàm furor est captus fuit. Quando enim tale aliquid furiosius accidit, insaniuntque aut ? Non proijciebat hic spumam in ore, sed Dominicam dem emittebat: non torquebat manus sed extendebat ad vendendum ineffabilis pretij sanguinem. Maior igitur hæc insa

[a] *Aberda 7. c 43.*

[b] *v. de damonia cu.*

[c] *sus 7. c in Lucam.*

[d] *1. Time 2.*

[e] *hom. 82. in Matth.*

Digitized by Google

infania fuit quia sanus furebat. Sed non loquebatur incognita. Imò verò : *quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam:* diabolus enim certè per os illius intrauit. Sed non repulit terram pedibus calcitrans. O quàm melius est furioſi pacto calcitrare quàm hoc modo rectum pedibus ambulare. Sed non cædebat ſe lapidibus. Et quanto melius erat, hæc quàm illa conficere.]

43. Ex omnibus toto hoc capite diſputatis liquidò inferrur, neque Deum, neque Chriſtum, atque adeò, neque aliam vllam externam cauſam, Iudæ exitium intuliſſe, atque neceſſitatem Chriſti prodendi inieciſſe ; ſed id eum libera voluntate, ſtimulante auaritiâ, aggreſſum eſſe incentore & impulſore Satanâ, non tamen inferente violentiam, cui ob. ſiſti per Iudam non poſſet. Nam Deus quidem, neminem implanat, & cùm intentator malorum ſit neminem tentat. [Sortem vitæ eligendi (ait Arnobius ex Platone) nulli eſt Deus cauſa : neque alterius voluntas, aſcribi poteſt cuiquam rectè cùm voluntatis libertas, in ipſius ſit poſita poteſtate qui voluit.] Chriſtus autem

1 Ioan. 2.

tem, peccatores venit saluos præstare, non peccatores facere. Diabolus denique sollicitare & latrare potest, mordere non potest nisi volentem. [Voluntariam prædam inermis expectat.] ait Euchetius. [Ipse est incentor: ait S. Ambrosius: ipse accusator, ipse in Iudam introiuit, ipse eum ad proditionem impulit, ipse misit ad laqueum. Quanti dicturi sunt in illo die aduersus eum, tu nos circumuenisti, tu impulisti. Exemplum quærisacipe dicentem Euam, præparationis autorem fuisse serpentem: sed illum implicauit non se absoluit. Cui respondit Dominus: Non præceperam ne gustaretis de ligno solo quod est in medio Paradisi? Respondebit ergo veritas, & pluribus: Diabolum audistis suadentem noxia, me non potuistis audire vitalia mandantem?]

a homil. 3. de Pasch. & ferm. 1. in Psalm. 118.

Summum verò hinc gaudium Satanæ, (quantum Satanæ licèt gaudere) quod esset flagrantissimo eius desiderio satisfactum, per Iudam vitio suo ruentem, optime expressit S. Hieronymus in hunc modum. [Semper istiusmodi Lucifer quærit ascendere super eos qui habent

Isaiæ 14. ad illud, quo dicer. tur.

Digitized by Google

bent imaginem cœlestis, & qui fulgent in Ecclesia sicut astra Dei; & sedere in monte pacti siue Testamenti, id est in Ecclesia quæ in sublimibus collocata est; & de lateribus quondam Aquilonis habitatores possidet. Qui in tantum oblitus fui est, vt velit super nubes ascendere, quibus mandauit Dominus ne pluant super Israël imbrem, & ad quas peruenit veritas Domini: cui loquitur & Abdias: *Si exaltatus fueris vt Aquila: & inter sydera cæli posueris nidum tuum, inde te detraham, dicit Dominus.* Infelix Iudas, qui quasi nubes cum aliis Apostolis mitebatur vt plueret super Israël imbrem, & quasi stella inter cæteras stellas erat: quibus Dominus loquebatur: *Luceat lumen vestrum coram hominibus:* vitio suo fuscepit ascensorem diabolum: qui vt superbiæ verba compleret, etiam hoc ausus est dicere: *Ero similis altissimo:* vt quomodo Christus habet Prophetas & Apostolos suos, sic & ego habeam pseudoprophetas & pseudoapostolos.]

44. Et hinc maximè eruenda est cum eodem Hieronymo[a], infirmitas nostra & miseria, qui vltrò in huiusmodi

[a] *Hieron. ad Rufin. cum.*

barathrum deuolua mur. [Nihil (inquit) Chriſtiano fœlicius, cui promittitur regnum cœlorum, nihil laboroſius qui quotidie de vita periclitatur; nihil fortius qui vincit diabolum; nihil imbecillius qui à carne ſuperatur. Vtriuſque rei exempla ſunt plurima. Latro credit in cruce & ſtatim meretur audire: *Amen dico tibi hodie mecum eris in Paradiſo.* Iudas de Apoſtolatus faſtigio, in proditionis Tartarum labitur, & nec familiaritate conuiuij nec intinctione buccellę, nec oſculi gratia frangitur, ne quaſi hominem tradat, quem Filium Dei nouerat.]

Extrema infrunitæ in Iuda cupiditatis abortio; ſiue proditionis executio, & quæ in ea horribilia.

Caput XI.

1. VENTVM eſt ad Tragœdiæ Cataſtrophem. Magiſter optimus, nequiſſimi & ingratiſſimi diſcipuli, Deus vniuerſi opifex, figmenti ſui malignitate, traditur in manus peccatorum

rum. *Terra data est in manus impij*; id est interprete Gregorio, [a] caro Christi adeuentante hora potestatis tenebrarum, permissa est Satanæ, eius manibus, Iudæ inquam & satellitum in eam rem ab illo aduocatorum, prehendenda. [Quid namque terræ nomine (inquit S. Gregorius) nisi caro exprimitur? Quis appellatione impij, nisi diabolus designatur? Huius impij manus fuerunt, hi qui in Redemptoris nostri morte grassati sunt. Terra itaque data est in manus impij, quia antiquus hostis, Redemptoris mentem corrumpere per se tentando non valuit; sed Iudæ mentem ad mortem carnis eius excitauit: cumque ei cohortem atque á Pontificibus & Phariseis ministros tradidit, nimirum iste impius manus ad terram tetendit. Huius terræ iudices, Sacerdotes, & Principes, Pilatus atque illusores milites fuerunt. Iste itaque impius vultum iudicum eius operuit, quia corda persequentium, ne authorem suum cognoscerent, malitiæ nubilo velauit.] Obductos plane Christi comprehensoribus, Iudæque inprimis oculos & vultus oportuit, qui coruscantem tot mira-

[a] 23 *mat.* 21.

bilibus, & anterioribus, & inter ipſam quoque comprehẽſionem patratis, pium Dominum, non ſunt eo quo par erat honore proſecuti, ſed omni indignitatis ac probri genere onerauerunt. Rei geſtæ ſeriem, quantum ad Iudam attinet, conſideremus; illud vt perſpicuum ex Scripturis ſupponentes, Chriſtum duce Iuda comprehenſum à Iudæis non eſſe, die tertia, vt aliquos dixiſſe refert Iuſtinus, [a] ex rerum geſtarum qualitate, (vt ait) argumentatos: ſed quod idem rectè ait Iuſtinus, manifeſtè aduerſantes Scripturis quas ibi proponit, & omnibus ſunt obuiæ.

a qq 65 ad gentiles

2. Accepta, de Chriſti ſacra manu, intincti panis buccella, & interpoſito excedendi mandato, vel ſaltem facta abeundi poteſtate, Iudas exiuit continuò. Quæ cauſa fuit cur fructu medullatiſſimæ orationis, poſt eius exitum pro ſalute diſcipulorum à Chriſto fuſæ, caruerit, vt philoſophatur Iuſtinus [b]. Exiuit autem, ait S. Ambroſius, [c] quia diabolo admiſſo cum Chriſto hærere non poterat, & tanta eum ex dæmonis inſeſſione mobilitas & agitatio corripuit, vt non potuerit

b quæſt. 23. ad orthod.

c l. 2. de Cain & Abel c. 4.

tuerit non iactari, & consistere vno loco, irrequietus nequiuerit, Quam in rem egregiè S. Ambrosius [a] exponens de Satana, montem missum in cor maris. [Mi- [a] *in psal.* 45. *initio.* sit se hic mons, in cor Iudæ, & mentem eius graui tempestate turbauit, diuersarum exagitans fluctibus passionum. Sicut enim terrarum fertilitati fœcunda bonis operibus & deuotionis ac fidei fructibus anima comparatur, vt odor Iacob, sicut odor agri pleni: ita etiam procellosi maris inquietudine figuratur anima eius qui quietus esse non nouit, & amaris cogitationibus excitat graues fluctus. Denique nec osculo suo Dominus Iesus, Iudę proditoris amaritudinem temperauit. Suscepit osculum proditor, infudit venenum, mortem irrogauit: cuius aculeum quidem Christus obtudit, sed folus proditor non euasit.] Quod autem exitus ille festinus proditoris, de nocte contigerit, idem S. Ambrosius alibi, [b] refert ad ab- [b] *lib. 2. de sacram. cap. 6. & de Abel. cap. 4.* sessum Iudæ è conspectu Solis iustitiæ. [Non solùm (inquit) exiuit, sed continuò & nocte exiit. Nec mirum si noctis tenebras habebat, qui Christum deserebat.] Nec dissimiliter S. Gregorius, qui [c] ad fi- [c] *l. 2. moral. c. 2.*

Digitized by Google

conuenerit, nihil cogit asserere. Vel minorem illum numerum, sub maiore complexus est Chrysostomus. Conuenit ergo cohors, & Iudæorum ministri. Nec ipsorum Principum & Phariſeorum plerique, quamuis nocte intempeſta, præſentiam ſuam deſiderari paſſi ſunt, vt intelligitur ex Chriſti ad eos verbis quæ refert Lucas [a] ſcribens directa à Chriſto ad eos qui venerant ad ſe, Principes Sacerdotum & Magiſtratus templi, & Seniores. Tanti enim momenti hoc negotium arbitrabantur, vt eorum plerique ad animandos milites, & proditoris audaciam cõfirmandam, & ſecuram tranſactionem totius malefícij, præſentiam ſuam negare noluerint. Nã omnes quidem nõ affuiſſe, conſtat de ipſo Pontifice, cuiuſque ſoccro:ad quos Chriſtus poſt comprehenſionem ductus eſt. Ij tamen qui aberant, domeſticos ſuos ſubmiſerunt, vt ex Malcho intelligitur.

a 22.52.

Mirum verò eſſet tantam multitudinem, ad vnius hominis inermis & paucis item diſcipulis inermibus ſtipati, comprehenſionem conuenìſſe, niſi plebem timuiſſent, qui aduocandam tantam mul

Digitized by Google

multitudinem censuerunt. Quanquam Origenes [a] aliam præterea causam profert, sic scribens. [Quæret autem aliquis etiam causam , cur multa turba fuerit congregata cum gladiis & fustibus super eum. Erat autem secundùm Ioannem, multa hæc turba, quoniam propter multitudinem eorum qui iam crediderant in eum ex populo, tanti venerunt aduersus eum , timentes ne multa multitudo credentium de manibus eorum raperet eum. Ego autem existimo alteram causam congregatæ multitudinis contra eũ, quoniam qui putabant eum in Beelzebub eijcere solere dæmonia; arbitrabantur eum ex quibusdam maleficis disciplinis, & magicis, posse effugere de medio volentium eum tenere. Et forsitan quidam eorum audierant, quomodò aliquando cùm iam præcipitandus fuisset de supercilio montis, effugit manus iam tenentium se , non fuga simplici & humana , sed alia quadam extra naturam humanam. Propter hanc etenim causam etiam apud Marcum, Iudas dicebat turbæ quæ veniebat cum ipso cũ gladiis & fustibus: *quemcumque osculatus fuero, ipse*

[a] *tract. 35. in Matth.*

Digitized by Google

est tenete eum, & adducte diligenter: Malignè & cum significatione videtur dixisse; tamquam si dicat, nisi diligenter eum tenentes adduxeritis, cùm voluerit effugiet vos. Illi autem audientes sicut existimationem Iudæ, quasi non paterna diuinitate adiutum hoc agere vel alia multa, omnia faciebant vt diligenter eum tenerent, & custodirent. } Sed nisi Christus, humani generis vniuersi salutem curans, potentiam suam ipse frænasset, frustra conuenisset in vnum multitudo illa, aut etiam numerosior.}

Magno autem eorum malo, cessit Christus in se furentibus. Planè enim versa tunc est Iudæa, Luna in sanguinem. Quod à Prophera prænunciatum, cùm ægrè quoad literam euentu comprobaretur, mysticè sic aptat Rupertus, expendens illud Ioëlis, *Sol conuertetur in tenebras & Luna in sanguinem*. { Quid significabat obtenebrati Solis prodigium, nisi illam quæ tunc facta est, & ex tunc permanet cæcitatem Iudæorum? Nam quia solem Iustitiæ fibimet extinguebant, rectè in obtenebratione Solis huius prodigium fuæ cæcitatis aspiciebant. Porrò

al 4. de per. Spiri. sanct. c. 8.

Porrò Lunæ globus in illa obtenebratione, quomodocumque ſe habuerit, Luna illis in ſanguinem verſa eſt. Luna inquam, id eſt Paſcha ſuum, prodigioſo ſcelere totum Chriſti ſanguine cruentatum eſt. Faciebant enim Paſcha ſecundùm Lunæ curſum decimoquarto die ad veſperum, quando Luna pleniſſima eſt; comedebant agnum ſecundùm legis mandatum. Idcircò per Lunam rectè intelligimus Paſcha Iudæorum. Conſtat autem quia quando Paſcha illud celebrabant, qua veſpera ſuum agnum comederant, eadem Dominum noſtrum verum Dei Agnum comprehenderunt, & tota nocte deriſum, manè tradiderunt Pilato, multùm inſiſtentes vt ſuſpenderetur in ligno; *Crucifige, crucifige*, clamantes, *ſanguis eius ſuper nos & ſuper filios noſtros*. Igitur quia ſuũ Paſcha, ſuum plenilunium, ſanguine Chriſti infœlices homicidæ cruentauerunt, rectè dicimus, quia Luna eorum in ſanguinem verſa eſt. Extunc enim Paſcha illorum, Sabbatha, & neomenias eorum, & omnes feſtiuitates eorum, odiuit anima Dei, dicens: *manus enim veſtræ*

plenæ

plenæ ſanguine ſunt.] Sed rei geſtæ ſeriem proſequamur.

5. Interea dum adornatur turbarũ & cohortis profectio, in locum quem à Chriſto orationis gratia adeundum nouerat Iudas, Chriſtus Dominus conſcius omnium quæ ventura erant ſuper eum, peracta poſt Iudæ exitum, in ipſo recubitu, parte aliqua inſignis ſermonis quem Ioannes copiosè deſcripſit; & de dilectione, ac multis rebus ſpectantibus ad futurum Eccleſiæ & præſentem ipſorum ſtatum, commonefactis Apoſtolis; eoſdémque vt meditatur author ſermonum de cœna Domini apud Bernardum,[a] complexu & oſculo dignatus; hymno dicto exiit in montem Oliueti, de ſecutura ipſorum turbatione, & infirmanda conſtantia, ſuper viam miſcens colloquia. Reliquum verò ſermonis à Ioanne deſcripti, quod capite 14. 15. & 16. continetur, vnà cum oratione quæ cap. 17. refertur, habuit partim in via ad montem Oliueti, eámque tractus illius partem, in qua erat prædium nomine Gethſemani, ad illius montis radices ſitum, trans torrentem Cedron, vt Hiero-

[a] *ſerm. 20.*

nymus

nymus [a] obſeruauit: partim in ipſo præ- [a] *In loco ſolito.*
dio, vbi relictis in anteriori eius parte
cæteris, tribus dumtaxat (vt Marcus no-
tat,) ſecum aſſumptis, in vlteriorem præ-
dij partem ſeu hortum, oraturus ſeceſſit:
ac inter eundum, ingentem mœrorem
quo ex carnis infirmitate premi voluit,
cum tribus intimis diſcipulis communi-
cauit, & ab iis nonnihil abiunctus, ora-
tioni ſe dedit: móxque profunda iam no-
cte dormitabundos, & partim ex mœro-
re, vt Lucas teſtatur, partim etiam quòd
adeſſet ſomni tempus, vt Chryſoſtomus [b]
benè aduertit, ſomnum ægrè excutien-
tes, bis interciſa oratione reuiſens, vt of-
ficij & interponendæ ad Deum in eo
diſcrimine precationis commoneret;
tandem iuſſos ad tempus quieſcere &
ſomnum capere, ipſe interim orationi
intentus, appropinquante hora qua in
manus peccatorum indice diſcipulo pro-
ditore tradendus erat, expergefecit.

[b] *Hom. 84. in Matth.*

6. Nox erat adulta, & alia; nimirum
hora circiter aut ſexquihora ante me-
diam noctem. Id quod penſatis omnibus
quæ à Chriſto facta ſunt, non difficile
ſubducitur. Nam Chriſtus ſub noctem,
qua

Digitized by Google

qua hora comedendum erat Pascha, hoc est in crepusculo vesperino, quod est inter noctem & Solis occasum, discubuit, & peracta cœna legali, qua festinanter licet facta ex lege, ramen aliquod tempus exigebat, pedes discipulorum lauit; cœnámque vsualem adorsus est: super quam instituit Eucharistiam, & discipulos instituit Sacerdotes: stum contestatione interposita, & generatim pronunciato proditore, cœnam prorogauit aliquandiu, & panem intinctum porrigens, ludam abegit. Mandatis deinde in illo sermone *mirabiliter stupendo, maximéque diuturno*, vt Augustinus loquitur ad vnde cim refiduos datis, ac hymno dicto, quæ omnia ternas circiter horas tenuerunt, perrexit in montem Oliueti & villam Gethsemani. Ibi prolixius orauit teste Luca. Orationem enim tertiò repetiit, & nonnullum somni tempus discipulis indulsit. In quibus omnibus insumptum esse tempus quod signaui, vix dubitare licet. Imò S. Chrysostomus, ait, cum Christus Petri Thrasonismum contunderet, in via ad montem Oliuarum, non longè abfuisse mediam noctem: addens

a l. de crepuscu. Euang. c 10.

b hom 72. in Ioan.

Digitized by Google

dens quòd *secunda iam vigilia agebatur*, quæ secundum ternarum nocturnarum horarum complectebatur. Infra verò, [a] media nocte Christum trans torrentem Cedron in prædium prædictum iter iniuisse, affirmat. Quod de media nocte nõ adeò semota, est accipiendum. Cæteroqui enim cùm nondum Gallus cantasset, cùm Christus in domum Annæ perueniit, persipicuum est tempus aliquod, quale describi, superfuisse à tempore quo Christus comprehensus est, ad mediam vsque noctem.

[a] *Idem.* 24.

Sic igitur procedente nocte, post orationem tertiò iteratam, & excitatos ab indulta quiete discipulos, qua Christum decuit generositate, aduentantibus turbis, obuiam aliquanto spatio processit interritus. Ductabat agmina Iudas, in fronte turmæ militum ac ministrorum. Perspicuè enim S. Petrus [b] vocat Iudam, *ducem eorum qui comprehenderunt IESVM*. Et Lucas [c] disertè ait, *Ecce turba, & qui vocabatur Iudas, antecedebat eos*. Multis vndique laternis & facibus collucentibus vincebatur noctis caligo. Iudæ laternã, altitudine sesquipalmari, ex chrystallinis

[b] *Act.* 1.

[c] *Luc.* 22.

Digitized by Google

ſtallinis globulis circiter vicenis diſtinctam, proferũt Cimeliarchæ Regiæ Abbatiæ S. Dionyſij, non procul Lutetia. Figmenti tamen pluſquàm ſuſpicionem (vt cætera premam) faciunt orbiculi chryſtallini, quos abhorret à vero, hominis ea ſorte, laternam exornaſſe: Vbi primùm in proximo Chriſtus fuit, maturato greſſu Iudas plurimam ſalutem perfidè & in corde ac corde dicens, de more diſcipulorum Chriſti in nouo aduentu ex via, oſculum Magiſtro figit, vti condixerat, ne milites quorum pleriſque quippe externis hominibus Chriſtus de facie ignotus erat, iuuante errorem noctis caligine, in alium aliquem impetum facerent, & ei de quo pactus erat, elabendi poteſtas fieret. Sic nox noctis indicauit ſciẽtiam, iuxta Hieronymum.[a] Sic enim gloſſat illud. Nox nocti. *Nox* Iudas, *nocti* Iudæis, *indicat ſcientiam*, id eſt, quando dixit; *quem oſculatus fuero ipſe eſt, tenete eum.*]

a *in pſal.* 18.

7. Non pauci, Iudam veritum referunt militum errorem, ex ſimilitudine Iacobi minoris, quem ea ex cauſa fratrem Domini dictum aiunt, quòd facie

Chriſtum

Christũ referret. S. Hieronymus [a] & ante eum Origenes, [b] affirmant, eam tesseram à Iuda datam militibus, quod vereretur ne Christus transfiguratione aliqua illis imponeret qui comprehensuri ipsum erant. Locus Origenis est notatu dignus. [Venit traditio talis (inquit) de eo, quoniam non solùm duæ formæ in eo fuerunt ; (vna quidem secundùm quam eum omnes videbant, altera autem secundùm quam transfiguratus est coram discipulis suis in monte, quando & resplenduit facies eius tanquam Sol.) sed etiam vnicuique apparebat secundùm quod fuerat dignus ; & cùm fuisset ipse, quasi non ipse omnibus videbatur secundùm quod de manna est scriptum, quando Deus filiis Israël panem misit de cœlo omnem delectationem habentem, & ad omnem gustum conuenientem quando desiderio offerentis obsequens, ad quod quis voluerat, vertebatur. Et nõ mihi videtur incredibilis esse traditio hæc.] Confirmari potest, ex panno Duaceno, de quo Cantipratanus : [c] Et ex chrystallo Lusitana, de qua Castro, [d] vbi Christus eodem tempore, pro varia con-

[a] *in c. 26. Matth.*
[b] *tract. 36. in Matth.*
[c] *l. 2. c. 4. n 2.*
[d] *l 3. de vnic. c. 3.*

tuentium diſpoſitione, varius apparet. Quanquam ego quidem non video, quis eo metu poſito, teſſaræ aſſignatæ vſus foret. Æquè enim vereri potuiſſet Iudas, ſibi imponendum per Chriſti transfigurationem. Itaque quam propoſui ſigni dati cauſam, exiſtimo probabiliorem. Habet hîc locum egregiè Sedulij ad Iudam conclamatio,[a]

[a] *l. 5. carm. paſchali.*

Tu ne cruente, ferox, audax, inſane, rebellis,
Perfide, crudelis, fallax, venalis, inique,
Traditor immitis, ferè proditor, impie latro,
Prævius horribiles comitaris ſignifer enſes!
Sacrilegámque aciem gladiis ſudibúſque minacem
Commoueas, ori ora premis, mellíque venenum
Inſeris, & blanda Dominum, ſub imagine prodis?
Quid ſocium ſimulas, & amica, fraude ſalutas?
Numquam terribiles aut pax coniurat in enſes,
Aut truculenta pio lupus oſcula porrigit agno.

Figit

8. Figit ergo osculum Iudas, Magistrum perfidissime prodens. [Proh dolor (exclamat Chrysostomus) quantam animi prauitatem susceperit? Quibus oculis tunc magistrum aspexit? Quo porrò osculatus ore est? O sceleratissimam mentem! quid cogitauit? Quid ausa est? Quod signum proditionis dedit?] S. verò Ambrosius, detortam ad tantum scelus rem sanctissimam, & amoris significationi, transfundendisque errantibus animabus adhiberi solitam, nempe osculi impressionem expostulat. [Quid (inquit) loquar de osculo oris, quod pietatis & charitatis est pignus? Osculantur se & Columbæ: Sed quid ad humani osculi venustatem, quo amicitiæ insigne humanitatisque præfulget; in quo plenæ charitatis fidelis exprimitur effectus? Vnde & Dominus velut prodigij genus in proditore condemnans ait: *Iudæ, osculo filium hominis tradis?* Hoc est, charitatis insigne conuertis ad signum proditionis, & infidelitatis indicium? Pacis hoc pignore, vteris ad officium crudelitatis? Bestiali igitur oris obsequio, inferentem potiùs necem, quàm charitatis fœdera

a *hom 84. in Matth.*

b *Li 2 offic. c. 9.*

Digitized by Google

deferentem, diuinæ arguit vocis oraculo.]Nec diſſimiliter alibi[a] [Et Iudas accepit oſculum, ſed audiuit; *Iuda, oſculo Filium hominis tradis?* Hoc eſt, amoris pignore ſcelus imples,& pacis inſtrumento odia ſeris,& charitatis officio mortem irrogas.]

a *l.3. de Spiritu ſancto c. 18.*

9. Execrata tantoperè eſt oſculi huius atrocitatem priſca Eccleſia, vt cùm fideles præſtituto ſacrificij tempore, & aſibi quoque, ſalutare inuicem in oſculo ſancto conſueuiſſent; per illud tamen tempus,quo Domini paſſio recolebatur, (Paſcha appellat Tertullianus)[b] oſculo abſtinerent, execrati feralitatem oſculi Iudæ; quod notauit Berno Angrenſis.[c] Notauit item Hugo Victorinus.[d] Quod autem recentior quidam[e] nauus Eccleſiaſticæ antiquitatis ſcrutator, negat id peculiare tempori illi fuiſſe, & commune ſtatuit omnibus diebus integri ieiunij;quod eo ſicut ſacrificium ac communio, ita & oſculum ceſſaret; non conſentit cum vſu Chriſtianorum priſcorum, quem idem author initio capitis memorauerat;nempe oſcula imprimendi extra ſacrificium ac templum, domi

b *l. de oratione c.14.*

c *l. de reb. ad miſſam ſpectantib. c.7.*

d *l.3.de off c 18.*

e *Silbaſt l. 1. obſer vat.17.*

intra

tantum ex ipsis quinque ad
ch. ab Iacobo ex ædificiis ad
ch. 1. Ex ædificiis ad ch. 2. ab
Iacobo ad ch. 3. ab Iacobo ad
ch. 4. ab Iacobo ad ch. 5. ab
Iacobo ad ch. 6. ab Iacobo ad
ch. 7. ab Iacobo ad ch. 8. ab
Iacobo ad ch. 9. ab Iacobo ad
ch. 10. ab Iacobo ad ch. 11.
Quæ omnes simul conficiunt pe-
des 1000. Ex ch. 11. ad ch. 12.
pedes 100. Ex ch. 12. ad ch. 13.
pedes 100. Ex ch. 13. ad ch. 14.
pedes. Quæ omnes simul efficiunt
pedes 1200. Ex ch. 14. ad ch. 15.
pedes 100. Ex ch. 15. ad ch. 16.
pedes 100. Ex ch. 16. ad ch. 17.
pedes 100. Ex ch. 17. ad ch. 18.
pedes 100. Ex ch. 18. ad ch. 19.
pedes 100. Ex ch.

Christus perfectæ nobis humilitatis exẽplar in se tribuens, ait D. Hieronymus [a] qua erat vel in deterrimos facilitate, non est auersatus: sed blanda primùm compellatione ad quid veniſſet, perinde ac si proximè astantes turmas, & multitudinem facum ac laternarum per eam caliginem collucentium, non conspiceretur, effrontissimè atque impudentissimè immurmuranti, ac mussanti veriùs quàm respondenti; illud tantùm, leniſſimè reponit Christus. *Iuda, osculo Filium hominis tradis?* Simul facti atrocitatem, & modum teterrimum obiiciens; vt esset mifero tantæ nequitiæ quantam admittebat commemoratio, incentiuum capessendæ salutis, ac concipiendæ de tanta sceleris atrocitate pœnitentiæ, & quod Cyrillus Hierosolym. [b] pulchrè notat, confitendi delictum. [Fermè enim hoc ad ipsum dixit, admonens eum per ipsius appellationem. Iudas enim interpretatur confessio. Intellige, accepisti argentum, confitere citò.] Cæterorum verborum hanc ecphrasim habet Beda. [c] [*Filium hominis tradis*, quia caro nõ diuinitas comprehenditur. Illud tamen plus confutat ingra

[a] *epist. 75. initio.*

[b] *catech. 13.*

[c] *l 6. in Luc.*

ingratum , quòd eum tradiderit , qui cum esset Dei Filius , propter nos tamen Filius hominis esse voluit. Et quasi dicat, propter te suscepi ingrate quod tradis. Interrogatiuè sanè pronunciandum puto, quasi amantis affectu corripiat proditorem. *Iudæ, osculo Filium hominis tradis?* Hoc est, amoris pignore vulnus infligis, & charitatis officio sanguinem fundis, & pacis instrumento mortem irrogas , seruus Dominum , discipulus prodis Magistrum, electus authorem?]

10. His Christus prolatis, confestim relicto , aut vt Laurentius Iustinianus [a] meditatur, parumper secedente pròditore, qui gressum ante pone sequentes turmas nonnihil accelerauerat ad Christi conspectum , procedens tantisper Christus, turmis fit obuiam , & Imperterritus accurrit Qui enim cùm ad regnum quęreretur, aufugit; quæsitus ad crucem vltrò se obtulit, vt piè obseruat Petrus Damianus, [b] & S. Bernardus. [c] Imò tanquam potestatem habens , quem quærant interrogat. Non quod eis inuisibilem sese præstitisset , ideóque irrito facto signo per Iudam dato , ea interrogatione opus

a *de triũph. Christi agone c. 7.*

b *serm de S. Lencadio sub finem.*

c *serm. 4. de aduẽtu.*

Cap. 11. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 12. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 13. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 14. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 15. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 16. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 17. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 18. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 19. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 20. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 21. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 22. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 23. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 24. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 25. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 26. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 27. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 28. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 29. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 30. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 31. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 32. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 33. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 34. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 35. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 36. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 37. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 38. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 39. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 40. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 41. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 42. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 43. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 44. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 45. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 46. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 47. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 48. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 49. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 50. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 51. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 52. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 53. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 54. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 55. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 56. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 57. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 58. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 59. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 60. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 61. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 62. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 63. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 64. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 65. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 66. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 67. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 68. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 69. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 70. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 71. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 72. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 73. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 74. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 75. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 76. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 77. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 78. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 79. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 80. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 81. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 82. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 83. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 84. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 85. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 86. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 87. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 88. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 89. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 90. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 91. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 92. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 93. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 94. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 95. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 96. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 97. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 98. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 99. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

Cap. 100. Quæ ad Ecclesiæ ædificationem, & ad ejusdem ornamentum, atque decorem pertinent.

comprehenſus eſt Chriſtus. [Dixit Chri-
a *apolog.2.* ſtus (ait Cantacuſenus [a]) *Ego ſum.* Hoc dicto, omnes proſtrati ſunt in terram. Num igitur qui tot ac tanta feeerat miracula, qui vna voce proſtrauit quærentes ſe, non potuit nunc efficere ne illum comprehenderent? Haud dubiè. Igiiur ſua ſponte illis traditus eſt. *Tunc dixit illis Ieſus: ſi igitur me quæritis, ſinite hos abire.* Et dimiſſis diſcipulis ipſis, comprehenderunt Chriſtum. Vidéſne quomodo ante quidem vnico verbo proſtrati ceciderint: deinde verò eum diceret illis, ſinite hos abire ſi me quæritis, ſolus propria ſua voluntate conſentiente, his traditus ſit? Demonſtrauit itaque in ſe, & potentiam ſuam & voluntatem. Quapropter & Dauid dixit, *traditus ſum, & non declinaui.* Si enim Chriſtus cum euadere poſſet, traditus eſt volens ſeipſum tradidit.] Erat autem, vt præmiſimus, Chriſtus in horto.

Sic in horto comprehendi oportebat ſecundùm Adamum, vt vbi primus fuerat deceptus, ſecundus nouam fraudem ſubiens, deceptorem primum profligaret. Audi Anaſtaſium Sinaïtam. [b] [Ab eſu

b *l.7. in exaëm.*

Ada

Adami paſſus eſt mortem. Quamobrem Chriſtus quoque, cùm ſurrexiſſet ab eſu cœnæ, venit ad paſſionem & mortem. Per Euam paſſus eſt Adam ; ſimiliter etiam Chriſtus paſſus eſt propter Eccleſiam. Et vt paucis dicam, comedit Adam fugit, latuit, in horto; quæſitus, inuentus, condemnatus fuit: ſimiliter etiam Chriſtus comedit cœnam, voluntariè fugit in montem Oliuarum oraturus, latuit in horto torrentis Cedron, quæſitus eſt à Iudæis & iuuentus eſt à Iuda, ſignum dante, oſculum; eiectus eſt illinc, vinctus in horto ſicut Adam ex paradiſo, probróque & ignominia eſt affectus, lignum portans humeris, & factus execratio ac maledictum, condemnatus eſt propter eum qui fuerat condemnatus, dicentibus iis qui conuenerant, *dignus eſt morte.* Et egreſſus extra Hieruſalem, mortuus eſt propter protoplaſtum, qui mortem ſubierar. Ex horto egreſſus, eſt proditus. Et in hortum eſt ingreſſus, & in ligno crucifixus, propter hominem qui proditus fuerat in horto & ingreſſus erat in hortum mũdi, vt veſceretur omnibus tanquam oleribus fœni. Fuit enim inſtar

beſtiæ

Ratio Sinuum Incidentiæ & Refractionis. Vocatur Ratio Sinus Anguli Incidentiæ ad Sinum Anguli Refractionis, Ratio Refractionis. Ratio Refractionis in Vitro, Aqua, Oleo, Gemmis, Humoribus Oculi, Aere, Vapore, Flamma, Nube, Nive, Glacie, Cornu, Vitro Ocularium, Speculo, & aliis Corporibus, quæ ad Opticam pertinent, Experimento quæsita fuit. Ut Radius Incidentiæ

Fig. 1. Fig. 2. Fig. 3. Fig. 4. Fig. 5. Fig. 6. Fig. 7. Fig. 8. Fig. 9. Fig. 10. Fig. 11. Fig. 12. Fig. 13. Fig. 14. Fig. 15. Fig. 16. Fig. 17. Fig. 18. Fig. 19. Fig. 20. Fig.

circa Christũ. In Iuda, immanis quædam & insana iniquitatis atrocitas, ex duplici capite pensanda est: nẽpe & ex eo quòd non contentus Magistrum optimum hostibus dedere, factus est dux eorum qui comprehenderunt IESVM: ac etiam ex eo quòd modus prodendi fuit insigniter nefarius ac detestandus. Ducatus ille longè alius est ab eo quem Christus Iudæ contulerat. *Ducem* enim *suum*, vocat per Psaltem, quia vt cum Hilario suprà diximus, & Christo aduenturo præuius, & verbi prædicatione ac Apostolatus munere dux hominibus fiebat in via pacis. Quàm diuersum est, Latronum ducem ad grassationem omnium nequissimam, ad agni innocentissimi per truculentos lupos laceration em fieri? Isidorus Pelusiota [a] hinc petit iracundiæ excantationem. [Quid (inquit) de impio illo ac nefario Iuda dixeris, qui in sacrosanctum illum chorum, & in Regis collegium aggregatus fuerat, atque aduersus dæmones, & morbos, & mortem, potestatem acceperat, & ex obscuro atque ignobili tam clarus & illustris extiterat? An non eum, qui tot bonorum ipsi causam

a *l.* 3. *epist.* 44.

ſam præbuerat, prodidit? Effera enim illa bellua (ſic enim eos appellare fas eſt, qui ne beneficiis quidem meliores reddūtur,) Saluatoris lenitate ac patientia ſaturata,aduerſus eum petulanter impetum fecit.] Hoc ille Chriſti manſuetudinis exemplo hortatur Serapionem , vt aduerſus Euſebij cuiuſdam , perſonati Epiſcopi inſultus patientiam retineat, & his (vt ait) incantationibus , iracundiæ ignem leniat.

Res eſt horroris pleniſſima.[Quis ſenſus hoc ſine horrore conſideret? (exclamat Chryſoſtomus)[a] quæ aures hæc verba recipiant ? quæ non præcordia dictis talibus contremiſcant ? Ipſa per ſe proditio , horrendum Iudæ facinus fuit. [Immemor námque beneficiorum, beneuolentiæ ingratus , ignarus ſceleris , inſenſibilis de ſe , de ſuppliciis infidelis, inhumanus in Magiſtrum , impius erga ſe, auárus de pecunia , tam horrendum proditionis facinus committere non erubuit.]Dedi colores quibus ipſam per ſe proditionem depinxit Laurentius Iuſtinianus [b] qui ad eam ita cohorret vt ſubdat. [Cuius non horreſcant nunc viſ-

a *homil.* 1. *de Iuda.*

b *de triūph. Chriſti agone. c.* 7.

cera

Dies in eine offene Grube, und bedeckt sie mit Erde. Hierauf kommen die Schafe, und gehen über die Grube weg, und fallen hinein. Der Wolf aber, der ihnen nachfolgt, fällt auch hinein, und wird von dem Hirten getödtet. Ein Anderer gräbt eine Grube, und bedeckt sie mit Erde. Hierauf kommen die Schafe, und gehen über die Grube weg, und fallen hinein. Der Wolf aber, der ihnen nachfolgt, fällt auch hinein, und wird von dem Hirten getödtet. Ein Anderer gräbt eine Grube, und bedeckt sie mit Erde. Hierauf kommen die Schafe, und gehen über die Grube weg, und fallen hinein. Der Wolf aber, der ihnen nachfolgt, fällt auch hinein, und wird von dem Hirten getödtet.

Cap. XI. Von einer Heerde Schafe, die in eine Grube fallen.

Ein Hirte hatte eine Heerde Schafe, und sah, daß ein Wolf ihnen nachfolgte. Da grub er eine Grube, und bedeckte sie mit Erde. Hierauf kommen die Schafe, und gehen über die Grube weg, und fallen hinein. Der Wolf aber, der ihnen nachfolgt, fällt auch hinein, und wird von dem Hirten getödtet. Ein Anderer gräbt eine Grube, und bedeckt sie mit Erde. Hierauf kommen die Schafe, und gehen über die Grube weg, und fallen hinein. Der Wolf aber, der ihnen nachfolgt, fällt auch hinein, und wird von dem Hirten getödtet. Ein Anderer gräbt eine Grube, und bedeckt sie mit Erde. Hierauf kommen die Schafe, und gehen über die Grube weg, und fallen hinein. Der Wolf aber, der ihnen nachfolgt, fällt auch hinein, und wird von dem Hirten getödtet.

Cap. XI. Von einer Heerde Schafe, die in eine Grube fallen.

Ein Hirte hatte eine Heerde Schafe, und sah, daß ein Wolf ihnen nachfolgte. Da grub er eine Grube, und bedeckte sie mit Erde. Hierauf kommen die Schafe, und gehen über die Grube weg, und fallen hinein. Der Wolf aber, der ihnen nachfolgt, fällt auch hinein, und wird von dem Hirten getödtet. Ein Anderer gräbt eine Grube, und bedeckt sie mit Erde. Hierauf kommen die Schafe, und gehen über die Grube weg, und fallen hinein. Der Wolf aber, der ihnen nachfolgt, fällt auch hinein, und wird von dem Hirten getödtet. Ein Anderer gräbt eine Grube, und bedeckt sie mit Erde. Hierauf kommen die Schafe, und gehen über die Grube weg, und fallen hinein. Der Wolf aber, der ihnen nachfolgt, fällt auch hinein, und wird von dem Hirten getödtet.

piam mirabitur, & perpetuo lachrymarum fonte dignum putabit. Nam qui modò in eadem mensa cum Christo cœnabat; qui sanctum eius panem cum aliis comedebat; qui ad pietatem exhortantem Christum audiebat; qui denique illud percepit, *vnus vestrûm me tradet:* ipsa mensa exiliens, cursu ad mercedem abiit Iudæorum, non pietatis verborum recordatus, totius spei futuræ oblitus, nullam datæ à Christo Apostolis dignitatis curam gerens: ac (vt vno verbo dicam) omnibus bonis tam paruum & vile præponens argentum, rete ac laqueus diabolicus Christo, & Iudæorum impietatis eximius Princeps, factus est.] Hoc est primum quod circa Iudã, in Christi cõprehensione, regustandũ proponebam.

Iam modus prodendi, & tanti sceleris ad exitum perducendi, horrendam ipse quoque malitiæ atrocitatem exhibet. Salutatione enim data verbis mellitis, & Magistri appellatione præmissa, appresso osculo proditionis tessera, proditus est Dominus. Quod suis momẽtis æstimans Laurẽt. Iustinianus[a] exclamat [Quid peruersiùs, quid scelestiùs agi potuit, quàm autho-

[a] *de triũph. Christi agone c. 7.*

authorem pacis ſub pacis oſculo venundare ? Inimicus pacis, pacem ſimulando tradebat. Acceſſit vtique ad IESVM & ſimulatione doloſa inquit, Aue Rabbi.] Non diſſimiliter Chryſoſtomus. [a] Quid auditis fratres ? Quis ſenſus hoc ſine ſui horrore conſideret ? & quæ aures hæc verba recipiant? quæ nõ præcordia dictis talibus contremiſcant? dedit eis ſignũ, dicẽs: *quẽ oſculatus fuero, ipſe eſt tenete eum.* O ſignum ſacrilegum ! ô conuentus nefarius! ô placitum puniendum, vbi ab oſculo incipitur bellum & per pacis indicium, pacis rumpitur Sacramentum : & per quod conſueuerunt gentes bella finire ; per hoc prophanus Iudas, bellum voluit inchoare. *Dedit eis:* inquit, *ſignum dicens: quem oſculatus fuero, ipſe eſt tenete eum.* Hoc ſignum Iuda tu dediſti, hoc pactum in tuo maugonicio poſuiſti, vt cum quo faceres pacem ipſe raperetur ad crudeliſſimam paſſionem.]

[a] *hom. 1. de Iuda.*

14. Liquet veram omnino eſſe Philonis Iudæi affirmationem, [a] cùm tractans illud, *Filius Maſec vernaculæ meæ*, ita philoſophatur [Maſec interpretatur *ex oſculo*. Differt autem ab amore oſcu-

[a] *l. quis rerum diuinarum hæres.*

lum. Nam ille eſt animarum coniunctarum per mutuam beneuolentiam: Hoc autem nudam ſalutationem habet, ſuperficie tenus, in occurſu fortuito. Sicut enim in ἀναχώρησιν non eſt κόπτειν, in καταπίνειν πίνειν, in μαίπωμι ἵππος: ſic nec in καταφιλεῖν φιλεῖν, id eſt, amor in oſculo, nam multi, etiam inimicis, coacti aliqua neceſſitate hanc officij ſpeciem exhibent. Addendum etiam fuit, non deeſſe qui fraudulenter oſcula figant vt Ioab & Iudas, quod acerbitatem & atrocitatem iniuriæ auget quàm plurimùm, multóque euidentiùs prodit, oſculum non eſſe plerunque, niſi officij laruam, & vanam ſpeciem ratione ſimulationis interuenientis, acriùs pungentem.

Ipſe Chriſtus venenatum oſculum admittens, ſatis ſignificauit, nihil ſibi tertius eo in facto accidiſſe, quàm quod per impiam ſimulationem interpoſito oſculo proderetur, quod illa verba planè ferunt; *Iuda! oſculo Filium hominis tradis?* In quæ verba inſignis eſt hæc S. Ambroſij gloſſa.[a] [Illud plus confutat ingratum, quòd eum tradiderit, qui cùm eſſet Dei Filius, propter nos tamen Filius hominis eſſe

[a] *l. 10. in Lucam.*

ad eccliam. Quia ergo ipse ad ecclesiam
non venit, ecclesia ad ipsum venire debet.
Ecclesia autem ad ipsum venire non potest
nisi per nuncios. Nuncii ergo ecclesie sunt
nobiles. Nobiles ergo ecclesie ad ipsum
mittendi sunt. Nobiles autem ad ipsum
mittendi non sunt nisi per nobiles. Nobiles
ergo ecclesie ad ipsum mittendi sunt per
nobiles. Nobiles autem ecclesie sunt apo-
stoli. Apostoli ergo per nobiles ad ipsum
mittendi sunt. Nobiles autem apostoli
sunt Petrus et Paulus. Petrus et Paulus
ergo per nobiles ad ipsum mittendi sunt.
Nobiles autem Petrus et Paulus sunt
per nobilitatem fidei. Per nobilitatem
fidei ergo apostoli ad ipsum mittendi
sunt. Nobilitas autem fidei est ipse
Christus. Christus ergo apostoli ad ipsum
mittendi sunt. Christus autem apostoli
ad ipsum mittendi non sunt nisi per
Christum. Christus ergo apostoli ad ipsum
mittendi sunt per Christum. Christus
autem apostoli sunt Petrus et Paulus.
Petrus et Paulus ergo per Christum ad
ipsum mittendi sunt. Christus autem
Petrus et Paulus sunt per Christum.
Per Christum ergo Petrus et Paulus ad
ipsum mittendi sunt. Christus autem
Petrus et Paulus sunt per Christum.
Per Christum ergo Petrus et Paulus ad
ipsum mittendi sunt. Christus autem
Petrus et Paulus sunt per Christum.
Per Christum ergo Petrus et Paulus ad
ipsum mittendi sunt. Christus autem

lium hominis, homo, qui propter hominum ſalutem deſcendit de cœlo. Sic enim ſcriptum eſt: *Filius hominis qui eſt in cœlo, ipſe eſt qui deſcendit de cœlo.* Filium hominis tradis, qui te ex peccatore Apoſtolum fecit? Filium hominis tradis, qui venit vt in ſanguine ſuo omnium peccata dilueret? Ego oſculum non nego: Ipſe videris qui violaueris oſculi ſanctitatem. An nõ legiſti, *quòd vtiliora ſunt vulnera amici, quàm volũtaria oſcula inimici?* Nec immeritò grauiore telo tantæ dignationis percuſſus eſt Iudas, quàm ſi eum fulmine perculiſſet.] Telũ fuit Iudæ hæc Chriſti increpatio, ſed telum molle & amicum, eidem ſalubriter transfigendo accommodatiſſimum. At Iudæ oſculum, ſagitta fuit lethifera, & telum toxico illitum. Sæuius omnibus telis oſculum vocat S. Leo.[a] Nec diſſimiliter Ruffinus in ſymboli expoſitione, [b] hæc mellita verba, hoc Iudę oſculum, ait fuiſſe iacula quæ Chriſti cor cõfixerint, iuxta illam Pſaltis prænunciationem, *mollita ſunt ſermones eius ſuper oleum, & ipſi ſunt iacula.* Quæ verba de infixo proditionis iaculo, per molle oſculi blandimentum, interpretatur.

a *ſerm. 1. de paſſ.*
b *circa 4. articulum*

Hæc

15. Hæc fuit propriè leuatio calcanei de qua Chriſtus expoſtulat Pſalm. 40. vbi ita Ambroſius [Leuauit ergo & Iudas ſuper Chriſtum calcaneum ſuum, cùm proderet eum, ſed non leuauit impune. Adhuc Adam calcaneum leuat, quod à ſerpente eſt vulneratum. Et vtique ei pedes lauerat Chriſtus. Audierat dicentem, *qui lotus eſt, non indiget niſi vt pedes lauet, ſed eſt mundus totus.* Sed quod lauit gratia, inquinauerat perfidia. Iudas ergo calcaneum leuauit ad vulnus. Verè non tenuit caput, qui calcaneum ſuper Chriſtum leuauit. Adam ſuper ſe leuauit; hic ſuper Chriſtum: & ideò eum ſerpens grauiùs quàm cæteros vulnerauit. Leuauit calcaneum ſuum, qui fraudulentum oſculum porrigebat, quo ſupplantaret auctorem. Ideóque ſcriptum eſt in Propheta: *Ampliauit ſuper me ſupplantationem.* Eſau quoque ait de fratre ſuo: *bis me iam ſupplantauit.* Qui ſupplantat dolum facit quo aduerſarium elidit aut vulnerat. Ideò & Iudas ſupplantaſſe dicitur, quia oſculo ſuo vulnus infixit quo inuadendi Saluatoris ſignum perſecutoribus demon-

Digitized by Google

ſtrauit. Supplantauit ergo quaſi ſerpens, quia ſerpens ore venenum infundit, & vulnerat dente calcaneum. Et hic enim non diuinitatem Chriſti, ſed corporis extremum calcaneum vulnerauit. Leuauit etiam Iudas calcaneum, quaſi luctator inſolens & ſuperbus quo caput percuteret Saluatoris. Sed caput Chriſti ferire non potuit, quia caput Chriſti Deus. Suum ſanè caput informis laquei nodo ligauit, vt remedium ſibi ſalutis auferret.] Idem alibi optimè.[a] Iniquitas calcanei noſtri, præuaricatio eſt Adæ, per quem prolapſus eſt in contemptum & diſſimulationem cœleſtium mandatorum. Eſt etiam iniquitas calcanei, Iudæ hæſitanda proditio. Calcanei ideò, quia ſcriptum eſt: *qui manducat mecum panem, leuabit ſuper me calcaneum ſuum.* Benè & ibi *ſuum*, & hîc *meum* dixit. *Suum*, quia Chriſtus ſine iniquitatè: Hæc autem ſolius iniquitas proditoris. *Meum* autem calcaneum, quaſi vltimum ſui corporis Iudam Chriſtus appellat, cuius nos ſumus corpus & membra: Apoſtoli præſtantiora & actuoſa membra ſunt Chriſti, Iudas calcaneum, quaſi extrema pars

a *in pſal.* 48.

cor

corporis, ſerpenti obnoxia, & patens vulneri. Primum ergo calcaneum Adam, ſecundum calcaneum Iudas. Ille lapſus totius hæreditatis, hic ſolius proditoris, qui hæreditatẽ implicare nõ potuit, quia iã non carnales ſumus, ſed Redemptoris hæreditas, Scriptura dicente: *Eſt hæreditas credentibus in Domino.* Eſt & illa iniquitas calcanei ſui, quæ circumdedit Chriſtum. *Circumdantes*, inquit, *circumdederunt me, & in nomine Domini, vltus ſum in eos.* Calcaneum eius Synagoga eſt, decor & gloria vultus eius Eccleſia: ſicut ſcriptum eſt: *Dominus regnauit, decorem induit.* Illi ergo ſunt calcaneum de quibus dicit: *Qui confidunt in virtute ſua: quique in abundantia diuitiarum ſuarum gloriantur.* Diuites enim eguerunt, & eſurierunt, quod de Iudæis dictum eſt. Sed & omnes qui luxuriosè viuunt, & non tenent caput, calcaneum Chriſti ſunt. Sed hæc generalia, quæ latè patent. Cæterùm ſpecialiter de Iuda locutus eſt proditore, qui ſibi validus & diues, Apoſtolatus gloria videbatur.]

Ad hanc calcanei leuationem in amicum, accedit maximè, Sãſonis per blan-

diloquium, & ficta amoris ſigna, proditio, quæ eò ſemper viſa eſt atrocior, quò minus expectanda erat à tali perſona, & tali modo.

16. Sic autem expreſſam à Iuda, Dalilæ in Samſonem perfidiam & malignitatem, notauit optimè Proſper [a] [*Dixerunt Allophyli ad Dalilam: ſeduc virum tuum, & indicet tibi in quo ſit virtus eius, & dabimus tibi ſinguli mille centum argenteos.* Ecce eſt illa triplex venditio. Venditur Chriſtus in Ioſeph ante legem, venditur in Sãſon ſub lege, venditur à Iuda Iudæis ſub gratia.] Et infrà [*mittit mulier ad viros dicens: affert e argentum, iam enim mihi omnia veraciter indicauit.* Fit certa traditio, quam ſupplevit Iudas percepto argento. Impletúrque in Samſon per figuram, quod in noſtro Chriſto Domino actum eſt, etiam manifeſtè. Nam quod eum accipiens mulier dormire fecit in ſinu ſuo, hoc eſt quod noſter fortis Dominus dicit: *non expedit mori Prophetam extra Hieruſalem.* Quod eum inebriauit poculo mortifero. Hoc eſt, quod & noſter dixit: *dederunt in eſcam meam fel, & in ſiti mea*

a *p.2.de promiſſion. c.22.*

pota

potauerunt me aceto. Quòd verò nouacula adhibita rasit caput eius, hoc est quòd eum in loco Caluarię crucifixit. Raso capite Samson, discessit & virtus: & noster pendens in ligno, clamauit: *Deus, Deus meus, respice in me, quare me dereliquisti?* Et iterum: *Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui me oderunt gratis.* Effoderunt inimici Samson, duos oculos eius. Duæ partes, velut lumina, discipulorum effusæ sunt ad tempus: Alij fugiendo, pro quibus clamat noster fortis: *Oculi mei defecerunt à sperando in Deum meum.* Et iterum: *Illumina oculos meos, ne vnquã obdormiam in mortem.* Quod factum in discipulis nouimus, quando illo resurgente, aperti sunt oculi eorum, eúmque cognouerunt in fractione panis. Accipientes inimici Samson, ligauerunt eum ferro. Hoc claui indicant Crucifixi.]

17. Tacui pertinaciam maledicti furoris, quod in hoc puncto, Iudæ cum cohorte vniuersa, & ministris fuerit communis: quandoquidem vniuersi potentiæ Christi luculenta specimina de quibus mox, in procinctu latrocinationis conspicati, perstiterunt tamen obdurati.

[Per

[Perditi homines (ait Laurentius Iustinianus [a]) proſtrationis ſuæ viſo miraculo, prorſus credere, confiteri, atque adorare debuerant: ſed manſuetiſſimi paſtoris vocem, quoniam de ipſius ouibus non erant, nequaquam audierunt. Rapaces erant lupi, & immaculati agni ſanguinem ſitiebant. [Sitiebant (inquam) & tamen niſi permiſſi, bibere non valebant. Expectabant ab eo licentiam vt raperent, crucifigerent, occiderent, biberent. Hæc omnia quoniam pati venerat, audierunt. *Dixi vobis, quia ego ſum.*]

[a] *de triũph. Chriſti agone c. 7.*

Vnum præterea in Iuda, multóque magis in cohorte, obſeruat S. Ambroſius; [b] Nempe Iudam Chriſto comprehenſo inſultaſſe, & ſiue adeptæ pecuniæ concupitæ, ſiue prætenſę à Magiſtro exacerbationis vltione, elatum; iactaſſe in Chriſtum ſannas Tractans Ambroſius illud Pſaltis, *ampliauit ſupplantationem.* Sic ergo ſcribit. [Quid eſt *ampliauit*? Grę. cus ἐμεγάλυνεν dixit, hoc eſt magnificauit. Vtrumque nobis expoſuit Dominus, quod mouere nos poſſet. Dicẽs in Euangelio: *Qui manducat mecum panem, leuauit ſuper me calcaneum.* Vnde aſſumptus hic

[b] *in pſal. 40.*

Digitized by Google

hic ſermo ſit, conſideremus, &c. Et ego vidi aliquem puer athletam, cum eliſiſſet aduerſarium, frontem ei percuſſiſſe calcaneo, quod ſignum fuit, quod inſultauerit victo. Hoc eſt quod ait, *magnificauit ſuper me ſupplantationem.* Quo verbo inſultantis iactantiam declarauit.]

18. In Chriſto vt ad alterum è duobus propoſitis prograediar, attendenda in hoc facto eſt inſignis cùm benignitas & humilitas, tum potentia atque maieſtas: quæ duo vix vſpiam illuſtriùs micant, quamuis non me latet vniuerſam Chriſti vitam, his duobus veluti intertextam. [Reſpicis cunas Chriſti (ait Hieronymus [a]) vide pariter & cœlum. Vagientem in præſepe intueris infantem; Sed Angelos ſimul auſculta laudantes. Herodes perſequitur, ſed adorant Magi. Ignorant Phariſæi, ſed ſtella demonſtrat. Baptizatur à ſeruo, ſed vox deſuper Dei intonantis auditur. Aquis mergitur: ſed Columba deſcendit, imò Spiritus in Columba.] Hæc Hieronymus quæ accepit à Magiſtro ſuo Nazianzeno, [b] cõiugium illud humilitatis & maieſtatis in Chriſti operibus propè omnibus, luculenter exhiben

[a] *ad Epheſ. 3.*

[b] *orat. 3. de Theol.*

hibente. Id quod etiam ſpeciali ſtudio à S.Ioanne inter conſcribendum Euangelium fuiſſe obſeruatum, egregiè ad hunc modum notauit Petrus Damiani [a] tractans illud ſponſæ Cantic. 5. *Venter tuus eburneus, diſtinctus ſapphyris.* [In mẽbris namque humani corporis vix aliquid ventre fragilius, ſiue tenerius inuenitur, ideóque per ventrem rectè fragilitas in Chriſto aſſumptę humanitatis accipitur. Ebur autem os eſt elephantis, quod videlicet animal fertur eſſe caſtiſſimum, frigidiſſimæque naturæ. Venter ergo ſponſi eburneus eſt, quia ſuſcepta Redemptoris humanitas, ab omni peccatorum contagio caſta prorſus, & inuiolata permanſit. Siquidem *peccatum non fecit, nec dolus inuentus eſt in ore eius.* Sapphirus autem lapis eſt, ſereni cœli colorem habens: vnde & in viſione Domini dicitur: erat ſub pedibus *eius quaſi opus lapidis ſapphirini, & quaſi cœlum, cum ſerenum eſt.* Per ſapphiros ergo opera diuinitatis intelliguntur, quæ in carne Dominus oſtendebat. Venter ergo ſponſi diſtinctus erat ſapphiris, quia Chriſti humanitas diuinis virtutibus refulgebat.

[a] *ſerm. 1 de S. Ioan. Euang.*

Nec

Sibi ſecundum ſuum ſitum ſimilem, & ſibi ſimiliter poſitum. Quæ quidem ſimilitudo ſatis manifeſta eſt ex ipſa Conſtructione. Nam ſi ducantur rectæ lineæ ex centro ad ſingulos angulos baſium, ſecabunt illæ rectæ lineæ ſimiles ſectiones ſimiliter poſitas, propter ſimilitudinem triangulorum, quæ ſunt in baſibus priſmatum. Quare ſimile eſt priſma, cujus baſis eſt ſectio ABCDE, priſmati, cujus baſis eſt ſectio abcde, & ſimiliter poſitum priſmati, cujus baſis eſt ſectio FGHIK, priſmati, cujus baſis eſt ſectio fghik. Quod erat demonſtrandum.

Hinc ſequitur quod ſi cuneus ABCDEF ſecetur per planum GHIK parallelum baſi ABCD, ſectio GHIK erit ſimilis & ſimiliter poſita ſectioni ABCD. Nam ſi ducantur rectæ lineæ ex centro ad ſingulos angulos baſium, ſecabunt illæ rectæ lineæ ſimiles ſectiones ſimiliter poſitas, propter ſimilitudinem triangulorum, quæ ſunt in baſibus priſmatum. Quare ſimile eſt priſma, cujus baſis eſt ſectio ABCDE, priſmati, cujus baſis eſt ſectio abcde, & ſimiliter poſitum priſmati, cujus baſis eſt ſectio FGHIK, priſmati, cujus baſis eſt ſectio fghik. Quod erat demonſtrandum.

ſit, qui in hunc mundum tanquam cer-
uus aduenit, & cum his ſe mira ſimplici-
tate iungebat, à quibus ei parabantur in-
ſidiæ. Fertur enim huiuſmodi ceruorum
eſſe ſimplicitas, vt cùm ſe exagitari vide-
rint, hi ſeſe equitibus annectant, qui mi-
niſterio fraudis appoſiti, fugæ ſpecie, ac
ſimulatione ſocietatis inductos, ad retia
vſque deducant. Ita ergo Dominus tan-
quam ignarus periculi atque improui-
dus, Iudæis dolum ſibi aſtruentibus ad-
miſcebatur, & ſocietatem Iudæ proditoris ſibi aſciuit, cuius ſimulatione funeſta, vſque ad Crucis laqueos, & paſſionis re-
tia peruenit. Vnde conuerſus ad eum, dixit: *Iuda, oſculo Filium hominis tradis?* Et hoc quidem modo venit ad ſynagogę retia, volénſque ſe induit, ſed non implicitus eſt, nec inſtrictus, qui omnes reſoluit.]

a in ſpeculo Euang. ſerm.

Piiſſimè quoque S. Anſelmus [a] tantam Domini in ſumma humilitate & deſpectione benignitatem, extollit illis ad Chriſtum verbis. [Accedentem ad oſculum ſanctiſſimi oris tui trucem beſtiam, auerſatus non es, ſed os in quo dolus iuuentus non eſt, ori quod abundauit malitia

litia,dulciter applicuiſti.Innocens Agne Dei,quid tibi, & lupo illi? Quæ conuentio tui ad Belial? Sed & hoc benignitatis tuæ Domine fuit, vt omnia illa exhiberes, quæ praui cordis pertinaciam emollire poſſent. Nam & veteris amicitiæ non immemor, illum commonuiſti, dicens:*amice,ad quid veniſti?* atque horrore ſceleris ſui cor impij ferire voluiſti, cùm dixiſti: *Iuda, oſculo Filium hominis tradis?* Et ecce Philiſtæi ſuper te Samſon.Non illos à te abſterruit,quòd in hora apprehenſionis tuæ,omnipotenti brachio tuo, terræ eos alliſiſti, non quidem defenſionis cauſa; ſed vt cognoſceret humana præſumptio nihil ſe poſſe aduerſus te, niſi quantum permitteretur à te. Et quis audiat ſine gemitu, qualiter homicidas manus in illa hora in te iniecerunt, ac innocentes manus tuas, Ieſu bone, vinculis aſtringentes, te agnum manſuetiſſimum,nihil loquentem,adinſtar Latronis,contumeliosè traxerunt ad victimam? Et nec tunc miſericordiam effundere ſuper inimicos tuos, & diſtillare fauum dulcedinis tuæ Chriſte ceſſaſti; ac defenſoris tui zelum, à læſione

trahentium te, compescuisti. Maledictus furor eorum quia pertinax, quem nec maiestas miraculi, nec pietas beneficij potuit confringere.] His verbis S. Anselmus attigit intermicantium in tanta depressionis caligine radiorum maiestatis splendorem, tum ex Malchi curatione, in quo patientiam Domini vulneratam scitè dixit Tertullianus, [a] ideóque confestim, eum licèt aduersantem, nec benignitate leniendum sanauit. Tum etiam ex allisione vniuersæ cohortis & tot Iudaïcorum ministrorum, ídque non armis adhibitis, non legionibus Angelorum aduocatis, etiam vno discipulorum qui affectu magis quàm iudicio ductus gladium exeruerat, promptè compresso, & patientiæ admonito. Non igitur eductis armis, sed duobus dumtaxat verbis adhibitis, quibus se esse contestabatur, repulit hostes. S. item Ambrosius [b] aliunde Christi in hoc facto potentiam & virtutem demonstrat, nempe ex illis ad Iudam verbis, *Iuda, osculo Filium hominis tradis?* Quæ sic glossat. Magna diuinæ significatio potestatis, magna disciplina virtutis. Et consilium proditionis aperitur,

[a] *lib. de patientia.*

[b] *l. 10. in Lucam.*

tur, & adhuc patientia non negatur. Oſtendiſti Domine quem proderet dum occulta manifeſtas. Oſtendiſti etiam quem traderet, dum dicis, Filium hominis, quia caro non diuinitas comprehenditur.]

20. Non vacat autem myſterio, quod his præcisè verbis, *Ego ſum*, ad cohortis & miniſtrorum verba reſpondit Dominus. Audi Laurentium Iuſtinianum [a]de hoc Chriſti reſponso agentem. [Non fugit non latitat, non ſe excuſat, non ſe defendit, ſed inquit, *Ego ſum*, Quæ eſt iſta confeſſio? quæ tam compendioſa reſponſio? Quid eſt dicere, *Ego ſum?* Dixiſſet ſaltem, ego ſum, quem quæritis, ego ſum quem tenere deſideratis; vel (quod his excellẽtius eſt) ego ſum Deus, ego ſum, qui creaui cœlum, formaui terram, plaſmaui hominem, atque vniuerſa guberno. Magnum hoc eſſet, veriſſimum, honorabiléque. Expreſſiùs tamen, profundiùs, ac venerabiliùs explicauit ſuæ celſitudinem maieſtatis, ſuæque diuinitatis potẽtiam, ſimpliciter inquiens, *ego ſum*. Quæ namque ſunt, in eo quòd mutabilia ſunt, in eo quod à ſeipſis non

[a] *de paſſ. Chriſti agone c. 7.*

Digitized by Google

ſunt, in eo quòd finita ſunt, eorum nullum dicere poteſt, *ego ſum.* Quomodo dicent; ego ſum, quum ab alio pendeant, & terminatam qualitatem, virtutem, gratiam, & circumſcriptum habeant eſſe? Quicquid ab aliquo eſt, à ſemetipſo non eſt: Quod autem à ſemetipſo non eſt, ſed alieno vt ſit, auxilio indiget, nequit veraciter dicere, ego ſum. Ille itaque ſolus eſt, qui ſempiternum habet eſſe, immutabile, atque beatum. Qui à nullo eſt, nullius indiget, nuſquam deeſt, qui ſine contradictione potens eſt, ſine errore ſapiens, ſine paſſionis motu iuſtus, ſine perſonarum acceptione beneuolus, ſine infirmitate patiens, ſine æquiparatione ſummus, ſine defectu bonus, ſine ſui derogatione miſericors. Qui in eo quod eſſentialiter eſt, à nullo eſt, ſed omnibus quæ ſunt, præſtat vt ſint. Quæ nãque sũt bona, ipſius bonitate facta ſunt. Quæ habent virtutẽ, ab ipſo gratis acceperũt, & quæcunque ſunt, vtique ab illo facta ſunt qui ait, *ego ſum:* Ipſe Dominus Ieſus, verbum Patris, Deus & homo, hominum Mediator, & vniuerſorum conditor.]

Eadem notauit Rupertus [a] quæ illuſtrari poſſunt ex doctrina S. Thomæ [b] de-

a in hunc Ioan. loc.
b in 1 d. 8. q. 2 art. 3.

Digitized by Google

Quæ ſi ſuperbis ſpiritibus ſuperi
Ad ſe reſurgunt, ſi ſuperbis ſpiritibus

Chapitre
Premier
Pour
Second
Troisiesme
Quatriesme
Cinquiesme
Sixiesme
Septiesme
Huictiesme
Neufiesme
Dixiesme
Onziesme
Douziesme
Treziesme
Quatorziesme
Quinziesme
Seizieme
Dix Septiesme
Dix Huictiesme
Dix Neufiesme
Vingtiesme
Vingt Et Unziesme
Vingt Et Douziesme
Vingt Et Treziesme
Vingt Et Quatriesme
Vingt Et Cinquiesme
Vingt Et Sixiesme
Vingt Et Septiesme
Vingt Et Huictiesme
Vingt Et Neufiesme
Trentiesme
Trente Et Unziesme
Trente Et Douziesme
Trente Et Treziesme
Trente Et Quatriesme
Trente Et Cinquiesme
Trente Et Sixiesme
Trente Et Septiesme
Trente Et Huictiesme
Trente Et Neufiesme
Quarantiesme
Quarante Et Unziesme
Quarante Et Douziesme
Quarante Et Treziesme
Quarante Et Quatriesme
Quarante Et Cinquiesme
Quarante Et Sixiesme
Quarante Et Septiesme
Quarante Et Huictiesme
Quarante Et Neufiesme
Cinquantiesme
Cinquante Et Unziesme
Cinquante Et Douziesme
Cinquante Et Treziesme
Cinquante Et Quatriesme
Cinquante Et Cinquiesme
Cinquante Et Sixiesme
Cinquante Et Septiesme
Cinquante Et Huictiesme
Cinquante Et Neufiesme
Soixantiesme

Quæ ſi ſic ſe habent, ſequitur, quod
ſi ſuperficies ſphæræ ſecetur à quo-
cunque plano per centrum ſphæ-
ræ ducto, ſectio ſphæræ ſit circu-
lus, qui ſectionis ſphæræ ſuperficiei
ſit maximus. Quod ſi ſectio ſphæ-
ræ ſuperficiei non ſit maximus
circulus, ſectio ſphæræ ſuperficiei
per centrum ſphæræ ducta non
erit circulus. Quod ſi ſectio ſphæ-
ræ ſuperficiei per centrum ſphæ-
ræ ducta non ſit circulus, ſectio
ſphæræ ſuperficiei non erit ma-
ximus circulus. Quæ ſi ſic ſe ha-
bent, ſequitur, quod ſi ſuperficies
ſphæræ ſecetur à quocunque pla-
no per centrum ſphæræ ducto,
ſectio ſphæræ ſit circulus, qui ſe-
ctionis ſphæræ ſuperficiei ſit ma-
ximus. Quod ſi ſectio ſphæræ ſu-
perficiei non ſit maximus circu-
lus, ſectio ſphæræ ſuperficiei per
centrum ſphæræ ducta non erit
circulus. Quod ſi ſectio ſphæræ
ſuperficiei per centrum ſphæræ
ducta non ſit circulus, ſectio ſphæ-
ræ ſuperficiei non erit maximus
circulus. Quæ ſi ſic ſe habent,
ſequitur, quod ſi ſuperficies ſphæ-
ræ ſecetur à quocunque plano per
centrum ſphæræ ducto, ſectio ſphæ-
ræ ſit circulus, qui ſectionis ſphæ-
ræ ſuperficiei ſit maximus. Quod
ſi ſectio ſphæræ ſuperficiei non ſit
maximus circulus, ſectio ſphæræ
ſuperficiei per centrum ſphæræ
ducta non erit circulus. Quod ſi
ſectio ſphæræ ſuperficiei per cen-
trum ſphæræ ducta non ſit circu-
lus, ſectio ſphæræ ſuperficiei non
erit maximus circulus. Quæ ſi ſic
ſe habent, ſequitur, quod ſi ſuper-
ficies ſphæræ ſecetur à quocunque
plano

a *in psal.* 40. sium, [a] interseritúrque multiplici interpretationi circa prophetiam Iacobi de Dan cuius equus calurus prophetabatur deorsum.

Tandem Christi potentiam in iussione dimittendi discipulos, obseruat S. b *hom.* 82. *in Ioan.* Chrysostomus. [b] Fuítque præsertim mirum, S. Petrum, post abscissam serui Pontificis auriculam, illæsum dimitti. Sed iussio Christi Regis vrgebat. [Admirari quis posset (ait ibi Chrysostomus) cur non comprehenderint etiam cum Iesu, vt verberarent, discipulos, & Petrum maximè, qui eos serui aurem abscindendo irritarat. Quid ergo eos continuit? Nemo alius quàm quæ eos retrorsum proiecerat potentia. Quod Euangelista, non eorum mentis, sed supernæ virtutis eos coërcentis fuisse significat, inquiens: *vt sermo impleretur quem dixit, non perdidi ex eis quemquam.*

22. Itaque vt vnde occœperam, eò regrediar, manifestata est in hoc negotio, Christi infirmitas simul & potentia. Deum se simul ac hominem prodidit Christus vt optimè differit S. Leo. [c] [Quãuis ex infirmitate nostra verè passus Do- c *serm.* 1. *de pass.*

minus

extenduntur, quibus ad ſuum ſtatum in ſuis locis reſtituuntur, ſi ſtatum ſuum ante ſuam ſubmiſſionem habuerunt. Et ſi ſtatum ſuum ante ſuam ſubmiſſionem non habuerunt, tunc ſtatum ſuum habebunt, quem habere debuerunt, ſi ſtatum ſuum habuiſſent, quando ſubmiſſi fuerunt. Et ſi aliquis eorum ſtatum ſuum habuerit, quando ſubmiſſus fuit, & ſtatum ſuum non habuerit, quando ſubmiſſionem ſuam fecit, ſtatum ſuum habebit, quem habere debuit, ſi ſtatum ſuum habuiſſet, quando ſubmiſſionem ſuam fecit. Et ſi aliquis eorum ſtatum ſuum habuerit, quando ſubmiſſionem ſuam fecit, & ſtatum ſuum non habuerit, quando ſubmiſſus fuit, ſtatum ſuum habebit, quem habere debuit, ſi ſtatum ſuum habuiſſet, quando ſubmiſſus fuit. Et ſi aliquis eorum ſtatum ſuum habuerit, quando ſubmiſſus fuit, & ſtatum ſuum habuerit, quando ſubmiſſionem ſuam fecit, ſtatum ſuum habebit, quem habuit, quando ſubmiſſionem ſuam fecit. Et ſi aliquis eorum ſtatum ſuum habuerit, quando ſubmiſſionem ſuam fecit, & ſtatum ſuum habuerit, quando ſubmiſſus fuit, ſtatum ſuum habebit, quem habuit, quando ſubmiſſus fuit. Et ſi aliquis eorum ſtatum ſuum habuerit, quando ſubmiſſus fuit, & ſtatum ſuum habuerit, quando ſubmiſſionem ſuam fecit, &

eius iudicatura, cuius hoc potuit humilitas iudicanda?]

Hactenus potentiæ expreſſio de infirmitate & humilitate qua ceſſit furentibus, hæc ſubdit. [Verumtamen Dominus ſciens, quid magis myſterio ſuſcepto conueniret, in hac poteſtate non perſtitit: ſed perſecutores ſuos in facultatem diſpoſiti ſceleris redire permiſit. Nam ſi teneri nollet, non vtique teneretur. Sed quis hominum poſſet ſaluari, ſi ille non ſe ſineret comprehendi.] Et mox [Dat ergo in ſe furentibus licentiam ſæuiendi, nec tamen etiam talibus dedignatur ſe indicare diuinitas. Aurem ſerui, iam ipſa ſectione demortuam, & à compage viuentis corporis alienam, in ſedem dehoneſtati capitis reuocat manus Chriſti, reformat quod ipſe formauerat: nec tardè caro ſequitur eius imperium, cuius erat ipſa figmentum. Habent ergo diuinam hæc opera virtutem. Sed quod Dominus, maieſtatis ſuæ potentiam cõprimit, & vim in ſe perſecutoris admittit, ex illa eſt voluntate qua dilexit nos, & tradidit ſemetipſum.] Rurſúſque [a] [admittit ergo in ſe Filius Dei impias manus, & quod

[a] *ſerm.* 5.

Digitized by Google

quod sæuientium furore agitur, patienti potestate compleuit. Hoc enim erat illud magnæ pietatis sacramentum, quod Christus consectabatur iniuriis: quas si aperta potentia & manifesta virtute propelleret, diuina tantùm exerceret, non humana curaret.]

23. Traditus est ergo Christus,& vt est apud Psaltem, non est egressus: tacuit nec exiit,iuxta glossam S.Gregorij[a] ad illud tacui nec egressus sum ostium. Sic enim hæc Christo accommodat. [Ipse tacuit, & ostium egressus non est; qui sub ipsa iam hora passionis cùm humanitatis infirma patetetur, diuinitatis potentiam exercere noluit. Mediatori quippè Dei & hominum, quasi egredi ostium fuisset,si cùm teneretur vt homo, maiestatis suæ potẽtiam voluisset ostendere: & per diuinitatis magnitudinem, susceptæ carnis infirma transire. Vt autem apertiùs homo mori posset, Deus mansit occultus: quia si cognouissent, numquam Dominum gloriæ crucifixissent. Non est ergo egressus ostium, qui & requisitus à Pilato, tacuit: atque inter persecutorum manus; & corpus passioni

[a] 2 22. inoſ. c.17.

ni obtulit, quod pro electis assumpserat, & resistentibus noluit demõstrare quod erat. Vnde etiam per Psalmistam dicitur: *Posuerunt me in abominationem sibi, traditus sum, & non egrediebar.* Cùm enim despiceretur, quia homo videbatur; egressus esset, si occultam maiestatem suam ostentare voluisset. Sed quia infirmitatem prodidit, potentiam abscondit; in eo quòd persecutoribus suis incognitus mansit, ad eos minimè exiuit: qui tamen ad electos exit, quia diuinitatis suæ suauitatem, quærentibus aperit. Vnde ei per Prophetam dicitur: *existi in salutem populi tui, vt salvos facias Christos tuos.*]

Merces

Digitized by Google

Motus recipiatur: Inde patebit, quæ-
nam ad vitandas hujusmodi perturba-
tiones, cautiones esse debeant.

CAPUT XII.

De motu inclinato particulari.

Motus inclinatus particularis est, qui fit per
planum inclinatum, quod ad horizontem
aliquem angulum facit, ut A B ad horizontem
H I. Ejusmodi motus, ut & reliqui omnes, ex
duobus componitur, quorum unus est horizon-
talis, alter perpendicularis. Horizontalis est
motus, quo corpus æquabiliter movetur per
horizontem, ut corpus C per C D. Perpendicu-
laris est motus, quo corpus per perpendicu-
lum descendit, ut corpus C per C E. Ex his
duobus componitur motus inclinatus, quo
corpus C per inclinatum planum A B descen-
dit. Quod ut clarius intelligatur, sit primo
planum inclinatum A B horizontale, & ex
puncto C in eo posito, ducatur C D horizon-
talis, & C E perpendicularis. Si corpus C
per C D æquabiliter moveatur, & simul per
C E descendat, ita ut quo tempore per C D
movetur, per C E descendat, ut patet ex
Cap. 11. Lib. 1. Cum autem planum A B
horizontale ponitur, corpus C nullo modo
descendit, sed in eodem loco manet, ut patet
ex Cap. 10. Lib. 1. Ergo corpus C per C D
æquabiliter movetur, & simul per C E de-
scendit, ita ut quo tempore per C D movetur,
per C E descendat, ut patet ex Cap. 11. Lib. 1.

sic dicam) feruentissimæ cupiditati, & qualicunque pœnitentiæ concipiendæ.

a *l.11.in Ioan.c.37.* S. Cyrillus [a] insinuat persolutam fuisse nocte ipsa,in domo Annę,per ipsummet Annam, quem vult fuisse, qui cum Iuda pepigerat. Vtut sit, accepit Iudas summam pactam argenteorum triginta, & præda quam Magistro prætulerat potitus est,vix se præ lætitia capiens.

b *ini-* Author Dialogi de passione Domini,[b] apud Anselmum, ex persona Deiparæ ait, hos triginta argenteos Iudæ in pretium datos,fuisse[argenteos Hismaëliticos, quibus & Ioseph venditus fuit antę multos annos; & hæreditaria successione fuerant deuoluti ad illos Iudæos qui filium meum emerunt: & vnusquisque denarius,valebat triginta vsuales] Altiùs verò & ab ipsa origine rem repetentes alij,quos referunt Albericus [c] Matthæus de Afflictis [d] & Tiberius Decianus, [e] affirmãt Thare patrem Abrahami, vrgente Nino Rege, monetam signasse post diluuium,primósque nummos ab eo cusos & signatos,fuisse triginta illos argenteos, qui in Iudæ mercedem cesserunt. Fabulam prout ex Bibliothecæ Augustinia

c *l.1.ff.de contrah. empt.& in Dictionar. v. moneta.*

d *in prælud. ad constitut. Neapol.*

e *tom.2. tract.l.7. c.23. num. 10.*

mentum. Exemplum. ff. l. v. de
Iudicio. Si quis ad Iudicium ire
contendens, ab aliquo vi prohibitus
fuerit, Iudex eum, qui prohibuit,
Iudicio suo condemnare debet. Item
Exemplum. ff. l. v. de Iudicio. Si
quis ad Iudicium ire contendens, ab
aliquo vi prohibitus fuerit, Iudex
eum, qui prohibuit, Iudicio suo
condemnare debet. Item Exemplum.
ff. l. v. de Iudicio. Si quis ad Iudi-
cium ire contendens, ab aliquo vi
prohibitus fuerit, Iudex eum, qui
prohibuit, Iudicio suo condemnare
debet. Item

theſauris Regis Godoliæ, vſque ad Natiuitatem Chriſti permanſerunt, & tunc Regnum Godoliæ in regnum Nubiæ eſt tranſlatum. Nato itaque Domino, & Melchior Rex Nubiæ, videns in ſtella Chriſtum de Virgine natum, ipſos xxx. denarios (quia antiquius & nobilius aurum in theſauris ſuis non inuenit) Dei nutu Chriſto obtulit. Poſtea Beata Virgo Maria in Ægyptum fugiens, metu Herodis, in loco in quo nunc eſt hortus balſami eos amiſit: quos quidam paſtor reperit,& penes ſe xxx.annis ſeruauit,& cùm fama creuit de Chriſto,idem paſtor in Hieruſalem ſe tranſtulit,& Ieſus eum ab infirmitatibus liberauit. Et Chriſto in templo prædicanti & docenti,ipſos xxx. argenteos & alia Magorũ munera obtulit;quos Ieſus recipere renuens,ſed ipſos denarios in tẽplo offerre & omnia munera ſuper altare ponere præcepit:quod & paſtor fecit;& Iudæi ipſos xxx.argenteos in carbonã proiecerunt, & poſtea ipſos denarios pro traditione Iudę dederunt.Iudęi reportatis denariis,agrũ figuli pro xv. denariis emerunt, & reliquos xv. militibus ſepulchrum Chriſti cuſtodientibus

tibus tradiderunt: & cùm factum erat de denariis, quod erat prædestinatum, statim fuerunt diuisi, & hinc inde dispersi; sed antequàm non erat factum quod de ipsis fieri debuit, semper insimul manserunt vt audistis.]

2. Dimittamus hos fabulinos, cum tam malè consarcinatis figmentis. Hæc enim omnia tam inepta sunt, vt confutatione non egeant. Nominatim verò quod ait Pseudoanselmus de Iosepho his 30. denariis vendito, nõ quadrat cũ vera & probata lectione Scripturę, exhibentis Iosephi pretiũ. Scriptura enim pretiũ secũdæ vẽditionis Iosephi tacuit, vt obseruat Rupertus,[a] hoc est eius qua per Madianitas Putiphari vẽditus est: primæ autem venditionis, qua à fratribus venditus est Madianitis, docet pretium fuisse viginti argenteorum. Itaque Ioseph non est distractus eo pretio quo Iudas Christum vendidit; hoc est argenteis triginta, vt S. Matthæus testatur,[b] ac pulchrè & fusè librat S. Ambrosius[c] sic Christum alloquens. [Vnum te esse cum Patre, ipse dixisti, quia hoc credidit Petrus, claues regni cœlorum accepit, & sui se-

a *l.8. in Genes. c. 27.*

b *c.26.*

c *l.3. de Spiritu sancto c. 18.*

curus peccata donauit, quia hoc nõ credidit Iudas , impietatis, ſuæ ſe laqueo ſtrangulauit. O dura infidelium ſaxa verborum! O informem laqueum proditoris, ſed deformius precium Iudæorum: Argentum improbum, quo aut emitur ad necem iuſtus aut venditur. Ioſeph venditus , emptus Chriſtus : alter ad ſeruitutem , alter ad mortem. Deteſtabilis hæreditas, feralis auctio, quæ aut fratrem vendit iniuriæ , aut Dominum licitatur exitio ; ſalutis omnium Redemptorem. Duo igitur quæ præſtantiora ſunt omnibus , Iudæa violauit , fidem atque pietatem : ſed in vtroque Chriſtum , fidei & pietatis authorem. Nam & in Patriarcha Ioſeph typus Chriſti fuit , & in veritate ſui corporis Chriſtus : qui non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo, ſed formam ſerui accepit: propter lapſus videlicet noſtros ſuſcipiens ſeruitutem, nec refugiens paſſionem. Alibi viginti aureis emitur , alibi triginta. Quomodo enim potérat verum eius precium comprehendi, cuius non poteſt meritum definiri ? Erratur in preçio, quia erratur in ſtudio. Viginti aureis in Veteri Teſta-

mento

mento venditur, triginta in Euangelio. Precioſior enim typo veritas, largior gratia quàm diſciplina. Opimior lege præſentia, quia lex promiſit aduentum, legem aduentus impleuit. Viginti aureis emunt Hiſmaëlitæ, triginta Iudæi nec hîc figura mediocris: Ad ſacrilegium perfidi largiores, quàm ad ſalutem fideles ſunt. Vtriuſque tamen contractus conſiderari conuenit qualitatem. Viginti aurei pretium ſeruitutis, triginta aurei crucis ſunt. Quamuis enim ſimili modo, aſſumptionis & paſſionis ſint admiranda myſteria, plenitudo tamen fidei in ſacramento eſt paſſionis. Non minoris quidem æſtimo ſanctæ Virginis partum, ſed gratiùs ſumo benedicti Corporis ſacramentum. Quid clementiùs quàm quòd mihi ſuas donauit iniurias?] Eadem alibi iterat,[a] myſticè quidem, eam pretiorum vtriuſque venditionis varietatem exponens; ſed agnoſcens tamen; eóque tandem relabitur Auguſtinus;[b] è cuius longa Chriſtum inter & Ioſephum antitheſi, hanc dumtaxat plagulam habe, huc facientem. [Ioſeph per conſilium Iudæ triginta argenteis diſtrahitur, & Chriſtus

a *l. de Ioſeph. c. 3.*

b *ſerm. 81. de temp.*

per consilium Iudæ Iscariothis, eodem numero venundatur. Quod autem in diuersis translationibus, non æquali pretio Ioseph scribitur venundatus, sed alij dixerunt viginti argenteis, aliis triginta; hoc spiritaliter significauit, quòd Christus non æqualiter ab omnibus credendus vel diligendus esset. Denique nunc etiam in Ecclesia, alij eum plus diligunt, alij minùs. Ipsi enim plus valet Christus, qui eum maiori charitate dilexerit.]

3. Hos triginta argenteos, Iudæ ex pacto mercedem, S. Matthæus [a] ait esse pretium de quò scriptum est à Hieremia: quem refert dicentem, *& acceperunt triginta argenteos, pretium appretiati, quem appretiauerant à filiis Israel.* Non extat quidem locus apud Ieremiam. Sed potiùs similis legitur apud Zachariam. [b] Ideóque magna & peruetus rixa est, quomodo Matthæus Ieremiam loco Zachariæ allegarit. Nec dubitarunt aliqui, liberiùs causari Euangelistæ immemoriam, consultò à Spiritu sancto permissam, vt doceremur omnes æquè Prophetas vnum esse Spiritus sancti organum: ac proinde perinde esse, vnum ac alium

a c.27.

b cap. 11.

pro

Liber I. Cap. XXXVIII. 211

Liber I. Cap. XXXVIII. 211

vita æstimari, ex mulcta Exodi 21. indicta.

Quanti verò essent triginta illi argentei, quod illicò quærendum sequitur, & quot nostratis pecuniæ nummis responderent, anceps & antiqua dubitatio est; profecta ex vario variis in locis argentei vsu, & valore: Vnde factum; vt aliqui plurimum huius pretij quantitatem auxerint; alij medio quodam modo de eo statuerint. Auxerunt plurimum Baronius [a] & Franciscus Lucas. [b] Hi duo nixi auctoritate Eliæ Leuitæ, qui allegatur in Regiorum Bibliorum Dictionario Syrochaldaico, affirmant nomen *argentei*, in Pentateucho vsurpari pro sicio, in Prophetis pro libra, in hagiographis pro talento. Itaque cùm Matthæus, pretium Christi per Iudam diuenditi ex Propheta triginta argenteis constitisse confirmet; nomine argenteorum, libræ argenti erunt accipiendæ, quod consonat Epiphanio, qui [c] definit argenteum pretio quatuor denariorum supra centum. Atque ita; cum drachma & denarius ferè æquiualeant; Centum autem drachmæ ferè æquipol-

leant

a anno Christi 39.

b Matth. 26. v. 15.

c sub finè libri de ponderib. & mensuris.

Digitized by Google

Ein Schiff mit Segeln.

Ein Schiff mit Segeln.

Ialpandus ea argenteorum distinctio est apertè commentitia, & pugnans cum ipsa Scriptura, quod apud illum videre licet.

Alij argenteum, dimidio tantùm siclo æstimant, siue duobus Iuliis, assibúsque nostratibus decem. Iuxta quam æstimationem, Iudæ pretium, ad quindecim Turnenses libras pertingit; tantúmque abest, vt ad trecentos ferè aureos perueniat, vt ne ad sex quidem. Qua ratione Christus per Prophetam, rectè dixerit ironicè, hoc esse decorum pretium quo à Iudæis appretiatus est. Sunt in hac sententia Budæus, [a] Ribera, [b] Cornelius, [c] Ludouicus de Tena: [d] qui nituntur distinctione illa argentei à statere, siue vt Hebræa habent, à siclo, quæ extat apud Hieremiam, [e] verbis illis: *appendi ei argẽtum: septem stateres & decem argenteos.* Vnde inferunt, argenteum ibi sumptum pro dimidio siclo, siue decem nostratibus assibus. Eiusmodi autem fuisse argenteos quibus Christus venditus est, confirmant & ex iis nummis, quos ex Iudæa numeratis, Romæ & Parisiis asseruari ferunt; & duas atticas drachmas, siue eam quàm

a *l. 5. de asse*

b *Amos 8. & Zachar. 11.*

c *Zach. 11. v. 12.*

d *l. 3. Isagog. diffic. 5. s. 4.*

e *c. 32. v. 9.*

quam dixi ſummam, appendere teſtantur.

5. Verùm hoc pretium vilius eſſe videtur, quàm vt eo compenſata fuerit vita ſerui occiſi, ad quã tamẽ illi ipſi qui hanc ſententiam tradũt, alluſum volunt in conſtituendo Iudæ ſalario, & Chriſti pretio. Nec diſtinctio argentei à ſiclo apud Hieremiam, quicquam probat, cum alibi in ſcriptura argenteus æquiualeat ſiclo, vt liquet ex S. Hieronymo [a] ſiclum & argenteum confundente. Eo autem loco Ieremiæ qui proferebatur, S. Hieronymus interpres, in commentario monet, ſiclos à ſe verſos fuiſſe in ſtateres: & legendum eſſe ſtateres, ſiue ſiclos decem ac ſeptem: vt quod ait Propheta, appenſum abs ſe fuiſſe argentum, generatim dictum ſit: deinde addat ſtateres decem & ſeptem, eóſque argenteos, à ſe numeratos pro agri pretio. Apud Septuaginta habetur ſeptem ſiclos & decem argenti. Similiter æſtimatio argẽteorum qui nunc viſendi exhibentur, nihil conficit. Nam triginta argentei Iudæ conſtituti, potuerunt continere multo plures nummos argẽteos, quàm triginta ſimiles

[a] *Geneſ.* 24. *v.* 22. & 3. *Reg.* 10. *v.* 29. *iuncto* 2. *Paral* 1. *v.* 17. & 2. *Reg.* 18. *v.* 10

Digitized by Google

iis qui nunc viſuntur. Quod neceſſariò dicunt, qui hos nummos verè Iudæ numeratos agnoſcunt,& tamen vniuerſam ſummam Iudę conſtitutam ad trecentos ferè aureos accedere volunt. Sanè qui nunc ſummam decem aureorum numeratis aſſibus perſolueret, multo plures nummos proferret,quàm decem: neque tamen niſi debitum aureorum decem, diſſoluiſſet.

Itaque in re incertá & quæ indefinibili valore argentei nititur, illa ſententia videtur veriſimilior, quæ argenteum ſiclo ſiue ſtateri æquat, iuxta vſum Scripturę 2.Reg. 18.Siclus autem Sacer Hebræorum, vt rectè ſtatuit Marianus Victorius [a] v. *ſiclus*, conformiter ad illud Hieronymi, [b] *ſiclus ſecundùm ſiclum ſanctuarij, viginti oboli ſunt*, tetradrachmo Attico reſpondebat, ac ferè libræ Turonenſi,ſeu Franco Gallico. Vnde pretium Iudæ conſtitutum,fuerit circiter triginta Francorum,aut aureorum decem.Hanc ſententiam latè aſtruit Ianſenius,[c] & annuit Suares; [d] quamuis vterque, ſecundam quoque ſententiam cenſeat, æquè probabilem. Abſolutè autem, illam ſenten

a *indice 2. ad Hieronymum.*
b *l. aduerſus Heluid.*
c *c. 128. concordiæ.*
d *t. 2. 3 p. d 34 ſect. 1.*

tentiam quam dixi verisimiliorem, tradunt quoque Villalpandus, [a] Maldonatus, [b] atque Lorinus. [c] Hæc ergo sententia, quia inter extremas propositas media est, videtur approbanda. Commodè enim, pretium venditionis Christi, cum pretio serui componit; & cum valore argenteorum apud Hieremiam; quem eiusmodi pretium prænuntiasse, author est S. Matthæus. Nec obstare poterit quod opponebatur, ex ea summa non posse comparari agrum in sepulturam peregrinorum. Si enim Hieremias siclis siue argẽteis septemdecim, agrum emit, quanto magis licuerit agrum aliquem loco non admodum opportuno & vili, (tametsi vt volunt, intra vrbem) cõparare argenteis siclis triginta? Hoc igitur fuit decorum pretium quo se à Iudæis appretiatum pastor optimus iure expostulat. Hac præda se potitum, perfunctus proditoris munere Iudas, gauisus est. Mysticum illud, sed pulchrum; sapientissimè à Christo fuisse prouisum, vt mercede exigua ipse constaret quod obseruauit S. Ambrosius, [d] tractans Christi ad Simonem pro Magdalena apologiã. [Tam vili

a *l. de ponder. c. 30.*
b *Matth. 26.*
c *Actor. 1. v. 18.*
d *in c. 7. Luc.*

(in

(inquit)auctione vult æstimari Christus, vt ab omnibus ematur, ne quis pauper deterreatur] Non abluduntilla S. Paulini.[a] Christus [nos magno emit non vendit. Nos enim ille vult pretiosos facere sui muneris vilitate.Ipse nobis hac pietate pretiosior quod se vili vult æstimari vt ab omnibus ematur] Stomachatur inde in Iudam, mercatorem pessimum, de tam exiguo tam pretiosæ mercis pretio exultantem.

a epist.4. ad Severum.

6. Sed non diuturnum fuit proditoris ex iniquo lucro gaudium. Manè facto, cùm impij Iudæi omnem lapidem mouissent vt Christus neci adiudicaretur; exorarunt tandem, vt iniquissimis postulatis post multam tergiuersationem annueret Romanus Præses,Pontius Pilatus, homo pessimus vt apud Philonem[b] videre est; à quo describitur pertuicaci duróque ingenio homo, rapinis, iniuriis, cladibus, tormentis, crebris cædibus indemnatorum, crudelitate sæuissima infamis. Homo ea malignitate,hac tamen in parte fuit Iudæis melior & minus quàm illi peccatum habuit,quandoquidem Christi innocentiam sæpè con-

b l de legatione ad Caium.

testa

quinque fidei sectarum, & credo, ab Ebione, & Cerintho à Sethe originatarum, & ab Ophitis, & Cainitis, & Nicolaitis, & Carpocratianis, & Basilidianis, & Valentinianis, & Marcionitis, & Manichæis, & Hermogenianis, & Hermogenitis, & Tatianis, & Encratitis, & Apotactitis, & Sethianis, & Archontianis, & Colorbasianis, & Peratis, & Cainianis, & Ophianis, & Naassenis, & Docetis, & Severianis, & Cataphrygibus, & Montanistis, & Pepuzianis, & Quintillianis, & Artotyritis, & Alogis, & Theodotianis, & Melchisedecianis, & Bardesanianis, & Harmonianis, & Patripassianis, & Sabellianis, & Noetianis, & Callistianis, & Elcesaitis, & Helcesaitis, & Ebionæis, & Nazaræis, & Cerdonianis, & Lucianistis, & Apollinaristis, & Origenianis, & Novatianis, & Melitianis, & Arianis, & Macedonianis, & Eudoxianis, & Semiarianis, & Aetianis, & Eunomianis, & Audianis, & Quartodecimanis, & Anthropomorphitis, & Hieracitis, & Meletianis, & Aerianis, & Collyridianis, & Antidicomarianitis, & Helvidianis, & Jovinianis, & Vigilantianis, & Pneumatomachis, & Macedonianis, & Apollinaristis, & Nestorianis, & Eutychianis, & Monophysitis, & Acephalis, & Severianis, & Agnoetis, & Theopaschitis, & Tritheitis, & Julianistis, & Gaianistis, & Agnoitis, & Monothelitis, & Acephalis, & Gregorianis, & Barsanuphian

Cum omnium sanctorum, tum præcipue martyrum, ac confessorum, de quibus quotannis festa celebrantur, Hymnos, quos Ecclesia Romana canit, ab Hilario, aliisque Gallicanis Ecclesiæ Patribus compositos, ut ipsi Romanis, ita nos Gallicanis Ecclesiis, quæ Romanæ Ecclesiæ ritum sequuntur, in officio recitando persolvere debemus. Quamobrem Hymnos, quos Hilarius, aliique Gallicani Patres composuerunt, & quos nos Gallicanis Ecclesiis, quæ Romanæ Ecclesiæ ritum sequuntur, persolvere debemus, in unum corpus collegimus, & Hymnarium Gallicanum appellavimus. Et Hymnos quidem Hilarius, aliique Gallicani Patres composuerunt,

7. Cœpit igitur intùs horribiliter cruciari, & quod de Caïno cum Iuda collato ait S. Ambroſius,[a] [cùm adhuc à Domino pœna ceſſaret ; cùm inquam nondum Deus de proditore infœliciſſimo pœnas ſumeret, torquebat eum ſuorum conſcientia peccatorum : latebat miſer, tremens & timens, & cùm adhuc percuſſor deeſſet, ipſa ſeſe iniuſti vita cruciebat &c. Sine vlla intermiſſione ipſe ſibi ſuus carnifex erat, ipſe percuſſor. Quæ pœna maior, quàm timere quod vitare non poſſis, nec quod timueris, euadere ? Vnde præclarè Dauid exprimens conſcientiæ grauiſſimam conſcientiæ peccatoris, ait : *quoniam iniquitatem meam ego agnoſco , & delictum meum coram me eſt ſemper.* Offunditur enim nobis vltrix noſtri imago peccati; Nec quietum reum ſuum eſſe permittit, inferens miſeram ſeruitutem ; atque in ſua vincula trahit , vt enodare ſe non queat; quoniam volens ipſe ſe vendidit, cui liberum erat delictorum æra non capere , & libertatem innocentiæ reſeruare. Itaque dum oramus, peccatum offunditur. Vbi ſomnus ſenſum corporis relaxauc

[a] *in pſal. 35 initio*

Digitized by Google

Letter to Mr. Pope, occasioned by his Epistle to Dr. Arbuthnot. London: printed for A. Dodd, 1742. 8°. pp. 32. Price 6d. Dodd. Gent. Mag. 1742, p. 49. Monthly Review, vol. 6, p. 477. Critical Review, vol. 3, p. 477

non poteſt (inquit) vt ſuæ conſcientiæ iudicium effugiant, quod nec vitiari, nec corrumpi poteſt, nec vllo terrori cedit, nec blanditiis aut pecuniarum largitione labefactatur, nec temporis longinquitate obſcuratur.] Addit exemplum fratrum Ioſephi, quos tanto poſt conſcientia lacerauit. Tum addit, [ad hunc modum etiam Iúdas, coarguentem conſcientiam minimè ſufferens ad laqueum ſe contulit, eóque vitam ſibi ademit. Et quidem, cùm impudens illud pactum inire non dubitabat, dicens: *quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam?* non eos, qui id audiebant, verebatur: (nempe quòd diſcipulus in magiſtrum eiuſmodi ſcelera moliretur) nec per eos dies, qui interea fluxerunt, vllo dolore pungebatur. Verùm ea voluptate, quam ei pecunię cupiditas afferebat temulentus, conſcientiæ accuſationem haud admodùm ſentiebat, at poſteaquam ſcelus peregit, pecuniámque ſumpſit, ac lucri quidem voluptas finem accepit, criminis autem accuſatio vigere incepit; tum denique nemine accuſante, nemine vim afferente, nemine cohortante, ſpõte ſua abiens,

tum

Φίλιππος δὲ ὁ Ἀμύντου ἐπὶ τοσοῦτον
ἐπεδόθη τῇ τῶν Ἑλλήνων ἀρχῇ, ὥστε
μισηθεὶς ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐπιφανῶν
ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῶν
ἐκ τοῦ γένους τοῦ βασιλικοῦ, ἀπέθανε
διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν πρὸς τὴν ἀρχήν.
Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Φιλίππου ἐπὶ τοσοῦτον
ἐπεδόθη τῇ τῶν βαρβάρων ἀρχῇ, ὥστε
μισηθεὶς ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐπιφανῶν
ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῶν
ἐκ τοῦ γένους τοῦ βασιλικοῦ, ἀπέθανε
διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν πρὸς τὴν ἀρχήν.
Ἀλλὰ τί ταῦτα; ἐγὼ γὰρ ἐπὶ τὸν
Ἀλέξανδρον ἐπανῆλθον, ἐπειδὴ τὸν
Φίλιππον ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐπανῆγον
οἱ λόγοι. ἐκεῖνος τοίνυν ἐπὶ τοσοῦτον
ἐπεδόθη τῇ τῶν βαρβάρων ἀρχῇ, ὥστε
μισηθεὶς ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐπιφανῶν
ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῶν
ἐκ τοῦ γένους τοῦ βασιλικοῦ, ἀπέθανε
διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν πρὸς τὴν ἀρχήν.
Ἀλλὰ τί ταῦτα; ἐγὼ γὰρ ἐπὶ τὸν
Ἀλέξανδρον ἐπανῆλθον, ἐπειδὴ τὸν
Φίλιππον ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐπανῆγον
οἱ λόγοι. ἐκεῖνος τοίνυν ἐπὶ τοσοῦτον
ἐπεδόθη τῇ τῶν βαρβάρων ἀρχῇ, ὥστε

prouocauit modis, num multo magis pœnitentem ſuſcipiet? obſtinatum & incorrectum allexit & vocauit: num multo fortiùs correctum, & peccatum agnoſcentem trahet? Idcircò enim crucifigendus venit. Quid ergo fecit? exterruit eum, & obtenebrauit, mœroris magnitudine, effugauit, perſecutus eſt, quo ad laqueum duxit, atque è præſenti duxit, vitâ, pœnitentiæque propoſito priuauit. Quod enim ſi vixiſſet, & ipſe fortè ſaluatus foret, argumentum ex crucifixoribus ſumitur. Si enim hos qui eum crucifixerant, ſaluauit; & ipſe in cruce exiſtens rogauit Patrem, indulgentiámque tantæ audaciæ poſtulauit: conſtat quòd & ipſum proditorem dignè pœnitentem, cum manſuetudine ſuſcepiſſet. Sed ille præſeruari in medicina non tulit, mœrore nimio abſorptus.]

In his Chryſoſtomi verbis, vnum eſt quod interpretatione eget. Neque enim primus ille pœnitentiæ motus quem à Satana oppreſſum, ait Chryſoſtomus, veræ ſynceræque pœnitentiæ fuit; vt ſignificare ipſe videtur. Et ita quoque inſinuat Hilarius Diaconus, [a] verbis illis.

[a] *in c. 9. ad Rom.*

Ephesus.

Troas.

Assos.

Mitylene.

Chios.

Samos.

Trogyllium.

Miletus.

Coos.

Rhodes.

Patara.

Tyre.

Ptolemais.

Cesarea.

Jerusalem.

dio fuit, quia non intimo mentis conuerſus ingemuit, & ſedulò geſſit pœnitentiam. Tantæ enim pietatis eſt Dominus Ieſus, vt & ipſi donaret veniam, ſi Chriſti expectaſſet miſericordiam.] Hoc igitur primum eſt quod in Iudæ pœnitentia vitio vertitur; non eſſe ſcilicet conuerſum ex intimo mentis, ſed ex timore tantùm mundano indoluiſſe de tam tetro facinore id quod etiam notauit Drogo.[a]

[a] *de ſacram. Dom. paſſ.*

9. Eſt & aliud quod in Iudæ pœnitentia improbant Sancti. Non enim ex fide proceſſit cuiuſmodi neceſſe eſt eſſe pœnitentiam ſupernaturalem. Et ipſa verba quibus peccatum ſuum deteſtans Iudas, ad Principes Sacerdotum vſus eſt, monſtrant eum de Chriſto non aliud ſenſiſſe, quàm de iuſto & puro homine, *Peccaui* (inquit) *tradens ſanguinem iuſtum*. At hoc non ſatis erat: cùm agnoſcere debuiſſet traditum à ſe ſanguinem Dei, vt S. Leo acutè vidit. [b] Quid quod in eo etiam turpiſſimè lapſus eſt Iudas, ſic pœnitendo, quòd per errorem pinguiſſimum, & aduerſantem fidei, ac legi naturali, mortem ſibi manibus ſuis illatam, pro

[b] *ſerm. 1. de paſſ.*

Digitized by Google

Sub-Caucasicus, Homo Sub-Caucasicus, Homo Sub-Caucasicus, Homo

putauit & Iudas. An hoc etiam vultis addere documentum, quò certius nouerimus maiores veſtros potiùs fuiſſe traditores, quia mortem imitamini traditoris?]

Effectus itaque monſtrauit, cuiuſmodi fuiſſet ea pœnitentia. Nam quos verè pœnitet, tametſi admodùm anguntur quod Deum offenderint; tamen ſpes diuinæ miſerationis iudicium ſuperexaltantis, eos fouet ac recreat. Cæteroqui enim, vt eſt apud Pachymerium [a] [præſtat non pœnitere, quàm pœnitentem deſperare. Nam illud ſtuporis eſt, hoc æternæ condemnationis.] At Iudas etiã pœnitendo peccauit. Audi Bernardum [b]]ſit autem & fidelis confeſſio, vt confitearis in ſpe, de indulgentia penitùs non diffidens, ne tuo te ore non tam iuſtifices quàm condemnes. Iudas certè proditor Domini, & Caïn fratricida confeſſi ſunt, & diffiſi ſunt. Alter, *peccaui*, inquit, *tradens ſanguinem iuſtum*. Alter: *Maior eſt iniquitas mea, quàm vt veniam merear*. Et verax licèt, nihil eis profuit infidelis confeſſio.] Infidelem vocat, non fidentem, & de Dei miſericordia deſperantem

a *l.4. hiſt.*

b *ſerm. 16. in Cantica.*

Ego Iohannes Dei gratia Archiepiscopus Toletanus, Hispaniarum Primas, Gothorum Metropolitanus, Ecclesiæ Catholicæ Defensor, Palatii Regis Iudex, Gothorum Legum Doctor, Sanctæ Trinitatis Minister, Ecclesiæ Christi Sacerdos, Regis Ervigii Amicus, Sanctæ Leocadiæ Alumnus, Sanctæ Eulaliæ Nutritus, Sanctæ Iustæ Educatus, Sanctæ Iulianæ Discipulus, Sanctæ Columbæ Magister, Sanctæ Eugeniæ Cultor, Sanctæ Basilissæ Cognitor, Sanctæ Susannæ Confessor, Sanctæ Theclæ Cognitor, Sanctæ Leocritiæ Confessor, Sanctæ Marinæ Cognitor, Sanctæ Quiriacæ Confessor, Sanctæ Iustinæ Cognitor, Sanctæ Iulianæ Confessor, Sanctæ Iustæ Cognitor, Sanctæ Columbæ Confessor, Sanctæ Eulaliæ Cognitor, Sanctæ Leocadiæ Confessor, Sanctæ Trinitatis Cognitor, Sanctæ Christi Confessor, Sanctæ Ervigii Cognitor, Sanctæ Regis Confessor, Sanctæ Palatii Cognitor, Sanctæ Ecclesiæ Confessor, Sanctæ Catholicæ Cognitor, Sanctæ Gothorum Confessor, Sanctæ Metropolitanus Cognitor, Sanctæ Hispaniarum Confessor, Sanctæ Primas Cognitor, Sanctæ Toletanus Confessor, Sanctæ Archiepiscopus Cognitor, Sanctæ Iohannes Confessor, Sanctæ Dei Cognitor, Sanctæ gratia Confessor, Sanctæ Ego Cognitor, Sanctæ Confessor, Sanctæ Cognitor, Sanctæ Confessor, Sanctæ Cognitor, Sanctæ Confessor, Sanctæ

ens. Quibus ſubſtantiis ſi adiungas ea
quæ ſecundum quantitatem ſunt, ut
ſunt numeri, & quæ ſecundum quali-
tatem, ut ſunt ſpecies rerum, habebis
omnia. Subſtantiæ enim ſunt
quæ ſecundum ſe ſubſiſtunt, & non
ſine materia exiſtunt, ut ſunt ſpecies
rerum, quæ ſine materia exiſtere non
poſſunt, nec ſine accidentibus
ſubſiſtere poſſunt, ut ſunt numeri.
Quæ ſecundum ſe ſubſiſtunt, ſunt
Eſſentiæ rerum quæ ſine materia
exiſtere non poſſunt, ſunt *Accidentia*
rerum, quæ ſine accidentibus ſubſiſtere
non poſſunt, ſunt *Eſſentiæ* rerum
ſecundum ſe ſubſiſtentes, ſunt ſpecies
rerum, quæ ſine materia exiſtere non
poſſunt, ſunt *Accidentia* rerum, quæ
ſine accidentibus ſubſiſtere non poſſunt,
ſunt numeri. Quæ ſecundum ſe ſubſiſtunt,
ſunt *Eſſentiæ* rerum quæ ſine materia
exiſtere non poſſunt, ſunt *Accidentia*
rerum, quæ ſine accidentibus ſubſiſtere
non poſſunt, ſunt *Eſſentiæ* rerum

no. 1. Capitulare missorum ad Theodonis Villam datum.

Anno 805. Hoc est capitulum, quod ... Carolus imperator ... constituit ... in Theodonis villa ... Actum ... Kalendas Martias ... Tertium, ut nemo homo ... ad placitum ... ad mallum ... ad ... ad ... ad

quo pro eodem Abrahæ promissio, per
legem non Abrahæ, neque semini ejus
data est, sed per justitiam fidei. Si enim
qui ex lege hæredes sunt, exinanita est
fides, abolita est promissio. Lex enim iram
operatur. Ubi enim non est lex, nec præ-
varicatio. Propterea ex fide, ut secundum
gratiam firma sit promissio omni semini:
non ei, qui ex lege est solum, sed et ei,
qui ex fide est Abrahæ, qui est pater om-
nium nostrum, (sicut scriptum est: Quia
patrem multarum gentium posui te) ante
Deum, cui credidit, qui vivificat mortuos,
et vocat ea, quæ non sunt, tamquam ea,
quæ sunt. Qui contra spem in spem credi-
dit, ut fieret pater multarum gentium, se-
cundum quod dictum est ei: Sic erit semen
tuum. Et non infirmatus est in fide, nec
consideravit corpus suum emortuum, cum
jam centenarius esset, et emortuam vulvam
Sarræ. In repromissione vero Dei non hæsi-
tavit diffidentia, sed confortatus est fide,
dans gloriam Deo, plenissime sciens, quia
quæcumque promisit, potens est et facere.
Ideo et reputatum est illi ad justitiam.
Non scripta sunt autem propter illum
tantum, quia reputatum est illi ad justi-
tiam, sed et propter nos, quibus reputa-
bitur credentibus in eum, qui suscitavit
Jesum Dominum nostrum a mortuis, qui
traditus est propter delicta nostra, et re-
surrexit propter justificationem nostram.

ritus enim dicitur etiam iſte ventus aëris huius. Quomodò ergo qui ſibi collum ligant, inde ſe occidunt, quia non ad eos intrat ſpiritus aëris huius : Sic illi qui deſperant de indulgentia Dei ipſa deſperatione intus ſe ſuffocant, vt eos Spiritus ſanctus viſitare non poſſit.] Eadem verbatim iterantur [a] apud eum alibi. Tandem diſertè & expreſſiſſimè idem tradit Petrus Babyon, author commentariorum in Matthæum Anſelmo adſcriptorum, [b] exponens peccatum in Spiritum ſanctum. Affirmat enim, Iudam quia à Deo deſertus erat, nec pœnitentiæ actum elicere, nec humiliari potuiſſe, ſed obſtinatione fuiſſe detentum.

a hom. 27. ex 50.

b in c 12.

12. Hæc ſententia, reſtricta ad impoſſibilitatem pœnitentiæ Iudæ, ob ſubtractionem auxiliorum, etiam ſufficientium propter tanta demerita, ab aliquibus defenditur. Dixi, *ob ſubtractionem auxiliorum*; quia certum eſt, non poſſe negari poſſibilitatẽ pœnitentiæ Iudæ ob irremiſſibilitatem peccati tametſi adeò atroçis. Meritò enim S. Chryſoſtom. [c] ait eam ſceleris immanitatem, non exceſſiſſe vim pœnitentiæ, quamuis aliis id ſupra veri fidem ſit viſum. Quibus verbis

c in paren. priore ad Theodorũ.

Digitized by Google

Ecce tibi, Lector, quæ ex Hieronymi Lalli Commentariis, quos in Ciceronis Rhetoricos libros ad Herennium scripsit, ad te deferre decreui. Quæ quidem ita sunt ab eo tractata, ut nihil ferè ab illis, qui ante eum scripserunt, desideres. Nam & Ciceronis mentem, & Rhetoricæ artis præcepta ita explicat

ſtinus de Pharaone tradidit. Cùm ergo Iudas non minùs obdurato pectore Dei benignitatem tanto tempore reſpuerit quàm Pharao, æquè dignus fuit qui omni diuinæ gratiæ rore careret, efficeretúrque impotens ad omnia ſupernaturalia opera, quæ abſque gratiæ ſuppetiis elici nequeunt.

13. Nihilominus iuxta ſententiam Patrum propè omnium, quæ nulli omnino peccatori ſufficientia ſalutis auxilia ad finem vſque vitæ negari aſſerit; & de diuina bonitate, toties & tam luculenter in ſcripturis teſtata piè ſentiẽs, neminem ab ea prorſus deſpici affirmat, donec cognominatur hodie, (quæ ſententia vt mitior & Deo dignior, ita omnino vera mihi videtur) dicendum eſt, Iudam potuiſſe, ſi voluiſſet, pœnitentiam peccati idoneam & legitimam concipere. Idque apertè ſupponunt SS. Leo,[a] Ambroſius,[b] Gaudentius,[c] Hieronymus,[d] Fulgentius,[e] Nyſſenus,[f] Chryſoſtomus:[g] & quotquot Iudæ improperant quod de diuina bonitate diffiſus, malè pœnitens à reſte, peccati admiſſi remedium petierit. Aliquos infra dabo. Aſterius verò apud

a *ſerm.* 1. & 7. & 16 *de paſſ*
b *l.* 2. *de pœnit. c.* 5 & *l de parad. c* 8.
c *ſerm.* 13. *de nat. Domini.*
d *dialog* 3. *contra Pelag.*
e *epiſtol.* 7. *advenant. c* 5.
f *orat. in eos qui acerbiùs iudicãt peccatores.*
g *hom.* 83 *in Matth.* & 69. ac 80. *in Ioan.*

Digitized by Google

Ioannes Baldus Perusinus Hieronymo Baldo Perusino suo S. P. D.

Quæ tua fuit, mi Hieronymo, de Ioanne Baldo Perusino, patre meo, ac tuo, ut ego arbitror, amantissimo, ad me scripta epistola, ea mihi fuit gratissima, quod ex ea intellexerim, te, quemadmodum ego, de illius obitu, qui nobis omnibus fuit charissimus, dolere, ac lugere. Nam quod ad me scribis, te, quæ ad illius laudem pertinent, ea omnia, quæ ego ipse, qui filius eius fui, scire potuerim, ea omnia ad me scribere, ut ea in illius vita, quam de illius rebus gestis, ac scriptis, ad posteros memoriæ causa, scribere cogitas, inserere possis, ego, mi Hieronymo, ea omnia, quæ ad illius laudem pertinent, ea omnia, quæ ego ipse, qui filius eius fui, scire potuerim, ea omnia ad te

fruens, ceu argenti cupidus, argenteis triginta quos acceperat pretium appretiati, neque voluiſſet argẽteos proiicere, neque etiam retuliſſet Principibus Sacerdotum, & Senioribus, neque etiam illis ipſis peccatum ſuum faſſus fuiſſet, ſeipſum accuſans,& Magiſtrum laudans dicendo, *peccaui, tradens ſanguinem iuſtum.*] Sic eo loco Origenes. In eandem rem eſt etiam alibi apud eundem inſignis locus [a] [Recipientibus (inquit) dedit eis poteſtatem filios Dei fieri:non recipientibus,dat adhuc ſpatium recipiendi.A nullo enim aufertur poſſibilitas credendi Dei Filium, & poſſibilitas eſſendi Dei Filium. Hoc enim in arbitrio hominis, & cooperatione gratiæ conſtitutum eſt.] Sic Origenes. Apertè itaque ſentit, Iudam non modò non fuiſſe naturæ malæ, & impotentis bonum agere,quòd latè confirmat contra Gnoſticos, [b] argumenta ducens ex hac Iudæ pœnitentia: ſed etiam ſentit, eum potuiſſe redire in gratiam, per veram pœnitentiam ſupernaturalem: quæ eſt, vt dixi,communiſſima inter Patres ferè omnes ſententia, de quocunque peccatore viatore.

[a] *hom.2.in diuerſos.*

[b] *tract 35. in Matth.*

Nec

Digitized by Google

ra. Hoc quod obiicitur contra primum, non est inconueniens, quia ad hoc quod aliquis sit Deus, non requiritur quod sit primum principium, sed quod sit primum principium non causatum. Et ideo si aliquid esset primum principium causatum, non esset Deus. Et sic patet quod non sequitur, si aliquid est primum principium, quod sit Deus. Sed si aliquid est primum principium non causatum, sequitur quod sit Deus. Et ideo ad hoc quod probetur quod Deus sit, non sufficit probare quod sit primum principium, sed oportet probare quod sit primum principium non causatum. Et ideo dicendum quod primum principium non causatum, quod est Deus, non habet materiam, quia omnis materia est causata. Et ideo non habet compositionem, quia omnis compositio est causata. Et ideo non habet quidditatem, quia quidditas est causata. Et ideo non habet esse, quia esse est causatum. Et ideo non habet accidens, quia accidens est causatum. Et ideo non habet substantiam, quia substantia est causata. Et ideo non habet genus, quia genus est causatum. Et ideo non habet differentiam, quia differentia est causata. Et ideo non habet speciem, quia species est causata. Et ideo non habet individuum, quia individuum est causatum. Et ideo non habet proprium, quia proprium

Qui cum iudicante Deo in malitiæ ſuæ cæcitate relinquitur, quaſi intra ſemetipſum clauditur, ne euadendi locum inueniat, quem inuenire minimè meretur. Nam ſæpè nonnulli à prauis actibus exire cupiunt, ſed quia eorundem actuum pondere premuntur, in malæ conſuetudinis carcere incluſi, à ſemetipſis exire non poſſunt. Et quidam culpas proprias punire cupientes, hoc quod rectè ſe agere æſtimant, in grauiores culpas vertunt: fitque modo miſerabili, vt quod exitum putant, hoc incluſionem inueniant. Sic videlicet reprobus Iudas, cùm mortem ſibi contra peccatum intulit, ad æternæ mortis ſupplicia peruenit, & peius de peccato pœnituit quã peccauit. Dicatur ergo; *ſi incluſerit hominẽ, nullus eſt qui aperiat*, quia ſicut nemo obſiſtit largitati vocãtis, ita nullus obuiat iuſtitię relinquentis. Includere itaque Dei, eſt clauſis non aperire. Vnde & ad Moyſen dicitur de Pharaone: *Ego obdurabo cor eius.* Obdurare quippe per iuſtitiã dicitur Deus, quãdo cor reprobum, per gratiam non emollit. Recludit itaque hominem quem in ſuorum operum tenebris relinquit.] Hac

ratio

ratione accipienda ſunt, ferè quæcunque apud Patres, ſiue de Iudæ, ſiue de aliorum immanium peccatorum, impoſſibili pœnitentia, interdum leguntur. Ita vt non propriè dictam impoſſibilitatem aſtruant, ſed tantùm difficultatem ſummam; aut infallibilem pœnitentiæ defectum ob ſubtracta efficacia auxilia, quibus negatis, nunquam de facto concipitur pœnitentia, quamuis poſſet per ſola ſufficientia, nulli vnquam prorsùs negata, verè concipi.

Abiecta itaque vera ac ſupernaturali pœnitentia quam concipere omnino poterat, tactus Iudas inani nec niſi ſimili rudinaria pœnitentia ex mundano timore, intertientu Satanæ mirum in modum amplificato; vt quem leuitate & emotione mentis primùm deiecerat, abſorptum nimio mœrore æternùm perderet, ſoluto rationis per æſtum peccati deuincte, veluti ſomno: non diſſimili dolore tactus eſt, quàm Caïn iuxta Caſſianum. [a] Abiit ergo ad Principes Sacerdotum & Seniores, vt Matthæus [b] teſtatur; & adiiſſe ad eos in templum, colligitur ex proiectis in templo argenteis. Vbi ali-

[a] 9 *de inſtit. c.* 9.
[b] *c.* 27.

qui tenebit feodum, antecessoris sui, de
Rege, quando ea quæ debebat facere
de feodo illo, ad Regem pertinebunt,
dabit Regi, pro relevio suo, de integro
feodo illo, scilicet centum libras, qui
C. 21. centum libras tenebit de integro feodo
Relevium militis. militis, et qui centum marcas tenebit
de integro feodo militis, dabit, pro
relevio suo, centum marcas, et qui
quingentas marcas tenebit de integro
feodo militis, dabit, pro relevio suo,
quingentas marcas, et qui tenebit de
C. 21. integro feodo militis, minus quam
Relevium militis. centum libras, dabit, pro relevio suo,
sicut ei rationabiliter appreciari poterit
secundum quod feodum illud valuerit.

cerdotum, vnum aliquem in ordine vicis ſuæ miniſtrantem, celeberrimo anni feſto affuiſſe in templo, cùm ad eos illuc Iudas venit per tempus iudicij Chriſti. Quanquam neque hoc Scriptura dicit, Iudam ad Sacerdotes in templum veniſſe; ſed tantùm argenteos in templo proieciſſe: quæ duo, ſunt longè diuerſa. Ac ſi alterutrum aſſerendum eſſet, nempe aut Iudam alibi quàm in templo allocutum Sacerdotes & Seniores quibus peccatum ſuum confeſſus eſt; aut non tunc cum Chriſti cauſa agebatur eam cõfeſſionem apud illos edidiſſe; dixerim potiùs Iudã alibi cõfeſſum; poſtmodùm adito templo, ne pecunia ab eis recuſata periclitaretur, proieciſſe eã in tẽplo vbi loci ſanctitate tuta eſſet; quàm non tunc concepiſſe de Chriſto prodito pœnitentiam, cum Chriſti cauſa excuteretur: quod omnino videtur velle Matthæus. Abſque incommodo tamen, imò omni iure (vt monſtraui) dicitur, Iudam Principes aliquos Sacerdotum & aliquos Seniorum in tam celebri die offendiſſe in templo, cùm pecuniam pactam & datam ibi procecit.

16. Erit cui difficultatem faciat, quod in Prophetia de hoc pretio dicatur, proiectum in conflatorium, aut in fornacem: cùm tamen Euangelista, argenteos proiectos apertè prodat in templo. Neque verò admodùm arridet conciliatio illa quæ ex Eusebij interpretatione peti potest [a] cum ait. [Porrò etiam illud contemplare, num fornax dicta sit domus Domini, propterea quod in templo Dei quasi in fornace conflatoris, animos ex diuinorum sermonum calore atque igne transformari contingit, aut alioqui non puros, dum tanquam in fornace igne explorantur, redargui. Idcircò Aquila dum ita conuertit, *Et proiecit argentum in domo Domini ad figulum*; planè nos docet quemadmodum diuinum verbum, instar figuli habitet in domo Domini, & eorum qui illuc accedunt animas informet, ac renouet.] Hanc interpretationem, & ei subnixam conciliationem dissidentium in speciem locorum, minus probo: quòd mystica tantùm sit; nec dubium videatur, quin ager figuli, siue fornax, aut conflatorium, aliud ad literam

[a] *l. 10. de demonstr. in quarta*

sit

Sanctum Spiritum, Quem Pater mittet in nomine Meo ipse vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quæcunque dixero vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor vestrum, neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis: Vado, & venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem: quia Pater major me est. Et nunc dixi vobis antequam fiat: ut cum factum fuerit, credatis. Jam non multa loquar vobiscum. Venit enim princeps mundi hujus, & in me non habet quidquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Surgite, eamus hinc.

Spiritu Santo, que el Padre embiará en mi nombre, el os enseñará todas las cosas, y os traerá a la memoria todo lo que yo os he dicho. La paz os dexo, mi paz os doy: no como el mundo la da, yo os la doy. No se turbe vuestro corazon, ni tema. Oystes como yo os dixe: Voy, y vengo a vosotros. Si me amassedes, holgaríades sin duda, porque voy al Padre: porque el Padre es mayor que yo. Y ahora os he dicho antes que sea hecho: para que quando fuere hecho, creays. Ya no hablaré mucho con vosotros. Porque viene el Príncipe deste mundo, y en mi no tiene cosa alguna. Mas para que conozca el mundo que amo al Padre, y como el Padre me mandó, así hago. Levantaos, vamos de aquí.

ad eum Deus hanc [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

ce ſua, regnum Domini mente concepit, quod in conuiuio Chriſti, Iudas videre non potuit.] Idem [a] ad illud, *pretium meum cogitauerunt repellere*, ita in hanc rem diſſerit. [Quando pretium referente Iuda proditore, Iudæi in loculum mittere noluerunt, dicentes: *non licet nobis mittere in loculum, quia pretium ſanguinis eſt*; damnatur hic iudicio ſuo proditor, qui refudit pretium quod accepit, infirmus ad ſacri muneris teſtimonium, ſed validus ſceleris ſui teſtis. Vnuſquiſque enim grauior accuſator eſt ſui, & inexcuſabilem in ſe fert ipſe ſentẽtiam. Principes Synagogæ, ſuo condemnant ſe iudicio. Profitentur enim pretium eſſe ſanguinis quod dederunt, dum arguunt refundentem. Nam ſi recipiendum non fuit, nec ſoluendum fuit.]

a *in pſal.* 61.

Eodem quoque modo S. Hilarius, [b] relatione illa argenteorum, & peccati per vendentem deteſtatione, conſultum eſſe excitandis ad pœnitentiam & redarguendis Iudæis, annotauit. Addit S. Auguſtinus, [c] magnum quoque innocentiæ Chriſti datum hinc fuiſſe teſtimonium, quando ipſum Iudam pœnituit quod Chri

b *com.* 32. *in Matth.*

c *in pſal.* 63.

Digitized by Google

Christum tradidisset, & lucrum in quod tam auidè inhiarat, quòd ob illud, Sanctum & iustum perdidisset, abiecit.

18. Cæterùm durities quæ malè mollium Iudam, peius obfirmauit; Iudæos quoque ne à peccato vel à cooperario & consorte sceleris admoniti auellerentur, effecit. Itaque de more huiusmodi conductorum, scelere Iudę in opera quam locarat neglecto, quasi ad ipsos nihil attineret proditio, ad quam vltrò accurrerat malus proxeneta cuius vltra vsus non esset; vix auditum, repellunt: reponentes sua parùm referre, quid misero iam fieret, nec ad se eius culpam si qua foret pertinere. Mox tamen iidem, quod S. Ambrosius [a] rectè vidit, sacrilegam mercedem inferre in corbonam recusantes, Christi innocentiam, & Iudæ scelus, atque adeò suam quoque nequitiam qui Iudam conduxerant, professi sunt: in eo planè detestandi, quod per summam hypocrisim respuentes reponere in sacro ærario turpem mercedem tanquam contaminatam; eam tamen proponere, & illius propositione ad tantum scelus quod corde versabant, Iudam

[a] *in c. 22. Luc. l. 10. in Lucam.*

exci

ἐπὶ τὰ αὐτὰ μέρη ἀχθῶσιν αἱ ΑΓ, ΔΕ, καὶ ἐπιζευχθῶσιν αἱ ΑΔ, ΓΕ· λέγω ὅτι ἡ ΑΔ τῇ ΓΕ ἐστὶν ἴση καὶ παράλληλος.

Ἐπεζεύχθωσαν γὰρ αἱ ΑΕ, ΓΔ. καὶ ἐπεὶ ἡ ΑΓ τῇ ΔΕ ἐστὶν ἴση καὶ παράλληλος, ἡ δὲ ΑΕ τῇ ΓΔ ἐστὶν ἴση καὶ παράλληλος· καὶ ἡ ΑΔ ἄρα τῇ ΓΕ ἐστὶν ἴση καὶ παράλληλος.

Ἐὰν ἄρα δύο εὐθεῖαι ἴσαι καὶ παράλληλοι πρὸς τὰ αὐτὰ μέρη ἀχθῶσιν, καὶ ἐπιζευχθῶσιν αἱ ἐπὶ τὰ αὐτὰ μέρη ἀγόμεναι τῶν ἴσων καὶ παραλλήλων, καὶ αὐτὰς ἴσας καὶ παραλλήλους ποιήσουσιν. ὅπερ ἔδει δεῖξαι.

Ἐὰν δύο εὐθεῖαι ἴσαι καὶ παράλληλοι πρὸς τὰ αὐτὰ μέρη ἀχθῶσιν, καὶ ἐπιζευχθῶσιν αἱ ἐπὶ τὰ αὐτὰ μέρη ἀγόμεναι τῶν ἴσων καὶ παραλλήλων, καὶ αὐτὰς ἴσας καὶ παραλλήλους ποιήσουσιν. ὅπερ ἔδει δεῖξαι.

guinem mittere in conſcientiam? Hoc verò fuiſſe in amentiæ ſitim currere, dictum ſcitè eſt á S. Ambroſio, [a] quum pretij ſui repulſam à Chriſto prænunciatam apud Pſaltem, [b] huc accommodat.

a *l.5.de fi. dec 7.*

b *pſal.61.*

Sic in ſacrum ærarium non admiſſam mercedem iniquitatis, conſilio inito deſtinarunt ad coëmendum agrum figuli in ſepulturam peregrinorum: quem idcirco ex pretio vocatum Haceldama, hoc eſt agrum ſanguinis teſtantur SS. Petrus [c] atque Matthæus [d] qui cùm connotato tempore quo ſcribebat, addat eam appellationem agro inditam, perſeueraſſe vſque in hodiernum diem, non obſcurè ſignificat agrum coëmptum & ſic denominatũ fuiſſe multò ante quàm ea ſcriberet: alioqui incommodè illum loquendi modum vſurparet, de re quæ iam per moram notabilem non perſtitiſſet. Sic factum exiſtimat Tertullianus, [e] impleta Iſaiæ [f] prophetia, quæ pronunciarat dandos diuites pro ſepultura: diuites inquam, qui à Iuda traditionem redemerant; hoc eſt eorum pecunias, per ipſoſmet in id opus collocatas. Coëmptus ergo eſt ager nõ ita multo poſt reſtitutam

c *Act.1.*

d *c.27.*

e *3. in Marcio.c. 23.*

f *c.59.*

Digitized by Google

mouth and nostrils, and especially about the
eyes, and the whole face looks pale, and
the eyes are sunk in the head, and the
temples are contracted, and the ears are
cold, and the scrotum is contracted, and
the testicles are drawn up, and the whole
body is cold, and the sweat is cold, and
the urine is thin, and the pulse is very
contracted. Until now Rasis. Galen
says in the book of Crises, that the
signs of death are, that the nose is sharp,
the eyes sunken, and the temples hollow.

Of the urine of a person dying of a
fever. Chapter 3.

Rasis, in the fourth book of his Al-
manzor, says, that the urine of a person
dying of a fever is thin, and has a bad
smell, and is of a bad colour, and has
no sediment, and has a bad froth, and
has a bad smell, and has a bad colour,
and has no sediment, and has a bad froth,
and

ſcriptura narrat, emit ſibi agrum figuli, vt is qui hæreditatem integram Chriſtum non habebat in cœlo, partem aliquam habere vellet in ſæculo, quam nec ipſam poſſedit, quia ſceleris tanti facti ſibimet conſcius, collum ſibi alligauit, & proſtratus in faciẽ, diruptus eſt medius. Ager tamen ille qui ab eo comparatus eſt, vocatus eſt ager ſanguinis, quoniam ex pretio comparatus eſt tanti ſanguinis. Vendidit diſcipulus ſanguinem Magiſtri, & emit exinde agrum figuli. Quid eſt hoc? Putamus dilectiſſimi vacare hanc actionem, in illa venditione vel emptione, vel in ipſa Chriſti myſtica paſſione? *Comparauit*, ait ſcriptura, *Iudas agrum figuli, & vocatus eſt ager ille ager ſanguinis.*] Scriptura, diſertè (vt dixi) contrarium tradit. Tantùm videri poteſt fauere Apoſtolorum Princeps, [a] vbi agens de ſufficiendo in Iudæ locum Apoſtolo, ait, Iudam, qui gradu exciderat, *poſſediſſe agrum de mercede iniquitatis.* Verùm hic Hebraiſmus eſt, quo poſſediſſe dictus eſt Iudas, quia poſſidere fecit. Quod S. Gregorius [b] & Beda notarunt, adducto ſimili loco ex Iobo [c] dicente, *abominabuntur*

[a] *Act. 1.*

[b] *1. mor. c. 9. & in eũ Actorum locum.*

[c] *cap 9.*

me

Transcription omitted: illegible.

Kal. Capit. XII.

Ille ego Papirius Albanus, Decem-
viralis potestatis, qui Legibus duodecim
tabularum, quas Decemviri conscripserunt,
duas addidi, quæ deerant, de Patri-
cidiis, & de Sacris detestandis, hoc
Templum, & Cellam Jovis Optimi Ma-
ximi, Capitolinique Fastigium, Jovi
Optimo Maximo, Junoni Reginæ, Mi-
nervæ, Jovi Fulminatori, Jovi Tonanti,
Jovi Feretrio, Jovi Victori, Jovi Fi-
dio, Junoni Lucinæ, Junoni Sospitæ,
Junoni Matri, Reginæ Minervæ, Lu-
næ, Soli, Herculi Invicto, Herculi Mu-
sarum, Victoriæ, Libertati, Genio Po-
puli Romani, Quiritium, Vestæ, Fortu-
næ Primigeniæ, Fortunæ Obsequenti,
Deorum Penatium, Deo Semoni Sancto,
Deo Sancto, Deo Quirino, Deo Fidei,
Deo Terminali, Deo Mercurio, Deo
Genio, Deo Aio Locutio, Deo Deæque
Omnibus, quos & quæ in cœlo regnare
fas est, Templa, Delubra, Aras, Signa
Deorum, Deabusque omnibus, quos &
quæ in cœlo regnare fas est, Templa,
Delubra, Aras, Signa Deorum, Deabus-
que omnibus, quos & quæ in cœlo re-
gnare fas est, Templa, Delubra, Aras,
Signa Deorum, Deabusque omnibus,
quos & quæ in cœlo regnare fas est,
Templa, Delubra, Aras, Signa Deorum,
Deabusque omnibus, quos & quæ in cœlo
reg

tis teſtarum figulinarũ fragmentis conſtet, ſitque idcircò culturæ inutilis. Vnde idem autor infert, potuiſſe huiuſmodi agrum etiamſi Hieroſolymę vicinum, & vt S. Hieronymus [a] ait, intra terminos Æliæ, qui priſcæ Hieroſolymæ prope continentes erant, conſtitutum; emi pretio argenteorum triginta, ob exiguitatem & inutilitatem; iuncta argenti per ea tempora caritate; ob quam Hieremias agrum fructiferum argenteis ſeptemdecim comparaſſe legitur. [a] *ſupra.*

Vſus in quem ager coëmptus eſt, fuit ſepultura peregrinorum. Hos paſſim videō, intelligi aduentantes Hieroſolymam religionis cauſa Iudæos. Quod enim nefas illis eſſet extra Hieroſolymam ſacrificare, non dubium quin permulti vndecumque Hieroſolymam ſacrificij cauſa confluerent. Vnde facile fuit aliquos ibi vitā excedere, & ſepulchris propriis in quæ inferrentur deſtitutos, egere communi cœmeterio quo conderẽtur. Hebræi enim Hieroſolymitæ, vel in propria ſepulchra inferebantur, quibus priuari, habebatur apud Iudæos maxima calamitas, vt ſæpè in Ve-

teri Teſtamento ſignificatur; vel ſi qui erant tenuiores, committebantur communi cœmeterio, quale aliquod in tam populoſa vrbe fuiſſe, pro tenuibus qui patria & propria ſepulchra nulla haberent, videtur indubitatum.

21. Verùm hæc ipſa ratiocinatio conficere videtur, peregrinos quibus cõdendis ager ex pretio ſanguinis Chriſti addicebatur, non fuiſſe religione Iudæos. Neque enim paucos illos peregrinos eiuſdem religionis ac gentis, quos contingeret Hieroſolymis diem obire, veriſimile eſt excluſos à Iudæis fuiſſe tenuiorum Hieroſolymitarum polyãdriis. Aut quomodò tot ante ſæculis quibus Iudæi Hieroſolymam commeabant religionis ergo, & ibi nonnulli identidem ſine dubio abiiciebant corporum exuuias; prouiſum nullo modo fuiſſet, vt aliquod eſſet ad huiuſmodi Iudæos peregrinos condendos cœmeterium niſi in publicum agrum quo tenuium Hieroſolymitarũ corpora ſepeliri mos erat, inferri conſueuiſſent? Itaque probabiliſſimum eſt, peregrinos illos, ξένους, fuiſſe planè exteros, & alterius non tantùm regio

gratiam Dei, quam per Christum Jesum promisit, exhibuit, & obtulit. Quæ quidem gratia, ut ipsi Patres docent, non est ipsa Dei misericordia, qua nos ipse Deus gratuito diligit, sed

a *aduer for sacro c. 3 3. n 44*
b *flagelli f 49.*

chomus, & à Cerda [a] ac Finus, [b] referentes, mirandam esse terræ illius agri vim, quę intrà viginti quatuor horas corpora absumat, & ossa planè in puluerem redigat; ac etiam in Romanum campum sanctum asportata, peregrinorum dumtaxat corpora admittat, incolarum respuat: non secus ac Hierosolymitana terra, Galli fratris Iuliani Apostatæ, quia pius princeps erat, substructiones admittebat, non item quæ à Iudæis & Iuliano inædificabantur, vt Nazianzenus & alij testantur. Sed hæc de vi terræ agri illius Romam asportatæ, fabulositatis reuincunt qui Romæ vixerunt. Quare quanta esse debeat reliquæ illius narrationis fides, iudicet prudens Lector.

22. Iuxta eam porrò quam protuli, magisque probaui peregrinorum interpretationem, splendidiùs micat mysterium, siue vt loquitur S. Hilarius, [c] *magnum prophetiæ sacramentum, & plena miraculi meditatio*, qua Spiritus sanctus, vt nihil nobis ex iis quæ ad Christum quoquomodo spectabant, vacaret fructu, voluit pecuniam qua Christus venditus fuerat, impendi in requiem peregrino

c *can 32. in Matth.*

Digitized by

Conditum esse in hoc loco, quod
Graeci ἀκρωτήριον vocant, Latini
promontorium, quod in mare
prominet, ac procurrit. Ἀκρωτήριον
igitur, ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῆς
πόλεως, id est, a summo urbis
dictum est. Quidam tamen
putant Ἀκρωτήριον dictum
esse, quod ibi Neptuno sacrificia
fierent, quem Graeci
Ἀκρωτήριον appellant. Quod
si ita est, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηριάζειν
dictum est, id est, a
mutilando. Nam ibi Neptuno
sacrificia fiebant, quibus
mutilabantur boves, quos
immolabant. Ἀκρωτηριάζειν
enim est mutilare. Ἀκρωτήριον
autem, ut dixi, promontorium
est, quod in mare
prominet, ac procurrit.

Ἀκρωτήριον
quid sit.

Ἀκρωτήριον
unde dictum.

Ἀκρωτηριάζειν
quid sit.

rum, quia inuitati non ſolùm venire noluerunt, ſed inſuper ſponſum occiderunt? Quid egit iniquitas Iudæ, qui eum vendidit, à quo redemi debuit? Ecce nec Iudas tenuit pretium, nec Iudæi quem comparauerant Chriſtum. Illi dico, vbi eſt quod accepiſti? Iudæo dico, vbi eſt quod emiſti? Illi dico quando vendidiſti, tunc te decepiſti; iſti dico, quòd emiſti poſſidere non potuiſti. Exulta Chriſtiane in commercium inimicorum tuorum, tu viciſti: quod Iudas vendidit, & Iudæus emit, tu acquiſiſti. Exulta exulta ſponſa Eccleſia, quia niſi iſta in Chriſto facta eſſent, tu ab illo formata non eſſes. Vendi-
tus redemit te, occiſus dilexit te. Et quia te plurimùm dilexit, mori voluit propter te.]

Concludo cũ Drogone, pia ad Deum pro huiuſmodi ſepultura interpellatione [Da mihi Domine portionem in terra viuentium, in ſepultura peregrinorum, in agro Acéldama, quia pretio magno tui ſanguinis emptus eſt, ibi enim ſepulti ſunt omnes Patres noſtri qui ſuper terram hanc aduenæ fuerunt & peregrini. Ibi Abraham pulcherrimam coniugem

Digitized by Google

Sanctum Spiritum Deum esse, & Dominum, & Vivificatorem, & ex Patre procedentem, & cum Patre & Filio adorandum & glorificandum, & per Prophetas locutum. Quia hæc fides Catholica est, quam nisi quisque fideliter firmiterque credat, salvus esse non potest.

Quicunque vult salvus esse, ante omnia opus est, ut teneat Catholicam fidem. Quam nisi quisque integram inviolatamque servaverit, absque dubio in æternum peribit. Fides autem Catholica hæc est, ut unum Deum in Trinitate, & Trinitatem in unitate veneremur. Neque confundentes personas, neque substantiam separantes. Alia est enim persona Patris, alia Filii, alia Spiritus Sancti. Sed Patris & Filii & Spiritus Sancti una est divinitas, æqualis gloria, coæterna majestas. Qualis Pater, talis Filius, talis Spiritus Sanctus. Increatus Pater, increatus Filius, increatus Spiritus Sanctus. Immensus Pater, immensus Filius, immensus Spiritus Sanctus. Æternus Pater, æternus Filius, æternus Spiritus Sanctus. Et tamen non tres æterni, sed unus æternus. Sicut non tres increati, nec tres immensi, sed unus increatus & unus immensus. Similiter omnipotens Pater, omnipotens Filius, omnipotens Spiritus Sanctus. Et tamen non tres omnipotentes, sed unus omnipotens. Ita Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus Sanctus. Et tamen non tres dii, sed unus est Deus. Ita Dominus Pater, Dominus Filius, Dominus Spiritus Sanctus. Et tamen non tres Domini, sed unus est Dominus.

Iudæ informe lethum ; & cum morte prima, mors ſecunda omnium calamitatum conflugem ſubſecuta.

CAPVT XIII.

1. PROIECTIS in templo argenteis, Iudas, quod S. Matthæus [a] diſertè tradit, abiens laqueo ſe ſuſpendit. Abſorptus enim mœrore, & diram conſcientiæ ex ſcelere admiſſo lancinationem non ſuſtinens, quia ſine ſpe timuit, vt rectè obſeruat S. Agobardus, [b] laqueum vitæ præelegit, præ puſillitate animi, vt ait Antiochus. [c] Nimirum proponens ſibi ſecuturas ſannas & opprobriũ id quod Theophilactus notauit. Eã enim iuſtiſſimã infamiã impos ſuſtinere, laqueũ ſibi ipſe iniecit. [Iſta eſt ſæculi triſtitia (ait S. Hieron. [d]) quę ducit ad mortẽ, qua Apoſtolus nõ vult perire eũ qui cum vxore Patris fuerat fornicatus: qua & Iudas periit infœlix, qui abundantiore abſorptus triſtitia, proditioni homicidium

a c. 27.

b *epiſtola ad Ebonem Rhenenſem de ſpe & timore.*

c *hom. 27.*

d *in c. 5. Amos.*

Digitized by Google

cidium copulauit, & homicidium omnibus peius homicidiis: vbi putabat remedium, & mortem ſuſpendij finem malorum, ibi leonem & vrſum & colubrum reperiret. Quibus nominibus videntur mihi ſignificari, vel diuerſa ſupplicia, vel ipſe diabolus, qui rectè & leo, & vrſus, & coluber appellatur.] Ita Hieronymus; exiſtimans completum in Iuda illud Amos, *Quomodò ſi fugiat homo à facie leonis, & incidat in eum vrſus: & introeat in domum, & innitatur manibus ſuis ſuper parietem, & mordeat eum coluber.*]

Tunc planè *conuerſus eſt dolor eius in caput eius, & in verticem ipſius iniquitas eius deſcendit*; quod de Achitophele & Abſalone ad literam ſcriptum, S. Chryſoſtomus[a] bellè quoque, in Iudam cadere affirmat. Retortam item in Iudæ verticem, quam Chriſto irrogauerat iniquitatem, S. Leo[b] cum eo expoſtulans, ita ſcribit. [Sceleſtior omnibus Iudas, & infelicior extitiſti; quem nõ pœnitentia reuocauit ad Dominum, ſed deſperatio traxit ad laqueum. Expectaſſes conſummationem criminis tui, & donec ſanguis Chriſti funderetur pro omnibus peccatori

a *in pſal. 7.*

b *ſerm. 3. de paſſ.*

Cervicis musculi communes, qui ad caput, & qui ad humeros, sunt. Et primi quidem, qui ad caput, ex ipsa cervicis radice, & ex tribus primis costis, & ex tribus primis vertebris dorsi, & ex septimo colli, & ex transversis processibus omnium colli vertebrarum oriuntur. Et ascendentes, quidem, ad occipitis os, quod sub cerebello est, inseruntur. Qui vero ad humeros

malà verò non faciens, ſed ab iniquis facta, ne inordinatè eueniant, ipſe diſponens, conſiderat vniuerſorum finem, & patienter tolerat omnia, atque intuetur electorum terminum, quòd ex malo mutentur ad bonum. Intuetur etiam reproborum finem, quòd de malo opere, dignum ſe trahantur ad ſupplicium. Vidit finem perſequentis Sauli, quò proſtratus diceret: *Domine, quid vis me facere?* Vidit finem quaſi obſequentis diſcipuli, quòd pro commiſſo ſcelere guttur laqueo ſtringeret, ſéque & peccantem puniret, & deteriùs puniendo deciperet.]

2. Vt autem de funeſto proditoris exitu, & condigno ſceleris eius in hac & altera vita ſupplicio, diſtinctè diſſeramus, ſtabiliendum inprimis eſt, tempus ac genus mortis eius. Nam circa vtrumque variatum eſt ſententiis. Quanquam quoad tempus mortis, ſi S. Matthæi verba expendantur, non videtur ſuperfutura dubitandi occaſio. Siquidem S. Matthæus, poſt deſcriptam matutinam Iudæorum coitionem, & adductionem Chriſti vincti ad Pilatum, ſubdit. *Tunc videns Iudas qui eum tradidit, quod damna-*

tus

Lib. VIII. Capitulum V. Fol. 833

what Distance the Ship is to steer between any two Places.

Plate XIII. Fig. 1.

Let the Circle ABCD represent the Terraqueous Globe, AC the Equator, BD the Meridian of London, EF the Meridian of the Place from whence the Ship sails, GH the Meridian of the Place where she is bound, EG the Parallel of Latitude of the Place from whence she sails, HF the Parallel of Latitude of the Place where she is bound, EH the Distance between the two Meridians, and EF the Distance between the two Places. Now if the Ship sails from E to F, she must steer upon the Rhumb EF, which will be a Spiral Line, and will cut all the Meridians in the same Angle, and will be longer than the Distance between the two Places; but if she sails from E to G, and then from G to H, she will sail upon two Sides of a Right-angled Triangle, and will be shorter than the Rhumb EF.

Rule.

Subtract the Latitude of the Place from whence the Ship sails from the Latitude of the Place where she is bound, and the Remainder will be the Distance between the two Parallels of Latitude; then say, As the Radius is to the Tangent of the Rhumb, so is the Distance between the two Parallels of Latitude to the Distance between the two Meridians.

Mandat Cardinali Mazarinæo ad Pyrenæos
Montes, ut Hispanos Commissarios ad Pacis
negotium Pyrenæum tractandum, ad Fines
Regni deducat. Ipse Cardinalis Mazarinæus
Lutetia Parisiorum discessurus, Vicarii
Generalis munus Ludovico Archiepiscopo
Turonensi, Regis Consiliario, Sacrique Ordinis
Commendatori, Regiæque Familiæ Præfecto,
Viro, tam secundum in utroque negotio,
quam in omni vita, quam fortunato, mandat.
Ipse Cardinalis Mazarinæus, Lutetia Parisiorum
discessurus, Ludovicum Archiepiscopum Turonensem,
Regis Consiliarium, Sacrique Ordinis
Commendatorem, Regiæque Familiæ Præfectum,
Virum, tam secundum in utroque negotio,
quam in omni vita, quam fortunatum, Vicarium
Generalem munus mandat. Ipse Cardinalis
Mazarinæus, Lutetia Parisiorum discessurus,
Ludovico Archiepiscopo Turonensi, Regis
Consiliario, Sacrique Ordinis Commendatori,
Regiæque Familiæ Præfecto, Viro, tam secundum
in utroque negotio, quam in omni vita,
quam fortunato, Vicarii Generalis munus
mandat.

Hæc liber multis, ut videtur, mendis
Exemplaria nacquam bene valentibus,
Ut ipse ait, scriptus, ac ne ipsi quidem
Auctori, ut ipse ait, satis emendatus.
Quæ Cardinalis Mazarinæus, Lutetia Parisiorum
discessurus, Ludovicum Archiepiscopum
Turonensem, Regis Consiliarium, Sacrique

lum prorſus in tanta feſtiuitate manè in templo affuiſſe. Imò verò affuiſſe ſatis multos, prudenter æſtimanti apparebit pluſquàm probab ile. Vt autem gratis daremus neminem manè in templo affuiſſe, quis credat numeroſas illas occupationes, per quas non licuerit Sacerdotibus, reliqua die, ad pauca Iudæ verba attendere,& proiectam ab eo pecuniam colligere? Quod hic author addebat de Paſchate, veſpere eius diei celebrando, eſt omnino fabuloſum. Iudæi enim Paſcha celebrarant veſpere præcedentis diei, ſiue Luna 14. ad veſperam: Falſúſque haud dubiè eſt ſcriptor iſte, ex eo
a c.18. quòd Ioannes[a] ait, Iudæos manè noluiſſe in Prætorium intrare, vt non contaminarentur, ſed vt manducarent Paſcha. Verùm hoc Paſcha, non eſſe accipiendum de agno Paſchali quod erat Paſcha ſimpliciter dictum, ſed de ſacrificiis Paſchalibus per octiduum illud celebratis, quæ minus moræ poſtulabant, iam ſuprà dictum eſt. Æquè abſurdè addebat idem autor, non potuiſſe referri pecunias Sabbatho. An enim erat tantum pondus triginta argenteorum, vt

non

non licuerit onus illud exportare die Sabbathi? Itaque neque concluſio ab autore illo propoſita, neque firmamenta quibus nititur, probanda ſunt; ſed ſtandum ſententiæ propoſitæ; quæ videtur à S. Matthæo inſinuata. Hunc porrò autorem longè alium eſſe ab Auguſtino (ne quem eius authoritas concutiat) extra dubium eſt; & patet ex hac ipſa re in qua verſamur. Nam germanus Auguſtinus, [a] diſertè agnoſcit, paucos eſſe factos Iudæ dies, quia ante Chriſtum obiit, cum Latrones ſint mortui poſt Chriſtum: fallitúrque Autor commentarii Hieronymo adſcripti in Marcum, [b] qui Latronem reprobum, ait præiuiſſe Iudæ in infernum.

[a] *in pſal.* 108.

[b] *c.* 15.

4. Priuſquàm igitur Chriſtus Dominus abriperetur ad indigniſſimam necem, Iudas ad digniſſimum ſceleribus ſuis exitum properauit. Qua ex cauſa triſtitiæ ſuperpondium adiunctum eſt immanitati illi dolorum qua tunc Chriſtus vrgebatur, vt piè admodum perſpexit Gabr. Biel [c] quamuis id in ſcripturis proditum non ſit, vt alia pleraque quibus piè exercemus ingenium, & pieta-

[c] *tract de paſſ. p. 3. art. 2.*

tem fouemus circa Christi passionem. Commentatur ergo Gabriel, ex Iudæ suspendio quod Christum non latebat, cor piissimi Magistri acerbissimo vulnere fuisse transfixum; multóque atrociùs sauciatũ, quàm iis quibus per eum temporis articulum vexabatur raptationibus ad varia tribunalia, & illisis calcibus, ac impactis per ministrorum petulãtiam alapis. Quid enim durius benignissimo pectori accidere potuit, quàm inchoato iam redemptionis opere, & pugna aduersus Satanam mox conterendum, & internecione delendum, eam à Satana cœtui suorum inflictam plagam tolerare, vt quem è duodecim primoribus totius Ecclesiæ esse voluerat, tótque ac tam eximiis prærogatiuis ornauerat, eum Sataras Christo insultans absorberet, & cibum electum voraret, ita vt iam cœpta in ablutionem peccatoris, & mundi totius expiationem, sanguinis effusio, irrita quoad eum abiret & fructu vacua? Mœrorem quidem ille prodendo iniecerat, vsque eò vt S. Chrysostomus quod turbatum Christum ea de causa dixit Ioannes, [a] accipiat de fusis per Christum la-

a c. 13.

chry

$$\dot{x} : \dot{y} :: \frac{\dot{x}}{\sqrt{\dot{x}^2 + \dot{y}^2}} : \frac{\dot{y}}{\sqrt{\dot{x}^2 + \dot{y}^2}}$$

nus Comitus cum Chriſt. Jeſuanen. Epiſcopo Rotenſi, Ioan. Baptiſta Grimaldo Epiſcopo Sabinenſi, Ioanne Baptiſta Castellino Comite Castilionis, Ioanne Francisco Commendone Cardinalibus, Ioanne Antonio Facchinetto Archiepiſcopo Neocomenſi, Ioanne Antonio Serbellono Archiepiſcopo Mediolanenſi, Ioanne Antonio Volpio Archiepiſcopo Capuano, Ioanne Baptiſta Castagna Archiepiſcopo Rossanenſi, Ioanne Baptiſta Cicada Archiepiſcopo Tarentino, Ioanne Antonio Facchinetto Archiepiſcopo Neocomenſi, Ioanne Antonio Serbellono Archiepiſcopo Mediolanenſi, Ioanne Antonio Volpio Archiepiſcopo Capuano, Ioanne Baptiſta Castagna Archiepiſcopo Rossanenſi, Ioanne Baptiſta Cicada Archiepiſcopo Tarentino, Ioanne Antonio Facchinetto Archiepiſcopo Neocomenſi, Ioanne Antonio Serbellono Archiepiſcopo Mediolanenſi, Ioanne Antonio Volpio Archiepiſcopo Capuano, Ioanne Baptiſta Castagna Archiepiſcopo Rossanenſi, Ioanne Baptiſta Cicada Archiepiſcopo Tarentino,

2 Reges 6. 1 Paralip. 13.

Vocatio Dei ad Moysen.

Exod. 3.

Moyses ad Deum.

Exod. 4.

Deus ad Moysen.

Exod. 4

Sect. 1. Cap. 1. Fund. 1. Def. 1. 3

[illegible] [illegible] [illegible] [

Ad cognoscendum Gallos, & quæ
gentes Germaniæ ripam Rheni colant, discendum
est. Gallos Belgarum finibus adjacentes, quia
Rhenum transierunt, Germanos ab incolis
discretos, quia mare tenent, Britannos
quoque insulæ.

Ad cognoscendum Gallos, & quæ gentes Germaniæ ripam Rheni colant, discendum est. Gallos Belgarum finibus adjacentes, quia Rhenum transierunt, Germanos ab incolis discretos, quia mare tenent, Britannos quoque insulæ.

Digitized by Google

de Deos, e de Deosa, e de Deosas, &c. Et de los pronos. Dipolos, e le pronos, e le pronos, e le pron

Kalendarium zum ersten Theil 1
Kalendarium zum andern Theil 3
Kurtze Beschreibung der Stadt Jerusalem, und
etlicher Oerter darumb, wie sie jetzund gelegen
sind, Matth. 21. Marc. 11. Luc. 19. Joh. 12. 1
Eine gemeine Regel, wie man alle Oerter, so in
der Bibel verzeichnet, finden und erkennen kan. 2
Eine gemeine Regel, wie man alle Oerter, so in
der Bibel verzeichnet, finden und erkennen kan. 3
Eine gemeine Regel, wie man alle Oerter, so in
der Bibel verzeichnet, finden und erkennen kan.

gregabit. Ædificauit tertia die ſanctos lapides qui à fundamento fuerant reuoluti. Sancti enim lapides, fundamentũ dimiſerũt & diſperſi ſunt alius aliò. Idcircò ait Zacharias Propheta, *gladius exurge ſuper paſtorem & ſuper virum ciuem eius: percute paſtorem & diſpergentur oues gregis.* Neceſſitas vocat me, vt dicam ſuper quem paſtorem gladius exurgit, & quis eſt vir ciuis eius. Et ſicut gladius Gedeon in Madianitas, eodem modo ſupplicium Dei in Iudam. Gladius Gedeon ſuper Madian: gladius verò Dei ſuper Iudam, qui rexit viros ſuæ ciuitatis. Aduerte quòd vir ciuis, Iudam ſignificat paſtorem, id eſt ducem in proditione Domini. Viros ciuitatis eius (quaſi diceret nequitiæ ipſius) vocat Iudæos ab eo ductos. Et mercedem dignam operibus ſuis recepit, gladio percuſſus Dei. Quod quidem cùm Propheta præcognoſceret, per ſpiritum elocutus eſt. Ac vide quòd inuiſibiliter percuſſit eum gladius Dei; *Et effuſa* (inquit) *ſunt viſcera eius.* Diſſecta Dei gladio; quandoquidem ipſe fecit vt paſtor Iſraël, à Iudæis percuteretur, qui digni fuerunt ciuitate ipſius prodito

Sub. vespertinum Cœnæ. Ad quod Sacrificium Christus Dominus Discipulos suos, & per eos Ecclesiam suam, sub Sacramento Eucharistiæ, Corporis & Sanguinis sui, Sacrificium Novi Testamenti, quod Sacerdotium Melchisedech dicitur, instituit, & Apostolis eorumque successoribus in Sacerdotio ordinandis, ut offerrent, præcepit. Quod Sacrificium Malachias Propheta in Spiritu prævidit, & Gentium, id est, Ecclesiæ Christi in omni loco offerendum, & Nomini Dei sanctificando, & Sacerdotum Christianorum, qui illud offerrent, & populum fidelem, qui offerret, & offerendo communicaret, munus esse prædixit. Quæ certa Doctrina Patrum, & Conciliorum, & Ecclesiæ Catholicæ consensu semper fuit, ut Sacrificium Missæ, & Sacrificium Crucis, unum & idem Sacrificium sit, unus & idem Sacerdos, Christus Jesus, cujus Sacerdotium, & Sacrificium Sacerdotibus, & Sacrificiis Aaronis, successisse Canones Apostolorum docent, & Concilium Tridentinum declarat.

Sinaïta, [a] Apollinaris, [b] Chryſoſtomus, [c] Leo, [d] Auguſtinus. [e] Sed & S. Irenæus [f] mortem Montani & Maximillæ qui ſuſpendio perierãt, deſcribẽs, ait eos communi cũ Iuda letho occubuiſſe. Cõçinit Iuuencus, [g] qui notat ficum fuiſſe è qua proditor pependit, & eam ſuo tempore ſuperfuiſſe, prodit Beda [h] malè proinde quibuſdam apud Marianam [i] ex ſambuco pependiſſe Iudam exiſtimantibus. ſtrangulatum item Iudam, cecinit in hunc modum Arator [k] addens pulchram rationem talis lethi.

------Noſtis quia proditor amens,
Mercedem ſceleris ſoluit ſibi. Tedia noxæ
Horruit ipſe ſuæ, ſtringens in gutture vocem,
Exemplo ceſſante ream: qui parte necari
Promeruit, qua culpa fuit criménque peractum.
Iudicio tali permiſit membra furori,
Aëris in medio communi vt poneret hoſti,
Debita pœna locum: cælum terrámque peroſus
Inter vtrumque perit. Nullis condenda ſepulchris
Viſce

a *l 6 in ezaëm.*
b *in Tragœdia Nazianzeno adſcripta.*
c *ſerm. 3. de Iuda.*
d *ſerm 3. & 16. de paſſ.*
e *tract. de vti pœnit.*
f *l 2. relatus ub Euſebio 5 hiſtor. c. 15.*
g *l. 4 hiſt. Euang.*
h *l. de locis ſanctis c. 4*
i *Actor. 7.*
k *l. 1. in Act. Apoſt.*

Digitized by Google

Viſcera rupta cadunt, tenueſque elapſus in auras
Fugit ab ore cinis. Non hæc vacat vltio Iudæ.
Quæ ſuprema negat, vindictáque mercis iniquæ
Sic placitura venit.

Eadem habet Prudentius [a] deſcribens auaritiæ cum largitate conflictum. Adſcribo item vérba Bedæ quibus non diſſimilem rationem ſic pereuntis Iudæ aſſignauit [b] [Dignam ſibi pœnam traditor amens inuenit, vt videlicet guttur quo vox proditionis exierat, laquei nodus necaret. Dignum etiam locum interitus quæſiuit, vt qui hominum Angelorúmque Dominum morti tradiderat; cœlo terræque peroſus, quaſi aëreis tantummodò ſpiritibus ſociãdus, iuxta exëplum Achitophel & Abſalon qui Regem Dauid perſecuti ſunt, aëris medio periret. Cui vtique ſatis digno exitu, mors ipſa ſucceſſit; vt viſcera quæ dolum proditionis conceperant, iuxta caderent, & vacuas euoluerentur in auras. Cuius ſimillima pœnæ mors, Arrium hæreſiarcham damnaſſe refertur, vt quia ille humani

a *in Pſychomachia.*

b *in c. 1. Actorum ad v. 18.*

Digitized by Google

manitatem Christi, iste diuinitatem extinguere moliebatur, ambo sicut sensu inanes vixerant, sic quoque ventre vacui perirent.]

9. Nec prætereundus S. Bernardus[a] [Pulchrè omnino Petrus Apostolus, filium perditionis in locum suum abiisse testatus est, quod in aëre crepuerit medius, aëriarum collega potestatum, vtpotè quem veri Dei & veri pariter hominis, qui de cœlo veniisset operaturus salutem in medio terræ; huius inquam, proditorem, nec cœlum reciperet, nec terra sustineret. Itaque oculis tuis considerabis, & retributionem peccatorum videbis.]

a serm. 8 in psal qui habitat.

Tandem, piè admodum Matthæus VVestmonasterienſis, genus lethi Iudæ assignatum confirmans, ita philosophatur consentítque Comestor.[b] [Exiuit diabolus cum anima illa sordida, & immunda per ventrem Iudæ, non per os eius, sicut introierat per buccellam; vt sic parceret ori quo Seruatorem osculatus fuerat. Non enim tam viliter debuit inquinari, quod tam glorioſum os, Christi scilicet, contigerat. Dignum erat, vt viscera

b in histor. Actorum 9.

Digitized by Google

cera quæ proditionem conceperant, rupta caderent; guttur etiam quo vox proditionis exierat, laqueo arctaretur. Sæpè enim modus pœnæ exprimit modum culpæ: Vnde abſcinditur homini caput corporis, quia ipſe ſibi abſcidit caput mentis, id eſt, rationem. Sic & Iudas mortuus eſt in aëre, tanquam aëris poteſtatibus ſociandus. Congruum enim erat, vt ſepararetur ab Angelorum atque hominum regione, qui infenſus erat vtriſque. Et ideò modus & locus congruit pœnæ.] Quid verò ſibi voluit Theodoretus cùm dixit [a] [Iudas cùm diabolum admiſiſſet in ſeipſo, ſupplicium illius expreſſit.] Sicut Moyſes (de quo agit) ex conuerſatione cum Deo, radioſum vultum retulit, & mundicordes Dei gloriam ſuſcipiunt. Quomodo ſupplicium Iudæ ſupplicium Satanæ exprimat, minus liquet: niſi dicamus, vt Satanas ex alto deiectus eſt, ita & Iudam, informis lethi, nodum trabe ab alta nectentem, deorſum actum, periiſſe.

[a] *q. 70 in Exod.*

10. Cæterum ſuſpendio accedentem diſruptionem Iudæ, exiſtimarim ex ſupernaturali cauſa, potiùs quàm ex na-

turali proceſſiſſe: contra quam ſentit Antonius Peres, [a] qui dicit experimento compertum eſſe, patibularios, ſagittarum telis confoſſos, & omnes qui poſt ſtrangulationem diu pendent, vehementer tumeſcere atque inflari. Quòd ſi ad laqueum præcedat effrenis ira, vel exundans triſtitia, quibus plerũque ilia rumpuntur, æquè ac per ſtomachi grauitatem extraordinariam, nihil facilius eſſe, quàm vt præcedenti affectu vehementiſſimo, debilitata viſcera, ſuperueniente ſuſpendioſi inflatione, rumpantur. Itaque cùm Iudas ſuſpendio perierit, & prę mœrore immani ad laqueum cucurrerit, colligit autor prædictus, Iudam vi ſolius ſuſpendij, ex ſumma animi amaritudine aſſumpti, diſruptum fuiſſe; ſeclusa quauis ſupra naturæ vires ad viſcerum effuſionem, cauſatione. Sic ille. Verùm ſi hæc ita eſsẽt, oporteret omnes quotquot amariſſimo animo præ deſperatione ad laqueũm confugiunt, rumpi medios, quod conſtat non contingere. Quare ab Angelo Domini malo, medium ſciſſum Iudam, non videtur dubitandum. Et niſi peculiaris aliqua ex morbo anteriore diſpo

[a] *in authent. Actuum Apoſtolor. conſon. 1. c. 9.*

dispositio cum longè extraordinario conniſu interuenerit non aliter ſenſerim, de eo cui in conatu ad mortem ex laqueo oppetendam, diſrupta ſunt viſcera, vt ex teſte fideli narrat Sancius.[a]

a *actor.* 1. *v.* 18. *inf.*

11. Sic periit, homo cui bonum erat ſi natus non fuiſſet: & ita periit, vt omnis diuinæ & humanæ maledictionis ſcopus fuiſſe à patrato prodiri Chriſti ſcelere videatur: Vt intelligi poteſt ex triginta illis maledictionibus Pſalmo 108. deſcriptis, quas pro numero triginta denariorum, Iudam intus & extrà ſicut diploidem operuiſſe, Petrus Damiani ad Cadaloum de Iudæ germanis vnum, ſcribens,[b] ac Beda[c] aliſque ex eis annotarunt. Sed diſtinctiſſimè ac ſigillatim Rupertus[d] vocans hanc *damnoſam decimationem*, quia trecentorum denariorum decimatio, eſt tricenarius. Eo pſalmo, cuius partem S. Petrus,[c] de Iuda pro concione de electione Matthiæ eſt interpretatus; vt nõ ſim anxius in illis triginta maledictionibus ſigillatim appendendis, plurima omnino in Iudam veluti tela intorquentur; de quibus vt generatim aliquid dicam, duo præmoneo.

b *l.* 1. *ep. vlt.*
c *in cap.* 1. *Actor.*
d *in cap.* 27. *Matt. & libro* 2. *in Deuter. c.* 6.
c *Actor.* 1.

Vnum eſt, ſpecie quidem imprecationis, plurima eo pſalmo in Iudam pronunciari, reipſa autem dici ad deſignandam certam Dei voluntatem, cui accommodatur Prophetæ diuinitùs illuſtrati aſſenſio iuxta illã planè egregiam Diui Auguſtini doctrinam. [a] [In verbis quidem figura optantis apparet, ſed intelligitur præſcientia nuntiantis. Sicut enim quædam in ſcriptura Prophetarum, tanquam in præteritum facta narrantur, cùm futura prædicantur: ita quædam tanquam voto dicuntur optantis: ſed qui rectè intelligunt quod audiunt, viſionem prænuntiantis agnoſcunt.] Et mox propoſitis pleriſque exemplis futurorum, verbis præteriti temporis expreſſorum, ſic concludit. [Omnia tanquam præterita dicuntur, & futura prædicantur. Sicut ergo in verbis præteriti temporis futura facta ſignificantur; ſic in figura optantis, prænuntiantis mens intelligenda eſt. Sic & de Iuda Domini traditore, tanquam optat ei Propheta, quod venturum eſſe prædicit. Et de ipſis Iudæis, *fiat*, inquit, *menſa eorum in laqueum, & in venationem & in ſcandalum*. Quod de

[a] *ſer. 109. de temp.*

Ich habe mich bemühet, die Geschichte der Römischen Republik, so viel es mir möglich gewesen, nach der Zeitordnung zu erzählen. Ich habe mich aber nicht allezeit daran gebunden, wenn es mir nöthig geschienen, eine Sache, die sich über viele Jahre erstrecket, zusammen zu fassen, damit sie nicht durch andere Begebenheiten unterbrochen würde. Ich habe auch, wenn ich von Kriegen und Schlachten geredet, mich bemühet, die Oerter, wo sie vorgefallen, selbst zu besuchen, damit ich mir einen deutlichen Begriff davon machen könnte. Ich habe auch, wenn ich von Gesetzen geredet, mich bemühet, sie in ihrer Ordnung, wie sie auf einander gefolget, zu erzählen, damit man sehen könnte, was für Ursachen sie veranlasset, und was für Veränderungen sie in der Republik gemacht haben. Ich habe endlich, wenn ich von Aemtern geredet, mich bemühet, sie in ihrer Ordnung, wie sie auf einander gefolget, zu erzählen, damit man sehen könnte, was für Veränderungen sie in der Republik gemacht haben. Ich habe endlich, wenn ich von Aemtern geredet, mich bemühet, sie in ihrer Ordnung, wie sie auf einander gefolget, zu erzählen, damit man sehen könnte, was für Veränderungen sie in der Republik gemacht haben.

Ejusdem Anni. Ordinatum est per Dominum Regem, Archiepiscopos, Episcopos, Comites, Barones, & totum Regni Consilium, quod Assisa Panis, & Cervisiæ, quæ fuit facta tempore Domini Henrici Regis Patris Domini Regis nunc, teneatur, & firmiter observetur in omnibus Articulis secundum formam in eadem Assisa contentam.

Assisa Panis, & Cervisiæ.

Et quod Assisa Panis, & Cervisiæ, quæ fuit facta tempore Domini Henrici Regis Patris Domini Regis nunc, teneatur, & firmiter observetur in omnibus Articulis secundum formam in eadem Assisa contentam

Ioannes Cæsar Augustus, Ioannis Cæsaris Augusti filius, Ioannis Cæsaris Augusti nepos, Ioannis Cæsaris Augusti pronepos, Ioannis Cæsaris Augusti abnepos, Ioannis Cæsaris Augusti adnepos, Ioannis Cæsaris Augusti trinepos, Ioannis Cæsaris Augusti tetranepos, Ioannis Cæsaris Augusti pentanepos, Ioannis Cæsaris Augusti hexanepos, Ioannis Cæsaris Augusti heptanepos, Ioannis Cæsaris Augusti octonepos, Ioannis Cæsaris Augusti enneanepos, Ioannis Cæsaris Augusti decanepos, Ioannis Cæsaris Augusti undecanepos, Ioannis Cæsaris Augusti duodecanepos, Ioannis Cæsaris Augusti tredecanepos, Ioannis Cæsaris Augusti quattuordecanepos, Ioannis Cæsaris Augusti quindecanepos, Ioannis Cæsaris Augusti sexdecanepos, Ioannis Cæsaris Augusti septendecanepos, Ioannis Cæsaris Augusti octodecanepos, Ioannis Cæsaris Augusti enneadecanepos, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos primus, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos secundus, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos tertius, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos quartus, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos quintus, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos sextus, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos septimus, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos octavus, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos nonus, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos decimus, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos undecimus, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos duodecimus, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos tredecimus, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos quattuordecimus, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos quindecimus, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos sexdecimus, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos septendecimus, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos octodecimus, Ioannis Cæsaris Augusti vicanepos enneadecimus, Ioannis Cæsaris Augusti trigesimus, Ioannis Cæsaris Augusti trigesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti trigesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti trigesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti trigesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti trigesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti trigesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti trigesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti trigesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti trigesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti quadragesimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadragesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti quadragesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti quadragesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti quadragesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti quadragesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti quadragesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti quadragesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadragesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti quadragesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti quinquagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti quinquagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti quinquagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti quinquagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti quinquagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti quinquagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti quinquagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti quinquagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti quinquagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti quinquagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti sexagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti sexagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti sexagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti sexagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti sexagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti sexagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti sexagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti sexagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti sexagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti sexagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti septuagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti septuagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti septuagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti septuagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti septuagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti septuagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti septuagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti septuagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti septuagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti septuagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti octogesimus, Ioannis Cæsaris Augusti octogesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti octogesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti octogesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti octogesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti octogesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti octogesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti octogesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti octogesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti octogesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti nonagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti nonagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti nonagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti nonagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti nonagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti nonagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti nonagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti nonagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti nonagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti nonagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus decimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus undecimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus duodecimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus tredecimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quattuordecimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quindecimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus sexdecimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus septendecimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus octodecimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus enneadecimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus vicesimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus vicesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus vicesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus vicesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus vicesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus vicesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus vicesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus vicesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus vicesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus vicesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus trigesimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus trigesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus trigesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus trigesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus trigesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus trigesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus trigesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus trigesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus trigesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus trigesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quadragesimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quadragesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quadragesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quadragesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quadragesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quadragesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quadragesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quadragesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quadragesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quadragesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quinquagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quinquagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quinquagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quinquagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quinquagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quinquagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quinquagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quinquagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quinquagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus quinquagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus sexagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus sexagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus sexagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus sexagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus sexagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus sexagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus sexagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus sexagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus sexagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus sexagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus septuagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus septuagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus septuagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus septuagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus septuagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus septuagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus septuagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus septuagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus septuagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus septuagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus octogesimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus octogesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus octogesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus octogesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus octogesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus octogesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus octogesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus octogesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus octogesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus octogesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus nonagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus nonagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus nonagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus nonagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus nonagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus nonagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus nonagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus nonagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus nonagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti centesimus nonagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus decimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus undecimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus duodecimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus tredecimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quattuordecimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quindecimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus sexdecimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus septendecimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus octodecimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus enneadecimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus vicesimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus vicesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus vicesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus vicesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus vicesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus vicesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus vicesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus vicesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus vicesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus vicesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus trigesimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus trigesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus trigesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus trigesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus trigesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus trigesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus trigesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus trigesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus trigesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus trigesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quadragesimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quadragesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quadragesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quadragesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quadragesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quadragesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quadragesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quadragesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quadragesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quadragesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quinquagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quinquagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quinquagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quinquagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quinquagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quinquagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quinquagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quinquagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quinquagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus quinquagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus sexagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus sexagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus sexagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus sexagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus sexagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus sexagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus sexagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus sexagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus sexagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus sexagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus septuagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus septuagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus septuagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus septuagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus septuagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus septuagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus septuagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus septuagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus septuagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus septuagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus octogesimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus octogesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus octogesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus octogesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus octogesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus octogesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus octogesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus octogesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus octogesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus octogesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus nonagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus nonagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus nonagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus nonagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus nonagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus nonagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus nonagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus nonagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus nonagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti ducentesimus nonagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus decimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus undecimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus duodecimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus tredecimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quattuordecimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quindecimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus sexdecimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus septendecimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus octodecimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus enneadecimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus vicesimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus vicesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus vicesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus vicesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus vicesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus vicesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus vicesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus vicesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus vicesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus vicesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus trigesimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus trigesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus trigesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus trigesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus trigesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus trigesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus trigesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus trigesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus trigesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus trigesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quadragesimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quadragesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quadragesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quadragesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quadragesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quadragesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quadragesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quadragesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quadragesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quadragesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quinquagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quinquagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quinquagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quinquagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quinquagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quinquagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quinquagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quinquagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quinquagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus quinquagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus sexagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus sexagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus sexagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus sexagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus sexagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus sexagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus sexagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus sexagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus sexagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus sexagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus septuagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus septuagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus septuagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus septuagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus septuagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus septuagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus septuagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus septuagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus septuagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus septuagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus octogesimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus octogesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus octogesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus octogesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus octogesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus octogesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus octogesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus octogesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus octogesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus octogesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus nonagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus nonagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus nonagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus nonagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus nonagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus nonagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus nonagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus nonagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus nonagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti trecentesimus nonagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus decimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus undecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus duodecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus tredecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quattuordecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quindecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus sexdecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus septendecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus octodecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus enneadecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus vicesimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus vicesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus vicesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus vicesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus vicesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus vicesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus vicesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus vicesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus vicesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus vicesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus trigesimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus trigesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus trigesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus trigesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus trigesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus trigesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus trigesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus trigesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus trigesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus trigesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quadragesimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quadragesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quadragesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quadragesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quadragesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quadragesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quadragesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quadragesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quadragesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quadragesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quinquagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quinquagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quinquagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quinquagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quinquagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quinquagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quinquagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quinquagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quinquagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus quinquagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus sexagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus sexagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus sexagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus sexagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus sexagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus sexagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus sexagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus sexagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus sexagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus sexagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus septuagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus septuagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus septuagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus septuagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus septuagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus septuagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus septuagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus septuagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus septuagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus septuagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus octogesimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus octogesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus octogesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus octogesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus octogesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus octogesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus octogesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus octogesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus octogesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus octogesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus nonagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus nonagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus nonagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus nonagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus nonagesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus nonagesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus nonagesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus nonagesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus nonagesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti quadringentesimus nonagesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus decimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus undecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus duodecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus tredecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quattuordecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quindecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus sexdecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus septendecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus octodecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus enneadecimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus vicesimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus vicesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus vicesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus vicesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus vicesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus vicesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus vicesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus vicesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus vicesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus vicesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus trigesimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus trigesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus trigesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus trigesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus trigesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus trigesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus trigesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus trigesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus trigesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus trigesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quadragesimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quadragesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quadragesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quadragesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quadragesimus quartus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quadragesimus quintus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quadragesimus sextus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quadragesimus septimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quadragesimus octavus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quadragesimus nonus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quinquagesimus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quinquagesimus primus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quinquagesimus secundus, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quinquagesimus tertius, Ioannis Cæsaris Augusti quingentesimus quinquagesimus quartus, Ioannis Cæsa

degarius in charta donationis factæ Ecclesiæ sancti Nazarij, quam describit Robertus[a], maledictiones Iudæ, deuoluit in expilatorem donorum illorum.

a *in epist. Aedientij.*

13. Ad Iudam quoque detorquet maledictiones à Iobo in diem natiuitatis prolatas, Origenes[b] [Aliter (inquit) intelligamus maledictum hunc atque perditum diem de quo dicit. *Dies ille sit in tenebris, & non inquirat illum Dominus desuper.* Figuratè significat per hæc infœlicem illum Iudam; per ista de longè eum ostendit, qui debuerat esse dies serenus, & splendidus, ac perspicuus, & sibi luminosus, & aliis lucidus; factus est tenebrosus per semetipsum, atque obscurus. Hũc ergo significans dicit: *Dies ille sit in tenebris*, qui lucem dereliquit, qui à luce discessit, qui lucem in mortem tradidit: *& non inquirat illum Dominus desuper*; cùm inquisierit Petrum & cæteros Apostolos resurgẽs à mortuis. *Non sit in diebus anni*, Ecclesiæ inquam festiuitatibus atque sanctificationibus; non sit in vnitate Ecclesiæ. *Non numeretur inter dies mensium*, in numero duodecim Apostolorum tanquam duodecim mensium, sed

b *l. 3. in Iob.*

deleatur de libro viuentium, & cum iustis non scribatur.]Fuerunt etiam qui illud Deuter. 21. *Maledictus omnis qui pendet in ligno*, de Iuda prænunciatum censerent, non de Christo: ideóque aiebant scriptum esse *qui pendet*, non autem *qui figitur*, cùm Christus in ligno fixus sit, Iudas verò ex eo pependerit. Hos tamen nimis errare, ac dum timent honori Christi, aduersari apertè Apostolo eum locum de Christo interpretanti, dixit S. Augustinus. [a] Quare nihil ille locus ad Iudæ maledictionem pertinet.

[a] *lib. in epistol. ad Galat.*

Verùm quia grauissima omnium Iudæ calamitatum, & maledictionum omnium cumulus ac perfecta consummatio, abiectionem impurissimi spiritus excepit, attingamus breuiter quid eius cadauere, quid anima factũ post mortem. Infame cadauer sepultura caruisse, S. Chrysostomus prodidit. Nec admodum sanè verisimile est vt Lyranus rectè aduertit, quod à Rabano scriptum est, nempe idcircò Iudam, iuxta Principem Apostolorum, dictum possediſſe agrum de mercede iniquitatis, quia in Haceldama sepultus est. Imò verò multo ante quàm

[b] *homil. 3. de Iuda.*

ager ille emeretur Iudas infœlicem animam expuit. De fœtore cadaueris dictum iam ex Oecumenio. Iungam cum cadauere, quod de laqueo cadaueris veluti parente, occurrit. Iudæ laqueum Lutherus[a] Romani delatum, ibíque summo honore cultum ſcribit, Crede ab aliquo Lutheri proauorũ, quibus in honore Iudam fuiſſe poſtea dicam, diligenter aſſeruatum, & Romam aſportatum. Sed quod ad cultum laqueo Iudæ à Romana Eccleſia delatum attinet, qui Lutherum nouit, iuge illi eſſe non ignorat portentoſa mendacitate bacchari : præſertim cùm in ſympoſio, largiore compotatione malignitatem proritauerat, & vino ac epulis veluti cote vſus, maledicentiam & linguæ effrenis petulantiam exacuerat. Et mirum eſt, ganeonem nequiſſimum, fabulis adeò inconditis, nullo teſtimonio, ſola hominis mendacitate ſubnixis paſſim prodigè fundendis, adeò ſtupidos quoi.am dementaſſe, vt etiam propheta audiret. Quare habeat ſibi illas germani ſui Iudæ reliquias Lutherus, nec quas omni deteſtatione proſequimur, apud nos coli, impudentiſſimè blateret.

[a] *cap. 77. Sympoſ.*

Digitized by Google

teret. Dicam verò quod D. Augustinus, spurij huius agminum Israël exprobratoris quandoque parens, ad mitiorem Petiliani calumniam. [a] *Laqueo traditor periit, laqueum talibus dereliquit: hoc ad nos omnino non pertinet.* Non plura de proditoris cadauere, & laqueo.

[a] *l. 2. c. 43.*

14. Animam infernus excepit, qui est locus ille in quem abiisse Iudam, S. Petrus Actor. 1. notauit dicens Iudam præuaricatum de Apostolatu vt abiret in locum suum: id est in infernum & statum omnimodæ perditionis, vt testatur S. Epiphanius. [b] Et verè ille fuit proprius Iudæ locus, ab optimè ordinante omnia numine proditori constitutus: quod egregiè expendit S. Augustinus, [c] & attigit S. Bernardus. [d] Quantis autem cruciatibus ibi affecta sit Iudæ anima, nemo satis explicet, iudice Synesio, [e] qui de Iudæ condigno supplicio, ita statuit. [Bonum esset huic homini, si non esset natus. Quamobrem quod quidem videri poterat, proditionem illius suspendium est consecutum. Quod autem videri non potest, nemo cogitatione comprehendere possit. Neque enim id animus

[b] *hæres. 38. ad finem.*

[c] *serm. 15. ex 40. nouis*

[d] *serm. 8. in ps. qui habitat.*

[e] *ep. 57.*

quan

Iesus Christus per quem facta sunt Omnia, Deus benedictus in sæcula. Amen. Ecce quomodo Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus Sanctus, tres Personæ unus Deus benedictus in sæcula.

Hic dilectus Apostolus Paulus, ad Philippenses, & Colossenses scribens, ut ostenderet Christum Deum, & hominem, ait: Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo. Et in Epistola ad Colossenses: In ipso habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Et per eum humanum, & divinum, ut ostenderet Christum Deum, & hominem, ait: Et reconciliare per eum omnia sive quæ in terris, sive quæ in cœlis sunt, pacificans per sanguinem crucis ejus. Hæc Apostolus. Ecce quomodo Christus Deus, & homo, qui pro nobis mortuus est, & resurrexit, & ascendit in cœlum, & sedet ad dexteram Dei Patris, & venturus est judicare vivos, & mortuos, cujus regni non erit finis.

Cap. XIII.

Quomodo Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus Sanctus, tres Personæ unus Deus benedictus in sæcula.

Ut autem Pater Deus, & Filius Deus, & Spiritus Sanctus Deus, tres Personæ unus Deus benedictus in sæcula, ostendamus, ait Apostolus Petrus, in Epistola sua prima: Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui secundum magnam misericordiam suam regenerare nos dignatus est in spem vivam per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis. Et Apostolus Paulus ad Ephesios: Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cœlestibus in Christo. Et ad Corinthios: Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Et Apostolus Jacobus in Epistola sua: Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum. Et Apostolus Petrus in Epistola sua prima: Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui secundum magnam misericordiam suam regenerare nos dignatus est in spem vivam per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis. Et Apostolus Paulus ad Ephesios: Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cœlestibus in Christo. Et ad Corinthios: Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Et Apostolus Jacobus in Epistola sua: Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum.

cium expenderemus, censeant Principes Iudæorum grauiùs peccasse quàm Iudam, quia Iudas solis Principibus Sacerdotum, hi autem Pilato Christum tradiderunt, quæ est etiam D. Thomæ ratiocinatio, [a] tamen vt rectè ibi expendit Caietanus; Iudæ in Christi familiam allectio, & tot prærogatiuæ quibus benignè à Christo donatus fuerat, maiórque ac plenior notitia mirabilium Christi, omnino grauius videntur efficere Iudæ peccatum, peccato Principum, quãtumuis immani ac teterrimo. Quod verò Iudæi Pilato Christum obiecerint, Iudas Iudæis; non minuit Iudæ scelus: cùm peius videatur eum rabiei hostium iuratorum obiecisse, quàm tradidisse Pilato, qui conscius inuidiæ ex qua tradebatur, omni ope annisus est eum liberare.

[a] 3 p. q. 47 art. 6. ad 2.

17. Itaque iniquitas Iudæ in Christo prodẽdo, siue personæ peccãtis, siue personę violatæ cõditionem spectes, videtur omniũ quæ à sæculo admisse sunt iniquitatũ verticẽ occupare. Ei sceleris immanitati, accessit desperatio de diuina misericordia, ex qua maiorem iniquitatem suã ratus, quàm vt veniã mereretur, col-

lum

Lucullo Cæsari, & Cæsari patri Augustæ
Augustæ Germanico, Germanicæ
Augustæ Drusi, Drusæ Augustæ Claudio,
Claudiæ Augustæ Octaviæ, Octaviæ Augustæ
Neroni Claudio Cæsari Augusto Germanico
Pontifici Maximo, Tribunitiæ potestatis
VIII. Imperatori VIII. Patri Patriæ, Principi
Iuventutis, Consuli IV. Designato V. Imperatori
II. Designato III. Salutem plurimam dicit.
Quod ad me scribis, mi Domine, quæ
Deo Augusto Patri tuo, quæ Tiberio Cæsari
Augusto Patri tuo, quæ mihi, quæ matri
tuæ, quæ Antoniæ Augustæ Aviæ tuæ, quæ
Augustæ Proaviæ tuæ, quæ Augustæ Germanico
Fratri tuo, quæ Augustæ Drusi Fratri tuo,
quæ Claudio Patruo tuo, quæ Octaviæ Augustæ
Materteræ tuæ, quæ Neroni Claudio Cæsari
Augusto Germanico Pontifici Maximo, Tribunitiæ
potestatis VIII. Imperatori VIII. Patri
Patriæ, Principi Iuventutis, Consuli IV. Designato
V. Imperatori II. Designato III. Salutem
plurimam dicit. Quod ad me scribis, mi Domine,
quæ Deo Augusto Patri tuo, quæ Tiberio
Cæsari

trior & abominabilior. Qua ratione alibi de periurij & homicidij fœditate inuicem comparara, philoſophati ſumus, & in phyſicis circa Solis & muſcæ præcellentiam. De immanitate peccati quo Iudas in ſeipſum ſæuiit, præter ea quæ vniuersè de eo ſcelere dicta ſunt,[a] ſuo loco, adeundus qui ſigillatim de hoc Iudæ facinore agit S. Auguſtinus.[b]

a *lib. 3. de virtut nu.* 115.
b 1. *ciuit.* c. 17.

Quia ergo ſecundùm menſuram ſcelerum, eſt & ſuppliciorum modus, dubitare non licet quin Iudæ in inferis cruciatus, omnem humanæ orationis facultatem longè ſuperent, vt Syneſius rectè ſtatuebat. Recidítque eò illa S. Hieronymi argumentatio.[c] Quanto maioris meriti fuit Iudas, tanto maioris criminis eſt: & quanto maioris criminis, tanto maioris & pœnæ. Potentes enim potenter tormenta patientur.] Attingendum hîc ſupereſſet, quis Apoſtolorum ſuperſtitum & omnium Chriſti diſcipulorum ſenſus fuerit, accepta Iudę morte, & tam aſpero caſu. Quis inquam ſanctus horror pia illa pectora inuaſerit, cùm tam funeſtum teterrimi parricidæ exitum inaudiuere primùm, & fortaſſis etiam oculis

c *l. 2. in Iouin.*

vſur

Digitized by Google

Se quarcuno farebbe cosa ingiuriosa, ò
dishonesta, ò di danno, ò di pericolo
di morte, ò di ferita, ò di prigionia, ò
di perdita di robba, ò simile, ò di
più pecie contrarie contro quello
che ha fatto il Capo, ò contro quello
che ha detto, non farà nè commetterà
cosa alcuna, nè dirà nè commetterà
in parte alcuna, nè in luogo alcuno,
nè per alcuna causa, nè per alcuno
modo, nè per alcuna via, nè per alcuno
luogo, nè per alcuna cosa, nè per alcuna
persona, nè per alcuno modo, nè per
alcuna via, nè per alcuno luogo, nè per
alcuna cosa, nè per alcuna persona, nè per

Capo

Se quarcuno

Se quarcuno farebbe cosa ingiuriosa, ò dishonesta, ò di danno, ò di pericolo di morte, ò di ferita, ò di prigionia, ò di perdita di robba, ò simile, ò di più pecie contrarie contro quello che ha fatto il Capo, ò contro quello che ha detto, non farà nè commetterà cosa alcuna, nè dirà nè commetterà in parte alcuna, nè in luogo alcuno, nè per alcuna causa, nè per alcuno modo, nè per alcuna via, nè per alcuno luogo, nè per alcuna cosa, nè per alcuna persona, nè per alcuno modo, nè per alcuna via, nè per alcuno luogo, nè per alcuna cosa, nè per alcuna persona, nè per

Internet Culture

Insana apud aliquos Iudæ elogia, & vera in Scripturis ac Patribus probra.

CAPVT XIV.

1. ALIS VM æterna contritione proditorem, à Deo maledictum reipsa & sententia damnante, vocibus quoque Dei in Scriptura expressis, & hominum maledictionibus & execrationibus tanquam damnationis complemento, confossum dabo hoc capite; si aliquid ad ipsum Iudæ scelus proximè accedens, primum memoraro.

Cuiusmodi enim nisi scelus Iudæ sceleri geminum, fuisse dixerim, eam siue maniam, siue rabiem quorundam antiquorum Satanę organorum, qui vt rectè ait S. Epiphanius [a] dicentes bonum malum & malum bonum, post magnificatum Caïnum, & depressum præ eo Abelem, elogia quoque ob traditum Christum, Iudæ panxerunt? [Admirabilem illum & magnum esse memorantes, (ait

[a] *hær.* 38.

Tunc Eustachius propter ostium quod
Ostium quod
Ostium quod

reticorum liber eſt, quo illi ad ſuam alio-rúmque perniciem abutuntur, non deerat his Iudæ laudum præconibus, ſuffragium ex Scriptura; quæ idipſum quod Iudas fecit, ab æterno Patre factum teſtatur. Nam & Pater Filium pro nobis tradidit, cuius potiſſimùm ſceleris aduerſus Iudam incuſatio feruet. Quod ergo tantum piaculum fuit Iudæ, idipſum admittere quod Pater in vnigenitum admiſit? De huius furfuris hominibus Michaël Balbus Conſtantinopolitanus Imperator, Apotheoſi decreta Iudæ, illum beatis accenſuit. Et annuere viſi ſunt Oc. citani Caluiniſtæ ad S. Ægidium. Scribit enim Cl. Florimondus Remondus, [a] in oppido prædicto, dirutis per motus reformatos Chriſti & SS. Apoſtolorum imaginibus, ſolam Iudæ imaginem illæſam relictam ab illis Caluini combibonibus.

[a] *l. 7. de hiſtor. hær. c. 12.*

2. Hanc emotarum mentium rabiem, S. Epiphanius [b] ex ipſius Iudæ ore reuincit; qui cùm ſe peccaſſe profeſſus eſt, *laudantium ipſum, dementiam redarguit*. Itaque alia aduerſus huiuſmodi maniam vrgere, quod Philaſtrius &

[b] *ſupra.*

Digitized by Google

Epiphanius faciunt, existimo superuacaneum. Tantùm vt obtendiculum illud blasphemiæ, ex scriptura pro more oppassum disijciam; moneo longè aliter Patrem pro nobis Christum tradidisse, aliter Iudam: ideóque meritò Patri honorem & gloriam pro tanta benignitate, qua pro nobis omnibus tradidit Filium, exhibemus: Iudæ verò cum omni detestatione meminimus. Docet hoc egregiè Augustᵃ [Christum tradidit Pater, & tradidit Iudas. Nunquid non quasi simile factum videtur. Traditor Iudas, ergo traditor est & Deus Pater. Absit inquis. Non dico. Sed Apostolus dicit, *qui Filio proprio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum.* Et Pater illum tradidit, & ipse se tradidit, ait idem Apostolus. *Qui me dilexit & tradidit semetipsum pro me.* Si Pater tradidit Filium, & tradidit seipsum Filius, Iudas quid fecit. Facta est trâditio à Patre, facta est traditio à Filio, facta est traditio à Iuda. Vna res facta est. Sed quæ res discernit Patrem tradentem Filium, seipsum Filium tradentem, & Iudam discipulum tradenrem Magistrum suum? Quia hoc fecit Pater & Filius

ᵃ *tract. 7. in ep. Ioan.*

lius in charitate, fecit autem hoc Iudas in proditione. Videtis quia non quid faciat homo considerandum est, sed quo animo & voluntate faciat. In eodem facto inuenimus Deum Patrem in quo inuenimus Iudam. Patrem benedicimus, Iudam detestamur. Quare Patrem benedicimus, Iudam detestamur? Benedicimus charitatem, detestamur iniquitatem. Quantum enim præstitum est generi humano de tradito Christo, nũquid hoc cogitauit Iudas vt traderet? Deus cogitauit salutem nostram qua redempti sumus. Iudas cogitauit pretium quo vendidit Dominum Filius ipse cogitauit pretium quod dedit pro nobis. Iudas cogitauit pretium quod accepit vt venderet. Diuersa ergo intentio, diuersa facta fecit. Cùm sit vna res, ex diuersis eam intentionibus si metiamur, vnum amandum, alterum damnandum; vnum glorificandum, alterum detestandum inuenimus. Tantum valet charitas. Videte quia sola discernit, videre quia facta hominum sola distinguit.] Exscripsit prope verbatim eum Augustini locum Petrus Damiani, cum Regio Aduocato disce-

Digitized by Google

ptans.[a] Et ſimilis etiam locus extat apud eundem Auguſtinum,[b] ad illud *aduerſum me cogitabant mala mihi*. Et ad illud[c] *ſecundùm malitiam eorum diſperdet eos*. Rurſúſque[d] ad illud, *mentientur tibi inimici tui*.

a *opuſc. 4.*
b *in pſ. 40.*
c *in pſ. 91.*
d *in pſ. 65.*

3. Meritiſſimò igitur Iudas, quà in ſcripturis, quà in Patribus, ex facto tam teterrimo, pro Caïnæorum elogiis, execrationes & probra retulit; partim vno verbo & obiter, partim fuſiùs ac plenè. Scriptura quidem parcè admodum ac temperatè Iudam confodit, vt S. Chryſoſtomus[e] prudenter obſeruauit, agens de ſancti Petri concione ad fratres in cauſa ſancti Matthiæ, ſubrogandi impio proditori: Notat enim S. Petrum, nomen Iudæ ſimpliciter tetuliſſe. [Non dicit contumeliam, neque inſultat dicens, de ſceleſto illo, & omnibus ſceleribus inquinato, ſed ſimpliciter quod accidit, indicat.] Vt doceamur ſanè temperatè agere, etiam cùm per ſceleris atrocitatem, periculum non eſt iniuſtæ aut charitatem violaturæ oblocutionis. Tamen leguntur interdum in ſcripturis quędam in Iudam obiter intorta, quibus Iudas grauiſſimè ſuffigitur. Quò referenda eſt Iudæ damna-

e *Actor. 1.*

Digitized by Google

Tit. 1. De Sacramentis. 23

Sacramentum, quod Græci μυστήριον vocant, ita definitur, ut sit sacrarum rerum signum, vel sacrarum rerum forma visibilis, ad similitudinem quandam, vel repræsentationem, vel significationem, vel etiam ad quandam occultam, vel secretam, vel sanctam rationem.

Ephes. II. 17, 18.

Ephesians II. 17, 18.

excellentiam Iudas, cuius os & super Christum fuit apertum cùm de eo clanculum detraxit; & cum impudentia vni Iudæ commensa, magistro quem prodebat, osculum fixit.

5. FILIVS INIQVITATIS. Idem quod peccator, iuxta Scripturæ vsum, de quo per varias regulas Delrius. [a] Sanè Patres hanc nomenclationem Iudæ tribuunt S. Hilarius [b] tractans illud: *nihil profices inimicus in eo, & filius iniquitatis non apponet nocere ei*, hæc de Iuda accipienda docet, in Christum tam multa machinato. [Quid profecit inimicus, Iudam ad volũtatem traditionis inspirans? Permissum corpus passioni est, sed permissi sibi corporis, dominata mors non fuit. Sanctus enim non vidit corruptionem. Et iniquitatis filius, cùm eum traderet ad nocendum ei, quid adiecit? Non modò in vitam corpus rediit ex morte; sed etiam ad diuinitatis gloriam, natura corruptionis absorpta est.] S. Hieronymus, [c] Iudam ait dictum filium iniquitatis, *id est diaboli*, quia diabolus intrauit in cor eius vt traderet Christum.

[a] *Adag.* 691.

[b] *pſ.* 139.

[c] *in pſ.* 18.

DIABOLVS. Christus ipse Ioan. 6. Sic

Digitized by Google

Ioan. 1. 1. Ioan. 1. 14.

Ioan. 1. 18.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1

Pro verbum ἀγαθὸν ἀγαθὸν
ἀγαθὸν ἀγαθὸν

nem imaginis hominis corruptibilis. Homines mente corrupti, corrupti ſunt, ſed & abominabiles facti ſunt. Quare? Quoniam abominationem deſolationis, impietatem in templo cordis ſui collocarũt. *In ſtudiis ſuis.* Quamobrem? quoniam quæ natura negauit, ea, mala excogitauit affectio. Corrupti ſunt vt Pharao, & Nabuchodonoſor. Corrupti ſunt, quoniam vulnerati, & putrefacti, & malè olentes, & tabo ſanieque manantes, non quæſierunt medicum. Abominabiles facti ſunt, quoniam tanquam porci in peccatorum cœno volutati, & tanquam canes ad ſuum ipſorum vomitum reuertentes, exoſi euaſerunt. Ita enim ſcriptum eſt. *Abominatio peccatoribus eſt pietas, & Dei cultus.* Quoniam ergo abominati ſunt Dei cognitionẽ, eos viri pij ſunt abominati. Corrupti ſunt tanquam pannus à tineis; tanquam ferrum quod exeditur à rubigine. Abominabiles facti ſunt, vt qui oſſa & mortuos tetigerunt. Propterea enim lex, eum qui mortuum tetigerat, fecit abominabilem: quoniam Iudas Chriſtum mortuum ſemper tangens, & viuentem non aſpiciens, factus eſt abominabilis.

Rursum quod illi, ad membra iterum ipsius deriuetur.]

8. PRIMOGENITVS DIABOLI. Petrus Cellensis [a] tractans primogenitorum oblationem Deo faciendam, laudatis Paulo & Magdalena, subdit. [Iudas verò non solùm non soluit Deo primogenitum suum, sed etiam ipsi Deo Patri surripuit primogenitum & vnigenitũ suum. Cessit itaq; in primogenitũ diaboli, quia excessit in primogenito Dei. Fraudulẽtissime Iuda, parum est tibi fraudem feciſſe de anima tua, nisi addas manus sacrilegas iniicere ad misericordiæ Dei viscera? Parum est tibi diabolo præbuisse iugulum tuum, nisi iugulares & Dominum nostrum? Parum inquam, tibi est perdidisse præmium tuum, nisi & tolleres pretij nostri pretium? Satis melius permaneres in discipulatu Christi, quàm euaderes in Magistratu Antichristi.]

[a] *lib de panib. c. 8.*

9. FILIVS PERDITIONIS. Christus ipse, ita Iudam appellauit, verbis illis, quę habentur Ioan. 17. *& nemo ex eis periit, nisi filius perditionis.* Vbi benè S. Cyrillus [b] [Perditionis filium appellauit, quia prauitate periit sua. Non enim diuino inexpugnabilique iudicio, in diaboli la-

[b] *l. 11. in Ioan. c. 11.*

Digitized by Google

queum proditorem incidiſſe credendum. Nam ſi ſic eſſet, nullo modo culparetur quum iudicio Dei nemo reſiſtere queat. Nunc autem ita miſer factus eſt, vt melius ſecum ageretur ſi nunquam natus fuiſſet. Nulla enim neceſſitate, ſed proprio iudicio fecit quod fecit. Quare meritò perditionis filius nuncupatur, qui perditionem elegit.] Fuerunt qui ex hoc nominatim titulo colligerent, Iudam fuiſſe naturâ malum: quod in Marcionitis latè confutat Origenes, & in Manichæis Didymus.

MORTIS CONTRACTOR. S. Paulus [a] [Filius perditionis non eſt in pretio ſanguinis Chriſti quia habere non poteſt redemptorem, quem maluit habere venalem, & iure à commercio vitæ, mortis contractor excluditur, ſuo ipſius damnandus iudicio, quo triginta aureis vendidit eum, quem mulier, vt ipſe taxauerat, vnxit trecentis.]

a *epiſt. 4. ad Seuer.*

10. DVX EORVM QVI COMPREHENDERVNT IESVM. Iudam ita ſignat S. Petrus, Actorum 1. Si ipſa per ſe proditio magnum ſcelus fuit, quanta ſceleris exaggeratio ex ducatu ad illud? Librauit

ohc

Rates for Coals, &c. to be sold by Measure.

Rates for Coals, &c. to be sold by Weight.

Penalty on Persons selling Coals, &c. by Measure, not having Measures marked.

Penalty on Persons selling Coals, &c. by Weight, not having Weights marked

Gebeten gemeinlich vnter die Collecten
gesetzet werden / vnd sollen auch nicht
vber die Zeit gelesen werden / es sey denn
das sie vber die Zeit gelesen werden sollen.

Wann aber die Collecten / Epistel vnd Euangelia / vber die Zeit gelesen werden sollen / so sollen die Gebeten nicht gelesen werden / es sey denn

naciam; vt quidem Ethnici nominabant. Multo ergo probrosius est, esse manu sua βιοθάνατον cuiusmodi reuera Iudas fuit. Actum plenè alibi, [a] de nomine & probro Biothanatorum.

a *lib 3 de virtut. n. 126.*

II. PALMES INVTILIS. Rupertus pulcherrimè [b] exponens illud, [c] *Ego sum vitis vera*, ita philosophatur de Christo, vite vera, & Iuda inutili eius palmite. [Pater meus, agricola cœlestis, me in hoc mundo plantare, & sarculo passionis colere dignum duxit, vt palmites meos quorum primi vos estis, latiùs extendam: & post horridam, quæ nunc instat, tribulationis & mortis hyemẽ, suauem botrũ, id est gratiã resurrectionis, proferam, de quo per fidem prægustato, sponsa dicit in Canticis. *Botrus Cypri, dilectus meus in vineis Engaddi.* Quomodò autem nonnunquam vitis, eodem ex stipite, tam steriles quàm fructuosos palmites emittit, sed doctus agricola sterilem amputat, omnémque fructiferum purgat: sic eadem ex fide vel confessione nominis mei, tam reprobis compluribus, quàm electis pullulantibus, pater meus huius vitis agricola fact urus est. Nam omnem pal-

b *l. 11. in Ioan.*

c *c. 15. Ioan.*

Digitized by Google

palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum : & omnem qui fert fructum, purgabit, vt fructum plus afferat. Ecce Iudam filium perditionis palmitem inutilem, imò & damnosum vermem, radici huius vitis imminentem, videtis qualiter amputauit, traditum Satanæ vt continuò deportetur in ignem gehennæ] Non dissimilia de Christo vite vera, déque Iuda & Iudę assectis, palmitibus inutilibus, legere licet apud S. Athanasium.[a]

[a] *in disput. Nicænæ cum Arrio.*

Cavpo malvs. Cosmas Hierosolymitanus[b]: [Impius visus, & malus zelotypus, donum diuinum mercatur; à quo debitum solutum est peccatorum. Cauponans malus Iudas diuinam gratiam. Miserere animarum nostrarum, Christe Deus, & salua nos.

[b] *hymn. 5. qui est in 4. magnam feriam.*

Dicit profectus iniquis principibus; quid mihi dare vultis & ego Christum vobis quæsitum volentibus tradam? Familiaritatem Dei Iudas abiiciens, auro. Parcé animis nostris Christe Deus.

O excæcantem auaritiam; perfide, à qua obliuionem consecutus es quod animæ neque ipse coæqualis mundus quæ edoctus es: Desparatione enim teipsum

Digitized by Google

illaqueasti ſuſpendens,ô proditor.]

12. MARTYR DIABOLI. Sic Iudam vocat S Bruno.[a] [Et Satanas ſuos martyres habet, qui quanto maiora tormenta in illius ſeruitio in hoc ſeculo patiuntur, tantò fortiora in altero ſæculo eos expectant. Hæc eſt eius propria & ſingularis conſuetudo; vt qui plus ei ſeruiunt, & maiora, & grauiora tormenta ab eo patiantur. Huius martyres fuerunt, Iudas Scariothes & Nero impiiſſimus, qui ſeipſos digno ſuſpendio & interemptu ſuffocauerunt, & occiderunt. Huius & iſti martyres ſunt,qui vſque hodie contra ſe non pro iuſtitia pugnant, ſed pro ſua auaritia & iniquitate, ſe viciſſim impugnant, & iniquo odio perſequentes, ſe quaſi beſtiæ crudeliter interficiunt.]

a *l. de ornatu Eccleſiæ c. 8.*

NEBVLO TETERRIMVS INSIDIATOR MISERICORDIÆ, HOMICIDA, TRVCIDATOR PIETATIS. Ita de Iuda Rupertus.[b]

b *l. 10. in Ioan.*

ANTICHRISTI MEMBRVM. Quidam Iudam ita vocat apud Bedam,[c] & diſertè S. Gregorius[d] [nemo ſibi incaut è blandiatur, & idcircò ſe à tali occaſu extraneum credat, quia ad illius tempe ſtati

c *in pſalm 51 in explanatione tituli.*

d *29. mor. 3.*

pro

Τὸν κυβέρνησιν ἐν ἔθνει. Ἐν τῷ ἔθνει

Exercitationes Anatomicæ

haut litteram Jovialem habet hanc: ♃. Ejus autem Planetæ Characterem, ut & reliquorum, ex ipsa figura apte deduci posse, ostendit Johannes Kepplerus, Astronomiæ restaurator, in Mysterio Cosmographico.

Fig. 1. Tab. 1. Fig. 2. Tab. 1. Fig. 3. Tab. 1.

Ductus autem Chylosi, Chylum ferens, quem mesaraicum dixi, duo sunt, quorum alter, qui Chylum ex Intestinis tenuibus, Jejuno, Ileo, Cæco, Colo, Rectoque Intestino, ut & Mesenterio, Omento, Pancreate, Vesicæ fellis, Ventriculo, Liene, Hepate, Renibus, Vesicæ urinariæ per Glandulas suas mesaraicas, quæ in Mesenterio sunt, recipit, & in Receptaculum Chyli, quod Pecquetianum dicitur, transmittit, & in Ductum communem Thoracicum, qui Chylum ex Receptaculo Chyli, quod Pecquetianum dicitur, recipit, & in Venam subclaviam sinistram transmittit, dividitur. Alter, qui Chylum ex Ventriculo, Liene, Hepate, Renibus, Vesicæ urinariæ per Glandulas suas mesaraicas, quæ in Mesenterio sunt, recipit, & in Receptaculum Chyli, quod Pecquetianum dicitur, transmittit, & in Ductum communem Thoracicum, qui Chylum ex Receptaculo Chyli, quod Pecquetianum dicitur, recipit, & in Venam subclaviam sinistram transmittit, dividitur.

Das 1. Capitel.

Von der Natur der Sünden, und wie sie in Gedanken, Worten und Werken begangen werden.

Wir haben nun gehört, was die Sünde sey, und wie sie in Adam und Eva, unsern ersten Eltern, ihren Anfang genommen habe. Jetzt wollen wir sehen, wie sie in uns selbst, und in unserm Leben sich finde. Die Sünde ist nicht allein eine That, sondern auch ein Wort, und ein Gedanke. Darum sagen wir, daß man in Gedanken, Worten und Werken sündige. Die Gedanken kommen in das Herz, die Worte gehen aus dem Munde, und die Werke werden mit den Händen und andern Gliedern des Leibes vollbracht. Wir wollen also zuerst von den Gedanken reden, weil sie die ersten sind, und weil sie den Worten und Werken vorgehen. Denn wie ein Baum nicht Früchte bringt, ehe er Blüthen hat, also kommen auch die Worte und Werke nicht, ehe die Gedanken da sind.

Ein Bauer
mit einem
Ochsen.

Ein Bauer mit einem Ochsen.

Ein Bauer mit einem Ochsen.

Ein Bauer mit einem

Als wir nun die Kirche betraten, fanden wir dieselbe ganz leer. Nur ein paar Frauen knieten vor dem Altare, und ein Priester las die Messe. Wir setzten uns in eine Bank, und ich betrachtete die Kirche, die mir sehr schön vorkam. Sie war ganz mit Marmor ausgelegt, und die Säulen, die das Gewölbe trugen, waren von Porphyr. Auch die Altäre waren mit Marmor bekleidet, und über jedem hing ein Gemälde. Ich sah mir eines nach dem andern an, und als ich mich umwandte, sah ich, daß Ferdinand und Isabella schon aufgestanden waren und sich zum Gehen anschickten.

Ich folgte ihnen, und wir gingen, ohne Jemand zu begegnen, durch die Kirche. Als wir aber an die Thüre kamen, sahen wir, daß sie von außen verschlossen war. Wir mußten also wieder zurückgehen, und da wir nun nicht wußten, wo wir hinaus sollten, so gingen wir durch eine Seitenthüre in den Kreuzgang. Dieser war ganz mit Marmor ausgelegt, und in der Mitte befand sich ein Garten, in welchem Palmen, Cypressen und andere Bäume standen. Auch Springbrunnen waren da, und ich hörte das Wasser rauschen, aber ich sah keine. Wir gingen durch den Kreuzgang, und kamen an eine Thüre, die auf die Straße führte.

Immunda nomina. Quando ergo dicimus animalia esse, vim facultatemque animalium intelligimus, quæ Græci δυνάμεις vocant, quæ in animalibus vim habent.

Quæ sint animalia immunda.

Cap. 2. Omnes qui in terra sunt quadrupedes, aut reptilia, aut serpentes, immunda sunt. Quæ non habent ungulam solidam, sed per medium fissam, immunda sunt. Quæ non habent dentes in superiore maxilla, immunda sunt. Quæ non habent cristam, immunda sunt. Quæ non habent caudam, immunda sunt. Quæ non habent pilos, immunda sunt. Quæ non habent pinnas, immunda sunt. Quæ non habent squamas, immunda sunt. Quæ non habent pedes, immunda sunt. Quæ non habent alas, immunda sunt. Quæ non habent pennas, immunda sunt. Quæ non habent oculos, immunda sunt. Quæ non habent aures, immunda sunt. Quæ non habent cor, immunda sunt. Quæ non habent pulmonem, immunda sunt. Quæ non habent sanguinem, immunda sunt. Quæ non habent fel, immunda sunt. Quæ non habent hepar, immunda sunt. Quæ non habent renes, immunda sunt. Quæ non habent vesicam, immunda sunt. Quæ non habent testiculos, immunda sunt. Quæ non habent vulvam, immunda sunt. Quæ non habent uterum, immunda sunt. Quæ non habent mammas, immunda sunt. Quæ non habent lac, immunda sunt. Quæ non habent ventrem, immunda sunt. Quæ non habent intestina, immunda sunt. Quæ non habent stomachum, immunda sunt. Quæ non habent spinam, immunda sunt. Quæ non habent costas, immunda sunt. Quæ non habent ossa, immunda sunt. Quæ non habent nares, immunda sunt. Quæ non habent linguam, immunda sunt. Quæ non habent labia, immunda sunt. Quæ non habent dentes, immunda sunt. Quæ non habent gulam, immunda sunt. Quæ non habent collum, immunda sunt. Quæ non habent scapulas, immunda sunt. Quæ non habent humeros, immunda sunt. Quæ non habent brachia, immunda sunt. Quæ non habent manus, immunda sunt. Quæ non habent digitos, immunda sunt. Quæ non habent unguem, immunda sunt. Quæ non habent femur, immunda sunt. Quæ non habent genua, immunda sunt. Quæ non habent crus, immunda sunt. Quæ non habent talos, immunda sunt. Quæ non habent plantam, immunda sunt. Quæ non habent pedes, immunda sunt. Quæ non habent articulos, immunda sunt. Quæ non habent medullam, immunda sunt. Quæ non habent carnem, immunda sunt. Quæ non habent cutem, immunda sunt. Quæ non habent pilos, immunda sunt. Quæ non habent sensum, immunda sunt. Quæ non habent motum, immunda sunt. Quæ non habent quietem, immunda sunt. Quæ non habent ortum, immunda sunt. Quæ non habent occasum, immunda sunt. Quæ non habent vitam, immunda sunt. Quæ non habent mortem, immunda sunt. Quæ non habent resurrectionem, immunda sunt. Quæ non habent animam, immunda sunt. Quæ non habent spiritum, immunda sunt. Quæ non habent Deum, immunda sunt.

Judæ sectatores & assecłæ, siue Christi proditores.

CAPVT XV.

1. ET hoc quoque, ad complementum aliquod damnationis Iudæ pertinet. Nam sicut beatis glorioſum eſt, quòd mortales ad virtutum exempla per ipſos dum viuerent edita, conformentur; idque in ſpeciale eorum decus redundat, ita in ſpeciale damnatorum incommodum cedit, quicquid ab iis qui ſuperſtites ſunt, eorum exemplo aut doctrina delinquitur. Quare quotquot Iudæ exemplo Chriſtum prodiderunt, ſudes in Iudæ oculis facti ſunt. Et non poteſt quidem Chriſtus Dominus in reali ſuo corpore denuò prodi, quia Chriſtus reſurgens ex mortuis iam non moritur mors illi vltra non dominabitur. Poteſt tamen prodi, & reipſa proditus eſt multóſque Iudas ſuſtinuit in ſuo myſtico corpore, vt S. Ambroſius egregiè diſſerit.

ἀπὸ τῶν ἄρκτων ἐπὶ τὰς μεσημβρινὰς καὶ τὰς δύσεις τέτταρας, τὸν μὲν πρῶτον ἀπὸ τῶν ἄρκτων ἐπὶ τὰς μεσημβρινὰς, τὸν δὲ δεύτερον ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν ἐπὶ τὰς δύσεις, τὸν δὲ τρίτον ἀπὸ τῶν δύσεων ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς, τὸν δὲ τέταρτον ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν ἐπὶ τὰς ἄρκτους. Ἐπὶ δὲ τῶν ἀνέμων τῶν ἐν τῷ μέσῳ τῶν κυρίων ἐπιπνεόντων ἐπὶ τὰ μέρη τὰ μεταξὺ τῶν κυρίων ἀνέμ

tur Principi abijciebant fidem Christianam vocauit Dei Proditores, & à se abiecit. Cum autem rerum nostrarum sciens esset, alluſit ad Iudam.

2. CONSTANTIVS MAGNI CONSTANTINI FILIVS, Arrianus, & acerrimus Arriomaníæ propugnator ac promotor, omnem lapidem mouit vt fidem Catholicam in qua primùm educatus fuerat, stirpitùs exscinderet; & in eius locum, plantaret vbiuis Arrianismum. Itaque Episcopis Catholicis, maximéque S. Athanasio infestum se præbuit; Liberium ac Osium, Sirmij perculit; Ariminensium Patrum constantiam tædio & incommodis fregit; plurima denique mala Dei Ecclesiæ intulit. Quam ob causam à S. Hilario [a] ita compellatur. [Osculo Sacerdotes excipis, quo & Christus est proditus: caput benedictioni summitis, vt fidem calces: conuiuio dignaris, ex quo Iudas ad proditionem egressus est: Censum capitum remittis, quem Christus ne scandalo esset, exolluit: vectigalia Cæsar donas, vt ad negationem Christianos inuites: Quæ tua sunt relaxas, vt quæ Dei sunt, amittantur

[a] *lib. contra ipsum Constantium.*

Ex Herodoto. Ex Herodoto. Ex eodem hoc
Val. Maxim. primo libro. Ex eodem. Quod
Cicero in Bruto. Ex eodem. Ex eodem. Ex
Cicerone in Bruto. Ex eodem. Ex eodem. Ex
Cicerone in Bruto. Ex eodem. Ex eodem. Ex
Cicerone

cum periret: tu contrà, cum militari manu ſis pugnans contra nos, quos cognoſcis credere, quomodo Patriarchæ, Prophetæ, Apoſtoli ac Martyres crediderint; Vtique quantum diſtet inter te atque Iudam non eſt magni laboris perpendere.]

Hæc & alia in Conſtantium Lucifer, imperterrita & infracta illa animi excelſitate, quam ſingùli propè apices librorum eius ſpirant. Non habuit tamen quo Conſtantium feriret acerbiùs, quàm alterum Iudam, & Chriſti proditorem nominando, ídque facta vtriuſque contentione probando. Quanquam vtcumque excuſabilem in huiuſmodi proditione fuiſſe Conſtantium non diffitebitur qui Epiphanium audierit [a] [Conſtantius Rex, in aliis quidem omnibus mitis & bonus, velut filius magni & perfecti Conſtantini pij, qui rectam fidem integrè ſeruauit, ſed & ipſe Conſtantius, fuit pius & bonus iuxta multos modos. Verùm in hoc ſolùm, quòd non ſecundùm fidem parentis proceſſit, deuiauit, atque deliquit, non ex ſui cauſa, ſed ab his, qui rationem reddituri ſunt in die iudicij: qui

[a] *haeſ 69*

Digitized by Google

ἀπὸ τῶν ἐπιπέδων ἐπιφανειῶν ἐπὶ τὰς
σφαιρικὰς ἐπιφανείας ἐστὶν ὡς ἡ τοῦ
κύκλου περιφέρεια πρὸς τὴν τοῦ κύκλου
περιφέρειαν. ἔστω γὰρ ἐπίπεδα μὲν τὰ
ΑΒ, ΓΔ, σφαιρικὰ δὲ τὰ ΕΖ, ΗΘ, ἐπὶ
δὲ τῶν ΑΒ, ΓΔ ἐπιπέδων ἐπιφανειῶν
ἔστω κύκλοι οἱ ΑΒ, ΓΔ, ἐπὶ δὲ τῶν ΕΖ,
ΗΘ σφαιρικῶν ἐπιφανειῶν κύκλοι ἔστωσαν
οἱ ΕΖ, ΗΘ, καὶ ἔστω ὡς ἡ ΑΒ περιφέρεια
πρὸς τὴν ΓΔ περιφέρειαν, οὕτως ἡ ΕΖ
περιφέρεια πρὸς τὴν ΗΘ περιφέρειαν·
λέγω ὅτι καὶ ἡ ἀπὸ τῶν ΑΒ ἐπὶ τὰς ΕΖ
ἐπιφάνεια πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν ΓΔ ἐπὶ τὰς
ΗΘ ἐστὶν ὡς ἡ ΑΒ περιφέρεια πρὸς τὴν
ΓΔ περιφέρειαν.

εἰλήφθω γὰρ τῶν μὲν ΑΒ, ΓΔ κύκλων
κέντρα τὰ Κ, Λ, τῶν δὲ ΕΖ, ΗΘ τὰ Μ, Ν,
καὶ ἐπεζεύχθωσαν αἱ ΑΚ, ΚΒ, ΓΛ, ΛΔ, ΕΜ,
ΜΖ, ΗΝ, ΝΘ· καὶ ἐπεὶ ἴσον ἐστὶ τὸ ὑπὸ τῆς
ΑΚ περιφερείας καὶ τοῦ ἡμίσεος τῆς ΑΒ
περιφερείας τῷ ὑπὸ τῆς ΓΛ περιφερείας
καὶ τοῦ ἡμίσεος τῆς ΓΔ περιφερείας, ἔστιν
ἄρα ὡς ἡ ΑΚ περιφέρεια πρὸς τὴν ΓΛ
περιφέρειαν, οὕτως ἡ ΓΔ περιφέρεια πρὸς
τὸ ἥμισυ τῆς ΑΒ περιφερείας. ἀλλ' ὡς μὲν
ἡ ΑΚ περιφέρεια πρὸς τὴν ΓΛ περιφέρειαν,
οὕτως ἐστὶν ἡ ΕΜ περιφέρεια πρὸς τὴν ΗΝ
περιφέρειαν, ὡς δὲ ἡ ΓΔ περιφέρεια πρὸς
τὸ ἥμισυ τῆς ΑΒ περιφερείας, οὕτως ἐστὶν
ἡ ΗΘ περιφέρεια πρὸς τὸ ἥμισυ τῆς ΕΖ
περιφερείας· ἔστιν ἄρα καὶ ὡς ἡ ΕΜ
περιφέρεια πρὸς τὴν ΗΝ περιφέρειαν,
οὕτως ἡ ΗΘ περιφέρεια πρὸς τὸ ἥμισυ τῆς
ΕΖ περιφερείας. ἀλλ' ὡς μὲν ἡ ΕΜ
περιφέρεια πρὸς τὴν ΗΝ περιφέρειαν,
οὕτως ἐστὶν ἡ ΕΜΖ περιφέρεια πρὸς τὴν
ΗΝΘ περιφέρειαν, ὡς δὲ ἡ ΗΘ περιφέρεια
πρὸς τὸ ἥμισυ τῆς ΕΖ περιφερείας, οὕτως
ἐστὶν ἡ ΗΝΘ περιφέρεια πρὸς τὴν ΕΜΖ
περιφέρειαν· ἔστιν ἄρα καὶ ὡς ἡ ΕΜΖ
περιφέρεια πρὸς τὴν ΗΝΘ περιφέρειαν,
οὕτως ἡ ΗΝΘ περιφέρεια πρὸς τὴν ΕΜΖ
περιφέρειαν· ἴσαι ἄρα εἰσὶν αἱ ΕΜΖ, ΗΝΘ
περιφέρειαι. ἐὰν δὲ ἐπὶ κύκλου περιφερείας
ἴσας λάβωμεν τὰ ἀπὸ τῶν πέρατα ἐπὶ τὰ
κέντρα ἐπιζεύξωμεν εὐθείας, ἴσας γωνίας
περιέξουσιν· ἴση ἄρα ἐστὶν ἡ ὑπὸ ΕΜΖ γωνία
τῇ ὑπὸ ΗΝΘ γωνίᾳ. ἀλλὰ τῶν ἴσων κύκλων
αἱ ἐπὶ τοῖς κέντροις γωνίαι πρὸς τὰς
περιφερείας εἰσὶν ὡς αἱ περιφέρειαι· ἔστιν
ἄρα ὡς ἡ ΕΜΖ περιφέρεια πρὸς τὴν ΗΝΘ
περιφέρειαν, οὕτως ἡ ΕΜ περιφέρεια πρὸς
τὴν ΗΝ περιφέρειαν. ἀλλ' ὡς ἡ ΕΜ
περιφέρεια πρὸς τὴν ΗΝ περιφέρειαν, οὕτως
ἐστὶν ἡ ΑΚ περιφέρεια πρὸς τὴν ΓΛ
περιφέρειαν· καὶ ὡς ἄρα ἡ ΑΚ περιφέρεια
πρὸς τὴν ΓΛ περιφέρειαν, οὕτως ἡ ΕΜ
περιφέρεια πρὸς τὴν ΗΝ περιφέρειαν. ἴσαι
ἄρα εἰσὶν αἱ ὑπὸ ΑΚΒ, ΓΛΔ, ΕΜΖ, ΗΝΘ
γωνίαι· ἴσαι ἄρα εἰσὶν αἱ ΑΚΒ, ΕΜΖ
τομεῖς. ἐὰν δὲ ἐπὶ κύκλου περιφερείας
ἴσας λάβωμεν τὰ ἀπὸ τῶν πέρατα ἐπὶ τὰ
κέντρα ἐπιζεύξωμεν εὐθείας, ἴσας γωνίας
περιέξουσιν· ἴση ἄρα ἐστὶν ἡ ὑπὸ ΕΜΖ γωνία
τῇ ὑπὸ ΗΝΘ γωνίᾳ. ἀλλὰ τῶν ἴσων κύκλων
αἱ ἐπὶ τοῖς κέντροις γωνίαι πρὸς τὰς
περιφερείας εἰσὶν ὡς αἱ περιφέρειαι· ἔστιν
ἄρα ὡς ἡ ΕΜΖ περιφέρεια πρὸς τὴν ΗΝΘ
περιφέρειαν, οὕτως ἡ ΕΜ περιφέρεια πρὸς
τὴν ΗΝ περιφέρειαν. ἀλλ' ὡς ἡ ΕΜ
περιφέρεια πρὸς τὴν ΗΝ περιφέρειαν, οὕτως
ἐστὶν ἡ ΑΚ περιφέρεια πρὸς τὴν ΓΛ
περιφέρειαν· καὶ ὡς ἄρα ἡ ΑΚ περιφέρεια
πρὸς τὴν ΓΛ περιφέρειαν, οὕτως ἡ ΕΜ
περιφέρεια πρὸς τὴν ΗΝ περιφέρειαν. ἴσαι
ἄρα εἰσὶν αἱ ὑπὸ ΑΚΒ, ΓΛΔ, ΕΜΖ, ΗΝΘ
γωνίαι· ἴσαι ἄρα εἰσὶν αἱ ΑΚΒ, ΕΜΖ
τομεῖς.

trem, cuius donariis Eccleſię plenæ ſunt, ipſe eius legatus occiderit: nihil eam neceſſitudinem, cùm ante oculos verſaretur, reueritus, nihilque gratiam beato tuo fratri in baptiſmate donatam reſpiciens, veluti dæmon & furia infernalis in eum inſiluit. Atque ita ſanctiſſimus ille vir martyrium aſſecutus eſt. Ille contrà iam inde, quaſi in nexu eſſet ad ſimilitudinem Caïn, cum gemitu & trepidatione fugiebat, vt Iudam poſtea eodem mortis genere imitaretur, ſibíque ipſe carnifex factus, duplex ſupplicium, & hîc & in iudicio futuro irrogauit.]

IVLIANVS IMPERATOR APOSTATA, Conſtantij patruelis atque ſucceſſor, primùm ordini Eccleſiaſtico adſcriptus, (Lectoris enim munere in Antiochena Eccleſia functum, teſtatur Nazianzenus[a]:) quin etiam Monaſticem aliquando profeſſus vt Baronius[b] annotauit. Flagitioſorum tandem colloquiis, quod Cyrillus teſtatur epiſtola ad Theodoſium quâ illi ſuam Iuliani cõfutationem inſcribit, ad perfidiſſimam Chriſtianæ religionis proditionem adductus eſt. Ideóque Nazianzenus[c] his illum floribus

a *orat* 3.
b *anno* 337.
c *orat.* 3.

Digitized by Google

Quæ quidem ratio non videtur ad rem, quia
licet Verbum Dei sit ipsa Sapientia, non tamen
sequitur, quod Verbum Dei sit ipsa Sapientia
creata, sed increata, quia Verbum Dei est
Deus, ut dictum est.

Ad 2. Dicendum quod Verbum Dei dicitur
Sapientia, non quia sit Sapientia creata, sed
quia est Sapientia increata, quæ est Deus.

Ad 3. Dicendum quod Verbum Dei dicitur
Sapientia, non quia sit Sapientia creata, sed
quia est Sapientia increata, quæ est Deus.

Ad 4. Dicendum quod Verbum Dei dicitur
Sapientia, non quia sit Sapientia creata, sed
quia est Sapientia increata, quæ est Deus.

Ad

Ἐπιστολὴ πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.
Ἐν τῷ πρώτῳ τοῦτο τοῦ κόσμου μέρει
ἐστὶν ἡ Ἔφεσος, ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἐν τῇ Ἰωνίᾳ,
ἐν τῇ Καρίᾳ, ἐν τῇ Λυδίᾳ, ἐν τῇ Φρυγίᾳ,
ἐν τῇ Μυσίᾳ, ἐν τῇ Θρᾴκῃ, ἐν τῇ Μακεδονίᾳ,
ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ, ἐν τῇ Κρήτῃ,
ἐν τῇ Κύπρῳ, ἐν τῇ Συρίᾳ, ἐν τῇ Παλαιστίνῃ,
ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, ἐν τῇ Αἰγύπτῳ,
ἐν τῇ Λιβύῃ, ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, ἐν τῇ Γαλατίᾳ,
ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ, ἐν τῇ Βρεττανίᾳ, ἐν τῇ Γερμανίᾳ,
ἐν τῇ Ἰλλυρίδι, ἐν τῇ Ἀθηναίων πόλει, ἐν τῇ
Ἀσιανῶν, ἐν τῇ Ἀντιοχέων, ἐν τῇ Ἀλεξανδρέων,
ἐν τῇ Ἱεροσολυμιτῶν, ἐν τῇ Βαβυλωνίων, ἐν τῇ
Μηδικῇ, ἐν τῇ Περσικῇ, ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ, ἐν τῇ
Ἰνδικῇ, ἐν τῇ Σκυθικῇ, ἐν τῇ Ἀμαζονίδι, ἐν τῇ
Ἀτλαντικῇ, ἐν τῇ Αἰθιοπικῇ, ἐν τῇ Γαιτουλικῇ,
ἐν τῇ Μαυριτανικῇ, ἐν τῇ Ἰνδικῇ, ἐν τῇ Ταπροβανικῇ,
ἐν τῇ Ἀραβικῇ, ἐν τῇ Ἀραβίᾳ τῇ εὐδαίμονι,
ἐν τῇ Ἀβυσσηνικῇ, ἐν τῇ Ἀσσυρίᾳ, ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ,
ἐν τῇ Ἰνδικῇ, ἐν τῇ Ἀσιανῶν, ἐν τῇ Ἀντιοχέων,
ἐν τῇ Ἀλεξανδρέων, ἐν τῇ Ἱεροσολυμιτῶν, ἐν τῇ
Βαβυλωνίων, ἐν τῇ Μηδικῇ, ἐν τῇ Περσικῇ, ἐν τῇ
Ἀρμενίᾳ, ἐν τῇ Ἰνδικῇ, ἐν τῇ Σκυθικῇ, ἐν τῇ
Ἀμαζονίδι, ἐν τῇ Ἀτλαντικῇ, ἐν τῇ Αἰθιοπικῇ,
ἐν τῇ Γαιτουλικῇ, ἐν τῇ Μαυριτανικῇ, ἐν τῇ
Ἰνδικῇ, ἐν τῇ Ταπροβανικῇ, ἐν τῇ Ἀραβικῇ, ἐν
τῇ Ἀραβίᾳ τῇ εὐδαίμονι, ἐν τῇ Ἀβυσσηνικῇ, ἐν
τῇ Ἀσσυρίᾳ, ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ, ἐν τῇ Ἰνδικῇ, ἐν
τῇ

Figura ex quinque lineis, ex
tribus, ex duabus, ex quatuor, ex tribus, ex duabus, ex quatuor, ex tribus, ex duabus, ex quatuor, ex

Quid ergo? Quia Cæsar Augustus Cæsar Tiberius Cæsar Caligula Cæsar Claudius Cæsar Nero, quia omnes isti Cæsares fuerunt, ideo non fuit Christus? Quia non fuit Christus, ideo non fuit Deus? Quia non fuit Christus Deus, ideo non fuit homo? Quia non fuit Christus homo, ideo non fuit? Quia non fuit, ideo nihil fuit? Quia nihil fuit, ideo nihil est? Quia nihil est, ideo nihil erit? Quia nihil er

Deinde ordinandi Ecclesiæ Ministri, & quidem diversi Ordines. Ordinis Episcopalis, Presbyteralis, Diaconalis, Subdiaconalis, Acolythici, Exorcistici, Lectoralis, Ostiarii. Singulique ministeria, & officia ex Apostolorum traditione, & Ecclesiæ consuetudine, ac Canonibus Conciliorum præscripta, & constituta. Ut Canon Conciliorum, Nicæni primi, Canon 4. Ut Canon Apostolorum, Canon 26. Ut Canon 1. Concilii Antiocheni. Ut Canon 15. Concilii Laodicensis. Ut Canon 1. Concilii Carthaginensis. Ut Canon 1. Concilii Arausicani. Ut Canon 1. Concilii Aurelianensis. Ut Canon 1. Concilii Matisconensis. Ut Canon 1. Concilii Turonensis. Ut Canon 1. Concilii Agathensis. Ut Canon 1. Concilii Epaonensis. Ut Canon 1. Concilii Aurelianensis. Ut Canon 1. Concilii Toletani. Ut Canon 1. Concilii Bracarensis. Ut Canon 1. Concilii Hispalensis. Ut Canon 1. Concilii Cabilonensis. Ut Canon 1. Concilii Rhemensis. Ut Canon 1. Concilii Meldensis. Ut Canon 1. Concilii Parisiensis. Ut Canon 1. Concilii Lugdunensis. Ut Canon 1. Concilii Cabilonensis. Ut Canon 1. Concilii Rhemensis. Ut Canon 1. Concilii Meldensis. Ut Canon 1. Concilii Parisiensis. Ut Canon 1. Concilii Lugdunensis.

Ecclesiæ Christi, quæ est Corpus ejus, & plenitudo eius, qui omnia in omnibus adimpletur. Ephes. 1. Quæ verba ita explicat Augustinus: Quia Christus Caput Ecclesiæ, & Ecclesia Corpus Christi, totus Christus Caput & Corpus est. Quid ergo sibi vult, quod Christus dicit: Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo, filius hominis, qui est in cœlo? Ideo dixit, qui est in cœlo, quia filius hominis in cœlo est, propter unitatem Corporis, cujus Caput est. Sic enim dicimus, Papa fecit, Papa dedit, Papa ambulavit, quia Papæ Corpus fecit, dedit, ambulavit. Non enim ipse per se, sed in membris suis. Sic ergo & Christus, quia Corpus Christi, & membra Christi. Quæ sunt membra Christi? Nos. Quid ergo? Quia membra Christi sumus, & Corpus Christi, totus Christus sumus. Totus Christus ergo Caput & Corpus. Caput autem nostrum, qui pro nobis mortuus est, qui resurrexit, qui ad dexteram Patris sedet, qui pro nobis interpellat. Agnoscamus in illo nos, & illum in nobis. Cum ergo dicit, Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo, filius hominis, qui est in cœlo:

nec. Sacra magnifice instituta: Vidi
ego Cereris simulacrum, quod ex
ebore, non ex cera factum esse dicebant:
Vidi Proserpinæ, vidi Bacchi, vidi
non nulla pocula, quæ quidem ex
auro, & gemmis, & margaritis essent
facta: Quibus in rebus ornandis
Verres facilem se præbuit, quippe
qui ea, quæ ad religionem pertinerent,
non modo non violaret, sed
etiam ornaret. Quæ cum ita sint,
ut, quæ facillimus ingenio fuit ordine
ad omnia, quæ ad Deos pertinent, accedere, ut non modo
non violare, sed ornare videatur, quæ sanctissime, prudentissime sunt
instituta?

3. Deinceps, Judices, videte, quæ
deinceps sequantur. Quæ Siciliæ
civitates, quæ reges, quæ tetrarchæ
Romanis in pace fuerunt, quæ
non aliquid ab hoc sint ornatæ, quæ
non ejus monumentum habeant. Si
quis hujus adventum in Siciliam
non perspexerit, is nihil hujus
videbitur in pace vidisse. Litterarum
omnium amicus fuit: Nemo

Gulielmus Britto. Cap. 1. Gulielmus cognomine Britto, cum

putatis, quæ ſacrilegio ſchiſmatis & hæreſis, vel deprædando, detruncando, excæcando, occidendo, poſtremò etiam rebaptizando Catholicos, quælibet alia potuerunt à vobis nefanda committi, iſto modo poſſe, quo vos occiditis expiari. Sed erratis; hoc putauit & Iudas. An hoc etiam vultis addere documentum, quò certiùs nouerimus, maiores veſtros potiùs fuiſſe traditores, quia mortem imitamini Traditoris?] Idem [a] alibi Donatiſtas Iudæ traditoris condiſcipulos nominat. [Spontaneas enim mortes ab vno Magiſtro vtrique didicerunt, ille laqueum, ille præcipitium.]

[a] *l. 2. contra liter. Petil. c. 49.*

Miles Cappadox qui cum aliis vndequadraginta, Sebaſtæ in Armenia minore glorioſam confeſſionem ediderat, & glaciei rigore pro fide tolerato ad ipſum prope cœli aditum peruenerat; tum in finem corrupit benè cœpta, à Nyſſeno [b] *Iudas inter martyres* nominatur. Præiuerat S. Baſilius. [c] Deſcripto enim aſtu Præfecti qui non procul à lacu gelido in quem demiſſi fuerant martyres, calidæ aquæ lauacrum excipiendis deſertoribus apparari iuſſerat, ſubdit. [Cu

[b] *orat. 3. nuper addita de SS. 40. martyrib*

[c] *orat in eoſd. SS. martyr.*

Digitized by Google

commodum patiantur. Talem igitur ipſe ſe geſſit. Vidit miracula cœleſtia, agnouit veritatem, ad Dominum confugit, cum martyribus annumeratus eſt. Exemplum eſt Apoſtolorum imitatus. Abiit Iudas, Matthias eſt ſurrogatus.]

9. MAXIMVM ex Cinico Epiſcopum, proditorem ſuum, S. Gregorius Nazianzenus [a] ob captatam Eccleſiaſticarum facultatum expilationem, his verbis deſcribit. Nam ea intorqueri in Maximum, notauit Theologi vetus Scholiaſtes ac interpres Elias Cretenſis [Ob pecunias fur ille, zelotypia erga crumenã æſtuat, ac Deum prodit & quod grauiſſimum eſt, triginta argenteis vendit. Hoc enim pretio dignus erat, non qui prodebatur, ſed qui prodebat.]

a *orat.* 28. *in* 45.

MAXIMVM TYRANNVM innocentiſſimi principis Gratiani proditorem, S. Ambroſius inſectatur luculenter [b] vt Iudæ germanum. [Non ſemel appetitur Chriſtus: appetitus eſt ſemel in ſuo corpore quod ſuſcepit in virgine. Appetitus eſt frequenter in eo corpore quod eſt Eccleſia. Nos enim ſumus corpus Chriſti, & membra. Appetitur & in ſingulis ſanctis

b *in pſal.* 61.

Digitized by Google

Quæ sint, & quomodo fiant. Primum igitur
Quæ sint, & quomodo fiant. Primum igitur
Quæ sint, & quomodo fiant. Primum igitur

nobis proditionis tuæ & fraudis hæredes. Hæc enim etiam ad proditorem Iudam poteſt per apoſtrophem deriuari. Prodidiſti vitam, Regum Domini. Sed Ieſus Dominus ſemel in ſe, frequenter in ſeruulis ſuis proditur. *Quod enim vni horum minimorum feciſtis, mihi*, inquit, *feciſtis.* Tu commiſſos tibi loculos & pecunias pauperum ſuſcepiſti, iſte prouincias ſibi creditas. Tu Apoſtoli honorem, ille militiæ dignitatem, adminiſtrationis infulas. Numero honorēs eius, vt crimen exaggerem. Conuiuij violaſtis vterque conſortium, tu tamen de conuiuio ad proditionem ſurrexiſti, iſte ad necem. Hoc eſt, tu licèt in ſcelere verecundior, qui negaſti qùòd inferendàm necem credideris Domino quem prodebas: qùi precium refudiſti, ne reſidere apud te merces parricidij videretur. Iſte non ſolùm tenuit acceptam, verùm etiam extorſit non oblatam mercedem proditionis. Iſte non ſolùm deceptus non eſt alieno mendacio, ſed fefellit ſuo, & fefellit vt occideret; & cùm ille conuiuium recuſaret, qui ſe videret eſſe perimendum, iſte ſacramentum obtulit, ne qua periret

ſibi

Digitized by Google

ubicabit, congruentem accommodabit. Quæ ubi facta fuerint, ipsa quoque ad Deum ascendet, & ad ipsum pertinebit, ut ipsa quoque ad Deum ascendat, & ad ipsum pertineat

Quid, inquam, hoc prodest?
Nam si non sit mens, quæ
sit
Quæ non sit mens ulla,
habebit jam mens sua hæc
prædam.
Non enim mens est, qui possit
Quæ non sit mens ullo pacto
sentire.
Nec mens ergo, per ea quæ non
sit,
Videre aliquid poterit, per quæ sit.
Illa

runt, & ſui in Chriſtum odij ſpecimen, factis oſtentarunt, ſcripturas vndique percurrentes, dictiones captantes vocu-las inueſtigantes, ſicubi quaſdam inue-niant ſyllabas, qua filij cum patre æqua-litatem, celent occultiùs.] Et hoc ad pro-ditionis artificium & Iudæ doloſitatem repræſentandam, maximè erat accom-modatum.

a tom. 2. Conc. Epheſ edit. Felt. cap. 11.

NESTORIVS. Synodus Oecumenica Epheſina iis literis quibus Neſtorium exauctoratum denunciat, hunc præfixit titulum.[a] [Sancta Synodus, iuxta religio-ſiſſimorum Chriſtianorúmque Impera-torum noſtrorum præſcriptum, in Ephe-ſiorum metropoli per gratiam Dei coa-cta, Neſtorio *nouo Iudæ*. Cœleſtinus Papa ſcribens ad Clerum & populum Con-ſtantinopolitanum poſt Neſtorij deie-ctionem, & ſubrogationem Maximiani, ſic ſcribit de Neſtorio[b]. [Non impunè ſuum eſt ſecutus autorem, quando Iu-dæ Epiſcopatum alter accepit. Iure vtrumque tenet vna ſententia, quia in vnum (ſicut legimus) ambo peccaue-runt. Sit licèt vterque ante oculos no-ſtros Saluatoris noſtri calumniator & tradi

b apud Ba-ron. anno 432. num. 22.

Digitized by Google

traditor, tamen deliberare difficile est inter discussorem natiuitatis, & mortis autorem. Facti sui videlicet, vacuum statim Iudam pœnituit, præuenit exitium oris supplicium proditoris: ille statim laqueum, peccatum suum confessus elegit, hic impietatis pertinacia gloriatur.]

THEODORVS MOPSVESTENVS. Quinta Synodus,[a] auditis eius blasphemiis, & multipliciter prosciſſis, sic concluſit. VNVS THEODORVS, VNVS IVDAS.

[a] *collat. 4.*

12. LICVMANNVS S. Cæsarij notarius & eius proditor, ac exilij per effrontissimam calumniam sancto Præsuli ab Alarico Gotho irrogati, causa; *Iudas S. Cæsarij*, à S. Cypriano[b] nominatur.

[b] *in S. Cæsarij vita.*

PHOTIVS à Patribus in Synodo Constantinopol. sub Adriano 2. in acclamationibus, dictus est, *nouus Iudas*.

SERGIVS S. Stephani iunioris ab Iconoclastis cæsi prōditor, in actis eiusdem S. Stephani Iudas alter nominatur, *qui non Iudam solum, proditionis reum agi siuerit.*

ICONOCLASTÆ à Synodo 2, Nicæna[c] Iudæ annumerantur, his verbis. [Iudaicè vana cogitarunt, & alteras in conciliabu-

[c] *act. 7. in epist. ad Sacerdotes & Clericos omnes.*

Digitized by Google

lo Iudæ tulerunt, quare conciliabulum illorum, Caiphaicum inuentum est.]

13. EVPREPIANVS ex Monacho Apostata, his coloribus depingitur à S. Theodoro Studita [a] [non audistis quid acciderit miserabili Euprepiano? Iamiam enim nobis nunciatur defunctus, & defunctus (heu meas ærumnas) non temporali sed æterna morte, abrupta in Enæ amplexibus vita. Heu quid passus est infœlix? Scitis quemadmodum priùs super capite splendebat cùm morigerationis, tum probitatis lucerna. An non olim confessione obeunda, mecum recluſus est? An non Saccudione ad Oeconomi dignitatem prouectus? An non ob præsentem confessionem in arenam descendit, bis flagris multatus, ac fortissimè perpessus? Tum quid autem? Habens vt Oeconomus, marsupium monasterij, & quæ iniicerẽtur auro illectus, atque auaritia confixus (heu) Christum Iudæ instar prodidit, & virginitatis deposito voto, & Giezicè agris, vineis, bubus, ouibus coëmptis. Quare non eius lepram modò contraxit, sed vti reor, & tristius quiddam. En quid perfecit auaritia, fratres.

a serm 9. catech.

Fugia

Fugiamus vitium, quæso, vt proditionis officinam.]

GIRANDVS DE PIPIO, ex Albigensium & Valdensium colluuie, Iudæ germanus, sic describitur in Chronico Altissiodorensi. [In quodam oppido erant præter indigenas, Capellanus vnus, milites sex multa prædiți probitate, cum seruientibus quinquaginta. Erat eis vicinus quidam de indigenis, potens nimis, Girandus de Pipio, qui nostris dextras dederat, ab eis in familiaritatem receptus. Hic ipsa Natiuitatis Dominicæ die postera, tanquam proditor & periurus, cum armata multitudine repente irruit in incautos: cúmque non posset eos ad libitum obtinere, blandis promissionibus, de munitione arcis in qua continebantur, eos extrahere procurauit, iuramento se obligans, quod cum armis & equitaturis, totísque mobilibus, liberos abire permitteret, & vsque ad suos securè conduceret. Eadem nocte ad mensam eos propriam recepit, sed post mensam, Iudam illis alterum se ostendit. Nam cunctis tam militibus, quàm seruientibus, Capellano etiam, primò rebus omnibus

ſpoliatis, in turris imo depoſuit vniuerſos: poſtmodum autem eductis militibus, cæteris ibi Capellano & Seruientibus derelictis, ignem & paleas, lignáque quàm plurima ſuperiecit deſuper, clamantibus eius miniſtris, & B. Mariæ crebriùs exprobrantibus, in hunc modum. *Ah meretrix Domina S. Maria.* Poſt paululum, iterum ſuper turriculam aſcendentes, explorant vtrum miſeri animas exhalaſſent; quos dum necdum mortuos inueniſſent, ignem iterum cum lignis & paleis iniecerunt, B. Virginem iteratis blaſphemiis impugnantes. Hi itaque huiuſmodi ludibria experti, & tormenta, in vinculis & carcere triduo permanſerunt, ignis quidem attacti incendio, ſed non vſti, nam virtus altiſſimi obumbrauit illis, & B. Mariæ Virginis caſtitas fuit illis in velamẽto diei, & in vmbraculo caloris ab æſtu. De Seruientibus quidem, ſic. Porrò milites quos ad explendam ſæuitiam reſeruarunt, captiuos abducunt. Duos ex illis, cæteris præeminentes, eductos extra, pœnis & iniuriis, Chriſtum Dominum, fidémque Catholicam abnegare compellunt. Tandem

perſi

perſiſtentes in fide, pollicibus propriis exoculant, auriculas radicitùs amputant, nares inſuper & labium ſuperius detruncantes, ſemineces reliquerunt, quorum altero nimietate doloris extincto, alter viuus repertus eſt.]

HENRICVS IV. IMPERATOR, inuolans in res ſacras, & Chriſti patrimonium, à Gaufrido Vindocinenſi [a] vocatur, alter Iudas, parturiente diabolo contra S. Eccleſiam natus.

[a] *l. 1. epiſt. 7. initio.*

HVBERTVS dapifer Comitis Cœnomanenſium Rothroci ab Hildeberto [b] quem perfidè ceperat, iteratæ Chriſti traditionis accuſatur.

[b] *epiſt. 39*

HVGO EPISCOPVS, proditor Epiſcopi Elienſis, cum Iuda componitur à Bleſienſi.[c]

[c] *epiſt. 89.*

13. DVX, Regis Angli è Syria redeuntis proditor, cum Iuda confertur ab eodem Bleſenſi, [d] & pleniùs alibi [e] [Et qui eum vendidit (inquit) & qui emit, in ſortem Iudæ Iſcariothis, & in maledictionem fraudis Iudaïcæ reputentur, vt ſit cum eis ipſorum pecunia in perditionem: cum Dathan & Abiron terra eos viuentes abſorbeat, ſucceſſores Iudæ, filios

[d] *carmine de luctu carnis & ſpiritus, inſerto epiſt. 57.*

[e] *epiſtol. 143.*

Digitized by Google

lios auaritiæ, ſeruos mammonæ, ſemen Chanaan, genimina viperarum, membra diaboli, miniſtros Satanæ, præambulos Antichriſti.] Rurſus alio loco ſcribens ex Reginæ matris nomine [a] [ô fera peſſima, tigribus & lamiis, omníque fera crudelior qui filium meum, militem Chriſti, Chriſtum Domini, peregrinum crucifixi, vinculis alligatum, Imperatori vendidit & tradidit. Sic ei durior aduerſarius conſtitutus eſt, atque de ergaſtulo in labyrinthum, & de Scylla tranſlatus eſt in Charybdim. A diebus Iudæ Iſcariothis non eſt inuentus ſimilis illi, qui ſic violaret legem excelſi, qui ita malitiosè traderet iuſtum.]

a *epiſt.* 245.

INFIDVS FAMVLVS BELGA, cum Iudæ germanis de quibus diffusè egerat, componitur à Thoma Cantipratano [b] ſic eius facinus teterrimum, & infœliciſſimum exitum ſubſecutum, deſcribente. [Erant in Flandria, ſicut Presbytero quodam terræ illius narrante cognoui, duo viri diuites, qui contra ſe grauiter inimici, opportunitatem quærebãt, quomodò vnus alterum caperet, vel necaret. Erat autem quidam nequiſſimus, qui vnius

b *l. 1. apum c. 24. n. 4.*

Digitized by Google

vnius seruus fuerat,& nunc alteri seruiebat. Ad illum ergo,cui olim seruiebat ille veniens , conquestus est de Domino, cuius ad præsens seruus erat; sibíque dixit fore perfacile , vt eius manibus illum tradat. Qui gauisus, continuò pactus est pecuniam illi dare ,¡ & spopondit , & exinde nacta oportunitate , Dominũ suum tradidit in manus¡ inimici. Quo occiso venit proditor ille ad amicos partis aduersæ, & simili dolo tradendum illis obtulit occisorem. Credebat enim scelus proditionis in primo, omnibus, nisi solis illis, cum quibus pactum inierat, latuisse. Sed non sic erat. Comprehensus ergo ab illis quibus tradere voluit occisorem, oblatus est iudici , & suspensus turpi morte necatus est. Sed scelus eius facto postmodum claruit turpiori. Amicorum enim precibus patibulo deponi permissus, in terra sepultus est. Nec mora. Die sequenti cùm de nocte sepultus fuisset, ignoti canes multis videntibus extraxerunt eum,& membratim inter se miserabiliter discerpserunt.]

14. IAPON TRANSFVGA, [a] Iudæ nomine donatus est, quòd cum fœdè desci

a *histor. Eccles. Iapo. l* 18. *n.* 5. *anno* 1618.

deſciuiſſet à Chriſtiana fide quam profeſſus erat, dux factus eſſet ſatellitum, ad comprehendendos tenaces fidei ſuæ Chriſtianos. Hunc adeò exoſum omnibus factum produnt, vt plerique conductas ab eo ante defectionem ædes incolere; nonnulli quam ei crediderant pecuniam reſumere, non ſuſtinuerint; veriti contagium à re quacunque, hominis adeò peſtiferi attactu fœdata. Nemo illi ſiue in foro, ſiue in officinis vendere aliquid tametſi promercale proſtaret, volebat. Ad tonſorem cum adiiſſet, iámque compoſitus ad tonſuram eſſet, repulſus illicò eſt, negante tonſore fas ſibi per viciniam eſſe, Iudam vel pectere vel tondere, quod hominis bilem adeò mouit, vt interpellato Magiſtratu Ethnico, ob impactam Iudæ appellationem animaduerti in quoſdam Chriſtianos curarit. Tandem infructuoſa mœſtitia culpæ quâ ſe omnibus abominationi eſſe videbat, infœliciter contabuit.

15 Hactenus maxima ex parte, nonniſi ſingulatim & capitatim appendimus Iudæ germanos. Educendæ deinceps erunt plenæ tantùm acies, quas cur inter

Christi oraculo componens; præmittit inter typos allegoricos in Iuda exhibitos, sequenti capite proponẽdos non referã, ratio est, quia typi illi, nulli certo tẽpori aut personæ alligãtur, vt sanè ex autorũ proferendorũ mente alligantur quę nunc proferam, maxima saltem ex parte.

Episcopos qui Constantium Imperatorem dementarunt S. Epiphanius [a] nominat, blasphemos Domini, & secundos eius occisores, & specie quidem externa Episcopos; reipsa autem, Christi & fidei proditores, id est Iudæ, verè germanos. In quam rem, luculentus planè locus legitur apud Athanasium, ea disputatione cum Arriano homine, quæ perperàm ab ipso Magno Athanasio, cum ipsomet Arrio, Niceæ in Synodo prima Oecumẽnica confligente, scripta iactatur. Vestibulũ enim dissertationis illius, apertè profert, non cum Arrio, sed cum Arriano homine, nec in Concilio Nicęno, sed in cœnobio habitam, fortassis ab alio quàm à Magno Athanasio. Vtut sit, autor illius disputationis, Christum Dominum viti veræ, discipulos palmitibus, Patrem æternum agricolæ purganti, ex

[a] *hæres.* 69.

Chri

in primis, vſum Chriſtum ea ſimilitudine, vt Apoſtolos doceret, cauerent diligenter, ne cum Iuda præciderentur. [Quoniam palmites(inquit)qui eiuſdem generoſitatis ſunt, verè illius vitis palmites ſunt, oportet eos ſimilem fructum proferre cum ea vinea cuius ſunt palmites. Apoſtolis igitur dixit, dum eos inſtruit, vt manerent in fide, ne dum deſiliunt è veritate quemadmodum Iudas fecit, infructuoſi reddantur.] Expatiatus inde autor in comparationem illam Chriſti ac vitis, & omnem hyemalium vitis ærumnarum ac vernarum putationum queis ſuperuacui palmites cultro adhibito reſecantur; culturam ad Chriſtum transferens, cui plurimi aliàs diſcipuli cùm adhæſiſſent, plerique tamen poſtea exareſcentes,& dura Chriſti verba cauſantes, (& hos inter Iudas;) à vera vite exciſi ſunt;ſubdit tandem hanc apodoſin. [Quarum rerum exempla, etiam nunc videmus, cum hypocritæ noſtri temporis, cæterorum omnium ſecuri, malunt gloriam perſecutorum Eccleſiæ,quàm gloriam Dei. Non defuerunt eriam tum, qui nullam voluptatem ſentirent

tirent ex spiritualibus, & diuinis verbis Christi, retrorsum auerterentur, obtrectantésque beneficiorum autori, has voces edebãt. *Quis potest eum audire?* Quod ipsum & nostris temporibus faciunt, qui veritatis cómites præbere se nolunt, eò quòd cómites fidei sint tribulationes & pericula. Aiunt enim. Quis potest seruare traditionem præceptórum Domini, & fidei? Quinetiam nunc infidelitatem Iudæ, vehementia frigoris ostendit, cùm quidam etiam nunc, amore mundi deuicti, olim discipuli & assectlæ Christi, quibus ipsis gazophylacium concreditum fuit, contra Christum Synodos nefarias conciliant. Non quòd ille ignorárret illorum imbecillitatem; sed eos Dominicis pecuniis fungentes, promptiores redderet ad fortiter agendum pro Domino. At illi contra Regem suum, bellum suscipiunt, propter mundi amorem. Istiusmodi palmites, vicem ignobilium steriliúmque ramorum sustinent, relecantúrque ab agricola, vt fiant alimonia ignis æterni.] Hactenus de sui temporis Episcopis, Constantio Arriano suffragatis, Athanasius, perspicuè eos Iudæ con-

ſocians, tanquam palmites inutiles, & Chriſti in ſuo myſtico corpore proditores, tametſi eòs Chriſtus concredito gazophylacio, (multis inquam & magnis opibus,) è parto ſuis ſudoribus & ſanguine patrimonio locupletaſſet. Id enim ſonat, quod Athanaſius, concreditum his paſtoribus & idolis gazophylacium memorat; nec alia ex cauſa quàm ex qua creditum eſſe Iudæ marſupium, paſſim docent Patres vt ſuprà retulimus; nempe vt argento ſatiatus, peiora moliri abſtineret. Quid autem hoc niſi Iudæ germanitas? Sanè ſi proditoribus Chriſti ac veritatis accenſendos eſſe quotquot veritatem fidei premunt cùm aperienda eſſet, rectè affirmatur vt alio loco dicere memini; quanto magis illa probroſiſſima appellatio, in Eccleſiarum præſides meritò cadit ſi ſuggerant falſitatem?

16. Quare eadem ex cauſa, inter Iudæ germanos recenſeri æquè debent, nonnulli ſęculi ſuperioris Epiſcopi, quos vt vocem vſurpem, ex Actis S. Stephani iunioris, ἐπισκόπους potiùs quàm ὑποκόπους, iure dixeris. Et quod probroſius eſt, è Collegio quòd Apoſtolorum Colle-

gium

gium repræsentat, è facto inquam Cardinalium Collegio, superiore seculo quidam Ecclesiam Catholicam, cuius Cardinalia membra erant, ipsum Christi corpus mysticum perfidè prodentes, vel apertè ad hæresim deficientes, præbuerunt se duces eorum qui comprehenderunt IESVM. Quis enim Iudæ proditoris germanitatem neget Volsæo illi, Cardinali Anglo, cuius perfidiam aduersus Catholicam Ecclesiam, Sanderus [a] luculenter exhibuit. Quod enim summum Pontificatum ab eo Principe cuius negotia apud Henricum Octauum vrgebat, benè nauatę rei pretium expectaret; semel iterúmque delusus; eam iniuriam vlturus, quòd alia ratione non poterat, Catholicæ fidei in Anglia excidium & Henrici Regis ab Ecclesia abiunctionem, machinatus est. Homo fuit genere admodùm humili, & ex Oxoniensi Grãmaticos magistello, ad infulas, tandémque ad purpuram, & Cancellarij Angliæ munus euectus; quo munere tandem exutus est, omnibúsque facultatibus quę immensum creuerant in fiscum redactis, eò deductus est, vt oberrare cogeretur,

[a] *l. 1. de schism. Anglic.*

etiam lecto in quo cubaret destitutus: tandémque in summa egestate, læsæ maiestatis reus, diem obierit, qua religione, incertum. Sed tamen illud sapienter ante mortem proloqutus memoratur. *Si Deũ tam diligenter coluissem, quàm Regem colui, me in cana senectute non dereliquisset.* Sed iusto Dei iudicio, quem in Ecclesiam Catholicam concitarat, eum nequitiarum suarum & Christi proditionum expertus est vltorem. Pari in Ecclesiam Catholicam perfidia, Gallus Cardinalis & Episcopus Parisiensis per Coquum quendam S. Eustachij Parochum, hominem hæreticum & sub ouina pelle lupum, Regi Francisco primo venenum hæreseos propinare sategit: nominatímque à vera de sacramento altaris fide abducere, eo argumento quod ex antiquo ritu Sacerdos ad tremenda mysteria appropinquans, præfatur, *sursum corda.* Quasi non sit verè & reipsa, sed per solam imaginationem *deorsum*, quem Mystes contestatur quærendum sursum. Quæ insulsissima, & Iudæ primi sacramentarij germano dignissima argumentatio, Florentissimo regno propè

cla-

cladem intulit: & intulisset reipsa, nisi prouidentia Cardinalium Lotharingici atque Turnonij, murum se pro domo Dei obiiciens, insanos conatus disturbasset. Legesis Florimondum Remondum.[a] De Odeto autem Cardinali Castillionæo qui apertè à Romana Ecclesia defecit, & monstrosa, ac ante eum diem inaudita appellatione, Cardinalem vxorem orbi inuehens, Caluinianæ factionis procuratorem in Anglia contra Regem suum & Catholicam Ecclesiam egit; nihil attinet dicere, quòd tantum purpuræ dehonestamentum, æterno silentio obuoluere satius videatur. Eodémque cõsilio Aquensem, Valentinũ, Niuernẽsem, Nemausensem, Meldẽsem, aliósq; Præsules, qui ad primos Lutheranæ buccinæ clangores, desertis Ecclesiæ castris perfidissimè Christum prodiderunt, vt scortis palàm adhærescerent, præstat premere. Hæc Catholicæ Ecclesiæ propudia, Pius V. in bulla exauctorationis, Iudam proditorem expressisse, meritissimò pronunciauit.

[a] *l. 7 hist. hæres. c. 4. n. 1.*

17. Neque verò hi dumtaxat pauci quos nominaui, Iudæ proditoris exem-

Digitized by Google

plo Christum vendidisse ac prodidisse censeri debent, sed omnes omnino hæretici, si gratissimis Patribus, vt par est, auscultamus. Quod breuiter illustrare, operæpretium videtur, vt fæx Caluinismi, ad quam per Dei gratiam, & Ludouici XIII. Regis Christianissimi, summâ cum insigni pietate fortitudinem, Rupellensium latronum spelunca, his ipsis[a] diebus in potestatem redacta, deuentum est; intelligat cuius facta consectetur; eiúsque metuat exitium, cui imitatione exprimendo nauat operam. Itémque vt Caluinus & Sadeël, qui de more eorum qui frontem perfricuerunt, Catholicis exprobrant Iudæ imitationem; dicentes quod non debent, audiant quod nonvolunt. Plenè eos hac in parte coarguit Romæus, [b] & Arturus. [c] Ego breuiter rem persequar, iis ferè intactis quæ illi rectè & eruditè tradiderunt.

Vt autem initium à Iudæ nomine faciam, pulchrè Origenes, [d] Iudæ cum Sacerdotibus Principibus de Christo prodendo pactionem explanans, ita disserit. [Iudas interpretatur Confessor. Cum sint ergo duo discipuli hoc nomine nom ina

[a] *Scribebat hæc Autor anno 1628 exeunte.*

[b] *spectaculo 6 effigiei Caluin colore 51. c l. 1. apol. c. 2.*

[c] *tract. 35. in Matth.*

Digitized by

minati, secundùm quod Lucas Euangelista dinumerat, inter duodecim fuisse Apostolos, Iudam Iacobi, & Iudam Scariotham: cum nihil ergo à mysterio vacuum sit apud Christum, existimo duos discipulos Iudas in mysterio, fuisse Christianorum confitentium fidem Christi: quorum vna quidem pars fideliter permanet apud Christum, cuius mysterium fuit Iudas Iacobi: Altera autem pars, postquam credidit, & confessa est fidem Christi, propter auaritiam reliquit Christum, & facta proditrix veritatis ipsius, transiit ad hæreses, & ad falsos Sacerdotes Iudæorum falsorum; id est simulatorum Christianorum, & tradidit eis Christum, quantum ad se, id est verbum veritatis, vt crucifigatur, & occidatur verbum veritatis ab eis; cuius mysterium fuit Iudas Scariotha, qui abiit ad Sacerdotes, & de traditione Christi pactus est precium.] Ex eadem vocis *Iudas*, notatione, Iudæ germanitatem in Sectariis quibusuis & hæreticis, confirmat S. Hieronymus, [a] exponens illud *& Iudam Iscariothem qui tradidit illum.* Sic enim habet. [Qui non delet peccatum suum per

[a] *in c. Marci.*

pœnitentiam, nec illud deletur per memoriam: vnde de eo dicitur: *& peccatum matris eius non deleatur fiant contra Dominum semper.* Iudas confitens, vel glorioſus interpretatur, Iſcariothes autem memoria mortis. Confeſſores ſunt multi in Eccleſia ſuperbi, & glorioſi: quorum primus Simon magus, & Arrius, & cæteri hæretici; quorum memoria mortalis ideò in Eccleſia celebratur, vt deuitentur.] Sed dimiſſo nominis omine ac veluti infauſto prognoſtico, factorum germanitatem, inter Iudam & hæreticos conſideremus.

18. Impiæ cupiditati prætexuit Iudas egenos, & abuſum vnctionis Chriſto impenſæ, ob quam ſocios ad defectionem ſollicitauit. Hæretici ſemper abuſus obtendunt, & Eccleſiaſtici ordinis opes, aut Eccleſiarum ornamenta calumniantur, tanquam melius in egenos collocanda. [Confundantur hoc loco (ait Theophilactus[a]) qui pauperes Chriſto præferunt. Audiui enim ego aurifabros dicentes quod ſi ego diſſectum ſacrũ vas dem pauperibus, & ego viuam, nec condemner. Audiant igitur quomodò Chriſtus præ

[a] *Marci 14.*

præferat sui curam pauperibus. Christi autem corpus propriè est, quod in disco aureo, & sanguis qui in poculo. Qui igitur abstulerit discum precioſum, & cogit vt corpus Christi in viliori ponatur, prætexens scilicet pauperes, sciat cuius partis sit.]

Quod autem cum cohorte & gladiis & fustibus ad comprehensionem IESV, venit Iudas, non modò de variis & diuersis dogmatibus quibus aduersus fidem militant hæretici, accipere par est, vt ab Origene factum, describente comprehensionem Christi, Iuda indice: sed potest etiam de armis materialibus & militaribus cohortibus accipi. Quis enim nescit quàm bellè hæreticis cum bello & exercitibus consentiat? Caluinus sanè, institutionis suæ fronti, appictam voluit gladij exserti imaginem, hoc adscripto lemmate. *Non veni pacem mittere, sed gladium.* Zuinglius, in prima acie strenuè pro suo quinto Euangelio pugnans, occubuit. Nuper ad montem Albanum Daniel Chamierius potẽtissimus in Caluini ganea Gastrimargus, cùm militarem manipulum disponeret, tormenti è

Regiis munitionibus quibus vrbs cingebatur diſploſione, necatus eſt, magna lactium & cibariorum interaneorum, quorum ille vòratrina erat, caritatis deceſſione.

19. Acceſſit Iudas ad Chriſtum, falſaci oſculo Magiſtrum prodens.[1] [Ego autem puto (inquit Origenes [a]) quod etiam omnes proditores veritatis, amare veritatem fingentes, & oſculi ſigno vtentes, quaſi quadam indicatione charitatis produnt verbum Dei, volentibus ipſum tenere aduerſariis eius, nihil pacificum indutis: bellicos autem gladios, & iniurias & fuſtes habentibus. Et dicit proditor Ieſu, *Rabbi*. Omnes enim hæretici, quemadmodum Iudas, ſic Ieſu dicunt, *Rabbi:* Qui & oſculantur eum, ſicut & Iudas; ad quos omnia placabilia dicit Ieſus, cum ſint omnes, Iudas proditor.] Aureè item de blandiloquio horum Chriſti mercatorum alij Patres S. Ignatius [b] [Sunt quidam vaniloqui, & mentis ſeductores, non Chriſtiani, ſed Chriſtum mercantes, in fraudem circumferentes nomen Chriſti, & caupomantes verbum Euangelij, & erroris venenum

[a] *tract. 35. in Matth.*

[b] *epiſt. ad Trallia.*

Digitized by Google

nenum blando alloquio implicantes, tanquam mulso cicutam temperantes, vt qui biberit, dulcissimi saporis gustatu deceptus, incautè morte transfigatur. Monet quispiam antiquorum, nemo bonus dicatur qui bono malum permiscuerit. Nominant enim Christum non vt Christum prædicent, sed vt Christum improbent,] Christi mercator; non alius sanè quàm Iudas. Itaque hæretici, cùm Christi mercatores sint, iuxta S. Ignatium, & blandiloquium fraudi ac proditioni prætendant, Iudæ fratres meritò audiunt, conominatim ex capite. Idem Theophorus Ignatius, alibi.[a] [Christum filij perditionis negant, inimici Saluatoris, quorum Deus venter est, qui terrena sapiunt, voluptatis amatores, ac non Dei: Speciem pietatis habentes, virtutem autem eius abnegantes: Christum mercantes, verbum cauponantes, & Iesum vendentes.] Hæc est atrocissima illa impietas, Christum sub specie pietatis diuendens, cuius perfidam machinationem exhibet pulcherrimè hac comparatione S. Ephrem.[b] [Quomodo qui leonem occidere volunt, vbi iaculum exacuerint,

[a] *epist. ad Magnesian.*

[b] *t. 1 orat. de pellicie-tib. ad impudici-tiã fere initio.*

atra

atramento ferrum oblinunt,ad ſplendorem obſcurandum, vt ſic lethalem ipſi ictum infligant. Ita quoque hi per extenuationes, & impiam aſſentationem, turpiáque lucra, inuitant ſibi morigeros ad perniciem animæ ſuæ. Et quemadmodum ex quibuſdam latebris,multitudo venenatarum beſtiarum egreditur:ad eundem etiam modum, ex corde ſimilium hominum, multitudo peſſimarum cogitationum procedit. Cor namque peruerſum (vt habet Scriptura) machinatur mala omni tempore.] Hunc eſſe luſum, quo Iſmaël interprete Apoſtolo, ſpecie colludẽdi & blandiendi perſequitur Iſaacum, tradit latè S. Auguſtinus.[a] Idem perpulchrè de Manichæorum blãdiloquio.[b] [Incidi in homines ſuperbè delirantes, & carnales nimis, & loquaces, in quorum ore laquei diaboli,& viſcum confectum commixtione ſyllabarum nominis tui, & Domini Ieſu Chriſti, & Paracleti Conſolatoris noſtri, Spiritus ſancti. Hæc enim omnia non recedebant de ore eorum;Sed ſono tenus & ſtrepitu linguę.Cæterùm cor inane v eri. Et dicebant veritas, & veritas, & mult

eami

a *tract.11. in Ioan. ſub fin.*

b *l.3. confeſſ.c.6.*

eam dicebant mihi, & nusquam erat in eis, sed falsa loquebantur.]

20. Nolo missum facere scriptorem æuo iuniorem, sed eruditione ac zelo in hæreticos, non paucis veterum meritò æquandũ. Sic igitur de hæretico blandiloquio, & Iudę expressione, hac ex parte, Thomas Valdẽsis.[a] [Exurge, exurge, quare obdormis Domine? exurge, & ne repellas in finem. Ecce enim Iudas nõ dormit, sed cum armato milite, non solũ tuę humanitatis, sed & diuinitatis tuæ gloriam supplantare conatur. Salutat te scripturis & legibus propriis, & quòd te diligat, & Ecclesiam tuam, osculando mentitur, quousque in te ipsum expleat officium proditoris.] Videndus qui hoc punctum optimè versat Conradus Brunus.[b]

[a] *l. 1. de doctrin. in prologo ferè initio.*

[b] *l. 1. de haret. c. 9.*

Iudas inutiliter pœnitens, sibi iudex ac reus fuit. Et hoc bellè hæreticis aptat S. Maximus.[c] Agens enim de iudicante seipsum Iuda, profert Apostolum[d] qui disertè ait, hæreticum hominem proprio iudicio condemnari. Subditque Maximus rationem. [Ipse enim se damnat hæreticus

[c] *homil. 2. de iudic. Domini collato cũ Susanne iudicio.*

[d] *ad Tit. 3.*

Digitized by Google

reticus, cùm de Ecclesia ipse se proiicit, & de cœtu Sanctorum, nullo compellente procedit. Ipse enim ostendit quid mereatur à cunctis, qui suo iudicio separatur à cunctis. Ipse inquam se damnat hæreticus, quia cùm omnes criminosi, Episcopi sententia proiiciantur de consortio Christiano, hæreticus cuncta præueniens, sententia suæ voluntatis abiicitur. Tali ergo hæreticus, quali & Iudas pœna damnatur, vt idem sui, & reus sit sceleris, & iudex sit vltionis. Tali inquam hæreticus, quali & Iudas pœna damnatur. Nec immeritò, quia Dominũ, quem ille vendidit, iste blasphemat; quem ille persecutoribus tradidit, quotidie iste persequitur.] Itaque quando tanta est hæretici & Iudæ germanitas in omni vita & actionibus, consentaneum est vt communiter quoque in vtrumque cadat, veh illud à Christo intortum in proditorem. [Væ (inquit Origenes) non solùm Iudæ, sed omnibus proditoribus Christi. Quicunque enim discipulos Christi tradit, ipsum Christum tradit.] At tradi ab hæreticis Christi discipulos, multoties eo ipso tractatu ingeminat Origenes.

Ex

21. Exleges Ecclesiasticos esse Iudæ proditoris germanos, latè & per otiũ prosequitur Gerso, [a] quem ne duriùs cum ordine sacro agere videar, præstat adire, præsertim in breuiculo quem sub finem sermonis conficit *literæ K.* Videndus etiam qui idem argumentum tractat, Præsul Gallicanus Anonymus, cuius ad Clerum in Rhemensi Concilio aduna-tum concio, malè S. Bernardo tributa, sub finem sancti viri operum legitur.

a 2. p. Alphab. 42. serm. in cœna Domini ad cautelam Ecclesiasticorum.

Omnes peccatores, ex proposito peccantes, Iudæ proditori in hunc modum confert S. Maximus [b] [Si ad Deum nomine, & re pertinere optamus, contendere debemus, ne more Iudæ, verbum affectionibus prodamus, neue quemadmodum Petrus, abnegemus. Est enim verbi abnegatio, quando metu, recusamus agere quod bonum est. Proditio verò est peccatum ex proposito perpetratum, siue impetus ad peccatum.]

b centur. 1. de variis c. 43.

Subscribit Gerso in passionis Dominicæ expensione [c]: [Exprobramus & detestamur Iudæ peccatum, nec immeritò quidem. Nihilominus tamen quasi singulis diebus similia peccata, qualia Iudas perpe

c parte 4. sub fine littera T.

perpetrauit, hoc vel illo modo committimus. Iudas auarus fuit: quot sunt huiusmodi in mundo? Iudas ob auaritiam magistrum suum vendidit, & Dominum quoad humanitatem: Et ob auaritiam, aut pro alio minori peccato, quotidie nos Christum secundùm diuinitatem vendimus, ipsum negamus, & prodimus. Iudas eleemosynas, & bona pauperum furabatur, vt vxori suæ daret & filiis. Quæro à vobis, si nonnulli Ecclesiastici, aut aliqui testamentorum executores, non sic faciant, aut peiora? Iudas noluit prædicatione Christi conuerti. Quot audimus quotidie tam publicas, quàm priuatas prædicationes, nec tamen in vllo emendamur. Iudas recepit pretiosum corpus Domini nostri Iesu Christi, in statu peccati mortalis, in peruerso proposito, eáque propter, inimicus citiùs corpus eius intrabat. In festo Paschæ, quæso, & inter presbyteros, quotidie possunt ne aliqui tales reperiri? Iudas prodidit magistrum suum, & Dominum osculando; quod signum debuit esse amoris; peto à vobis osculando, pacis signum in Ecclesia, aut sanctum altaris sacramen

cramentum, aut fingendo exteriorem bonitatem, prodimus ne Christum in suis membris, per odium, aut inuidiam, quemadmodum osculando Iudas tradidit Christum Iesum his qui postea eum crucifixerunt? Quod forsitan fuit eo inuito, & absque eius intentione. Non enim [illegible] ulteriusque progrediatur, sicut innuit Euangelij textus. Deinde crucifigimus eum quotidie per crimen mortale. Crede non mihi, sed Apostolo dicenti, quòd per mala opera rursum Filius Dei crucifigitur. Quod ideò est, quia quantum est ex parte peccati, ipsum obligat Christum denuò mortem pati, & passionem, ad peccatum illud abolendum, nisi passio ipsa semel sufficiens fuisset ad deletionem omnium peccatorum præsentium, futurorum, & præteritorum. Qui igitur multis modis Iudæ assimilamur, cur non metuimus, ne ei fiamus in pœna & obstinatione similes?]

22. Præsertim verò, si peccatum illud meditatò patratum, in proximorum Christianorum damnum cedat, S. Eulogius, [a] ad veram cum Iuda germanita-

[a] *l.* 3. *memor. SS. c.* 5.

tem ſufficere agnoſcit ; confirmátque Origenes [a] [quæuis(inquit) actio bona à nobis in proximum collata, ad Euangelium refertur, quod in cœli tabulis inſcribitur, agnoſcitúrque, ac legitur ab omnibus; qui vniuerſorum cognitione digni habiti fuerint. Cùm ex aduerſo etiam, pars Euãgelij, accuſationem contineat eorum qui deliquerunt in Ieſum. Itaque Iudæ proditio, populíque impij vociferatio dicentis, *tolle hunc à terrâ, & crucifige, crucifige eum*, & irriſiones eorũ, à quibus eſt ſpinis coronatus, & his ſimilia, per ordinem in Euangeliis poſita ſunt. Quibus conſequens eſt vt conſideremus, quòd quiſquis Ieſu diſcipulos prodiderit, is reputetur Ieſum prodidiſſe. Hinc ad Paulum adhuc ſe perſequentem dicit Ieſus. *Saule, Saule, cur me perſequeris?* Et illud: *Ego ſum Ieſus Nazarenus quem tu perſequeris.*]

a *præfat. in Ioan.*

23. Refugit propè calamus, quod animus ſuggerit, chartis ſubiicere. Eo ipſo quem nunc propoſui, violatæ charitatis, læſíque proximi titulo, S. Ioannes Chryſoſtomus, (heu probrum & caligo humanarum rerum,) à S. Cyrillo, aliquando

quando, *Iudæ* audiuit. Locum refert Facundus Hermianẽsis. Idemque à Theophilo Alexandrino Cyrilli patruo; de eodem Chrysostomo dictum refert. [a] [b] Non habeo quod ea in re proferam aptiùs, quàm illud eiusdem Facundi. [Hæc scandala vel quæcunque merito nos offendunt in patribus, (quos tanquam luminaria Deus in Ecclesia sua constituit, vt eorum desuper illuminemur excellenti scientia, atque doctrina:) sic habenda mihi videntur, sicut ipsorum quoque luminarium cœli defectus, quæ licèt nonnunquam splendoris sui detrimenta sustineant, non tamen amittunt luminaria esse quod sunt. Et crebrò quidem accidit, vt ista quoque Ecclesiæ luminaria, quoniam multa à nobis celsitudine separantur, pro quodam ignorantiæ nostræ nubilo, cùm in se splendentia maneant, nobis videantur obscura. Habeatur itaque velut eclypsis quædam luminarium Theophili, & Cyrilli, quòd tam horribilia, de magno luminari Ioanne Constantinopolitano locuti sunt.]

[a] l. 4 c. 1:

[b] l. 6. c. 5:

Abstergamus amarorẽ, cùm ex commemorata inter ipsos quoque Dei filios

pugna, tum ex anteriori enumeratione tot Iudæ asseclarum, subiicientes quinam cum laude Iudam sint æmulati. Docuit hoc ipse Satanas. Cum enim eiS. Nonnus Pelagiam subduxisset, & lectissimum illud scelerum organum, Satanæ ereptum, Christo addixisset, conspicuum se neophytæ præbens Satanas, his eam verbis adorsus est quæ refert Iacobus Diaconus.[a] [Hæc mihi facis Domina mea Pelagia, & tu meum Iudam imitaris? Ille enim gloria & honore coronatus, & Apostolus constitutus, tradidit Dominum suum; ita & tu mihi fecisti.] Vides qui Iudam benè æmulentur. Omnes nimirum, qui Satanæ aliquando fidi, ab eo deficiunt, illúmque produnt.

[a] *in vita S. Pelagiæ lib. 1. vit. Patr.*

Typò

Typi allegorici in Iuda iuxta Patres.

CAPVT IX.

DIMITTENDI hoc loco sunt typi allegorici, quibus Valentiniani & Gnostici insistebant. Iudam enim traditorem, vt S. Irenæus refert, aiebant typum & imaginem fuisse passi Æonis duodecimi: quem tamen tricesimum statuebant; admodùm immemori & absona inconsequentia, vt S. Irenæus[b] rectè obiicit. Hæc plusquam Poëtica commenta, quæ ne ipsos quidem eorum fictores satis perspexisse puto; (ægrè certè ex prolixis aduersus ea S. Irenæi, Tertulliani & Epiphanij aduersus Valentinianos ac Gnosticos disputationibus, quid sibi vellent intelligimus) dimittenda nobis hoc loco sunt, vt typos quos plerique Patrum in Iuda expressos, vel exhibitos docent, annotemus. Expressos dico, typos qui antecesserunt & in Iuda impleti sunt. Exhibitos autem,

a *l. 2. c. 36.*

b *ibid c. 37.*

quibus ipse Iudas fœtus fuit, & in aliis quos repræsentabat, sunt impleri.

SATAN LAPSVS E COELO. Quomodo in Iuda sit exhibitus accipe ex Anastasio Sinaïta. [a] [Quomodo scriptum est quòd dolo deceptus est Adam, ita etiam Iudas osculo, & dolo fecit proditionem: & quomodò dictum est, quòd diabolus ingressus est serpentem, ita etiam scriptum est, quòd ipse Satanas intrauit in cor Iudæ discipuli Christi. Fuit autem aliquando Satanas in cœlis, & discipulus Christi, cum cæteris sanctis discipulis (cum Angelicis inquam, virtutibus) sed erat vnus ex Principibus. De eo enim dictum est; *Vos autem sicut homines moriemini, & tãquam vnus de Principibus cadetis.* Quãobrem Iudas quoque, erat vnus ex summis discipulis: inter quos ei quoque creditum, & in manus datum fuerat marsupium.] Apertè profecit ex Origene, [b] quem audi. [Iudas ad quem dictum est per Propheram: *Tu autem homo vnanimis mihi, dux meus, & notus méus,* cecidit cùm fuisset vnus eorum quos Christus ad ducatum suscepit populi Christiani. Et vide quomodò quod scriptum est. *Vos autem sicut homines moriemini, & sicut vnus*

a l. 7. exaem.

b tract. 35. in Matth.

de Principibus cadetis; refertur modò ad illum Principem qui cecidit, tanquam fulgur de cœlo; modò ad Iudam qui electus ad principatum Apostolatus, & quasi in cœlo constitutus, & ipse quasi fulgurante constitutus cecidit, in proditionis ruinã; vadẽs aduersus vnum Principem Sacerdotum, qui in æternum factus fuerat Sacerdos secundùm ordinem Melchisedec, ad multos Principes Sacerdotum, & aduersarios vnius Sacerdotis summi, vt venderet pretio volentem redimere totum mundum à maledictione legis, & totius peccati, & redimere nos non corruptibilibus pecuniis, sed pretioso sanguine suo.]

2. ADAM BER SERPENTEM DECEPTVS. Hunc Iudæ typum fuisse, attigit adductus antea Anastasius rursúsque breuiter[a] alibi: Et aliquatenus S. Ambrosius[b] plenè autem Vigerius[c] tractans illud Ioannis 13. *cùm diabolus iam misisset in cor, vt traderet eum Iudas Simonis Iscariothes.* Quæ verba ita glossat Vigerius. [Vide quàm benè hîc nomina rebus de quibus agitur conueniant. Iudas (si Hieronymo credimus) glorificans sonat. Eua

a *l* 11 *sub medium.*
b *l de parad c.*8.
c *chorda* 7 *c.*18.

se glorificans, suasu diaboli superbientis, primum Adam perdidit. Iudas ditari volens, diuitiisque glorioſus euadere, secundùm Adam occisoribus prodidit. Simeon ponens tristitiam, vel mœroris auditor (eodem Hieronymo interprete) sonat. Prima mulier præuaricata, primum Adam dedit in manus hostis antiqui, vnde tristitiam inter homines plantauit. Quare non immeritò mœrorem audiuit, quando maledictum accepit. In tristitia paries filios; & Simeon tradens secundum Adam, tristitiam posuit in illo, & in eius matre qualem iam vidimus, qualem, & ipsi nos modò sentimus. Auditor quoque mœroris, & furoris fuit, quando per accidiam, & mœstam desperationem, à se ipso, fune suffocatus interiit. Iscarioth etiam (ipso Hieronymo dicente) merces sonat, vel mercedem accepit. Eua præcipitans virum suum pro omni scientia, erubescentiam, & confusionem, condignam mercedem accepit. Et Iudas vendens Magistrum suum, pro eius sanguine triginta argenteos mercedis nomine accipiens, verè Iscarioth mercedem accepit, quam oportuit pro concupita gloria,

ria, Iudæorum ſcilicet deriſionem, & ignominiam infamiæ ſempiternam.]

CAIN IN ABELEM INSVRGENS, latè S. Auguſtinus, [a] vocem ſanguinis fratris; de terra, hoc eſt de agro ſanguinis clamantem ob venditum & neci datum à Iuda Chriſtum, pulcherrimè excutiens. In eandem ſententiam S. Epiphanius [b] tractans illud, *vos ex patre diabolo eſtis*, & aptans ad Iudã, Caïni imitatione filium, poſt multa ita concludit. [Dicit igitur Dominus, vos filij patris veſtri diaboli eſtis, nam pro Chriſto Iudæ credide-runt, quemadmodum ab initio Eua à Deo declinans, ſerpenti credidit. Deinde quod non ſolùm mendax erat, ſed etiam fur: iuxta id quod in Euangelio dictum eſt: Quapropter etiam ipſi tradidit marſupium, vt inexcuſabilis eſſet, qui propter auaritiam propriam, Dominum tradidit in manus hominum. Quis igitur huius pater, qui ante ipſum mendax erat, quàm Caïn, cuius imitator eſt Iudas? Ille enim mentitus fratri, velut ex fraterna charitate decepit ipſum, & per mendacium ſeduxit: & vbi eduxiſſet ipſum in campum, eleuatâ manu occidit.

[a] *tract de 4 feria c. 3 tomo 9.*

[b] *hæreſ. 38.*

Sic etiam Iudas; *Quid vultis mihi dare* (inquit) *& ego ipsum tradam vobis?* Et, *quem osculatus fuero, ipse est, tenete eum.* Et cùm veniſſet proditor, aue Rabbi, dixit labiis colens, cor autem longè remotum à Deo habens. Itaque hic Iudas pater ipſorum factus, iuxta abnegationem Dei, & proditionem, Satanas exiſtens, ac diabolus; non naturâ, ſed mente filius fuit ipſius Caïn, iuxta imitationem homicidæ illius, ac mendacis.]

a in confeſſione & ſui ipſius veprehenſione.

3. Esav, de hoc ſic S. Ephrem.[a] [Eſau pœnitentiæ locum non reperit, quoniam inuerecundè peccauit, non inuitus, ſed ſponte: non enim errore, atque ignorantia, ſed ſciens, ac volens peccatum admiſit: nam & parentes exacerbauit, & Deum non eſt veritus. Iudas quoque proditor, pœnitentiæ locum non inuenit: quia cum Domino verſans peccauit, & ſpreto Deo, iuſtum tradidit.] Et mox [Iudas traditor, ſimilis Eſau extitit: quia ſicut hic primogenita, ita ille gratiam ſuam vendidit: quare & ambo reiecti ſunt. Nouerat Iudas id, quod agebat, quoniam gratiæ experimentum habebat: Nam & Dominus ad eum: Oſculo, inquit

inquit, me tradis? Et licèt diuinitatem cognouisset, ab auaritia tamen est deiectus. Et Esau, quamuis admonitus, parentes tamen exacerbauit.]

DOEG IDVMÆVS SAVLIS IN DAVIDEM EMISSARIVS. [1] Hic toto Psalmo 108. cum Iuda conferturi vbi S. Hieronymus, similiterque Beda totum Psalmum 51. qui ad literam est de Doëg, exponit mystice, vt sit vox Christi ad Iudam.

4. ABSALON. Egregiè Drogo [a] [Absalon Patris pax, ipse est & Iudas, & quicunque in pace Christo est amaritudo amarissima. *Aue Rabbi*: voce, & osculo, Patri pacem ferebat: *Ore suo benedicebant, & corde suo maledicebant. Homo*, inquit, *pacis meæ in quo speraui, qui edebat panes meos, magnificauit super me supplantationem.* Vnus est, & multi sunt. Ecce Absalon, ecce Iudas, ecce corpus Satanæ. Sed quomodo comam nutriebat? *Fur erat & loculos habebat*; Ista eum cæsaries grauabat, & semel in anno tonsus, quando semel retulit triginta argenteos, & proiecit eos in templo, quos ponderauit ducentis siclis, qui numerus immundorum

[a] *tract. de pass. Domin. sacram. t. 2.*

dorum est: & hoc pondere publico, non pondere sanctuarij. Pœnitentia enim ductus peccatum suum valde ponderauit. *Peccaui, tradens sanguinem iustum.* Singula verba plena sunt ponderibus; sed pondere publico, non pondere sanctuarij, quia plus erubuit infamiam, quam conscientiam; plus suam nequitiam, quam Dei misericordiam ponderauit. Audi pondus sanctuarij: *peccaui, malum coram te feci, dele iniquitatem meam:* Hinc ego iniquitatem meam ego agnosco, illinc misericordiam tuam magnam attendo; *Miserere mei Deus.* Audi & pondus publicum, *Maior est*, ait Cain, *iniquitas mea, quàm vt veniam merear.* Retulit ego triginta argēteos, & proiecit in tēplo. Vide quàm magni ponderabat eos; non proiecit eos in sterquilinio, sed in templo: nimirum talibus semper diis templum suum detouerat: Auaritia enim simulachrorum fertilis est, & auaritia excæcat oculos sapientum. Ecce infœlix, qualiter excæcatus est: maluit seipsum perdere, quàm denarios perire. Denarios templo, seipsum laqueo addixit. Amabat hæredes suos qui eosdem denarios exin-

de

de colligerent; qui etiam nunc reseruant in suo Corban: proiecit eos in templo, & abiens laqueo se suspendit. Iamdiu erat quidem, quod à Christo recesserat, & auaritiæ laqueo se suspenderat: sed quod fecerat in occulto; palam omnibus innotuit. Exterioris pœnæ qualitas, supplicij modum aperuit: quia per quæ peccauerit homo, per hæc punietur. *Suspensus crepuit medius:* plenus erat venter, & ruptus est: Vter crepuit medius vbi sedes erat Satanæ, crepuit ergo vas contumeliæ, quia non erat de vasis figuli quç probantur in fornace: propter quod in agro figuli in sepultura peregrinorum sortem non habuit; sed velut testa crepitans, per inane dissoluitur, & diffusa sunt omnia viscera eius. Pecuniæ, viscera sunt auari: illa diffunduntur, & perduntur, sed viri misericordiæ colliguntur. Pendet adhuç Iudas, & Absalon per comam capitis sui, & mulus qui fœderat pertransiit: *Nolite fieri sicut equus & mulus*, quia mundus transit & concupiscentia eius. Crinis Absalon quo suspenditur, radix omnium malorum auaritia est: vbi hæc radicauerit, omnium malorum cæsaries abundabit.

bit. Mulus verò ex equo & asino mixtus, est duplex animus, qui foris ostentat, quod intus non seruat. Talis erat Iudas. Talis Absalon, foris pietas, intus malitia; duplex iniquitas, equus manifestè tumet, asinus simpliciter ambulat, mulus nequam, & subdolus, incautum præcipitat.]

5. S. Augustinus explicans titulum Psalmi tertij his verbis conceptum. *Psalmus Dauid cùm fugeret à facie Absalon filij sui*, probat ex eo quod in eo Psalmo dicatur, *Ego dormiui & somnium cœpi, & exurrexi*, totum Psalmum aptiùs in Christum quàm in Dauidē cadere. Itaque Absalonem exponit Iudam. [Quoniā scriptum est (inquit) de discipulis Christi, *Quamdiu cum eis est sponsus, non ieiunabunt filij sponsi*: non mirum si filius eius impius, significatur discipulus impius, qui eum tradidit: à cuius facie fugisse quanquam historicè possit accipi, quando illo descendente secessit cum cæteris in montem, tamen spiritualiter, quando mentem Iudæ filius Dei, id est, virtus & sapientia Dei deseruit, cum eum diabolus penitus inuasit in eo quod scriptum est, *& intrauit*

trauit diabolus in cor eius: benè accipitur à facie eius Christum fugisse, non quia Christus diabolo cessit, sed Christo discedente diabolus possedit. Quem discessum fugam esse in hoc psalmo appellatum, celeritatis causa arbitror, quod verbo etiam Domini significatur dicentis. *Quod facis, citò fac.* Loquimur etiam sic in consuetudine, vt dicamus fugit me, quod in mentem non venit. Et de homine doctissimo dicimus, nihil eum fugit. Propterea à veritas fugit mentem Iudæ, cùm eum illustrare destitit. Absalon autem sicut quidam interpretantur, in Latina lingua dicitur *patris pax.* Quod mirum videri potest, siue in historia regnorum, cùm bellum aduersùs patrem Absalon gesserit, siue in historia Noui Testamenti, cùm traditor Domini Iudas fuerit, quemadmodum patris pax possit intelligi. Sed & ibi qui diligenter legunt, vident in illo bello, Dauid pacatum fuisse filio, qui etiam magno cum dolore planxit extinctum, dicens: *Absalon filius meus, quis dabit mihi mori pro te?* Et in historia Noui Testamenti, ipsa Domini nostri tanta, & tam miranda patientia, quod

quòd eum tandiu pertulit tanquam bonum, cuius cogitationes non ignoraret, eum adhibuit ad conuiuium, in quo corporis & sanguinis sui figuram discipulis commendauit, & tradidit. Quod denique in ipsa traditione eius osculum accepit, benè intelligitur pacem Christum exhibuisse traditori suo; quamuis ille tam sceleratæ cogitationis interno bello vastaretur. Et ideò Absalon patris pax dicitur: quia pater habuit pacem, quam ille non habuit.] Descripsit Augustinum Angelomus.[a]

a 2. Reg. c. 17.

Eadem habent Beda,[b] Rupertus,[c] & Petrus Damiani,[d] ex quo plagulam decerpo. [Puer Absalon, Iudas traditor designatur, qui & ipse patris pax non immeritò dicitur, sicut ipse de illo Christus in Psalmo conqueritur, dicens: *Etenim homo pacis meæ in quo sperabam, magnificauit aduersum me supplantationem.* Nam & Christus non incongruè pater asseritur, sicut propheta testatur: *vocabitur*, inquit, *Deus, fortis; pater futuri sæculi, Princeps pacis.* Iste ergo Princeps pacis, & ille pax patris. Cui etiam Iudæ videlicet, in ipso persecutionis articulo pacis oscu-

b *ibid & in qq. ad l.*
a *Reg c. 3.*
c *l. 3. in lib Reg. c.* 35
d *l. 2. epist.* 13.

oſculum non negauit. Nec mirum ſi Iudæ traditoris ſpeciem Abſalon tenuit, quem non ſolùm in perſecutione Dauid, ſed in ipſo quoque genere ſuæ mortis expreſſit. Ille ſiquidem quercui, dum tranſire vellet, inhæſit; iſte laqueo ſe, ſcriptura teſtante, ſuſpendit; vt quoniam vterque redundans viperææ felle nequitiæ, & terra indignus erat, & cœlo, inter vtrumque libratus, & terram perderet, & ad cœlum nullatenus aſpiraret. Nam & Achitophel, qui Dauid perſequi non diſſimiliter voluit, exigentibus meritis, idipſum genus mortis elegit.] Præiuerat his omnibus S. Athanaſius [a] in longa Dauidis ac Chriſti comparatione, qua Abſalonem inter alia Iudæ coaptat.

[a] *homil. de ſemente.*

6. ACHITOPHEL. Rupertus latiſſimè, [b] & Beda, [c] poſt Hieronymum [d] ad illud, *nolite credere amico*. E recentioribus latè in hanc rem Cornel. Ianſenius. [e]

[b] *in c. 27. Matth.*
[c] *in pſal. 7.*
[d] *Micheæ 7.*
[e] *c. 140 concor.*

IVDÆI. S. Hilarius [f] agens de muliere quæ Bethaniæ vnxit Chriſtum. [Mulier hæc in præfiguratione, gentium plebs eſt, quæ in paſſione Chriſti, gloriam Deo reddidit. Caput enim eius perunxit: caput autem Chriſti, Deus eſt. Nam vn-

[f] *can 29. in Matth.*

guentum,boni operis eſt fructus: & propter corporis curam , mulierum ſexui maximè gratum eſt. Igitur omnem curam corporis ſui,& totum pretioſę mentis affectum in honorem Dei , laudémque transfudit. Sed diſcipuli, fauore ſaluandi Iſraëlis , vt ſæpenumerò commouentur , vendi hoc in vſum pauperum debuiſſe : ſed neque mulier hæc, venale vnguentum circumferebat , & pauperes fidei indigos inſtinctu prophetico nuncupauerunt, atque hanc gentium fidem emi potiùs ad ſalutem egeni huius populi debuiſſe. Quibus Dominus ait, plurimùm eſſe temporis quo habere curam pauperum poſſent: cæterùm non niſi ex præcepto ſuo ſalutem gentibus poſſe præſtari,quæ ſecum infuſo mulieris eius huiuſmodi vnguento ſint conſepultæ: quia regeneratio non niſi commortuis in baptiſmi profeſſione redhibetur. Et idcircò vbi prædicabitur hoc Euangelium, narrabitur opus eius: quia ceſſante Iſraël,Euangelij gloria fide gentium prędicatur.Qua æmulatione in Iudæ perſona Iſraël prophanus accenſus,omni odio ad extinguendum nomen Domini incitatur.]

Digitized by Google

tatur.] Idem habet his verbis S. Auguſtinus [a] [Sicut quædam dicuntur, quæ ad Apoſtolum Petrum propriè pertinere videantur; nec tamen habent illuſtrem intellectum, niſi cùm referuntur ad Eccleſiam, cuius ille agnoſcitur, in figura geſtaſſe perſonam, propter primatum quem in diſcipulis habuit, ſicuti eſt. *Tibi dabo claues regni cælorum*, & ſi quæ ſunt huiuſmodi: ita Iudas perſonam quodammodò ſuſtinet inimicorum Chriſti, Iudæorum: qui, & tunc oderant Chriſtum, & nunc per ſucceſſionem perſeuerante genere ipſius impietatis oderunt. De quibus hominibus, & de quo populo, poſſunt non inconuenienter intelligi, non ſolùm ea quæ apertius de ipſis in hoc Pſalmo legimus, verùm etiam illa, quæ propriè de ipſo Iuda dicuntur expreſſiùs, ſicut eſt quod commemoraui. *Fiant dies eius pauci, & Epiſcopatum eius accipiat alter.*] Adſcribendus etiam eſſet qui egregiè hoc proſequitur Rupertus, [b] docens Iudam Epiſcopatum ſuum perdentem fuiſſe exemplar Iudæorum in perdendo Epiſcopatum, & ſtrangulando ſeipſum. Sed quod longiuſcula ſit

[a] *in prima expoſitione Pſal* 108. *initio.*

[b] *lib 4. in Matth. ad illud, minimus vocabitur.*

Digitized by Google

eius oratio, sufficio illi sic aliunde Iudam & Iudæos conferentem Prosperum. [b] [vendiderunt Ioseph fratres eius Ismahelitis negotiatoribus euntibus in Ægyptum viginti aureis. Venditum autem nostrum Ioseph Christum, Zacharias & Hieremias Prophetæ testantur. *Dederunt*, inquit, *pretium adpretiati triginta aureos.* Quod etiam Iudam à Iudæis accepisse Euangelia narrant, ea ratione quâ distractus Christus à Iudæis transiret ad gentes, Iudas enim simul cum pretio, & vitam perdidit. Iudæi & pretium, & Christum, quem comparauerant, amiserunt. Gentes verò lucrum gratiæ possidendo, possessæ sunt.] Tandem Theophilactus [b] [Intellige per anagogen, leprosum quidem esse gentilem populum: mulierem autem peccatricem congregationem, & Ecclesiam ex gentibus, quę vnguentum hoc est fidem, in Christi caput, hoc est deitatem effudit. Omnis enim credens Deum esse Christum vnguentum effundit in caput Christi. Iudas autem qui increpauit mulierem (sicut Ioannes dicit) figuram tenet Iudæorum, qui vsque in hunc diem contra Ecclesiam

a 1. p. de promiss. c. 26.

b in c. 26. Matth.

cleſiam murmurant.]

7. Hactenus de typis in Iuda expreſſis. Nunc pauca attexo de præcipuis quibuſdam in eo exhibitis, iuxta propoſitam typorum diſtributionem.

FALSI FRATRES, S. Auguſtinus tractans illud, *& ſi ingrediebatur vt videret, vana loquebatur*, quod ipſe in plurali numero legit, ita ſcribit. [Quod paſſus eſt Chriſtus, patitur & Eccleſia: quod paſſum eſt caput, patiuntur & membra. Nunquid enim ſeruus maior eſt Domino ſuo, aut diſcipulus ſuper magiſtrum? *Si me*, inquit, *perſequuti ſunt, & vos perſequentur. Si Patremfamilias Beelzebub vocauerunt, quantò magis domeſticos eius?* Ingrediebantur vt viderent. Iudas ille ad caput noſtrum erat, ad caput noſtrum ingrediebatur vt videret, id eſt, vt exploraret, non vt haberet quod crederet, ſed vt inueniret quod proderet. Ecce ingrediebatur ille vt videret, & hoc exemplum in capite noſtro propoſitum eſt. Quid illa membra poſt aſſumptionem capitis noſtri? Nonne dicit Apoſtolus Paulus: *Propter ſubintroductos falſos fratres, qui ſubintroierunt explorare libertа-*

a *in pſal.* 40.

tem noſtram? Ergo & iſti ingrediebantur vt viderent. Sunt enim hypocritæ; ſimulatores mali, adiungentes ſe ficta charitate, captantes omnes motus, omnia verba Sanctorum in omnibus laqueos inquirentes. Et quid illis fit? videte quid ſequitur. *Vanè locutum eſt cor eorum*, id eſt loquuntur quaſi ficta dilectione. Vanum eſt quod loquuntur. Verum non eſt, ſolidum non eſt. Et quia captant vnde inueniant accuſationem, quid ait? *Congregauerunt iniquitatem ſibi.*]

8. Optimè item in eandem ſententiam in Pſalmum 55. ad illud, *inhabitabunt & abſcondent.* Poſtquam enim falſos fratres, demonſtrauit inhabitare & abſcondere, ſubdit. [Nec iſtos tamen timeamus fratres, in Deo ſperaui, non timebo, quid faciat mihi caro. Etſi incolunt, etſi intrant, etſi fingunt, etſi abſcondunt, caro ſunt: Tu in Deo ſpera, nihil tibi faciet caro. Sed infert tribulationem, infert conculcationem? Accedit vinum, quia vua premitur, tribulatio tua infructuoſa non erit. Alter videt te, imitatur te, quia & tu vt diſceres talem ferre, caput tuum contemplatus es, botrum illum primum, ad quem intrauit homo vt

videret, incoluit, & abscondit traditor Iudas. Omnes ergo ficto animo intrantes, incolentes, & abscondentes sunt, sed noli timere; pater ipsorum Iudas cum Domino tuo fuit, & ille quidem nouerat eum. Quamquam Iudas traditor incolebat & abscõdebat, tamen cor ipsius Domino rerum patebat. Sciens ille elegit vnum, vnde tibi solatium faceret, nescituro quos deuites. Poterat enim ille non eligere Iudam, qui nouerat Iudam, aitque discipulis, *Nonne vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus est?* Ergo & diabolus electus est? aut si electus non est, quomodò duodecim elegit, & non potiùs vndecim? Electus & ille est, sed ad aliud. Electi vndecim ad opus probationis, electus vnus ad opus tentationis. Vnde posset tibi dare exemplum nescituro, quos deuites malos, quos caueas falsos & fictos, incolentes & abscondentes nisi vt dicat tibi. Ecce ego habui mecum vnũ ipsorum. Præcessit exemplum, toleraui, perferre volui quod sciebam, vt tibi nescienti præberem solatium. Quod mihi fecit, hoc tibi faciet, vt multùm possit, vt multùm sæuiat, accusaturus est,

falsa crimina dicturus est, vt prævaleant falsitates. Nunquid in te prævalebunt, & in me non prævaluerunt? In me certè prævaluerunt, sed cœlum mihi non abstulerunt.]

Origenes [a] post Iudam immanis malitiæ conuictum, ex conculcatione tot in se Christi beneficiorum, subdit. [Tales sunt omnes in Ecclesia qui insidiantur fratribus, cum quibus ad eandem mensam corporis Christi, & ad eundem potum sanguinis eius, frequenter simul fuerunt.] Annuit Autor sermonum ad fratres in eremo. [b] [Reducamus fratres ad nostram memoriam, quòd Dominus ab inimico osculatus est, & tamen amicum vocat illum proditorem: *Amice*, inquit, *ad quid venisti?* Date igitur reconciliationis pacem, sed non osculum proditionis. Qui enim fictè inimicum osculatur, vel verbo blanditur, Iudæ proditoris fratrem, & socium, & similem sibi esse, quis dubitare poterit?]

[a] *tract 35. in Matth.*

[b] *serm 28 sub fi nem.*

9. APOSTATÆ REGVLARES. S. Ephrem sub initium Testamenti, regulares Apostatas Iudæ confert. Et rursus [c] agens de Paullona Apostata, sic habet.

[c] *in fine.*

Væ

[Væ tibi Paullona : Cuius mater ex mulieribus maledicta. Væ ventri qui te peperit, quoniam perditionis omnium hæresum particeps factus es, & prædonum ianua ingrederis : opera enim tua omni nequitia, atque flagitio plena sunt. Denudatus, proiectus es à gratia : & tanquam Iudas Iscariothes proditor factus, & ex cunctis tuis studiis confusus. Columna enim huius, sedes est, quam tu dereliquisti. Horribile verò prodigium ipse in tuo ostendet corpore, qui cœlum sustinet, & in quo omnis creaturæ natura constituta est, atque firmata, quoniam quælibet in ipso creatura fundata est, mare, & plenitudo eius. Confisus quippe es in arundine fracta, derelinquens Christi baculum, atque armaturam, quæ infirmos consolidat, & omnem passionem, ac morbum tum animi, tum corporis curat, sanátque.]

Autor sermonum ad fratres in eremo.[a] [a] *serm* 8.

[O monache, leuis reputaris per tuam apostasiam, cum Iuda incurris mentis instabilitatem, postponis Deum, amittis amicos, spiritum, & spem perdis, odio à cunctis haberis, & velut omnibus peior

apoſtata comprobaris in vita. O monache attende, quia niſi perſeueraueris, morieris. Igitur ſi incœpiſti ædificare, perfice: ſi non incœpiſti, incipe. Si obtuliſti florem iuuentutis tuæ diabolo, ſaltem fæcem ſenectutis tuæ, immolare non differas Chriſto. Ipſe enim miſericors eſt, & recipiet te libenter, & dabit tibi ſtolam candidam, & annulum in manu tua, & calceamentum in pedibus tuis. Tunc inueterate olim diebus malis, renouabitur, vt aquilæ iuuentus tua dufans in æternum. Incipite ergo fratres mei, & perſeuerate, reducenter vobis ad memoriam à quanto bono receſſit Iudas, & quomodo feruenter bene agere cœpit, lingua vobis nullatenus exprimere poſſem; quomodò tamen perſeuerauerit, ſcitis.]

a *ſerm. 3. in pſalmo qui habitat.*

S. Bernardus [a] [Lætos vos eſſe volo, ſed nondum ſecuros. Gaudentes in Spiritu ſancto, ſed tamen pauentes adhuc, & cauentes à recidiuo. Quid enim vobis vltra pauendum eſt? Vnum vtique, idque grauiſſimum, peccatum Iudæ, peccatum apoſtaſiæ. Bene enim factum eſt, vt pennas acciperetis, ſicut columbæ, &

volaretis ad requieſcendum. Nam in terra non erat requies, ſed labor & dolor, & afflictio ſpiritus. Quid ergo timendum eſt ſic volanti, niſi ne forte cadauer vel ſimile aliquid in terra videat, cuius deſiderio tractus videatur à venatoribus illis peſſimis, & præparatis laqueis capiatur, & ſint nouiſſima hominis illius peiora prioribus? Hoc inquam omnino timendum eſt, ne quis aut corde ſolo aut etiam corpore ad vomitum reuertatur.]

Theodorus Studita,[a] agens de duplici Alexandri monachi apoſtaſia. [Iam audieritis ſine dubio, quid infœlix Alexander admiſerit, vt obedientiam iuxta & confeſſionem abiurauit. Quod vnde cõtraxit, niſi quia ſolitarius obiret (quod equidem frequenter ſolitariis obiecto) ſtudióque nummorum Iudaïco flagraret? Igitur herum vtérque glorioſum prodidit, hic Iudæis, ille Iudæorum gregariis Iconomachis.] Iudaïcum ſtudium, accipe non populi Iudaïci, ſed Iudæ proditoris: cum quo, vt vides, confert illum à religione ac fide apoſtatam. Sed Liuineius interpres ita ſæpè offundit caliginem

[a] *catech.* 69.

ginem egregio Scriptori.

Ad hanc Apoſtatarum regularium cum Iuda germanitatem, omnino facit, quod teſtimonio comperi viri fide digni, in quo per hos dies, ex lue mors acerba, filium naſcentis ſpei immaturè præcidit. Narrabat is[a] nuper ex Cayro redux; accepiſſe ibi ſe de Apoſtata Franciſcano, recentiſſima tunc memoria; qui poſt triduum ab Apoſtaſia, nullo præuio aperto morbo, (imò cùm valeret belliſſimè, & prodiret ex adipe iniquitas eius) Iudæ exemplo crepuit medius, & effuſa ſunt omnia viſcera eius.

a *P. Aymarus Guerin.*

10. Religiosi specie tenvs Autor ſermonum de cœna Domini[b] [Hunc panem ſcilicet gratiam, quam illi dederat Dominus intinctum accipit, quia in Ieſum conſummatorem virtutum non amorem, ſed rancorem exercuit. Huic debebatur panis intinctus, cuius ſanctitatem vultus palliabat ſophiſticus. Nam religionem ſimulabat in facie, quam non habebat in mente; ſanctitatem prætendebat in veſte quam alienabat in corde, foris agnus in publico, intus lupus in occulto: foris diſcipulus Chriſti, intus diſci

b *in 4.*

diſcipulus diaboli. Multi hunc panem comedunt, quia religionem quam præ-tendunt in verbo, non oſtendunt in fa-cto. Quanti monachi in monaſterio ſan-cti Benedicti ſunt, qui aliis lugentibus ri-dent, aliis dolentibus gaudent? Corpore clauſtrales, mente vagi, & nunquam ſta-biles. Pigri ad lectionem, tardi ad oratio-nem, in Eccleſia dormientes, in refecto-rio vigilantes. De vigiliis longis dolen-tes, ſed de longo conuiuio gaudentes. Clauſtrum execrantes, auditorium dili-gentes. Extra chorum pro infirmitate frequentiùs remanentes, infirmitorium non pro infirmitate carnis, ſed pro deſi-derio carnis toruis luminibus aſpicien-tes, ſemper murmuroſi & detractores. Quid aliud iſti miſeri agunt, niſi quòd panem intinctum comedunt? Profectò iſti tales traditorem Iudam ſequuntur; & cum Iuda niſi reſipuerint, videant ne damnentur.] Et mox [Per buccellam in-tinctam exprimitur traditor. Multi enim falſi religioſi & falſi tonſurati, cum Sym-bolum piæ religionis communiter Do-minicum corpus accipiunt, ab aliis diſ-cerni non poſſunt, niſi per buccellam in-

tinctam

tinctam quæ est detractio, murmuratio, inobedientia, verborum lasciuia, occulta pecunia, & forte grauiora peccata: Qui talis est, monachus non est, imò Iudæ traditori consimilis est. Sed quisquis est miser ille, timeat pœnitẽdo quod sequitur, ne cum Iuda traditore damnetur. Sequitur enim, *tunc introiuit in illum Satanas*, vt plenius possideret, in quem iam intrauerat. Tunc introiuit vt deciperet, & à consortio Apostolorum extraheret: vt eo iam non in occulto, sed manifestè vtens, libera potestate in barathro perditionis mactaret & perderet. Et quod de traditore fecit, hoc de consimilibus facere non desistit. Nam quem diu in monasterio possederit seruum, ad vltimum nec socium monachorum relinquit, & traditorem quem in monasterio tenebat, iam extra monasterium necat.]

II. REGVLARES PROPRIETARII.

S. Basilius [a] post exagitatam in religioso furtiuam alicuius rei possessionem ita concludit. [Proinde perspicuum est, qui talis sit; eum de præcidenda, ac morte afficienda anima sua meditari, qui exiguis obolis salutem suam addicere ac prodeer

[a] *in constit. monast. c. 35.*

re paratus sit; & (liceat mihi quæso per vos aliquantulum loqui audacter, quod sentio,) alter Iudas efficiatur, nempe qui à furto exordiatur, (furtum enim est priuata possessio,) & in proditionem desinat: quando vt ille Dominum, sic iste etiam veritatis verbum prodit. Quando enim instituti nostri regula hoc habet, non licere nobis, neque ab ea societate, ad quam aggregati sumus, disiungi, neque priuatam vllam pecuniam acquirere, neque denique clancularium quiduis moliri, aut eiusmodi quod exempli peruersitate reliquorum fratrum saluti possit obesse, tum neglecto Dei timore, & legibus Spiritus sancti violatis societatem primùm expilare, (societatis enim expilatio est, rei cuiuscumque, & vndecumque in priuatum vsum seuocatio) deinde defectionem etiam, ac separationem cogitauerit, quî defendi potest, hunc non verbum veritatis prodidisse, & alterum Iudam factum esse, qui quantum in ipsa re sit, veritatem prodat.]

S. Bernardus (aut quisquis apud eum operis autor)[a] [Multi ad communem societatem monasterij veniunt: sed quod sine

[a] *l. de modo benè viu. serm. 48.*

ſine graui gemitu dicere non poſſumus, non omnes in eo ſecundùm Euãgelium viuunt, In monaſterio ſunt ſancti Apoſtoli Ieſu Chriſti, eſt etiam illic Iudas Scarioth traditor Domini, & ibi Ananias cum ſua vxore Sapphira. Eſt etiam ibi Giezi diſcipulus Heliſęi. Qui itaque propter Deum omnia quæ habent in hoc mundo, ad imitationem Apoſtolorum derelinquunt, cauſa ſolius æternæ vitæ cum eiſdem Apoſtolis lætabuntur, & remunerabuntur in æterna beatitudine. Qui autem poſtquam ad conuerſionem monaſterij venit, de rebus monaſterij facere fraudem præſumit. Iudas eſt, & pœnam Iudæ ſuſtinebit in inferno: quia de hoc quod commune eſt facere fraudem præſumit, cùm proprium facit.] Rurſus apud eum aliquis [a] [ô monache Dei, ô diſcipule Chriſti, audi me, audi conſilium meum. Te diabolus quærit auellere, te extrahere de grege Domini. Vide ne conſentias ei. Vide ne credas ei. Mendax eſt, & pater eius. Te vult occidere. Te vult mactare. Te vult perdere ſecum in gehennam. Caue te à loculis. Caue à marſupiis. Foueæ diaboli ſunt. Heu quot

a *autor ſerm. 1. de cœna Domin.*

in

in illis perdidit, quot in illis interfecit? Dicitur de Iuda, *quia fur erat, & loculos habebat* &c. Iſte dum ſitit lucrum, tendit ad laqueum, dum perdit vitam, lucratur mortem. Heu quot loculi, heu quot marſupia ſunt in monaſteriis ſancti Benedicti. Heu quot cucullati ſuper auriculas tonſurati, habent marſupium mentis, habent loculum proprię voluntatis, marſupium murmurationis, detractionis, vagationis, ſuperbiæ, & liuoris, inuidiæ & malæ voluntatis. Sed mementote, fratres dilectiſſimi, quòd qui talia agũt, Iudã traditorem ſequuntur: & ideò niſi ſe emendauerint, regnum Dei nõ poſſidebunt.]

12. FVRES SACRILEGI, S. Auguſtinus [a] [Ecce inter ſanctos eſt Iudas, ecce fur eſt Iudas, & ne còntemnas, fur ſacrilegus, non qualiſcumque fur. Fur loculorum, ſed Dominicorum; loculorum, ſed ſacrorum: ſi crimina diſcernuntur in foro qualiſcumque furti & peculatus; (peculatus enim dicitur furtum de republica, & non ſic iudicatur furtum rei priuatæ, quomodo publicæ) quanto vehementius iudicandus eſt fur ſacrilegus, qui auſus fuerit, non vndecumque

a *tract. 50. in Ioan.*

tollere, sed de Ecclesia tollere. Qui aliquid de Ecclesia furatur, Iudæ perdito comparatur, talis erat iste Iudas.] Descripsit hunc locum Concil. Aquisgranense sub Ludouico.[a]

a *l.3.c.5.*

Clemens Rom.[b] [Si fortè quispiam Presbyter siue Diaconus, sacrarij Sindonem, vel velum, subtracta vendiderit, Iudæ Iscariothis similis æstimabitur. Qui propter cupiditatem fecerit hoc opus, nouerit se supradicti Iudæ suscepturum pœnam.]

b *epist.2. ad Iacobum.*

Antiochus[c] [Furtiua compilatio, pafaria est consilij quo ab ipsa deficias veritate, magis autem euadas autor Dominicæ proditionis. Scriptum quippe est in Ioannis Euangelio, Fur erat, & loculos habens, quæ mittebantur, exportabat.]

c *hom. 41.*

Rupertus[d] ad illud Ioannis 12. *Sed quia fur erat.* [Quare Dominus nostet omnia sciens, cùm talem illum sciret, non solùm Apostolum, sed & prouisorem, vel saccularium fecit Apostolorum? Ad hæc inquam; Quare vsque hodie multos in Ecclesia sua idem Dominus permittit esse præpositos similes eius? Qui enim aliquid de Ecclesia furatur Iu-

d *lib.10. in Ioan.*

dæ

dæ perdito comparatur. Quanti autem putas de Ecclesia furantur, abutẽtes ministerio, quo, permittente Christo funguntur? Quanti rem pauperum non pauperibus tribuendo, furtum faciunt, & non qualecumque furtum, sed sacrilegium? Si crimina discernuntur in foro qualiscunque furti, & peculatus, (peculatus enim dicitur furtum de republica, & si non sic iudicatur furtum rei priuatę, quomodò publicæ) quanto vehementiùs iudicandus est fur sacrilegus, qui ausus fuit non vndecumque, sed de Ecclesia tollere? Igitur cùm hodiéque multi sint Iudæ similes, & cur ad ministerium Ecclesiasticum peruenire potuerint, interrogati certum quid respondere nequeamus, nisi quia multa permittit fieri Deus, quæ non vult, de illo vno non temerè iudicium Domini discutiamus.]

Theophilactus [a] expendens illud, *quæ mittebantur, portabat*. [Portabat (inquit) hoc est, furabatur quæ mittebantur: sacrilegus erat, in suum vsum rapiens ea quę in diuinum dabantur. Audiant sacrilegi quarum partium sint.]

[a] *in c. 12. Ioan.*

S. Agobardus [b] cum multis ex Euan-

[b] *lib. de dispensatione rei Ecclesiasticæ.*

gelio & D. Augustino monstrasset, Iudam furem loculorum præfuisse furibus & expilatoribus rerum Ecclesiasticarum, sic concludit. [Cùm alicui homini de proprio thesauro aliquid furari, proculdubio reatus sit, multo maior de publico, quod & leges sæculi sacrilegium vocauerunt Iam verò de Dominicis, id est Ecclesiasticis thesauris aliquid fraudare; quod apud nos specialiter sacrilegij nomine censetur; adeò immane scelus esse manifestum est, vt qui ista committant, in sortem Iudæ deputandi minimè dubitentur. Cùm ergo hæc ita se habeant, cúmque de præfatis rebus illicitè aliquid in dando, accipiendo, vel retinendo vsurpare furari sit; penset pia mens, quanta cautela res egeat. Quæstum est etiam, vel quæri potuit, cur Dominus exactoribus publicis, qui dixerunt Petro; *Magister vester non solvit didrachma*, de loculis, non dederit staterem, sed Petrum ad mare direxit, vt de ore piscis tolleret? Responsúmque est à Doctoribus Ecclesiæ, quia Dominici loculi in pauperes, & in dies festos expẽdebantur: & cum exegisset necessitas in alimenta

menta discipulorum Domini, sicut scriptum est, *Discipuli autem abierunt in ciuitatem, vt cibos emerent*; noluisse Dominum rem pauperum, in publicam exactionem mittere, sed omnipotenti virtute, quod vtique pauperum non erat de mari tollere, & fisco reddere voluisse, vt formam daret discipulis, quam Ecclesiæ commendarent.]

13. In capitulis villæ Sparnaci sub Carolo Caluo. Direptor hospitalium domorum, *est necator pauperum, & Christi traditor Iudas.* [a] *in capitular. Caroli cap. 7.*

S. Bernardus [b] [Quid prodest si Canonicè eligantur, (quod est per ostium intrare) & non Canonicè viuant? Dixit Dominus ad duodecim. *Nónne ego vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus est?* Domine Iesu, cùm esset illa electio in manu tua, & non haberes aliquem contradicentem & reclamentem tibi, quare elegisti diabolum Episcopum? Cur bone Iesu non elegisti bonum, & iustum & sanctum; sicut Petrus bonus, iustus, & sanctus fuit? vel si elegisti diabolum, cur te iactas elegisse? fratres, sic facit Iesus hodie, eligens sibi multos diabolos Epi- [b] *serm. ad Conc Rhemense.*

ſcopos.] Rurſus infra [Omnes amici & inimici, omnes neceſſarij, omnes domeſtici,& nulli pacifici,& quę ſua ſunt quęrunt omnes. Miniſtri Chriſti ſunt,& ſeruiunt Antichriſto: Honorati incedunt de bonis Domini, cui honorem non deferunt, inde hinc eſt eis quem quotidie videmus meretricius nitor, hiſtrionicus habitus,regius apparatus: inde aurum in frænis, aurum in ſellis, & in calcaribus. Plus nitent calcaria, quàm altaria. Inde menſæ ſplendidæ,& cibis,& ſcyphis. Inde commeſſationes & ebrietates; inde cythara, & lyra, redundantia torcularia, & promptuaria plena, eructantia ex hoc in illud. Inde dolia pigmentaria,inde referta marſupia. Huiuſmodi ſunt & volunt eſſe Eccleſiarum præpoſiti, Decani,Epiſcopi,& Archiepiſcopi. Nec enim hæc meritò cedunt, ſed negotio illi quòd perambulat in tenebris. Olim prædictum eſt, & nunc tempus impletionis aduenit,*Ecce in pace,amaritudo mea amariſſima.*] Hæc ſerm. 33. in cantica, totidem verbis habentur vt non ſit dubium hunc quoque ſermonem eſſe Bernardi. Tandem ſic in fine.[Relinquamus iſtos,

quia

quia non ſunt paſtores, ſed traditores, & imitemur illos qui viuẽtes in carne, plãtauerunt Eccleſiam ſanguine ſuo. Et quidem iſti ſortiti ſunt miniſterij locum, ſed non zelum. Succeſſores omnes cupiunt eſſe, imitatores pauci.]

14. SIMONIACI. Ambroſius [a] ad illud, *Tu autem Domine miſerere mei & reſuſcita me*, &c. poſt multa de Iuda in anterioribus præmiſſa, ſic concludit [Iudas figura erat infidelis populi Iudæorum, qui pecunia vel emit vel vendidit Chriſtum: quod faciunt, qui pluris ducunt pecuniam quàm religionem.] Iſidorus Peluſiota [b] ſcribens ad Euſebium Epiſcopum Simoniacum. [Pulchrè illud Pſalmiſtæ meditatus es, atque vnius moris homines in Dei domo collegiſti qui Maronem Zoſimo adiunxiſti: Illud videlicet omni ſtudio contendens, ne quid vitiorum ab altari remotum ſit. Hoc igitur ſcias, te, vt qui Simonum qui ſe Dei ſpiritum pecuniâ mercari exiſtimant, numerum augeas, commune cum proditore marſupium tibi comparaſſe, dum in felle amaritudinis, & colligatione iniquitatis teipſum volutas, eáque quæ ab

a *in pſ.* 40.

b *lib.* 1. *epiſt.* 119.

ipſis etiam Angelis expetuntur prodis.]

a epiſt. 76. S. Baſilius [a] increpans Coëpiſcopos ſuos quos inaudierat ob ſacramentorum & ordinũ collationem pecunias accipere; nominatímque eos qui exortes ſe culpæ cenſebant, ſi non ante, ſed poſt manuum impoſitiõnem, pecuniam acciperent; ſic concludit. [Ceſſabo ſi adhuc vnum adiecero. Propter auaritiam iſta fiunt. Auaritia verò malorum omnium radix eſt,& idololatria vocatur.Ne velitis igitur, modicæ pecuniæ gratia, idola Chriſto præferre, neque ũudam ſectantes,quæſtus gratia ſecundò illum prodere, qui ſemel pro nobis cruci eſt affixus. Alioqui & ipſi agri, & manus eorum qui hoſce fructus metunt, aκeldama vocabuntur.]

b catech. 16. Cyrillus Hieroſolymitanus[b] poſt multa in Simonem magum [Quare damnatus eſt Simon magus? Num non ideò, quòd accedens ad Apoſtolos dixit: *Date mihi hanc poteſtatem vt cuicumque manus impoſuero Spiritum ſanctum accipiat?* Nõ enim dixit: Date mihi Spiritus ſancti communionem, ſed poteſtatem, vt aliis venderet, quod non erat venale, quod

ipſe

ipſe non poſſederat. Et adferebat pecuniam, nihil poſſidere volentibus: etiamſi videret illos, qui rerum venditarum pretia adferebant, & ante pedes Apoſtolorum proiiciebant: neque tamen id reputabat, quòd illi qui pedibus diuitias ad pauperum alimenta oblatas conculcabant, Spiritus ſancti poteſtatem, pro mercede aliqua non eſſent tradituri. Illi autem, dicunt Symoni: *argentum tuum ſit tibi in perditionem, quia donum Chriſti, pecuniis te conſequi poſſe putaſti.* Alter tu Iudas, argento gratiam te Spiritus ſancti empturum exiſtimaſti.]

15. Iſidorus Peluſiota [a] Epiſcopum Simoniæ ſuſpectum, monet, recognoſcat hoc ipſum fuiſſe Iudæ peccatum qui Dominum pecunia addixit. [a] *l. 1. epiſt. 425.*

Petrus Damiani [b] alloquens Simoniacos. [Sic ea quæ per vos aguntur admittimus, vt vos abominabiles omniúmque perditorum, extremis dignos ſuppliciis, arbitremur. Nimirum Iudas, Dominum purum hominem credens vendidit; ſed mox pretium ſanguinis dignè luiturus abiecit. Vos autem nihil de diuinitate ſancti Spiritus ambigẽtes, commercium [b] *opuſc. 6. ſiue lib. gratiſſimus c. 37.*

illud venalitatis adſcribitis; & perpetrati ſacrilegij commodum poſſidetis: quique fueratis vltione plectendi, ſcelera commiſſa lucramini. Quibus ergo vos meritò comparauerim, quia diuina munera non vobis ſed aliis habetis, & quæ illis ad ſalutis proueniunt cumulum, vobis in iudicium perditionémque vertuntur? Iudæis planè vos ſimiles video qui medullitùs diuinæ legis ignari, Chriſti fidelibus per orbem vbique facti ſunt ſcriniarij. Apum quoque formam propemodum tenere videmini quæ dum obdulcandis faucibus hominum elaborata mella tranſmittunt ipſæ mox perituræ famis inopia contabeſcũt. Denique perpendite infœlices & miſeri, quàm immaniſſimo perditionis baratro ſitis immerſi, quorum non ſolùm mala, mala ſunt, ſed ipſa etiam bona à vobis facta, ſunt mala: quibus nimirum benedictio in maledictionem, Chariſmata in hæreſim, ſacramenta in ſacrilegium, honor in contumeliam, prouectio verſa eſt in ruinam. Huc accedit quia & de tot animabus eſtis reddẽdæ rationi obnoxij, quod nunc videmini fidelibus eſſe prælati. Affluite

fluite nunc diuitiis, conſtipamini tumeſcentes obſequentium cuneis ; propè eſt vt videatis omnes Angelorum exercitus aduerſum vos vehementer iratos; Apoſtolos, Martyres, omniúmque Sanctorum agmina contra vos terribiliter inſurgere, & in damnationis veſtræ ſententiam concordi ſimul ac parili iudicio conuenire. Illum quippe habetis offenſum, atque ideò conſequenter infeſtum, cuius offenſio neque hîc remittitur neque in futuro. Immanitate porrò cruenti ac ſceleratiſſimi criminis veſtri, adulteros vincitis, homicidas exceditis, raptores, ſacrilegos, inceſtos, parricidas, atque omnium penè reorum flagitia ſuperatis. Adhuc parum eſt: Nam ſi res digna vt eſt exiſtimatione pependitur, ipſa Iudaïca perfidia. omníſque prorſus hæretica prauitas veſtris exceſſibus non æquatur.]

Berthenardus ſiue Bernardus [a] propugnans decretum latum contra Simoniacos ſic præclarè præter cætera. (Sed dicis, quomodò conficient corpus Chriſti qui per hæreſim, ſeu per meritum anathematis, ſe demẽbrauerũt à corpo-

re

[a] *epiſto. ad Adalbertũ pro decretis Synodi Ro. mana ſub Gregor. 7. ad calcem tomi primi Gretſeri pro Bellar. mino in Appẽdice.*

re Christi ? Respondetur. Iudas vnus de duodecim erat, eandem cum eis potestatem miracula faciendi habebat, & quamuis loculos portans fur esset, tamen quibus par erat in signis, par videbatur & meritis: Ante oculos quippe hominum, in miraculorum insignibus, Petri, Andreæ, Iacobi, & Ioannis, erat socius: ante eius autem oculos, cui non erat opus vt quis sibi testimonium perhiberet de homine, quia ipse sciebat quid esset in homine erat diabolus. Dictum est enim de eo: *Nónne ego vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus est ?* Ideò vtique diabolus quia dualem spirabat spem: esse videlicet & venditor Domini, & discipulus Domini. Sed cùm iam nequitiæ suæ pretium venditi Domini promitteret, cùm iam opportunitatem tradendi eum quæreret, in hoc barathro sceleris, non minus vsus est potestate Apostolica, & hac tamdiu, donec audito: *quod facis, fac citiùs*, exiuit foras. Erat enim nox, ad hunc modum credimus, & hos posse Ecclesiastica efficere sacramẽta, dum nondum eos publicauit, & quodammodò ante Episcopalem Ecclesiasticam excommu

communicationem ab Ecclesia præiudiciariè eliminauit eorum se effrenis contumacia.)

Et infra ex Paschali Papa[a] seu ex VVidone vt habet glossa ibidem apposita. (Quicunque sacros ordines ad pretium largiuntur, cum Iuda pessimo mercatore peribunt, qui pro 30. argenteis, æterni Filium, vendidit parentis. Audiat hoc hæreticus, audiat & Christianus, audiat & ille qui hæresim vult rabido ore authorizare. Istis dico vbi est, quod accepistis? Illis dico, vbi est quod dedistis? Infœlices infœliciter sibi inuicem contra campserunt; hic vt consuleret suæ philargyriæ, ille vt satisfaceret propriæ nequitiæ. Quapropter nec ille habet pretium, nec illi habent Christum. Exulta Christiane, quia quod Iudas vendidit & Iudæus emit, tu acquisisti. Grande bonum suo malo operati sunt nobis ambo.] Rursus inferiùs. [Si tali exterminio tradjtus est qui vendidit Christum, quid erit de sociis eius qui emunt vel vendunt Paraclitum? Nunquid non pares sunt in vltione, qui pares sunt in crimine? Ille vendidit filium. Isti quantum in ipsis est,

[a] *epist. ad Mediolanensem Ecclesiam.*

Spiri

exponens illud Christi, *Ecce appropinquauit hora, & Filius hominis tradetur in manus peccatorum*, quod dictum à Christo est aduentante Iuda, & cohortem ducente. [Vtinam & in illorum peccatorum tantummodò manus Iesus traditus tunc fuisset. Nunc autem arbitror semper in manus peccatorum traditur Iesus, quando hi qui videntur in Iesum credere, habent Iesum in manibus suis, cùm sint peccatores. Sed & quotiescunque iustus habens in se Iesum, in potestate factus fuerit peccatorum facientium ei quod possunt, Iesus est traditus in manus peccatorum.] Et mox, proposita Iudæ ad cohortem præmonitione vt cautè Christum duceret. [Multi & nunc cum spiritualibus gladiis, specie malignorum, & fustibus similiter contra Iesum militant quemadmodũ illi: quorum insidiis, omnino melior fit Iesus, quamuis pro tempore suscipiat in se eorum incursus, vt impleantur peccata insidiantium ei, & manifesta fiat malitia voluntatis eorum, aduersus veritatem vnigeniti Verbi. Qui autem sic cum gladiis & fustibus militant contrà Iesum, variis & diuersis dogmati

matibus venientes, expoſito inſidiantur Ieſu, ſunt autem & qui à presbyteris impiis tranſmiſſi populi, contra verbum militant veritatis, quod eſt in Ieſu.]

18. VNIVERSITAS IMPIORVM maximè autem, AVARORVM. S. Auguſtinus [a] [Quomodo intelligendum eſt, *Me autem non ſemper habebitis?* Nolite expaueſcere.: Iudæ dictum eſt. Quare ergo nõ dixit. *Habebis*, ſed *habebitis?* Quia non vnus eſt Iudas. Iudas malus, corpus malorum ſignificat quomodo Petrus corpus bonorum, corpus Eccleſiæ. Imò corpus Eccleſiæ ſed in bonis. Nam ſi in Petro non eſſet Eccleſiæ ſacramẽtum, non ei diceret Dominus. *Tibi dabo claues regni cælorum; quæcunque ſolueris in terra, ſoluta erunt & in cælo, & quæcumque ligaueris in terra, ligata erunt & in cælo.* Si hoc Petro tantùm dictum eſt, non facit hoc Eccleſia. Si autem & in Eccleſia fit, vt quæ in terra ligantur, in cœlo ligentur, & quæ ſoluuntur in terra, ſoluantur in cœlo quia cùm excommunicat Eccleſia, in cœlo ligatur excommunicatus; cùm reconciliatur ab Eccleſia, in cœlo ſoluitur reconciliatus. Si hoc ergo in Ec-

[a] *tract. 50. in Ioan.*

ipſis etiam Angelis expetuntur prodis.]

a *epiſt.* 76. S. Baſilius [a] increpans Coëpiſcopos ſuos quos inaudierat ob ſacramentorum & ordinũ collationem pecunias accipere; nominatímque eos qui exortes ſe culpæ cenſebant, ſi non ante, ſed poſt manuum impoſitiõnem, pecuniam acciperent; ſic concludit. [Ceſſabo ſi adhuc vnum adiecero. Propter auaritiam iſta fiunt. Auaritia verò malorum omnium radix eſt, & idololatria vocatur. Ne velitis igitur, modicæ pecuniæ gratia, idola Chriſto præferre, neque ũudam ſectantes, quæſtus gratia ſecundò illum prodere, qui ſemel pro nobis cruci eſt affixus. Alioqui & ipſi agri, & manus eorum qui hoſce fructus metunt, akeldama vocabuntur.]

b *catech.* 16. Cyrillus Hieroſolymitanus [b] poſt multa in Simonem magum [Quare damnatus eſt Simon magus? Num non ideò, quòd accedens ad Apoſtolos dixit: *Date mihi hanc poteſtatem vt cuicumque manus impoſuero Spiritum ſanctum accipiat?* Nõ enim dixit: Date mihi Spiritus ſancti communionem, ſed poteſtatem, vt aliis venderet, quod non erat venale, quod ipſe

ipſe non poſſederat. Et adferebat pecuniam, nihil poſſidere volentibus: etiamſi videret illos, qui rerum venditarum pretia adferebant, & ante pedes Apoſtolorum proiiciebant: neque tamen id reputabat, quòd illi qui pedibus diuitias ad pauperum alimenta oblatas conculcabant, Spiritus ſancti poteſtatem, pro mercede aliqua non eſſent tradituri. Illi autem, dicunt Symoni: *argentum tuum ſit tibi in perditionem, quia donum Chriſti, pecuniis te conſequi poſſe putaſti.* Alter tu Iudas, argento gratiam te Spiritus ſancti emturum exiſtimaſti.]

15. Iſidorus Peluſiota [a] Epiſcopum Simoniæ ſuſpectum, monet, recognoſcat hoc ipſum fuiſſe Iudæ peccatum qui Dominum pecunia addixit.

[a] *l. 1. epiſt. 425.*

Petrus Damiani [b] alloquens Simoniacos. [Sic ea quæ per vos aguntur admittimus, vt vos abominabiles omniúmque perditorum, extremis dignos ſuppliciis, arbitremur. Nimirum Iudas, Dominum purum hominem credens vendidit; ſed mox pretium ſanguinis dignè luiturus abiecit. Vos autem nihil de diuinitate ſancti Spiritus ambigẽtes, commercium

[b] *opuſc. 6. ſiue lib. gratiſſimus c. 37.*

illud venalitatis adſcribitis; & perpetrati ſacrilegij commodum poſſideris: quique fueratis vltione plectendi, ſcelera commiſſa lucramini. Quibus ergo vos meritò comparauerim, quia diuina munera non vobis ſed aliis habetis, & quæ illis ad ſalutis proueniunt cumulum, vobis in iudicium perditionémque vertuntur? Iudæis planè vos ſimiles video qui medullitùs diuinæ legis ignari, Chriſti fidelibus per orbem vbique facti ſunt ſcriniarij. Apum quoque formam propemodum tenere videmini quæ dum obdulcandis faucibus hominum elaborata mella tranſmittunt ipſæ mox perituræ famis inopia contabeſcũt. Denique perpendite infœlices & miſeri, quàm immaniſſimo perditionis baratro ſitis immerſi, quorum non ſolùm mala, mala ſunt, ſed ipſa etiam bona à vobis facta, ſunt mala: quibus nimirum benedictio in maledictionem, Chariſmata in hæreſim, ſacramenta in ſacrilegium, honor in contumeliam, prouectio verſa eſt in ruinam. Huc accedit quia & de tot animabus eſtis reddẽdæ rationi obnoxij, quod nunc videmini fidelibus eſſe prælati. Af-

fluite

fluite nunc diuitiis, conſtipamini tumeſcentes obſequentium cuneis ; propè eſt vt videatis omnes Angelorum exercitus aduerſum vos vehementer iratos; Apoſtolos, Martyres, omniúmque Sanctorum agmina contra vos terribiliter inſurgere, & in damnationis veſtræ ſententiam concordi ſimul ac parili iudicio conuenire. Illum quippe habetis offenſum, atque ideò conſequenter infeſtum, cuius offenſio neque hîc remittitur neque in futuro. Immanitate porrò cruenti ac ſceleratiſſimi criminis veſtri, adulteros vincitis, homicidas excedítis, raptores, ſacrilegos, inceſtos, parricidas, æque omnium penè reorum flagitia ſuperatis. Adhuc parum eſt: Nam ſi res digna vt eſt exiſtimatione pependitur, ipſa Iudaïca perfidia omníſque prorſus hæretica prauitas veſtris exceſſibus non æquatur.]

Berthenardus ſiue Bernardus [a] propugnans decretum latum contra Simoniacos ſic præclarè præter cætera. (Sed dicis, quomodò conficient corpus Chriſti qui per hæreſim, ſeu per meritum anathematis, ſe demẽbrauerũt à corpore

[a] *epiſto. ad Adalbertũ pro decretis Synodi Romanæ ſub Gregor. 7. ad calcem tomi primi Gretſeri pro Bellarmino in Appẽdice.*

Digitized by Google

re Christi ? Respondetur. Iudas vnus de duodecim erat , eandem cum eis potestatem miracula faciendi habebat , & quamuis loculos portans fur esset, tamen quibus par erat in signis, par videbatur & meritis : Ante oculos quippe hominum, in miraculorum insignibus , Petri , Andreæ, Iacobi, & Ioannis, erat socius: ante eius autem oculos, cui non erat opus vt quis sibi testimonium perhiberet de homine , quia ipse sciebat quid esset in homine erat diabolus. Dictum est enim de eo: *Nónne ego vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus est ?* Ideò vtique diabolus quia dualem spirabat spem : esse videlicet & venditor Domini , & discipulus Domini. Sed cùm iam nequitiæ suæ pretium venditi Domini promitteret, cùm iam opportunitatem tradendi eum quæreret, in hoc barathro sceleris , non minus vsus est potestate Apostolica , & hac tamdiu, donec audito: *quod facis, fac citiùs* , exiuit foras. Erat enim nox , ad hunc modum credimus, & hos posse Ecclesiastica efficere sacramẽta, dum nondum eos publicauit , & quodammodò ante Episcopalem Ecclesiasticam excommu

communicationem ab Ecclesia præiudiciariè eliminauit eorum se effrenis contumacia.)

Et infra ex Paschali Papa[a] seu ex VVidone vt habet glossa ibidem apposita. (Quicunque sacros ordines ad pretium largiuntur, cum Iuda pessimo mercatore peribunt, qui pro 30. argenteis, æterni Filium, vendidit parentis. Audiat hoc hæreticus, audiat & Christianus, audiat & ille qui hæresim vult rabido ore authorizare. Istis dico vbi est, quod accepistis? Illis dico, vbi est quod dedistis? Infœlices infœliciter sibi inuicem contra campserunt; hic vt consuleret suæ philargyriæ, ille vt satisfaceret propriæ nequitiæ. Quapropter nec ille habet pretium, nec illi habent Christum. Exulta Christiane, quia quod Iudas vendidit & Iudæus emit, tu acquisisti. Grande bonum suo malo operati sunt nobis ambo.] Rursus inferiùs. [Si tali exterminio traditus est qui vendidit Christum, quid erit de sociis eius qui emunt vel vendunt Paraclitum? Nunquid non pares sunt in vltione, qui pares sunt in crimine? Ille vendidit filium. Isti quantum in ipsis est,

[a] *epist. ad Mediolanensem Ecclesiam.*

Spiri

Spiritum ſanctum conantur vendere.]

a l de Tobia c. 4.

16. FOENERATORES S. Ambroſius [a] poſt multa de fœneris iniquitate in ſuperioribus capitibus præmiſſa, ſubdit. [Hanc præcipuè iniuſtitiam deplorat S. Dauid dicens. *Vidi iniquitatem & contradictionem in ciuitate, & non defecit de plateis eius, vſura, & dolus.* Itaque cùm proditionem Iudæ ſubiecerit, hoc præmiſit: ſiue quod vltra ſacrilegij iniuriam coniuratis Dominicæ necis, fœnoris crimen acciderit; ſiue quòd tantum ſacrilegium ſatis abundéque vſura fœnoris vltum iret. Mali fœneratores, qui dederunt pecuniam vt interficerent autorem ſalutis. Mali & iſti, qui dant vt interficiant innocentem. Et iſte quoque qui pecuniam accepit, vt proditor Iudas, laqueo ſe & ipſe ſuſpendit. Ipſum Iudam hoc maledicto putauit eſſe damnandum vt ſcrutaretur fœnerator eius ſubſtantiam: quia quod proſcriptio Tyrannorum aut latronum manus operari ſolet, hoc ſola fœneratoris nequitia conſueuit inferre.]

QVODCVNQVE SCELVS PROPTER PECVNIAM ADMITTENTES. Beda [b]

b in c. 14. Matt. t. 5.

multi

(multi hodie, Iudæ ſcelus quod Dominum ac Magiſtrum Deúmque ſuum pecunia vendiderit velut immane & nefarium exhorrent, nec tamen cauent. Nam cùm pro muneribus falſum cõtra quemlibet teſtimonium dicunt, profectò quia veritatem pro pecunia negant Deum pecunia vendunt. Ipſe enim dixit, *Ego ſum veritas.* Cùm ſocietatem fraternitatis aliqua diſcordiæ peſte commaculant, Dominum produnt: quia *Deus charitas eſt.* Qui ergo charitatis & veritatis iuſſa ſpernunt, Deum vtique, qui eſt charitas & veritas produnt: maximè cum non infirmitate vel ignorantia peccant, ſed in ſimilitudinem Iudæ quærunt opportunitatem, qualiter arbitris abſentibus, mendacio veritatem, virtutem crimine mutent.]

17. VENDENTES IVSTITIAM. Epiſtola Synodi Piſtenſis.[a] [Vendentes Iuſtitiam & veritatem, & in his ſcilicet ipſum Chriſtum, qui eſt nobis à Deo factus iuſtitia, & qui dixit, ego ſum veritas, niſi dignè pœnituerint, cum Iuda traditore Chriſti, æterna expectẽt incẽdia.]

[a] *inter capitula Caroli Calui.*

MALI PROBIS INFESTI. Origenes[b] expo

[b] *tract. 35. in Matth.*

exponens illud Christi, *Ecce appropinquauit hora, & Filius hominis tradetur in manus peccatorum*, quod dictum à Christo est aduentante Iuda, & cohortem ducente. [Vtinam & in illorum peccatorum tantummodò manus Iesus traditus tunc fuisset. Nunc autem arbitror semper in manus peccatorum traditur Iesus, quando hi qui videntur in Iesum credere, habent Iesum in manibus suis, cùm sint peccatores. Sed & quotiescunque iustus habens in se Iesum, in potestate factus fuerit peccatorum facientium ei quod possunt, Iesus est traditus in manus peccatorum.] Et mox, proposita Iudæ ad cohortem præmonitione vt cautè Christum duceret. [Multi & nunc cum spiritualibus gladiis, specie malignorum, & fustibus similiter contra Iesum militant quemadmodũ illi: quorum insidiis, omnino melior fit Iesus, quamuis pro tempore suscipiat in se eorum incursus, vt impleantur peccata insidiantium ei, & manifesta fiat malitia voluntatis eorum, aduersus veritatem vnigeniti Verbi. Qui autem sic cum gladiis & fustibus militant contra Iesum, variis & diuersis dogmati

matibus venientes, expoſito inſidiantur Ieſu, ſunt autem & qui à presbyteris impiis tranſmiſſi populi, contra verbum militant veritatis, quod eſt in Ieſu.]

18. VNIVERSITAS IMPIORVM maximè autem, AVARORVM. S. Auguſtinus [a] [Quomodo intelligendum eſt, *Me autem non ſemper habebitis?* Nolite expaueſcere.: Iudæ dictum eſt. Quare ergo nõ dixit. *Habebis*, ſed *habebitis?* Quia non vnus eſt Iudas. Iudas malus, corpus malorum ſignificat quomodo Petrus corpus bonorum, corpus Eccleſiæ. Imò corpus Eccleſiæ ſed in bonis. Nam ſi in Petro non eſſet Eccleſiæ ſacramẽtum, non ei diceret Dominus. *Tibi dabo claues regni cælorum; quæcunque ſolueris in terra, ſoluta erunt & in cælo, & quæcumque ligaueris in terra, ligata erunt & in cælo.* Si hoc Petro tantùm dictum eſt, non facit hoc Eccleſia. Si autem & in Eccleſia fit, vt quæ in terra ligantur, in cœlo ligentur, & quæ ſoluuntur in terra, ſoluantur in cœlo quia cùm excommunicat Eccleſia, in cœlo ligatur excommunicatus; cùm reconciliatur ab Eccleſia, in cœlo ſoluitur reconciliatus. Si hoc ergo in Ec-

[a] *tract 50. in Ioan.*

Digitized by Google

cleſia fit, Petrus quando claues accepit, Eccleſiam ſanctam ſignificauit. Si in Petri perſona ſignificati ſunt in Eccleſia boni, in Iudæ perſona ſignificati ſunt in Eccleſia mali. Ipſis dictum eſt, *me autem non ſemper habebitis.*]

Origenes [a] expendens illud Iudæ, *Quid vultis mihi dare?* ita ſcribit [Quid dixit Iudas ad Sacerdotes audiamus. *Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam?* Volebat enim accipere pecuniam, & tradere Verbum Dei. Quod faciunt omnes qui accipiunt aliquid corporalium aut mundialium rerum, vt tradant & eiiciant ab anima ſua, Saluatorem & verbum veritatis quod erat in eis. Et opportunè hoc veteris exemplo ad omnes qui quodcunque peccatum facientes propter auaritiam, & cauſa pecuniarum aut alicuius lucri, verbum Dei tradunt & contemnunt. Nam huiuſmodi homines quaſi manifeſtè clamare videntur, & dicere virtutibus aduerſariis præſtantibus lucrum aliquod pro peccato tranſgreſſi verbi Dei. *Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam?* Quod & ſi traditus fuerit, fit quidem extra traden

[a] *tract. 35. in Matth.*

Digitized by Google

dentem: vincens autem eos qui eum ſuſcepiſſe videntur ; operatur decentia ſe, vt euacuare cupientes eum, nihil operentur in ipſum.]

Mellificium Tropologicum de Iudæ aconitis per Chriſtianas apes lectum.

CAPVT XVII.

1. EDVLÆ apes, non edules tantùm herbas aut innoxia prata legulo ore populantur ; ſed & ex aconitis dulcem ſuccum ſublegunt. Sic & Patres induſtriíque omnes è Chriſti familia, non tantùm in probatiſſimorum hominum vita, ſed & in perditorum geſtis, inueniunt quod in mentis aluearium recondant ; & dulcedinem ex amaritie eruunt. Nihil quippe adeò malignum & peruerſum eſt, cui non aliqua dulcis roris ſtilla inſpergatur. Et malum ſi purum eſſet, omníſque boni exſors, ſeipſum deſtrueret. Itaque ſi Chriſti apiarium ſumus; vt Nazianzenum [a] optare memini,

[a] *orat. 43. in fine.*

Digitized by Google

idem præſtemus quod apes, & ex Iudæ nequitia, ſanctitatis mella legamus: quod quomodò SS. Patres fecerint, exhibitum eo.

I. *Suſpectio benignitatis Chriſti, in vocando ac fouendo quem præſciebat proditorem. Eiuſdem multa patientia in tolerando bipedum nequiſſimo, expenſa.*

a *l. de bona patientia.*

2. S. Cyprianus [a] "Quæ gloria eſt, ſimilem Deo fieri? Qualis & quanta fœlicitas, habere in virtutibus, quod diuinis laudibus poſſit æquari? Nec hoc fratres dilectiſſimi Ieſus Chriſtus Deus & Dominus noſter, tantùm verbis docuit, ſed impleuit & factis. Et quia ad hoc deſcendiſſe ſe dixerat vt voluntatem Patris faceret, inter cætera admirabilia virtutum ſuarum, quibus indicia diuinæ maieſtatis expreſſit, paternam quoque ſapientiam tolerantię tenore ſeruauit.] Enumerat pleraque in Chriſto patientiæ miracula, ſed hoc præter cætera. [Diſcipulis non

non vt ſeruis dominica poteſtate præfuit, ſed benignus & mitis, fraterna eos charitate dilexit. Dignatus etiam eſt pedes Apoſtolorum lauare; vt dum circa ſeruos talis eſt Dominus, exemplo ſuo doceret, qualis circa compares & æquales debeat eſſe conſeruus. Nec mirandum quòd circa obedientes talis extiterit, qui Iudam potuit vſque ad extremum longa patientia ſuſtinere, cibum cum inimico ſumere: hoſtem domeſticum ſcire, nec palam oſtendere, traditoris oſculum non recuſare.]

S. Chryſoſtomus [a] [Sciebat Saluator quòd Iudas traditor eſſet. Cur igitur elegitur? Vt commendaret excellentem miſericordiam. Quaſi dicat, quod in me eſt, & Apoſtolus es, & cum diſcipulis tè numero. Quòd ſi tu indignum te declaraueris, conſpicua quidem erit excellens mea miſericordia, ſed & manifeſta erit prodigioſa tua malitia. Nam & marſupium illi ſuarũ rerum concrediderat, nõ ignorans quòd furaretur. Sed volebat dando hanc poteſtatem, mederi illius auaritiæ. Neſciebat igitur & prædicebat. Non ſolùm præſcius erat ſed & ſæpè

[a] *ſerm. 1. de ieiunio.*

prædicebat,*vnus ex vobis me tradet*. Cur igitur accuſaretur quòd malus malitia ſua boni diſpenſationem implet? Sed qui eum elegit, non proditorem ipſum coëgit fieri. Nam quod ex neceſſitate fit, ipſum dicitur fieri non fit. Continens ex neceſſitate, non eſt continens eò quòd neceſſitas ſit. Non enim vinculis virtus, ſed electione vitæ conſtat.]

3. Idem [a] agens de Chriſti in hoſtes charitate, & benignitate [Super conſpicato proditore ſuo, turbatus eſt & contriſtatus: non ideò quòd crucifigendus ipſe, ſed quòd ille perierat. Turbatur itaque, quòd præſciret illius & ſtrangulationem, & poſt ſtrangulationem ſupplicium. Et licèt non ignoraret illius malitiam, ad extremam tamen vſque horam illum tulit, non repellens, ſed & tametſi proditorem, diligens. Dominus tuus diligit, labiiſque oſculando excipit eum qui ſtatim ſanguinem illum ſuum pretioſum fuſurus erat. Tu verò pauperem neque pane dignaris neque legem quam Chriſtus dedit reuereris. Per hæc enim quæ recenſui ſatis oſtendit, quòd non ſolùm pauperes, ſed & eos qui nos ad mortem vſque impellunt, auerſari

[a] *hom. de non ſcrutandis curiosè pœnis perib. quæ verbatim exſcripta eſt ex hom. 21. in ad Rom. in mor.*

non oporteat. Ne dicas igitur mihi, quod vel hoc vel illud operatus sit mali, sed perpende quid Christus fecerit, qui ad crucem vsque, proditorem suum osculo quo tradendus erat, emendare studebat. Et vide quàm modestè & ad verecundiam mouendam appositè. *Iuda*, siquidem inquit, *osculo Filium hominis tradis*. Quem non deliniuisset? Quem non flexisset ipsa vox? Quam bestiam? Quem adamanta? Infœlicem tamen illum non flexit. Ne dicas igitur, quoniam illum vel illum interfecit, atque ideò ipsum auersor. Nam etiam si teipsum ense impeturus, dexterámque suam in tuum ipsius guttur immersurus esset, nihilominus tamen ipsam eandem dexteram osculare: quoniam & Christus os illud quod mortem operatum erat, osculatus est. Et tu itaque insidiantem tibi, non odio, sed lachrymis ac misericordia prosequere. Dignus enim est cuius misereamur, quemque deploremus. Sumus enim illius famuli qui proditorem suum exosculatus est, (neque enim cessabo, quin factum illud continuò versem:) quique teneriora etiam verba quàm os-

Digitized by Google

culum ſit, erga illum eſt locutus. Neque enim dicebat. O ſceleſte: ô perdite! ô proditor: Hanc nobis pro tanto beneficio gratiam rependis. Sed quomodo? *Iuda*, inquit, proprium illius nomen ponens, id quod magis erat miſerentis & reuocantis, quàm indignantis. Neque dixit, præceptorem tuũ, Dominum tuum, Benefactorem tuum: ſed *Filium hominis*, quaſi dicat etiam ſi non eſſet Præceptor tuus, non eſſet Dominus tuus, eum qui tam manſuetè, tam candidè erga te affectus eſt, vt & in ipſo proditionis articulo te oſculetur, idque cum proditionis ipſius ſymbolum ſit oſculum, tradere potes. Benedictus ſis Domine. Quantæ humilitatis, quantæque nobis patientiæ exemplum tradidiſti.]

Origenes [a] Chriſti in Iudam charitatẽ, agnoſcit, in ea oratione qua in horto factus in agonia, mortem deprecari viſus eſt. Mortem enim præſertim Chriſto amaram fuiſſe cenſet, quòd perſpiceret eam in Iudæorum ac Iudæ exitium ceſſuram: ideóque cupiuiſſe illam auerti, ſi per Patris ſcita liceret, & abſque morte tantoperè Iudæ ac Iudæis nocitura, bo-

[a] *tract. 35. in Matth.*

num

num quod morte quęrebatur, posset obtineri. Quasi filius charitatis Dei (inquit Origenes) secundùm præscientiam quidem diligebat eos qui ex gentibus fuerant credituri. Iudæos autem quasi semen Patrum sanctorum, quorũ adoptio, & gloria, & Testamentum, & repromissiones, diligebat quasi ramos bonæ oliuæ. Diligens autem eos, videbat qualia erant passuri, petentes eum ad mortem, & Barrabam eligentes ad vitam: Ita dicebat dolens de eis; *Pater, si possibile est, transeat calix iste à me.* Rursus reuocans desiderium suum, & videns quanta vtilitas mundi totius esset futura per passionem ipsius, dicebat: *Sed non sicut ego volo, sed sicut tu.* Videbat adhuc propter illum calicem passionis, etiam Iudam qui ex duodecim vnus erat, filium fore perditionis. Rursus intelligebat, per illum calicem passionis, principatus & potestates triumphandas in corpore suo. Propter hos ergo quos in passione sua nolebat perire, dicebat: *Pater, si possibile est, transeat calix iste à me.* Propter salutem autem totius humani generis, quæ per mortem eius Deo fuerat acquirenda, di-

cebat quasi recogitans. *Sed non sicut ego volo, sed sicut tu.*]

a orat. 25. n. 39. 4. Nazianzenus [a] [Gratiam vobis habeo, quod mansuetudinem & facilitatem, mihi tanquam amentiam obiecistis. Sic enim excelsius multo quàm pro vestro more mecum reputo. Quota tandem pars hæc sunt sputorum & alaparum Christi, pro quo & ob quem pericula subeuntur ? Omnia enim verò vnica spinea corona quæ victori nostro coronam detraxit, & per quam me quoque vitæ asperitate velut corona quadam redimiri sentio, minoris duco: vnica arundine per quam infirmum & imbecille imperium sublatum est: vnico felle atque vnico aceto, per quæ amarulenta nostra degustatio sanata est: vnica in perferendo cruciatu, animi æquitate & lenitate. Si osculo prodatur, coarguit quidem, sed non percutit. Si subitò corripiatur, ita exprobrat, vt tamen sequatur. Si zelo inflammatus Malchi aurem gladio præcideris, indignè feret, eámque loco suo restituet. Si quis Sindone amictus profugiat, eum conteget. Si ignem Sodomiticum aduersus eos à quibus abduci-

tur

tur popoſceris, haudquaquam profundet. Si Latronem ob ſcelus in crucem ſublatum acceperit, eum pro ſua benignitate in paradiſum introducet. Benigni denique Chriſti, benigna omnia ſunt, itidémque Chriſti paſſiones: quibus quidnam tandem aliud maius ac præſtantius daremus, ſi cum Deus mortem ipſam noſtræ ſalutis cauſa pertulerit; nos contra, ne leues quidem offenſas & iniurias æqualibus noſtris remittamus.]

S. Hieronymus [a] [Chriſtus perfectæ nobis humilitatis exemplar in ſe tribuit, dans oſculum proditori, & Latronis pœnitentiam in patibulo ſuſcipiens.]

a *epiſt 75. initio.*

5. Affinis eſt fructui propoſito, quem ſubnecto de theſauris patientiæ Chriſti in ſuſtinendo vaſe iræ. Mellitiſſimam hanc conſiderationem, ſæpè infigunt Patres, tanquam reuera fructu æquè & admirabilitate pleniſſimam.

S. Cyprianus [b] inter alia quibus Chriſti patientiam extollit, illud maximè celebrat quod [Iudam potuit vſque ad extremum longa patiẽtia ſuſtinere, cibum cum inimico ſumere, hoſtem domeſticum ſcire, nec palam oſtendere, traditoris

b *l. de bono patien.*

Digitized by Google

ris oſculum non recuſare.]Expreſſit Tertullianum.[a]

a *lib.; de patien. c. 5.*

S.Chryſoſtomus [b][Dominus qui præ-nouit quid vnuſquiſque noſtrûm elegit,& qualis futurus eſt, hoc facit,vt bonitatem & magnificentiam ſuam comprobet.Neque enim propter malos creationem intermiſit, ſed etiam illos communibus bonis locupletauit. Quo pacto igitur tu ſecus facis,qui in Eccleſia cum aliis accurris,& ſacrificium Filij Dei perficis ? Neſcitis quòd calamum confractum non contriuit, & linum fumigans non extinxit? Et quorſum hoc dictum? Audi.Iudam & eos qui ſicut ille exciderant, tamdiu non abiecit, quouſque ſeipſum quiſque, abductum errori mancipauit.] Et [c] alibi [Nec etiam in ipſa cœna,curam eius prætermiſit, ſed vſque ad yltimam pene horam qua fuit traditus, de hac re ille ænigmaticè loquebatur: nihil tamen ille lucrari potuit, nec propterea Dominus quę ſua ſunt facere ceſſauit. Hoc igitur probè tenentes, cuncta libenter ad reuocandos peccatores & deſides faciamus ; admonentes, docentes, exhortantes, rogantes, conſolantéſ-

b *hom. de anathemat.*

c *hom. 81. in Matth.*

que

que nõ ceſſemus etiãſi nihil prodeſſe videamur. Nam & Chriſtus quanquam inemendabilem Iudæ in immiſericordia duritiem ignorabat, non tamen ceſſauit quæ ſua ſunt facere, admonendo, minitando, & quaſi miſerum lachrymando: nec apertè vnquam & liquidò, ſed vt occultiùs, ita illi expreſſiùs. In ipſo verò proditionis momento, & oſculari ſe ab eo dignatus eſt. Sed nihil hinc ille conſequutus eſt. Tantus certè, támque incredibilis auaritiæ furor eſt; hæc enim illum & proditorem nequiſſimum, & ſacrilegum nefandiſſimum fecit.]

6. S. Paulinus egregiè [a] [Meliora mihi amici vulnera, quæ Chriſtus accepit, vt ſanaret me, quàm voluntaria inimici oſcula, quibus mihi per illecebras delectationum ſuarum caro maleſuada blanditur; vt me quaſi illo parricidali Iudæ oſculo paratis in captiuitatem meam prodat inimicis. Quod tamen oſculum Dominus non ideò ſuſcepit, vt pacem proditoris acciperet, ſed vt ſuam ab alienato reciperet. Quamquam & illud ad intuendum perfectæ bonitatis exemplum tenere ſalubre ſit, vt eo affectu

[a] *epiſt. 2. ad Seuerum.*

ctu quo & inimicos diligi iubet,amicum oſculum dederit pacis inimico; dilectionem reddens pro odio, qui pro ſua dilectione odium recipiebat.]

a *l.patientia c.9.*

S.Auguſtinus[a] [Hanc patientiam Dominus docuit, quando commotis zizaniorum permixtione ſeruis, volẽtibus ea colligere, dixit reſpondiſſe patremfamilias, *Sinite vtraque creſcere vſque ad meſſem.* Oportet enim patienter ferri, quod feſtinanter non oportet auferri.Huius & ipſe patientiæ.præbuit & demonſtrauit exemplum,quod ante paſſionem corporis ſui,diſcipulum,priuſquàm oſtenderet traditorem pertulit furem: & ante experimentum vinculorum,& crucis,& mortis, labiis eius doloſis, non negauit oſculum pacis.] Idem explanans Pſalmi tertij titulum. [Domini noſtri tanta & tam miranda patientia, quòd eum tandiu pertulit tanquam bonum, cùm eius cogitationes non ignoraret, cùm adhibuit ad conuiuiũ in quo corporis & ſanguinis ſui figuram diſcipulis commendauit & tradidit. Quod denique in ipſa traditione, eius oſculum accepit, benè intelligitur, pacem Chriſtum exhibuiſſe

tra

traditori ſuo:quamuis ille,tam ſceleratæ cogitationis interno bello vaſtaretur.] Rurſus [a] alio loco [Si vos Macarius , ſi vos Cæcilianus offendit , Chriſtus quid fecit vobis, qui traditorem ſuum tantâ patientiâ pertulit , vt ei primam Euchariſtiam , confectam manibus ſuis , & ore ſuo commendatam , ſicut cæteris Apoſtolis traderet ?] Item alibi [b] tractans illud, *gratis abſconderunt mihi muſcipulam corruptionis ſuæ* ; Ita enim ipſe legit, quãuis paulò aliter in vulgata habeatur.[Cui abſconderunt muſcipulam?Qui videbat corda abſcondentium , ſed tamen erat inter illos ignoranti ſimilis,quaſi fallerentur , cùm illi deciperentur eo ipſo quo eum illi falli arbitrabantur. Ideò enim ille tanquam fallebatur inter illos viuens, quia nos inter tales ſic victuri eramus, vt ſine dubio falleremur. Ille videbat traditorem ſuum, & elegit illum magis ad opus neceſſarium. Illius malo magnum bonum operatus eſt,& tamen inter duodecim electus eſt , ne ipſe duodenarius tam exiguus numerus , eſſet ſine malo. Hoc ad exemplum noſtræ patientiæ, quoniam neceſſe erat vt inter malos viuere

[a] *in pſal.* 10.

[b] *in pſal.* 34.

ueremus. Et quia neceſſe erat, vt malos, ſiue ſcientes, ſiue neſcientes tolleraremus, exemplum patientiæ præbuit ne deficias cùm cœperis inter malos viuere. Et quia illa ſchola Chriſti in duodecim non deficit, quanto magis firmi eſſe debemus, cùm implentur in Eccleſia magna quæ de malorum permixtione prædicta ſunt? Neque enim videbat ipſa ſchola, redditum ſemini Abrahæ quod erat promiſſum, & ipſam aream vnde meſſis quæ implebit horreum, proceſſura erat. Quare igitur, non cùm triturat̃ur in ea dignè palea toleratur, donec vltima ventilatione purgetur?]

a *in pſalm.* 55. 7. Pulcherrimè [a] ad illud *inhabitabunt & abſcondent.* Vbi multa præfatus de falſis fratribus quos Iudæ confert, ſubdit. [Tu vt diſceres talem ferre, caput tuum contemplatus es, botrum illum primum, ad quem intrauit homo vt videret, incoluit & abſcondit traditor Iudas, &c. Vnde poſſet tibi exemplum dare neſcituro quos deuites malos, quos caueas falſos & fictos, incolentes & abſcondentes, niſi vt dicat tibi. Ecce ego mecum habui vnum ipſorum: Præceſſit exem

Digitized by Google

exemplum tolerauí, perferre volui quem sciebam, vt sibi nescienti præberem solatium. Quod mihi fecit, hoc faciet & tibi, vt multum possit, vt multum sæuiat, accusaturus est, falsa crimina dicturus est, vt prævaleant falsitates. Nunquid in te prævalebunt, & in me non prævaluerunt. In me certè prævaluerunt; sed cœlum mihi non abstulerunt.]

Itẽ in Psal. 54. ad illud, *Ecce elongaui fugiens:* post multa in eam sententiam hæc addit. [In omni cõgregatione multitudinis, necesse est vt inueniantur mali. Deus enim qui nouit exercendos nos, miscet nobis & non perseueraturos, aut certè ita simulatos vt nec inchoauerint in quo perseuerare debeant. Nouit enim necessarium esse nobis, vt feramus malos, & proficiat quòd boni sumus.] Et móx. [Vbicunque fugeris, congregabunt se cæteri. Desertum tecum petent, affectabunt vitam tuam, tu repellere non potes societatem fratrum. Miscentur tibi etiam mali, adhuc tibi exercitatio debetur. *Ecce elongaui fugiens & mãsi in deserto.* In quo deserto? Si fortè in conscientia quò nullus hominum intrat, vbi tecum nemo

est, vbi tu & Deus est. Nam si in deserto, in aliquo loco es; quid facies de congregantibus se? Non enim à genere humano separatus esse poteris quandiu in hominibus viuis. Attende potius consolatorem illum, Dominum, & Regem, Imperatorem, & Creatorem nostrum, creatum esse etiam inter nos. Attende quia duodecim suis, miscuit vnum quem paterentur.]

a *post medium.*

Optimè in Psalmo contra partem Donati [Facunda messis Ecclesiæ, quæ per totum orbem crescit, plura debet sustinere? Habet enim Dominum exemplum & in Iuda traditore. Hanc inter bonos ferebat. Hunc misit & prædicare. Malus fermus prædicabat, sed Christus erat in fide. Quia qui iudici credebant non curabant de præcone. Quando dedit lanceam cœnam, nec tunc illum excluſit inde; Et posset per illum tradi, etiam si inde exisset ante. Sed nobis exemplum datum est, malus fratres tolerare, vt quando non possunt excludi, solo separentur corde.] Et infra. [Non enim peiores erãt illo Iuda traditore, cum quo Apostoli acperunt primum sacramentum cœnæ,

cum

cùm tanti scelèris reum, inter se iam scirent esse. Nec tamen hos inquinabant sordes in alieno corde.] Tandem [a] alio etiam loco. [Elegit discipulos quos & Apostolos nominauit, humiliter natos, inhonoratos, illiteratos, vt quicquid magnum essent & facerent, ipse in eis esset, & faceret. Habuit inter eos vnum quo malo vtens benè, & suæ passionis dispositum impleret, & Ecclesiæ suæ tolerandorum malorum præberet exemplum.]

a 18. *Cinit. cap.* 49.

Profecit ex hac tanta patientia S. Martinus, vt est apud Seuerum.[b] Vrgentibus enim discipulis vt discolam Brictionem, antiquum discipulum, à quo contumeliosè acceptus fuerat, exautoraret, nunquã adduci potuit vt hoc præstaret, illud sæpè ingeminãs, [si Christus Iudam passus est, cur ego non patiar Brictionem?]

b *dialo.* 3. *sub finem.*

II. Occulta aliorum probra, premenda. Opera & correctio, nemini dum viuit, deneganda.

8. Autor qq. vtriusque Testamenti apud Augustinum,[c] Christi in Iuda tolerando patiẽtiam suspicit & quod nunc

c *q.* 102.

aggredimur de tegendis aliorum culpis illuſtre documentum, eruit ex ea tolerantia qua Chriſtus Iudam publicè innoxium, ad communionem admiſit. Propoſita enim hac Nouatiani in Catholicam Eccleſiam criminatione, [Cur corpus Domini tradunt eis quos nouerunt peccatores?] Reſpondet in hunc modum. [Quaſi poſſint ipſi accuſatores eſſe, qui ſunt indices. Si autem accuſati fuerunt & manifeſtati, potuerunt abiici. Nam quis iudex accuſantis ſumat perſonã? Nam ſi ipſe Dominus Iudã paſſus eſt, quem ſciebat furem eſſe, & ea quæ mittebantur exportare, nec enim qui accuſatus non eſt abiecit; hoc exemplo vti oportet vt eum abiicere non liceat, qui publicè detectus non fuerit. Nam nec iuſto viro competit, aliquem accuſare. Vnde Matthæus, *Ioſeph cùm eſſet* (inquit) *homo iuſtus, & nollet eam traducere, voluit eam occultè dimittere.* Iudas ergo cùm eſſet inter diſcipulos, contagione ſua non eos maculauit, diſſentientes vtique à furtis eius; & Euchariſtiam inter eos accipiens, non polluit innocentes. Nec Dominus ei quem Latronem ſciebat, cor-

pus

pus ſuum denegabat : quia ſecundùm Apoſtolum, *Qui indignè ſumit, gladium ſibi ſumit.* Vnde nec ab oculis eius ſe auertit. Peccatores etenim eos polluunt, qui conſentiunt malis eorum. Vnde dictum eſt, *videbas furem, & concurrebas cum eos.*] Expendit in eandem ſententiam iuſſum Apoſtoli [a] vt publicè ſuffunderetur qui publicè peccarat. Quod refero ex huius ipſius ſcriptoris commentario in eum locum apud Ambroſium. [Iudicis non eſt ſine accuſatore damnare, quia & Dominus Iudam cum fur eſſet, ſciebat. Sed quia non eſt accuſatus, minimè abiecit.] Vides non modò eandem vtrobique dubij enodationem, ſed & eadem propè verba. Vt planè videantur hæc tam gemina, de eodem fonte manaſſe, & vtrumque opus Hilarij Diaconi eſſe, quam ſuſpicionem alibi pleniùs firmaui.

a 1. Cor. 5.

9. Alium fructum ex eadem patientia collegit S. Chryſoſtomus [b] negãs vlli quantumuis impio negandam, dum viuit, correctionem ; etiamſi periturus ſciatur. [Non oportet (inquit) deſiſtere neque curam abiicere ; etiam ſi certò

b *homil.* 1. *de Lazar.*

præſciamus futurum, vt poſt multam ſollicitudinem multámque adhibitam admonitionem, nihilo plus ſimul profecturi. Quòd ſi hæc oratio videtur incredibilis, ex factis dictíſque Chriſti, reddemus èam credibilem. Nàm nos quidem ignari ſumus futurorum: vnde nec diiudicare poſſumus de iis qui audiũt, vtrum optemperaturi ſint dictis noſtris, an ſecus. Chriſtus autem iſtarum rerum certam habens præſcientiam, non defatigatus eſt corrigendis iis à quibus audiebatur, vſque ad extremum. Itaque quum ſciret Iudam non eſſe reuocandum à proditione, non tamen ceſſauit aſſiduis conſiliis, monitis, beneficiis, minis, demum omni doctrinæ ſpecie, à proditione retrahere: nec deſtitit illum dictis ceu freno cohibere. Hoc autem fecit, nos inſtituens, vt etiam ſi præſciamus futurum vt fratres non obtemperent, tamen quicquid in noſtra fuerit facultate præſtemus, tanquam parata nobis admonitionis noſtræ mercede. [Subdit longam expenſionem curæ quam Chriſtus adhibuit in ſanando proditore. Tum concludit.] Attamen cum Chriſtus tam multa

tum

tum feciſſet, tum dixiſſet, ille tamen nihilo factus eſt melior: non quòd parum eſſet potens qui monebat, ſed quòd ille vecors. Chriſtus autem cùm hæc omnia præſciret, non deſiit tamen ab initio vſque ad finem, ſuam exhibere benignitatem. Sic igitur & nos, etiamſi ſciamus omnia, debemus tamen infatigabiliter ac per omne tempus, fratres noſtros neglectos componere, etiamſi nihil ex admonitione fructus ſit rediturum. Etenim ſi Dominus qui prænouerat hiiuſmodi futurum euentum, hac vſus eſt ſollicitudine erga eum qui nihil fructus laturus erat ex admonitione; qua tandem venia digni fuerimus nos; ſi quum incertus ſit nobis rerum euentus, adeò ſocordes fuerimus circa proximi ſalutem, poſt vnam atque alteram admonitionem eos deſerentes?]

III. *Deus malitia impij, optimè vſus.*

10. Diu toleratam & fruſtra curatam nec ſanatam Iudæ nequitiam, Dei ſapientia vertit in bonum. S. Auguſtinus[a] *a tract. 27. in Ioan.*

tractans illud, *Nónne ego vos duodecim elegi?* egregiè hoc aperit verbis illis. [Ait Dominus IESVS, *nonne ego vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus est?* Ego vndecim elegi, diceret. An eligitur diabolus, & in electis est diabolus? Electi in laude solent dici. An electus est iste de quo nolente & nesciente magnum aliquid boni fieret? Hoc est proprium Dei, contrarium iniquis. Sicut enim iniqui malè vtuntur bonis operibus Dei; sic contra Deus benè vtitur malis operibus iniquorum. Quàm bonum est membra corporis ita esse, quemadmodum disponi non possunt nisi ab artifice Deo. Petulantia tamen quàm malè vtitur oculis? Fallacia quàm malè vtitur lingua? Falsus testis nónne linguam suam & animam suam priùs trucidat, & alterum lædere se perẽpto conatur? Malè vtitur lingua, nec ideò malũ est lingua. Opus est Dei lingua sed bono opere Dei, malè vtitur illa nequitia. Quomodò vtũtur qui pedibus currunt ád scelera, quomodò vtuntur manibus homicidæ, & illis adiacentibus forinsecùs bonis creaturis Dei? Quàm malè vtuntur mali auro? Iudicia corrumpunt

punt, innocentes opprimunt. Luce iſta mali malè vtuntur. Malè viuendo, etiam ipſam lucem quam vident, ad miniſterium ſcelerum ſuorum vſurpant. Iens enim vt faciat aliquid mali, malus lucere ſibi vult ne offendat, qui iam intus offendit & cecidit. Quod timet in corpore, iam incurrit in corde. Omnibus ergo bonis Dei, ne per ſingula currere longum ſit, malè vtitur malus. Contra malis hominum malorum, benè vtitur bonus. Et quis tam bonus quàm vnus Deus: Quandoquidem ipſe Dominus dixit: nemo bonus niſi vnus Deus? Quanto ergo ille melior, tanto meliùs vtitur & malis noſtris. Quid Iuda peius? Inter omnes adhærentes magiſtro, inter duodecim, loculi illi commiſſi ſunt, & diſpenſatio pauperum diſtributa. Ingratus tanto beneficio, honori tanto, accepit pecuniam, perdidit iuſtitiam; tradidit vitam mortuus, quem vt diſcipulus ſecutus, vt inimicus perſecutus eſt: Et totum hoc malum Iudæ. Sed malo eius benè vſus eſt Dominus Tradi ſe pertulit, vt redimeret nos. Ecce malum Iudæ, in bonum eonuerſum eſt.] Videndus etiam[a] ad illud, *ſciens quia omnia.*

a *tract* 57

Idem[a] alibi. [Malus erat Antiochus, sed Deus benè vsus est illo, quia malus esse non potest. Sicut enim mali homines malè vtuntur creaturis bonis, sic Creator bonus, benè vtitur hominibus malis. Nouit quod tamen agat qui creauit totum genus humanum Aurifex portat, appendit, aurifex librat. Pictor nouit vbi ponat nigrum colorem vt sit decora pictura: & Deus nescit vbi ponat peccatorem, vt sit ordinata creatura? Nisi Deus antiquioribus seculis seruaret sua patientia peccatores, vnde nascerentur hodie tot fideles? Alij mali seruantur, vt boni inde nascantur. Boni gratia Dei, nam tota damnata est massa peccati. Quid diabolo nequius? Et de illius nequitia quanta bona fecit Deus? Non funderetur pro salute nostra sanguis Redemptoris, nisi per nequitiam desertoris. Lege Euangelium, & vide quid ibi scriptum est: *Immisit diabolus in cor Iudæ vt traderet Christum.* Malus diabolus, malus Iudas. Qualis organarius, tale organum. Vsus est ergo malè diabolus vase suo. Vsus est ambobus Dominus benè. Conati sunt ergo ad nostram perniciem.

a *ser 110. de diuers. cap. 5.*

Deus

Deus hoc vertere dignatus est ad nostram salutem. Tradidit Iudas Christum, & damnatus est Iudas : tradidit & damnatur. Tradidit Filium Pater & glorificatur. Tradidit inquam Iudas Magistrum & damnatur. Tradidit seipse Filius, & laudatur. Quomodo Iudas tradidit Christum, omnes nouimus. Expectatis fortasis audire, quomodo Pater tradidit Filium? Et hoc nostis. Sed commemorabo vt recordemini. Audi Apostolum dicentem de Deo Patre. *Qui proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum.* Audi & de Filio. *Qui me*, inquit, *dilexit & tradidit semetipsum pro me.* Duos iam vide traditores; Patrem Filij traditorem, Filium sui ipsius traditorem: sed vtrumque Saluatorem; quia vtrumque creatorem. Iudas ergo quid fecit? Quid enim boni fecit? Bonum de illo factum est, non ipse bonum fecit. Neque enim ait Iudas: Tradam Christum vt liberetur genus humanum. In Iuda tradidit auaritia, in Deo misericordia: Non redditum est Iudæ nisi quod fecit, non quod de illo Deus fecit. Quare ista diximus? quia est in hoc seculo impio locus; & prorsus

nouit

nouit Dominus qui sunt eius : & nouit quid pro ipsis faciat , de illis qui non sunt eius.]

a conc. 1. in psal. 36. Et alibi [a] ad illud , *Quæres locum eius.* [Quid est locum eius? Vsum eius. Habet enim aliquem vsum peccator ? Habet. hic vtitur illo Deus ad probandum iustum, quomodo vsus est diabolo ad probandum Iob: quomodo vsus est Iuda, ad tradendum Christum. Est ergo in hac vita quid agatur de peccatore. Hic est ergo locus eius. Quomodo est in fornace aurificis, locus paleæ. Ardet palea vt aurum purgetur. Sic sæuit impius, vt iustus probetur. Sed cùm transierit tempus probationis nostræ, quando non erunt qui probentur , non erunt per quos probentur. Nunquid quia diximus nõ erunt qui probentur, non erunt ipsi? Sed quia iam non opus erit peccatoribus per quos iusti probentur , & *quæres locum eius & non inuenies.* Modò quære locum peccatoris, inuenies. De peccatore fecit Deus flagellum. Dedit ei & hónorem, dedit ei & potestatem. Aliquando enim facit hoc : dat peccatori potestatem , flagellantur inde res humanæ , emendantur

inde pij, peccatori illi hoc redditur quod debetur. Et tamen factum est de illo, vnde proficiat pius, vnde deficiat Impius.]

Rursus in Psal 61.[a] [Eia fratres, opus erat exẽplo patientiæ, exemplo humilitatis, opus erat signo crucis ad diabolum & eius Angelos debellandos, opus erat nobis passione Domini nostri. Nam passione Domini nostri redemptus est orbis. Quanta bona egit passio Domini? Et tamen passio huius iusti, non esset, nisi Dominum iniqui occidissent. Quid ergo? Bonum hoc quod nobis præstitum est de Dominica passione, imputandum est iniquis interfectoribus Christi? Absit. Illi voluerunt: Deus permisit. Illi nocentes essent; etiamsi tantummodò voluissent. Deus autem non permisisset, nisi iustum esset. Voluerunt occidere. Pone quia non potuerunt. Iniqui essent; Homicidæ essent: quis dubitaret? Dominus enim interrogat iustum & impium, & in cogitationibus impij interrogatio erit. Discutit Deus quid quisque voluerit nõ quid potuerit. Ergo si voluissent, & non potuissent, & non occidissent, iniqui illi remanerent: tibi Christi passio non præstare

a *in fine expositionis.*

ſtaretur. Voluit ergo facere impius vt damnaretur. Permiſſus eſt, vt tibi præſtaretur. Quod voluit imputatur iniquitati impij: quod permiſſum eſt, imputatur poteſtati Dei. Ille ergo iniquè voluit, Deus iuſtè permiſit. Itaque fratres mei, & Iudas malignus traditor Chriſti, & perſecutores Chriſti, maligni omnes, impij omnes, iniqui omnes, dãnandi omnes. Et tamẽ Pater Filio proprio ſuo non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum. Diſpone ſi potes, diſtingue ſi potes, redde Deo vota tua quæ diſtinxerunt labia tua. Vide quid tibi fecerit iniquus, quid iuſtus. Ille voluit, iſte permiſit. Voluntas iniuſta damnetur, permiſſio iuſta glorificetur. Quid enim mali accidit Chriſto, quia mortuus eſt Chriſtus? Et illi mali ſunt qui mala facere voluerunt, & nihil mali paſſus eſt cui fecerunt. Occiſa eſt caro mortalis interficiens mortem, morte præbens patientiæ documentum, præmittens reſurrectionis exemplum. Quanta bona facta ſunt iuſti, de malo iniuſti? Hoc eſt magnum Dei, quia & bonum quod facis ipſe tibi dedit, & de malo tuo, ipſe benè facit.]

Sync

11. Synesius, [a] [Non quoniam ærumnis conflictari ciuitatem oportebat tua est verò id opera perfectum, ideò meritas pœnas effugies. Alioqui eadem defensione, & Iudas vti poterat. Oportebat enim pro peccatis omnium, in crucem tolli Christum Dominum: sed oportebat quidem (inquit.) *Væ autem ei per quem istud fit*: Et. *Bonum esset huic homini si non esset natus*. Quamobrem quod quidem videri poterat, proditionẽ illius suspendium est consecutum. Quod autem videri non potest; nemo cogitatione comprehendere possit. Neque enim id animus hominum capere potest, proditori Christi quanta sint supplicia constituta. Nam illud fato ac necessitati pro vt accidere oportebat ministrare, non admodum scitæ excusationis est.] [a] *epist.* 57.

De hoc per Deum bonum malitiæ vsu in bonum, videndus insuper, qui latè de eo Honorius Augustodunensis.[a]

[a] *sub finem dialog de prædestinatione.*

IV. Parum est vocatum esse, nisi vocatio per bona opera, certa fiat.

Quod Hieronymus Paulinum monebat

a epist 13 bat;[a] non Hierosolymis fuisse, sed Hierosolymis benè vixisse laudabile esse; hoc de sublimi statu ad quem Dei beneficio quis euehitur, latè confirmat Eucherius,[b] & proposito Iudæ exemplo conteſtantur Patres.

b hom. 4. ad monac.

c tract. quod nemo lædiri nisi à seipso.

12. S. Chrysostomus[c] opponens Paulo Iudam, & ostendens quantoperè desidi animo, & vocatio, & status eminens ac opportunus ad sanctitatem noceat nisi torpor excutiatur, & fructus statu ac vocatione digni progerminent, ita scribit. [E contra Iudas, vnus fuit & ipse de duodecim, & vocatus Apostolus Christi. Sed neque quòd vnus ex duodecim fuit, neque quòd vocatus Apostolus dictus est, prodesse ei quicquam potuit, non habenti animum virtutibus deditum. Sed Paulus quidem cum penuria & plagis, cucurrit cursum qui ducit ad cœlum. Ille verò cùm & prior vocatus esset in Apostolatum, & simili cum cæteris gratia donatus, cœlestémque edoctus esset philosophiam, & sacræ Christi mensæ, venerandíque sacramenti particeps extitisset; habuisset etiam donum Spiritus sancti, ita vt mortuos suscitaret,

& leprosos curaret, ac dæmones effugaret, cùm de contemptu rerum secularium frequenter fuisset edoctus, adhærens lateribus Christi, atque ingentium bonorum sibi esset commissa dispensatio, quò scilicet auaritiæ, per horũ vsum latens in eo vitium sanaretur, (erat enim fur:) tamen nec sic quidem proficere in melius potuit: cùm erga eum tot tantísque prouisionibus Dominus vteretur.]

Idem alibi [a] [Iudam DEVS elegit, eundémque in sacrosanctum illud coptauit collegium, dignitate Apostolica vnà cum aliis ornatum, cui etiam maius quiddam quàm aliis dedit, pecuniarum dispensationem. Quid igitur? Num posteaquàm duabus illis prærogatiuis contra quàm debuit vsus est, tum eo quem prædicandum susceperat prodito, tum pecuniis (illi hoc nomine creditis vt rectè eas administraret) malè impensis, impunitate donatus abiit? Certè hoc potissimùm nomine, grauius sibi accersiuit supplicium: idque perquàm meritò. Neque enim prærogatiuis à Deo acceptis sic abuti decet, vt per eas Deum offendas, quin imò vt magis ac magis Deo ac-

[a] *l. 4 de Sacerd.*

ceptus fias. Cæterùm qui hoc nomine quòd alios aliquo honore excellat, pro delictis pœnam commerentibus, veniâ dignum se esse censet; perinde facit, vt si quis ex infidelibus Iudæis Christum audiens, sic loquentem: *Nisi venissem, eísque loquutus fuissem peccatum non haberent*; ipsum Seruatorem optimè de humano genere meritum, his verbis increpet, insimulétque: Tu verò cur venisti, ac loquutus es? Cur & signa fecisti, vt grauioribus in nos supplicijs animaduerteres? At verò demētiæ ac summæ adeò insaniæ verba hæc: neque enim medicus vt te magis condemnaret, curatum accessit, sed vt prorsus à morbo liberaret. Te autem vltrò ipse ab illius manibus summouisti. Igitur & grauius supplicium sustineto: nam quemadmodum si curationi paruisses, futurum erat vt à pristinis morbis peccatisque liberareris; sic quandoquidem medicum quem præsentem habuisti, auersatus es, iam non peccata illa abstergere potes. Quòd autem id nequaquam possis, propterea horum certè pœnas dabis. Idque eò magis, quòd medicus, quod quidem ad te spectat, studium

dium operámque ſuam perdiderit. Quibus de cauſis efficitur, vt ne pares communéſque pœnæ eæ ſint, quas ante dignitatem à Deo acceptam damus, cum iis quas dignitate iam accepta, luere cogimur. Hic enim longè grauiùs, quàm illic plectimur. Etenim quem beneficia accepta meliorem non reddunt, is certè grauius ſupplicium commeretur.]

Rurſus in eandem ſententiam, alio loco. [a] [Etiam ſi innumeros corruptos Sacerdotes in tui excuſationem proponeres, nihil id tibi profuerit. Nam & Iudas Apoſtolis connumeratus eſt. Verùm tamen nihil hoc ſacrilegia & auaritiam eius vnquam excuſauit. Neque quiſquam accuſatus, porerit in purgationem ſuam afferre, Apoſtolum furem fuiſſe, & ſacrilegum, & proditorem. Sed hoc ipſum maiorem in modum nos puniet & condemnabit, quod neque aliorum calamitatibus facti ſumus ſapientiores. Propterea namque illa literis mandata ſunt, vt eorum fugiamus cupiditatem.]

[a] *hom. 21. in 1. Cor.*

Alio item loco [b] [Contingit vt anima prudens ſi videt aliquid quo ſibi opus, non multis ad hoc egeat adiumentis. Im-

[b] *in demõſt. quod Chriſtus ſit Deus.*

Digitized by Google

prudens autem & ſtupida, & quæ multis antea languet affectionibus, cæcutiens maneat, etiam quãticumque illi contingant manuductores. Vide vt hoc ſemper & vbique euenit; non in hoc argumento dumtaxat. Nam quot ſunt qui nullis vnquam auditis legibus, honeſtè ac legitimè vixerunt, cùm interim quidam à pueritia enutriti legibus vſque ad ſenectam, nunquam trãſgredi illas ceſſarunt? Hæc & apud veteres contigerunt. Nam Iudæi licèt ſigna & plurima miracula haberẽt, nunquam tamen per ea meliores euaſẽre. Niniuitæ vna tantùm voce audita, vitam mutarunt à peccatis liberati. Hoc etiam videre licet, non in nobilibus tantùm viris: Nam Iudas quanta doctrina admonitus factus eſt proditor: Latro autem qua admonitione incitatus, in cruce Chriſtum confeſſus eſt, & eius regnum prædicauit? De rebus igitur, non à peruerſis conſilia quære, ſed à rerum veritate calculum iuſtum affer apud rectè volentes.]

[a] *hom. 83. in Matth.* Alibi conferens [a] Petrum cum Iuda, & agens de compreſſa Petri elatione, quam vt ſubigeret Deus, lapſum eius per

permiſit, ita ſcribit. [Magnum profectò dogma hinc diſcimus; quia videlicet nullo modo hominis voluntas ſufficit, niſi auxilio ſuperiori roboretur. Et quia nihil lucrari poterimus ſuperiori patrocinio, ſi voluntas noſtra repugnat: quorum alterum Petrus alterum Iudas confirmat : Hic enim etſi præſidium Chriſti largum habuerit, tamen quoniam noluit attendere , nullam inde vtilitatem conſecutus eſt. Ille verò etſi benè animatus fuerat , diuino tamen ſubtracto auxilio, ſtare non potuit. Quas ob res vehementer rogo atque obſecro, ne velitis cuncta ita Deo attribuere , vt oſcitandum dormiendúmque vobis putetis. Nec rurſus ſi vigilatis, laboribus rem veſtris aliquam effici arbitremini. Nam nec deſides ac reſupinos iacere nos Deus vult , ac ideò nonnihil à nobis petit ; nec arrogantia corrumpi: ac ideò totum nobis nõ commiſit. Ita ex vtraque parte incommodo remoto, quod nobis vtile ac neceſſarium eſt, operatur.]

Tandem expendens dictum Pauli, *oportet hæreſes eſſe*, Iobum & Iudam opponens [Ille quidem (inquit) nihil incom-

modi à diabolo accepit. Iudæ autem, quia negligẽs erat ac deſes, neque Chriſti conſuetudo profuit. Nam poſt tot conſilia, póſtque plurimas illas admonitiones, manſit qualis erat, proditor. Cauſa autem eſt, quia Deus non adigit vi, neque cogit inuitos. Itaque nec nos, ſicut neque Iob, modò prudentes ſimus, nocere peterit diabolus. At ſi ſobrij prudentéſque fuerimus, ſed ignaui etiam illa quæ prodeſſe poſſent, non proderunt, ſummámque interim faciemus iacturam. Tantum malum eſt ignauia. Quocirca Iudæis præſentia Chriſti non ſolùm non profuit, ſed & nocuit: non ob Chriſtum, ſed ob ſuam ipſorum malitiam, & ſtuporem: & de hoc audi Chriſtum dicentem: *Niſi veniſſem*, ait, *& locutus fuiſſem eis, peccatum non haberent, nũc autem excuſationem peccati ſui non habẽt.* Vides quomodo illos præſentia Chriſti, etiam venia facit indignos, & excuſationis effugium tollit: Tantum mali eſt, non attendere ſibiipſi, neque quæ ſua ſunt, ſicut par eſt, regere.]

a *apud Anaſt q 3. in ſcripta.*

13. S. Maximus [a] [Non eſt labor iuſti, vanus; nec reprehẽſione carẽt mores

pecca

peccatoris cùm in vtriſque facta fuerit mutatio. Qualem enim te inuenero, talem te iudicabo, inquit Deus, vbi enim ſunt magni Moſis tot labores? Aut quò rediit contradictio quæ circumſcripſit introitum in terram promiſſionis? Vbi autem eſt etiam ingenium & ſapientia Salomonis? Et quæ eſt vtilitas magnæ illius prudentiæ; & eius quæ præceſſit Dei intelligentiæ; cùm ex inſano amore mulierùm, poſteà ceciderit in inſanum cultum idolorum? Vbi eſt autem etiam Giezi conuerſio ad Eliſæum, qui propter auaritiam ad ſe attraxit lepram? Quid autem Iudæ quoque profuit tanta Chriſti doctrina, & tam multa quę fecit Chriſtus miracula; cùm laqueo poſteà vitam finierit? Quamobrem non is qui benè incipit & malè proſequitur, eſt perfectus: ſed qui rectè incipit, ac recondit, is eſt iuſtus apud Deum.]

S. Aſterius, [a] demonſtrans paupertatem eſſe ad multa flagitia viaticum ſi ſola ſit, nec aliæ ei virtutes adiungantur, profeſſam Iudæ ex inſtituto paupertatem allegat. [Quis Iſcariothe Iuda pau-

[a] *hom. de diuite & Lazaro.*

Digitized by Google

perior? Neque tamen vel minimum ad ſalutem ei profuit egeſtas: Verùm cum & vndecim pauperibus ac philoſophis, & ipſi Chriſto Domino, qui voluntariam causâ noſtrâ paupertatem ſuſceperat, contubernio iunctus eſſet, nimia cupiditate & auaritia abreptus, proditionis ſcelus molitus eſt.]

14. Autor epiſtolæ de ſcientia diuinæ legis, [a] multus eſt in demonſtrando, Iudæ exemplo, vocationi adiungendam eſſe inſtitutionem vitæ conſentaneam, & parum eſſe vocari, niſi vocationi pareatur. Sed quia hic autor Pelagianus audit, eum prætereo.

[a] *Initio Extat tomo 9. Hieron.*

S. Ambroſius [b] [Et ſi multi ſe nominent Chriſtianos, nomen vſurpant, non omnes mercedem habent. Et Çaïn obtulit ſacrificium, & Iudas accepit oſculum, ſed audiuit: *Iuda, oſculo Filium hominis tradis?* Hoc eſt amoris pignore ſcelus imples, & pacis inſtrumento odia ſeris, & charitatis officio mortem irrogas? ergo nec Arriani ſibi vſurpato nomine blandiantur, quia Chriſtianos ſe eſſe dicunt. Reſpondebit eis Dominus: Nomen meum prętenditis, & ſubſtantiam denegatis

[b] *l. 3. de Spiritu ſancto.*

gatis. Sed non agnoſco nomen meum, vbi non eſt mea ſempiterna diuinitas.]

S.Bruno,[a] tractans illud, *terribili & ei qui aufert ſpiritum principum*, poſt allatas varias alias morales interpretationes, hanc ſubiicit. [Qui aufert ſpiritum principum, id eſt ſpiritum rectum aufert, à quibuſdam principibus propter aliqua eorum mala merita; à fidelibus ſcilicet quibuſdam, qui priùs fuii ipſorum principes erant: ſicut legitur à Salomone abſtuliſſe, quoniam idolis caput inclinauit: & à Iuda quoniam eum tradidit; qui priùs miracula feciſſe legitur, & à pluribus aliis. Et quia à principibus ſpiritum rectum aufert terribilis exiſtit, apud Reges terræ, timentes ne ſi ceciderint, ſimiliter eis ſpiritum rectum auferat. Quanto verò eum terribiliorem indicat, tanto magis auditores ad eius obedientiam inuitat.]

[a] *in pſal.* 75.

Non eſt ergo quod quis, ſtatum & vocationem qua à Deo vocatus eſt, vel excuſet, vel efferat. Iudas de Eccleſia, & ipſo Chriſti domeſtico cœtu fuit, & tamen periit quia tanto bono ſegniter eſt vſus. Porrò diligentem conuulſionem

erroris, quo impij aut reprobi negantur esse de Ecclesia, suppeditabit Mich. Med. [a] ex Iudæ exemplo latè argumentans. Fuit enim Iudas semper reprobus, & diu impius; etiamsi adhuc esset Christi assecla, & verè membrum Ecclesiæ; In eo autem impegit, quòd vocationem suam per bona opera non fecit certam.

a *l.7.pa-ran.c.21.*

V. *Cauendum minutiis culparum, quæ ad Iudæ exitium viam præstruxerunt*

15. Nemo repentè malus, multo minus pessimus. Et primùm rore resperguntur, qui postmodum planè perfunduntur malitiæ flumine vt disputat Richardus Victorinus. [b] Itaque Iudam, in barathrum nequitiæ præcipitauit neglecta minimorum cautio. Immisit ei primùm Satanas, ait Origenes, [c] motus leuiter malos. Hæ erant vulpes paruulæ, quas cùm capere negligeret, demolitæ sunt eius vineas S. Hieronymus non absimiliter [d] tractans illud, *nolite locum dare diabolo*, ita monet. [Diabolus tanquam Leo rugiens, quærit aditum per quem possit irrumpere. Quomodo enim Pater &

b *l.2. de erudit. inter hom. c.26.*

c *hom 4. in Cant.*

d *in c. 4. ad Ephes.*

Digitized by Google

& Filius ſtant ante oſtium, & pulſant, vt introëant , & cœnent cum eo qui ſe receperit: ita & aduerſarius ſemper in nos eſt paratus irrumpere: & cùm locum dederimus , ingreditur. Solet autem antequam veniat, quædam iacula præmittere ; & præcurſorem aduentus ſui facere cogitationem : hanc ſi nos in corde noſtro ſuſceptam nutrierimus intrinſecùs; & creſcere fecerimus; cùm in nobis prolem ſuam auctam viderit,& ipſe audebit intrare. Denique in Iudæ Iſcarioth cor, primam iecit ſagittam,vt traderet Saluatorem:quam ſi exceptam ille miſerabilis non fouiſſet, nunquam poſt intinctum panem in paropſide, intraſſet in illum Satanas. Simúlque & hoc diligenter attendite,quòd non inuenerit diabolus locum introëundi in Iudam , cuius pectus, iam antè percuſſerat , niſi in conuiuio Saluatoris. Quia tunc vel maximè in poteſtatem ei damur ; quando nec humanitate, nec clementia, nec manſuetudine eius vincimur , quem odimus indignè.]

Chryſoſtomus de hac re vniuerſa planè inſigniter ac potẽter de more [a] ad illud,

[a] *hom. 85. in Matth.*

Digitized by Google

illud, *accipite eum vos.* Ita enim philoſophatur, occaſione ſtuporis in quem Iudæorum nequitia à minimis initiis prouecta eſt, vt cùm ſemel quaſi vinolentia vel inſano furore oppreſſa eſt anima, per frequentationem exilium initio culparum. operoſum planè eſſe ſtatuat, reſipiſcere, & ex neglectu minutorum defectuum cùm dicitur, *quid eſt hoc?* aut, *quid eſt illud?* Leue eſt, & modicum, certam homini vaſtitatem inferri dicat. Probat hoc exemplis Saulis, & Caini, qui dum oſcitanter repellunt initia malorum, facti ſunt inſipientibus exemplum inconſultæ improuidentiæ. Concludit inde S. Chryſoſtomus, [Repellenda igitur malorum initia ſunt. Nam etſi ad maiora, prima non progrederentur peccata: non eſſet tamen negligendum. Nunc verò per iſtam incuriam, gradatim ſemper aſcendunt. Quapropter omni ſtudio atque opera, funditùs principia peccatorum ſunt euertenda. Non enim vim delicti ſoli conſideres, nec quia paruum ſit, cogites: ſed illud præcipuè tene, quia ſi radicem non euulſeris, magis inde labor ſuccreſcet. Mirabile quiddam, atque inaudi

auditum dicere audeo. Solet mihi nonnunquam videri, non tanto ſtudio magna peccata eſſe euitenda, quanto parua & vilia. Illa enim natura ipſa ſponte auerſatur; hæc autem, hac ipſa re quia parua ſunt, deſides reddunt, & dum contemnuntur, non poteſt ad expulſionem eorum anima generosè inſurgere. Vnde citò ex paruis maxima fiunt, negligentia noſtra. Hoc ipſum corporibus quoque accidere videbis. Sic in Iuda maximum proditionis malum concreuit: niſi enim putaſſet paruum eſſe, pecuniam inopum ſurripere, in tantam proteruitatem non deueniſſet. Iudæi quoque, niſi putaſſent inanis gloriæ delictum minimum eſſe, vſque ad cædem Chriſti, lapſi non fuiſſent. Hac via omnia ſcelera fieri videbis. Nemo enim repẽtè ad extremam improbitatem inſiliit. Habet quippe inſitum quemdam anima pudorem, atque innatum, quem ſubitò calcare atque proiicere non poteſt: ſed ſenſim atque paulatim ex negligentia perit, hoc pacto etiam idolorum cultus aditum inuenit; cùm vltra quàm oportet, viui ac defuncti nonnulli honorarentur; hoc pacto ſimula

mulachra & ſtatuæ adoratæ ſunt; hoc pacto denique fornicàtio,& cætera vitia dominantur.Conſideremus autem ſi nimiùm quidam,ac importunè riſit,reprehenſus à quopiam eſt;reſpondet aliis,nihil eſſe id mali. Quid enim eſt riſus? aut quid vnquam ex riſu mali ſequetur?Orta tamen ex immoderato riſu, pauliſper ſcurrilitas, à ſcurrilitate turpiloquium, à turpiloquio operatio turpis profecta. Cùm alius proximo ex incuria malediceret, reprehenſúſque eſſet, contempſit, dicens nihil eſſe mali, huiuſmodi verbis vti: Sed hinc diſſidia & odia nata ſunt.Inde inimicitiæ capitales,hinc contumeliæ:à contumeliis porrò pulſatio,ac inde cædes plerumque ſecuta eſt. Sic à minimis ad maxima, gradatim diabolus ducit, & inde ad deſperationem detrudit.]

16. Diſputat vniuersè in hanc ſententiam inſigniter Richardus Victorinus, [a] exponens quomodò ſtatua primùm aurea tandem teſtea,ſit comminuta. Mihi colligendum quid S. Auguſtino [b] [Sunt leuia peccata & minuta quæ deuitari omnino non poſſunt, quæ quidem

a *lib.1.de erudit. inter hom c. 23.*

b *ſerm.de vocatione Apoſtoli Pauli.*

dem videntur minora, ſed multitudine premunt. Nam & aceruus frumenti minutiſſimis granis colligitur, & tamen onerantur inde naues: Et ſi amplius onerentur, demerguntur. In flumen deiicis aliquem & occidis. Sed & ſi pluuia ſi ſit nimia, minutiſſimis guttis, tamen multos interficit. Illud vno ictu peremit, illa ex multitudine extinguit. Magnæ beſtiæ vno morſu occidunt hominem, minutæ autem cùm fuerint multæ congregatæ, plerumque interimunt, & talem perniciem inferunt, vt pœnis huiuſmodi gens ſuperba Pharaonis iudicari meruerit. Sic ergo quamuis minuta ſint iſta peccata, tamen quia multa ſunt, vt congregata aceruum faciant; quo te premant; bonus eſt Deus, qui etiam ipſa dimittit, ſine quibus non poteſt iſta vita duci. Quomodò autem dimittit, ſi tu non dimittas, quæ in te committuntur? Sententia iſta ſic eſt in corde hominis, quomodò cadus, inde ſentinatur nauis in pelago. Nó poteſt enim niſi aquas admittere per rimas compaginis ſuæ. Paulatim tamen adhibeto tenuem liquorem, facit multam collectionem, ita vt ſi non exhau-

ria

riatur,nauim opprimat. Sic & in iſta vita habemus quaſdam mortalitatis fragilitatiſque rimulas per quas intrat peccatum, de fluctibus huius ſæculi. Arripiamus tanquam ſitulam iſtam ſentinam, vt ſentinemus,ne demergamur.]

VI. Declinandus nimius amor extremorum,prima Iudæ mali labes.

17. Valerianus Cemelienſis [a] ſcriptor facundus iuxta ac pius, latè verſans oraculum Apoſtoli, radicem omnium malorum eſſe cupiditatem, tanquam verticem malorum ad quæ prouehitur, profert Domini proditionem, à Iuda patratam per cupiditatem.

[a] *hom.* 20.

Chryſologus [b] cùm monſtraſſet, auri cupiditate venditum à Patriarchis Ioſephum; auri item amore inſanum populum ad vitulum pro Deo habendum fatuè inductum,fudit.[Attendite quàm ſit pernicies iſta fugienda, quæ cùm mores hominum,honeſtatem,vitámque perdiderit,ipſum quoque Deum voluit homini, & contendit auferre. Hoc eſt quod Iudam fecit eſſe proditorem, vt hominem

[b] *ſerm.* 29.

Digitized by Google

nem cogeret Deum negare; vēdere germanum sui sanguinis, distrahere conditorem, & ipsum sanguinem taxare pretio, quem sponte Dominus erat nostrum largiturus in pretium.]

S. Leo [a] [Videte dilectissimi & prudenter inspicite, quæ germina & quales fructus de auaritiæ stirpe nascantur, quam meritò Apostolus radicem omnium malorum esse definiuit; quia nullum peccatum sine cupiditate committitur, & omnis illicitus appetitus istius auiditatis est morbus. Amori pecuniæ, vilis est omnis affectio, & anima lucri cupida, etiam pro exiguo, perire non metuit. Nullúmque est in illo corde iustitiæ vestigium, in quo sibi auaritia fecit habitaculum. Hoc perfidus Iudas inebriatus veneno, dum fecit lucrum, peruenit ad laqueum: Et tam stultè impius fuit, vt triginta argenteis & Dominum venderet & magistrum.] [a] *serm. 9. de pass.*

18. Chrysostomus [b] [Cuncta mala, cupiditas procreauit. Hac affectus, Magistrum tradidit Iudas. Nam cupiditas, huiusmodi sortita est naturam, captiuas animas retinet & omnibus nodis alliga- [b] *hom. de prodit. Iuda.*

tas adstringit & rerum obliuionem imponit, & alienationem mentis ostendit. Est auidæ Iudas captus cupiditatis insania quanta beneficia respuit; conuersationis, mensæ, discipulatus, admonitionis, suasionis oblitus est. Frœnis cupiditatis impeditus. Et ideò Paulus, radicem omnium malorum cupiditatem nominat. Item alibi potentissimè[a] [quod emolumentum fuerit, quis profectus, quę vtilitas, cognoscere quòd vnus ex duodecim Christum prodidit? Multum profuerit? Quando enim cognouerimus, vnde ille in perniciosum hoc consilium inciderit, custodiemur & nos, ne eadem faciamus. Vnde igitur in hoc consilij venit? Ex auaritia, Fur erat, triginta argenteis Dominum tradidit. Ita scilicet ista animi passione inebriatus, vt Dominum orbis pro triginta argenteis proderet. Quid ista insania peius? Nihil illi adęquari, nihil par esse poterit. Quem tradidit? Cui comparatæ gentes nihil reputatæ sunt, illum pro triginta argenteis tradidit. Grauis est enim auaritiæ tyrannis, stupidam potens efficere mentem. Non ita ab ebrietate quisquam ac ab auaritia

[a] *hom. 6 in ad Philipp. in mor.*

atto

attonitus redditur. Quid enim dic quæ-so? Obſcurum te & ignotum vocauit, & vnum ex duodecim effecit, doctrinam tibi impertiuit, promiſit innumera bona, miracula patrare fecit, menſæ, itinerum, conuerſationis, conuictus, & omnium eorum particeps factus es, quorum & reliqui. An iſta te cohibere non poterant? Cuius gratia tradidiſti? Quid queri potes ô ſceleſte? Quid verò beneficij non accepiſti? mentem tuam ſciebat, non ceſſabat quod ſuum erat impendere. Sæpè dicebat. *Vnus ex vobis me traditurus eſt.* Sæpè pugnabat tibíque parcebat. Quamuis talem te ſciret, non tamen choro illo eiiciebat. Adhuc te portabat, adhuc velut genuinum, & vnũ ex duodecim, ita honorabat, ita diligebat, denique ô animum ſceleſtum, accepto linteo immaculatis illis manibus impuros pedes tuos lauit, neque hoc te cohibuit. Furabaris quæ pauperum erãt & ne in maius malum progredereris, etiam hoc ferebat. Nihil tibi perſuaſit. Etenim ſi beſtia fuiſſes, ſi lapis non fuiſſes, beneficiis illis tibi impenſis, non fuiſſes miraculis non fuiſſes adhortationibus immutatus?

Verùm etiam vsque adeò efferatum vocauerat, & operibus mirandis, lapidibus stupidiorem ad saniora inducebat. Tu verò nihilo per hæc melior euasisti. Meritò tantam proditoris amentiam miramini. Formidate itaque vulnus illius. Per auaritiam talis factus est, per pecuniarum amorem. Excide affectum hunc: Tales enim morbos parit. Impios facit, & efficit vt Deus non agnoscatur, etiamsi innumeris beneficiis affecti fuerimus. Excide obsecro. Non est ex vulgaribus. Mortes innumeras ac perniciosas parere solet. Videmus Iudæ passionem, & affectum. Formidemus ne in eadem incidamus, ipsi quoque. Propterea scripta sunt ne eadem patiamur & nos. Quapropter & omnes Euangelistæ ista narrarunt, vt nos refrenarent.]

Concludo ex eodem alibi. [a] [His igitur admonitionibus & sobrij esse, & vigilare contẽdamus. Nam si is qui in sanctum illum chorum connumeratus erat, qui tantum donum consecutus, quisigna fecerat, (etenim in Iudas cum aliis ad suscitandos mortuos, & mundandam lepram mittebatur) ex quo grauissimo auari

a *hom. 46. in Ioan.*

auaritiæ morbo captus eſt, nihil ei neque beneficia, neque dona, neque Chriſti conſuetudo, non obſequium, non lotio pedum, non menſæ participatio, non loculorum cuſtodia profuit: ſed omnia hæc aditus ei ad ſupplicium fuerunt; Timeamus & nos nequando per auaritiam Iudam imitemur.] Legeſis Ambroſium,[a] qui pecuniæ addictum & auaritia flagrantem fœneratorem, cum Iuda confert.

[a] *lib de Tobia cap.* 4.

VII. Temperandus amor propinquorum, cos cupiditatis Judæ; & ſacrilega quæcunque Chriſti bonorum erogatio, ſtudiosè vitanda.

19. Effudiſſe in ſuos Iudam quæ Chriſto furabatur, graues Doctores teſtantur vt[b] ſuo loco ſuprà obſeruauimus. Quòd ſi id minùs placeat, eo quod non ſit vſquequaque certum; at fatendum ſaltem erit, proditorem ea bona furatum ad ſuum commodum & oblectationem. Monendi ergo qui Eccleſiaſtica bona habent concredita, ne ſimiles hac in par-

[b] *cap. 1. ad finem.*

Digitized by Google

te Iudæ euadant. Monet hoc grauiſſimè Gregorius Nyſſenus [a] agens de ſponſi manibus, cuiuſmodi ait fuiſſe Iudam, & nunc eſſe qui bona Eccleſiarum temporalia adminiſtrant. Locum, ex parte infra adſcribam.

a *hom. 14. in Cant.*

Aſtipulatur Guliel. Pariſ. [b] [Si auaritia Iudæ proditoris & furtum, imò ſacrilegium, quo ea quæ mittebantur, in loculis aſportabat, cum ea fideliter egenis diſtribuere deberet, vxoríque eius & filiis ea dabat: quãto magis ſacrilega impietas Clericorũ ſæcularium & regulariũ damnanda eſt, cùm huiuſmodi bona meretricibus, & hiſtrionibus dare non verentur, & in omnes execrabiles turpitudines, & in omnes Dei contumelias expendere non formidant? Præcepit ſiquidem Dominus, vt ſanctificata ſibi, & oblata, comederent in loco ſancto, ſicut legitur Leuit. 10. Execrabilis ergo abuſio, dona quibus Deus honoratur, & quæ ob honorem eius Eccleſiæ oblata ſunt, in tantas, támque impias ipſius contumelias detorquere.] Idem alibi [c] fures & latrones, atque adeò Iudæ germanos, vocat eos qui ſanguinem Chriſti, id eſt bona Eccle

b *l. de mor. c. 7. in fine.*

c *l. de vir tut. c. 11.*

Digitized by Google

Ecclesiastica, alio conferunt, quam quò ex Christi mente sunt impendenda. Vocat autem bona Ecclesiastica, sanguinem Christi. [Morte enim pretiosissima Redemptoris, ac sanguine viuifico illius, acquisita & empta sunt quodammodo Sacerdotibus, & toti Clero; vnde & patrimonium Crucifixi vsualiter nominatur, & sic morte martyrum, laboribúsque sanctissimis Confessorum, & Virginum. Propter quod multotiẽs diximus in sermonibus declamatoriis, omnia huiusmodi rubere sanguine Christi, & Martyrum, distillare sudorem Confessorum, & Virginum. Valet autem iste sapor ad duo, primùm ad parsimoniam, dum enim tanto pretio empta cogitamus, parcissimè inde nobis sumendum esse, non tantùm suasoriè suggeritur, sed etiam violenter ingeritur. Secundum est, ad reprimendam lasciuiam, & dissolutionem voluptatis. Quis enim non horreat lasciuire in sanguine Christi & Martyrum? Ac voluptate dissolui in tantis laboribus, sudoribus, atque doloribus omnium Sanctorum? Omnia enim, hæc deuotione fidelium, & à Christo reddita sunt meritis

Sanctorum,& à fidelibus oblata.]

10. Gildas in ea correptione Cleri Britanni, quæ amarulentia certat, cum iniquitate illius æui Clericorum, [a] vrgens Clericos ea lectione ex Actis Apostolorum, quam in die ordinationis prælegi solitam refert, de Iudæ deiectione & Matthiæ subrogatione, ita scribit[Audistis fortè in eodem die, quod in lectione Actuum Apostolorum lectum est Petro in medio discipulorum surgente, qui dixit. *Viri fratres oportet scripturam impleri; quam prædixit Spiritus sanctus per os Dauid de Iuda.* Et paulo pòst, *Hic itaque acquisiuit agrum de mercede iniquitatis.* Hoc securo vel potiùs hebeti corde, quasi non de vobis lectum fuisset, audistis. Quis quæso vestrûm non quærit agrum de mercede iniquitatis? Iudas quoque loculos compilabat; vos Ecclesiæ donaria filiorúmq; eius animas vastatis. Ille adiit Iudæos vt Deum venderet, vos tyrannos, & patrem vestrum diabolum, vt Christum despiciatis. Ille triginta argenteis venalem habuit omnium Saluatorem; vos vel vno obolo. Quid plura? Affertur vobis in medium ad con-

[a] *sub fine.*

fusio

fusionem vestram, Matthiæ exemplum; sanctorum Apostolorum electione, & iudicio Christi, non autem propria voluntate Episcopatum sortiti: Ad quod cæci effecti, non videtis, quia longè à meritis eius distatis, dum in morem & affectum Iudæ traditoris sponte corruitis. Apparet ergo eum qui vos Sacerdotes sciens ex corde dicit, non esse eximium Christianum. Sanè quod sentio proferam. Posset quidem lenior fieri increpatio; sed quid prodest vulnus manu tantùm palpare, vnguentóve vngere, quod tumore iam vel fœtore sibi horrescens, cauterio & publico ignis medicamine eget? Si tamen vllo modo sanari possit, ægro nequaquam medelam quærente, & ob hoc medico longiùs recedente. O inimici Dei, & non Sacerdotes: ô licitatores malorum, & non Pontifices: Traditores & non sanctorum Apostolorum successores! Impugnatores, & non Christi ministri.]

Rupertus[a] proposita quæstione, cur Christus Iudæ scelerum præscius, elegerit eum in procuratorem. [Quare (inquit) vsque hodie multos in Ecclesia sua idem

[a] *in c 12. Ioan*

Dominus permittit esse præpositos similes eius? Qui enim aliquid de Ecclesia furatur, Iudæ perdito comparatur, &c. hodiéque multi sunt Iudæ similes.]

VIII. *Scelus indignè communicantium, Iudæ sociorum, abominandum.*

21. Hic impietatis apex, autorem habet Iudam qui primus indignè communicauit. Itaque Patres, hoc nominatim inculcant communicantibus indignè Christi corpori ac sanguini, vt videant etiam atque etiam quem æmulentur, eiúsque sortem vereantur.

a *l.1. epist. 170.* Isidorus Peluſiota [a] ad Cleremonem scribens. [Aiunt te nonnulli, cùm omnia quæ diuinis legibus interdicta sunt, facere; tùm nonnulla etiam nefaria & impia perpetrare; atque interim tamen manus ad diuina mysteria continenter protendere, eáque quæ à te attingi nefas est, imprudenter percipere. Ac mihi sanè temeritatem atque imprudentiam tuam vehementer admirari subiit, qui cùm dæmonum mensis ad saturitatem vsque communices, Dominicæ quoque mensæ particeps fieri minimè timeas. Vide igi-

tur ne quis te laqueus corripiat, vt Iudam, ob temeritatem ſuam in deſperationem prolapſum: ſimúlque & proditionem perpetrantem, & ſacroſanctam communionem poſtulantem.]Idem rurſus alibi. [a] [Qui peccant, atque ad ſacra myſteria accedere minimè audent, ſyncero iudicio præditi ſunt; ac confeſtim eò adducentur, vt à peccato abſtineant. Qui autem peccant, & incontaminata myſteria ſceleſtis manibus attingere non dubitant, (in quorum numero vt ſcribis, Zoſimus etiam eſt) ſexcentis ſuppliciis digni ſunt. Reos enim iuxta minimè mendacem Pauli vocem, corporis & ſanguinis Domini ſeipſos reddunt. Quãobrem etiam primos quidem diabolus haud valdè aggreditur; (quòd ſcilicet exploratum habeat, eos quamuis peccent, tamen id agnoſcentes, diuinis rebus venerationem conſeruare:) at verò in ſecundos, hoc eſt eos qui peccãt, nec peccatum agnoſcunt; aut licèt agnoſcant, tamen contemnũt, & ſacroſancta myſteria contingere minimè verentur, totus ſe inſinuat; iſtud nempe perfectæ ſtupiditatis & corruptionis argumentum eſſe

[a] *epiſt. ad Nilamonem Diaconum l. 3. epiſt. 364.*

non

non abs re existimans. Quod etiam in proditore quoque fecit. Non enim quemadmodum tu putas, eò in ipsum ingressus est, quod Dominicum corpus contemneret, sed cùm ipsius improbitatem perspectam haberet, nempe quòd iam incurabili morbo teneretur, vt qui Dominum quidem prodere in animo haberet, nec tamen mysteria percipere recusaret, idcircò eum abduxit. Nam si eum erga diuinum mysterium religiosè ac reuerenter affectum, id deprecantem conspexisset, fortasse ipsum tanquam adhuc sanæ ac sobriæ mentis hominem, præteriisset. Posteaquàm autem præ auaritia, tanquam vertigine laborantem, nec iam amplius mentis compotem esse, verùm ab inexplebili temulentia in furorem actum vidit, atque adeò in eam audaciam elatum, vt ea quæ ab eiusmodi homine attingi minimè oportebat, attingere minimè vereretur; tum verò ipsius stuporem agnoscens, totus in eum se iniecit.]

22. S. Chrysostomus [a] [Non parum supplicium indignè communicantes expectat. Cogita quanta indignatio-

[a] *hom. 82. in Matth.*

ne

ne aduerſus proditorẽ, aduerſus eos qui crucifixerũt ipſum, mouearis, & caue ne tu quoque corporis & ſanguinis Chriſti reus efficiaris. Illi acerbiſſimè trucidarũt. Tu poſt tot tantáque beneficia ſordidâ ſuſcipis animâ? Nõ enim ſuffecit ipſi hominem fieri, flagellis interim cædi; ſed nos ſecum in vnam vt ita dicam, maſſam reducit; neque id fide ſolùm, ſed re ipſa nos corpus ſuum efficit. Quâ igitur re mundiorem eſſe non oportet eum, qui hoc ſacrificio participaturus eſt? Quos radios ſolares non deberet excedere manus illa, quæ hanc coronam pertractat? os quod igne impletur ſpirituali? lingua quæ cruentatur hoc admirabili ſanguine? veniat in mentem quo ſis honoratus cibo, qua menſa fruaris. Eâ námque re nos alimur, quam Angeli videntes tremunt, nec abſque pauore propter fulgorem qui inde reſilit, aſpicere poſſunt: & nos in vnam cum illo maſſam reducimur, Chriſti corpus vnum, & caro vna.] Et poſt permulta in eandem rem. [Dico horribile quiddam atque tremendum. Non eſt ita malum dæmoniacos intùs eſſe, ſicut iſtos qui peccatorum ſordibus polluuntur. Illud enim peſſimum

est, sicut Paulus ait, Christum conculcare & Testamenti sanguinem ducere communem, & spiritus gratiam contemnere. Multo igitur dæmoniaco peior est, qui peccati sibi conscius accedit. Illi enim quoniam dæmone vexantur non puniuntur. Qui verò indignè adeunt, æternis tradentur tormentis. Omnes igitur simpliciter pellamus, quos indignè accedere videmus. Nullus communicet, nisi ex discipulis sit, nullus impuro animo, sicut Iudas panem assumat, ne similia patiatur.]

Idem alibi [a] [Iam nos ad terribilem mensam, cum debita reuerentia, cum congrua vigilantia opportunum tempus inuitat: Nullus ibi Iudas reperiatur, nullus malignus accedat, nullus veneno pungatur, nec fucata verba linguâ proferantur, nec insidiæ mente condantur; sed quod voluntas possidet, sermo declaret. Et nunc illic præsto est Christus. Qui illam ornauit mensam, ipse istam quoque consecrat. Non enim homo est, qui proposita de consecratione mensæ Domini, corpus Christi facit & sanguinem, sed ille qui crucifixus pro nobis est

Chri

a *Serm. de prodit. Iu de.*

Christus. Sacerdotis ore verba proferuntur, & Dei virtute consecrantur & gratia. *Hoc est*, ait, *corpus meum.* Hoc verbo proposita consecrantur. Et sicut illa vox quæ dixit, *Crescite & multiplicamini, & replete terram*, semel quidem dicta est, sed omni tempore sentit effectum ad generationem operante natura: ita & vox illa, semel quidem dicta est, sed per omnes mensas Ecclesiæ vsque ad hodiernam diem, & vsque ad eius aduentum, præstat sacrificio firmitatem. Nullus igitur fictus accedat; nullus fucato animo tãtis audeat mysteriis proximare, ne condemnetur, & sententiam mereatur, & quod Iudas sustinuit patiatur. Nam illum post communicationem mensæ, diabolus intrauit: Non quia contempserat Dominicum corpus, sed quia impudentia Iudæ & malignitas mentis, vt aduersarius in eo habitaret, effecit. Vt discas quod indigna & fucata mente, mysterio-rum secreta celebrantibus, à diabolo præparantur insidiæ, & magis ac magis assimilantur eis, qui non æquo animo communicare festinant: & hoc dico, non vt vos terream, sed vt cautiores efficiam.

Nemo

Nemo sit Iudas in mensa. Hoc sacrificium cibus spiritualis est. Nam sicut corporalis cibus, cum ventrem inuenerit aduersis humoribus occupatum, & ampliùs lædit, magisque nocet, & nullum præstat auxilium: ita & iste spiritualis cibus, si aliquem repererit malignitate pollutum, magis eum perdet; non sua natura, sed accipientis vitio. Pura igitur sit mens in omnibus, pura cogitatio, quia & sacrificium purum est.]

a *lib* 1. *e pist.* 170.

23. Isidorus Peluſiota [a] castigans Chæremonem. [Mihi sanè temeritatem atque impudentiam tuam vehementer admirari subit, qui cùm dæmonum mensis ad saturitatem vsque communices, Dominicæ quoque mensæ particeps fieri minimè timeas. Vide igitur ne quis te laqueus corripiat vt Iudam ob temeritatem suam in desperationem prolapsum; simúlque & proditionem perpetrantem, & sacrosanctam communionem postulantem.]

b *tract. de 4. feria c. 3. & 4. tomo 9.*

S. Augustinus, [b] cùm Iudæ & mali Christiani contentionem fecisset, ventúmque esset ad vtriusque affinitatem in malè percepto Christi corpore & sanguine

guine ; osteindit ex antiquo ritu, quo qui communicabat accipiens Christi corpus de manu Sacerdotis aientis *Corpus Christi*, respondebat, *Amen:* contestando verum esse quod Sacerdos affirmabat ; ex eo inquam ritu ostendit Augustinus, vocem sanguinis fratris per Iudam occisi, clamare tunc de terra : id est de homine qui terra est, & verbis illis suis profitetur, fusum esse Christi sanguinem Iuda tradente. Tum concludit. [Vide terra quomodò accipias hunc sanguinem quia qui eum benè accipit benedictionem: qui verè eum malè accipit, iudicium sibi bibendo acquirit. Hoc figuratum est & in illo agro Iudæ ; de quo dictum est quòd esset ager sanguinis ; secutum est enim vt diceretur, fiat villa eius deserta. Si enim ad Iudam pertines, si facta eius imitaris, si sanguinem Christi, non cum tremore accipis, eris villa deserta, maledicta, reproba & spinosa. Si autem sanguinem Christi cum reuerentia recipiens, cognoscis per illum tua tibi dimitti peccata, quoniam ager ille quem comparauit Iudas, figuli dictus est. Habet potestatem figulus luti, ex eadem consper-

sione, aliud quidem vas facere in honorem, aliud in contumeliam. O terra tanto rigata sanguine, responde de tanto sanguine, non sicut Caïn & Iudas verba excusationis, sed sicut sancti Martyres verba confessionis. Responde sicut respondit Beatus Stephanus qui in isto agro dominico vt bonus colonus plurimùm laborando, genu fixit atque de terra petrosa vulneratus ex ea, lapides in suo corpore tanquam in sinu suo collegit, & sudando in corpore, terram sancto sanguine rigando, centenum fructum ex martyrio Domino præsentauit. Responde sicut respondit Cyprianus, Laurentius, cæteríque sancti pueri & puellæ: Ætas omnis, & vterque sexus, qui percipiẽtes sanguinem Christi, testimonium dicebant, & non negantes nomen Christi, pro sanguine quem biberũt, sanguinem suum fundere non dubitauerunt, simúlque cum Perpetua & Fœlicitate in ęternum regnare meruerunt. Hoc in Apocalypsi, reuelante Angelo Ioannes vidit, turbam multam, quam dinumerare nemo poterat. Hanc requirens quænam esset, responsum tale accepit. *Hi sunt*

(dictum

(dictum est) *qui lauerunt stolas suas ; candidasque eas fecerunt in sanguine Agni.* Iam agnoscis anima Christiana, quemadmodum & tu ex illo sanguine efficiaris candida, vt omnis & corpore & corde pulchra , ascendas de fonte Christi consecrata in sanguine. Quid enim manauit ex illo latere Crucifixi ? sanguis & aqua , ex sanguine rubor, ex aqua splendor. Rursus alibi [a] [Et sancta possunt obesse: In bonis enim sancta ad salutẽ sunt; in malis ad iudiciũ: certè enim fratres nouimus, quid accipiamus: & vtiq; sanctum est quod accipimus, & nemo dicit, nõ est sanctum. Et quid ait Apostolus, *qui autem manducat & bibit indignè , iudicium sibi manducat & bibit :* non ait : quia illa res mala est , sed quia ille malus , malè accipiẽdo ad iudicium accipit, bonum quod accipit. Nõ enim mala erat buccella quę tradita est Iudæ à Domino: absit. Medicus non daret venenum, salutẽ medicus dedit, sed indignè accipiendo, ad perniciem accepit, quia non pacatus accepit.]

[a] *tract. 6. in Ioan.*

24. Beda [b] [Hodie quoque & in sempiternũ. Væ illi homini, qui ad mensam Domini malignus accedit , qui insi-

[b] *l. 6. in Lucam c. sno 91. in fine.*

diis mente conditis, qui præcordiis aliquo ſcelere pollutis, myſteriorum Chriſti ſecretis participare non metuit. Et ille enim in exemplum Iudæ, filium hominis tradit, non quidem Iudæis peccatoribus, ſed tamen peccatoribus, membris videlicet ſuis, quibus illud inæſtimabile & inuiolabile Domini corpus, violare præſumit. Ille Dominum vendit, qui eius amore ac timore neglecto, terrena & caduca, immò etiam criminoſa, plus amare & curare conuincitur. Væ inquam illi homini, de quo Ieſus quĩ altaribus ſacroſanctis, inter immolandum, vtpotè propoſita conſecraturus, adeſſe non dubitatur, adſtantibus ſibi miniſtris cœleſtibus queri cogitur, *Ecce*, inquiens, *manus tradentis me, mecum eſt in menſa.*]

al. de ſacra altar. p. 2 c 9.

S. Anſelmus [a] [Secundùm Iſaiam omnes voluptatum amatores magis quàm Dei, ſanctificantur in hortis & liminibus, quia myſteria veritatis non valent introire, & comedunt cibos pietatis, dum ſunt ſancti corpore & ſpiritu. Neque comedunt carnem Ieſu, neque bibunt ſanguinem de quo ipſe lõquitur. *Qui manducat carnem meam*, &c. Sanctificantur quip

quippe in liminibus, qui in ſacramento hoc ſolùm attendunt quod corporaliter accipiunt,& ſanctum quoquo modo venerantur. Sícque comedunt cibos pietatis,ſed pietatẽ ipſam repellentes à corde, ſanctificationẽ gloriæ cœleſtis intra domus ſuæ limina nolũt recipere. Nõ enim efficiũtur corpus Chriſti ſumẽdo corpus Chriſti. Ideò & carnẽ Ieſu de qua ſupra diximus non mãducant neque ſanguinẽ bibunt. Qui autem manducant & bibunt,ad iudicium ſibi manducant & bibunt. Nam ſicut ſol vno radij ſui calore, hinc ceram ſoluit,inde lutum ſtringit:& non diuerſus in ſe, diuersè operatur in rebus contrariis;vtens materiis, ſicut eas inuenit: ſic Chriſti gratia, quantum in ipſo eſt,vno modo infundit ſe in omnes: ſed diuerſos inueniens animos, diuersè in eis operatur: hunc in amorem ſuum miſericorditer emolliens, illum iuſtè non iuuando indurans: Nam *cuius vult miſeretur, & quem vult indurat:* Fuit Iudas in conuiuio Saluatoris,cui fuit venenum buccella Dominica quam de manu eius ſuſcepit; quam cùm ſuſcepit,inimicus in eum intrauit:Non quia malum,

ſed quia bonum malus malè accepit. De vno enim pane, Iudas accepit, & Petrus: ſed tamen quæ pars fideli cùm infideli? Petrus eum accepit ad vitam, Iudas ad mortem. Itaque ſecundùm diuerſum intellectum, & diuerſum effectum, cùm vnicus ſit panis Chriſti, alter tamen quodammodò quem ſumpſit Petrus alter quem ſumpſit Iudas.]

a *L. de corp. & ſang. Domini, c.* 8.

25. Paſchaſius Rathbertus [a] [nihil in præſentiarum periculoſius, quàm letaliter peccare, & à Chriſti corpore corã interni iudicis oculis decidere. Deinde nihil damnabilius, antequam quis corrigatur, propter perfidiam humanam, cum Iuda à myſterio ſanctæ communionis pedem non retrahere. Vnde à primordio huius celebritatis, iudicium malè accipientibus minatur: dum continuò poſt buccellam de manu Domini perceptam, Iudam diabolus peruaſit. Vbi mox oſtenditur futurum in Eccleſia iudicium, quia ſancta ſanctorum ſunt. Si quis ergo lapſus, de corpore Chriſti factus membrum meretricis vel diaboli, preſumpſerit accipere: non dubium quin ad iudicium accipiat, & cum Iuda culpæ ſocie

ſocietur obnoxius ; tam quia corruit, quàm quia in conſcientia damnatus, auſus eſt ſine pœnitentia & correctionis venia, ſancta myſteria temerare. Nec præſentiam igitur diuinæ maieſtatis veritus, dum cogitat nihil amplius, quàm quæ videntur, nec intelligit miſer quod numquam caro Chriſti, niſi de manu eius & ſublimi ara, vbi Chriſtus Pontifex futurorum bonorum pro omnibus aſſiſtit, iure accipitur.]

Deſcripſit hunc Paſchaſij locum, tanquam ad terrendos Iudæ exemplo, indignè communicantes, valdè appoſitum S. Odo. [b] Tum alium ex eodem libro ad id locum ſubnectit, quem ex ipſo S. Odone repræſento. Item ex eodem libro legimus, quia Deus dedit filiis Iſraël panem de cœlo habentem omne delectamentum, ſed non in pluribus eorum beneplacitum fuit Deo, vt teſtatur Apoſtolus. Nam populus ille carnalis manna faſtidiuit, quia inibi non niſi carnalia quæſiuit. Illi itaque mortui ſunt, in quibus non beneplacitum fuit Deo. Quicumque verò inter eos ſpirituales fuerunt, mori non potuerunt, quia ſpirituali-

[b] *lib. 2. collat c. 30.*

Digitized by Google

ter comederunt; quia eis esca illa cœlestis, saporem, & delectamentum immortalitatis præbuit. Itaque similiter nunc in Ecclesia, cibus iste quibusdam vita est, quibusdam verò supplicium. Vnde ô homo, disce quia Deus spiritus est, & ideò intellige quia cibus iste non carnaliter, sed spiritualiter, & cogitandus & sumendus est; quia neque ab alio quàm ab ipso Christo consecratur neque ab alio quàm ab ipso porrigitur. Et quidem Sacerdos visibilis astat, per cuius manus cõsecrari & tribui videtur, sed Christus qui illum & consecrat & tribuit, cui ad remedium tribuatur, diuinitùs discernit. Nam is qui cum Iuda contemptu & vitio reus tenetur, cum Iuda vtique condemnatur: & qui cum Petro ac cæteris fideliter participatur, cum ipso vtique & cæteris Apostolis in corpore & anima consecratur. Hoc ergo iudicium in natale calicis mox excipitur: vt doceatur quid contemptoribus immineat, si damnati à conscientia, pedem à mensa Domini non retraxerint.]

26. Petrus Blesensis carmine de Eucharistia.[a]

[a] *cap.* 19.

Quapro

Quapropter quisquis non es de corpore Christi
Dum sordescis adhuc, & nondum pœnituisti,
Ad Domini mensam non est tunc accelerare,
Ne si præsumas, Iudæ similis videare.
Iudas omnimodis se deliquisse sciebat
Et tamẽ à sacris epulis se nõ retrahebat:
Dupliciter reus hic, tam crimine proditionis,
Quàm de contemptu violatæ religionis.
Quare iudicio Domini mala tanta sequente,
Introiit Satanas in eũ cum pane repẽtè.
Ergo punit eum sententia pœndque duplex
Quod non ante sacrum fuerit pro crimine supplex.
Præbet in Ecclesia Iudas exempla futuris,
Ne corpus Christi, manibus tractent nisi puris.
Nam qui cum Iuda malè percipit, excipietur.

Idem alibi [a] [ex inordinata & indisciplinata multitudine Sacerdotum, hodie

[a] *epist.* 123.

datur oſtentui noſtræ Redemptoris venerabile ſacramentum. Nam qui debuerant eſſe Vicarij Apoſtolorum, & filij Petri, facti ſunt ſocij Iudæ, & præambuli Antichriſti. Verbum quippe Gregorij eſt. *Qui Chriſti corpus indignè conficit, Chriſtum tradit, vt Chriſtus, dum traditur, dicat, Ecce manus tradentis me, mecum eſt in menſa.* Auguſtinus ſuper illum verſiculum, *dederunt in eſcam meam fel, grauiùs*, inquit, *peccant, offerentes indignè Chriſtum regnantem in cœlis, quàm qui eum crucifixerunt ambulantem in terris.* Et idem. *Magis peccant qui tradunt Chriſtum peccatoribus membris, quàm qui tradidit ipſum crucifixoribus Iudæis.*]

27. Non grauabor addere, quæ graphicè continenti oratione ſubiicit, ad exponendam truculentiam tanti ſceleris, & eius germanitatem cum Iudæ ſcelere. Pergit ergo ex Auguſtino in hunc modum. [Et adaptat Sacerdotibus prauis, illud lamentabile verbum Chriſti, *dederunt in eſcam meam fel, & in ſiti mea potauerunt me aceto.* Dominus equidem ſalutem noſtram ſitit & eſurit: & ideò damnabiliter peccat, qui ad corpus eius

eius cum felle conſcientiæ prauæ, & cum aceto iniquitatis accedit. Verbum B.Hieronymi eſt: *Perfidus Iudæus, perfidus Chriſtianus: Ille de latere, iſte de calice, ſanguinem Chriſti fundit.* Porrò Ioſeph manibus corpus Chriſti baiulauit, iſte verò pollutis manibus, & quibus paulò ante ſcorti pudenda tractauit, ſalutem hominum tangit,& recipit ore,quo paulò ante baſia meretrici impreſſerat. Ille qui fueratChriſti membrum tollit membrum Chriſti, dicit Apoſtolus, & facit membrum meretricis qui enim adhæret meretrici vnum corpus, vnúmque membrum efficitur cũ ea. In hoc membro abominabiliter ponitur, & deteſtabiliter,corpus Chriſti. Repoſitum fuit illud pretioſiſſimum corpus in ſyndone munda,& in monumento nouo: iſte autem in ore adhuc potu heſterno fœtente,& in ſentina ventris adhuc præcedente crapula æſtuante, demergit eũ, quem Angeli proſpicere concupiſcunt, quem proſpiciendo delectationes æternas accipiunt. Nónne potiùs Antichriſtianus quam Chriſtianus iudicandus eſt, qui quantum in ſe eſt,Chriſtum iam factum impaſſi

impassibilem, ita tractat indignè: ita probris afficit, ita crudeliter interimit, & sepelit inhonestè? Verùm, quia cœlestis animaduersionis sententiam, sicut Dathan & Abiron in ipsa sui sacrificij vsurpatione non sentiunt, diuinum non putent se euasisse iudicium, dicentes cum vxore Manue, *Si Dominus voluisset nos occidere, non suscepisset sacrificium de manu nostra.* Certè Maria, quam Christi charitas vehementer accenderat, prohibetur Dominum tangere. Ioãnes etiam Baptista, quo maior inter natos mulierum, testimonio Christi non surrexit, vertici Saluatoris Angelicis potestatibus tremendo, manum veretur apponere, & filius plorationis æternæ, manu sacrilega, & ore polluto, sacramentum in quo vita æterna est, recipit, ipsúmque sibi damnabiliter incorporare, aut potiùs incarcerare præsumit?]

a epist. ad sui ordinis Sacerdotes.

29. S. Franciscus [a] [Rogo in Domino omnes fratres meos Sacerdotes, qui sunt & qui erunt, & esse cupiunt altissimi, quod quandocumque voluerint Missam celebrare, purè faciant, cum reuerentia verum sacrificium sanctissimi corpo

corporis & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſancta intentione & munda: non pro vlla terrena re, neque timore vel amore alicuius hominis, quaſi placentes hominibus; ſed omnis voluntas quantum adiuuat gratia omnipotentis ad eum dirigatur, & ſoli ipſi Deo ſummo tantùm, placere deſideretis. Ipſe ſolus operatur ſicut ſibi placet quoniam ſicut ipſe Dominus dicit, *Hoc facite in meam commemorationem* Si quis aliter fecerit, Iudas traditor efficitur.]

Laurentius Iuſtinian. [Iudicium ſibi non Domino manducat iniquus & malus, dum ex incuria, ſeu mentis cæcitate à cæteris cibis nõ diſcernit corpus Chriſti, dum præſentem Domini maieſtatem in ſacramento hoc minimè veneratur, dum incredulus, & pollutus præſumit contingere ſancta, atque immaculata myſteria. Iudam imitatur huiuſmodi, qui perceptâ panis intincti buccella, ſceleratior factus, à conſpectu veri luminis ſe abſentando, fugit ad tenebras quatenus conceptum perageret facinus. Hinc eſt quod ſumentes indignè, præ cæteris delicta grauiora committunt, & pertinaciores

2 ſerm. de corpore Chriſti.

ciores in malo, atque ad emendationem vitæ tardiores ſunt. Quonam modo in ſceleribus non excellunt alios, dum Regem gloriæ, atque vniuerſorum conditorem contemnunt, & irreuerenter tractant? Nempe qui tales ſunt, ſi ſacramenta cœleſtia, Chriſti corpus verum, eiúſque ſanguinem eſſe non dubitant quâ temeritate, quâue impudentia tremendam in ſe nequaquam verentur percipere maieſtatem? ſcelus hoc grande eſt, & nefas peſſimum. At ſi increduli ſunt, Deúmque in ſacramento negant eſſe præſentem, quem in cæremoniis, colere videntur, verbis fatentur, circumſtantibúſque adorandum exhibent, vtique diabolo peiores cenſendi ſunt, & ſupra modum peccant, dum diuinitatis honorem, modicirati panis & vini, quantum ex ipſis eſt, populis impendere faciunt. Prophani quippe ſunt, & membra diaboli, qui ob altiſſimi contemptum idololatriæ ritum inſtituit, per quod totum penè humanum genus à veri Dei cultura ſubduxit. Propterea horum (niſi reſipuerint) erit damnatio, & in inextinguibilis gehennæ mittentur incendium.]

Apoſta

Digitized by Google

1 X. Apoſtatæ à Collegiis Apoſtolicis, cœtibus inquam regularium, proprietarij, fidem Deo datam infringentes, infideles ſuperiorum adminiſtri, Simoniaci, mu murantes de collatis Chriſto bonis, muneris ex iuſtitia debiti venditores, dolosè blandiloqui, ingrati diſcipuli, Omnes Iudæ germani, cuius acta æmulantur, ſortem metuant.

30. Conuerro in hoc horreum ſordes has omnes, quod intercedat omnibus qui huiuſmodi ſunt, magna cum Iuda neceſſitudo atque germanitas. Ne tamen in immenſum excreſcat oratio, obiter dumtaxat puncta ſingula attingam veriùs quàm perſequar.

Apoſtatas regulares propoſito Iudæ exemplo grauiter his verbis admonet, author [a] ſermonum de cœna Domini, apud Bernardum, poſt deſcriptam Iudæ apoſtaſiam. [Nónne contremiſcis tu, monache ſancti Benedicti, quid actum eſt diſcipulo Chriſti? Diabolus miſit in cor eius vt traderet vitam, & tradens vi- [a] *ſerm.* 1.

tam,

tam, per laqueum desperationis se & vitam perdidit. Si lupus non timuit intrare in gregem Domini, & vnum de duodecim tam pauculo numero mactare & perdere, quid facturus est de tanto grege commisso pastori? Vnusquisque vestrum, fratres Charissimi, videat ne sit Iscarioth Iudas. Videte quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed vt sapientes; cauti contra callidi hostis insidias. Misit in cor Iudæ, vt traderet Dominum. Quid est tradere Dominum? Vendere Dominum. Quid est vendere? Alienare. Dominum vendit, qui à se Dominum alienat. Domi-
num alienas à te, si depellis eum à te. O monache Dei, ô discipule Christi, audi me, audi consilium meum. Te diabolus quærit auellere, te extrahere de grege Domini. Vide, ne consentias ei. Vide, ne credas ei.] Videsis cætera quæ indidem adduxi superiori capite.

31. S. Bernardus, Apostasiam peccatum Iudæ nominat[a] [Exultate (inquit) sed adhuc interim cum tremore. Lætos vos esse volo, sed nondum securos. Gaudentes

a serm. 3. in psal qui habitat ferè in fine.

dentes in Spiritu ſancto, ſed tamen pauentes adhuc, & cauentes à recidiuo. Quid enim vobis vltra pauendum eſt? Vnum vtique, idque grauiſſimum peccatum Iudæ peccatum Apoſtaſiæ, &c. Hoc inquam omnino timendum eſt, ne quis aut corde ſolo; aut etiam corpore, ad vomitum reuertatur. Legimus enim de filiis Iſraël quia corde redierunt in Ægyptum. Nam corpore reuerti, clauſum poſt eorum talos rubrum mare prohibebat. Hoc eſt quod vehementer ſingulis quibuſque timendum eſt, nequando fortè eatenus Deum offendant, vt manifeſtè abiiciantur, & euomantur ab eo: aut ſi pudor neget apoſtaſiam corporis, tepor ipſe paulatim ingerat apoſtaſiam cordis, vt videlicet in habitu religionis cor ſeculare gerant, & quidquid ſecularis conſolationis inuenire potuerint, amplectantur.]

S. Ephrem [a] [Nolite mirari ſuper aliquibus qui obedientię diſciplinam complexi, à me receſſerunt: Nam & inter duodecim Apoſtolos vnus erat proditor Iudas Iſcariothes. Noſtis verò, quòd etiam in vinea præter imperium rubus

a *ſub initium Teſtamenti.*

germinare consueuit,& inter rosas spinæ quoque nascuntur,ac decerpuntur.]

Autor sermonum ad fratres in eremo[a] ô Monache, leuis reputaris per tuam apostasiam, cum luda incurris mentis instabilitatem, postponis Deum, amittis amicos, spiritum & spem perdis, odio à cunctis haberis,& velut omnibus peior apostata comprobaris in vita,&c.Incipite ergo fratres mei,& perseuerate, reducentes vobis ad memoriam à quanto bono recessit Iudas, & quomodo feruenter agere cœpit, lingua nullatenus vobis exprimere possem,quomodo tamen perseueraucrit,scitis. Ecce enim Salomon per inconstantiam corruit, sic, & Saul,sic & multi alij, quia multorum incipere fuit, sed perseuerantium paruus est numerus. Cauete ergo quomodo cautè ambuletis, considerantes quòd qui se existimat stare,caueat,ne cadat.]

[a] serm 8.

32. Primum proprietarium, fuisse Iudam, liquet exprobabilissima sententia quæ fert Apostolos emisisse votum paupertatis. Idcircò enim S. Petrus demissa à se & collegis omnia pro Deo, profitebatur. Iure igitur SS. PP. cauen-

dam

dam addictæ Deo paupertatis violationem, Iudæ exemplo; admonent quotquot onera temporalium bonorum pro Deo abiecerũt. Et ita Cassianus,[a] & Gerso, aut alius autor opusculi quod apud Gersonem[b] habetur contra proprietarium Augustinianum;[c] sed insigniter S. Basilius[d] adductus superiori capite.

a *l.7.c.14.*
b *p.1.*
c *p.1. opusc. probatione.*
d *c. 35. constit.*

Quia item primæ religiosæ familiæ primus œconomus ac procurator, Iudas fuit timenda est Iudæ sors, ei qui Iudæ infidelitatem in simili procuratione imitetur. Quo aptari potest illud Antiochi:[e] [Si qui ex propriis suppilarunt, talem reportarunt ex furto exitum, (Ananiam dico & Sapphiram, vt in Apostolicorum Actuum historia proditum est): quantò atrocius illos manet supplicium, qui ex alieno compilant, & arrodunt peculio? Eiusmodi enim furtiua compilatio, pararia est consilij quo ab ipsa deficias veritate, magis autem autor Dominicæ proditionis. Scriptum quippe est in Ioannis Euangelio, *dixit igitur vnus ex discipulis ipsius Iudas Simonis ille Iscariothes, vt quid vnguentum istud non venit trecentis denariis, & datum est pauperibus? Dixit*

e *hom. 41.*

autem hoc, non quia de pauperibus illi curæ erat, ſed quia fur erat, & loculos habebat, & ea quæ mittebantur, exportabat.]

33. Thomas Cantipratanus[a] [Exercent officia vt quærant quæ ſua ſunt, non quæ Ieſu Chriſti. Certè Iudas fur erat, & loculos habens, ea quę mittebantur, portabat. Et quia infidelis, ſemper infideliter agit, murmurat contra Dominum veritatis, eò quod paſſus eſt pretioſum vnguentum ſuper caput ſuum ſacratiſſimum diffundi. Malè ergo inuidus pietati, aſſueſcit in peius: & ſub vili pretio diſtrahit ſalutis autorem. Crediſne Iudam iſtum, officiatorum aliquem imitari? Ne dubites, ſubtrahunt nonnulli tales Prælatis, ſubtrahunt fratribus, ſubtrahunt & egenis, & ſua implent marſupia. Et, ſi cupidi ſunt honoris, aut gloriæ, ſtudent interim parcitati, donec aliqua dignitas pateat, quam mediante Simone conſequantur. Nec in hoc tantùm diei ſufficit malitia ſua, ſed & ſi locus occiſionis fuerit, ſurgunt in patrem proprium patricidæ, ſicut Iudas in Dominum, & per complices clàm corruptos, ſi qua fortè vel pauca ſunt, ſiniſtris accumulant

[a] l. 1. apum c. 24. n 3.

grauio

grauiora: & vbi, hæc inueniri non potuerunt, fingunt mendacia, & per hæc ſacramento firmata, deuorant innocentem, vt pro eo regnent, aut hypocritam regnare faciant, per quem exercere, & facere poſſint quod intendunt. Hæc plerumque patenter: &, ſi quando latenter poſſunt, hoc faciunt, ne in ſuſpicionem malignitatis veniant, aut doli. Sed abſit vt fruſtretur ſententia veritatis, quâ dicitur: *Nihil opertum quod non reueletur, nec abſconditum quod non ſciatur.* Quod patuit in Iuda, qui ſuſpenſus crepuit medius; & diffuſa ſunt omnia viſcera eius. O noſtri temporis Iuda, non credis pati ſimilia? Minimè dubites. Ad modicum potes diſſimulare nequitiam, ſed non in longum. Accedet citiùs vltra quàm credere potes, pertinenter, aut impertinenter occaſio, per quam non tantùm iſta malignitas integrè pateat, verùm etiam inuerecunda vulgeris audacia veris adiiciens nefanda feraliter, vt per fas & nefas, in ore indifferenter omnium abominabilis habearis.]

S. Gregorius Nyſſenus [a] tractans illud, *manus eius tornatiles*, ſic ait. [Fidelis

[a] *hom. 14. in Cant.*

& prudens dispensator rei familiaris, qui Ecclesiæ manus est loco, sapientem Dominum suum in vita imitando, manum corporis, ad similitudinem capitis auream reddit. Non erat eiusmodi manus in Apostolorum corpore, Iudas ille miserandus, ac miser, vel potiùs odio dignus, & exsecrabilis: cui cùm cura esset commissa pauperum, auaritiæ lapidem non abrasit, sed propter fures marsupij custos, ipse sui ipsius fur factus est, dum quod in manibus suis habebat, propriis manibus cleperet, non ad Dei mandatum, sed ad pecunias ipsas respiciens: ex quibus deinde fructum nullum alium percepit, nisi strangulationem, spontaneam abruptionem vitæ, certum animæ interitum, monumentum sceleratum, quod quidem æternum durabit. Quamobrem manus esse bellè tornatas, ac sculptas oportet, vt amputatis iis quæ malè adhærent, aurum supersit, quod specie sua capitis pulchritudini respondeat.]

34. Simoniacos Iudæ æmulatione & imitatione infamant SS. PP. Chrysostomus [a] [Meritò & Presbyter reddere debet Sacerdotium acceptum, & Diaconus

[a] *tract. de fugienda simulata specie to. 6. Græcol. in fine.*

Digitized by Google

conus, (ſeu miniſter) miniſterium irreprehenſibile: non ea quę ad Diaconi miniſterium pertinent, furtim auferendo, ne condemnetur vt Iudas, dum vendit. Multa igitur hic opus eſt diligentia & cautione, ne quis forte Deum fallat.]

Tharaſius Patriarcha Conſtantinop.[a] [Macedonij, & eorum qui circa illum erant ſancti Spiritus hoſtium, tolerabilior erat hæreſis. Cum illi enim ſanctum Spiritum, Dei & Patris creaturam, & ſeruum nugentur, hi ipſum, vt videntur, ſuum ſeruum faciunt. Omnis enim Dominus, id quod habet vendit. Similiter, & qui emit, volẽs eſſe Dominus eius quod emptum eſt, argenti pretio id acquirit. Sic qui hanc rem nefariam faciunt, Spiritum ſanctum deprimunt; æquè peccantes, ac ij qui Chriſtum in Beelzebub dæmonia eiicere, impiè blaſphemèque dicebant. Vel, vt veriùs dicam, ſunt Iudæ proditori ſimiles, qui Dei interfectoribus Iudæis, argenti pretio Dominum vendidit. Quemadmodum ergo diuinus Spiritus, eſt Chriſto Deo noſtro conſubſtantialis, eos eiuſdem futuros partis, cuilibet manifeſtum eſt.] Confirmat hæc

[a] *epiſt ad Adria* 1. *de non faciendis pecunia ordinat. t.* 1. *bibl. marg.*

ed by Google

Balſamon in notis ad eandem epiſtolam.

35. Calliſtus Papa [a] Iudas qui interpretatur Confeſſor, cùm in bona ſignificatione ponitur, Sacerdotes oſtendit, qui fidei confeſſionem quam habent in corde, debent etiam ore confiteri, & memorare mortem Dominicæ paſſionis, iugiter in prædicatione. Cùm verò in mala ſignificatione ponitur Iudas, antiſtites malos, Presbyteros, Abbates, Monachos & Prælatos, ſanctæ Eccleſiæ iniquos ſignificat, qui Dominum vt Iudas vendunt, cùm aut de ſacris ordinibus, aut de Epiſcopis ordinandis, aut de præbendis Eccleſiaſticis, aut de nuptiali benedictione, aut de ſepulturis mortuorum, aut dedicationibus baſilicarum, aut de Sacerdotibus in Eccleſiis iuſtè ponendis, vel iniuſtè poſitis, aut de defunctorum exequiis, aut de pueris baptizandis, aut de pœnitentiis peccatoribus datis, ad excommunicandum in Eccleſia præmiſſis, aut de miſſis, & matutinis pretium accipiunt. Sicut mercator & carnifex, qui in macello tres, aut ſex, aut duodecim, aut triginta nummos de appoſita carne facit

[a] *ſerm. de vigilia S. Iacobi.*

cit; sic Sacerdotes mali, & monachi Simoniacam hæresim sectantes, Ecclesiastica officia vendentes, de Domino, aut tres, aut septem, aut tredecim, aut triginta nummos faciunt, dum etiam de missis & vigiliis & obsequiis defunctorum gratis cantãdis, vnum, aut septem, aut quindecim, aut triginta Missas quærunt. Sciãt igitur se damnandos illa vltione in perpetuum, quâ Iudas perditus damnatur in æuum. Sicut Iudas qui tradidit corpus Christi, & triginta nummorum pretium accepit, damnatur; sic qui triginta Missas aut plus, aut minùs cantat, & pretium triginta nummorum, aut plus, aut minùs exinde quærit, punitur. Alij enim ex his mercatoribus vocantur Iudæ, alij Simoniaci, alij Giezitæ. Sicut enim Iudas, qui primùm accepit pecuniam; & pro ea dedit corpus damnatur, sic Episcopi, & Sacerdotes, Archipresbyteri, & Decani, & Archidiaconi, qui priùs accipiunt pecuniam, & pro ea dant Ecclesiastica dona, damnantur.]

Goffridus Vindocinensis.[a] [Sciendum est nec obliuioni tradendum, quòd quicumque emit Ecclesiam, Iudæorum per-

[a] *opusc.* 10.

fidiam, & qui vendit eam, traditorem Iudam imitatur. Iudæi etenim Christum emisse noscuntur, qui est caput Ecclesiæ, & eum vendidisse Iudas minimè dubitatur. Qui verò pro diuino mysterio munus exigit, Giezi sequitur discipulum Elizæi, & Naaman Syri lepram consequitur. Caueant igitur Episcopi, & Abbates, qui ideò dicuntur Christi vicarij, quoniam Christi creduntur agere vices, ne contra Christi auctoritatem, qui gratis tribuit, & eius vocem, qui gratis dari monet, & præcipit, cupiditatem, siue consuetudinem sequantur, qua fides Ecclesiæ, libertas, & castitas simul corrumpitur.]

36. In sponsione Archiepiscopi Mediolanensis; quæ est apud Petrum Damiani, [a] pars Simoniacorum cum Iuda, Simone, & Caïpha dicitur futura.

a *opusc.* 5.

In Synodo Constantinopolitana sub Hieremia Schismatico Patriarcha anno 1571. cõtra Simoniacos celebrata, [b] prolato S. Basilij loco aduersus simoniam, hæc subduntur ex Ioanne Zonara loci illius S. Basilij interprete. [Illi qui vendunt gratiam sancti Spiritus, per auaritiam

b *refert. l. 2. Iurcogr.*

Digitized by Google

tiam id faciunt. Quæ auaritia, eſt radix omnium malorum, & nominatur idolo-latria; eo quod anteponit idola Deo, magis ea honorans, & imitatur Iudam. Vt enim ille ob lucrifaciendos argenteos, prodidit Chriſtum; ita & nonnulli Pontifices, ſua voluntate denuò Chriſtum produnt; qui ſemel pro ſalute noſtra in crucem ſublatus fuit. In tantum enim imitantur Iudam tales Pontifices, qui dona vendunt ſpiritus, vt & loca quæ tali pecunia emuntur; nempe Parochiæ, & Diocœſes quibus cum poteſtate præſunt illi ordinati, ſiue deſignati; & ipſæ manus, quæ accipiunt fructus, ſeu reditus, iure Hebraicè Aceldama, Latinè ager ſanguinis, appellitentur: quæ vox cap. 1. rerum ab Apoſtolis geſtarum extat.] Subdit Synodus hoc Zonaræ dictum elucidans, [Sententia certè, eius quod dicit, hæc eſt: Quemadmodum locus, qui argenteis illis, quibus Domini proditio ab Iuda conflata, emptus eſt; ager ſcilicet ille figuli; & ipſi argentei, quibus is emptus eſt; reputati ſunt, & appellati, pretium ſanguinis: eodem modo etiam pecuniæ quas accipiunt illi cau-

pona

ponatores gratiæ Dei ;i & Parochiæ , atque loca Parochiarum,quas auro videlicet Embaticio, ſibi comparant Sacerdotes,qui à Pontificibus ordinantur,meritò pretium ſanguinis vt ſunt , ita etiam nominantur.]

37. Murmurantes de bonis in Chriſti gratiam collatis Eccleſiæ , aut perſonis ſacris, S.Hieronymus [a] confert Apoſtolis de effuſione vnguenti murmurantibus , qui vel vnus Iudas, vel princeps. Idémque perpulchrè adductus in Conc. Aquiſgran.ſub Ludouico Pio,[c] ad huiuſmodi murmurationes caſtigandas. Adducto namque Hieronymo,ſubdit Concilium.[Multi ſunt hodie,qui Chriſtiano cẽſentur nomine, qui ad inſtar Iudæ,[i]dicere ſolent ſuper his quæ aut Domino conſecrata ſunt , aut conſecrantur , aut conſecrari decernuntur, *Vt quid perditio hæc?* putantes perditionem eſſe,quæ Eccleſiæ , miniſtríſque eius ac pauperibus ob amorẽ Dei ſunt cõmodata. Animadueꝛti namque non inconuenienter poteſt,quod ſicut vnguentum Mariæ Chriſtus ad officium ſuæ ſuſcepit ſepulturæ, ita nimirum vota fidelium ſuſcipiat ad offi

a *l.contra Vigilantium.*

b *in 20. Matth.*

c *l.3.c.9.*

Digitized by Google

officium ſanctæ ſuæ Eccleſiæ.]

Munus ex iuſtitia debitum vendentes, S. Athanaſius [a] ita corripit. [Qui munera acceperit ſuper innocente, non eſt diuerſus à venditore Domini Iuda. Nam & ipſe Iuſtitiam quæ eſt Chriſtus, venalem habet, vt ille Chriſtum: Et qui non iudicat pupillo, neque viduæ ius reddit, hic vnus eſt ex inſidiatoribus, & calumniatoribus Chriſti. In ſumma, quæ quis in proximum operatur, ea omnia Chriſto imputantur, qui noſtri cauſa deſcendit, & mortuus eſt. Ita enim Dominus in Euangeliis loquitur, *Quatenus feciſtis vni ex puſillis iſtis, mihi feciſtis.*]

a *in calce ſermonis de paſſ. Domini.*

Hieronymus, tractans illud, *dexteræ eorum repleta eſt muneribus*; ſic gloſſat Pſaltem. [Abſtinendum à muneribus docet, culpans eos qui accipiunt munera, qui iniquitatem agentes, quæſtum huius impietatis lucrum aliquod arbitrati ſunt, ſicut ipſe proditor Iudas fecit.] Videſis præterea Bedam, [c] ad illud, *& pacti ſunt pecuniam illi dare.* Locus eſt perilluſtris, ſed ex alio eius opere iam ſuprà annotatus.[d]

b *in pſal.* 25.

c *l. 6. in Lucam.*

d *cap.* 16. *ſub finem.*

Creditus Anſelmus, reuera Petrus Babyon

a *Matth 26.* byon, eadem fere habet [a] ad illud, *& exinde quærebat.* [Multi hodie (inquit) qui factum Iudæ execrantur, idem faciunt quia, cùm pro munere falsum testimonium dicunt, quia veritatem negant; Deum, qui veritas est, vendunt; dum charitatem violant, Deum qui charitas est, produnt, præsertim cùm non faciunt hoc ex ignorantia; sed potiùs opportunitate faciendi quæsita.]

b *tract. de lingua malo & aliis vitiis t. 1.*

38. Dolosè blandiloqui insistunt Iudæ vestigiis. S. Ephrem.[b] Ad fallendos simplices, linguæ dulcedinem antiquus serpens adhibet, cuius rei exemplum tibi sit Iudas Iscariothes, qui sub blando oris osculo, & lingua pacem simulante, dolum occultans aduersus Dominum; qui scrutator est cordium; molitus est proditionem. Quòd si in ipsum Creatorem, talis visus est mendax; in te qualis erit? O insipiens, quis mendace scelestior; nisi is qui suas vltrò aures, verbis illius accommodat? Seipsum sponte morti obtulit Saluator, & sermonibus mendacij aurem nequaquã præbuit. Os suum aperiens acetum cum felle gustauit, qui scelesti verba auribus excipere recusauit.

uit. Sic & tu os tuum maledicis oſculandum præbe, aures verò minimè. Nam ſi tuum illis os præbueris, oſculum illos condemnabit: Sin aures iis accommodaueris; iam te verborum guſtus occidet. Melius autem fuerit, ſi odorem pariter, & guſtum veneni euitaueris.]

Caſſianus[a] ex perſona Abbatis Ioſeph. [Leuiùs tolerantur inimicorum vulnera, quàm irridentium ſubdola blandimenta. De quibus propriè dicitur per Propheram. *Molliti ſunt ſermones eius ſuper oleum & ipſi ſunt iacula.* Et alibi, *Verba callidorum mollia, hæc autem feriunt in penetralia ventris.* Quibus etiam illud poteſt eleganter aptari: *In ore pacem cum amico ſuo loquitur, & occultè ponit ei inſidias*; quibus tamen magis decipitur ipſe qui decipit. Nam qui præparat ante faciem amici ſui rete, circumdat illud pedibus ſuis, qui fodit foueam proximo ſuo, incidet in eam ipſe. Denique cum magna ad comprehendendum Dominum cum gladiis & fuſtibus multitudo veniſſet, nemo in auctorem noſtræ vitæ illo cruentior

[a] *collat. 16. c. 18.*

tior extitit parricida, quàm qui cunctos ficto salutationis honore præueniens, osculum subdolæ charitatis ingessit. Cui Dominus. *Iuda*, inquit, *osculo Filium hominis tradis*: id est amaritudo persecutionis, atque odij tui, hoc tegmen assumpsit, quo dulcedo veri amoris exprimitur. Apertiùs quoque, ac vehementiùs per Prophetam vim huius doloris exaggerat. *Quoniam si inimicus*, inquit, *meus maledixisset mihi, sustinuissem vtique; & si is qui oderat me, super me magna locutus fuisset, abscondissem me vtique ab eo. Tu verò vnanimis homo, dux meus, & notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos, in domo Dei ambulauimus cum consensu.*

a *in psal.* 14.

S. Chrysostomus [a] tractans illud, *qui non egit dolum in lingua sua*, ita philosophatur. [Ne in corde tanquam in sepulchro veritatem sepelias, nec tanquam mortuam includas in monumento; sed tanquam viuentem, & regnantem doceas eam extra sensuum fores progredi. Si enim occultatur veritas, tyrannidem obtinet mendaciùm, & tanquam ex agris

agris,qui carent Dominis,ex animis prędas agit. Sin autem veritas ducat exercitum, mortuum iacet, quod falſum eſt. Quemadmodum enim tenebræ à luce deuorantur: ita etiam mendacium à veritate ſepelitur. *Qui loquitur veritatem in corde ſuo, qui non egit dolum in lingua ſua.* Neque enim vt proditor eum in lingua tulit, ſed dolum tanquam virus exputit. Fugiamus ergo dolum vt mortale venenum. Dolus cùm armaſſet ſerpentem eum execrandum reddidit; dolus matrem generis noſtri deſertam reddidit; vt Caïn tremeret, & gemeret, effecit,dolus. Abel,ſicut fera agnum,diſcerpſit;decem fratres aduerſus vnum armauit, & vt qui venditum vendiderunt, adorarent: perfecit; & quem per dolum tanquam ſeruum vendiderant, eum per metum tanquam Dominum adorarunt. Dolus diſcipulum proditorem reddidit, & Apoſtolum,Dei præfractum venditorem effecit. Sed is quidem cùm Deum vendidiſſet, emit laqueum, venditus autem Deus mundum redemit.]

39. Verùm probra omnia anteriora, aut per Analogiam tantùm commu-

nia cum Iuda, aut admodùm generalia. Illud maximè proprium, quo ingrati discipuli Iudam attingunt. Nulli sanè Iudæ propiores; qui erga Magistrum optimum tantam perfidiam & ingratitudinem exprompsit, quàm alij erant erga Christum boni discipuli, vt S. Chrysostomus [a] eorum cum Iuda contentione facta, annotauit. Qui etiam [b] tractans illud Pauli, *Salutate Priscillam* in teterrimum hoc vitium latè inuehitur antiquorum in Ecclesia discipulorum erga magistros veneratione & charitate fusè expensa, his præter cætera. [Illi sanguinem & animam pro præceptoribus præmittebant, nos autem neque breue verbum pro communibus patribus emittere audemus, cùm audiamus eis maledici, & conuiciis eos proscindi, & blasphemari, & à suis, & ab alienis. Nam maledicentes neque compescimus, neque reprehendimus, neque prohibemus; vtinam ne ipsi primi accusatorum simus. Sanè non tanta ab infidelibus conuicia, & probra, quanta in principes ab his, qui nobis iuncti religione videntur, fidelibus, iaci videbit aliquis. Vltrà hîc quærimus, vnde

[a] *homil. in parasc.*

[b] *homilia separata in eum locum.*

hæc

hæc ignauia, & vnde hic pietatis contemptus euenit, quòd sic hostiliter erga patres nostros sumus affecti? Nihil est, quod Ecclesiam Dei ita destruere, & dissoluere potest, vt quando discipuli magistris & patribus filij, & principibus subditi, non magno studio cohærent. Diuina voce si quis fratrum cuipiam maledicit, à sacrarum Scripturarum lectione excluditur. *Vt quid enim accipis*, ait, *Testamentũ meum per os tuũ?* & causa posita dicit, *Sedens contra fratrem tuum, obloquebaris.* Patrem accusans spiritualem, dignum reputas, qui diuina vestibula accedas? Quomodò hoc congruet? Nam si maledicentes patri vel matri, morte moriuntur, iuxta legem: quali iudicio dignus eris, qui maledicere audes ei, qui parentibus illis magis necessarius est, & melior? An non times, ne se aperiat terra, & totum te absorbeat, vel fulmen supernè in te adigatur, & maledicam illam linguam comburat.] Patrem iuxta vsum prophanum & sacrum de quo plenè alibi appellat Magistrum & institutorem. Est ergo quod Magister ingratos nactus discipulos, soletur se exem-

plo Christi, qui à nullo tetriùs & indigniùs quàm à discipulo habitus est. Egregiè S. Ambrosius agens de discipulorum Christi allectione [a] [Eligitur & Iudas, nõ per imprudẽtiam, sed per prouidentiam. Quanta est veritas, quam nec aduersarius minister infirmat? quanta moralitas Domini, qui periclitari magis apud nos iudicium suum, quàm affectum maluit? susceperat enim hominis fragilitatem, & ideò nec has partes recusauit infirmitatis humanæ. Voluit deseri, voluit prodi, voluit ab Apostolo suo tradi, vt tu, si à socio desertus, si à socio proditus fueris, moderatè feras tuum errasse iudicium, periisse beneficium.] In hanc rem solatia dabit Petrus Damiani [b].

[a] *l. 5. in Lucam.*

[b] *sermone de S. Cassiano.*

X. Magnorum virorum casus in Ecclesia non noui, nec quemquam debent concutere.

40. *Qui obseruat ventum non seminat, & qui considerat nubes nunquam metit*, ait Sapiens.[c] Quod interprete S. Gregorio, [d] aptissimè huc cadit. [Venti quippe nomine, malignus spiritus, qui mentem

[c] *Ecclesiastici* 11.

[d] *homil. 3. in Ezech.*

Digitized by Google

tem tentationibus impellit; nubis verò appellatione peccator exprimitur, qui tentationis impulsione commouetur. Qui ergo attendit ventum, non seminat: & qui considerat nubes, nunquam metit: quia is qui tentationes maligni spiritus metuens, & iniquorum lapsus conspiciens, semetipsum desperat, neque nunc exercetur in bono semine operis, neque pòst reficitur de munere iustæ retributionis.] Quare quòd nullus fuerit in Ecclesia Dei è sublimiore loco casus, quàm is quo Iudas deiectus est, neque tamen idcircò alij Apostoli concussi, aut de mentis constantia moti fuerint, solent Patres hortari Christianos, ne quibuscunque magnorum licet virorum casibus qui vix vnquam desunt, (*Soli enim magni fecere hæreses*, ait S. Augustinus [a] ad illud, *& Dominus in circuitu*) concuti se sinant & de constantia debita dimoueri.

a *in psal.* 124.

Tertullianus [b] [Solent quidem isti miriones, etiam de quibusdam personis ab hæresi captis, ædificari in ruinam. Quare ille, vel illi, fidelissimi, prudentissimi, & vsitatissimi in Ecclesia, in illam partem

b *l. de præscript. c. 3.*

Digitized by Google

transierunt? Quis hoc dicens, non ipse sibi respondet neque prudentes, neque fideles, neque vsitatos æstimandos, quos hæreses potuerint demutare? Et hoc mirum (opinor) vt probatus aliquis retrò postea excidat? Saül bonus præ cæteris, liuore postea euertitur. Dauid vir bonus secundùm cor Domini, postea cædis, & stupri reus est. Salomon omni gratia, & sapientia donatus à Domino, ad idololatriam à mulieribus inducitur. Soli enim Dei Filio seruabatur, sine delicto permanere. Quid ergo, si Episcopus, si Diaconus, si vidua, si virgo, si Doctor, si etiam Martyr lapsus à regula fuerit, ideò hæreses veritatem videbuntur obtinere? Ex personis probamus fidem, an ex fide personas? Nemo sapiens est, nisi fidelis, nemo maior, nisi Christianus, nemo autem Christianus, nisi qui ad finem vsque perseuerauerit. Tu vt homo extrinsecùs vnumquemque nosti. Putas quod vides. Vides autem quousque oculos habes. *Sed oculi*, inquit, *Domini alti. Homo in faciem, Deus in præcordia contemplatur.* Et ideò, *cognoscit Dominus qui sunt eius*, & plantam quam non plantauit pater, eradicat

Digitized by Google

dicat; & de primis nouiſſimos oſtendit. Palam in manu portat ad purgandam aream ſuam. Auolent quantum volent paleę leuis fidei,quocumque afflatu tentationum, eò purior maſſa frumenti in horrea Domini reponetur. Nónne ab ipſo Domino quidam diſcentium ſcandalizati diuerterunt? Nec tamen propterea cæteri quoque diſcedendum à veſtigiis eius putauerunt: ſed qui ſcierunt illum vitæ eſſe verbum, & à Deo veniſſe perſeuerauerũt in comitatu eius vſque ad finem:cùm illis,ſi vellẽt & ipſi, diſcedere, placidè obtuliſſet. Minus eſt, ſi & Apoſtolum eius aliqui,Phygellus,& Hermogenes: & Philetus, & Hymenæus reliquerunt: Ipſe traditor Chriſti, de Apoſtolis fuit. Miramur de Eccleſiis eius,ſi à quibuſdam deſeruntur,quum ea nos oſtendunt Chriſtianos,quæ patimur ad exemplum ipſius Chriſti? *Ex nobis*,inquit, *prodierunt, ſed non fuerunt ex nobis. Si fuiſſent ex nobis, permanſiſſent vtique nobiſcum.*]

41. S. Cyprianus[a] firmans puſillos aduerſus ſcãdalum ex caſu quorundam confeſſorum.[Et Iudam inter Apoſtolos

[a] *l. de vnitate Eccleſiæ.*

Dominus elegit, & tamen Dominum Iudas postmodùm prodidit. Non tamen idcircò Apostolorum fides, & firmitas cecidit, quia proditor Iudas ab eorum societate defecit. Sic & hîc non statim confessorum sanctitas, & dignitas comminuta est, quia quorundam fides fracta est. Beatus Apostolus in Epistola sua loquitur dicens: *Quid enim si exciderunt à fide quidam illorum, numquid infidelitas illorum, fidem Dei euacuauit? absit. Est enim Deus verax, omnis autem homo mendax.* Stat Cõfessorum pars maior, & melior in fidei suæ robore, & in legis, ac disciplinæ Dominicæ veritatẽ. Nec ab Ecclesiæ pace discedunt, qui se in Ecclesia gratiam consequutos, [de Dei dignatione meminerunt.] Et alibi[a] [Nec nos quidem mirari oportet, cur iste Nouatianus tam nefanda, tam grauia in personã lapsorum exercere nunc audeat: quandoquidem habemus exempla pręuaricationis huius præcedentia. Saül ille bonus præter cætera, postea liuore euertitur, & contra Dauid omnia aduersa & inimica agere molitur. Iudas ille inter Apostolos electus, qui semper in domo Dei, vnanimis

[a] *epistola ad Nouatianum.*

mis, & fidelis, ipſe poſtmodùm Deum tradidit.]

Rurſus alibi [a] [Non ſolas Gentilium, vel Iudæorum minas cogitare, & ſperare debemus, cùm videamus ipſum Dominum à fratribus eſſe detentum, & ab eo quem inter Apoſtolos ipſe delegarat proditum: Inter initia quoque mundi, Abel iuſtum non niſi frater occiderit; & Iacob fugientem perſequutus ſit frater infeſtus, & Ioſeph puer vænierit vendentibus fratribus: In Euangelio etiam legimus eſſe prædictum, magis domeſticos, inimicos futuros, & qui priùs copulati ſacramento vnanimitatis fuerint, ipſos inuicem tradituros. Nihil intereſt quis tradat, aut ſæuiat cùm Deus tradi permittat quos diſponit coronari. Neque enim nobis ignominia eſt pati à fratribus, quod paſſus eſt Chriſtus: nec illis eſt gloria facere, quod fecerit Iudas.] [a] *epiſt.* 55.

Baſilius [b] [Neque Petrus, neque Andreas, Ioannéſve, propter Iudæ improbitatem ſe à reliquorum Apoſtolorum choro ſubmouerunt, neque alius de Apoſtolorum numero quiſpiam hanc ad recedendum anſam arripuit; neque [b] *cap.* 22. *conſtitut.*

Digitized by Google

quo minus Christo obtemperans esset, vlla in re illius vitiis retardatus est : sed contra potiùs relictâ illius peruersitate, Dominicæ disciplinæ seruientes, ac morigeri, pietatem, virtutémque, magno ipsi studio sectabantur. Ex quo intelligitur, qui aliorum improbitate cogi se dicat, vt à spirituali se segreget societate, eum neutiquam idoneam leuitatis suæ causam inuenisse.]

42. Hieronymus ad meliora prouocans Iulianum [a] [Noli respicere Iudam negantem, sed Paulum respice confitentem. Iacob, ditissimi patris filius, solus, & nudus in baculo pergit in Mesopotamiam, iacet lassus in itinere ; & qui delicatissimè à Rebecca matre fuerat educatus, lapide ad caput pro puluillo vtitur. Vidit scalam de terra vsque ad cœlum, & ascendentes per eam Angelos, & descendentes, & desuper innitentem Dominum, vt lapsis manum porrigeret, vt ascendentes suo ad laborem prouocaret aspectu ; vnde vocatur locus ipse Bethel, id est, Domus Dei, in qua quotidie ascenditur, atque descenditur. Et sancti enim corruunt, si fuerint negligentes

[a] *epist. 34. in fine.*

gẽtes: & peccatores priſtinum recipiunt gradum, ſi ſordes fletibus lauerint. Hoc ideò dixi, vt non te terreant deſcendentes, ſed prouocent aſcendentes. Nunquam exemplum à malis ſumitur; etiam in ſæculi rebus. Semper à meliori parte incitamenta virtutum ſunt.] Idem alibi [a] Euſtechium monet, ne illarũ ſibi exempla virginum proponat, quæ ſancti propoſiti rigorem laxarint. [Neque enim vndecim Apoſtoli Iudæ proditione ſunt fracti nec Philetto & Alexandro facientibus naufragium cæteri à curſu fidei ſubſtiterunt.]Et alibi[b][Semper iſtiuſmodi Lucifer, quærit aſcendere ſuper eos qui habent imaginem cœleſtis : & qui fulgent in Eccleſia ſicut aſtra Dei: & ſedere in monte pacti ſiue Teſtamenti, id eſt, in Eccleſia, quæ in ſublimibus collocata eſt, & de lateribus quondam Aquilonis habitatores poſſidet. Qui in tantùm oblitus ſui eſt, vt velit ſuper nubes aſcendere, quibus mandauit Dominus ne pluant ſuper Iſraël imbrem ; & ad qũas peruenit veritas Domini. Cui loquitur & Abdias; *ſi exaltatus fueris vt aquila: & inter ſydera cœli poſueris nidum tuum, inde*

[a] *epiſt.* 22.

[b] *in c.* 14. *Eſaiæ.*

de te detraham, dicit Dominus. Infœlix Iudas,qui quaſi nubes cum aliis Apoſtolis mittebatur,vt plueret ſuper Iſraël imbrem: & quaſi ſtella inter cæteras ſtellas erat; quibus Dominus loquebatur. *Luceat lumen veſtrum coram hominibus:* vitio ſuo ſuſcepit aſcenſorem diabolum; qui vt ſuperbiæ verba compleret, etiam hoc eſt auſus dicere: *Ero ſimilis altiſſimo:* Vt quomodo Chriſtus habet Prophetas & Apoſtolos ſuos; ſic, & ego habeam pſeudoprophetas,& pſeudoapoſtolos.]

a *collat.* 18.*c.*16. Caſſianus [a] [Si vnquam ſimilis inter fratres fuerit oborta tentatio, nequaquam à curſu tranquillitatis excuſſi, blaſphemis ſecularium obtrectationibus aditum referemus; nec peruerſos,atque execrabiles quoſque, ſanctorum virorum numero inſertos latitare miremur; quia dum in huius ſæculi area conculcamur atque conterimur,neceſſe eſt etiam paleas igni perpetuo deputandas, inter electiſſima frumenta miſceri.Denique ſi vel Satan inter Angelos,vel Iudam inter Apoſtolos,vel Nicolaũ prauiſſimæ hęreſeos inuẽtorẽ inter Diaconos reminiſcamur

mur electos, hoc quod nequissimi homines sanctorũ ordini] deprehenduntur inserti, mirũ esse nõ poterit. Nam licet hũc Nicolaum quidam asserant non illum fuisse, qui ad opus ministerij ab Apostolis est electus, nihilominus tamen eum de illo discipulorum fuisse numero negare non possunt, quos omnes tales, támque perfectos in tempore illo fuisse manifestum est, quales nunc perpaucos vix in cœnobiis inuenimus. Non ergo ruinam illius supradicti fratris, qui in illo eremo tam lugubri lapsus est casu, neque illam horribilem maculam, quam tamen ille ingentibus pœnitentiæ lachrymis post diluit, sed beati potius Paphnutij nobis proponamus exempla, ne subuersione illius destruamur.]

Chrysostomus[a] [Iudas qui signa conspexerat, & ipse fecerat, qui] mortuos suscitarat, & dæmones expulerat, (nam & ipse hanc potestatem accepit,) qui de regno, ac gehenna infinita audiuerat, qui spiritualis mensæ particeps fuerat, qui ad tremendum illud conuiuium admissus fuerat; erga quem tantam beneuolentiam, & curam exhibuerat, quantam

[a] *l. ad scandalum passos c.* 14.

tam,erga Petrum, & Iacobum, & Ioannem, immò verò maiorem ; (ſiquidem præter aliam ſollicitudinem & condeſcenſionem, qua illum complexus erat, pecuniæ pauperum fuerat illi commiſſa cuſtodia,) tum verò iſte poſt accepta beneficia,furibunda quadam inſolentia cœpit efferri, ac Satanam per auaritiam in animum ſuum admittens, proditor factus eſt, & quod caput eſt malorum perpetrauit : Talem ſanguinem triginta argenteis vendidit,ac Dominum oſculo prodidit fraudulento. Quàm multos putas ſcandalizatos eſſe, quòd à diſcipulo proditio ſit admiſſa? [Id tamen fruſtra & planè abſque fundamento factum fuiſſe, contendit vniuerſa lucubratione.

43. S.Bruno [b] [*Abſorbet* Behemoth *omnes fluuios,& non miratur:* Sed inſuper *habet fiduciam quòd influat Iordanis in os ſuum.* Quid per fluuios intelligere debeamus, ſcriptura nos docet, vbi ait. *Aquæ multæ, populi multi :* ſed non miratur Behemoth, neq; pro magno hoc habet,quòd alios fluuios abſorbet, niſi ipſe quoque Iordanis,in quo Dominus baptizatus eſt,& per quem baptizatorum populus

[b] *ſerm.de natiuit. Deip.*

Digitized by Google

pulus designatur, influat in os eius. Sunt enim sicut scriptum est *escæ eius electæ.* Ipsos Christi discipulos cribrare non timuit, & ad perditionem, Iudam concitauit. Non curat latrones, & adulteros: non curat vulgus ignobile, Monachos, & Sacerdotes prosequitur, & ipsos Episcopos deuorare conatur. Non est potestas sub cœlo, qui ei comparari valeat.] Itaque si aliquos excutiat dolorum ab æuo artifex mirum esse non debet, nec inde par est concuti bonas mentes.

Disputat in hanc sententiam latè & optimè Vincentius Lyrin. aurei commonitorij aliquot capitibus, [a] Origenis, ac præsertim Tertulliani, casus perpendens. Quibus æquè addere poterat Osium Cordubensem cuius nomine, vt Phoebadius [b] illius æui scriptor & Agennensis in Gallia Episcopus prodidit; quasi quodam ariete in Catholicos temperato, ob exerrationem, post 90. annos in veræ fidei defensione cõsumptos, triumphabant Arriani, & plerisque infirmis datum scandalum. Quis enim fuisset Osius illuc vsque, constat ex paucis S. Athanasij verbis [c] postquam illum verè Osium

a *c.15 & rursus c. 23.*

b *in f. opusculi contra Arrianos.*

c *sub initium Apologia pro fuga sua.*

Osium, id est sanctum & summæ claritudinis contestatus esset. [In qua Synodo(inquit)ille non Dux, & antesignanus fuit? Quem non ille recta tuendo in sententiam suam pertraxit. Quæ Ecclesia, illius præsidentiæ non pulcherrima monumenta retinet? Quis illum mœstus adiit, vt non lætus abierit? Quis indigus ab eo postulauit, quin postulatum obtinuerit?] Et tamen hic talis ac tantus, tandem impegit & cecidit. Alia exempla petè ex Medina.[d]

a 5. *paran. c.2.*
b *loco allegato.*

44. Concludendum itaque cum Chrysostomo [a] [Et tu igitur si quando quospiam videris ex iis quæ accidunt scandalizari, primùm quidem illud cogita, non inde sed à propria ipsorum imbecillitate scandala prouenire: id quod indicant illi, qui nihil tale patiuntur. Deinde considera multos illustriores inde redditos esse, qui Deum glorificant, eíque summo studio pro his omnibus gratias agunt. Noli ergo eos, qui labefactati sunt, spectare, sed eos qui stabiles permanserunt, & immobiles, eáque ratione robustiores euaserunt; non eos qui conturbati sunt, sed eos qui secundùm

naui

nauigationis cursum tenuerunt, multóque plures sunt illis qui fuêre peruersi. Attamen quamuis illi plures essent, melior est vnus qui facit voluntatem Domini, quàm mille prævaricatores.]

XI. Vno auulso, non deficit alter.

Iudæ cadentis Episcopatum, accepit Matthias: & ita semper à Deo seruatum, quoties aliqui per nequitiam se Deo tentant subducere.

S. Gregorius [a] latè id prosequitur, tractans illud Iobi, *conteret multos & innumerabiles, & stare faciet alios pro eis*, nec tacet exemplum Iudæ. [a] 25. *mor.* c. 9. 10 11.

45. Rupertus [b] ad illud, *Tene quod habes.* [Ac si dicat (inquit Rupertus) in humilitate certo pede consiste, ne moto pede corruas, & corruendo coronam tibi præparatam amittas, & alius in locum tuum succedens, illam accipiat. Et quidem hoc fieri non potest, vt eorum quisquam perdat coronam suam, quos Deus præscíuit, & ad coronam prædestinauit: Veruntamen & fieri potest, & factum est, vt ille coronam perderet, quem Deus [b] *Apoc.* 3.

ad coronam vocauit, vocatione visibili, siue quæ ab hominibus potuit audiri. Nam exempli gratia Iudam Dominus ad coronam vocauit Apostolicam, quem tamen ad coronam non prædestinauit, quia corona indignum fore præsciuit. Vnde & coronam eius, scilicet Apostolatus honorem, alius accepit, sicut scriptum est: *Fiant dies eius pauci, & Episcopatum eius accipiat alter.*

XII. Nemo sit tutus cadente Apostolo, nemo de anterioribus meritis aut sanctitate confidat, neminem fructus in proximos, & anteriora illustria opera, certum salutis præstent, nemo vel post miracula edita, securus perseuerantiæ & gloriæ viuat.

Iudas initio bonus & sanctus, & plurimis diuinæ doctrinæ dissemination ad Deum adductis, illustribúsque complurib us factis ac miraculis clarus; tandem in proditorem euasit. In tanta lubricitate, quæ cuiquam stabilitas potest secura videri? Itaque meritò monent Patres,

Iudæ

Iudæ casum omnibus securitatem præcludere.

46. S.Cyprianus [a] vrgens non esse quòd Confessores se tutos arbitrentur. [Scriptum est; *tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam.* Quod vtique Dominus non minaretur, aufferri posse coronam iustitiæ; nisi quia recedente iustitia, recedat necesse est, & corona. Confessio exordium gloriæ est, non meritum iam coronæ; nec perficit laudem, sed initiat dignitatem: cúmque scriptum sit: *Qui perseuerauerit vsque ad finem, hic saluus erit*; quidquid ante finem fuerit, gradus est quo ad fastigium saluris ascenditur, non terminus quo iam culminis summa teneatur.] Et mox. [Si culpabilis & detestabilis postmodum fuerit, & confessionem suam mala conuersatione prodegerit, si vitam suam turpi fœditate maculauerit; si Ecclesiam denique vbi Confessor factus, derelinquens, & vnitatis concordiam scindens, fidem primam perfidia posteriore mutauerit blandiri se per confessionem non potest, quasi sit electus ad gloriæ præmium, quando ex hoc ipso magis creue-

[a] *de vnit. Eccles.*

rint merita pœnarum. Nam & Iudam inter Apoſtolos elegit, & tamen Dominum Iudas poſtmodùm prodidit.]

a *homil. de prodit Iuda.*

Chryſoſtomus [a] [Ne videndo meretricem de tua liberatione deſperes, ſed & Iudam cogitãdo non debes eſſe ſecurus. Vtrumque enim periculoſum eſt, & confidentia & deſperatio. Nam confidentia ſtantem euertit, & iterum deſperatio poſt lapſum nõ admittit exurgere, & ideò Paulus exhortatur, dicens: *qui ſe putat ſtare videat ne cadat.* Habemus exemplum vtriuſque perſonæ. Diſcipulus cùm ſe ſtare putaret, cecidit: meretrix, cum ſe cecidiſſe arbitraretur, exurrexit. Mens humana facilè labitur & omnibus mutabilis ſenſus eſt, & ideò nos vndique tutari properemus.] Idem

b *hom. 68. in Matth.*

Chryſoſtomus alibi [b] [Quis Iuda beatior? Sed factus eſt proditor, quis miſerior Paulo? Sed vas electionis conſtitutus eſt. Quis Matthæo peior? Sed Apoſtolis eſt connumeratus. Quis Simone laudabilior? Sed factus eſt omnium abiectiſſimus. Quam multas huiuſmodi mutationes, & olim & nuper factas, & nunc quotidie fieri non ignoramus? Quas ob res

fæpiùs

Digitized by Google

ſæpiùs mihi illud dicendum eſſe video; nec illi qui vixit in ſcena deſperandum eſſe, nec huic qui verſatur in Eccleſia omnino confidendum. Ad hunc enim ait, *qui exiſtimat ſtare, videat ne cadat.* Ad illum verò, *numquid qui cadit non reſurget?*

47. Rupertus [a] [Iudam Dominus ad coronam vocauit Apoſtolicam, quem tamen, ad coronam non prædeſtinauit: quia corona indignum fore præſciuit, vnde & coronam eius ſcilicet Apoſtolatus honorem alius accepit ſicut ſcriptum eſt: *Fiant eius dies pauci & Epiſcopatum eius accipiat alter.* Nemo enim quandiu certat, multum de corona confidat: quia videlicet ſi omnium præſcius Deus, caput tuum in fine dignum corona fore ſcit, tu tamen neſcis.] [a] *Apoc* 3.

S. Ambroſius [b] ad illud, *videntes ſic admirati ſunt*, id ad ſpirituales Reges aptãs. [Sicut gratiam (inquit) in iis qui virtute proceſſerant mirabantur, ita etiam ne quis relaberetur in vitia, de ſuperiore virtutum deiectus faſtigio commonebantur. Procliuis enim & mutabilis in vtrumque eſt humana conditio vt quo- [b] *in pſal.* 47.

rint merita pœnarum. Nam & Iudam inter Apoſtolos elegit, & tamen Dominum Iudas poſtmodùm prodidit.]

a homil. de prodit Iuda.

Chryſoſtomus [a] [Ne videndo meretricem de tua liberatione deſperes, ſed & Iudam cogitãdo non debes eſſe ſecurus. Vtrumque enim periculoſum eſt, & confidentia & deſperatio. Nam confidentia ſtantem euertit, & iterum deſperatio poſt lapſum nõ admittit exurgere, & ideò Paulus exhortatur, dicens: *qui ſe putat ſtare videat ne cadat.* Habemus exemplum vtriuſque perſonæ. Diſcipulus cùm ſe ſtare putaret, cecidit: meretrix, cum ſe cecidiſſe arbitraretur, exurrexit. Mens humana facilè labitur & omnibus mutabilis ſenſus eſt, & ideò nos vndique tutari properemus.] Idem

b hom. 68. in Matth.

Chryſoſtomus alibi [b] [Quis Iuda beatior? Sed factus eſt proditor, quis miſerior Paulo? Sed vas electionis conſtitutus eſt. Quis Matthæo peior? Sed Apoſtolis eſt connumeratus. Quis Simone laudabilior? Sed factus eſt omnium abiectiſſimus. Quam multas huiuſmodi mutationes, & olim & nuper factas, & nunc quotidie fieri non ignoramus? Quas ob res

sæpiùs mihi illud dicendum esse video; nec illi qui vixit in scena desperandum esse, nec huic qui versatur in Ecclesia omnino confidendum. Ad hunc enim ait, *qui existimat stare, videat ne cadat.* Ad illum verò, *numquid qui cadit non resurget?*

47. Rupertus [a] [Iudam Dominus ad coronam vocauit Apostolicam, quem tamen, ad coronam non prædestinauit: quia corona indignum fore præsciuit, vnde & coronam eius scilicet Apostolatus honorem alius accepit sicut scriptum est: *Fiant eius dies pauci & Episcopatum eius accipiat alter.* Nemo enim quandiu certat, multum de corona confidat: quia videlicet si omnium præscius Deus, caput tuum in fine dignum corona fore scit, tu tamen nescis.] [a] *Apoc* 3.

S. Ambrosius [b] ad illud, *videntes sic admirati sunt*, id ad spirituales Reges aptãs. [Sicut gratiam (inquit) in iis qui virtute processerant mirabantur, ita etiam ne quis relaberetur in vitia, de superiore virtutum deiectus fastigio commonebantur. Procliuis enim & mutabilis in vtrumque est humana conditio vt quo- [b] *in psal.* 47.

cumque intenderit, eò propendeat & vergat, vel ad ſtudia virtutum, vel ad illecebram delictorum; & ideò non mediocri quatiebantur affectu, ità vt ex formidine tremor apprehenderet eos, conſiderantes illud quod ſcriptum eſt. Quia *in locis impiorum ingemiſcent iuſti.* Denique vide mihi Petrum amariſſimè flentem quòd ei error obrepſerit, & virtutem ſuæ mentis, prolapſione corporeæ fragilitatis inflexerit: meritóque à Chriſto ſuppreſsè reprehenſum, quòd auſus ſit vſurpare conſtantiam, nec obnoxiam conſideraret naturam. Et hic quidem per gratiam emendauit errorem; ſed Iudas manſit in crimine perſeuerauit in gemitu. Iuſtus erat cùm Apoſtolorum numero nectereturr: ſed quia ſupplantatus à diabolo eſt, in locis nunc deplorat & ingemit impiorum, quod de gratia ſit relapſus ad pœnam. Ergo cadentibus huiuſmodi viris qualis fuit proditor Iudas, vel Saül à Domino Deo ſuo accitus ad regnum, etiam fortes viri trepidabant. Conferentes deinde quantò certamine peruenirętur ad finem, quantæ contritiones iuſtorum, quantæ ſollicitudines,

qualis

qualis aduerſarius, quanta diuturno labore contentio, quantæ amaritudines propoſiti terroris, quę vincula continentiæ, quæ conſcientiæ verbera, non mediocriter conturbantur; ne quis tantis vel laboribus vitæ auſterioris cederet, vel doloribus. Sunt enim ibi dolores acerbi & graues. Id eſt in Eccleſia; in illa ciuitate Regis magni, ſunt dolores ſicut parturientis, donec formetur Chriſtus in nobis.]

Alio loco, [a] ſtellis ipſis cœli, iis inquam qui ſicut ſydera fulgent in cœlo Eccleſiæ, timorem incutit ex Iudæ deiectione, & tanti ſyderis caſu, ac detractione in terram. Præfatus enim immanem eſſe Satanæ ſuperbiam, qua ipſum quoque Deum petit, addit mirum non eſſe, qui in Deum ſic inſurgit, in homines quoque concitari; concludítque. [Caueamus ergo ne muros animæ noſtræ deſtruat, ne propugnacula noſtræ mentis diruat, ne ſuper ſydera thronum ſuum ponat. Ponit ſuper ſydera, quando electum decipit, quando iuſtum circumuenit, cuius opera elucent ſicut ſtellæ in cœlo. Nonne & Iudas proditor inter

[a] *ſerm. 16. in pſalm. 118 v. 2.*

cæteros audiebat; Vos estis lux mundi? Nonne diabolus lumen eius extinxit?]

a *in psalm.* 133. 48. S. Hieronymus, [a] tractans illud, *qui fecit cælum, & terram:* [Licèt peccator es, noli desperare: Dominus omnia potest. Multi de terra, cœli fiunt, & multi de cœlo, terra. Infœlix Iudas, cœlum fuit, & factus est terra. Paulus Apostolus eo tempore quo persequebatur Ecclesiam, terra erat. Confessus est, & cœlum factus est. Nec qui cœlum est, debet esse securus, nec qui terra est, debet desperare de vita.]

Hoc item exemplo docemur, nemini de anteriori sanctitate fidendum. Basilius [b] [Vnius Iudæ prolapsio execranda, nempe à melioris vitæ rudimentis ad exitum sortis deterrimæ, satis supérque esse debuerat ad communiendos, tuendósve Dei famulos in via institutæ rectitudinis. Hic namque Christo vbi diutiùs cohæsisset discipulus, inescatus tandem qualiscunque lucelli illecebra, & doctorem vænui exposuit, & per improbam eam negotiationem implicito sibi laqueo præfocauit gulam. Quare id tibi perspectum vt sit, velim frater ac persua-

b *epist ad Chilonem.*

sum,

ſum, non eum qui benè cœpit continuò debere decerni perfectum ex qualicunque delineatione pij operis: ſed quiſquis legitimo curſu ſtadium iſtius ſemel abſoluit vitæ, hic Dei iudicio comprobatur. Ne igitur dederis ſomnum oculis tuis, neque palpebris tuis dormitationem frater, vt dorcadis in morem è reti liberere, vtque volucris è laqueo. Scito te ingredi inter medios, quibus vndique cingeris, laqueos. Pręcelſi quoque muri pinnis inhęreſcens, ita obambulas, vt ſi illinc continget te ruere præcipitem, non qualiſcunque ruina conſequetur, ſed per quàm plena periculi.]

49. S. Hieronymus [a] [Præcipitur nobis vt arrepto nobis aratro, non reſpiciamus poſt tergum, vt tectorum altitudinem conſcendentes, nequaquam ad tollenda ſeculi veſtimenta velimus deſcendere, ſed vt audiamus cum Moyſe. *Tu verò hîc ſta mecum* & ſedeamus cum Domino laſſi in via huius ſeculi ſuper puteum in via Samaritanæ, conuerſionem errantiúmque ſalutem, ſitientes vt audiamus Apoſtolum commonentem: *ſtate firmi & immobiles*, ne patiamur illud

[a] *in cap. 58. Eſaiæ.*

quod Iudas paſſus eſt proditor, qui perdidit locum miniſterij ſui,& tranſgreſſor effectus eſt, illiúſque ſemper ſententiæ recordemur, *Si ſpiritus poteſtatem habentis aſcenderit ſuper te, locum tuum ne dimiſeris.*] Præterea alibi [a] [Noli fidem penſare temporibus. Ne me idcircò meliorem putes, quòd prior in Chriſti exercitu cœperim militare. Paulus Apoſtolus & vas electionis, de perſecutore mutatus, nouiſſimus in ordine, primus in meritis eſt: quia extremus licèt, plus omnibus laborauit. Iudas, qui quondam audierat; *tu autem homo qui ſimul mecum dulces capiebas cibos, dux meus, & notus meus, in domo Dei ambulauimus cum conſenſu*, proditor amici & Magiſtri, Saluatoris arguitur voce, & nodum informis lethi, trabe nectit ab altà. E contrario Latro, crucem mutat paradiſo, & facit homicidij pœnam, martyrium. Quanti hodie diu viuendo portant funera ſua, & quaſi ſepulchra dealbata plena ſunt oſſibus mortuorum? Subitus calor, longum vincit teporem.] Et rurſus alibi [b] [nihil Chriſtiano fœlicius, cui promittitur regnum cœlorum, nihil laborioſius qui

[a] *epiſt. ad Paulinum de inſtit. Monachi.*

[b] *epiſt. 4. initio.*

quo

quotidie de vita periclitatur: nihil fortius qui vincit diabolum : nihil imbecillius, qui à carne ſuperatur. Vtriuſque rei exempla ſunt plurima. Latro credit in cruce & ſtatim meretur audire. *Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiſo.* Iudas de Apoſtolatus faſtigio, in proditionis tartarum labitur, & nec familiaritate conuiuij, nec intinctione buccellæ, nec oſculi gratia frangitur, ne quaſi hominem tradat, quem Filium Dei nouerat.] Tandem [a] ad illud, & *epiſcopatum eius accipiat alter*, ita philoſophatur. [Hoc & in Actibus Apoſtolorum manifeſtiùs interpretatum eſt. Non ſolùm autem in illo tempore de Iuda dictum eſt, ſed vſque hodie dicitur & vſque in diem iudicij. Si ipſe Iudas Apoſtolatum perdidit, cuſtodiant ſe Sacerdotes & Epiſcopi, vt non & ipſi ſuum Sacerdotium perdant. Si Apoſtolus cecidit, faciliùs Monachus poteſt cadere. Virtus nõ perit, licet homo cadat & pereat. Tamẽ Dominus denarios ſuos dat ſuo fœnore. Si ille non duplicauerit, accipitur pecunia eius, & dabitur habenti. Pecunia Domini otioſa eſſe non poteſt.]

[a] *in pſal.* 108.

S. Gre

a 29 mor. c 9. 50. S.Gregorius [a] [multos nouimus ſemel inuentam viam iuſtitiæ illibatè vſque ad mortem tenuiſſe, & pleroſque conſpeximus, vſque ad exitum cœpta ſemel crimina ſine ceſſatione cumulaſſe. Quis verò inter iſta occultorum iudiciorum nubila mentis ſuæ radium mittat, vt aliqua conſideratione diſcernat, vel quis perduret in malo, vel quis perſeueret in bono, vel quis ab infimis conuertatur ad ſumma, vel quis à ſummis reuertitur ad infima? Latent hæc ſenſus hominum, nec quicquam de cuiuſlibet fine cognoſcitur, quia diuinorum iudiciorum abyſſus, humanæ mentis oculo nullatenus penetratur. Videmus namque quòd illa aduerſa Deo gentilitas, iuſtitiæ luce perfuſa eſt, & Iudæa dudum dilecta, perfidiæ eſt nocte cęcatá. Scimus etiam quòd Latro de patibulo tranſiuit ad regnum, Iudas de Apoſtolatus gloria, eſt lapſus in Tartarum. Rurſúmque quia aliquando ſortes quæ cœperint non mutantur; & latronem nouimus, alium peruenisſe ad ſupplicium, & Apoſtolo ſcimus percepiſſe propoſitum quod deſiderauerat regnum. Quis ergo diſcutiat,

in

in qua via habitet lux, & tenebrarum quis locus sit, vt ducat vnumquodque ad terminos suos, & intelligat semitas domus eius? Video Paulum ex illa persecutionis sæuitia, ad gratiam Apostolatus vocatum: & tamen sic inter iudicia occulta formidat, vt reprobari se etiam postquàm vocatus est timeat, ait enim: *Castigo corpus meum & in seruitutem redigo, ne fortè aliis prædicans, ipse reprobus efficiar.* Et rursum: *Ego me non arbitror comprehendisse: Vnum autem, quæ quidem retrò sum oblitus, ad ea quæ sunt priora extendens meipsum, ad destinatum, sequor ad palmam supernæ vocationis Dei in Iesu Christo. Sequor autem si comprehendam, in quo & comprehensus sum.* Et certè iam de illo voce Dominica dictum fuerat: *Vas electionis est.* & tamen adhuc castigans corpuus suum, metuit ne reprobetur. Væ miseris nobis, qui de electione nostra nullam adhuc Dei vocem cognouimus, & iam in otio quasi de securitate torpemus.]

Richardus Victorinus, [a] tractans succisam arborem quam c. 20. ostendit Iudam quoque præsignasse. [Audiamus quid

[a] *l. 2. de erudit. inter hom. c. 19.*

quid de hac arbore dicat, & quid quiſque timere debeat, diſcat, & ingemiſcat. Videbam in viſione capitis mei ſuper ſtratum meum, & ecce vigil, & ſanctus de cœlo deſcendit: & clamauit fortiter, & ait ſic. *Succidite arborem, & præcidite ramos eius: excutite folia eius: & diſpergite fructum eius. Fugiant beſtiæ quæ ſubter eam ſunt, & volucres de ramis eius.* Væ filiis Adæ, væ conditioni humanæ. Quis quæſo quantumcumque profecerit, quantumcumque aſcenderit, de reliquo poterit ſecurus eſſe, ſi tantus vir, támque perfectus, quaſi ſub vnius horæ momento, potuit de tanta ſublimitate cadere? Recolamus ergo qualis ſuperiùs ex myſtica arbore deſcribitur, qui hîc præcidi iubetur, & tunc meliùs agnoſcimus in qualicumque virtutis faſtigio conſtitutis, morum ruina quàm iuſtè timetur. In magnitudine arboris, miramur modum fortitudinis; in altitudine eius profunditatẽ ſubtilitatis; in aſpectus dilatatione, magnitudinem authoritatis. In pulchritudine foliorum facundiam ſermonis, in nimiẽtate fructuum multitudinem eruditionis; in eſca vniuerſorum, doctrinam

ædi

ædificationis, in ſubiectionebeſtiarum rigorem ſeueritatis,in cohabitatione volucrum,prouidentiam circumſpectionis. Quis ergo niſi inſanus in tanto mutabilitatis ancipiti, ſibi ſecuritatem promittit,ſi verè aliquando talis fuit,qui poſtea ſucciſus cecidit? Verè(vt Scriptura dicit) *beatus homo qui ſemper eſt pauidus*. Neſcit enim quid futura pariat dies.]

51. Item monent Patres ex eodem Iudæ exemplo, nemini fructus in proximos editi magnitudine tumeſcendum eſſe,quaſi idcircò ſtabilitatem ſibi in bono polliceri debeat. Petrus Chryſologus [2] [Apoſtolos ſuos Chriſtus vt mitteret ad populos vario dolore languentes, dedit illis virtutem ſpiritus, poteſtatem ſupernam dedit, dedit gratiam ſanitatum:vnde perambulantes illi,reddebant viſum cæcis,claudis curſum,ſurdis auditum,& ne per ſingula vos morer,cunctis malè habentibus dabant ſalutem. Vnde redeuntes gloriabantur, dicentes: *Domine, etiam in nomine tuo dæmonia ſubiecta ſunt nobis*. Quos Dominus temperat, dicens: *Nolite gaudere quia dæmonia ſubiecta ſunt vobis,gaudete autem quia nomina veſtra* [2] *ſer.* 162.

Digitized by Google

vestra scripta sunt in cælis : Ergo ne per elationem perderent, quod conquisierant per laborem & deputarent sibi quod diuinitùs fuerant consequuti, ad humilitatem, quæ mater est doctrinæ, tali reuocat exemplo. *Quis vestrum habens seruum arantem aut pascentem, qui regresso ab agro dicat ei transi & recumbe, & non dicit ei, para quod cœnem, & præcinge & ministra mihi, donec manducem & bibam, & posthæc tu manducabis & bibes.* Post exactos labores, & magna & multa documenta virtutum, Apostoli satis sibi vtiles videbantur, sed versati in luto carnis & limo corporis huius, & quòd essent inutiles nesciebant; sed deprehenduntur cùm Iudas tradit, Petrus negat, Ioannes fugit, relinquunt omnes, vt solus in quo erat, & ex quo erat tota vtilitas, appareret.]

§ 2. Ad hæc neminem vel post miracula edita, debere certam sibi perseuerantiam polliceri, vel etiam se idcircò arbitrari Deo gratũ, monet Iudæ exemplum. Audi Anastasium [a] [Quandò videris, & per hæreticos, & per incredulos diuino aliquo iudicio fieri aliquod signum

[a] *2 q. 23 in script. & alibi q. 20.*

Digitized by Google

gnum, ne obstupescas; aut à recta fide dimouearis: Sæpè enim eius etiam qui accedit fides, ea est quæ signum facit; non eius qui fiat dignitas. Ioannes quidem certè qui fuit maior inter natos mulierum, nullum signum feciſſe cernitur, Iudas autem omnino fecit: nam ipse quoque erat cum aliis, qui missi sunt ad mortuos suscitandos, & leprosos mundãdos. Quamobrem ne magnum quid existimes si videris aliquem indignũ aut à recta fide alienum, signum facere. Non oportet autem aut virum Orthodoxum ex signis, aut Prophetam diiudicare quòd sit sanctus: sed ex eo quòd vitam rectè instituit. Multi enim sæpè non solùm Orthodoxi peccatores, sed etiam hæreticos infideles, effecerunt signa & prophetarunt, cum diuina quadam dispensatione (vt diximus) eis esset concessum. Vt in Balaam, Saule, & in Nabuchodonosor, & Caïpha, licet inuenire, Spiritum sanctum in eis esse operatum, propter causas rationi consentaneas; licet ipsi essent indigni & prophani. Quoniam ergo vt ostensum est, à peccatoribus & incredulis sæpè fiunt signa & prophetiæ

per quandam dispensationem ; non oportet de cætero ex rebus huiusmodi diiudicare quempiam , num sit sanctus: sed ex eorum fructibus , vt dicit Dominus,cognoscetis eos.]

a *Matth. 7.*

Hieronymus [a] recenset Iudæ miracula cum animo proditoris. Apud eundem Autor epistolæ de scientia diuinæ legis [b] [Nō nobis blandiri debemus in factis iustorum, si in prohibitorum transgressione peccemus , cùm transgressionis crimen benefactum meriti tollat. Quod non mei sensus assertio , sed vtriusque Testamenti exempla probant; vbi inuenimus etiam Dei amicos ob vnius contemptus errorem,bonorum retrofractorum munificētiam perdidisse. Sic Adam cùm diabolo facilè credidit seducenti, post familiaritatem & colloquium Dei, vnius pomi cupiditate superatus perdidit paradisum : & quia per transgressionem vnum habere præsumpsit, multa simul bona amisit. Sic vxor Loth post Angelorum obsequia , contra interdictum retrò aspiciens , in figmentum salis repentè mutata est. Sic Semeias eadem die,qua mirabilia fecerat, gratia prophe-

b *t. 9. Hieron*

tali,

tali, à leone deiectus occiditur. Sic infœliciſſimus Iudas, poſt electionis meritum, poſt ſignorum gloriam, poſt Apoſtolicam dignitatem, exiguæ ſtipis amore deceptus, cui tribunal promittebatur in cœlo, laqueo captus eſt in terra.]

Sed optimè D. Chryſoſtomus [a] [Maius quidem eſt miraculum & formidabilius, ac naturam noſtram exuperat: actio verò, & conuerſatio, res quidem eſt ſignis minor, ſed vtilior & fructuoſior. Eſt quippe laborum præmium, & diligentiæ merces. Atque vt intelligas fructuoſiorem eſſe, atque vtiliorem ſigno actionem, actio quidem bona, etiam ſine ſignis, eos à quibus peracta fuerit, introducit in cœlum: miraculum autem, & ſignum abſque conuerſatione, deducere ad veſtibula illa non poſſunt. Quo verò pacto id fiat, oſtendam: Vos autem, animaduertite qua ratione priorem locum obtineant actiones, cum de remuneratione mercedis agitur: qua ratione ſigna quidem, ſi ſola ſint, eos qui illa patrarint, ſaluos non faciunt: actio verò ſeorſim ſumpta nulla re indiget alia ad eos ſaluandos qui eam poſſident. *Multi*

[a] *tomo 5. Græcol. ſerm. 12.*

dicent mihi, inquit Christus, *in illa die, Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus?* (Hoc signum est, & miraculum,) *nónne in nomine tuo dæmonia multa eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus?* Vides vbique signa, & miracula? Videamus quid dicat Deus, quia nuda erant miracula, nec vspiam conuersatio: *Discedite* (inquit) *à me, nescio vos, qui operamini iniquitatem.* Si non nosti eos, vnde tibi innotuit eos iniquitatem operari? vt intelligas illud, *Nescio vos*, non ignorantiæ, sed odij, & auersionis esse. *Nescio vos:* Quam ob causam, quæso? nonne in nomine tuo dæmonia eiecimus? Propterea vos odio prosequor, & auersor, inquit, quia ne donis quidem acceptis meliores euasistis; quòd tanto honore cumulati, in eadem malitia perstitistis. *Discedite à me, nescio vos.* Quid igitur? Olim dona dabantur indignis, & qui vita erant, & moribus deprauatis, edebant miracula, & diuinis ditabantur donis, licèt optimam conuersationem non curarent? Ditabantur illi quidem ob eximiam Dei benignitatem, non ob suam dignitatem. Erat enim religionis verbum

vbi

vbiqne ſpargendum , quandoquidem initium,& origo erat fidei. Vt igitur optimus agricola in nouellam arborẽ, quam non ita pridem terræ ſinui commendauit , dum adhuc tenera eſt , multam curam impendit,vndique illam circumuallat , & lapidibus munit, & ſpinis, vt ne à ventis euellatur , néve alio quodam incommodo lædatur; poſtquàm autem radices egerit, & in ſublime creuiſſe illam viderit, tum amouet munimenta; (ſufficit enim ſibi ipſi arbor ad iniurias tales repellendas:) ita quoque in fide accidit. Quando nuper erat plantata,quando tenera erat , omni ex parte multa in eam cura impendebatur. Poſtquàm autem coaluit , & radices egit , & in ſublimitatem aſcendit ; poſtquàm vniuerſum terrarum orbem compleuit, munimenta remouit Chriſtus , & de cætero tutamina ſuſtulit : Propterea initio quidem indignis dabantur dona ; quoniam hoc auxilio,fidei fouendæ cauſſa, indigebat antiquitas: Nũc autem,neque dignis conceduntur : fidei quippe robur , & firmitas hoc ſubſidio non eget. Atque vt intelligas nequaquam illos impoſuiſſe, ſed ve-

rè miracula edidiſſe, atque indignis hominibus dona fuiſſe conceſſa, vtque prę-ter ea quæ dicta ſunt, quiddam etiam aliud perficeretur, Deíque munus illi reueriti nequitiam abiicerent, Iudam omnes fatentur ſigna feciſſe, dæmones èiiciſſe, mortuos ſuſcitaſſe, leproſos mũdaſſe, nihilominus tamen excidit à regno cœlorum. Non enim illum ſaluum facere ſigna potuerunt, quia latro, fur, & proditor factus eſt Domini. Ac ſigna quidem ſine optima conuerſatione, vitáque pura, & ex actu ſaluum facere minime poſſe demonſtratum ex iſtis eſt: conuerſationem autem hoc ſignorum, ſolatio deſtitutam, neque illo ſtipatam præſidio, ſed quamuis ſola compareat, poſſe cum fiducia in regnum cœlorum introire Chriſto docente condiſces: *venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum à conſtitutione mundi.* Quam ob causam? quia mortuos ſuſcitarunt? quia leproſos mundarunt? quia dęmones expulerunt? Nequaquam: ſed qua de cauſa? *Eſurientém me vidiſtis*, inquit, *& aluiſtis: ſitientem, & dediſtis mihi potum: nudum, & cooperuiſtis me: hoſpitem, & collegiſtis*

legiſtis. Nuſquam miracula, ſed vbique conuerſatio. Vt igitur illic vbique miracula,& ſtatim ſupplicium,quoniam conuerſatione deſtituta erant miracula ; ſic & hoc loco vbique conuerſatio , nec vſquam miracula, & ſtatim ſalus: propterea quod per ſe ſolam poſſeſſores ſuos ſaluos facere poteſt optima conuerſatio. Idcircò etiam beatus hic & generoſus, ac mirabilis Lucas ita librum inſcripſit: Acta Apoſtolorum , non miracula Apoſtolorum , tametſi fecerant, & ipſi miracula.De hoc vniuersè S.Gregorius latè.[a]

a *l.9.epiſt. 58.*

XIII. Nemo mœrore obruatur cùm deliquit, aut Iudæ imitatione, ſpem diuinæ miſerationis abiiciat.

53. Quia peccatum , cum deſperatione certa mors, vt egregiè dixit Auguſtinus [b] propterea Patres hoc grauiter infigunt, vt Iudæ deiectionem animi inniturі caueant qui peccarunt.

b *hom 27. ex 50.*

S.Chryſoſtomus[c] [Magnum dolorem & immoderatam triſtitiam quaſi vtilem poſt peccata laudant atque admirantur. Quod diabolico artificio fieri , Iudas pa-

c *hom 87. in Matth.*

Digitized by Google

tefecit: qui ex dolore nimio se suspendit. Propterea Paulus pro eo qui fornicatus fuit, formidauit ne quid tale pateretur; & admonuit Corinthios citiùs eum liberare, ne nimio submergeretur dolore. Deinde ostendens à diabolo nimiam hanc esse tristitiam, adiecit: *vt non circumueniamur à Satana. Non enim ignoramus* (inquit) *cogitationes illius*, quia dolos semper & fraudes nouas adinuenire solet. Si enim apertè pugnaret facilis esset victoria] Et mox. [Aduersùs desperantes ait, Dominus, *an non surget qui cecidit, an qui auertit, non conuertetur?* Et rursus: *Nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur & viuat.* Et, *hodie si vocem eius audieritis*, &c. Et, *quod lætitia sit in cœlis, quum peccator pœnitentiam agit.* Multáque huiusmodi & documenta & exempla in Scriptura inueniuntur. Ne autem religionis nomine perdamur illud Pauli dicendum iterum atque tenendum est, *ne nimio dolore*, inquir, *absorbeatur*.]

a orat in acerbiùs iudicantes. Et eadem verbatim habet orat. de pœnitentia.

Nyssenus. [a] [Quoniam aliâs iudicij Dominus, qui in infinita millium millia misericordiam tribuit, nec vult mortem peccatoris, sed expectat, vt resipiscat, eo

fit,

fit, vt ne illi quidem, qui priorem gratiam contumelioſiùs abiecerunt, merito afficiantur ſupplicio, ſed à poſteriore miſericordia prior excipiatur, & obliuio cum venia coniungantur vt lachrymarum effuſio lauacri vim habeat, gemitúſque reducat gratiam, quæ pauliſper receſſerat. Si orationi noſtræ fidem non habes, Petrum in ædibus principis Sacerdotum interroga, & dicet tibi, quomodo abnegationis peccatum, amarè lugens expiauerit; nec in Simonem mutatus ſit, ſed Petrus permanſerit Apoſtolus. Ego autem & Iudam Iſcariothem exiſtimo, niſi ſui ipſius carnifex eſſe properaſſet, facinus ſuum grauius putando, quàm vt ſibi poſſet ignoſci, ſed ſupplex veniam petiiſſet, eius miſericordiæ quæ per orbem erat diffuſa, non fuiſſe expertem futurum: Cui quidem rei teſtimonio ſunt Iudæi illi, qui cùm Chriſtum Chriſtum cruci ſuffixiſſent; credentes, baptiſmo mentes ſimul & manus abluerunt. Quod ſi illi qui Chriſtum in crucem egerant miſericordiam ſunt conſecuti, & ipſe profectò qui illum tradiderat, veniam impetraſſet.]

a hom. 27. Antiochus [a] [Animæ præstantis prorsùs ac generosæ peculiaris conditio ea est, vt quantæcumque tandem inundent calamitatum procellæ, nullo vnquam pacto sinat à se auelli spei solidæ anchoram. Ob hoc enim hominis vita πειρατικὸν dicitur; tentationum seu Piratarum domicilium. At nos ne sic quidem à Domino deficiamus, quousque tentatorem iubeat semotius à nobis secedere, & per intolerantiam atque immobilem animi rigorem, vitæ restituamur tranquilliori. Quod enim peccati genus vsquam inueniatur atrocius desperatione. Iudas ille Domini proditor quàm pusilli erat & abiecti animi? quam rudis & expers conflictus tentationum? Ob hoc enim spem omnem à se cùm abiecisset, insiliente in eum inimico, funiculo sibi præfocauit gulam. At Petrus, solida illa petra, non in peccatum impegit, nec mediocre? Verùm is tamquam qui tales conflictus doctrinæ experientia didicisse ob maleloquam negationem, spem neutiquam abiecit: sed lachrymas adhibuit pacarias apud Dominum & conciliatrices] &c. [Ne igitur Chariſſimi à nobis spem abii-

ci-

ciamus, impetrandæ illius beatæ vitæ. Magis verò quantulacumque eſt vt creſcat intendamus, omníque ex parte eam communiamus lumine fidei.]

Heſychius [a] [Diſcamus à Chriſto de nobis humiliter ſentire, & à Dauide abiectionem, à Petro flere ob caſus contingentes. Non tamen deſpondeamus animum, more Sanſonis, Iudæ, & ſapientiſſimi Salomonis.]

[a] *centur. 1. de temp. n. 38.*

XIV. Diſcipuli labes in Magiſtrum non refundenda, aut vicevers a, ſed neque miniſtri in opus Dei.

54. Sicut Magiſtri ſanctitas improbum diſcipulum non illuſtrat, quod exemplo Iudæ confirmant Patres ſuprà adducti; [b] ita improbitas diſcipuli bonum magiſtrum non dehoneſtat; contra quàm pleriſque præ affectu cæcutientibus, perperàm videtur.

[b] *num 4.*

S. Ephrem. [c] [Si diſcipulum nactus ſis, qui culpa ac negligentia ſua, religionis iugum excuſſerit; caue turberis, aut deſidiæ triſtitiæque locum præbeas, vt mentem tuam vehementiùs excrucies, ne & tibi

[c] *l. de vita ſpirituali puncto 93.*

tibi ipsi obsis,& ei non prosis. Sed cogita qualis fuerit Elisæi Prophetæ minister. Quod si ad magnam malitiam deuenerit, in memoriam tibi eum reuoca, qui ex Apostolo factus est proditor. Et quis ita perfidus est & iniquus, vt præceptòri ruinæ suæ causam adscribat, ac non potiùs improbæ voluntati ipsius discipuli? libero enim arbitrio Deus-hominem donauit; vnde & præmia, & supplicia ei sunt proposita:ac legitimè quidem hîc certantibus, honor atque corona, transgressoribus autem & contemptoribus, supplicia atque tormenta.]

a hom. de S. Phoca.

S. Chrysostomus. [a] [Commune theatrum erat arca Noë, sed Ecclesia melior est etiam quàm ista. Nam bruta quidem animalia illa recipiebat & bruta conseruabat; hæc autem bruta recipit, & transmutat. Exempli gratia, si intrauerit vulpes hæreticus, ipsum ouem efficio: si intrauerit lupus,ipsum agnum efficio,quãtum in me situm est. Sin autem noluerit non id vitio meo fit, sed ex ipsius improbitate. Quandoquidem Christus etiam duodecim discipulos habuit, & vnus factus est proditor. Verumtamen non propter

pter Christum, sed propter animum eius vitiatum. Quandoquidem & Elisæus discipulum habuit auarum; at non ob imbecillitatem Doctoris, sed ob discipuli negligentiam. Equidem semina iacio: si terra sis pinguis semen excipiens, etiam segetem reddis, sin autem petra sis sterilis, nullo meo vitio id fit: siue audieris, siue non audieris, spirituale tibi carmen occinere, & vulnera mitigare non desinam.]

Neque vniuersa præceptoris malitia discipulo affricanda S. Chrysostomus [Licet præceptorem habeas malum nihil hoc tibi obesse poterit, cùm dictis intendas. Non enim ex his quæ Sacerdos egit, sed quæ audita neglexisti, ex his tibi Deus sententiam feret. Itaque si præcepta quidem facias, cum multa tunc adstabis fiducia: si verò quæ dicuntur neglexeris, etiamsi mille perditos ostenderis Sacerdotes, nihil hoc tibi proderit. Quoniam & Iudas Apostolus erat, veruntamen nihil hoc pro sacrilegis & auaris vnquam in defensionem proponetur. Nemo poterit accusatus dicere quod & Apostolus fur erat, & sacrilegus ac proditor

* *a hom. 37. ad popul. in fine.*

ditor ſed hoc ipſum nos maximè puniet & condemnabit, quod nec aliorum malis correcti ſumus: nam & propter hoc illa ſcripta ſunt vt eorum æmulationem fugiamus.]

55. Improbitas quoque adminiſtri ſiue inſtrumenti non inquinat opus Dei. Nam Iudas priuſquàm quis eſſet detegeretur, multa & magna fecit Dei opera; baptiſmum Chriſti adminiſtrauit, concionatus eſt, ægros ſanauit omnis generis, miracula patrauit: quæ quatenus Dei in eo opera, ex ſubiecti labe vitium non hauſerunt.

a l. 1 collat. c. 19. S. Odo[a] [Ob hoc fortè vel excommunicationes Paſtorum, quas ad compeſcendam prauorum malitiam adhibent, vel admonitiones contemnunt, quia vitam illorum reprehendunt, quod equidem ingens ſcandalum quibuſque illuſoribus præbet. Sed Paſtor & Epiſcopus animarum noſtrarum Chriſtus, non eſt contemnendus, qui in his auditur & contemnitur. Qui ſicut præſciens futurorum, huic temeritati contemptorum, obuiat dicens. *Quæcumque dixerint vobis ſeruate & facite.* Et vt hoc inferamus, quis

quis peior quàm Caiphas, qui de Christo prophetauit? scilicet qui prophetiam vnde meruerit, sanctus Euangelista monstrare voluit, dicens: *cum esset Pontifex, prophetauit.* Saul Rex impius & reprobus, cùm præcepisset ne quis donec esset completa victoria comedisset, Ionathas autem iussionis nescius, paululum mellis gustasset; mox diuinus fauor ita substractus est, vt victoria penitus intermitteretur. Quam indignationem suam idcircò Deus tunc palàm fecit, vt quantopere in contemptu Rectorum offendatur, deinceps per omne sæculum intelligi posset. Nam & Iudas proditor cum cæteris Christi discipulis dæmonia fugabat, quod in libro epistolarum S. Gregorij, & in sermone de cruce sancti Ioannis Chrysostomi perhibetur. Igitur Caïphas propter Pontificatus honorem prophetauit; & illam Saulis iussionem, ab ignorante licèt contemptam, adeò vindicauit vt Ionathas mortis sententiam incurreret, nisi totius populi auctoritate liberaretur. Dæmones ob reuerentiam diuini nominis ab ipso suo complice fugabantur. Cum verò ista ita sint, viderint quid

quid faciant, qui paſtores etiam ſine fide Chriſti viuentes, deſpiciunt. Vt enim ita dixerim, audaciores ſunt quàm dæmones.]

[a] *apud Cypri.*

Autor ſermonis de Chriſti baptiſmo. [a]
[Ne vlla præſumptio ſibi doni huius in poſterum gloriam vendicaret, in hoc ſicut & aliis, Domini noſtri, Eccleſiæ ſuæ prouidit benignitas, vt ipſe baptizaretur à ſeruo ne conſerui conſeruorum miniſteriũ detrectarent, vel aliquis cuiquam in hoc opere præferretur. Quoniam ſiue Iudas, ſiue Paulus baptizet; Chriſtus peccatum lauat, abſoluit, & deler. Sic Rachel & Lia, Balam & Zelpham maritis accommodant, & liberos accipiunt ex vteris ancillarum. Scribæ & Phariſæi in Cathedra Moyſi ſedentes, dum agunt quæ ad Cathedram pertinent, per omnia plenitudine poteſtatis vtuntur, & officium non vita tantis effectibus honoratur. Obediunt dæmones exorciſtis; *Chriſtum*, inquiunt, *ſcimus, & Paulũ nouimus, & in nomine Chriſti quem Paulus prædicat, adiurati egredimur, vos autem penitùs ignoramus.* Ecce in nomine ſuæ nihil quæſtuarij peragunt Exorciſtę, nec

nec ſe eis deferre ipſi dæmones profitentur, ſed nomen Chriſti etiam per lucrorum ſectatores, ſuæ gloriæ retinet poteſtatem & fiunt in talibus cauſis miniſtri mercenarij : ſicut naues onerariæ, quę per pelagus euehunt inſtitores, quarum rectores potiùs eorum quos ducunt pecuniis inhiant quàm ſaluti. Et tamen mare ſæculi huius neceſſarios habet huiuſmodi tranſuectores : aliqui ceſſabunt commercia, nec ex tranſmarinorum copia aliorum inopia habebit ſubſidium, nec occurrent ſibi ſolatia regionum ſi vehicula tollantur de inuio , & pelagus immeabile relinquatur. Bonis quippe ſępè malorum miniſteria ſuffragantur.]

56. Anaſtaſius [a]. II. [Baptiſmum quod procul ſit ab Eccleſia ſiue ab adultero ſiue à fure, fuerit datum ad percipientem munus peruenit illibatum, quia vox illa quæ per columbam ſonuit , omnem maculam humanæ pollutionis excludit, qua declaratur ac dicitur : *Hic eſt qui baptizat in Spiritu ſancto & igne*. Nã ſi viſibilis Solis iſtius radij , cum per loca fœtidiſſima tranſeunt, nulla cõtactus inquinatione maculantur, multo magis il-

[a] *epiſt. 2. ad Imper. Anaſt. c. 7.*

lius qui istum visibilem fecit, virtus nulla ministri indignitate cõstringitur; nam & Iudas cùm fuerit sacrilegus atque fur, quidquid egit inter Apostolos pro dignitate commissa, beneficia per indignum data, nulla ex hoc detrimenta senserunt, declarante hoc ipso Domino manifestissima voce: *Scribæ*, inquit, *& Pharisæi super Cathedram Mosis sedent: quæ dicunt facite: quæ autem faciunt nolite facere. Dicunt enim & non faciunt.* Quidquid ergo ad hominum profectum quilibet in Ecclesia minister officiosus videtur operari, hoc totum cõtineri impletæ diuinitatis effectu, ita ille per quem Christus loquitur Paulus affirmat: *ego plantaui, Apollo rigauit, sed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat, Deus.* Adeò autem non quæritur quis vel qualis prædicet, sed quem prædicet, vt inuidos etiam benè prædicare Christum confirmet, quo malo diabolus ipse deiectus est, & hoc ipso prædicare non desinit.]

a *ad Consul. Bulg. c.* 14.

Ratum habuit Anastasij pronunciatum, Nicolaus I.[a] [Diuersi fuere (inquit)

qui

qui diuerſo modo Chriſtum annunciabant ſed ſiue occaſione, ſiue quomodocumque hunc annunciarent, hos tamen non prohibebat Apoſtolus, qui ſolùm vt Chriſtus annunciaretur, plurimum ſatagebat. Quia enim Chriſtus ordinauerat, vs qui Euãgelium ãnunciaret de Euangelio viueret, multi idcircò Chriſtum prædicabant, vt commoda terrena acquirerent: Ergo nõ erat Chriſtus in cauſa ſed auaritia. Rurſus quia multi Euangelij prędicatores, à fidelibus magnis honoribus efferebantur, nonnulli ideò Chriſtum prædicabant, vt ſimiliã & ipſi perciperent. Ergo non erat Chriſtus in voto, ſed inuidia. Sed nemo iſtorum prohibitus eſt, quominus per hos Chriſtus annunciaretur. Nimirum cùm Iudas inter cæteros Apoſtolos à Domino miſſus, & miracula fecerit, & Chriſtum annunciauerit, & in nomine eius multos baptiſauerit. Itaq; vt ſedis Apoſtolicæ Præſul ſcribit Anaſtaſius, non quæritur quis vel qualis prædicet, ſed quem prædicet.]

57. S. Bernardus. [a] [Qui Eccleſiam non agnoſcunt, non eſt mirum ſi ordinibus Eccleſiæ detrahunt, ſi inſtituta non

a *ſerm. 66. in Cant.*

Digitized by Google

recipiunt, ſi ſacramenta contemnunt, ſi mandatis non obediunt. Peccatores, inquiunt, ſunt Apoſtolici, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Presbyteri, ac per hoc nec dãdis nec recipiendis ſacramentis idonei: nunquam verò duo iſta conuenient, Epiſcopum eſſe, & peccatorem. Falſum eſt. Epiſcopus erat Caïphas, & tamen quantus peccator qui in Dominum mortis dictabat ſententiam? Si negas Epiſcopum arguet te teſtimonium Ioannis, qui eum in teſtimonium ſui Pontificatus, etiam prophetaſſe refert. Apoſtolus erat Iudas, & licèt auarus, & ſceleratus, electus à Domino. An tu de illius Apoſtolatu dubitas quem Dominus elegit. Nunc *ego* (inquit) *vos duodecim elegi, & vnus èx vobis diabolus eſt*. Audis eũdem electum Apoſtolum, & extitiſſe diabolum, & negas poſſe eſſe Epiſcopum qui peccator eſt? Super Cathedram Moyſis, ſederunt Scribæ & Phariſæi, & qui non obedierunt eis tamquam Epiſcopis inobedientiæ rei fuerunt, etiam in ipſum Dominum præcipientem & dicentem: *quæ dicunt facite*. Patet, quamuis Scribę, quamuis Phariſæi, quamuis videlicet maximi

pecca

peccatores, propter Cathedram tamen Moysis; ad eos quoque nihilominus pertinere, quod item dixit. *Qui vos audit me audit, & qui vos spernit me spernit.*]

S. Augustinus.[a] [Minister id est dispensator verbis sacramenti Euangelici, si bonus est consocius sit Euangelij: si autem malus est, non ideò dispensator non est Euangelij. Si enim bonus est, volens hoc facit, si autem malus, hoc est sua quærens non quæ Iesu Christi, inuitus hoc facit propter alia quæ requirit. Vide tamen quid idem Apostolus dixerit, *si ergo volens hoc facio*, inquit, *mercedem habeo, si autem inuitus dispensatio mihi credita est:* Tanquam diceret: si bonus bonum annuncio, etiam ipse præuenio. Si autem malus bonum annũcio: (numquid enim dixit si inuitus facio?) dispensator non ero: Annunciauit Petrus & cæteri bonis, inuitus Iudas, tamen cum ipsis missus, annunciauit. Illi mercedem habent, huic dispensatio credita est. Qui autem omnibus illis annunciantibus Euangelium perceperunt, non à plantatore vel rigatore, sed ab eo qui incrementum dat, mundari, & iustificari poterunt. Neque

[a] *l. 3. contra liter. Petil c. 55.*

Digitized by Google

enim dicturi ſumus, Iudam non baptizaſſe, cum adhuc inter diſcipulos fuerit quando fiebat quod ſcriptum eſt, *Ipſe non baptizabat, ſed diſcipuli eius.* An quia nondum Chriſtum tradiderat qui loculos habebat, & ea quæ mittebantur auferebat, qui pecuniæ cuſtos innocens eſſe non potuit, diſpenſator tamen gratiæ ſine accipientium damno fuit? Aut ſi non baptizauit, certè fatemini quia Euãgelizauit.] Et alibi. [a] [cùm tantum diſtaret inter Petrum & Iudam, nihil tamen diſtabat inter baptiſmum qui dabatur per Iudam. Illud enim quod per eos dabatur, vnum erat, cum ipſi non eſſent vnum, & illud Chriſti erat: Illorum autem, vnus ad membra Chriſti, alter ad partem diaboli pertinebat.] Idem ad illud [b] *iuſtus autem quid fecit?* ita ſcribit. [Quid vobis fecit Chriſtus, qui eumdem tradicorem ſuum, quem diabolum nominauit, qui ante traditionem Dominj, nec loculis Dominicis fidem potuit exhibere, cum cæteris diſcipulis ad prædicandum regnum cælorum miſit, vt demonſtraret dona Dei, peruenire ad eos qui eum fide accipiunt, etiam ſi talis ſit, per

[a] *l. de vnitate Eccleſiæ c. 18.*

[b] *in pſal. 10.*

Digitized by Google

per quem accipiunt, qualis Iudas fuit.] Exſcripſit in hanc rem hunc locum Petrus Damiani.[a]

a *l. gratiſſimus c. 16 in fine.*

58. Egregiè quoque in hanc rem exemplo Iudæ Luitprandus[b] agens de Stephani Papæ in Formoſum truculentia. Relata enim ea pluſquàm ferina barbarie, quia Formoſi corpus è ſepulchro extractum, & circumpoſitis Pontificalibus ornamẽtis in throno locatum, móxque ad contumeliæ acceſſionem, inde deiectum, & exutum ſacro amictu, etiam tribus digitis, quorum ad benedicendum vſus eſt, truncatum, & (proh inſanum furorem!) iactatum in Tyberim eſt: cùm ſubdidiſſet Luitprandus omnes à Formoſo inauguratos, iuſſu furentis ſucceſſoris depoſitos denuoque initiatione noua pollutos, potiùs quàm ſacratos, addit: [Hi qui à Iuda Domini noſtri Ieſu Chriſti proditore ante proditionem, ſalutem ſeu benedictionem Apoſtolicam perceperant, ea poſt proditionem, propriíque corporis ſuſpenſionem, minimè ſunt priuati, niſi quos improba fortè fœdarunt flagitia. Benedictio ſiquidem quæ miniſtris impenditur, non per eum

b *l. 1. c. 8.*

qui videtur, ſed qui non videtur, Sacerdotem infunditur. *Neque enim qui rigat eſt aliquid, neque qui plantat, ſed qui incrementum dat, Deus.*]

XV. Nemo corpus vniuerſum damnet, ob vnius membri vitium.

Hæc eſt vulgatiſſima & deterrima peruerſio. Idcircò ſæpè à Patribus improbatur, quorum iam æuo viguiſſe docent in eam toties conclamantes.

Nazianzenus [a] in eos qui profeſſores pudicitiæ infamabant, ob aliquorum probrum, ſic canit. [a] carm. de pudic.

At corruerunt dixeris quidam. Malè
Tibi ſit, legis qui debiles, non optimos
Illi probrum ſunt nam ſibi, hi nobis decus.
Dirámne propter grandinem tellus cæli,
Seríque vitis deſinit? Quid? littori
Pontúſne cunctos applicat, quos accipit?
Longinqua verò quid ſequor? cum Phoſphoro
Vtrum Angelorum ſunt ſimul lapſi Chori?

Quid

Quid? Nonne Christi carnifex Iudas erat?
Apostoli verò decus? Quin iam mala
Tu nuptiarum cogitas, furta & thori,
Adulteratur queis amor, & queis genus?
Incede sursum liuor ac humi corruat.]

Et alibi [a] inducta per prosopopeiã virginitati partes suas tutante, aduersus eos qui paucorum casum in totum cœtum deriuabant, post multa in eam rem, sic concludit.

[a] *carm. de laude virginit. sub finem.*

Angelus ante fuit miro splendore coruscus,
Lucifer: hæc illo cœlesti ex arce ruente,
Cœlitibus tamen incolumnis sua gloria mansit.
Sic neque discipulis sceleratus casus Iudæ
Opprobrio fuit. Ille quidem de sede bonorum
Protinus eiectus, nigrum detrusus in Orcum est.
At reliqui cursum, recti tenuere priorem.
Sic postquam æquoreæ quemdam rapuere procellæ
Vela alius pandens, vento tumefacta furenti

Nauigat, extincti prospectans triste sepulchrum,
Aut etiam à tumulo puppis retinacula soluit.

Rursusque [a] alibi. [Mihi charissimum solum, patriam, inquam meam, omni crimine solutam velim: Improbitas enim non patriæ sed iis qui animi inductione ipsam elegerunt, assignãda est. Illa enim, quippe sacra & apud omnes pietatis laude clara & illustris est: hi autem Ecclesiæ matre indigni. Porrò in vinea quoque spinam nasci audiuistis: ac Iudas qui in discipulorum numero erat, proditor fuit.]

a orat. 21. n. 16.

59. S. Cyrillus Hierosol. [b] [Si audis quod Episcopi cõtra Episcopos & Clerici contra Clericos, & populi contra populos, vsque ad sanguinem certant, ne perturberis; Prædictum enim est. Non attendas his quæ nunc fiunt, sed quæ prædicta sunt. Ne si ego qui te doceo peream, tu pereas simul. Sed licet & discipulos meliores esse magistris, & qui postremus venit, esse primum: quandoquidem & eos qui hora vndecima veniunt, recipit Dominus. In Apostolis inuen a

b catech. 15.

Digitized by Google

uenta eſt proditio,& miraris ſi & inEpiſcopis,fraternum odium reperiatur?]

Caſſianus ex perſona Abbatis Piamonis.[a] [Si vnquã inter fratres ſimilis fuerit oborţa tentatio, nequaquam à curſu trãquillitatis excuſſi, blaſphemis ſeculariũ obtrectationibus aditũ reſeremus. Nec peruerſos atque execrabiles quoſque ſanctorum virorum numero inſertos, latitare miremur, quia dum in huius ſeculi area conculcamur atque conterimur,neceſſe eſt etiam paleas igni perpetuo deputandas, inter electiſſima frumenta miſceeri. Denique ſi vel Satan inter Angelos, vel Iudam inter Apoſtolos, vel Nicolaum prauiſſimæ hæreſeos inter Diaconos reminiſcamur electos,hoc quod nequiſſimi homines Sanctorum ordini deprehenduntur inſerti, mirum eſſe non poterit.]

[a] *collat.* 18.c.16.

S. Chryſoſtomus.[b] [Si videris Sacerdotem indignum non ob id etiam calumniari Sacerdotium debes: neque enim calumnianda res; ſed ille ſolum meretur onerari conuiciis, qui tanto bono abutatur. Non enim ſi Iudas proditor fuit, hoc Apoſtolicæ profeſſionis crimen

[b] *hom. de virtut. & vitiis.*

Digitized by Google

men,ſed vnius tantum viri mens improba fuit. Et medici quidem multi carnifices ſunt, qui pro medelis venena propinant: nec tamen artem vitupero, ſed qui arte ſua iniquus abutitur. Et nautæ complures nauigia amiſerunt, nec ars nauigandi tamen, ſed eorum peruerſa voluntas iure damnanda.] Eadem propè verbatim iterat alibi. [a] Rurſus [b] alio loco, tanquam familiarem infidelium labem memorat, ex vnius Chriſtiani qualicunque culpa, vniuerſum Chriſtianum nomen infamia aſpergete.

a hom. 4. de verbis Eſaiæ.

b hom. 7. in Geneſ.

60. S. Hieronymus. [c] [Nec mirum quamuis ſanctum hominem tamen in homine diligendo potuiſſe falli : cum & Deum pœniteat, quod Saül in Regem vnxerit: & in duodecim Apoſtolis Iudas ſit proditor repertus; & de quondam ordinis tui hominibus, Nicolaus Antiochenus immunditiarum omnium, & Nicolaitarum hæreſeos auctor extitiſſe referatur.] Item retundens Vigilantij probra. [Error & culpa iuuenum, viliſſimarúmque mulierum, qui per noctem ſæpè deprehenditur, non eſt religioſis hominibus imputandus : quia & in vigiliis Paſchæ

c epiſt ad Saluianũ Diaconum virginũ corruptore.

Paſchæ tale quid fieri plerumque conuincitur: & tamen paucorum culpa,non præiudicat religioni, qui & abſque vigiliis poſſunt errare , vel in ſuis vel in alienis domibus, Apoſtolorum ſeriem Iudæ proditio non deſtruxit. Et noſtras ergo vigilias , malæ aliorum vigiliæ non deſtruent : quin potiùs pudicitiæ vigilare cogantur, qui libidini dormiunt.] Et ad illud,*qui recipit Prophetam*, [a] ſic diſſerit. [In omni profeſſione zizaniam mixtam eſſe tritico,præuiſerat:*qui recipit vos, me recipit,& qui me recipit , recipit eũ qui me miſit*:ad ſuſceptionem magiſtrorum diſcipulos prouocauerat. Poterat occulta eſſe credentium reſponſio:ergo & pſeudoprophetas & Iudam proditorem , debemus recipere,& illis alimoniam miniſtrare.Hoc Dominus ante procurans dicit : non perſonas ſuſcipiendas eſſe , ſed nomina ; & mercedem non perdere ſuſcipientes,licèt indignus fuerit qui ſuſceptus ſit.]Rurſus alios loco [b] [Non omnes Epiſcopi , Epiſcopi ſunt. Attendis Petrum : ſed & Iudam conſidera Stephanum ſuſpicis : ſed & Nicolaum reſpice, quem Dominus in Apocalypſi ſua damnat

a *in c. 10. Matth.*

b *epiſto. ad Heliodorũ.*

Digitized by Google

nat ſententia, qui tam turpia & nefanda commentus eſt, nec Nicolaïtarum hæreſis ex illa radice naſcatur. Probet ſe vnuſquiſque, & ſic accedat. Non facit Eccleſiaſtica dignitas, Chriſtianum.]

a *epiſt.* 137. S. Auguſtinus. [a] [Quantumlibet vigilet diſciplina domus meæ; homo ſum & inter homines viuo, nec mihi arrogare audeo, vt domus mea melior ſit quàm arca Noë, vbi tamen inter octo homines, reprobus vnus inuentus eſt: aut melior ſit, quàm domus Abrahæ, vbi dictum eſt, *eijce ancillam, & filium eius*: aut melior ſit quàm domus Iſaac, cui de duobus geminis dictum eſt, *Iacob dilexi, Eſau autem odio habui*: aut melior ſit quàm domus ipſius Iacob, vbi lectum patris filius inceſtauit: aut melior ſit quàm domus ipſius Dauid, cuius filius cum ſorore concubuit, cuius alter filius cõtra patris tam ſanctam manſuetudinem rebellauit: aut melior quàm cohabitatio Pauli Apoſtoli, qui tamen ſi inter omnes bonos habitaret, non diceret quod ſuperiùs commemoraui, *foris pugnæ, intùs timores*: nec diceret cùm de ſanctitate & fide Timothæi loqueretur, *neminem habeo qui germanè*

manè de vobis ſolicitus ſit. Omnes enim ſua quærunt, non quæ ſunt Ieſu Chriſti: aut melior quàm cohabitatio ipſius Domini Iesv Chriſti, in qua vndecim boni perfidum & furem Iudam tolerauerunt: aut melior ſit poſtremò quàm cœlum, vnde Angeli ceciderunt. Simpliciter autem fateor charitati veſtræ, coram Domino Deo noſtro, qui teſtis eſt ſuper animam meam, ex quo Deo ſeruire cœpi, quomodò difficile ſum expertus meliores, quàm qui in monaſteriis profecerunt: ita non ſum expertus peiores, quàm qui in monaſteriis ceciderunt. Ita vt hinc arbitret in Apocalypſi ſcriptum, *Iuſtus iuſtior fiat, & ſordidus ſordeſcat adhuc.* Quapropter etſi contriſtamur de aliquibus purgamentis, conſolamur tamen etiam de pluribus ornamentis. Nolite ergo propter amurcam, qua oculi veſtri offenduntur, torcularia deteſtari, vnde apothecæ Dominicæ, fructu olei luminoſioris implentur.] Similia inſigniter in pſal. 132.[a]

61. S. Gregorius[b] ad illud, *frater ſuis Diaconum*, tractans cur boni malis permiſceantur Deo permittente. [Abel eſſe renuit

a ad verſum 1.
b 20. mor. c. 29.

renuit, quem Caïn malitia non exercet. Sic in tritura areæ grana ſub paleis premunt, ſic flores inter ſpinas prodeunt, & roſa quæ redolet, creſcit cum ſpina quæ pungit. Duos námque filios habuit primus homo, ſed vnus electus, alter reprobus fuit. Tres quoque filios Noë, circa continuit, ſed duobus in humilitate perſiſtẽtibus, vnus ad patris irriſionem ruit. Duos Abraham filios habuit, ſed vnus innocens, alius verò fratris perſecutor fuit. Duos quoque Iſaac, filios habuit, vnus in humilitate ſeruatus, alter verò & priuſquàm naſceretur, reprobatus eſt. Duodecim Iacob filios genuit. Sed ex his vnus per innocentiam venditus, cæteri verò per malitiam venditores fratris fuerunt. Duodecim quoque Apoſtoli in ſancta Eccleſia ſunt electi, ſed ne improbati remanerent, vnus ex eis admixtus eſt, qui eos perſequens probaret. Sic namque iuſto peccator cum malitia iungitur, ſicut in fornace auro palea, cum igne ſociantur, vt quo ardeat palea, purgetur aurum.] Rurſus idem alibi. [a] [Tres in arca filij Noë fuerunt, vnus irriſor patris extitit, qui etſi in ſe benedictus fuit,

a l 9. epiſt. 59.

male

maledictionis tamen ſententiam in filio ſuſcepit. Duos Abraham priuſquam vxorem Oethuram acciperet, u filios habuit: ſed tamen carnalis eius filiss, eſt repromiſſionis filium perſecutu : Quod magnus Doctor exponit, dicens: *ſicut is qui ſecundùm carnem eſt, perſequebatur eum qui ſecundùm ſpiritum, ita & nunc.* Duos Iſaac filios habuit, ſed vnus qui ſpiritalis extitit, ante minas carnalis fratris fugit. Duodecim Iacob filios habuit: ſed vnum qui rectiùs viuebat, vndecim in Ægypto vendiderunt. In Dauid Propheta, quia fuit quod purgari debuiſſet, actum eſt vt perſecutionem per filium pateretur. Beatus Iob de ſocietate reproborum, dicit. *frater fui Draconum & ſocius ſtruthionum.* Ad Ezechielem Dominus ait: *Filij hominis increduli & ſubter ſores ſunt tecum, & cum ſcorpionibus habitas.* In duodecim Apoſtolis vnus reprobus mixtus eſt vt eſſet cuius perſecutione, vndecim tentarentur.]

62. Gillebertus [a] expoſtulanti diſcipulo quomodo primus homo in paradiſo peccaſſet, ſic reſpondentem inducit Magiſtrum. [Quare de malo illo non

[a] *alterc. ſynag. & eccleſ. c. 5*

cauſaris, quòd de cœlo primùm venit, & in cœlo repertum, iuxta illud: *& in angelis ſuis reperit prauitatem.* Itémque *inebriatus eſt in cœlo gladius meus*, cum cœlum multò ſanctius paradiſo fuerit, quippe quod ſedes Dei propriè dicitur, terra verò ſcabellum pedum eius. De his igitur magis dolere quàm queri oportet, quia ex huius mali ſimilitudine, rarum videmus aliquem ſanctorum conuentum, vbi congregatio diuerſorum ordinum eſt. Vbi etiam propriè ſedes Dei eſt, niſi meritò proclamare poſſimus, *cùm veniſſent filij Dei, & ſtarent ante Dominum, affuit inter eos etiam Satan.* In qua parte cognoſcimus cum ſuis complicibus Iudam.]

[a] *l. de panibus c. 16.*

[a] Petrus Cellenſis. [Vt nulla in pictura abuſio videtur, ſi poſt album etiam ſubniger color ſupponitur, ſimiliter ſi cum bonis Apoſtolis peſſimus proditor Iudas inuenitur, vel Satan cum filiis Dei adſit, conſiderata patientia Dei, ſine ſtupore ſuſcipitur.] Præmiſerat autem malos bonis permiſtos non obſtante Deo, ſolere viuere, vnde ſequitur non eſſe impiorum impietatem reliquo cœtui affricandam.

Huc

63. Hùc planè facit illustris locus Constitutionum Apostolicarum, descriptus ab Anastasio, vbi ex eo quòd Iudas solus sui reatus pœnam tulerit, nec alij Apostoli eius scelere sorduerint, infert ab vnoquoque de suo facto exigendam rationem. [Vnusquisque pro seipso respondebit, & non perdet Deus simul iustũ cum iniusto. Nam apud ipsum, quod sine peccato est non punitur. Neque enim Noë diluuio obruit, neque Loth combussit, neque Raab simul perdidit. Si quis autem velit scire ea etiam, quæ in nobis facta sunt: Iudas nobiscum accepit sortem ministerij, quam nos; & Simon Magus accepit signaculum quod est in Domino: sed vterque eorum effectus mutat; ille quidem fuit strangulatus, hic verò præter naturam volans, fuit contritus. Et in arca erant Noë & eius filij, sed inuentus malus, solus Cham ex filiis fuit punitus. Quòd si patres non puniuntur pro filiis, neque filii pro patribus; est perspicuum, quòd neque vxores pro maritis, neque serui pro dominis, neque cognati pro cognatis, neque amici, neque iusti pro iniustis: sed ab vnoquoque

a q 33. in Scriptu. ex l. 2. constit. c. 14.

de ſuo facto exigetur ratio. Neque enim Noë pro mundo dedit pœnas. Neque Loth fuit iuſtus pro Sodomitis, neque Raab fuit occiſa pro Hierechuntinis, neque Iſraël fuit ſubmerſus pro Ægyptiis. Neque enim condemnat ſimul cohabitatio, ſed mentis conſenſus.]

a *opuſc. 19 c.20.* S. Thomas, [a] ex eo quòd Iudas peſſimus fuerit in cœtu optimo; infert, perperam nœuum vnius membri religioſi, in vniuerſum religionis corpus transfundi. Ex eadem B. Dominici familia B. Raymundus de Capua. [b] [Noui omnem congregationẽ habere triticum ex zizania, nec magis priuilegiatam eſſe ſcholam B. Dominici, ſcholâ Chriſti, quæ cum vndecim iudicibus ſæculi, vnum habuit diabolum eis adiunctum.]

b *l. de reformat. religioſorum pag 38.*

c *de ſex alis Seraphin.* 64. S. Bonauenntura [c] egregiè demonſtrat in quouis cœtu, quantumuis ſancto, bonos ſemper & malos admiſceri: Ex quo ſequitur, vt bonorum ſanctitas non vertitur laudi iis qui eam in ſe non exhibent, ſic neque improbitatem malorum, affricandam eſſe bonis; aut culpandum corpus vniuerſum ob vnius membri vitium. Iuuat partem grauiſſimę

&

& ſapientiſſimæ monitionis adſcribere. [In hoc differunt laudabiles religiones & iam dilapſæ, non quòd nullus peccans in laudabilibus reperiatur, ſed quòd nullus impune peccare ſinatur, & peccandi aditus ſtudiosè præcludantur, & incorrigibiles, & alios inficientes eliminentur, & boni foueantur, & diligantur, vt perſeuerent, & in melius ſemper proficiant. Nam cùm in conuentu Angelorum ante confirmationem, & in ordine Apoſtolorum ſub Magiſterio Chriſti reperta ſit prauitas, quis ordo bonorum in terra audeat ſibi arrogare hanc prærogatiuam quòd peccatum in eo non ſit? quia etſi plurimi per Dei gratiam immunes ibi fuerint, ſed non omnes. *Vos mundi eſtis, ſed non omnes*, ait Dominus. Bonis enim quandiu ſunt hîc in ſtatu merendi expedit aliquos malos ſecum habere, qui eis ſint maioris occaſio meriti, quibus compatiantur in malis ſuis, contra quos zelus eorum inardeſcat, quos corrigere laborent, quibus ſimiles fieri pertimeſcant, qui eis ſint tentationis materia, à quibus etiam perſecutiones ſuſtineant, & ex quorum conſideratione confuſi humi-

lis nunc quia tales non sunt, admoneantur gratiarum actionis ei qui custodit eos, ne tales efficiantur.] Has ob causas præter cæteras Iudas, in cœtu sanctissimo, licèt pessimus, locum habere permissus est. Sicut ergo nemo collegium Apostolicum vniuersum, sordibus Iudæ contaminatum iure dicat; ita neque reliqua corpora moralia, vnius alicuius, aut paucorum membrorum vitio, inquinari sunt censenda.

a in Chronico Carus. in fine.

65. Petrus Dorlādus discolos quosdam, verius reiectamenta ordinis sui non illiuisse suam fuliginem ordini, dicens; [In schola omnium (inquit) virtutum, sub magisterio Iesu Christi, Iudas omnium pessimus, fur, proditor, ac parricida repertus est, de quo genere Dominus, discipulis loquebatur. *Nonne*, ait, *duodecim vos elegi, & vnus ex vobis diabolus est?* Intellige parabolam zizaniorum, quomodò pius agricola bonum in agro suo semen iactarat, quod clam inimicus homo cùm vitiasset, cum ipso tritico simul & zizania surrexerunt: quæ tamen iussa sunt ante maturam segetem non exstirpari: post verò dum triticum in horrea

recon

reconditur, ipſa zizania miſta paleis ignibus comburuntur. Intellige etiam ſagenam Eccleſiæ ex omni genere piſcium congregantem : qui tamen piſces, mixti boni cum reprobis, non ante ab inuicem ſeparantur, quàm ad littus iudicij ſagena traducta ſit : vbi à ſanctis Angelis boni piſces in vaſis ſalutiferæ conſeruationis colliguntur, mali autem foras in profundum maris, hoc eſt amariſſimæ damnationis proiiciuntur. Semper namque in omni congregatione bonos cum malis, triticum cum paleis reperies. Per malos nempe boni dum vexantur & probãtur, proficiunt; probati autem & purgati, ac in quadam quaſi tribulationum mola à ſua ſuperbia comminuti, in panis cœleſtis tranſeunt vnitatem, & leues paleæ igni comburuntur inextinguibili. Non ſcandalizent igitur te fatres reprobi, ſed informent: & Deo ſubdere cum timore, fugiens ad clamorem pereuntium, fugiens à tabernaculis hominum impiorum, & ſaluare (vt hortatur Apoſtolus) à generatione iſta praua & peccatrice.] Nimirum non ante extremum ſeculi diem, fies plena bonorum à malis diſcre-

Digitized by Google

tio. Interim cum Hierosolymitis ait Blesensis, [a] [Habitat Iebusæus. Interim in horto patrisfamilias, simul sunt saliunca, & abies, vrtica & myrtus; in grege Iacob animalia alba & nigra, agni & hœdi, in reti Petri pisces boni & mali. In arca Noë animalia munda, & immunda. In agro Domini, lilia inter spinas, & zizania inter spicas. In area Domini, granum cum palea. In cella Christi, vinum cum acinis, oleum cum amurca.] Et scilicet, cum Petro & Apostolis, Iudas vnus. Videndi qui contrarium errorem vniuersè conuellunt, & potenter Origenes, [b] S. Augustinus, [c] Theodoretus. [d]

[a] epist. 45. in f.

[b] hom. 1. in Ezech.

[c] in psal. 89 v. 1 & l. 5. contra Faustum c. 11. & l. 20. c. 25. & conc. 2. in psal. 30. v. 14. & in ps. 132.

[d] l. 2 contra Græcos.

Digitized by Google

Tractationis Clauſula.

EXOLVI quod circa ***Latronem ſanctum***, ac ***Apoſtolum diabolum***, receperam demonſtrandum. Quorum extremorum nexu, etiamſi diſparata iunxiſſe videor (quid enim minùs conſentiens, quàm ***Latro ſanctus***, & ***Apoſtolus diabolus?***) Nihil tamen verò abhorrens propoſui. Et hæc ſunt partim dexteræ excelſi, partim deprauatæ libertatis humanæ mira opera, quæ ſuſceperam declaranda: tametſi non exponi modò, ſed neque ſatis vnquam noſtris cogitationibus perſpici, aut pro dignitate ſuſpici queant. Dextera excelſi & potentiſſimus gratiæ afflatus, obſecundante humana libertate Latronem præſtitit ſanctum, & deterſa vniuerſa anterioris vitæ rubigine, nitentem ac ſplendentem coram Deo & Angelis exhibuit. Libertatis humanæ deprauatio, diuinæ excitationis motus faſtidiens, ſibíque abiecto Deo malè indulgens, dejectum eminentiſſimo vniuerſæ Eccle-

Digitized by Google

sic gradu Iudam, ad mundi sentinam miserabiliter demisit. Hæc vt S. Chrysostomus [a] egregiè animaduertit, quid attinebat sacris Scriptis prodi, & cum aliqua in speciem, cœtus Apostolici carcinoma illud quandoque perpessi, denigratione euulgari, nisi quia nostra intererat rescire etiam patibulum, ei qui ad diuinam vocem in schola cordis inibi editam non obsurdescat, scalam ad cœlum effici? Et è contrario, neque Apostolatum, quo nullus fuit in Ecclesia gradus Christo proximior, securitatem desidi & aduersus gratiam refractario non præstare? Vno verbo, posse Latronem in sanctum, per gratiam humanæ cooperationis feracem; Apostolum verò in Latronem ac diabolum, per libertatis corruptelam, euadere. Magna ergo & mira, hinc gratiæ animum quem sibi efficit docilem subeuntis; inde libertatis aduersus gratiæ stimulos calcitrantis mutatio. Magnum & potens, hinc spei, inde timoris incentiuum. Et ô beati quibus infœlix vnius deiectio pauorem incusserit, alterius erectio spem iniecerit, certis fieri posse vt culpa sua & ignauia cadant; perque

[a] *hom. 6. in ad Phlip.*

que eam vnam ſtaturum ne firmentur in bono, ad quos eos diuina excitatio nec cogitantes impulerit, & vt perficere poſſent ad cooperandum præſtò fuerit. Hoc eſt primarium ſacramentum, è permultis quibus gratuidatur hæc tractatio, quod non abſcondere ſed euulgare facto bonum & optimum eſt. Eò præſertim vniuerſa hac tractatione collimauimus. Et faxis ô Deus, à quo nobis hæc mens & perficiendi facultas, vt extet pretium operæ; ſpe munitùs in ſcriptore ac Lectore timor; dum timori ac ſpei locus ſupereſt; donec abactis quę hîc damno noſtro alternant viciſſitudinibus, ſiniant lux & tenebræ: & ad beatam ſecuritatem nulli caſui ludibrium vltra debentem, ad liquidiſſimam ſecuritatem nullo vnquam nubilo infuſcandam, lucem nullo vnquam occaſu violandam, diuina ſit benignitate deuentum.

FINIS.

INDEX RERVM ET VERBORVM, SECVNDÆ PARTIS OPERIS DE PRODITORE IVDA.

A.

Ablutionem pedum cur præmiserit Christus. 365.

quo ordine facta. 367

Ablutio pedum, an semper fieret. 356

Adam typus Judæ. 779

Absalon, Judæ adumbratio. 777

Absalon, gaudium Patris. 3

Adonibesec, filius fulminis. 3

Ædificatio in arena, quæ. 480

Æthiopum Christianorum fatuitas. 305

Æquivocationes quatenus vetitæ. 224

Angelorum sensus deiecto Satana. 686

Ager figuli. 636

à quo emptus, 637

Digitized by Google

vbi ſitus & cur dictus figuli. 640
vſus cui eſt addictus. 641
Agni immolatio, qua hora fieret. 320
Agnus paſcalis à quo immolandus. 313
eius infixio, typus crucifixionis. ibid
Agno connata vulnerum imago in pedibus. 314
Amor externorum, fons malorum. 862
Amor cognatorum temperandus. 867
Animæ Iudæ ſupplicia. 681
Apiarium Chriſti. 817
Apoſtatæ religionum, Iudæ germani. 791
& 893. ac ſeqq.
Apoſtolatus, an ex merito. 54
Apoſtolus, quis. 75
Apoſtoli collati cum celis. 85
cum gemmis ſacerdotalibus. 88
cum tintinnabulis ſtolæ Pontif. ibid.
cum zodiaco. 90
cum 12. menſibus, ibid.
cum 12. horis dies, ibid.
cum curru. 92 & 99.
cum dentibus corporis myſtici. 94
cum oculis eiuſdem. 96
cum Chriſti pedibus. 100
cum montibus & collibus. 102. & 103
cum lapidibus erectis. 1X1
alia plaraque comparatimes. 113 & ſeqq.

Apoſto

Digitized by Google

INDEX RERVM

Apostolici duodenarij figuræ. 83
Apostolorum dotes animi. 78. *& seqq.*
Apostolorum decora ex PP. 82
Apostolorum eminentia. 118 *& seqq.*
Apostolorum affectus in prima communione. 384
Argentei Iudæ vnde accepti. 589
quanti essent. 596 *& seqq.*
Argentei Iudæ, vnde. 588
Argenteus, quid. 576 *& seqq.*
Arrius, alter Iudas. 737
Antropophagia Iudæ. 387
Aposiopesis in scriptura. 278
Auriga cœlestis. 99
Auaritia idololatria. 191
excœrat auarum. 194
Auaritia, radix proditionis Iudæ. 170
Azymorum dies prima, quæ 306

B.

Baptismus à Iuda collatus. 134
Barresij perfidia, castigata. 223
Bedæ mos in citando. 563
Bethaniæ quoties cœnauit Christus. 252. 272
Blandiloquium Iudæ. 238
Blandiloqui Iudæ germani. 908

Bonum

Digitized by Google

Bonum peccatis admiſtum. 484
Buccella intincta, an ex pane. 409. & ſeqq.

C

Caianorum rabies. 687
Calcanei leuatio, quæ. 565
Carioth, quæ vrbs. 9
Character Sacerdotij duplex. 135
Chriſtus cur Iudam elegerit. 61. & ſeqq.
Chriſtus, Apoſtolus. 75
Chriſti dominium proprietatis. 140
Chriſtus cur habere loculos voluerit. 142
Chriſti erga infirmos condeſcenſio. 143
Cœnobij bonorum, dominium, penes quem. 147
Chriſti prudentia in Iuda arguendo. 243
Chriſti vilitas apud Iudam. 261
Chriſtus quàm vilis, Iudæ. 286
Chriſti quis locus, in cœna vltima. 338. & ſeqq.
Chriſti demiſſio in pedibus abluendis. 356
Chriſti turbatio in cœna, quæ. 398
eius obiectum. 399
Chriſtus an Iudæ culpam detexerit. 412
fuit dominus famæ Iudæ. 415
Chriſtus Iudam non implanauit. 468
Chriſtus qua hora comprehenſus. 532
Chriſti ſermo vltimus. 540

Digitized by Google

INDEX RERVM

Christi humilium & sublimium, nexus. 571
Christi in Iudam benignitas. 818. & seqq.
patientia eiusdem citò. 825. & seqq.
Christallus Lusitana. 543
Chrysostomus violatus. 769
Cœna legalis, stando fiebat. 352
Cœna facta institutam Eucharistiam, quid. 372
Cœnæ legali, interfuit Iudas. 333
Cœna vsualis Christi vltima. 334
quis in ea habitus corporis. 335
Colles mystici. 103
Communicantium olim, loti pedes. 365
viris data communio in manibus. 375
Communicaritne Iudas. 376. & seqq.
Communio, quid doceat. 490
Comprehensionis Christi, hora. 536
Concilium contra Christum quando initum. 266
Concursus diuini necessitas. 461
Confessio alia quàm peccatorum. 2
Confessio Iudæ, ad quid vtilis. 632
Conscientiæ iudicium. 608
Consortium malorum periculosum. 165
Conscientia Iudam vexans. 606
Constantius, alter Iudas. 715
Consules orbis, Apostoli. 126
Contractus Iudæ de Christo, crudelis. 289
Conuitiorum per SS. abstinentia. 283

Con

Digitized by Google

Conuitiorum abstinentia. 692
Conuiuij locus, quis honoratior. 336
Crastini cura quatenus excluſa. 144
Correctio, nulli neganda. 835
Cupiditatis mala. 863. *& ſeqq.*
Culcitræ ſubalares conuiuarum. 335
Cupiditas, radix malorum omnium. 187

D.

DAEmones à Iuda expulſi. 134
Dæmon quomodo autor ſcelerum. 511
Dalilæ perfidia per Iudam expreſſa. 568
Damnatio, continet multa. 32
Damnatio non accuſati peruerſa. 188
Damnatio poſt mortem. 693
Decreti diuini de concurſu, expoſitio. 451
Decretum indifferens, quale admittendum. 452
Dei in nos benignitas. 68
Deipara violata ab Hæreticis. 744
Dentes Eccleſiæ 94
Deſertio peccatoris. 618
Detractiones Iudæ. 230
Detractores, tandem infames. 233
Deus famæ ſuorum, tutator. 255
Deus malis benè vtitur. 837. *& ſeqq.*
Deſperatio vitanda. 242

Digitized by Google

INDEX RERVM

Diſcipuli labes, Magiſtrum non fœdat 953
Diaboli ingenium captantis genium. 167
Diſcipulus ingratus, alter Iudas. 912
Diabolus an cauſa peccati Iudæ. 507
Diabolus Deum æmulatur mouentem. 516
Dÿ fortes terræ, qui. 129
Diſcipuli Chriſti, qui. 77
Diſruptio ſuſpendioſorum. 672
Dominium Chriſti, de fide. 153
Domus expers Chriſtus. 308
Duacenus pannus. 543
Ducatus proditorum, Iudæ. 558
Dulees cibi Chriſti apud Pſaltem, qui. 276

E.

Electi, preſsè qui perſeuerant. 130
Electio Iudæ in Apoſtolum, vera. ibid.
Eleemoſynæ Chriſti. 142
Emericus in Lullum, qualis. 424
Energumenus ne Iudas. 518
Epiſcopi, omnes Apoſtol. 79
Epiſcopus ne fuerit Iudas. 135
Ephraimitæ mercenarÿ. 18
ſcelera & ſupplicia. 20
Equi myſtici qui. 99
Eſſe, Dei proprium. 578

Esse de Deo, propriè dicitur. 578
Ethnicorum argumenta ex Iudæ casu. 69
Euangelistæ, concordes. 325
Eucharistiæ institutio. 372. & seqq.
est testamentum Christi. 325
Eucharistiam intingendi abusus. 409
Eucharistiæ perceptio indigna, sapit ludam. 872
Eucharistia an seruata à Iuda. 533
Eunomius, Iudæ germanus. 739
Exitus Iudæ è mensa. 416
Excæcatio per peccatum. 190

F.

Fabulæ de terra agri figuli. 644
Fabulæ de Iudæ argenteis. 588. & seqq.
Famæ piorum, cordi est Deo. 255
Famæ rei occulti, conseruandæ. 412
Familia prælati quî componenda. 145
Festa Iudæorum quæ opera admitterent. 329
Ficus ex qua Iudas pependit. 668
Fornax, templum. 630
Fortè in scripturis cur addatur sæpè. 429
Fœnerator, alter Iudas. 812
Formosus Papa, dirè habitus. 965
Fructus in alios non debet inflare. 941
Fures sacrilegi, Iudæ socij. 799. & seqq. & 897

Digitized by Google

Franci Christi carnifices, alij à Gallis. 13
Fraudulentia Iudæ. 225
Fulgentij sententia improbata. 2
Furta Iudæ, quanta. 185
erant sacrilegia, 187
Futurum causa prænotionis, non contra. 427

G.

GAllina AEthiopum. 305
Gaudium Satanæ ob Iudam deiectum. 52
Gaudium Iudæorum de Iudæ scelere. 291

H.

HAEreticorum Patriarcha, Iudas. 195
parens Arrianorum. 196. & 197
& Sacramentariorum. 198
Hæreticorum murmurationes. 237. & 254
Hæretici Iudæ germani. 756. & *seqq.*
Hierocles, alter Iudas. 730
Horæ diei mystici. 90
Hortus Gethsemani. 552
Hospes Christi postremus, quis. 310

I

IVdæi in Iuda expressi. 787
Iustitiæ venditor, alter Iudas. 813. & 907
Iacobus minor, Christo similis. 542

Iapon, dictus alter Iudas. 747
Idololatræ mystici, complures. 190
Illapsus, Satanæ cur negetur. 510
Immolatio Christi in cœna, quæ. 390
Impudentia Iudæ. 245
Incorrigibiles expellendi. 492. *& seqq.*
Inuidia ipsa, Satanas. 182
Inuidiæ detestatio. 178. *& seqq.*
Ioannes pectori Christi applicitus. 347
Iordanis Dominicani responsum. 579
Iordanis Dominicani factum. 580
Iscariothes vnde dictus Iudas. 7
Ioseph minoris venditus quàm Christus. 591
Iosephi pretium aliud quàm Christi. 591
Iudæorum Apostoli, qui. 77
Iudas quidam S. Crucis demonstrator. 6
Iudæ nomen à qua confessione dictum. 1
nunc ferale, olim glorioſum. 6
Iudas, an Gallus. 13
ex qua tribu fuerit. 18
Iudæ pater an Simon Leprosus. 21. *&* 23
mater an scortum. 24
Iudæ quomodò melius non esse. 33. *& seqq.*
Iudas an coniugatus. 38
quæ ei afficta crimina. 40
Iudas non semper malus. 41
electus verè est ad Apostolatum. 42

Digitized by Google

an vocatus quia bonus. 50.& seqq.
vita eius ante Apostolatum, non eximia. 57
fuit baptizatus baptismo Christi. 73
Iudas, cur dictus fur. 155
Iudas cur non propriè Simoniacus. 302
Iudas an communicauerit. 376
Iudas Polyphemus. 388
Iudas an Sacerdos & Episcopus. 389
Iudas, naturâ non malus. 421
Iudas quomodo energumenus. 424
Iudas an potuerit verè pœnitere. 618
Iudas sui carnifex. 660 & 703
biothanatus. ibid. 661. & 703
Iudæ pedes an à Christo loti. 359.& seqq.
Iudæ & Iudæorum colloquia. 264
Iudæorum ac Iudæ peccata collata. 297
Iudæ mortis genus. 652 663
tempus eiusdem. 654
Iudæ laudatores. 687
Iudæ typi, varij. 772. & seqq.
Iudicium Dei, pro fato. 463
Iulianus Apostata, alter Iudas. 722
Iurisdictio Apostolorum quanta. 80

L.

LAbor, pro peccato. 219
Lampas Apostolica. 85
Laqueus mellitus, quis. 229

Digitized by Google

Lecti accubitales Hebræorum. 343
Leuatio calcandi, quid. 565
Liæ ceſſatio partus in Iuda, quid notet. 1
Liber de Antichriſto, non eſt Auguſtini. 15
Libertas cur homini data. 66
Libertas peccandi, iure data. 470
Loculi quid. 138
Loculorum Iudæ dominium, penes quem. 147
Locus menſæ honoratior, quis. 336
Locus Conſularis & Regis ſacrorum. 337
Ludouicus XIII. laudatus. 756
Luna prima, &c. Hebræis, quid. 317
Luna in ſanguinem verſa, quid. 536
Lutheri portentoſum mendacium. 680
Luſitaniæ Chryſtallus, mira. 543

M.

Magnorum caſus. 214
Marcionis argumentum. 61. & 62
Magdalena an plures. 269
Magdalena, vidua. 248
Magdalena Chriſtum vngentis. 234
Magdalena quando conuerſa. 269
Magiſtri militum exercitus Chriſti. 129
Magnentius alter Iudas. 721
Maioriani cæna. 341

Digitized by Google

Mala mors an Iudæ patria. 13. & 16
Maledictiones Scariothicæ. 677
Malleus mysticus. 702
Miracula inflare non debent. 942. & seqq.
Malitia peccati, non est à Deo. 447
Malum minus, suaderi quî possit. 161
Mansuetudo Christi, perfecta. 556
Manus sponsi, quæ. 183
Marsupij cura, an vilem arguat Iudam. 137
Mater Iudæ an scortum. 24
Matthæus, an citando falsus. 594
Matthæus an memoria lapsus. 594
Martinus S. exemplo Christi patiens. 833
Maximus Tyrannus, alter Iudas. 734
Mellita malorum venena. 242
Membri vitia in corpus non trahendæ. 967
Mendacia Iudæ. 217
Merces iniquitatis, quæ. 294
Menses spirituales, Apostoli. 90
Menses Hebræorum, cuiusmodi. 317
Mensarum escariarum, forma. 332
Mensis primus Hebræorum, quis. 317
Michael Balbus, cultor Iudæ. 689
Miracula Iudæ. 134
Modestia S. Michaëlis. 283
Minister malus; non tollit Dei gratiam. 958
Montes mystici. 102

Digitized by Google

Mons in cor maris missus, quis. 257
Mons in cor maris missus, quis. 531
Monachorum Isauriæ error. 522
Mors Judæ. 652
Murmurationes Judæ. 237
Murmurantes, Judæ socij. 906

N.

Natura Judæ, bona. 421
Nardus pistica, quæ. 249
Natiuitas mystica. 28
Nomina sæpè rebus non respondent. 3
diuinitus imposita, nunquam vana. 5
Non esse quomodo quibusdam melius. 24. & seqq.
Nestorius, alter Judas. 740
Nox nocti indicans scientiam, quæ. 252
Nox nocti indicans scientiam, quæ. 542
Nubes mysticæ. 107

O.

Oblatio Eucharistica, cuiusmodi. 392
Oculi Ecclesiæ. 96
Odetus Castillionæus Apostata. 755
Ossa Hebræa cuiusmodi. 411
Oleum peccatoris. 227. & 229

Digitized by Google

Oſculum Chriſti in abitu è vita. 538
Oſculum pro ſigno Iudæ, cur. 542
Oſculi Eccleſiaſtici abſtinentia. 546
Optatiuum pro indicatiuo. 674
Oratio Chriſti, non pro Iuda. 530
Orbis cur dicta menſa. 339

P.

PActio Iudæ, an Simoniaca. 300
quo die inita. 307
Pater familias an poſsit offendicula ponere. 160
Patris familias locus in cœna. 350
Patrum aliquando iurgia. 769
Paſcha vnde deriuetur. 321
quo die celebraretur à Iudæis. 318
an aliquando, ſecus facerent. 328
à Chriſto celebratum præſcripta die. 323
non præuenit illam diem. 326
Paſsio Chriſti an prædefinita. 464
Paupertas Chriſti an profeſſa. 154
Paupertatis perfectio, non excludit dominium bonorum in communi. 154
Paupertas Chriſti. 140
eiuſdem cum eius dominio cohæſio. 141. *& ſeqq.*
Peccatum Iudæ quantum. 684
Peccatum Dei, an poſsit à Deo eſſe. 500

Digitized by Google

Peregrini pretio Christi quiescentes. 643
Petri an Iudæ pedes, prius loti. 367
Pentecoste Iudaïca, quando inciderit. 330
Vtriusque Pentecostes correspondentia. 331
Peccator, Satanæ possessio. 519
Pelagianismi nota, exposita. 522
Peccatum Iudæ in vngue adamantino. 295
Peccatores subiecti Satanæ. 513
Perseuerantiæ incertum. 228. *& seqq.*
Pœnitentia Iudæ, vana. 611. *& seqq.*
Phase, quid. 318. *&* 320
Philargyriæ proba. 171
Pilati nequitia. 602
Pisticum, quid. 249
Potentiæ expressio in casu militum. 583
Pœnitentia Iudæ. 603. *& seqq.*
Porphyrius Iudæ germanus. 729
Pretium Christi & mundi, quàm dispar. 292
Prædefinitio Dei an aliqua de malo 465
Pretium Christi, cur vile. 602
Prædicationes Iudæ. 134
Præscientia non est causa rei præscitæ. 426
non infert necessitatem. 428
Præfecti prætorio Christi, qui. 129
Præuentio vngendi Christum, quæ. 251
Præscitum furem cur elegerit Christus. 158
Prima azymorum, quæ. 306

Digitized by Google

INDEX RERVM

Procurator Christi familiæ, Iudas. 156
Proditio Iudæ an aliquatenus definita. 465
Proditio per osculum, quàm tetra. 545
Proditorum frequentia. 714
Prudentia Christi in Iuda arguendo. 243
Picentini, an Iudæ ciues. 9
Palinodiæ variis afflictæ. 22
Petri ex casu modestia. 70
Patriarcha Iudæorum. 77
Proprietarij, fratres Iudæ. 726 & 897

Q.

Quantitas peccati Iudæ & Iudæorum comparata. 297. & seqq.
Quantitas valoris argenteorum. 596
Quantitas supplicij Iudæ vestigata 682
Quartum scelus Iudæ, apud Amos, quod. 296

R.

Recumbere in sinu, quid, 337. & 339
Religiosi discoli expulsio, iusta. 421 & seqq.
Religiosi inemendabiles, pellendi. 492
Repotia. 357
Resupinatio comprehensorum Christi. 550
Raymundo Lullo tributus error. 424

Digitized by Google

Religioſi ficti, Iudæ imagines. 794
Ruinæ magnorum. 214. *& ſeqq.*

S.

SAcerdóſne fuerit Iudas. 135
Sacerdotij character geminus. 388
Sacerdotium cur à Chriſto inſtitutum. 394
Sacramenti Chriſmatis, inſtitutio. 533
Sacerdotij partes duæ. 535
Sacro non finito abeuntes, Iudæ. 416
Sacramenti Chriſmatis initium. 532
Scariothicæ diræ. 677
Sal euanidum, qui. 708
Sanguineſcens Luna. 536
Satan peccati ſolicitator, non autor. 273
Satanæ gaudium de Iudæ exitio. 526
Satanas, Iudæ aſcenſor. 527
Satanæ caſus, cuius typus. 772
Scandalum ſcandalorum, quod. 241
Scripturæ pudor in turpibus. 278
Sermones ad Eremitas, quales. 21
Sepulchrum patens, quod. 245
Siclus cum argenteo collatus. 599
Signa lucratum. 336
Signa rationis pro diuino decreto. 457
Simon Leproſus, quis. 248

Digitized by Google

INDEX RERVM

Procurator Christi familiæ, Iudas. 156
Proditio Iudæ an aliquatenus definita. 465
Proditio per osculum, quàm tetra. 545
Proditorum frequentia. 714
Prudentia Christi in Iuda arguendo. 243
Picentini, an Iudæ ciues. 9
Palinodiæ variis affictæ. 22
Petri ex casu modestia. 70
Patriarcha Iudæorum. 77
Proprietarij, fratres Iudæ. 796 & 897

Q.

Quantitas peccati Iudæ & Iudæorum comparata. 297. & seqq.
Quantitas valoris argenteorum. 596
Quantitas supplicij Iudæ vestigata 682
Quartum scelus Iudæ, apud Amos, quod. 296

R.

Recumbere in sinu, quid, 337. & 339
Religiosi discoli expulsio, iusta. 491 & seqq.
Religiosi inemendabiles, pellendi. 492
Repotia. 357
Resupinatio comprehensorum Christi. 550
Raymundo Lullo tributus error. 424

Reli

Digitized by Google

Religioſi ficti, Iudæ imagines. 794
Ruinæ magnorum. 214. & ſeqq.

S.

Sacerdóſne fuerit Iudas. 135
Sacerdotij character geminus. 388
Sacerdotium cur à Chriſto inſtitutum. 394
Sacramenti Chriſmatis, inſtitutio. 533
Sacerdotij partes duæ. 535
Sacro non finito abeuntes, Iudæ. 416
Sacramenti Chriſmatis initium. 532
Scariothicæ diræ. 677
Sal euanidum, qui. 708
Sanguineſcens Luna. 536
Satan peccati ſolicitator, non autor. 273
Satanæ gaudium de Iudæ exitio. 526
Satanas, Iudæ aſcenſor. 527
Satanæ caſus, cuius typus. 772
Scandalum ſcandalorum, quod. 241
Scripturæ pudor in turpibus. 278
Sermones ad Eremitas, quales. 21
Sepulchrum patens, quod. 245
Siclus cum argenteo collatus. 599
Signa lucratum. 336
Signa rationis pro diuino decreto. 457
Simon Leproſus, quis. 248

Digitized by Google

INDEX RERVM

Simon, an Iudæ cognomen. 11
Simon pater Iudæ proditoris. 21
an fuerit Leproſus. *ibid.*
Simoniaci, Iudæ ſocij. 805. & ſeqq. & 900 ac ſeqq.
Simplicitatis clades per Iudam. 222
Simoniaci, cum Iuda collati. 300
Societatis IESV *praxis, defenſa.* 498
Sors in ſcripturis, quid. 58
Stibadium. 339. & 341
Stibadiorum vſus, an antiquus. 346
Stater, quanti eſſet. 690
Superior an poſſit occaſiones dare peccandi. 15
Superiorum contemptores notati. 231
Supplantationis magnificatio, quæ. 279
Surſum corda peruersè detortum. 754
Suſurrationes Iudæ. 241

T.

TErtulliani locus expenſus. 164
Teſtamentum Chriſti, Euchariſtia. 325
Transfigurationis teſtes, cur tres tantùm. 240
Traditio Chriſti multiplex. 690
Tribus ex qua Iudas. 18
Tricliniorum lecti, quot. 340
Triclinium vnde dictum. 336
Turbatio Chriſti in cœna quæ. 397

Digitized by Google

Tu dicis, *Hebræis quid.* 304

V.

Valentinianorum commenta. 771
Veniales culpæ quàm noceant. 856 & *seqq.*
Vespere passus Christus, cur. 315 & *seqq.*
Vocationi iungenda opera. 845
Vocari in sacris, idem quod esse. 5
Volæi Cardinalis perfidia. 753
Votum paupertatis in Christo. 152
Unctio Christi per Magdalenam. 249
quotuplex. 252
Vulpes paruulæ vineam vastantes, quæ. 174

Z.

Zodiacus Spiritalis, quis. 90

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

LVGDVNI,

Ex Typographia IOANNIS BRV
Granatensis Vasconis, Ad insigne
trium glandium in vico
Xenodochij.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google